

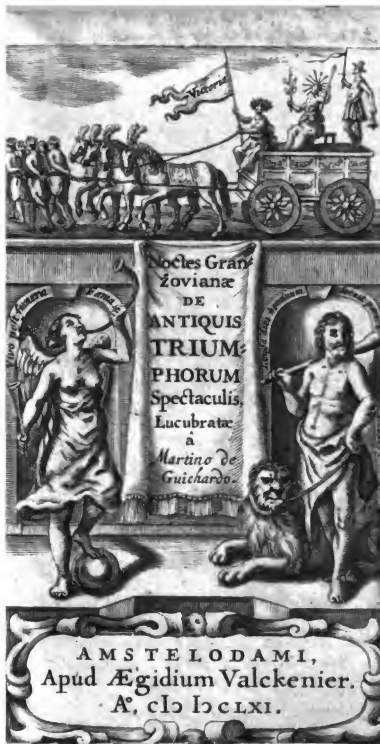
iotheca
ll. Rom.
Jesu

~~6-3-C-33~~

~~74 74~~
~~C C~~
~~31 28~~

21

NOCTES GRANZOVIANÆ,
 feu
 DISCURSUS PANEGYRICUS
Bibliotheca DE *sec.*
 ANTIQUIS
 TRIUMPHIS,
Colli. In *Rom.*
 PUBLICUM
 tam
 ECCLESIARUM
 Quàm
 POLITIARUM
 ufum
 ELUCUBRATUS
Soci. à *Sepu*
 MARTINO DE GUICHARDO.

Plato Dialog. I. de LL.

Τὸ νικᾶν αὐτοὺς πᾶσιν νικῶν πρῶτη καὶ ἀείνηται
 τὸ δὲ ἡττᾶσθαι αὐτοὺς ὑπὸ ἑαυτῶν, πάντων
 αἰσχρὸν τε ἅμα καὶ κακίστην.

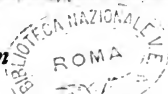
AMSTELODAMI

Apud Egidium Fanfsonium Valckenier

Post illam

Verè

Incomparabilem ac Insuperabilem Victorem atque æternum Triumphatricem S.S. Triada, & nominatim Præcellissimum, Serenissimum, Sapientissimum, Præpotentissimum, Invictissimumque Cæli, Terræ atque Oceani Monarcham, Exercituum celestium, terrestrium atque reliquorum omnium Archiducem ac Pacis Principem JESUM CHRISTUM, Filium Jehovæ Patris ac Mariæ matris Virginem, Imperatorem Imperatorum, Regem Regum atque Dominum Dominorum per Asiam, Africam, Europam & Americam dominantium, Victorem Victorum ac Triumphatorem Triumphatorum &c. &c. &c. Dominum, Deum ac Fratrem suum Clementissimum, O. D. C.

Generoso Magnifico Dn. Cancellario pariter atque Prænobilibus, Amplissimis Consultissimisque Dnn. *Consiliariis* Electoralibus Brandenburgicis Colonix ad Spream conscriptis.

Nec non

Nobilissimo ac Spectatissimo Dn. *Prætori* æque atque Honorabilissimis, Prudentissimisque Dnn. *Consulibus, Senatoribus, Scabim* adeoque toti Magistratui *Brilanz Civitatis* in insula Vorana.

Item

Reverendo & Perdocto *Ministerio Ecclesiastico* inclitarum Hollandiæ Civitatum

Amstelodamensis & Rotterodamensis S. P. D. A.

*Viri Respectivè Generosi, Magnifici,
Prænobiles, Amplissimi, Consultissimi, Spectabilissimi, Hono-
rabilissimi, Prudentissimi, Reverendi & Perdocti,
Mecenatez gratiam suscipiendi,*

PRÆTER cætera præclara præclarè præclaris-
simus ille Galliarum historiographus *Phi-
lippum Cominum* sic exaravit: *Nihil est in hac
arctum vita petiti, quam ut metumini Divi-
num Judicium, & studeamus in rebus omnibus
Æquitati & contenti sumus Mediocris vite Genere; neque
desuigemur iis curis, quales ferè suscipiuntur a multis, nimia
quædam cupiditate & ambitione aufcendendi. Hanc Vitam si
possemus ingredi atque tenere, & tranquillius viveremus, &
nonnunquam affligeremur Valitudine Adversa, & Mortem non adeò
formidaremus. Etenim quanta sit Vita nostra miseria, facili
potest ex eo colligi, quod simul atque mortuus est aliquis, qui-
cumque sit ille, statim omnes abominantur & exhibrescunt
ipsius Cadaver: & verò Anima, quæ ex eodem evolavit, fissi-
tur mox Judicio inevitabili. Enimverò hujusmodi clan-
gente Tuba, post alios, ego potissimum ad elucubran-
dum has de Antiquis Triumphis Noctes Græzovianas
(quas Vestris Honoribus ac Splendoribus ad dissolven-
dum debiti unius alicujus officiosi nexum, quo Nomi-
bus vestris jamdudum obstringor, offero, dedico, con-
secro) excitatus sum hac spe fretus: Si olim Rex ille Per-
sarum Ethnicorum Ethnicum Artaxerxes Memor (quem ipsi
ferè proficiendum quidam inferiori quæ infelicioresque
fortis homo æquum utraque vult è profuente proximo huiusmodi
vultu alacris obtulisset pro dono) donicam latè accepit atque
phialam auream mille Davicis oppletam donatori redonari
jussit: Quanto magis confitendum erit mihi, oblatum atque
sacratum vestris animis Christicolis hunc Meum Libellum
non ingratum fore. Longior essem, nisi nossem, hanc com-
moniter esse alteram gravissimorum Virorum naturam,
ut & ipsi studeant breviloquentiæ & gaudeant illorum
breviloquentiâ, qui ipsos affari audent. Pauculis itaque
his salvere, in Deo benè valete, favete & in permultos
vitæ longevæ annos usque sub cœlesti Pacis auræ co-
rona magis magisque florete. Datæ Amstelædami
ipsis Id. b. Sextilis anno cId. Idc. lX.*

à G. M. P. A. C. S. H. P. R. & P. D. D. V. V.

humillimo

MARTINO de GUICHARDO.

P R Æ F A T I O
A D
L E C T O R E M.

Lectori Candidissimo Autor S. P. D.

Uemadmodum in aliis destinationibus plerumque

— *Trahit sua quemque voluptas:*

Ita quoque ego Tibi, Lector Candidissime, prælocuturus, impræsentiarum cum animo meo dulciter traxi illud fructuosi, quod *Cassiodorus* suam olim Historiam Tripertitam ex Socrate, Sozomeno & Theodorico conscripturus sic præmisit : *Utiliter nimis in capite Libri Præfatio ponitur ; ubi futuri Operis qualitas indicatur. Quid enim commodius quàm prius per eam aliquid discere, ne dictio possit inopinata confundere.* Confundere enim verò Lectorem facile potest omnis Liber, qui magis juxta Methodum Crypticā quàm secundum Syntheticam aut Analyticam est collectus atque confectus. Hinc Proœ-

PRÆFATIO

mium Lectori nonnunquam potest præstare tantum subsidii, quantum olim filum *Ariadnes* conducebat *Theseo* Labyrinthum *Dædali* ingredienti, progredienti, egredientique. Inde potissimum est, quod variè variant variæ variorum Codicum Præfationes.

§. 1. Alii quippe Autores in præloquiis suis suas causas procataceticas præmittunt, cur potissimum ad scribendum inducantur, juxta illud Augustini l. 1. de Trin. c. 3. *Utile est plures libros à pluribus fieri diverso stylo, non diversâ fide, etiam de quæstionibus iisdem, ut ad plurimos res ipsa perveniat, ad alios sic, ad alios verò sic. Neque enim omnia, quæ ab omnibus scribuntur, in omnium manus veniunt: Et fieri etiam potest ut nonnulli qui nostra hæc intelligere valent, illis planiores non inveniunt libros & in istos saltem incidant.*

§. 2. Alii ibidem adversus quodvis flagitium hominis oriundi è tribu talis Mommi (qualis quidem poterat pro ingenio suo pessimo vel optimos quosque libros

AD LECTOREM.

libros tales virgula suâ cenforiâ accensere inter sequiores, qualibus ipse nequissimus cum tota familia suâ nequâ nequivit unquam conscribere meliores, juxta illud *Lucretii* ex *Isocrate* :

*Floriferis ut apes in saltibus omnia libant ;
Sic nos Autorum decerpimus aurea dicta ,
Aurea perpetua semper dignissima vita .)*

se præmuniunt, æmulando *A. Gellium*, qui l. 20. c. ult. suarum Noct. Att. scribit : *Erit autem id longè optimum, ut qui in lectitando, scribendo, commentando, nunquam voluptates ceperunt, nullas hoc genus Vigiliis vigilarunt, sed intemperiarum negotiorumque pleni sunt, abeant ab his Noctibus procul, atque alia sibi Oblectamenta querant. Vetus adagium est : Nihil cum fidibus graculo, nihil cum amaracino sui.*

§. 3. Alii ibidem connituntur sanare insanabile illud scribendi cacoëthes, quo jamdudum plerique talium fratrum scripturientium laborant, quales magis inidonei sunt ad edendum libros, quàm mula ad pariendum mulos.

P R Æ F A T I O

Remedia autem illa eximia, quæ ad invalefcens illud malum comparant, sunt potiffimum deprompta I. ex Chryfotomi hom. 4. in c. I. Matth. *Si glorificari cupis, gloriam defpice, & eris omnibus gloriofior.* II. ex Plinio Juniore: *Proferunt feſe ingenia & oftentant.* III. ex Lutheri tom. I. Jen. Germ. fol. 232. *Es wiſſ Jederman etwas geſehen werden.* IV. ex Eraſmi Roterodami l. I. Apophtegm. ubi ſuper *Ageſilao* Magno illo Lacedæmoniorum Rege præter cætera ſic commentatur: *Nec minus excelfi animi fuit, quod quum nationes, quæ id temporis Græciam incolebant, decreviſſent illi in clariffimis quibuſque civitatibus honoris cauſâ ſtatuas erigi, illis in hunc modum reſcripfit: Mei nulla ſit imago, neque picta neque ficta neque ullo artificio parata.* V. ex vitis Philoſophorum, ubi comperias, quod Socrates (qui vel ipſo oraculo Apollinis cenſorio cenſebatur eſſe πάντων ſοφωτάτων ſοφώτερος) nullum unquam librum ſcripſit, ſed id demirantibus dixit: *Quoniam chartæ pluris*
emmen-

emendæ sunt scripturo, quàm constabunt ipsæ scribendæ scripturæ. Quasi respondisset: Scripturæ multæ nil sunt nisi meræ verorum Philosophorum offuciæ. V I. è luculentis documentis Christianorum attestantium, quod sponsus Christus ipse, licet potuerit scribere sapientiores sapientissimis sapientissimi Salomonis libris libros, librum tamen nullum manu suâ scriptum sponsæ suæ reliquerit. V I I. ex Alberto M. qui ad conscribendum librum non tantum efflagitat Necessitatem inevitabiliter inducentem, Materiam singulariter novam, Formam maximè methodicam & Finem insignitè fructuosum, juxta illud Q. Horatii Flacci:

*Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando pariterque monendo.*

sed etiam Perfectionem excellentem, partim ob illud memorabile Ciceronis 1. Tusc. quæst. *Mandare quenquam literis cogitationes suas, qui eas nec disponere, nec illustrare possit, nec delectatione aliqua allicere Lectorem, homi-*

* 6

nis

P R Æ F A T I O

- *nis est intemperanter abutentis & otio & literis; partim ob illud Poëtæ è laudato Poëta Venusino de Carmine poëtantis:*

*Omnem conscriptū Librum reprehendite quem non
Multa dies, & multa litura coërcuit, atque
Perfectum decies non castigavit ad unguem.*

- **VIII.** ex eximio illo Lutheranorum Theologo *Selneccero*, qui hæc Teutonice à Græco illo scriptore *Clemente Alexandrino* præscribit: Wer da will durch Bücher oder Schreiben reden / der ist bey Gott an Eyns statt verpflichtet / daß Er nicht umb Geiges oder Gewinnes willen / noch umb Ruhms vndt Eigen Nahmens / noch auß eigener Bewegung / Affect, Zorn vndt Nachgierigkeit etwas schreibe / auch nicht sich selbst allein erlöstige vndt ihm allein gefalle; sondern sehe allein auff die Besserung / Glauben / Trost vndt Seeligkeit derer / die es lesen sollen / vndt erwarte die Belohnung seines Fleißes vnd Treue bey Dem/der da verheissen hat; Er wolle alle Wohlthat zu seiner zeit vergelten / ob gleich Jetzt in Gegenwartigkeit keine Bezahlung noch Vergeltung geschicht. **IX.** ex ore Christi qui Matth. 12. v. 36. graviter asseverat, ὅτι πᾶν ῥῆμα ὃ ἐὰν λαλήσωσιν (& per consequens etiam diffeminârint semine concionum, disputationum ac scriptionum suarum carnali sine Sp. Sancto) οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι αὐτῇ αὐτῆς λόγον ἐν ἡμέραις κρίσεως. **X.** ex com-

commentario Hieronymi in Eccl. I. 9.
 „ *Huic quid simile sententiæ & Comicus*
 „ *ait: Nihil est dictum quod non sit*
 „ *dictum prius. Unde præceptor meus*
 „ *Donatus, cum ipsum versiculum expo-*
 „ *neret: Pereant, inquit, qui ante nos*
 „ *nostra dixerunt.*

§. 4. Alii ibidem supplicando se excusant I. ex commemorato Clemente Alexandrino: *Et Verbi prædicationem & utilium librorum editionem esse utrumque laborem Angelicum.* II. ex Augustino: *Ego ex eorum numero me profiteor, qui scribendo proficiunt & proficiendo scribunt.* III. ex Plinii II. epist. 51. *Quatenus nobis denegatur diu vivere, relinquamus aliquid, quo nos vixisse testemur.* IV. ex concorde isthac Theologorum Orthodoxorum prædicatione; quod omnes atque singuli Christiani pro virili tenentur Charismata sua in communem Ecclesiæ Catholicæ usum ad glorificandum Deum & ædificandum proximum conferre. V. ex Origene Adamantio in Matth. 25. tract. 33. pag. 163. ubi pro mate-

P R Æ F A T I O

*vendiderim. Isocrates Orationem unicam
 Talentis XX. seu 12000 Philippeo-
 rum vendidit: Da alterum tantum,
 nil Excerptorum vendo. Da auri &
 gemmarum, quantum vel avarissimus
 optare potest; Da vel Montes Aureos,
 ego meas tibi Chartas non vendo. Auge
 Pretium, & nescio quos Favores adde,
 non vendo. Cœlum pollicere, Christum
 licitatore[m] appone; jam vendo. Huic
 mea Omnia sacravi; hunc admitto
 Emptorem, cæteris Omnibus exclu-
 sissimis. XI. ex Plutarcho, qui enar-
 rat; Civitatem Atticam Oratori suo
 gloriosissimo post obitum æream po-
 fuisse cum hac inscriptione columnam:
 Si Tibi, Demosthenes, pares ingenio vi-
 res fuissent, Græciæ nunquam apud Ma-
 cedones imperium extitisset. XII. ex ipso
 Batavorum meditullio, ubi ocellus ille
 literatæ Reip. Desiderius Erasmus apud
 inclytos suos Rotterodamos simula-
 chrum ex ære fustum post mortem in-
 venit, quod in vita non quæsit. XIII.
 ex vitis Poëtarum, quod non tantum
 Græ-*

AD LECTOREM.

Cræsus Lydorum Rex ex suo gazophylacio olim *Pindaro* Thebanorum Lyrico tantum auri, quantum asportare posset, sibi capere, concessit; sed etiam Proceres Veneti *Iacobo Sannazario* Poëtæ (qui *Virgilio* Musâ proximus, ut tumulo) pro versiculis Hexastichi subsequents honorificis singulos centenos aureos rependerunt:

*Viderat Hadriacis Venetam Neptunus in undis
Stare Urbem, & toto ponere fura mari.
Nunc mihi Tarpejas quantumvis Juppiter arces
Objice, & illa tui mania Martis, ait:
Si pelago Tybrim præfers, Urbem adspice utramque,
Illam Homines dicas, hanc possuisse Deum.*

§. 5. Alii ibidem suis se purgant rationibus non aspernandis, cur præter phrasas Tullianas ἐκ προαιρέσεως abusi sint vocibus Theologicis, Technologicis & id genus aliis, quæ cujusvis Critici Labeonis aut Aristarchi palato non arident.

§. 6. Alii ibidem παρρησίαν suam (quâ nonnullibi in suis scriptis non tam possessores vitiosos, quàm possessores vitiorum thesauros falsè perstrinxerunt)

P R Æ F A T I O

runt) sic excusant I. ex Clementis Alexandrini l. 1. Pædag. c. 9. *Speculum non est malum deformi, eò quod ipsum deformi ostendat; Qualis sit: Ita nec is qui reprehendit, ei malè vult, qui laborat animo; nec enim ei delicta adjungit, sed ea quæ adsunt, peccata ostendit.* II. ex Hieronymi epist. ad Nepotianum: *Non adversarius, sed ut amicis scripsimus; nec inveci sumus in eos qui peccant, sed ne peccent, monuimus. Neque in illos tantum, sed in nosmetipsos severi Judices sumus. Nullum læsimus; nullius nomen de mea scriptura vel sermone signatum est. Neminem sermo noster specialis pulsavit. Generalis de vitiis disputatio fuit. Sed qui mihi irasci voluerit, ipse de se, quod talis sit, confitetur.* III. ex illo Gregorii notorio: *Defectiva & manca est cognitio, quæ Affectum non excitat, & Odium Mali atque Amorem Boni non ingenerat.* IV. ex Academia Philosophorum, qui filios suos condocerant, ut quosvis adulescentes, qui ad perspecta ipsorum vitia connivent, ex animo averterentur,

&

AD LECTOREM.

et verò omnem ingenuè reprehenden-
tem Scriptorem aut Oratorem am-
plexentur, exosculentur & cum tanta
gratiarum actione remunerentur, ut
ipsum è Plauto sic interpellent: *Quæ in
nos dicis, aurum & argentum merum sunt.*

§. 7. Alii ibidem variis prosæ liga-
tæque blandiloquentiæ applausibus
triumphant, quorum summa ferè hæc
est: *Bellè, pulchrè, scitè, eruditè, acutè,
ingeniosè, nervosè, divinè, rectè, perfectè.*

§. 8. Alii ibidem expectorant, se
plures annos, menses & dies in sua eden-
da insumsisse Opera, quàm olim vel *Ho-
merus* in Iliada, vel *Virgilius* in Æneida,
vel *Drexelius* in Orbis Phaëtonta.

§. 9. Alii ibidem omnes variarum
linguarum materiarumque autores,
quibus in compilandis Codicibus suis
usi sunt, ordine longo enumerant.

§. 10. Alii denique ibidem conquæ-
runtur de talibus insatiabilibus lucu-
brationum præclariorum helluonibus,
qualibus longè minus satisfacias quàm
olim *Sigismundus III.* Polonorum Rex
illis

P R Æ F A T I O

illis suis è bello Moscovico reducibus militibus, de quibus apud Præcellentissimum illum πολυίστορα Dn. *Andrean Cellarium* in novissima Poloniæ descriptione sic legas p.116. *Rex Sigismundus ut stipendia debita exsolveret, Thesaurum Moscoviticū militibus seditiosis locutionis concesserat. Constabat is ex Livoniae divitiis olim Livonibus ereptis, & urbis Novogardiae magnæ auro & argento, quem Basilius Magnus Moscoviæ Dux annis superioribus, trecentis curribus, in urbem Moscuam advehendum curaverat. Erant in eo ex puro auro conflatæ imagines, & mensæ, ingens margaritarum copia, aurea & argentea vasa, aureæ cruces, lapidibus preciosis ornatæ, unicornua & aliæ grandes Moscovici Imperii divitiæ & thesauri longo temporis spacio congesti. Nec tamen sufficiebant tantæ divitiæ exercitui seditioso, qui, post Moscuam amissam, Poloniæ Regnum invasit, & diversis in locis depopulatus est. Ea de causa anno cld lcc xlii. Warsoviæ Comitia celebrare, & pecuniam colligere Rex coactus est,*

AD LECTOREM.

ſt, quâ ſeditioſorum militum rabiem ſedavit. Ultra XX. milliones, ſi cenſum in ſingula jugera impoſitum adjicias, accipere pauci ſeditioſi &c.

Ego verò ferè nihil habeo quod præ-
oquar, niſi forte magis opus quàm ne-
ceſſe fuerit, ut pauculas aliquot publi-
cas de inſtituto meo reddam rationes.

§. 1. Liber inſcribitur *Noctes*. Quia
illum conſcribens plures horas noctur-
nas ad minorem lucem lucernæ elu-
cubravi, quàm ad majorem lucem So-
lis diurnam. A potiori autem aſſolet
fieri ſua cujuſque rei denominatio.

. 2. *Granzovianæ*, ob Exod. 20.
ſ. 12. juxta illud Homeri :

Εἰς οἰκὸς ἀεὶ & ἀμύνη & εἰ πατρίης.
Notum eſt illud *Sabellici* protrepticum:
Debet ſua cuiq; patria, quæcunq; ei contigit,
commendatiſſima & jucundiſſima eſſe, ob
illud Platonis : Patria magis amanda eſt
quàm mater, quia eſt quiddam divinum.
Indignus autem eſt patriâ, à quocunq;
pro virili non honoratur, & condecora-
tur patria. Patria autem mea civitas ſita
eſt ſub Comitatu Ruppinenſi.

P R Æ F A T I O

§. 3. Discursum autem hunc Panegyricum consecrando nuncupavi *Politicis Ecclesiasticisque Personis*, ut innuam, Triumphalem istiusmodi Materiam (quæ hætenus plerisque scriptoribus ita fuit pertractata ut nemini propemodum emolumento majori esse potuerit quàm acutissimo cuique Romanarum Antiquitatum scrutatori, posse taliter in publicum promulgari, u communiter in ligni possit esse usui gener etiam humano reliquo, quod illæ gloriosè gubernant, & hæ operosè informant atque ad imaginem Dei reformant; prout facili illi constabit, qui præter Elenchum Rerum præmissum Noctes nostras perlustrabit atque illud Bathonis Comicum rumi- nabit :

ἐν καιρὸν ἐγχείρημα, ὃν ὁλμηρὸν ἦ,
πολλῶν παλαιῶν ἐπὶ χρησιμώτερον.

Hoc est :

*Unus aliquis novus conatus, est temerarius fuerit
Multis veteribus (præstantior) conducibilior est.*

Est autem hoc inter cætera facile cognitum ex Servilio, qui lib. 3. de numer. vet. æv. exerc. fol. 132. ait: *Difficilius aliquantò fui Romæ seipsum quàm hostem vincere.*

§. 4. Stylus est ferè ubique difficultatè obscuræ expers atque æmulus illi Apostolico I. Joh. 2. vers. 14. & seqq. *Scribo vobis, Pueruli, quoniam nostis Patrem. Scribo vobis, Patres, quoniam nostis Eum, qui est à prin-*

AD LECTOREM.

incipio. Scripsi vobis, Adolescentes; quia validi estis, & Improbum illum vicisti. Ne diligite Mundum, neque Ea quæ in Mundo sunt. Si quis Mundum diligit, in eo charitas Patris non existit. Quoniam quicquid in Mundo est, Cupiditas Carnis, & Libido Oculorum, & Fastus Vitæ, non est ex Patre, sed ex Mundo est. Porro Mundus præterit atque Ipsiùs Cupiditas: Qui verò Voluntatem Dei præstat, in æternum manet. Quapropter quemadmodum neutiquam vino vendibili neu ulli probæ merci suspensa opus hedera est: ita nihil est quod ullis verborum ampulantium lenociniis cuipiam persuadeamus, ut ratione utilitatis maximæ, quæ ex lectione paucorum aliquot librorum capi asolet, hunc legere dignetur libellum. Libellus quippe hic nunquam non erit fructuosus illis Lectoribus, qui eundem tam dextrè perlegent relegendque, ut ex eo pro sua quisque ætate sibi talia eligat quæ in patentia indigentia suæ horrea colligat. Colligat igitur sibi ex eo puer puerilia, juvenis juvenalia, & senex senilia, non autem puerilia, nisi tali repuerascenti tritavo se æquiparatum velit, qualis ita delirât, ut nesciat quid dicat aut agat. Dixi, ferè. Quia non scripsi Dies, sed Nôctes. Nôctium autem natura hæc est, ut vel sub ipsis Pleniluniis nonnusquâ involvant nonnihil obscuritatis. Quid? quod fermè ne-

PRÆFATIO AD LECT.

mo mortalium est tam lynceus seu oculatus Argus, ut simul & semel omnia atque singula videnda videat & possit lucubrare lucubrationem tam perfectam atque numeris omnibus absolutam, quin eidem adjici possit illa recepta Ictorum protestantium clausula: *Salvo Jure addendi, minuendi corrigendi*. Corrigendi autem avidus, si modò literis est timctus, faciliè inter σφάλματα illa rariora (quæ ante meos ad prelum chalcographicum accessus alternos in nonnulla prima primæ hujus Editionis exemplaria irreperunt) conspiciet p.5. l. ult. legendum esse *emaculare*. p.39. l.9. *Concidet*. p.179. l.19. Stygias. & p.480. l.5. *quoddam*. Superfedeo adscribere, quod *magister discipuli diei prioris posterior dies esse assolet* juxta illud Pindari: αἰφρονίδης δυνίεσσι σφόντεσσι. Taceo quod propter ingruentes nundinas Francofurtanas caput ultimum paragraphis gaudet paucioribus quod alioqui valuisset ovare pluribus. Sedenim gratificandum nonnunquam est amicis interpellantibus: *Manum de tabula*. Plura non commonefacio, sed Te, benevole Lector, in Christo φιλοσοφῶν, benè valere, avere & Noctibus his nostris Granzovianis uti fruique jubeo. Atenim,
Misfautor, si tu melius quid noveris istis,
Candidus imperti; si non, his utere mecum.
 Iterum vale, & in amore CHRISTI cale.

I N D E X

Rerum & Verborum

Elucidatorius.

A.

Abrahami Patriarchæ corona triumphalis.	fol. 71
Adulatio regnat, ubi <i>παρρησία</i> exulat.	350. 351
Additione & Subtractione morbos medicantur Medici.	548
Æsculapius in numismate percussus. 177. quis	178. 179.
	181. 182
Æternitatis admiratio 259. meditatio 366. sabbati-	
smus.	393
Alphonfus Tostatus <i>παρρησία</i> .	2
Albanus Dux.	93
Alaricus Gothorum Rex quo instinctu evertat Ro-	
man.	140
Alaricus Visigothorum Rex à Ludovico I. Gall. R. vi-	
ctus interimitur.	354
Alphonfus Rex 14. vicibus accuratè pervolvit Biblia.	408
<i>Albi Panis filii</i> qui Aristophani.	502
Alexandri M. inclementia.	520
Albertus II. Imp. colit diligens tria.	510. 511
Alas duas Aquilæ magnas sortitur Ecclesia.	538
Alumni Fortunæ.	533
Alphabeterum Dei & Diaboli.	421
Ambstelodami Encomion.	38
Amici fidi rari.	103
Ambstelodamensis Magistratus edit lados Carules.	342
Amici fidi æstimatio vera.	103
Animus defessus renovatur quomodo.	63
Anima humana quanti æstimanda.	99
Anima tribus ad Regenerationem indiget.	133
Angelorum spectaculum.	345
Antiocho filio amoribus saucio ægroque pater Seleu-	
cus Syriæ Rex tradit partem concupiram.	401
Antichristus quomodo à Christo internoscatur.	479.
	480. ad 486
* *	Anti-

I N D E X.

Antichristus quid sit Catharino	490.	quis Oecolampadio.	256.	Athanasio.	164
Animarum ornamenta sunt insignia documenta.	541				
<i>amētiās dicitur</i>	214				
Appius Claudius Pulcher triumphat primus sumptibus privatis.	279				
Apologia optima.	290				
Atriani philosophi vox de scholæ ministris.	368				
Arma Magistratus.	407.	411			
Arsenii precatio quotidiana in aula.	498				
Arithmetica Sanctorum numerat dies vitæ paucos.	130				
Assessores in Curru Triumphali Diaboli qui.	320				
Apostoli <i>Matthias</i> vox de vincenda libidine.	337				
Afinus Reatinus quanto vendatur.	391				
Asclepiadis 3. Adverbia.	548				
Avaritia Dynastarum improborum non curat conscientiam.	54				
Augustus Octavianus triumphat.	96.	97. & seqq.			
Augustini libri 22. de Civitate Dei.	140				
Avaritiæ Terminus fatalis.	281				
Aulici descriptio.	351				
<i>αὐτίχης</i> sunt plerique pridie triumphatus.	371.	372			
Aulicus favor inconstans infidusque.	436.	437			
Avaritia Radix Omnium Malorum.	479				
Aulæ Romanæ Papalis Simonia.	517				
Aurelius Valerius Probus creditur plerisque ultimus Triumphator Romanorum.	543				
Aulicus favor Magnatum qualis.	436.	518			
Avibus cœli paratur à Deo convivium Triumphale.	85.				
	530				
Avaritiæ prætextus parsimonia.	533				

B.

Baptismum suum abnegant indigneque ad S. Cœnam advolant, qui se totos Mundo conformant.	275
Bellatoris virtutes 20. 241. is vincit omnia duobus.	76
Bombardici pulveris inventio.	77
Bombardarum coriacearum inventor quis.	78
Boni Principes perpauci.	120
Bacchus triumphat primus in Græcia.	139
	Bella

I N D E X.

Bella civilia perniciosissima.	149. 150
Bugenhagii effatum de Cœna Domini.	225. ad 227
Bella quænam censeantur iusta. 240. non temerè susci-	
pienda 241. & 242. victorum plena. 242. ad 245. dis-	
suadentur 246. 247. limitantur. 248. epithetis variis	
deformantur 249. quantocyus finienda 248. eorum	
origo fontana.	249. 384
Bona verè sua omnia homo moriens animæ suæ secum	
ferenda committit & præmittit.	260
Beatum faciunt solæ Virtutes.	270. ad 273
Bellum minus conducit Europæ quàm Pax. 294. ad	
301. ejus origo.	249
Bohemi Lusati judicium de bellis Christianorum. 301.	
	302. 303
Bonifacius Ultrajectinus Episcopus à Frisiiis trucidatur.	
	305
Belli intestini natura.	315. 316. 317
Bonorum est sua promptè communicare.	331
Bellatores Europæi præliaturi sollicitant Deum preci-	
bus contrariis.	337
Bestiarii olim Christiani.	344
Belgii honesta gloriatio de tribus	365
Belgicæ Aristocratiz laus.	466
Bono bonus Princeps Patri æquiparatur.	376
Bos simplex animal.	369
Bajazethen I. Turc. Imp. vincit capitque Tamerlanes.	
	446
Bestia pulchra quis <i>Clementi</i> VII. Papæ.	307
Bello captorum status miserrimus.	520
Bello, Confederata Provinciarum Belgicarum Unio	
efflorescit, alia territoria interarescunt. cur.	466
Bonorum omnium radix Liberalitas.	533
Blanda & molli educatione parentes plerique liberos	
offerunt Diabolo.	308
C.	
• Cælestini III. P. P. vox.	22
Chrysopœia Chymica.	23
Carolus Gustavus Suecorum Rex.	39
Constantinopolis expugnatur.	61
Castrensis Triumphus gynæcii Israëlitiçi 72. Frideric	
* * 2	Hen-

I N D E X.

Henrici Princ. Auriaci Bredam expugnantis.	62
Condonare nolens proximo frustra veniam apud Deum querit.	68
Cn. Fulvius Flaccus victor abnuir Triumphum decre- rum. 93. punitur.	<i>ibid.</i>
Corona Magna 139. Coronatum auctor.	184
Corona symbolum perfectionis & exhilarationis.	168
Coronæ Triumphatorum laureæ adhibentur gemmæ aurumque 171. Coronæ variz. 184. Corona Trium- phatoris incredibili pondere 185. Corona Civica cui donata. 187. Ciceroni decernitur & Demostheni ad- judicatur 187. Muralis qualis. 189. Muralis corona qualibus debeat Christianis. 190. custodiat 278	
Castrensis qualis, & cui data 198. Rostrata qualis & cui concessa.	200
Obsidionalis qualis & cui concessa 202. 203. Corona Contumeliosa 116. Corona Christi triplex	269
Christi currus Triumphalis.	285. 286
Christianorum Currus Triumphalis benedictus 324 eo- rum dissidia dant Turcico Imperio incrementa. 447	
Conscientiæ Cura 183. Conscientia emaculata qualis.	185
Catonis Censorii Triumphus Innocentiæ.	286. 287
Carolus II. Magnæ Britanniæ Rex. 291. 343. quantus ei debeat Triumphus.	365
Cura paterna circa liberorum educationem.	307
Corani Mahometici mendacia.	310
Curiositas alia licita, alia illicita.	311 312
Conscientia Pharisaica Papalium animalium.	192
Columna militaris in Templo Dei Victrix Triumpha- trixque.	338
Causæ optimæ possessor nonnunquam ab improbo vin- citur.	338
Cæca Papistarum Obedientia.	339
Christianorum Ornamentum perfectum quid.	375
Castitas Michaëlis Verini.	403.
Christi purpura qualis.	440
Causæ Turcicarum victoriarū contra Christianos. 447. ad 452	
Caveatur Mundus dolosus & perniciosus. 463. ob dia- boli.	

I N D E X.

bolicam ingenium	464. & sacram suam Triada.	464
Causæ multorum bellorum,	<i>Meum & Tuum.</i>	477
Constantinus M. triumphat	546. ejus labarum.	424
Commonis Homo, Antichristus.	524. & omnium Virio-	
rum servus diabolique filius.	<i>ibid.</i> actus Spiritu Cain.	55
Castrensis Christianorum vincetium Corona quæ.		536
Cynosura Jurisconsultorum triplex.		584
Carcer Satanæ, Bestiæ & Pseudoprophetæ æternus		
qualis.	531. 531	
Concordia Paxque Christianos maximè decent.		301
Calantica Minervæ.		521
Columnis quot sit Aristocratæ Belgicæ fundamentum		466
superstructum.		437
Confidens carnalibus præfidiis maledictus.		440. 442
Cadere in prælio terrestri humanus videtur quàm pe-		
rrire in aquis.		
Canes olim erant multi, qui jam volunt esse homines		
primarii.		515
Clandicantia animalia in aula.		507
Coronam Anastasii donatam donat templo Lateranensi		
Ludovicus I. Gallorum Rex.	354. 355	
Christus suis triplex signaculum.		348

D.

Deus vel Impiis dat Regnum terrenum Dominis.	261
Dona Triumphalia quomodo distributa.	279
Differunt inter se Currus Triumphales.	282
Diabolus Princeps Martiæ facis. 33. Ejus Currus	
Triumphalis. 319. Vigilantia insidiosa.	549
Deus est lectissimum Sanctorum suorum aurum.	362
Denarius est Campi Marefchallus.	362
Duci in Triumpho, ignominiosum.	371. 372. 373
Dei longanimitas serò vindicat.	377
Diocletianus Imp. triumphat de Persis.	372. 521. 558
Deceptores sunt nonnulli præceptores.	505
<i>Dominum regit Me,</i> non est vox Papæ, neu cujusvis	
* * 3	mun-

I N D E X:

mundani Dynastæ.	496
Duellis plerique diabolo animas suas offerunt.	90. 91
Dormitantium Christianorum plures quàm Vigilantium.	549
Diabolus in quibus Scholis & Academiis evadat victor & Triumphator.	549
Deificatio finis vitæ humanæ.	541
Discenda duo potissimum à Christo.	551
Deorum semen Anomia. § 22. Eos eorum Academia docet, quam raro perdiscunt Justitiam.	523
Δαγγαρία & αγγελωπονηρία apud Mortem & Martem divinæ iracundiæ nulla.	524
Deus <i>Venter</i> multos habet ubique cultores. 262. 507. 515.	464
Discenda est Pietas & optima quæque documenta ab ipsa ineunte ætate.	504
Deo Oblationes & Eleemosynæ hypocriticæ sunt abominabiles.	169. 418
Deus taliter Principes tractat qualiter à Principibus tractatur, sive glorificando sive despectando.	120
Dei judicia justificanc Justitiæ & Sapientiæ filii soli.	152
Discant Principes Mexicanorum Philosophiam.	417
Δουλοσopia noxia possessori.	1

E.

Eucharistica sacrificia.	128
ευδαμοσία.	130. 235
Epitaphium Cerberi ludimagistri. 219. Probi Imp.	345
Extremo die Turba Immisericordiæ magna vendetur sub corona.	220
Explicatio S. Scripturæ Politica.	239. 440
Ecclesiæ Minister quandoque Diabolus.	240
Effatum Calvini de Translatione Henochi.	254
Effatum Lutheri de animabus defunctorum.	255
Ecclesiæ Corona summa quæ.	269
Ecclesia habet sua quoque Strategemata.	274
Extremi judicii præsignificans nota, Bellum.	303
Elisabetha Angliæ Regina.	304
Encomium Annæ Mariæ Schurman.	304
	Effa-

I N D E X.

Estatum Alphonsi Regis de Alvaro Luna ingrato.	316
Emissarii Papistarum aranei cavendi.	340
Epiaphium Ambrosii Jobwasser.	374
Ecclesia ubi sit.	349. 350
Encomium Vitaliani 419. Virgilii 365. Sulpitii.	49
Epiaphium Judicis.	418
Ecclesia quandoque triumphat magnificentius Mundo.	418. 419
Ecclesie Trophæa.	424. 425. 426. 428
Educandis liberis præficiantur idonei præceptores.	422. 508
Ecclesie hostes ultimi qui.	530
Executus Tyllii Cæsareus cæditur ad Lipsiam.	337
Entii epiaphium.	112
Empedoclis Philosophia in spectando cælo. 195. ejus lithum stultum.	111
Æumenides dicuntur Furie infernales.	243
Educatio liberorum fida à parentibus exigitur.	366
Equitatus in Myrreto insuperabilis propugnat Eccle- siam.	34
Exitum unde Civitatibus.	417
Egregius Concionator Ecclesiasticus est divinus Reip. Thesaurus.	548
Ecclesia non caret experimentis Tentationum, 72. de- precatur autem ne ab illis vincatur.	431
Ecclesiarum Belgicarum Reformatarum laus.	163

F.

Fabius Chisius sit Alexander VII. Papa	135. 136
Florentie encomium.	13
Ferdinandus II. Imp. 36. ejus vox.	150
Fridericus III. Danorum Rex.	39
Flavianus fallit fidem magnam Ecclesie.	136. 137
Fidei Potentia & laus.	143. 149
Fama ubi sepulta.	177
Fabio Maximo datur Corona Obsidionalis.	203
Fortuna quomodo consideretur.	221. 222. 223
Fidei Christiane regula est S. S. Scriptura.	231
Friderici Wilhelmi Elect. Brand. encomium.	250. 291
Ferdinandus Rex ad mortem paratus 259. 260. reddi- reli-	4

I N D E X.

resignans Deo feudum Regale.	160
Fugâ vincitur libido carnalis. 274. fugiendo Joseph in Ægypto Victor triumphat.	274
Fugiendæ juvenum cupiditates tales qualibus bapti- smum suum abnegant, & in S. Cœna Christum den- ud crucifigunt.	257
Fortia agere & pati pro Christo Christianorum Vcto- rum & Triumphatorum est.	278
Famæ laus. 309. eâ contemnâ, contemnuntur Virates.	309
Favor Mundi inconstantissimus.	323
Favet insigniter peregrinis Stephanus I. Ungariæ Rex.	324
Fama bona curæ sit Ministerio Ecclesiastico.	327
Fundamentum Reip. est educatio adolescentum.	381
Franciscus Spira ante tempus damnatur.	305
Fridlandiæ Dux Albertus miserè internecatur.	338
Forma Triumphandi. 342. 346. 348. 349. 351. 352. 353. 359. 360. 361. 362. 363. 369. 370. 371. 374. 375. 377. 379. 382. 384. 386. 398. 399. 404. 418. 420	
Fundamentum omnis veræ Literaturæ quod.	352
Fidelis famulus Dei quis.	351
Fortunæ mortuæ idolum à quibus adoretur.	437
Eraterna Charitas ubi exultat, ibi Injustitia triumphat.	
Furum plenus Mundus.	401
Favor parasitorû quantillum conferat Principibus.	117
Fallacia sunt pleraque Mundi promissa.	104
Fugâ obtinetur Victoria, ubi in Christi castris non ob- tinetur pugna.	274
Fulmen super pulvillam.	416

G.

Galliæ laus.	16
Gustavus Adolphus Suecorum Rex. 78. 337. occum- bit.	532
Gynæcii Israëliti tria Cantica.	75
Gloria Jul. Cæsaris poterat Triumphos contemnere ejus Triumphî pernuhi.	94.
	95
	Gloriâ

I N D E X.

Gloriâ vexantur etiam Philosophi	111.	eius differenti	
111. eâ ducuntur Principes, Poetæ, pictores, arti-			
cesque alii.	112		
Grex talis, Rex qualis.	134		
Gloriâ inanis concupiscentia homines facit gehennæ			
mancia.	147		
Gratia Mundi somno fallacior.	321		
Gloria & Magistratu quantocumque possessores dejiciun-			
tur.	324		
Gregorius XIII. Papa triumphat de occisis Evangelici-			
sis in Gallia sub Carolo IX. Rege.	527		
Græca cum Latinis conjungantur in scholis.	506		
Gagneji Pontificii Theologi ingenuus candor.	491		
Gothofredus à Bouillon capit terram Sanctam.	445		
Gloriæ pars è Victoriis debetur militibus.	243		
Gallorum natura.	463		
Grammatica Mundi Pseudopolitica rectum vertit in			
obliquum.	462		
Georgius Mancus Britannicus Hercules suâ prudentiâ			
& industriâ ex undecennali exilio Regem Carolum			
II. in Regnum restituit Victor Triumphatorem.	207		
Grammatica humanæ vitæ continenter conjugat Im-			
perfectum.	71		
Gloriam in tempore spernens quid lucretur.	154		
Gabellis novis pecus populare non deglubere, sed par-			
cè tondere, laus Principis antiquis vectigalibus con-			
tenti.	119		
Gratulatur in Capitolio Triumphator Jovi.	418		
H.			
Haddingus Strategemate capit urbem Lunam.	454		
Hæretici an omnes sint quos Papistæ Hæreticos vocant.			
187. an comburendi.	197		
Habitare secum scire, paucorum est.	197		
Hannibalis victoria memorabilis.	474		
Honorandi in Principum aulis Concionatores Veritatis			
sunt auro & argento multo.	113		
Hispaniæ laus.	16		
Hostia jubilationis.	86		
Hieronymus Pragensis perit.	94		
Hieronymus Savonarola perit sub Alexandro VI. P. R.			
* * *	5		
	157.		

- 157. 158. ejus vox.	158
Homini calcaneo antiquus insidiatur Draco.	199
Heliogabalus Imp. qualiter triumphat.	210
Homines coronas quas possunt conferre, possunt auferre.	278
Humana Corona suspecta quandoque.	278
Honorificentiae Corona 277. Grammatica 210. Arithmeticum 221. Logica 221. quam ambit Spangenbergius 225. Rhetorica 227. 228. Cabalistica. 229. Eteologica.	229
Horologium divinae Providentiae est semper expers erroris.	289
Henricus II. Pacificus Galliarum Rex pacem 400. Trophaeis è bello partis praefert.	295. 295
Hegesiae eloquentia incredibilis.	334
Heshusius conc. ignominiosè Magdeburgo evehitur.	377
Historiae encomium.	518
Hodierna Mundi aetas non triumphat Triumphos justos.	542
Humilitatis honoratae Candidat. rarus quo gaudeat.	395
Homo à divitiis in vitia ferè proclivis.	19
Hetrusca Corona.	84
Homerus & Plato Reges Mundi.	506
Henrici IV. Galliarum Regis vox.	365
Humilitatis compendium.	67
Homo ex humo ortus humo inhumari gaudet.	441

I. J.

Ignatium Leopoldus Imp. inauguratur. 10. laudatur.	250
Juniperi ridiculum confusionis fersculum.	58
Ingratitudo quantum vitium.	86
Johannes Has perit.	94
Imitandi Magnatibus. 113. ad 122. & 412. 413. 414.	
Judicium caeli effagit quotidianus sui ipsius iudex.	129
India Orientalis hodie non ita invicta ut olim.	140
Judaei raro convertuntur, ubi Politici & Ecclesiastici discordant. quomodo tractandi in Europa Christiana.	158. ad 163
Jesuitarum alii generosi, alii degeneres 157. 196. eorum indocilitas ad forpendum Syllogismum Logicae Christianae optimam.	357

Iosue

I N D E X.

Josue Stegmanni effatum de collapsa Disciplina Ecclesiastica.	237
Johannis Casimiri Polonorum Regis encomium.	250
Idola Christianonymorum & Judæorum qualia.	259
Imperatorum depositorum exempla.	278
Joseph in Ægypto triumphat fratrum invidiam.	287
Innocentiæ & salvæ Conscientiæ Triumphus.	287
Justitiâ & Religione nititur populi Salus & Reip. fortuna.	292
Impiis adest Deus per vindictam, piis per Gratiam.	319
Infanabilis Triga.	334
Injuriz aliæ vindicantur, aliæ dissimulantur.	377
Infelicitas summa quæ.	430
Judæi contra Christianos quotidie precantur.	526
Incruenta Martyria.	547
Imperiti rei scholasticæ se abstineant à scholastico spectro.	512
Jul. Cæsar in Curia Romana confoditur, 358. ejus tria verba.	386
Indigni Magistratu permulti.	364
Interitus Manlii Capitolini.	385
<i>Justus vir</i> quis Philemoni Comico.	19
Idem bene dictum iterare licet.	7
Ibi maxima grassatur Injustitia, ubi Injustissimus quisque vult videri & haberi Justitiæ Patronus.	56
Inexpugnabilia omnia quibus duobus vincantur.	76
Judæis terrori Christiani quales.	162
Incurabilis est Babylon.	39
Judicium antiquum de Intellectu Apocalypsis.	525
Ingenium humanum proclive ad fallendum semetipsum.	497
Justitia Romanorum pollutissima.	469
Job verus Typus Patris Patriæ.	409. 410
Jura Triumphandi.	143
Illuminatio illuminationi majori minor cedat.	478
Intentio Caroli Magni fundantis Monasteria.	145
Jure duplici obinent credentes Regnum celorum.	209
Imperativus tam in schola Grammaticorum quàm in aula Politicorum caret primâ personâ.	1133
Insidiatur Romana Ecclesia Protestantibus non secus ac	

hæreticis.	55
Inhonoratiora principia sæpè excipit gloriosa rerum inventarum magnificentia.	80
Juventus Belgica.	413
Judæis usus Pecuniæ obſtaculum converſionis.	158. ad 161

L.

Laus P. Scip. Æmiliani.	365
Leges <i>ſilent inter arma</i> 241. earum duo capita.	18. 411
Lapis Macroſophorum baccatus.	54. 253
L. Sicinii Dentati Coronæ.	70
Luxuria ab exercitu ex Aſia in Urbem invehitur.	102.
Liber Animæ è corpore evolantis.	131
Literæ laureatæ.	141
Laurea Triumphatorum unde deſumpta.	170
Laurea cælitus datur perfeveranti 174. 175. eâ ſe munit Caligula Imp. contra fulmina.	185
Libri Orthodoxorum à Papiſtis indignum in modum comburantur.	201
Libri Hæreſiarcharum myoparones Satanarum.	201
Lutherus combuſſit Juris Canonici Corpus.	201
Luciani impia vox de Servatore noſtro crucifixo.	217
Licinius Licinianus Imp. <i>litteras literarum</i> vocat <i>ve- nenum & peſtem Reip.</i>	218
Leontini Gorgiæ gloriatio.	257
Lingua in adverſis agens Deo gratias coronatur.	270
L. Cæcili Metelli laus ob conſervatum ex incendio Pal- ladium.	291
Libertas Chriſtianorum vera.	307
Lingua Eleonoræ conjugis curatur venenata Eduar- dus I. Angliæ Rex.	335
Logicæ Chriſtianæ Syllogiſmus optimus 357. ægerrimè condiſcitur ab ignavis Jeſuitis.	357
Laureæ pietatis, Juſtiæ & Sapientiæ unde ?	367
Lingux humanæ injuriam ne ſummi quidem Monar- chæ effugere valent.	534
Ludovicus XIV. ducit in matrimonium Mariam Tere- ſam filiam Regis Hiſpaniæ Philippi IV.	229
Laus Juſtiſconſultorum.	548
Liber	

Liber de <i>Natura Persuasionum Humanarum</i> nondum evulgatus.	531
L. Manilius Alcidinus vetatur ovare.	7
Laurus Apollini sacra.	35
Librorum <i>παρρησία</i> à Regibus Philosophicis facile tole- ratur, quam <i>δουλοκρατία</i> cæteri exilio multant.	509
Licentia Poëtarum.	38
Leo III. Papa coronat Carolum M. Imp.	37

M.

Mare mortuum, ubi olim Sodomæ & Gomorrhæ.	58 408
Monarchiæ Mundi quatuor jam olim interierunt.	542
Mandi stultitia 53. risus fletum habet pedisequum.	290
Martyres triumphant, dum eos Tyranni necant.	108
Mons Albanus Triumphatorem primum habet C. Papy- rium.	110
Magnates non omnia possunt.	123
Medici laus.	124. 209. 210. 548
Miracula Jurisconsultorum.	125. 126
Musica animæ Christianæ quæ.	127. 128. 395
Moriantur multi, quia nihil fecerunt.	141
Mysterium Politicum de Cæsare Pontificio.	141
Monachorum pars maxima qualis.	145
Mors beata indiget præparatione 172. 173. 174. exem- plo Michaëlis Paphlagonis Imp.	174
Mors non respicit sexum, ætatem, dignitatem, fortu- nasque hominum. 199. inexsaturabilis est.	200
<i>Merendi</i> vox Juridica.	221
Magistratui Depositario quid concreditum.	252
Miracula Mundi quot.	258
Militiæ Christianæ Corona datur variè.	270
Magistratus insigne encomium.	276. 277
Magistratus est <i>Facere & Credere, Punire & Audire.</i>	292
Mundus stipendium militibus suis solvit Tragicum.	306
M. Curtius devovet se aris infernis pro patria.	306
Maculæ juventutis postea rebus præclarè gestis elau- tur.	308
** 7.	Modus

Modus Triumphandi formalis.	312, 313, 314
Medius locus apud bonos optimus, inter malos pessimus.	314
Monoceros peregrinantium magister ductorque.	333
Magistratus sit melior subditis.	364
Ministri scholarum idonei non facillè dimittendi.	367.
	368
Musæ subserviunt Marti.	378
Miles mortis stipendiarius.	398
Militia vita.	429
Ministris Ecclesiæ num competat nomen Deorum.	532
Mundus totus in quali jaceat lecto 400. ejus <i>Trimias</i> sacra passim adoratur.	464

N.

Natura difficulter mutatur.	55
Natandi ars Delia opus est pertransitare hunc Mandum marinum.	131
Nominum specioso colore Papa illudit cæcis.	349
Novus vindicandarum Injuriarum Modus.	355, 356
Nobilitas quintuplex.	291
Navalem Triumphum primus triumphat Dailias Consul. 442. L. Æmilius Regillus.	443
Numerus 666. Apocalypticus falsò detorquetur.	491
Necessaria tantum sunt in Scholis & Academiis discenda ante omnia utilia atque jucunda.	548
Nili & Euripi gratiarum omnium unde.	550
Numismata sunt Antiquitatis documenta.	175, 176.
	178
Nihil novi sub sole.	40
Nobilis reputatur annus 1660. à Christo nato.	229
Novum facinoris præclari decus, quo Jesuitæ possint laceratam famam suam insigniter resarcire.	197
Noxia bella.	141, 294, 225, 297

O.

Orationis Originatio 26. 27. Definitio 28. à Triumpho differt 24. quibus decreta.	30. 31
Ovant primus Posthumius Tubertus. 30. Perperna Imp. 30. L. Cornelius Lentulus 31. Helvius, Terentius, Manilius 31. L. Septim. Sever, Pertinax Imp. 32. Eccle-	

I N D E X.

Ecclesia intereunte Juliano Apostata.	34
Occasionis captandæ utilitas.	82. 83
Officia conferunt beneficia.	105
Ovicula dicitur Fabius Maximus.	151
Oliva Minervæ sacra.	170
Origenes Adamantius obmutescit inter concionandum.	189
ratio.	189
Obsidionalis Corona summa debetur Christo. 203. ad	
206. Christianis secundaria. 207. 208. Georgio Mon-	
kio Britannorum Imperatori bellico. 207. Medico.	209
Ostracismo Athenienses mulctant viros insigniores. 219	
Origenis Adamantii opinio de animabus defunctorum.	255
Oecolampadii effatum de Antichristo 256. ejus mode-	
sta censure in Papas.	359
Opulentix corona.	277
Olympix Fulvix Moratæ sententia de Cœna Domini.	303
Obletamenta vulgi sunt Triumphalia spectacula. 342	
Ornamenta Triumphalia.	435. 436. 439
Origo Turcarum paupertina.	445
Origo Papatus.	489
Orci Triumphantis catenæ duæ quæ.	536
Quia dant vitia.	545
Orthochristiani non ferunt fructus letho, sed Deo, ne-	
sciantque placere sibi metipsis.	154. 323
Occasio qualis Aquila 84. capillata arripiatur.	83
Odiis motis immori animabus periculosissimum.	87
Officium Magistratus.	91
Oprimis pessimos non semel Babylon præfert.	514
Oprimi pessimos non raro vident parentes filios. 106. 513	
Occasio inclarescendi per egregia facinora studiaque	
amittitur procrastinando.	95. 386
Orthochristiani Reges 145. non nisi duo metuunt.	68

P.

Papa puerpera.	518. 519.
Papales tituli fallaces.	497
Papa, Imperator, alii que Magnates plerique num sint	Ovi.

Oviculæ.	496
Papa non semper & ubique mentitur, cur.	276
<i>παρρησία</i> Macedonii adversus emissarios Theodosii Imp.	516
Pacis veræ encomia 250. ejus amica. 250. tres species. 257	
Patres plerunque censentur tales, quales videntur filii.	208
Patrum Heroum vestigia filii rarò calcant.	501. 106
Persei Triumphus Castrensis.	60
Peregrinantium mos.	82
Promotiones mundi variz in suos ocellos. 100. 104. 105	
Promotio Abdalonymi 107. promover suos Deus mirè.	107
Protopopœia Principis egregii 113. de Papa. 195. 498	
de bellatoribus mortuis.	318
Perseverantia in cruce.	134
Pii V. Papæ epitaphium.	144
Pythagoræ <i>μυστηριώδους</i> .	44
Pueris. Belgicis scholasticis Christianonymi similes. 134.	ad 157
Pax vera quæ. 165. de ea numisma.	183
Piscis captus testis antiquitatis. 171. longævus.	173
Pisces maris & volucres cœli <i>Arnobio</i> qui.	215
Pharisæi apud & inter Pontificios Clericos hodiernos.	191. 192. 193. 106
P. Decius Mus accipit Coronam Obsidionalem.	203
Publicis triumphabatur sumptibus.	279
Plinii Junioris dictum de custodia pecuniæ.	280
Pernoscenda quatuor.	290
Prætextati filii cum patribus triumphant.	314
Prægustat gehennam in hac vita <i>Copronymus</i> Imp.	324
Peregrinationes aliis profunt, aliis obsunt.	318. 329
	330. 393. 394
P. Æmilio mittuntur Coronæ triumphanti.	353. 354
Pecuniæ usus quoruplex.	361
Philosophia <i>Paupertatis</i> ævo nostro avaro invisa.	362
Purpuram induant, qui pro Lege & Grege ad sanguinem pugnant.	370
P. Æmilius triumphat de Perseo.	372
	Per.

I N D E X.

Perfectissimus quis vir.	437
Pompæ Mundi magnificentissimæ ad tempus saltem du- rant.	541
Perdifficilia parantur labore.	28
Possunt & servi quandoque triumphare.	383

Q.

Quanta fides, tantum charisma.	53
Q. Fulvio Triumphus denegatur.	95
Q. Lutatius Consuli decernitur honor Triumphi.	343
Q. Metelli felicitas rara.	231
Q. Scævola integritas rara.	335
Q. Curtium historicum extollit Alphonsus Rex.	506.
	507
Quadrigarum inventrix Minerva 546 iis Valerius Pu- blicola primus triumphavit.	ibi.
Quinquennale certamen Domitiani Imp.	9

R.

Religionis prætextu multa maleficia perpetrantur.	306
Reprehensio inculcata quænam.	340. 350
Rector Argentoratensis Academiæ primus quis?	359
Radices saluberrimæ Pietas & Sobrietas.	362
Romanæ Monarchiæ ingenium. 465. 468. 470. 471. 472	
473. ejus limites 476. ejus fatalis periodus.	475
Roma capitur prima à Gallis incendiariis.	524
Reverentia Jehovæ radix Sapientiæ.	504
Regnum Christi perstabit & durabit in æternum post interitum quatuor Monarchiarum.	542
Roma Mercurii mercatoris hodierna quas Merces cæle- stes vendat.	517
Rhadamanthi Jus.	405. 525
Rex paer est terræ infelicitas miserrima.	513
Resp. abundat <i>juvenibus</i> malis, <i>viris</i> pejoribus, <i>senibus</i> peffimis, ibi parentes malos præficiunt liberis præ- ceptiores.	505
Rex Mundanarum animarum blasphemarum fornican- tium, mentientium, vorantium, potantium, fru- strantiumque Diabolus 436. ejus artes & operatio- nes.	463
Regum origo è servis.	38
	Rarò

Rarò in asperis , crebrò in prosperis laudatur Deus.	419
Romana Monarchia qualis Bestia.	49
Romulus necat fratrem Remum 50. 55. sub qua constellatione concipiatur & nascatur. 51. 52. ejus nutrit Lupa 56. ovat 73. jacet fundamenta Triumphi justì 80. 81. ejus triumphalis Corona 186. obruncat victum Acronem.	77
Romani fraudulentì 56. raptores Orbis <i>ibid.</i> insatiabilis eorum avaritia 56. quibus gaudeant imperare 46 quibus parcant.	45
Romæ encomium 57. 352. hodierna expers Monarchiæ.	61
Romæ Majestas sub <i>Probo</i> Imp.	511
<i>Reges humilare</i> conatus plerorumq; Papatum. 483. 486	
Ratione Status cæcà sine oculis Veritatis & Justitiæ gaudent Pseudopolitici.	54
Reus succumbit , ubi actor est judex in sua ipsius causâ.	93
Roderici Gothorum Regis Epitaphium.	217
Resurrectione atq; ascensione Christi sicut Electi credentes certissimè possessores paradisi.	207
Regum Thronus duplici nitiur firmamento.	113
Ratiocinatione & Numero indiget Vita humana.	130
Reip. & Ecclesiæ quales præficiendi.	118
Regnum Dei quantæ sit excellentiæ.	186
Regalia Majora non faciliè communicantur.	547
Rectoribus scholarum quantus debeatur honos.	116
Romanorum Dynastiarum plures improbi quàm probi.	469
Religionum omnium una saltem vera.	184
Reprobationis divinæ signum non est omnis afflictio.	211. cur. 212. 213
Roborantia Cor tria.	228
S.	
Sapientes se sæpè accensent inter insipientes. 63. ad 67	
Stultitiæ confessione rarò triumphant Philosophi. <i>ibid.</i>	
Sapricius recusat remittere Nicephoro.	88. 89
Σχῆμα Mundi velociter transit.	324
Stephanus Batorius Poloniæ Rex imitandus.	123
Somnus	

omnis Mortis Symbolum.	131
uos Deus facit Patientiæ perpetuæ alumnos sæpè in	168
hac vita.	168
aulis Mors in prælio minùs gloriosa quàm Davidis in	169
lecto.	169
erarii Petrus.	164
apientiæ Corona.	277
umros Triumphales limitati.	280
ignis Imperatori quando decertandum.	307
ejani casus quantus. 310. unde.	321
anus homo non eger Medico.	359
imon Thurnaius privatur memoriâ doctâ. cur.	424
cipionis Asiatici triumphantis Victoris præda.	457
udeant studiosi studio Historico.	509
estertius quid.	532
Stephani I. Hung. Reg. favor in Peregrinos.	327
apientis artificis est, paucis multa complecti.	281
studiosi Scholastici Academicive laus.	548
tipendium serpentinum mililibus suis solvit Mandas.	545
ablunaria ferè omnia Mutationi obnoxia & interitui	541
mancipata.	541
pectaculum Triumphale Probi Imp.	544
piritu Mandi plures Magnates aguntur quàm Spiritu	496. 539
Christi.	539
igna lætitiæ reducam navigantium duo.	555
olem comedens, luce pinguescit.	25
crutinium Conscientiæ vespertinum fiat ante indor-	129
mendum semel quotidè, si non sæpius fiat.	129
sensus hominum recti quibus 4. pervertantur.	185
servitatis plena sunt omnia.	519
sanctio Theodosii Imp. l. un. C. si quis Imp. maled. in illis	518
terris observatur, ubi non exterminatur.	518
Stella Absinthium cælo excidit.	384
Spectacula quis primus instituerit.	8
Succuba Phryne meretrix Attica.	336
Salomonis prodigalitas.	43
Sapiens Sententia seu Sculta Sapiencia Liber.	76
Sebastiani Castellionis judicium de Antichristo.	42
Solus Christianus Magistratus potest misericordè ædificare	divi-

I N D E X.

divinum Xenodochium sine architecto, cæmente	
calce, aqua & arena.	11
Soli Germaniæ equites & pedites possent cum Deo vi-	
cere Turcam.	44
Sacramentum Eucharistiæ externum indignè absq̃	
fide non est sumendum.	22
Sapientiæ professores plures habet Mundus quàm Si-	
pientes.	48. 55
Stultitia Regum Gregibus noxia.	38
T.	
<i>Triumph</i> Orthographia 4. epithera 21. 22. Origo 59.	
Divisio. 24. Etymologia 4. 6. 7. summus honos. 21	
	84. 2
<i>Triumphandi</i> vox dupliciter sumitur 8. 10. autoribus	
multis grata 13. ad 16. ignota Veteri Testamento	
	11. 1
Triumphant Octav. August. 97. 98. 99. Domitianus &	
Tarquinius Priscus. 73. Gordianus 11. Mithriæus 16	
M. Valerius Corvus 59. Christus 13. 15. 25. Deus	
13. P. Decius 60. Vespasianus cum Tito filio pa-	
ter.	6
Triumphale epulum Dei 85. Triumphalis Victima.	8
Triumphus justus & verus 95. negatur variis 143. Ve-	
nereus & Martius quid differant.	3
Triumph quor triumphati à Romuli ætate usque a	
Imp. Justinianum.	54
Tormenta damnatorum ad gehennam.	52
Themistoclis <i>φιλονησία</i> ambitiosa.	12
Trophæa duo. 129. alia.	42
Turca an possit esse Ecclesiæ Pontificiæ membrum.	14
Triumphare prohibitorum exempla.	152. 15
Triumphus L. Lucretii Consulis dilatus.	10
Tribulatio purgat, illuminat, coronat.	29
Tacendo & sperando triumphat Victrix Ecclesia.	28
Turcarum studium ad conciliandos discordantium an-	
mos 326. eorum Victoriæ contra Christianos qua-	
dio durabunt.	45
Temporis filia Veritas.	3
Theologi laus.	113. 381. 5
Terminus Vitæ.	9.
Triu	

I N D E X.

Triumphus Sanctorum rarus sub Philosophica Moria levidensâ.	63. ad 68
Illius Ferdinandi II. Imp. Dux generalis.	337
Υπὸ πραιποσίτου	19
Thesaur. Anachrist.	43
Topazii inventio.	26
Torquati Prognosticon.	454
Trophæophoræ pompæ autor Romulus.	76
Typographiæ inventio 79. 80. abusus.	80
Torques elephantis testis antiquitatis.	171
Titi Vespasiani elogium.	513
Tituli insolentes.	72. 100. 171. 210
Tintinnaculum.	384
Thesaurus Messeniorum. 214. falsæ Pacis.	251. 397
Timeo plus in vita Dei Justiciam, ut in Morte speret favens Dei Misericordiam.	214
Tympanum ex carne humana.	232
Thomæ Mori Distichon de Principe bono & malo.	233
Themistocles lyram recusans excusatur.	363
Triumphandum mos.	433
Triumphat Scipio Major.	434
Turcarum ludimoderatores majorem merentur lau- dem quàm plerique Christianorum.	512
Torcæ (qui est Atticus παραινεῖ) vicinia ingeneret Christianis concordiam.	552
Tyrannorum Victor Probus Imp.	445
Templum Memoræ.	550
Triumphus Mundi Tragicus.	530
Thomas Henrici Pontificius quid credat de salute Tur- cæ.	149
Triumphus amoris 14. misericordiæ 15. bonæ Causæ. 16. Veritatis. 493. Pennæ Scholasticæ.	364
Trophæa Apostolorum.	425
Triumphalis Materia qualis Regina.	17
Triumphus Davidici de Goliathe Hypotyposis.	73. 74.
Territorium mancipiorum non elargitur privilegia lo- quendi & scribendi publicè Veritatem.	518
Trinitas sacra quam Mundus adorat.	464
Turcas	

I N D E X.

Turcas vincendi Modum è Turcis ipsis Christiani con-	448. 449. 451. 451
discant. nisi cæcitate laborant.	454
Turcici Imperii Periodus fatalis.	504
<i>Tondentius</i> Gerhardus.	

V. U.

Vatis egregii nota.	35
Varietas est delectabilis.	21
Val. Alex. Severus Imp. imitandus.	120
Vita humana indiget duobus 129. prosperis asperisque miscetur.	215
Versiculus Catonis præstantissimus.	130
Versatilis gladius.	407
Vocem Martilii Ficini defuncti videtur sibi audire Michaël Mercatus.	138
Vitzæ Aeternæ hæredes pauci.	139
Villa ad Gallinas.	433
Vindictæ privatæ effigies.	146
Vigilantia decet Magistratum.	281
Vox Bonosi 365. Athanasii de Constantio Imp.	164
Victimæ coronatæ cur?	169
Vivacior hominibus plerisque piscis.	172
Voluptas maxima quæ.	478
Vox Varronis 48: 528. Euphemi Pseudopolitici.	176
Philonis Judæi de Religione. 183. Musæi 300. Eusebii Pamphili 189. Petri Aldobrandini Cardinalis.	410.
Alphonfi X. Hisp. Regis. 217. Friderici II. Imp.	217.
M. Antonini Imp. de fama post mortem.	230
Nazianzeni de Episcopatu. 232. Ambrosii de eodem.	232.
Hugonis Grotii de Schismate. 238. Davidis 36	Campanellæ de Aristotelibus, Lycurgis, Solonibus nostri seculi. 239. Theopompi Spartæ Regis. 274
Sturmii 359. Marcelli II. P. R. de sede Papali.	263
Virtus sola coronat 270. ejus cinis.	55
Vitia vincuntur resistendo.	275
Virtus vera sola conciliat Gloriæ constantiam.	283
Virtutis æternum Theatrum quomodo fieri queat aulicus.	288
Virtuti quantopere studendum.	307
Van	

I N D E X.

Vanitatis ichnographia.	310
Vita humana militiæ 429. Vigilantium somnium.	322
Victores in prælio Mystico evadunt sperantes in Deum.	337
Victoria incruenti exercitus laudatur.	338
Victoria soli Deo adscribenda.	360. 521
Victus, Amictus & Salus subditorum unde.	406
Vittati tauri.	369
Veritas Mundo gravis auditu.	400
Vitia Galli peregrinantes ex Italia ad suos adduxerunt.	503
Vindicta privata gaudent homines carnales.	535
Vindictam feram Tyranni haud effugiunt.	539
Vitæ humanæ imperatrix quæ.	552
Vulgus est ingrati, perfidi, levis & inconstantissimi ingenii.	354. 537
Vita militum vita mancipiorum.	461
Umbra divinarum alarum propagnatrix est potentissimum aulici pii asylum.	540
Vestis <i>Discordia</i> lacera.	558
Vespertinæ mundi Ecclesiæ infeliciores matutinis.	536
Vindictæ privatæ imago.	146
Vita Angelica, Humana, Brutorum.	29
Vita Morosophorum in aulis.	351
Unitas quadruplex in Conjugio qualis.	402
Uticensis ille M. Cato ad tempus Martiam conjugem Hortensio amico communicat incommunicabilem.	402
Veritatis sale Mundus recusat condiri verminosus.	430.
Variis ex terris conquiruntur Prudentia.	350
Vita militaris qualis.	394
Vitæ æternæ Trinitas quæ.	389

X.

Xenocrates Philosophus Ethnicos Christianos plerisque castimoniâ vincit.

336

Z.

Zonas Christianorum quomodo Turcæ emungant ære.

444

Franciscus Ridderus

in quadam Belgica suæ Cateches.
Oeconomicæ dedicatione præter
alia excerptu, lectu relectuque di-
gna commemorat; *quod in insula*
„Florida ad ædiculæ cujusdam fo-
„res adscriptum sit nomen JESU
„cum hisce :

DISCE, AGE, CREDE.

Quibus cum tribus si quis
adspirante Sp. S. conjunxerit
veram veri DEI Cognitio-
nem Practicam, procul dubio
è carnali Mundo ad spiritua-
lem perveniat vitam, cujus
raræ beneficio promissam
Triumphalem paradisi æter-
ni accipiat Victor pugnax
Coronam.

N O -

I
NOCTIUM GRANZOVIANARUM

Seu

DISCURSUS PANEGYRICI

DE

ANTIQUIS

TRIUMPHORUM

SPECTACULIS,

Ἐνὶ Χρυσῷ τῷ τῆ Θεῆ ὑφ' τῷ
ἀκλισοσυμπλασχερσοωδρόνῳ,
πρὸς οἰμίον.

Nter cæteras argumentosas sententias, quas Lucianus Samosatenſis poſteritati reliquit, iſthæc ſibi cumprimis palmarium am-
bit : Καὶ ἄλλα δὲ σὺ πολλὰ ὑπάρχει μαγεύειν,
εἰπὼς μὴ αὐτὸν εἰδέναι ἢ κ' εἰδὼς δόξει. Multis
quippe Minervæ alumnis perſuaſio compa-
ratæ ſcientiæ ſufficientis ſupercilioſa tam
noſtra ætate, quàm omnibus retrò ſe-
culis notabili fuit obſtaculo, quominus
ad ulteriorem permultarum rerum præ-
clararum cognitionem progredi con-
niterentur, prout Quintilianus atteſtatur.

A

Atte-

Attestatur quoque Hippocrates; *Vitam esse brevem, longam autem artem*; usqueadeò ut vix Sextum in omni omnium ævorùm historia compérias, cui honos ἔ τιμηται sit tributus post hos V. quorum I. est Hippias Eleus. II. Democritus Abderita Gelasinus Pentathlus. III. Hieronymus Stridonensis, de quo plerique suspicantur Augustinum dixisse: *Nemo hominum scivit quod Hieronymus nescivit*. IV. Tostatus Abulensis de quo non nemo poëtatur:

Hic stupor est Mundi, qui scibile discutit orn.
V. Scaliger ille Josephus, quem Hieronymus Wolphius παντισημονα appellat; juxta illud Vatis:

Hic solus scivit scibile quicquid erat.

Quid? quod Justus Lipsius Epist. Cent. 2. epist. 48. scribit: *Tres sunt quos admirari unice soleo, ἔ τιμηται qui in hominibus excessisse humanum fastigium videntur, Homerus, Hippocrates, Aristoteles: sed addo hunc Quartum, Scaligerum, qui natus in miraculum ἔ τιμηται gloriam nostri ævi.*

Quapropter non est illorum causâ dedudandum, lucubrandum atque exarandum, quorum nemo unus in loco occentat illud Hipponis:

Παλμαθημοσύνης τ' ἔ τιμηται κίεωπρον ἔ τιμηται,
sed horum gratiâ potissimum, qui à tenebris (quod Græci dicunt) unguiculis com-
bibe-

biberunt vetus illud Jambicum è M. Tulio : ἐδὲν γλυνύπερσιν ἐπὶ ἡπαίτ' εἰδύμεν. Quotusquisque autem hodiernorum Cosmopolitarum est tantus Apollo aut Mercurius incomparabilis, ut præcelsum illius Panophiæ (quam Apostolus vocat Σωίσις ἐν πᾶσι. 2. Tim. 2. v. 7.) Olympum è propinquo conspectum polleat dextrè conscendere cum ad avidos novitatis, tum maximè ad perstudiosos antiquitatis.

Nostra quidem Pace adhinniant alii ad quodvis Novitatis raræ genus; Nobis autem impræsentiarum non minus arridet Antiquitas, quàm olim delicato illorum convivarum palato, quibus, teste post alios Mizaldo *in memorab.* inter cœnandum *Julius Pomponius* magnificè generosissimum CLX. annorum vinum propinabat.

Propinabimus itaque Venerandis Lectoribus ex ultima Antiquitate illustrissimam illam de TRIUMPHIS Hypothesin, utpote quæ apud auctores rerum tantum non cunctum fert punctum, dum summam Ducis Victoris adoream oculis perlegendam proponit, juxta illud Justini : *Nihil Victores præter gloriam concupiscunt.*

CAPUT I.

VERO maximè consentaneum est, **TRIUMPHI** nomenclaturam non fuisse Latinis vernaculam; sed per Enallagen Symbolicam è Græca voce fontana *Θριαμβος* sic derivatam, ut adspiratio ex syllaba antepenultima in ultimam sit translata & permutatio permutandarum reliquarum literarum figurata, teste Prisciano & plerisque Grammaticis Hebraicis super Matribus Lectionis.

§. 1. Nos nondum dedidimus remissionis versiculi cujusdam Hiantæi, cunctas Alphabeti Latini literas sic comprehenditis:

Gaza frequens Lybicos duxit Karthago Triumphos.

Sectantibus verò Orthographiam sine adspiratione, patrocinetur M. Tull. Cicero, utpote qui jamdudum in Oratore ad Brutum p. 188. col. 1. præscribit: *Quin ego ipse, quum scirem ita majores locutos esse, ut nusquam nisi in vocali adspiratione uterentur, loquebar sic, ut pulcros, Cetegos, triumphos, Karthaginem dicerem: aliquando, idque serò, convitio aurium, cum extorta mihi veritas esset, usum loquendi populo concessi, scientiam mihi reservavi.*

§. 2. *Θριαμβος*, ut Varro, Passeratius & id

id genus alii Scriptores classici condocerunt, erat cognomentum *Liberi Patris*; utpote quo apud Thebanos sympatriotas de Indis in Græcia primo omnium triumphante, milites comitantes foliis ficulnis quæ *ἡλία* appellantur, perhibentur vultus suos cooperuisse & ingenti vocis festæ contentione applausisse: *Io Thriambe Bacche Io.*

§. 3. Multis in studio historico evigilantibus Virgilius lucem ingenii sui porrigit, dum ipsis *Æn.* 4. præcinit:

*Ductoresque alii, quos Africa terra Triumphis
Dives alit.*

Namque Servius ad isthæc Maronis verba sic scribit: *Quidam dicunt Afros nunquam triumphasse. Plinius autem secundo Historia Naturalis, & Pompejus Trogus Aphros dicunt Pompam Triumphum primos invenisse, quam sibi Romani postea vindicaverunt. Livius autem Andronicus refert, eos de Romanis sæpius triumphasse, suasque porticus Romanis spoliis adornasse.*

§. 4. Ab his haud longè abludere videtur illud Livii Lib. XLV. *Milites laureati Triumphum nemine cient.* Ciebant autem pomposam illam solemnitatem milites, dum è pugna victrice reduces Imperatoribus suis Triumphando in Capitolium se conferentibus acclamabant: *Io Triumphe! Io Triumphe,* prout effulget ex illo Naso-

nis ad Cæsarem super deviçta Germania

4. Trist. eleg. 2.

Crimbus en etiam fertur Germania passis ,

Et Ducis invicti sub pede mæsta sedet :

Collaque Romane præbens animosa securi

Vincula fert illà , quâ tulit arma , manu.

Hos super in Cæru Cæsar Victore vberis

Purpureus populi rite per ora tui.

Quaque ibû , manibus circumplaudere tuorum ,

Undique jactato flore tegente vias.

Tempora Phæbea lauro cingentur : IOque

Miles IO magnâ voce TRIUMPHE
canet.

Ipsæ sono plausuque simul , fremituque calentes

Quadrijugos cernû sæpe resistere equos :

Inde petes arcem , & delubra faventia votû :

Et dabitur merito laurea vota Jovi.

Tantum autem abest , ut Romani Germaniam totam expugnarint , ut ne semel quidem ullo die aut nocte se in penitiora Regionis istius Augustæ viscera penetrârint.

§. 5. Quo collineasse illi Germaniæ advocati & legati præter cæteros videntur , qui existimant , Triumphum *ὡς τῶν πλῶν* dictum esse , quippe quem sua decernentium judiciorum celebritate cohonestabant *Ordo Senatorius , Popularis & Militaris* , ut apparet ex Suetonio Tranquillo & Pomponio Læto. Frequenter equidem se militari societati associaverant tot Patri-
tū

tii Romani suo ipsorum sumptu gratis militantes, ut ex *Livii* lib. 2. & *prisco Pinachido Leidano* colliqueat; Aliquando à Vejertibus ad Cremeram Thufciæ flumen CCCV I. Fabios tam miserè cæsos esse, ut memoratus *Ovidius* super hujusmodi funesta ac mœsta strage hoc *Epicedion* canat:

Una dies Fabios ad bellum miserat omnes;

Ad bellum missos perdidit una dies.

Veruntamen *Votum* militare erat duntaxat suffragium servile usqueadeò uti conscriptus stipendiosus Romanorum exercitus Victorem quidem potuerit Triumphatorem denominare, sed non auctoritate dominicâ confirmare, prout inferas ex illo *Livii* dec. 4. lib. 3. *Lucius Manilius Alcidinus ex Hispania decedens, prohibitus à M. Porcio Lecca, ne quâvis rediret, cum à Senatu impetrasset.*

S. 6. Hinc *Matthias Martinus* in *Lexico* suo *Philologico* *Triumphum* deducit ex *ῥεῖον* frons & *ἀμβαιῖον*, adscendo. Adscendebat namque Victor propter Magnum Diem festa fronde coronatus in locum Triumphatû consummando destinatum, quierat *Capitolium*, ut antea audivimus & postea audiemus. *Δις γὰρ τοῖς κελῶς ῥηθῖν, εἰδὶν. βλάπτει*, ut 5. de *LL.* *Plato* profatur, & variis *Israëlitici Psalterii*, *Ethnici*

Homeri & Virgilii versibus probatur.

§. 7. Verbum *Θεαμῖσιον* Latinis est *Triumpho*, & effertur de eo

1. Qui Triumphum agit. Sic de Titi Vespasiani fratre Domitiano legitur: De Dacis Catistisque duplicem Triumphum triumphavit; de Sarmatibus autem solum Lauream usurpavit, quam Jovi Capitolino retulit. Sumptuosissima spectacula edidit & tales ludos septimos seculares fecit, quales singulis centum annis celebrabantur, posteaquam horum primos instituerat Publicola anno ab Urbe condita CCXLIV. in quibus per tres dies atque noctes sacris totus populus operabatur ad aras Jovis & Apollinis, quibus candidus mactabatur taurus, & huic Palatino Vatum DEO canebatur carmen à pueris puellisque patrimis atque matrimis: deinde Junonis, cui juvenca itidem candida, & hæc quidem interdum, noctu vero Dianæ Proserpinæ, Terræ & Parcarum, quibus suræ hostiæ, luminaque accendebantur. Quintos fecisse Augustum & Agrippam, Furnio & Syllano Coss. proditum est, in quibus cantabatur in Capitolio à Virginibus puerisque carmen Horatianum, quod *Seculare* inscribitur. Præco autem ad istiusmodi solemnitates populum sic convocabat: Ad eos convenite ludos, quos nemo vestrum antehac spectavit, nemo est posthac spectaturus. Quia paucissimi mortalium sunt peculiari celestis gratiæ privilegio tam viraces, ut omnem Tempestatem climactericam transiliant & vel centesi-

*testinum vel ulteriorem quemvis annum sortian-
 tur emortualem vitæ suæ Terminum, ob illud
 Mosis Psalm. 90. 10. In ipsis annorum no-
 strorum diebus sunt septuageni anni, aut (ut
 sumus valentissimi) octogeni anni. Anno-
 rum horum mire prædestinatorum ratio-
 ne nolim adscribere, quod in isthoc Macro-
 cosmo plures confexeris vivaciores rusticos, servos
 & mendicos, quàm Magnates, Imperatores &
 Pontifices Romanensium animarum Maximos.
 Malim pergere; quod memoratus Dominianus
 quoque quinquennale Capitolino Jovi certamen
 instituit, Musicum, Equestre & Gymni-
 cum: quod fuit autor Capitolinorum ago-
 num, per quos Annus Magnus & Lustrum
 diligentius servabatur: quod omnibus certamini-
 bus præsedit habitu Deorum vestitus, Germa-
 nicam gestans coronam, cum effigie Jovis & Ju-
 nonis, Minervæque: quod post hæc spectacula
 Jovi Capitolino dicata, procedente tempore,
 more Caligulae se & Dominum & Deum
 appellari jussit. Vah arrogantiam & glo-
 riam nimis immensam & pene inauditam!
 utpote qui non modò sibi aureas argenteasque sta-
 tuas, & Arcus Triumphales constitui jussit:
 sed & assumpsit Germanici nomine, Septem-
 brem ac Decembrem menses à se denominavit;
 congiarium Populo, Epulum Senatui Equestri-
 que Ordini dedit, multa publica ædificia exædifi-
 cavit, & Jovi custodi ingens Templum in Ca-
 pitolio*

*pitolio erexit, seque in sinu illius sui Dei consecra-
vit. Ita etiam Verbum nostrum intellexisse
videtur strenuissimus ille Phœbicola Jo-
hannes Aloysius Bûchorst, quando in sua Germa-
nia Exultante seu Plausu Gratulatorio electum
illum Imperatorem Romano-Teutonicum
Ignatium Leopoldum festo Coronationis inau-
guralis die anno MDCLVIII. inter
cætera his votivis versibus Heroicis allo-
cutus est:*

IGNATI LEOPOLDE *Veni, Rege,
Vince, Triumphæ!*

Vive diu terris terratum gloria! Cœli
**DIGNE LEO! LEO DIGNE SO-
LI!** *Virtutibus Orbem*

AUSTRIACOSQUE *Atavos factis
superantibus imple!*

2: Qui Victorem reddit Triumphatorem,
seu efficit, ut Victor hostes in Triumpho
ducat, seu exhibitos publicè spectaculo
triumphali pudefaciat. Sic eloquaris: *Gor-
dianum Juniolem Imp. triumphavit socer Misi-
theus. Misitheus namque viri doctissimi filia prius
ipsi nupserat, quàm ad Bellum Persicum cum in-
genti exercitu per Mæsiam proficisceretur, ac quic-
quid hostium in Thraciâ offenderat, delebat vel
expellebat. Inde per Syriam ad Antiochiam deve-
nit à Persis occupatam, ibique frequentibus præ-
liis secundioribus sic pugnavit, ut vinceret, & Sa-
pore Persarum Rege submoto, Antiochiam, Carras*

Ⓔ

Et Nisibin, quibus Persica jam gaudebat Jurisd-
 ctio, reciperet. Qua omnia Senatui scribens Victor,
 Misitheo socero accepta retulit, usqueadeo uti Se-
 natus mox tantam *κατανοήσεως* demirans Diis
 supplicationes decreverit, Gordiano quadrigas ele-
 phantium, Triumphalem autem Misitheo Cur-
 rum equorum & Titulum magnorum honorum
 sic: MISITHEO EMINENTI VI-
 RO, PARENTI PRINCIPUM,
 PRÆTORI TOTIUS URBIS, TU-
 TORI REIPUB. S. P. Q. R. VICEM
 REDDIT. Reddit istiusmodi Triumphum bo-
 dieque revirescentem Triumphale illud Numisma,
 in quo Triumphatoris Gordiani statua conspicitur
 paludata, thorace picto induta, ocreata, redimi-
 ta quoque tempora lauro, stans in suggestu, sinistra
 schedam tenens, dextrâ gestu quasi alloquentis mi-
 lites. Milites loricati & hastati coram eo stant,
 signa gestantes militaria, quibus Aquila, imago
 Imperatoris, velabrum & Delphinus sunt impo-
 sita; subscriptum autem: EXERC. PERS.
 Cæterum in tali significatu verbum Trium-
 phandi sonat potius Hellenismus, quàm
 Latinismus.

§. 8. Est quidem hæc dictio in Novo
 Testamento peculiaris Apostolico illi gen-
 tium præputiatarum doctori Paulo: sed
 verò in Veteri Testamento à LXX. non
 usurpatur. Enimverò ubi illud Ezech. 22.
 vers. 5. *וְהָיָה כְּהָנֵן* Versio Hieronymo

vulgò adscripta interpretatur: *Triumphabit de te*; LXX. interpretati sunt, *μπαίζοντάς σοι*, Gall. *se moqueront de toy*, Belg. *zullen u bespotten*: Nec non Habacuc 1. v. 10. *מְבַזִּים* à LXX. redditur *ἐμπαίζοντες*, Gall. *aura les Princes en moquerie*, Belg. *de Princen zullen hem een belacchinge zyn*; ubi in vulgata illa Translatione legitur: *Triumphabit*. Triumphalis quoque fornix seu *Arcus* à Saule primo Israëlitarum Rege in Carmelo monte erectus, eadem errandi viâ ab Atlante Cosmographico traditur, cum tamen 1. Sam. 15. 12. in fonte legatur *וַיִּשְׁתָּחֲוֶה* & intelligatur *statio*, quam Targum vocat

אחר לפלגה בה בותא

h. e. Locum ad dividendum in eo spolia. *Vul-*
gus gregariorum militum Gallicum *ren-*
contrement vocat *Rendez-vous*; Belgæ autem
 doctè verterunt *een Pilaer*. Excuset ita-
 que vulgata istiusmodi interpretamenta,
 quicumque Triumphali Christianæ Phila-
 delphiæ curru invehitur, ob illud Apo-
 stoli: *Etiamsi habeam Prophetiam, & nove-*
rim Mysteria omnia, omnemque cognitionem: &
licet fidem habeam totam, adeò ut montes trans-
feram; Charitate autem caream, Nihil sum.
 1. Cor. 13. v. 2.

§. 9. Enimverò quemadmodum olim
 Ferdinandi I. Imperatoris filio Carolo Austriæ
 Archi-

Archiduci adeò complacuit Hetruriæ caput, ut hanc Encomii vocem de eò honorificè protulerit; *Civitatem Florentiam prædignitate suâ magnificâ emereri, ut nunquam nisi solis diebus festis & solemnibus monstranda esset*: Ita augustum Argumenti nostri vocabulum adeò arrisit perinde sacris atque profanis plerisque scriptoribus, ut ex illo permultas eximias elocutionum Allegoricarum & Tropicarum formulas pergraphicè formârint.

§. 10. Formavit quippe ex illo laudatus Apostolus Col. 2. 15. de Imperatore nostro Generalissimo Christo Jesu Crucifixo, ex mortuis resurgente, & cœlos conscendente, atque ita se Victorem omnium hostium suorum ac nostrorum gloriosum exhibente, hanc loquendi formulam I. Cor. II. 7. *Exspoliata Imperia, & Potestates traduxit palam, & triumphat auribus, Triumphatis illis, per Crucem.*

§. 11. Formavit ex illo Hieronymus ep. 150. ad Hiberiam, hanc loquendi formulam: *Triumphus Dei est passio Martyrum, pro Christi nomine cruoris effusio, & inter tormenta letitia.*

§. 12. Formavit ex illo Ambrosius t. 5. l. 4. in c. 4. Lucæ hoc consilii in palæstra psychomachica consolatorii ad agonem fortiter subeundum: *Diabolus veræ virtuti solet cedere. Etsi invidere non desinat, tamen in-*

flare formidat, quia frequenter refugit triumphari.

§. 12. Formavit ex illo philostephanicum hoc Augustinus in enarratione, 11. Psalm. 29. *Ad coronam permissi sunt persecutores in Martyres. Occisi sunt Martyres, quasi vicisse se arbitrati sunt persecutores. Illi in manifesto falsò triumpharunt, isti in occulto verè coronati sunt.*

§. 13. Formavit ex illo Bernhardus serm. 64. in Cant. de Christo Theanthropo hoc acroama: *O amoris vim! Itane summus omnium, imus factus est omnium? Quis hoc fecit? Amor dignitatis nescius, dignatione dives, adspetu potens, suasu efficax. Quid violentius? Triumphat de Deo Amor.*

§. 14. Formavit ex illo Eusebius Emisenus hom. 8. de Pasch. hoc super quovis pio mortali moriente solatium: *Dejectio prostrati, Occasio fit Triumphi.*

§. 15. Formavit ex illo de Rege nostro Victioso hoc encomium Leo serm. 2. de Adscens. Dom. *Infirmis in Virtutem, Mortalitas in Immortalitatem, Contumelia transiit in Gloriam, quam Dominus Jesus in multis manifestisque documentis, multorum declaravit adspectibus, donec Triumphum Victoriæ, quem repertarat à mortuis, inferret & celis.*

§. 16. Formavit ex illo Fulgentius hoc suæ allocutionis epistolice frontispicium ad Thrasymundum Vandalorum Regem
in

in Africa de Myſterio Mediatoris Chriſti ,
 duas Naturas in una Perſona retinentis :
Triumphalibus tuis ſenſibus , Piſſime Rex , &c.

§. 17. Formavit ex illo ſuum ſibi hoc
Carolus Magnus Imp. ſymbolum : Chriſtus
Regnat , Vincit , Triumphat.

§. 18. Formavit ex illo ſic ſuum ſibi Me-
 trum de Chriſto Exaltato , (de quo Pro-
 ſper elocutus eſt : *Vespere Dominus in Cruce ,*
Mane in Reſurrectione , Meridie in Adſcenſione).
 Eccleſiaſticus vates :

Aurora cælum purpurat ,
Reſultat æther laudibus ,
Mundus Triumphans jubilat ,
Infernus horrens infremit :
Rex ille dum fortiffimus ,
De mortis inferno ſpecu
Victor triumphat , & ſuo
Mortem ſepulchro ſunerat :

§. 19. Formavit ex illo Epiphanius ſerm.
 de Adſcenſ. Dom. hoc enunciatum : *Chri-*
ſtus ingenti gaudio triumphans , ovem humane
naturæ humeris impositam Patri obtulit , atque
pro tali munere , munus Spiritus Sancti quod red-
deret , impetravit.

§. 20. Formavit ex illo fulgentiffimus
 ille Jeſuitarum heſperus Drexelius hunc
 aphoriſmum : *Miſericordia una omnium maxime*
fatali Orbis die triumphabit.

§. 21. Formavit denique ex illo hoc
 ſuum

suum sibi vates Politicus afflictatus solamen ac levamen :

Ad Tempus Patiar ; Tandem Bona Causa Triumphat.

§. 22. Adde quod καὶ ἀντιστοιχοῦσαν ipse bos, qui in ara triumphali mactabatur, quoque Θριαμβος dicebatur, ut Pomponius Letus commemoratus commemorat.

§. 23. Commemorare de Margarita illa Mundi Francia Occidentali Laurentius Medices solebat ; Galliam, si suarum esset gnara virium, posse totum Orbem Christianum in angustias cogere.

§. 24. Cogere ratione videbatur florentissima Iberorum terra mater insignem illum ingenui pectoris Gallici scriptorem Latinum Pacatum eo horæ curriculo, quo sic exarabat : Hispania terris omnibus terra felicior, cui excolendæ atque adedò dicandæ, impensius quàm cæteris gentibus supremus ille rerum fabricator indulgit : quæ nec Austrinis obnoxia æstibus, nec Arctois subiecta frigoribus, mediâ fovetur axis, utriusque temperie, quæ hinc Pyreneis montibus, illinc Oceani æstibus, inde Tyrrheni maris litoribus coronata, Naturæ solertis ingenio, velut alter Orbis includitur. Adde tot egregias Civitates : adde culta incultaque omnia vel fructibus plena, vel gregibus : adde auriferorum opes fluminum : adde radiantium metalla gemmarum. Hæc ille juxta illud Claudiani Poëtæ :

Quid

*Quid dignum memorare tuis Hispania terris
 Vox humana valet? Primo lavat equore solem
 India, tu sessas exactâ luce jugales
 Proluis, inque tuo respirant sidera fluctu:*

Dives equis, frugum facilis, preciosa metallis.

§. 25. Ego verò commemorare superfer-
 debo, quod hæc Materia Triumphalis sit
 æmula Malo Punico, quippe quod est po-
 mum pomariorum præstabillissimum. Li-
 cet enim corticis sit sicci asperique; in eo
 tamen rubicundula pariter atque succu-
 lenta granula certo miroque ordine in suis
 gurgustiolis disposita, velut in præsidiis
 excubant. Quid? quod minus pomum non
 paucioribus gaudet granis quàm grandius,
 sed utraque Malus Punica tam æquabilem
 distributionis Legem tenet, ut major mi-
 norque juxta CCCCLXIV. granis omne
 ramusculorum suorum pomum participet.
 Parvum, sed magnificum receptaculum
 medicum, præsertim malè habentibus ac
 siti languentibus, juxta examen illud Eri-
 phi Comici: *αὐτὰρ ὃ πρὸς αἷς ἐνδοῖς*. Ita
 quicunque Triumphalem hanc Hypothesin
 accuratè rimabitur, ingentem eruditionis
 fructuosæ Thesaurum inveniet, & tam
 gloriosum operæ precium lucrifaciet, ut
 inter cætera confessurus sit: *Triumphalis
 Materia est talis bella Regina, qualem quò magis
 contemplator contemplatur, eò magis eâ oblectatur.*

CAPUT II.

Famosissimus ille Spartanorum legislator Lycurgus non minus Philosophicè quàm Laconicè dixit ; *Duabus potissimum Legum capitibus conservari Respublicas, Præmiis atque Pœnis.* Enimverò hoc egregium ac regium effatum tam Corpus Juris Divini cæleste, quàm Utrumque Corpus Juris Humani, terrestre comprobatur. Ubi autem Boni nullis unquam honorariis ad assiduam ingeniorum cultum & pertinax quarumvis virtutum officiosarum studium, certamen ac æmulationem invitantur, & Mali nullis pœnis condignis mulctantur, ibi Respublicæ non conservantur, neu exornantur, sed domi bellicque pessundantur & evasuntur, prout inter cætera nos fatale condocet excidium Tyri.

§. I. Tyrus enim incredibili quidem prudentiâ, opulentiâ & potentiâ terræ marique florebat, ut ex *Ezechiele* Propheta liquido liquidius liquet ; sed propter intestinam Injustitiam, quæ procul ulla humili divini Oculi vindicis reverentiâ clam & occultè in illo augustissimo Phœnicie Emporio gliscebat & invalescebat, isthæc Metropolis se occæcatam oculato cœli Monarchici sceptro tam invisam reddebat, ut
eam

eam Pantopticus ille Regum Rex atque
 Judicum Judex Deus ex inexpugnabili
 expugnabilem per accersitum suum Dia-
 conum Martium sanctum *Alexandrum M.*
 toti terrarum Orbi prostitueret, & in eam
 tanta inclementiæ exempla ederet, quan-
 ta cuivis hodiernæ Reip. peccatrici fata-
 lem ejus *παιδείαν* apud Q. Curtium legen-
 ti possit esse emendationi, quæ non est in-
 emendabilis perinde atque olim illa Meda-
 mnis immedicabilis, de qua jamdudum
 dispalescit unanimis illa Archiattrorum My-
 sticorum querela è libro Vatis: *Nos volui-
 mus Babylonem medicari, sed illa noluit curari.*
 Curari autem nolenti injuria nulla fit, si
 corpore & anima in æternum perit. Quid
 quæris? Ubi divitiæ charæ ac claræ habentur,
 ibi sæpè omnia bona venalia sunt: Fi-
 des, Probitas, Pudor, Justitia; juxta illud
 Sulpitii Severi: *Hic fere semper rerum huma-
 narum ordo spectatur, ut homo à divitiis in vitia
 prolatur.* Plutus namque Mammonicus
 est talis ignis fatuus, qualis ab omni ævo
 multas quidem animas seducit in gehennam,
 sed ipsemet semper remanet vaga-
 bundus extra gehennam.

§. 2. Hinc Romani (qui Imperium,
 quod sanguinolentis pærmis ac armis occu-
 paverant, Religione atque Justitiâ guber-
 nare videri volebant) ex suis L. L. Victori
 pro

pro ipsius merito decernebant Triumphum usqueadeò uti collatus amplissimus publicæ congratulationis honos exæquare videretur exantlatum Herculeum militaris patientiæ onus, utpote quod tantum est, ut ille archistrategus, cujus auspiciis, consilio, felicitati, fidei, ductui, gravitati, magnanimitati atque constantiæ tota Rei Bellicæ summa commissa est, sufferendâ sub pellibus inedia, algore, sudore, vigiliâ & quavis alia cæli terræque injuria atque molestiâ vel cum ultimis militum gregariorum certare necesse habeat, prout nominatim apparet ex illo M. Tullii in Orat. pro C. Rabirio Postumo: *Multas equidem C. Caesaris virtutes magnas incredibilescque cognovi; sed sunt ceteræ majoribus quasi theatris propositæ, & penè populares: castris locum capere, exercitum instruere, expugnare urbes, aciem hostium profligare: hanc vim frigorum, hyememque, quam nos vix hujus Urbis tectis sustinemus, excipere, his ipsis diebus hostem persequi, tum cum etiam feræ latibulis se tegant, atque omnia bella Jure Gentium conquiescant.*

§. 3. Habebat autem nulla res apud S. P. Q. R. tantam admirationem, auctoritatem, celebritatem, pompam ac gloriam, quantam Triumphus: quandoquidem Triumphator omnibus Jovis Panomphæi insignibus, sceptro, tunica palmata, ni-

niveis quadrigis albis equis enitescibat.

§. 4. Enimvero Triumphus erat summus Romanæ Urbis honos, quo ille decorabatur Imperator, qui talem consecutus erat Victoriâ, qualis ipsi steterat rarâ suorum internecione, & multo hostium caesorum sanguine captivorumque vulnere, juxta illud Valerii Maximi lib. 2. c. 3. de Jure Triumphandi: *Ob levia prælia quidam Imperatores Triumphos sibi decerni desiderabant: quibus ut occurreretur, Lege cautum est, ne quis triumpharet, nisi VCIQ. hostium unâ acie cecidisset.* Non enim numero, sed gloria Triumphorum excelsius Urbis nostræ decus Majores existimabant. Ceterum ne tam præclara Lex cupiditate Laureæ oblitteraretur, Legis alterius adjutorio fulta est, quam L. Marius & M. Cato Trib. pleb. tulerunt. Pœnam enim Imperatoribus minatur, qui aut hostium occisorum in prælio, aut amissorum civium falsum numerum literis Senatui ausi essent referre. Jubeatque eos, quum primum Urbem intrâssent, apud Quæstores Urbanos jurare utroque numero verè ab his Senatui esse scriptum.

§. 5. Ad commendandum, cantandum & ebuccinandum gloriosam illam Ducis Victoris venerationem solemnemque recreationem, præcellentissimi Poëtarum quique ordine longo suos intendisse credas animos, oculos atque calamos, dum Triumphum Valerandus Varanius salutat Nobilem,

lem, Claudianus *Laurigerum*, Calphurnius *Augustum*, Ovidius *Magnificum*, Horatius *Superbum*, Silius *Sublimem*, Mantuanus *Illustrem & Pompalem*.

§. 6. Quod quum brevissima hæc vita nostra humana modò non in plura se induat *πάρεργα* quàm *ἔργα*, adlubescit jam recordari illud Euripidis: *Μεταβολὴ πάντων γλυκύ*. Subnecto itaque, quod quum olim Bellovacensis illius Episcopi (qui contra suam Clerici vocationem arma tractare castrensia cœperat, posteaquam gratis sibi ipsemet Triumphum Pomposum ante tubam & Victoriâ decreverat) lorica ab Anglis, à quibus paulò post inter præliandum captus erat, ad Pontificem Romanensium animarum Maximum *Cælestinum III.* transmitteretur, & interrogaretur: *Videsis, utrum hæc sit filii tui tunica, nec ne?* respondebatur: *Non Meus, nec Ecclesie, nec Christi, sed Martii est filius.* O cœlestissimam Cælestini vocem! Sic aliquando alicubi prophetantem inaudias Capham. Nam cum qualibus mortalibus animalibus rationalibus quisque frequenter conversatur, talibus communiter conformatur, juxta illud Sophoclis: *βιβαραβάρωσιν, χεῖνι ὦν ἐν βαρβαρίοις*. Hinc sæpè qualitatem magistri prodit stylus, elocutio & dispositio discipuli, prout inter cætera con-

con-

contestatur his pauculis character mentis Drexelii in suo Salomone c. 18. §. I. num. 7. Num Salomon *Aurificinam Theoricam seu Chrysopetiam* scierit, incertum. *Mibi verosimilius est scisse, sed non usurpasse. Quid enim quod in Sapientie Humanæ arcanis esset, nesciit? Esse Artem conficiendi auri, meus me Magister in Philosophia docuit; quis eam unquam calluerit, non docuit.* Docti igitur præceptoris beneficio unus discipulus olim poterit Curruli gloriâ triumphare; alter verò semidocti Episcopi clericus¹ postredie ejus diei ita ovabit ut asinus ad lyram saltabit. Hodierna namque ætate tantum distat magister perdoctus imperito, quantum Bucephalus *Alexandri* M. olim quovis asino Macedonis rustici. Rustici itaque infauti non sunt, sed urbani beati audiunt tales parentes omnes, quales procul ulla pecuniæ parsimoniâ filios suos in disciplinam egregiorum Pædagogorum tradunt, donec idoneè ac dignè vel Ecclesiæ vel Reip. vel Spartæ cuivis alii præfici possint.

CAPUT III.

Magnus ille Israëlitarum Dux Josua olim talem benedictum gerebat gladium Jehovah, quali poterat regiones dividere campos Palæstinæ; ubi propemodum nemo

nemo condidicerat sanctis pietatis exercitiis semet ipsum triumphare, juxta illud Aristidæ Adrianæi : Πάντα λήρω πρὸς τὸ νικῆσαι τῆς Θείης, Quicunque verò nostrâ ætate de TRIUMPHATU ex professo res cognitione dignissimas tradunt, *Triumphos* dispescunt in *Minores & Majores*.

§. 1. *Majores* autem subdividunt in *Navales & Terrestres*.

§. 2. *Terrestres* denique consubdividunt in *Castrenses*, in *actos in Vrbe & in frequentates in monte Albano*.

§. 3. Quod si quis sit avidus sciendi discrimen inter Triumphum Minorem & Majorem, evolvat Perottum, qui in suo Cornucopiæ fol. 74. col. I. describit; *quod Ovatio minor est Triumphus; & qui ovando Urbem ingrediumtur, uno utuntur equo; & à Plebeiis sive Equitibus deducuntur ad Capitolium; atque ex ove sacrificabant; propter quod ab ovibus quidam Ovare dictum falso existimaverunt. Qui autem Triumphat, & albis utuntur IV. equis, & Senatu præente ducuntur in Capitolium, & ex tauris sacrificium faciunt.*

§. 4. Si quis denique amat augustum tempus suum utiliter transmittere, ille poterit hîc Triumphatorem illum Apoc. 19. v. 11. 12. 13. 14. 16. accurato mentis meditabundæ acumine vigilanter perspicere, quem *Johannes Theologus* sic confitetur in Path.

Pathmo suo se vidisse : *Vidi cælum apertum ,
 & ecce apparuit equus albus , & qui ei insidebat ,
 audiebat VERAX & FIDELIS , & Jus-*
sè judicans & pugnans. Oculi autem ejus erant
tanquam flamma ignis , & in capite ejus diadema-
ta multa , habebatque Nomen scriptum quod ne-
mo novit nisi Ipse : & amictus erat Veste tinctâ
sanguine , vocaturque Nomen ejus SERMO ille
DEI. Exercitus autem qui sum in cælo , seque-
bantur eum equis albis , vestiti bysso alba & mun-
dâ : & ex ore ejus prodibat gladius acutus , ut eo
percuteret Gentes. Ipse enim reget eas Virgâ ser-
reâ , & n̄ est qui Lacum vini excandescentiæ & iræ
Dei Omnipotentis calcabit. Habebatque in vesti-
mento & in scamore suo Nomen scriptum ; REX
REGUM ET DOMINUS DOMI-
NANTIUM. Nihil adscribo , nisi præ-
monitum illud Philosophicum , quod Phi-
losophus ille Teutonicus David Schramus in
frontispicio suæ Hecatombes Partitionum
Logicarum anno c l o l o l x x x i x .
 posuit :

*Comede Solem ,
 Pinguesce Luce.*

CAPUT IV.

Ingeniosissimus ille Mathematicus *Ar-*
chimedes adinventâ adulterati , in corona
 B ab

ab *Hierone* Syracusano Rege Apollini Delphico dicatâ , auri ratione , tanto perfundebatur gaudio , ut nudus à balneo domum excurreret vociferans : *ἑννεα* , *ἑννεα* . Mirè etiam eo die sibi *Berenice* *Ægypti* Regina gratulabatur , quo ipsi *Philemon* *Ptolemæi* Regis præfectus *Topazium* gemmam donabat , quam antea nemo *Ægyptiorum* unus oculis suis viderat , sed ipse primus ad insulam *Topazion* in mari rubro invenerat . Quanta autem lætitiâ perfusi fuerint illi , quibus olim Roma *Triumphum pedestrem* (ut *Dionysii* voce utar) decernebat , colligas ex *Livio* , *Plutarcho* & *Philologorum* hypomnematibus ad illud *Virg. Æn.* 3.

———— *Cuncti diâs paremus ovantes.*

Ubi *Servius* annotat: Hoc tractum est ab iis , qui de *Pugna* venientes cum multitudine populi obviam ad *Numina Minora* ibant ; & ibi oves *Diis* immolabant , fugatis hostibus ; unde dicuntur *Ovantes*.

§. 1. Qui hanc Nominis Definitionem sufflaminant atque confutant , respondent è *Sexto Pompejo* & *Dionysio* , *Ovationem* sibi nomen invenisse ex læta illa acclamatione , quâ redeuntes à *Victoria* *Duces* suos exercitus excipiebant , ingeminatâ *O* litera ; cui deinceps *V* epentheticum interjectum est pro *H* euphoniæ gratiâ .

§. 2. A quibus non magnopere discordant

dant, qui arbitrantur Etymologiam esse per Antistœchon tractam à Græco *ἰσοῖ*, quæ est vox bacchantium & exultantium. Perinde si de *Ovante* Victore dicatur: *ἰσοῖ*, id est, *Bene illi*.

§. 3. Præclarè quidem dicunt, qui Originationem vel ab Hebraico מְרִיבִי id est, *manifestavit se*, cujus Kal est מְרִי, hoc est, *illustravit*, vel à Chaldaico מְרִיבִי deducunt, quod *effulgere* denotat; quandoquidem talis Mater est claritas, ut ex ea facile progignatur hilaritas: Verruntamen *Ovario* censetur esse vox solis Latinis à cælestibus Charitibus tam peculiariter donata, ut (quod præfiscini dixerim) conformem nesciant sibi exactè effingere reliquæ facundissimæ quorumvis Præputiatorum & Recutitorum linguæ, sed malint in isthac arena herbam porrigere, prout bona Rabbinorum pars per

רָן, הָרִיעַ, אֶתְלַעַב, & יִבְכֹּרֶת

jamdudum porrigit.

§. 3. Germanorum, Hispanorum & Itolorum eloquentiæ inest multum potentiæ. Quod ad Belgas attinet, nullus dubitarim, quin inter illos vivant aliquamulti *Deorum filii* afflati tali cælesti Spiritu interpretandi, ut *Ovationem* secundiore dexteritate

possint efferre Belgicè , quàm Plutarchus & Dionysius Halicarn. potuerunt Græcè , dum eam appellârunt Θείαμος, ἰλιάπλονα. Si enim inter Belgas vixerunt , qui *Triumphum* potuerunt popularibus suis generatim interpretari *Zeyhe-pzael* ; quidni credamus, inter illos tanta dari ingenia, quanta, si maximopere conniterentur , unâ aliquâ egregiâ inventionis novæ voce vocem *Ovandi* non sine ingenti quorumvis prudentiorum. Censorum applausu & gratulatione nominatim redderent. αμαχοι γδ τὸ ἐν δολιχῇς, inquit Plutarchus juxta illud Philemonis : ἐκ τῷ φιλοπονίῃ γίνεθ' ὅς ἡλεις κρατῶν. Quippe quoniam non omnia perdifficilia sunt impossibilia , sed, ut Poëta canit ,

Omnia conando docilis solertia vincit

Victori possibilia forti.

§. 5. Est ex superioribus jam aliquatenus perspicuum, Ovationem esse talem *Triumphum* Minorem , qualis habebatur , quum Belli Duces Urbem repetebant , rebus quidem prosperè gestis , non tamen ita momentosis , ut *Triumpho* justo seu *Curuli* censerentur dignæ.

§. 6. Dignus tali Ovatione *Triumphali* in almo Versificatorum Regno censeatur literatissimus ille Belgarum Reformatorum *Ictus Neubusius* , quippe qui Spiritu ἐπινοφροσύνης afflatus in honorem *Virgilio*
Pat-

Parthenie sic cecinit :

Majus Opus nunquam mortalis dextera vidit ,

Quod cerebro exsculpsit Juppiter ipse suo.

Nos sumus sumus : Et tanti fastigia Vatis

Non nisi de longo cernere mente licet.

§. 7. Licet denique tali Dei Homini in Regno cælorum Catholico Ovationem Triumphalem decernere, qualis ita pugnans Victor pertransit terrestria, ut nulus amittat cælestia.

C A P U T V.

Vixerunt qui post Musonium l. 1. de Aliment. tradiderunt ; *Fundamentum Sapientiæ esse continentiam circa cibum & potum ;* tum ob illud Bernhardi l. de persecution. sustinend. c. 12. *Voluptas gutturis vix duorum obtinet latitudinem digitorum, & ejus tam modice partis tam exigua delectatio quanta paratur sollicitudine, quantam deinde molestiam parit ?* tum ob illud Hugonis Cardinalis: *Semel in die comedere quasi vita Angelica est ; Bis, Vita humana ; Pluries, vita jumentorum seu brutorum.* Nos autem pro nostri Subjecti ratione & continuatione de Causis Ovandi ex A. Gellio, Plinio, Plutarcho, Pomponio Læto & id fastigium aliis condoceremus ; Belli Duci triumphaturo *Ovationem* decretam fuisse,

§. 1. Quum bella non ritè indicta, neu cum justo hostè gesta erant.

§. 2. Quum nomen hostium fuerat nimium inidoneum, seu humile, velut servorum privatorumque. Hinc Florus l. 3. c. 19. de servili Syri Euni bello in hanc sententiam eloquitur: *Perferna Imperator fuit de servis Ovatione contentus, ne dignitatem Triumphi servili inscriptione violaret.*

§. 3. Cum deditione repente factâ, Victoria sine pulvere (ut dici solet) obvenerat incruentaque. Hinc B. Rhenanus ad Tertulliani librum de Corona Militis mihi p. 470. annotat: *Myrtus bellicis quoque se rebus inseruit, triumphansque de Sabinis Posthumius Tubertus in Consulatu (qui primus omnium Ovans ingressus Urbem est, quoniam rem leviter sine cruore gesserat) myrto Veneris Vitricis coronatus incescit, optabilemque arborem etiam hostibus fecit. Hæc postea Ovantium fuit Corona.*

§. 4. Quum initæ erant induciæ.

§. 5. Quum Imperator non hostili armorum oppugnatione, sed amicabili verborum conventionione vicerat.

§. 6. Quum vel in aliena provincia, vel alienis auspiciis, vel alieno exercitu, vel sine Magistratu res gesta erat. Hinc exstat apud Liv. dec. 4. l. 1. mihi pag. 20. *Per idem tempus L. Cornelius Lentulus proconsul ex Hispania rediit, qui cum in Senatu res ab se per multos annos*

annos fortiter, feliciterque gestas exposuisset, postulassetque, ut Triumphanti sibi invehiliceret in Urbem: res Triumpho dignas esse censebat Senatus: sed exemplum à majoribus non accepisse, ut qui neque Dictator, neque Consul, neque Prætor gressisset, triumpharet: Proconsulem illum Hispaniam provinciam, non Consulem aut Prætorem obtinuisse. Decurrebatur tamen eo, ut Ovans Urbem iniret: intercedente T. Sempronio Longo Tribuno pl. qui nibilo magis id more majorum, aut ullo exemplo futurum diceret. Postremo victus consensu Patrum Tribunus cessit: & ex SC. L. Lentulus Ovans Urbem est ingressus. Argenti tulit ex præda 44000 pondo: auri 2450. militibus ex præda 120 asses distribuit.

§. 7. Quum & bella parva erant profligata, & verò magnus militum, civium atque sociorum numerus desideratus. Hinc non triumphârunt, sed ovârunt M. Helvius, C. Terentius, L. Manilius Proconsul. Hinc per simulationem Triumphique Druso post afflictos & devictos Transrhenanos Usipetas, Tenchteros, Sicambros, Cheruscos & Suevos non nisi Triumphales honores cum Ovatione sunt decreti: quem tamen ante mors præmatura interceptam ovans Urbem inire potuit.

§. 8. Hinc denique non semel usu venit, ut qui ratione Victoriæ unius majoris triumphasset, ratione alterius minoris

ovaret, quemadmodum inter cætera patet ex epitom. Thesaur. Antiquitat. Jacobi de Strada p. 96. ubi de L. *Septimio Severo Per-
tinace* Imp. recensetur: *Cum Parthos, Ara-
bes, Adiabenosque devicisset, Triumphum,
quod pedibus consistere in Curru ob articulare
morbum nequiret, filio concessit. Tum iterum in
Orientem profectus, Arabiam & Armeniam per-
vagatus, Parthos superavit. Recognitis exerciti-
bus, Urbem Ovans ingressus est. Sacrificia,
spectacula & ludos edidit; magnum dedit congia-
rium, tum jus dixit, civilibus negociis, liberisque
erudiendis intentus. Quippe quia Patribus
Magnatibus longe longèque honorificen-
tius est, liberos liberaliter educasse quàm
naturaliter generasse, prout Politici ad
unum omnes ex Aristotele Stagirita Phi-
losopho philosophantur.*

§. 9. Proinde omnino omnis solidæ veri-
tatis expers est illa assertio Onuphrii Pan-
vinii & complurium, quotquot sunt, se-
quacium aliorum; Hunc Ovandi Usus
non diutius nisi usq; ad *Neronis Claudii* Imp.
tempestatem floruisse & viguisse. Quid dic-
cam? Tametsi Cicero ad Atticum scribit: *Unus Cato mihi est pro centum millibus*: ego ta-
men nunquam unum intermittam diem
quin præter humanam Mortalitatem & di-
vinam Æternitatem ruminem illud Bene-
venuti Stracchæ Icti in tract. de assicura-
tionib.

tionib. gloss. II. ex Augustino Anconitano & clarissimo illo Rotæ Romanæ auditore Jacobo à Macchiarellis : *Non valet hæc Consequentia : Talis doctor est canonizatus ; Ergo prohibitum est aliter opinari quàm ille scripserit. Nec etiam valet hæc Consequentia : Talis non est canonizatus ; Ergo dicta ejus non sunt recipienda. Sed bene valet hæc Consequentia : Talis est canonizatus ; Ergo licitè leguntur & tenentur ejus Opera, juxta Dd. ad l. 2. §. sed neque ex multitudi- ne. C. de Vet. Jur. enucl. Quippe quia ferè in nullo Mundi Regno major idololatria spectatur, quàm ubi insana Autoritas victa adoratur & sana Veritas invicta Triumpho privatur. Privatur enim Veritas nunquam solidâ ratione, sed Autoritas sæpè inflatur stolidâ opinatione.*

§. 10. Quod autem aliquando Romam incredibilis facilitas decernendi pro Ovatione Triumphum incesserit, velut admirabundus sic memoriæ posteritæque tradidit Livius dec. 4. l. 10. pag. 561. *Alter Consulum Q. Fulvius ex Liguribus triumphavit. quem Triumphum magis gratiæ, quàm rerum gestarum magnitudini datum constabat. Armorum hostilium magnam vim transulit : nullam pecuniam admodum. Divisit tamen in singulos milites tricenos æris, duplex centurionibus, triplex equiti. Nihil in eo Triumpho magis insigne fuit, quàm quod sortè evenit, ut eodem die triumpharet, quo*

priore anno ex Pretura triumphaverat. Pro corollario adscribere collubitum est, quod Deus nonnunquam Ecclesiam suam ejulantem subito reddat ovariantem. Cum etenim Julianus Apostata interemptus esset in Persia, sic ipsi, teste Cassiodoro hist. trip. l. 6. c. 48. parentabat ovans Episcynagoga: Maxime fatue! ubi sunt tua vaticinia? Vicit Deus & Christus ejus. Hæc quippe est perpetua Ecclesiæ consolatio ex Zach. i. v. 8. Stat unus vir in profundo Myrteto cum Triplici Equitatu omnium invictissimo. Ille autem Victoriosissimus & Præpotentissimus Vir Imperator est talis in opportunitate auxiliator, ut suam cuique suorum patientium & vincientium coronam myrteam præparet, quâ donata ovet.

CAPUT VI.

CAntent alii Nauplium Eubœæ Regem, qui *Palamedem* sortitus erat filium tantâ sapientiâ imbutum, ut ab Euripide & Philostrato *πάλαιος ἀνδρῶν* cognominatus sit: Nos porro describemus, quod vir ille Triumphalis *M. Valerius Volusius* quidem duabus utebatur coronis, Laureâ & Myrtea; Myrteam tamen *Licinius Crassus* Spartaco fugitivorum bello confecto, quum ovans rediret, insolenter adspersus est,
Se-

Senatusque Consultum per gratiam faciendum curavit, ut coronaretur non myrto, sed lauro, *quæ Apollini sacra Triumphis propriè dicatur, vel gratissima domibus, janitrix Caesarum Pontificumque sola, & domos ornat, & ante limina excubat*, ut scribit Plin. l. 15. c. ult.

§. 1. Mearum jam non est partium perquirere, numquidnam huc Tullius respexerit qui dixit: *Non timeo Crassos, sed Flaccos*. Malim his paucis explicatius explicare explicata: Ovans Romanæ militiæ Dux cum suo exercitu victore non Triumphali, sed Ovalicoronâ coronabatur, quæ è myrteâ Veneris fronde contexebatur; ut innueretur, quod non Martius, sed tanquam unus Veneris Triumphus foret, qui quietem ab armis ostenderet: neque quadrigis invehatur, sed sine ulla ferculorum pompa pediti æmulus Urbem ingrediebatur; neque sceptrum manu tenens, neque togam pictam indutus conspiciebatur; neque clangore tubarum Martio, sed concentu tiliarum Venerio stipante Ovalis solemnitas sic celebrabatur, ut milites ovantes ovantem Imperatorem præcederent.

§. 2. Hoc Triumphandi genus primitus anno ab Urbe condita CCLI. P. Posthumio Tuberto II. & Agrippa Menenio Coss. institutum.

stitutum fuisse, ex Licinii annalibus comprobatur. Comprobatur etiam ex Pomponio Læto sic tradente; *Prima Ovatio data est P. Posthumio Tuberio, qui fuit collega Menenii Agrippæ Lanati, & huic Triumphus datus. Ille primum contra Sabinos re malè gestâ, liberatus est ab Agrippa, in altero prælio causa Vi-
ctoriæ fuit. Ita cum ambobus honos haberetur, Senatus hujus laudis decus excogitavit, ut non sella curruli, sed pedes cum exercitu exciperetur. Verum sanguis in ea Victoria & nostrorum & hastium effusus est. Ita certè sæpenumerò in sanguinolento Martis campo evenit, quemadmodum olim David inter peccandum dixit: Hujusmodi & hujusmodi ratione solet Ensis homines consumere. Hinc tum Imperator ille Austriacus Ferdinandus II. genialiter accubuit domi, ubi Rex ille Suecicus Gustaphus Adolphus lethali-ter occubuit belli.*

§. 3. Per me oppandat hic quis unum aliquod *μεγεθύειον ἢ ιεροφανῶν*, quoad ejus fieri poterit; ego nodum in scirpo quæritare nolim, sed tales Prætores æmulari malim, qualium cura de minimis non est scrupulosè sollicita. Quid enim? Officio suo æque perfunctus est satisfaciens *Implicitè* atque satisfaciens *Explicitè*, ut Philosophi philosophantur.

§. 4. Sed tamenetsi Carolus M. Imp. Germanorum Gallicus Sarracenos Hispaniam ferè

ferè omnem evastantes perdomuit, Sclavos, Danos, Bavaros, Bohemos tumultuantes tranquillavit; captum Longobardorum Regem *Desiderium* sibi subjugavit; Beneventanorum Ducem *Aragisum* reliquias Longobardorum foventem ad officium redegit; Hunnicum bellum felicissimè contexit; Saxones usque & usque rebelantes triennali tandem bello expugnavit, & ad Christianam Religionem allumendam invitavit; & comparia præclara alia patravit: tamen Trophæa nusquam gentium post se ostentavit, atq; Romæ neque Ovavit neque Triumphavit, sed suam animi mentem sedavit, posteaquam ibidem Leo III. Pontifex Romanensium animarum Maximus ipsum anno Regni sui Gallici XXXIII. coronavit & universus Pop. Rom. *Imperatorem & Augustum* (abolito *Patritii* nomine, quo antea gaudebat) appellavit. Nam *Severianus* Lucanus à Jacobo de Strada enumeratur Imperatorum Augustorum ultimus, qui lauream Romæ meruit, posteaquam *Biorzum* Alanorum Regem superaverat. Porro autem quznam Imperatorum Constantinopoli omnium postremus triumphârit, posterius videbimus Cap. XXVI. §. 5.

§. 5. Deinceps non quin Noctes nostras obnubilent, sed quod stellante ingeniorum

fuorum lumini illuminent, commemorerint
 Propertius de *Curribus Ovantibus* & Clau-
 dianus de *Equis Ovantibus*. Et Poëtæ enim

β. I. *παρρησία* pictorum eatenus sibi
 arrogant, ut non moribundo *olori* modò
 fatidicum *carmen* attingant & variis Hy-
 perbolis, Tropis & Schematibus intume-
 scant; verumetiam insuper *Taurum Ovante-
 tem* parturientes pariant. Proinde excu-
 sandus veniret, si quis sic florentissimum
 Leonis Hollandici Emporium introduce-
 ret Ovans & Triumphans, ut sub auspicia
 anni *CLIO CLX.* introductum est à
 Roberti Keuchenii Jc. Panegyri de Ma-
 jestate Augustissimæ Amstelodamensium
 Reip. Quippe quia Poëtæ laudati (quibus
 licet *ἀκρολογεῖν*, ubi non licet *ἀρεσολογεῖν*)

γ. II. non rarò Ovandi & Triumphandi
 vocabula velut *ἰσθμιαῖς* confundunt,
 dum non modò de *Stephano Protomartyre*
 canunt :

Ibat ovans animo, & spes sua damna levabat.

Verum etiam de *Dionysio* concinunt :

*Thebanus juvenis superatis fit Deus Indis ,
 Successu dum Victor ovans lascivit. & aurum
 Captivæ gentis revebit , spoliisque superbus
 Diffluit in luxum cum semiviro comitatu ,
 Atque avidus vini , multo se proluit haustu
 Germantis patera spumis , multoque Falerno
 Perfundens bijugum rorantia terga ferarum.*

Atque

Atque in evulgato illo præcocis vatis fratris sui Tetrasticho ad bellicosum illum Regem Septentrionalem *Carolus Gustavus* ipsi idibus Aprilis anni *MDCLVIII.* succinunt :

Qui Christo & Musis Christinæ Regia debes

Sceptra, sacro tutus Numine Victor ovas.

Polonos Danosque domas. Te vindice tandem

Concidit Austriacæ Miffa superba Domus.

Namque insulsè desipit, qui prius vaticinari præsumit, quàm principalem Spiritum prophetandi è cælo adeptus sit. *Vates enim* *Æregius est, qui benè considerat, ut inquit Cassiodorus l. 7. c. 2.* Prænoscere quippe debuisset, qui prophetare voluisset, tam *Friderici III.* Regis Danorum Victoriosi Victoriam Funensem anno *MDCLIX.* sub auspiciis *Renteri, Ebersteini & Schachii* Heroum fortissimorum, quàm memorati Suecici Regis obitum 7. Cal. Martii *MDCLX.* Interea loci ille in portu navigat beatus, qui tantâ animi in Deum suum Eucharistici fide perseverante est præditus, ut ex una cælesti victoria victorias complures sperando speret spei vivæ plenus.

§. III. consentaneum esse innuunt, tallium aliquos postea equo vectos Urbem ingredi consueville, quales antea, ut *Massurius Sabinus* prodidit, pedibus ingrediebantur, sequen-

sequentibus eos non militibus, sed universo Senatu. Enimverò in Amplissimo decrepiti hujus Mundi Theatro sub luna variabili nihil tam facile inter peragendas Comicas Tragicasque vitæ humanæ fabulas adsciscitur quàm vicissitudo translatitiarum scenarum, supposititiarum personarum & profectitiarum pomparum in choro, foro & thoro, juxta illud Ecclesiastæ Salomonis: *Sub sole nihil novi cernitur.*

§. 6. Cernas quidem in Academia Physica permultos Cosmopoliticos hodiernæ ætatis colonos, quibus (dum quovis novo victus & amictus genere sibi jam luxuriari, & inaudito Venerearum tibiarum concentu in quibusvis culinis, popinis, compitis atque circulis modulari videntur, juxta illud Ciceronis de tanta plerorumque mortalium animalium rationalium inconstantia: *Stultorum plena sunt omnia*) ægerrimè persuadeas; *Unius corruptionem esse alterius generationem*; juxta illud Politicum Ulrici Ducis Wirtenbergici experimentum particulare: *Novos novum vestitus introducit mores; mores novi novos introducunt homines; homines denique novi solent expellere veteres.* Veruntamen longa multorum emunctiorum experientia Nasonem fecit Prophetam, dum ipse ipsis has tres voces præcinuit: *Tempus edax rerum*, juxta illud
Pla-

Platonis: *Εὐνομένην παρὰ τὸ φθόρον ἵσται.*

§. 7. Ille verò Sanctus Dei homo, cui religio est discere ab Ethnico Poëta Ovidio, perdiscat à summo Propheta Christo, qui in sua Apocalysi de Regina illa scortatrice Babylone Magna ultricibus Vulcani flammis damnata & propediem inflammanda amanuenssem suum Johannem Theol. jubet perscribere ad militiam Electorum suorum Triumphalem: *Exulta super Ea calum, & Sancti Apostoli & Prophetae, quoniam Deus nostras de illa sumpsit penas.* Namque interea, dum illa Idololatrica Flora famosa ignibus fumabit, & exercitus Electorum Triumphalis super ea ~~inulxus~~ cantabit, Turba corralium tripartitorum Magna fumum incendii immanem eminus stando spectabit, præluctuosum terrore complorabit, & injecto capitebus pulvere suum quisque Epicedion ferale cantabit. Apoc. 18. & 10. 16. 19. Quamobrem judiciosissimus Lectorum candidorum quisque cognoscat, numquidnam cælestis Spiritus prophetandi verè afflaret Gregorium eâ horâ, quâ dial. 1.2. c. 15. sic scripsit: *Roma à gentibus non exterminabitur, sed tempestatibus & turbinibus ac terræ motu marcescet in semetipsa.* Equidem Oracula sæpius vanescunt & vaticinia evilescent, quæ jamdudum prædicunt, Romanos *Cresiphontem* Parthorum non esse auspiciatò transgress-

gressuros, prout demonstrat Pomponius Lætus l. i. Rom. hist. fol. 13. Super illis tamen (quæ nos infra cap. 25. §. 3. num. 11. de miserabili Romæ triumphatricis triumphatæ vastatione perscripsimus) hoc oraculum Sibyllinum nihil falsi prænunciavit:

Καὶ σὺ Θεία μὲν ἔσῃ κρῖνον, καὶ ὄνειδος
ἀπάντων.

*Tuque Triumphus eris Mundoque & fabula
vulgi.*

Mihi equidem non vacat, hîc ventilare, quâ viâ ex Augustinis Septicollibus prodierit Belias ille Magnus, quem Apocalypsis Pseudopphetam nuncupat: *Est autem* (ut anno **CLIO XLVI.** ad Maurum Musæum Francisci I. Galliarum Regis apud Helvetios legatum Sebastianum Castellio in suis ad Oracula Sibyllina annotationibus pag. 118. scripsit) *diligenter advertendum: quemadmodum Christus cum jam adesset, tamen expectabatur, idem etiam in Antichristo accidere. Et sicut prædictum erat, fore ut Messia temporibus Lupi, Pardi, Vipere, & cetera fera mansuescerent, quæ res erat variciniorum more intelligenda, id quod Judæos fallit: Ita quod dicitur Antichristus Miracula facturum, in eo magnopere videndum est ne fallamur. Non enim vera erunt Miracula: quæ res eos fallit, qui tales sunt in Jesum Deum, quales fuere Judæi in Jesum hominem.*

nem. Hominem omninò omnem nondum oblitum esse credo, quod ille Liber, qui abhinc aliquot annis è Scotia evulgabatur & *Judicium Oxoniense* inscribebatur, inter cætera pag. 17. hoc edissererebat: *Ant christi Fugum si à Legitimis Potestatibus imposium Subditorum cervicibus fuerit, non vi & armis & divine Ordinationi resistendo excutiendum esse censemus, sed Christianâ Fortitudine (quæ in Veritatis intrepida Confessione & Tolerantia Crucis consistit) perferendam.* Exstat passim unum aliquod Vaticinium antiquum, in quo præ cæteris duo revelantur Antichristi Charamata, quorum est

Φ. I. *Variè se quidem in Externam Christi figuram transfigurare attentabit; sed ex corde inimicos non amabit.*

Ψ. II. *Thesauros terræ magnificos quidem reperiет, subditos tamen exsugere non desinet.*

Ad quorum posterius, ut pereruditus ille Jesuitarum Daduchus Drexelius illud intellexit, ita eo diè respexit, quo hæc paucula somniosa somniculosè scripsit in suo Salomone Fatuo cap. 3. §. 1. pag. 904. Hanc Salomonis prodigalitatem obstupescens Malvenda eam cum iniquissimis Antichristi & parsimoniis & profusionibus confert. Nam licet Thesauros Antichristus sit habiurus, Christi nos nihominus extremè fortunæ omnibus emunger. O proximum cæcis cæcorum Ducibus Ducem!
Dux

Dux autem longè illuminantior evāisset, si apertè perscripisset: *Antichristus jam in medio nostrum apparuit, sed Turba Magna eum nihil dum cognovit, idque ob tales in muris Ecclesiasticis vigiles, de qualibus exstat hæc divina Prophetæ Esaiæ Hypotyposis: Speculatores istius cæci, quotquot sunt, non agnoscunt, quotquot sunt, canes muti exstunt, latrare non possunt, tempori serviunt, jacent, dormitationem amant &c.* Sedenim qui inhospitam eremum crucis contristantis exhorret, myrteam coronam lucis ovantis non accipiet Es. 41. v. 19. Cætera excusetur homo, utpote qui rarius foris mentiatur & domi blandiatur quàm reliquum Jesuitarum vulgus ignobile plurimorum. Rari quippe Boni. Boni enim (prout *Quadrigarius* loquitur) non diurnant, sed ex terra viventium vel alienâ vel sua ipsorum sponte velut aves gregales beatè ad triumphalia paradisiacrum gaudiorum nidamenta præparata hinc avolant. Veniâ itaq; censeatur dignus, ad quam aliis donandam fuit tam pronus, ut part. 3. c. 9. de Christo resurg. §. 1. col. 1. scribat: *Donandus veniâ præ aliis Pythagoras, qui non interire, sed transire animum de corpore in corpus voluit vaga quadam peregrinatione.* Plura de Triumpho Minore adscriberem; sed Victrix Regina Brevitas jamdudum vociferatione sua scriptionem cœptam sic interpel-

pellat: *Hic ego meâ Coronâ Ovali ovabo.*

CAPUT VII.

EXcipiunt Triumphum Minorem Majores, qui propter merita majora Victoribus præclaris deferendi sæpius ab invita quàm à voluntaria Urbe decernebantur.

§. 1. Enimverò Romanos fuisse nimium quantum avaros decernendi & dandi amplissimos honores, inter cætera collucet ex illo Augustini: *Honores quos petivit Cato, petere non debuit, sed Civitas ob ejus virtutem non petenti dare.*

§. 2. Laudat laudatus Augustinus de Civ. Dei l. I. c. 6. Romanos ex illo Virgilii, quo innuitur; Eos conscivisse & consuevisse

Parcere subjectis & debellare superbos.

§. 3. Laudat Boëtius Romanorum Consullem Fabritium, quod tantæ Virtutis fuit, ut Pyrrho Epirotarum Regi per Cyneam legatum magnam auri vim offerenti contra Remp. ad redimendum bellum responderit; *Romanos aurum nolle, sed aurum possidentibus imperare malle.*

§. 4. Laudat Florus l. 2. c. 6. de bell. Punico secundo pag. 60. singularem castissimi illius Ducis Romani Scipionis Africani

ni sanctitatem: Quippe qui captivos pueros puellasque præcipue pulchritudinis, barbaris restituerit, ne in conspectum quidem suum passus adduci; ne quid de Virginitatis integritate delibasse saltem oculis videretur.

§. 5. Laudat post Livium & alios complures Erasmus Roterodamorum Phœnix & Philippus Melanchthon sic animosam legationem Romanam: C. Popilius missus erat ad Antiochum Epiphanem Syria Regem, epistolam ferens à Senatu, quâ jubebatur, ut Egypto abstineret & inde præsidia abduceret & nullatenus Ptolemæi filios orphanos Regno spoliaret. Quum verò Rex illum per medium exercitum ad se accedentem, eminens humaniter salutasset, non resalutato Rege literas tradidit. Quibus perlectis quum Antiochus legationem responso ambiguo elusurus oppanderet; Se post præviam super isthoc jussu consultationem responsurum, legatus caduceo, quem tenebat, ductâ tergiversantem lineâ circumscripsit, interloquendo: Hic consultans planè responde, antequàm hoc egrediaris circulo. Omnibus viri spiritum admirantibus, posteaquam Antiochus spondisset, se facturum, quæ Romanis rata ac grata viderentur, ita demum salutavit illum & amplexus est Pompilius.

§. 6. Laudat Quirites carptim his paucis Johannes Salesberiensis in Policrat. l.8. c. 14. Cum Romanorum vitia percurruntur, gens
nulli

nulla deterior ; cum virtus , nulla potior , alias gentes mansueto subjugaverunt imperio. Imperiosa quippe autoritate tantoperè gaudebant , ut memoratissimi Pyrrhi Epirotarum Regis victoris legationi Pacem offerenti magnanimum hujusmodi darent responsum : Pyrrhus Italiâ cum copiis excedito ; ubi exceſſerit , de Pace , ſi volet , agito ; ni exceſſerit , arma & viros , & aciem expectato ; neque deſtituros ab incepto ſe , etiamſi ſexcentos Levinos pugnâ viſiſſet. Hinc Cyneas legatus redux , vir nec mentis , nec oris egens , Regi interroganti , Quid de hoſtium ſede ſentiret ? reſpondit : Urbis mihi eſſe Templum videbatur , Senatus verd Regum conſeſſus. Quid multa ? Aliuſmodi Senatores Cenfura hujus Urbis diſciplinofa nunquam ferebat , ſed tanto ſeveritatis rigore ſupercilium in mores omnium circumagebat , ut nemini uni in officium ac verecundiam impingere licuerit. Quocirca M. Cato Cenſor ad Senatoris ſcandalum non connivebat , ſed eum Senatu expungebat , ſimulatque uxorem coram filia nubi exoſculatus eſſet. Neque Fabricius Lucinus Corn. Ruſino duobus jam Conſulatibus & Dictaturâ ſpecioſiſſimè perfuncto parcebat , ſed eum Senatu movebat , quod X. pondo vaſa argentea comparâſſet , atque ita temporibus illis exemplum luxuriæ invexiſſet. Quippe

In vulgus facile manant exempla Regentum,
 nisi in tempore illis occurreret evigilans
 Hypercritica Censura. Censurâ namque
 istiusmodi exsulante & expirante, multi
 surgunt Pseudoprophetae, Matt. 13. *Ÿ. 25.*
 Sardanapalita, Machiavellista & Sophi-
 sta, in quos dicas è Francisco Petrarca
 l. I. de vir. fort. c. 12. *Bene irent res, si tot es-*
sent Sapientes, quot Sapientie professores. Pro-
 fessores autem Mundus Apostaticus qui
 est maximus de illoto Epicuri Fabulosi
 grege porcus, juxta novissimum quem-
 que aurium suarum titillatarum pruritum
 1. Tim. 4. *Ÿ. 1. 2.* plerumque sibi eligit &
 adsciscit, etiamsi inter cæteras absurdissi-
 mas absurdissimarum absurditatum absur-
 tates & corde & ore plus quàm Sadducæo
 pernegarent & ejurent, quâ Deum in
 cælis, quâ Diabolum in infernis, juxta il-
 lud Varronis: *Non est tam absurdum deli-*
ramentum, quod defensorem non inveniatur. Væ
 autem homini, per cujus *Ÿ. 25. Ÿ. 5.* scanda-
 la insinuantur! Satius erat medio innatare
 Oceano quàm proximum pravo depravare
 exemplo. Exemplo autem pravo ibi mi-
 nus nocetur, ubi constituti in Tziionis
 muris custodes advigilant, quàm ubi dor-
 mitant. Dormitant autem hodie plurimi,
 invigilant paucissimi, Matt. 25. *Ÿ. 5.*

§. 7. Quapropter quemadmodum Ro-
 mana

mana Monarchia progenuit Attilium Regulum, Catonem Seniore, Genitium Cippum Prætozem, Lucium Junium Brutum, L. Quintium Cincinnatum, Attilium Calatinum, Terentium Varronem, T. Quintum Flaminium, M. Marcellum, Q. Metellum, Q. Fabium Maximum, & complures tales raros alios, inter quales agmen ducit Sulpitius, ad quem quondam Cicero sic scripsit: *Et Cæsar ipse ita de te judicat, & omnes cives sic existimant, quasi lumen aliquod extinctis cæteris, elucere sanctitatem, prudentiam & dignitatem tuam.* Ita permultos sub illa vixisse credas, de quibus eloqui licuisset illud Plauti: *Ad faciem cum adspicias eorum, haud mali videntur, opera fallunt.*

§. 8. Fallere autem perspicientissimos Divinæ Providentiæ oculos Romana Monarchia nequivit, dum ipsa in una aliqua noctis Visione Danieli sub monstrosa Quartæ sine nomine Bestiæ imagine sic commonstratur, ut prodigiosa eaque germana ejus indoles inlimul vivis quasi coloribus depingatur, quippe quæ (ut uberius infra cap. XXVI. cognoscemus) Dan. 7. *¶. 7. erat terribilis atque admirabilis, & totam molem à superioribus dissimilis, ceu habens magnos dentes ferreos, comedens atque comminuens, & residuum pedibus suis conculeans.* Quæ pauca paucis his illustravit olim Historia Scholastica:

Regnum Romanorum Daniel nulli comparavit bestie, ut quicquid ferocius in bestiis cogitamus, intelligamus in Romanis.

§ 9. Pleraque animantia famoso immanitatis crimine damnata communiter congenita morum similitudo tam tuta præstat, ut à suo quodque genere temperet, & talem Theriographiam dictet, in quali nusquam legas, Tigrem Tigres devorasse in eremo; vel leonem leones in antro, vel lupum lupos in campo: sed apud Orofium l. 2. de Orchestra Mundi c. 4. reperiās: *Romulus interfecto avo Numitore, dehinc Remo fratre, arripuit Imperium, Urbemque constituit, Regnum avi, muros fratris, Templum socii sanguine dedicavit, sceleratorum manum promissa impunitate collegit, juxta illud Lucani:*

*Fraterno primi maduerunt sanguine muri.
Valeat igitur & sibi soli, allentiens famæ,
Ennius canat:*

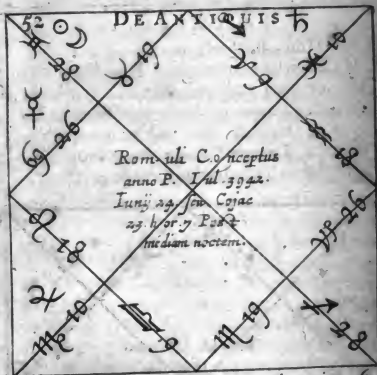
Romulus in cælo semper cum Diis agit eorum.
Ævi enim nostri moderni pariter atque antiqui lumina longè aliud quid de istiusmodi Adelfhoccono Notho (qui inter grassandum ad Coronam Regiam suâ ætate præter cætera jam callidè callebat, quod Plinius suâ speciosè præscribebat: *Decipere pro moribus temporum, Prudentia est*) ex Institutionibus Mathematicorum generethlia

thliacis sibi, persuaferunt.

Hem igitur admirandam Romuli ex Albanis oriundi conceptionem & nativitatem juxta ambas subsequentes Uranicæ figuras à magno illo Mathematicorum Phœnice Tarrutio Firmano ex Astronomicis Hipparchi Tabulis collectas & creatas!

Loca Planetarum.	Sol 25	♄ Ptol.	Luna Sole distabat
Saturnus 28	♀ Venus 28	♃	Grad 83. min. 40.
Jupiter 30	♁ Mercurius 4	♄	Moram utero
Mars 10	Luna 21	♄	dierum 273.

Loca Planetarum Mars 8 ♄ Mercurius 19 ☿
Saturnus 25 ♄ Sol 26 ☉ Pol. Luna 26 ☾
Iupiter 25 ♃ Venus 19 ♀

Facit huc illud Nicol. Muleri in sua Isago-
ge in Tab. Fris. cap. XIV. pag. 380. Cum
Romulus Martis seminio conciperetur, Phæbus
faciem suam subduxisset, ac sub sororis peplo
latuisse, ne forte tanti spectator facinoris foret.

Ego quidem neminem neque vivum ne-
que mortuum dijudico, sed ex Drexelii
Salomone duntaxat adscribo: Inferorum
carcer Plutonicus est refertissimus stultorum, et
cælum solum occupatur Heroibus Philosophis.
Phi-

Philosophici autem Heroës sunt tales humiles oves, quales Christi Crucifixi vocem audiunt & ejusdem vestigia legunt, ritu Apostoli qui de suo prænobili in Christiana professione progressu sic proficitur: *Ego crucifixus sum Mundo, Mundusque crucifixus est mihi.* Quinque autem Sophias rectè cognoscens, cognoscit facile Quinq; Morias, quippe quarum frater primogenitus sic describitur Syr. 27. v. 12. *Stultus mutatur ut Luna.* Quia non visitat nisi solo fluxu Pauperum Mundi Favorini Auro & Aura. His enim geminis Herculis columnis cordi suo impolitis insculpsit: *Non Plus Ultra.* Hi namque sunt ambo illi Poli antiqui, quibus totus vertitur Stultorum Orbis. Christianæ autem Philosophiæ Candidatus in quotidiano conversationis suæ curriculo spectatur adhærens soli Divinæ gratiæ Oceano inexhausto tam immutabilis quam Sol illustris, qui in dies singulos æstatem hyememque juxta irradiat alterutri Orbis hemisphærio per suam sibi notam Eclipticam ab aurora usque ad vesperam Psalm. 19. v. 6.7. ob illud Chrysostomi: *Dei gratia Terminum non novit.* Hinc capacissimum quodque vas animæ ad illam hauriendam affert, juxta illud Augustini epist. 2. ad Donatum: *Quantum illuc capax Fidei afferimus, tantum inundantis Gratiæ haurimus.*

§. 11. Legas apud Augustinum l. 5. de Civ. Dei. c. 22. *Bellum Samniticum esse tractum annis ferme 50. in quo bello Romani ita victi sunt, ut sub jugum etiam mitterentur, sed quia non diligebant gloriam propter Justitiam, sed Justitiam propter gloriam, videbantur diligere Pacem factam, fœdusque ruperunt.* Rumpendo autem fœderum flagitium cuivis filio gehennæ impio pium est artificium, dum (ut Machiavellistæ loquuntur) magis amat semitam Expedientiæ quàm viam Justitiæ, juxta illud Ciceronis: *Animi Conscientiam non curat improbus.* Ubi autem illa Internæ Domus lucerna exstinguitur; ibi hoc Tenebrarum Brocardicum à fatua Mortalium Psychicorum opinatione Ps. 82. 5. & 94. 8. fingitur: *Ille Politicus populi Pastor desipit, qui vel contra Rationem Status semper & ubique Veritatem & Justitiam colere præsumit, juxta Psalm. 15. 2. & seqq. more Dei Psalm. 111. 7. & David. Psalm. 101. 2. & seqqqq.* Difficilius autem est talia & alia consimilia perscribere quàm vel Tetragonismum Circuli ex Archimede elicere, vel illud Raymundi Lullii intelligere: *Lapis Philosophorum preciosus constat Corpore, Anima & Spiritu.*

§. 12. Legas apud *Florum* compluresque alios autores graves de primo Romanorum rusticorum rustico Rege, quod montem Palatinum occupans XII. vultures

vi-

vidit, atque ex istis sanguine & prædâ as-
suetis avibus sibi præfagiit, Romam fore
talem bellatricem, qualis rapax neque su-
perio rem neque parem esset latura. Nam-
que Urbs isthæc, ambitiosâ arte juxta at-
que avaro Marte evasit tale caput Orbis
terrarum, ut sic plurimos ejus filios inter-
pellare potuisses:

Vos documenta datis, quâ sitis origine nati.

Nati enim estis non sancto Patre Dei & Pie-
tatis cultore, sed tali profano antecessore
Romulo Silvio Quirino Martigena, qualis inter-
necavit *Remum* fratrem ut *Cain Abelem*. A-
belem autem Protestantem (nullus dixe-
rim, semper effectu, sed continenter affectu,
corde, ore Anathematismorum pleno, con-
sultatione, inquisitione & quavis alia in-
sidiosa machinatione, juxta querimoniam
Lutheranorum Teutonicam: *Sie stellen uns
wie Ketzer nach / Nach unserm Bluth sie trachten*)
contrucidat hodieque *Cain Romanus*. Ro-
ma quippe facere non potest quin antiqua
sue sanguinolentæ superbix & violentæ
avaritiæ primordia sapiat, juxta illud
Poætæ:

*Naturam expellas furcâ, tamen usque recurret
Nisi fortè malimus oblatrare Prophetæ
prophetanti: Numquidnam Æthiops pellem
suam potest immutare, aut Pardus suas maculas
maculare?* Nolim itaque referre, quod

Tarquini Superbi conjux *Tullia*, ut virum Regem salutaret super cruentum patrem *Servium Tullium*, vecta carpento, confternatos equos egit. Nolim enarrare, quod Consul *Brutus* favori civium etiam domus suæ clade & parricidio velificatus est. Nolim recensere, quod in bello Hetrusco à Romanis exspoliati, rapti funditus, delictique sunt Veientes. Malim adscribere unam unicam illam Ciceronis confessionem è lib. 3. de Rep. de suis fraudulentis popularibus: *Noster populus, sociis defendendis, terrarum jam omnium potitus est.* Est igitur aliquantâ fortassis veniâ dignus, qui in Romanum populum jactat illud Platonis: *ἡ γὰρ ἀδελφεία, δεξιῶν δίκαιον εἶναι περὶ ὅρα.* Hinc apud Livium 3. 66. 5. Romani à Volscis Æquisque ducibus cognominantur *Lupi* ob Romulum à *Lupa* lactatum & lupinum ingenium ei inflillatum: à Britanico autem illo Galgaco apud Tacitum in Agric. c. 23. *Raptores Orbis, quos non Oriens, non Occidens satiaverit.* Taceo quod Mithridates Ponti Rex de illis sic olim ad Arfacen scripsit inter cætera: *Romanis cum nationibus, populis, Regibus cunctis, una est ea vetus causa bellandi est, Cupido profundi Imperii est Divitiarum.* Nimirum non delicta Regum, ut prætexebant, persequebantur, sed Regiam cujusque personam ipsam & majestatem

tem insequabantur. Pastorem namque victo.
vincit & triumphat lupus gregem faciliè
omnem.

§. 13. Quod commeminiis, idem sub-
oluisse videtur Lactantio Firmiano, qui
transumptivè lib. aceph. epit. mihi pag.
395. sic scribit: *Quod si omnes populi, penes
quos sit imperium; insique Romani, qui Orbem
Torum possedere, Justitiam sequi velint, ac suum
cuique restituere, quod vi & armis occupaverunt
ad casas & egestatem reverterentur.*

Revertamur illuc, unde eum in finem
digressi sumus, ut Lectori benevolo facem
quampiam præferremus, quæ sic alluce-
ret ipsi mente perambulaturus per residua
Noctium nostrarum capita ut unà nobis-
cum de Roma Vetere coloratis titulis di-
vite hodierno Orbi monstrare possit
sapientissimum Triumphantis Togæ fer-
culum. De Roma autem moderna Julium
Cæsarem Scaligerum his pauculis inge-
niosè perorandum relinquimus: *Urbem il-
lam esse novum acetum pessimum veteris vini opti-
mi.* Quapropter nobis impræsentiarum non
vacat auscultare Propertium occinentem:

Omnia Romana cedant miracula terræ,

Natura hic posuit, quicquid ubique fuit.

Fuit etenim vel ipsa Sodomæ & Gomorrhæ,
teste Mose Gen. 13. & 10. similiis horto Je-
hovæ & terræ Egypti irrigue antequam ita

everteretur à flammivomo cœlestis Vindictæ sulphure cum damnatis Injustis suis Regibus & Gregibus ad unum omnibus, ut nullum jam amplius aliud fastuosissimarum, voluptuosissimarum & immisericordissimarum civitatum Regiarum Ez. 16. *Ÿ. 49.* vestigium exstet nisi surrogatum *Mare Mortuum*, cui Deus adstituit talem monitricem falis columnam, qualis nos reliquos insulsos jam reddat salsos, juxta illud Christi Luc. 17. *Ÿ. 32.* *Recordamini uxoris Lothi.* Jer. 7. *Ÿ. 24.* Luc. 9. vers. 62.

CAPUT VIII.

Quemadmodum olim facetus ille cœnobita *Juniperus* præter lac & butyrum in unum eundemque cacabum gallinas cum plumis, ova cum testis, fabas cum folliculis, caseos cum crustis, carnes sordidatas, caules non sectos & reliqua planè omnia quæ precariò congesserat, mixturâ horridâ pariter atque ridicula conjecerat atque ignem substruxerat tanquam pulmentum castrense copiis Agamemnonis ad Trojam costurus, teste Franciscanorum historiâ. Ita non pauci rerum antiquarum commentarii tam confusè de TRIUMPHIS MAJORIBUS tradunt, ut meritò

ritò ex concordibus Lectorum benevolorum suffragiis palmam ferret, si quis prima quaque luce istiusmodi Materię capita dilucidè & distinctè expeditum abiret.

§. I. Quod quum à *vetustioribus* sit *inchoandum*, ut commonent J Cti ad §. singulorum. Inst. de Rer. Divis. *primum Triumphum Castrensem* (quem hodiernum Belgarum vulgus *Dictoie* non minus *καταχρηστικῶς* seu *μετανομικῶς* appellat quam Rabbinica Judæorum Synagoga per unum unicum *נצח* & *Victoriam* & *Triumphum* exprimere consuevit) post diluvium Mundi œcumenicum à *Cedorlahomero* Helami Rege cum suis sibi associatis Regibus tribus actum esse de Regibus Pentapolitanis victis atque fuis, è Pentateucho Mosaico colligas, juxta illud Lucani:

— *Omnes redeant in castra Triumpho.*

Colligas quoque è profana historia, quomodo olim milites *δωριφορεῖτες* (ut Herodiani voce utar) Imperatores suos triumphaturos post Victorias adeptas cohonestârint in castris vel stativis. In stativis etiam L. Furius Camillus concione advocata laudatum tribunum M. Valerium Corvum X. bobus aureaque coronâ donabat, posteaquam à Gallorum Duce ad duellum provocatus, hostem obtruncaverat.

§. 2. In castris namque inter cætera

ignes triumphales succendebantur, quibus arcus, currus, hastæ, lanceæ, sarissæ & catapultæ cum reliquis parvis & armis hostilibus concremabantur, ut apparet è Psalmis, Ezechiele, Flaminio & Livio, qui l. 7. de Tribuno militum A. Cornelii Cos. inter cætera scribit: *Hic P. Decii Castrensis Triumphus fuit, incedentis per media castra cum armato praesidio, coniectis in eum omnium oculis, & omni honore Tribunum Consuli æquantibus.*

§. 3. Victimæ triumphales cædebantur, & dona ad pulvinaria deferri curabantur, & viscerationibus mensæ convivantium onerabantur & ornabantur.

§. 4. Livius quoque dec. 5. l. 2. Triumphum Persei Macedoniæ Regis castrensem de Romanis sic recenset: *Postquam rediere in castra Victores omnes quidem leti, ante alios Thracum insolens lætitia eminebat. Cum canent enim superfixa capita hostium portantes redierunt.* Scilicet Romani gloriosi non usque & usque erant Victoriosi, sed iterum ac sæpius adverso prælio intra Italiam compulsi & hosti spolio ac triumpho futuri, in patriam trepidi rerum suarum refugiebant eandemque æterno proximam excidio prævidebant, juxta varicinium Sibyllæ:

Ρώμη μὲν εὖ μὲν ἔσται, καὶ Δῆλος ἀδελφὴ.
Quod eventus ita comprobavit, ut Urbs
intra

intra CXL. annos sexies capta sit, & Poëtæ materiam hanc parentandi dederit :
*Româ fuit quondam Regina solique falique ;
 At nunc nec terras nec mare Roma regit.*

§. 5. Conſimilem Triumphum Caſtrenſem exercitus Mahometis II. Turcicus de Conſtantini VII. Draconis ſeu Paleologi Conſtantinopolitani Imperatoris capite IV. Cal. Junii ſeu poſtridie Pentecoſtes anno CLOCDLIII. poſt expugnatam Urbem Thraciæ principem egit, juxta illud Jacobi de Strada in Imaginib. Imperator. pag. 333. de iſto perjuro Rom. I. V. 29. 30. 31. tœdiſfrago ; Terra igitur & mari Regiam aggreſſus Urbem, cum mœnia conquaſſaſſet, quarto & quinquageſimo Obſidionis die, Urbem vi ſummâ cepit, ac in ea ingentem cadem in omnem ſexum indifcriminatim edidit. Conſtantine vero ad portam cum ſe recepiſſet, fugientium trepidatione oppreſſus, in portæ auguſtiæ conculcatus cecidit, paludamentoque cadaver ejus agniti, ejusque caput juffu Mahometis abſciſſum, palo-que offixum per Urbem & caſtra ad ludibrium circumvectum ac geſtatum eſt. Ac ſic vetuſtiſſimum Græciæ Imperium, quod MC. & XC. amplius annis ſtetit, in quo tot Principes Chriſtiani floruerunt, tanta Religio vixit, pauciſſimis diebus dejectum & crudeliſſimè ſubverſum eſt. Eſſet autem Barbarus ille nequam nequaquam auſus petere tantam Orientalium Impera-

torum Christianorum Metropolin nisi auxiliares Christianonymorum perfidorum copias præter paucos Hagarenos suos secum adduxisset, ut animadvertas ex hoc Peuceri Epiphonemate super isto Themate: *Sic nobiscum bellagerunt Turcici Tyranni, ut gentes cognatas nobis, nobiscum dimicare cogant.*

§. 6. Cogit me dilectio Ecclesiæ, ut Triumphis castrensibus (quos inter Ovalem & Curulem Triumphos ritè colloques, ne erres) accenseam illud memorabile solennitatis publicæ genus, quo post submersum in mari Erythræo Pharaonem Ægyptiorum Regem sub Mose non tantū Israëlitarū viri grande *imvictor* Triumphale concinebant; verumetiam heroica illa Aaronis soror *Mirjam* Prophetissa prævia ita accepit tympanum in manu sua, ut egressæ sint omnes fœminæ post eam cum tympanis, & cum fistulis Triumphalibus. Sic autem illis Prophetica illa Dux ac Lux *Mirjam* humiliter præcinebat: *Cantate Jehovæ, eò quod admodum excelluit; equum & sessorem in mare deiecit.*

§. 7. Delicere nequeo oculos meos à Brabantia, intra cujus sinum anno *CIO IO c XXXVII.* in castris victoriosissimi illius Principis Auriaci *Friderici Henrici* (qui admodum potentiam suam omnino omnem & gloriam immortalem maximis

n Reformatam Remp. Belgicam meritis præstantissimisque rebus domi bellicque gestis consecutus est, juxta illud Pindari: *Χρονία τε βράχιν ἐν ἐλπίδι καὶ ἐργῇ*) post expugnatam Bredam animadvertebatur imago talibus Triumphis æmula, dum sclopetis & bombardis gratulabundis tota circumvallatio castrensis personabat. Personabant etiam olim post captam Hierosolymam peccatricem tanto gaudio ac favore triumphali castra *Tiri Vespasiani*, ut in gratulatione *Imperatorem* milites eum consalutarent, prout Flavius Josephus prædixerat.

§. 8. Quantæ autem magnificentiæ Triumphum de Judæis Curulem deinceps hic cum *Vespasiano* patre filius solemniter Romæ egerit, perlegas apud Orosium, qui lib. 7. prodit: *Pulchrum & ignotum ante cunctis mortalibus inter CCCXX. Triumphos, qui à condita Urbe usque ad id tempus acti erant, hoc spectaculum fuit, patrem & filium, uno Triumphali curru vectos, gloriosissimam de his, qui patrem & filium offenderant, Victoriâ reportasse.*

§. 9. Recordor jam illud Ciceronis: *Animus desessus audiendo, aut admiratione integratur, aut risu renovatur.* Renovet igitur fessum Lectoris animum unus ille Castrensis Triumphus Ecclesiæ rarus, quem Joh-

han-

hannes Major in suo Speculo multis mortalibus animalibus rationalibus sic repræsentavit: *Unus Vir magni nominis in solitudinem contendit, ut abbatem Mosen videret. Cumque illum haberet obvium, quæsit, quæ via duceret ad tugurium abbatis Mosis? Cui prompte Moses ipse: Quid hoc monstrum, mi Domine, quæris? Homo fatuus & hæreticus est. Et cum dicto se proripuit illinc. Vir primarius cognitionem rei certiore capturus, ad vicinum Templum interrogans: Dum, inquit, Abbatem Mosen quæro, ut illius & adspectu & colloquio fruar, occurrit mihi senex, qui virum & fatuum & hæreticum esse affirmabat. Num ita se res habet? Cui præsentem, Quo vultu est, ajunt, ille senex? Ad quæ hospes: Vir longus & niger, attritis vestibus amictus. Mox alij: Hic ipfissimus est, inquiunt, Moses Abbas, extremus osor inanis gloriæ, qui sanctimoniam tam dextrâ tegit stultitiâ.*

§. 10. Hunc Triumphum præ cæteris extra castra Israëlitis triumphavit. 1. Socrates, qui non tantum suorum quemque discipulorum præclare monuit; *Ut sis beatus, te alicui Stultum videri sine: sed ipsemet etiam aliquando rogatus: Quid sciret? respondit de se: Hoc unum scio quod nihil sciam.* Quod inaudiens non nemo adstantium subjecit: *Imo ego ne hoc quidem scio.* 2. Cleanthus, qui
Asi-

Afinus appellatus; convitium non refutabat, sed se parem esse Zenonis Philosophi sarcinæ bajulandæ affirmabat. 3. L. Annæus Seneca, qui ep. 50. inter cætera ad Lucilium sic de seipso scribit: *Si quando satuo delectari volo, non est mihi longè querendus; Mercede.* 4. Solon ille Salaminus, qui quum capitale Athenis esset rogare Legem de insula Salamine asserendâ, habitu lymphatici prodiit, & præconis voce carmina recitavit, quæ suaderent; *Salaminem gladio repetendum.* Persuasit & impetravit sub insipientis larvâ, quod nesciebat exorare sub sapientis forma. 5. Lucius Junius Brutus metu Tarquinii Superbi ad tempus stultitiam simulavit; sed deinceps Regem exegit, Romam in libertatem asseruit, primus Consul in acie sic occubuit, ut ipsius interitum anno toto tota Urbs elugeret. Nos igitur ipsi in gratiam prætereuntium Viatorum Tumulum pro Epitaphio Didascalico subscribamus; ad pedes illud Horatii Venusini: *Misce stultitiam consiliis brevem; Dulce est desipere in loco; ad caput verò illud Ausonii:*

Stultitiam simulare loco Prudentia summa est.
 §. I. Hunc verò Triumphum intra Israëlita Veteris Testamenti castra præter cæteros sic triumphavit I. resipiscens & confitens Rex David 1. Chron. 21. v. 8.
Stultie

Stultè ego valdè. Valdè obnititur calamus adscribere; quod aliquando hic Rex extorris coram Philistino Rege Achis per simulationem dementiae effugit: periculum vitæ 1. Sam. 21. *ŷ. 14.* II. Agur, qui ingenè profiretur Prov. 30. *ŷ. 2. 3.* *Brutus sum ego, ex quo vir sum; nec est intelligentia hominis mihi.* Neque didici sapientiam, neque scientiam Sanctorum novi. Novisse autem ipsum interea loci longè plura, quàm præcellentissimum quemque Rabbiorum aut Theologiæ Doctorum nostræ ætatis; nullus dubito. Horum enim scripta posthabentur duntaxat inter Deuterapocrypha: illius autem effata *ἑβραϊστικῶς* præhabentur inter oracula Protocanonica. Quia quantò minore fide suum quisque Deum accedit, tantò minore munere ex cœlesti ejus gaza accepto recedit.

ŷ. 12. Hunc denique Triumphum intra Evangelicæ Novi Testamenti castra post Christi Adscensionem in cælis Triumphalem triumphavit ante aliòs I. Magnus ille Gentium Apostolus Paulus, dum non tantum aliis *καὶ ἡμεῖς* hoc præscripsit 1. Cor. 3. *ŷ. 18.* Nullus seipsum seducat: si quis esse sibi videtur Sapiens inter vos in hoc seculo, Stultus fiat, ut sapiens fiat: sed de se ipso etiam scripsit 1. Cor. 4. *ŷ. 10.* Nos stulti propter Christum, Vos autem prudentes in Christo.

II. Au-

II. Augustinus, qui suorum cuique discipulorum præscripsit: *Dic te Stultum, & Sapiens eris. Sed dic, dic, & Intus dic, quia sic est, ut dici.* III. Nominatissimus ille Islebiensium Theologus Lutherus, qui non tantum suorum quemque discipulorum sic informat tom. 1. Jenens. mihi fol. 76. Wann dich jemandt verspricht / undt will dich zum Narren machen / soltu nicht dar wieder wollen / sondern Ja darzu sagen / undt das recht dich düncken lassen / als dann auch fürwar für Gott recht ist: Verum etiam tom. 5. Jen. fol. 153. l. 2. semetipsum vocat einen Narren. Beabimus beatos beati Viri manes, sicubi in hodiernam lucem usque inter suos Augustanæ Confessionis Episcopos, Superintendentes, Pastores & Auditores sortitus fuerit multos sui imitatores. Quicumque verò in plura de sacrosancto Humilitatis huiusmodi Victricis ac Triumphatricis Mysterio se penetrare affectat, ille evolvat vel Erasmi sapientissimi de Moria *ἡγεῖδος* encomiasticum, vel Cardinalis Cusani *Doctam Ignorantiam*, vel Librum illum anno c l o l o c x i x. Colonix Agrippinæ editum, qui inscribitur *Stulta Sapiencia* seu *Sapiens Stultitia*. Quod si quis hos libros sibi nondum paraverit, ille poterit interea temporis sibi ex illis hanc habere Epitomen Drexelii Jesuitarum Hesperi: *Hoc compendium, hoc Humilitatis fasti-*
gium

gium est, seipsum in stultorum Tribu censere, nec iniquè ferre, ab aliis albæ mentis hominem haberi. Quisquis hac sese cogitatione armaverit, omnes tolerabit injurias; quasunque concoquet calumnias, omnium hominum arrogantia & contumacia se submittet. Vitiorum mater Superbia non ei nocebit. Equidem vera Sapientia in submisso sui sensu & vera Humilitate sita est: Sed tam potens est argutatrix domina Φιλαυτία, ut nec Seneca, nec Salomon, nec Augustinus, nec Paulus ulli facile persuaserint, ut Stultum se dicat. Omnes nimium quantum; & per toto pectore sapimus. Veritas illa de celo descendit: Ne sis sapiens apud te ipsum. Pr. 3. v. 7. Qui sibi ipsi vel obolo uno preciosior est, quàm stultus, omne sibi peritium detrahit, nec ad Humilitatis fundum pertinet unquam. Ad cælum & ad immortales delicias compendiaria prorsus semita est Intelligens Fatuitas. Hæc quippe Sapiens Stultitia omnes Humilitatis Leges compeñitur. Qui potest capere; capiat. Oguenus verò Satyricus sua Empectæ carmina occinat. Verus enim Christianus cum Chrysostomo nil nisi Deum & Peccatum metuit; Portas autem inferorum omnes pugnando patiens vincit & hoc Triumphale τριώνιον canit: Quicumque à Mundo subsannari nondum condidicit, in Christiana Sp. Sancti Academia nondum philosophari perdidicit, sed talis indocilis condiscipulus permansit, qualis plus defecit quàm profecit. 2. Tim. 3. v. 7.

CA.

CAPUT IX.

Æ Sopus inuentus ille sed ingeniosus
 è Phrygia fabulator aliquando in æ-
 dibus semirutis conspicatus est columnam,
 cui VII. Characteres Græci ΑΒΤΟΕΘΧ
 fuerant incisi. Hic suum ille ingenium
 exacuere, voces suppressas indagare, la-
 tentes sensus rimari, omnia explorare ac
 tentare, nec prius quiescere quàm verba
 reperisset penitus abstrusa. Namque au-
 spicatò inuenit, atque ita demum ore ex
 corde philosophico extulit: ἀποβας βήμα-
 τα τίς αὖτε ὀρύξας, ἰυρήσις Θησαυροῦ χρυσίου.
 Neque cassa interpretatio fuit, sed tantum
 operæ pretium obtulit, ut descendens
 IV. passus fodiendo Thesaurum auri in-
 uenerit.

S. I. Nos autem è Varrone, Plinio,
 AGellio, Valerio Maximo & id culmen
 aliis luculentis auctoribus tale collectum
 subijciemus oculis Epigramma, ut ejus sen-
 sum vel quivis Lector, præterquam Bœoti-
 cum ingenium facile assequi possit. Pote-
 rit quippe in eo maximam memorabilium
 partem de Triumpho Hetrusco (qui κατ'
 ἑξῆς Triumphus salutari amat) contem-
 plari.

L. SICINIUS. DENTATUS. TRIB.
 P. L.

PL. CENTIES. VICIES. PRÆLIA-
TUS. OCTIES. EX. PROVOCA-
TIONE. VICTOR. XLV. CICA-
TRICIBUS. ADVERSO. CORPO-
RE. INSIGNIS. NULLA. IN. TER-
GO. IDEM. SPOLIA. CEPIT.
XXXIV. DONATUS. HASTIS. PU-
RIS. XIIX. PHALERIS. XXV.
TORQUIBUS. III. LXX. ARMIL-
LIS. CLX. CORONIS. XXXV. CI-
VICIS. XIII. AUREIS. VIII. MU-
RAL. III. OBSIDIONAL. I. FI-
SCO. ÆRIS. X. CAPTIVIS. XX.
IMPERATORES. IIX. IPSIUS.
MAXIME. OPERA. TRIUMPHAN-
TES. SECUTUS.

§. 2. Enimverò quemadmodum perit-
us cælestium ex uno Speculo Astrologi-
co non nemini admodum totam genethlia-
cam transigendæ vitæ imaginem provide-
re pollet, prout haurias è Ranzovio &
Eichstadio: Ita isthoc Antiquitatum Ro-
manarum Epigramma inter cætera præ-
stabilia condocet atque præsignat,
quæcunque capitibus subsequentibus tra-
duntur; prout nullus diffitebitur, qui se
à talibus sociis diffociaverit, qualium ergò
nihil neque dicendum neque scribendum
est ob illud Cypriani contra Demetrian-
num: *Labor irritus est & nullius effectus, offer-*

re

re lumen cæco, sermonem surdo, sapientiam bruto.
 Brutus autem in Philosophum facile re-
 formatur, quicumque Ambrosio sic scri-
 bentī conformatur: *Quantumlibet quisque pro-*
secerit, nemo est qui doceri non egeat, dum vivit.

CAPUT. X.

IN quovis experto fortissimorum mili-
 tum exercitu sibi facile audientiam fa-
 cit talis vox; *Ante bellum & prælium non da-*
ri Victoriā ac Triumphum. Pugnando quip-
 pe olim Patriarcha Abraham Dux cum
 CXIIX. famulis Reges IV. Victoriosos
 Victor vicit, victisque Lothrum cum præda
 Pentapolitana eripuit atque ita primam
 Coronam Triumphalem apud Melchize-
 dechum Regem Salemi Pontificalem me-
 ruit. Pugnando Magnus ille Israëuitarum
 Imperator *Josua* promissam occupavit ter-
 ram *Palestinam.* Pugnando olim Gallicus
 illé Celtarum Dux *Brennus* I. cepit Romam
 anno XX. post captas à Lysandro Athenas,
 ut Polybius scribit. Pugnando in
 campis Catalaunicis anno XXVII. Im-
 perii Imperatoris Valentiniani III. vin-
 cens Aëtius CLXII. millia seu infimum
 CXLV. millia hominum cecidit de exer-
 citu victi prælio Attilæ, qui non tantum
 info-

insolenter solitus fuerat effutire: *Stellas præse cadere, terramque tremere, se namque esse malleum universi Orbis*: sed suis etiam diplomatibus & epistolis hæc gigantæa præfigere: *Attila filius Bendecuci, nepos magni Nembroth, innutritus in Engaddi, Dei gratiâ Rex Humorum, Medorum, Gothorum, Dacerum, metus Orbis, flagellum Dei*. Pugnando denique à tota Ecclesia Militante transmigratur in Ecclesiam militantem, juxta illud Leonis serm. 35. *Nulla sunt sine Tentationum experimentis opera virtutis; nulla sine perturbationibus fides, nullum sine hoste certamen, nulla sine congressione Victoria*. Victoriâ autem excipit Triumphus.

§. 1. Triumphus autem Currulis Terrestribus Major non suo quidem caret fundo & auctore, sed à Romulo primum non fuisse actum, innuit Liv. l. 1. hist. ab Urb. Cond. pag. 8. col. 2. sic inferens: *Fusi igitur primo impetu & clamore hostes: oppidum captum, duplicique Victoria ovantem Romulum Hersila conjunx precibus raptarum fatigata, orat ut parentibus earum det viam & in civitatem accipiat*.

§. 2. Ut autem illos (qui statuunt, ante Tarquinii Prisci ætatem nullum Triumphum Justum fuisse Romæ celebratum) sequamur, inclinatur animus, partim ob illud Plinii II. lib. de Vir. Illustrib. mihi pag.

pag. 385. ubi de laudato Quinto Romano-
rum Rege sic narratur : De Sabinis & pri-
scis Latinis triumphavit ; partim ob illud Flo-
ri l. 1. c. 5. Neque pace Tarquinius quàm bello
promptior. Duodecim namque Tuscia populos fre-
quentibus armis subegit. Inde Fasces, Trabes,
Curules, Annuli, Phalerae, Paludamenta, Præ-
texta; inde quod aureo Curru quatuor equis trium-
phatur : Togæ pictæ, Tuniceque palmatæ : omnia
denique decora & insignia, quibus Imperii Digni-
tas eminet.

§. 3. Quapropter cum tanti Triumphi
formâ (quæ communiter dat Esse rei, insert
distinctionem rei & consistit in indivisibili, ut
Academiæ philosophantur, atque arbi-
trantur; Præstantiores Definitiones à cujusque rei
formali formari quàm à Materiali) destituatur
Triumphatus Romuli, æquei Triumph-
phi Majoris nomine tractari nequit. Quod
si artificiosis ingeniorum inventionibus li-
ceret indulgere, facilè non nemo Davidi
Secundo Israëlitarum Regi (qui ante Re-
gni possessionem è duello cum Goliathe gi-
gante Victoriâ reportavit) hujusmodi
Triumphum transcribere valeret pom-
posum, quo nihil pompabilius (ut Trebellii
voce abutar) in Israële visum neque viden-
dum : Davidi Victori à gratulante Rege Saul
coronâ laureâ obryzo & gemmis collucens tempora
cingebantur, à summo Castrorum regionum præ-
fecto

*ſeſto Abnero haſta pura & Corona Obſidionalis
 & ab exercitu Civica & Palata donabantur ;
 Jonathan verò Regis filius primogenitus Viſto-
 rem paludamento palmato , annulo gemmato , tor-
 que baccato , baltheo maurato , gladio evaginato &
 ſceptro regiſtico exornabat. Interea temporis eburneus
 Currus Erichthonius auro mirifice illuſus ad trium-
 phandum apparabatur ; quem adveſtum conſeſſim
 Rex oleaginâ coronâ coronatus cum Jonathan oculo
 poſt Davidem Viſtorem triumphaturum conſcende-
 bant, & inveſti illico ad caput Regni contendebant.
 Hos eveſtigio Dux Abner cum Tribunis , Chiliar-
 chis , Hecatonarchis , excubiarum præſectis , le-
 gatis & ſigniferis , ſimulatque inſaſoſo concerta-
 tionis viſtricis loco Trophæum illuſtre in perpetuam
 Viſtorie inaudite memoriam ſtatuerant , ſeque-
 bantur ſaſcibus triumphalibus amiſti ; quos totus
 exercitus laureatus jubilando comitabantur palma
 manibus præferentes & ingentibus manubiis gau-
 dentes. Poſt hos pariter atque ante eburneum
 Currum Triumphalem membratum variis captivi
 Philiſtæi catenis aneis colla omiſti & manus poſt
 terga revincti à Triumphantibus agebantur. Hinc
 illinc triumphalia caſtrorum tympana pultaban-
 tur & cornua bellica inflabantur. Caput autem
 viſti hoſtis blaſphemi Goliathi gigantis in eodem
 Triumpho inter Saulem Regem & Davidem Vi-
 ctorem conto prælongo à quodam procero præ-
 torianæ cohortis milite præſerebatur. Hui-
 agmini Triumphali indiquaque ex urbibus filii
 Iſraeli-*

Israëlitica (quæ doctæ erant canere in nuptiis
 Epithalamium, in funeribus *ἑνὸς δ' αὖ*, in cla-
 dibus Epicedium, in victoriis Epinicium) ob-
 viam effusa, victoribus congratulabantur, redi-
 tumque eorum ab hoste saluum choreis festivis &
 his triumphalibus concentibus alternatim excipie-
 bant, tympanis perstrepebant & panduris lude-
 bant: Percussit Saul milia sua, at David
 myriadas suas, 1. Sam. 18. 6. Salute ita-
 que plurima impertimus Dionysium illum
 qui hæc nobis denarrat: Urbe Cacinâ capta,
 arma tradi jussit, acceptisque pueris obsidibus quos
 voluit, in Antemnates vertitur, palantesque eos
 & dispersos ad prædam inopinato superventu ca-
 pit, eodemque modo de his, quo de prioribus de-
 cernens, exercitum domum reduxit; spolia etiam
 adducens bello capta, Deisque prædæ primitiis
 consecrans, ac multa simul faciens sacrificia, ul-
 timus autem ipse post pompam ibat purpureâ veste
 amictus, comamque lauro coronatus, & ut Digni-
 tatem Regiam servaret, curru quadrijugo inve-
 ctus; Aliæ verò equestres pedestresque copię seque-
 bantur egregiè instructæ: Deos laudantes patriis
 carminibus ac Ducem suum extemporalibus versu-
 bus extollentes. Ex Urbe verò cuncti eis obviam
 prodire cum uxoribus & liberis, ex utraque vie
 parte simul, & ob Victoriâ gaudentes, & om-
 nem præ se ferentes comitatem: utq; Urbem inierunt,
 crateribus occurrunt vino plenis, mensiq; omnium
 generum cibis refertis, expositis ipsis apud
 illi-

illustres familias, ut paratæ essent volentibus convivari. Victoriosa igitur & Trophæophora pompa & immolatio, quam Romani Triumphum vocant, prima à Romulo instituta talis fuit. Ætate autem nostrâ sumptuosissima & insolens & ad ostentationem potius divitiarum quàm ad virtutis existimationem decantata omnem prorsus formam exuit pristina tenuitatis. Post pompam autem & sacrificium Romulus Templum in Capitolio Jovi Feretrio extruxit.

CAPUT XI.

CUM Industriâ & Patientiâ Prudentis plerumque omnia vincantur inexpugnabilia, suas cuiq; bellatori vineas ac machinas ego ingeniosas nullus invideo, quippe qui Deo laborare, proximo ministrare, in castris Novæ Obedientiæ Christianis mecum habitare, atque rerum mearum ita satagere in animis habeam, ut auscultem voci illi Joviniani Imp. Christiani Christianæ: Ego contentiones odi, eos autem qui ad Concordiam festinant, diligo pariter & honoro. Quapropter nolim infestis Contradictionis signis ac catapultis totum illud Megalendricæ sententiæ propugnaculum solo adæquare, quâ asseveratur: *Factis pedestri & equestri Triumpho fundamentis. à Romulo post superatum, obruncatum & spoliatum Cæni-*
nen-

nenſium Duceſſi Acronem; & à Tullo Hoſtilio poſt devictos Albanos, Fidenates & Sabinos, eſſe Triumphum Curulem ſuperſtructurum.

§. 1. Enimverò quemadmodum menſtrua novilunii cornua vix apparent, ſed indies increſcunt, quoaduſque totus plenilunii Orbis reſplendeat: Ita plurimæ res humanæ, quas varii Inventores inveniunt, tam parva & ingloria ſortitæ ſunt incunabula, ut eorum ſucceſſores inventis inventa talia addere occuparint, qualium gloriâ explendeſcere cœperunt.

§. 2. Ita poſt Albertum M. Dominicanum anno c l o c c c l x x x. *Bertholdus Schwartz* Monachus Germanus ſuis coætaneis dicitur inveniſſe pulverem è ſulphure, carbone & nitrato ſale pyrium cum tormento Martio, juxta illam *Pamphili Saxi* proſopœiam de iſtiusmodi publica humani generis perniciæ (quæ à *Glaubero* Chymico vocatur *Compoſitio Diabolica*, & fiſtulæ æneæ ab *Elia Prætorio* à *Vespertilionibus* *Fewerſpeyende Drachen Inſtrumenten*) Mundo Nimrodiano communicatâ :

Vis, ſoniſus, rabies, motus, furor, impetus, ardor,

Sunt mecum, Mars hæc ſerrens arma timet.

Timet, & jamdudum luget; quia videt, quod ſub hoc novo immutatorum armorum

rum statu una glans explosa flammivomino leporis imbellis sclopeto vel bellicosissimam generosissimi cujusque herois virtutem triumphare eminus possit; sed olim cominus cum viro vir manus conferebat, & fortior plerunque Victor infirmioris evadebat. Atenim secundum justum Talionis Divinæ Tribunal diluvium peccatorum ignitorum sic excipit Diluvium suppliciorum ignitorum, ut concinas cum Ecclesia Teutonica: Das ist ein Zeichen vor dem Jüngsten Tag. Equidem κακὸς ἄλκιος castrensis obducit; Consimili Stratagemate à Davide parvo devictum esse Goliathum magnum; Hodiernis tamen bellatoribus (qui non aguntur Spiritu Davidis) gloriosius esset, si se omnino ab omnibus abstinere furtivis Choroebi Victoriis. Victoriis istiusmodi consequendis quoque subserviisse Tormenta coriacea compertum est, quæ in gratiam *Gustaphi Adolphi* Regis Suecorum victoriosi quondam *Ludovicus Rippius* Eques Prutenicæ Nobilitatis ingeniosissimus adinvenit, quem ipsemet Elbingæ abhinc XXX. annis vidi & conveni in armamentario Regio, cui erat præfectus Generalis.

§. 3. Ita etiam hodierna antiquam illam Harlemonsis inventionis Typographiam tot adinventionibus artificiosis antecellit, ut

ut (si cæli permissu inventor revivisceret & ad modernas Chalcographias proviseret) pro antiqua sua virtute forsitan operas Typographicas sic interpellaret: *Amici no- uiles ! Ego mihi persuaferam, Inventionem meam fore eternam omnium insequentium seculorum Typographicorum magistram sed jam rudem illam In- ventricem trado in vestram disciplinam.* Et narra- tur enim in Chronicis Belgicis: *In't Jaer nae Christi gheboorte 1440. is tot Haer- lem in Hollandt dooz Johannes Colsterus op een 3pde ghedrukt den Spiegel onser Zoligheyt; Maer in 't Jaer 1442. is tot Werpntz in Hoogh-Duytslandt ghe- drukt het Doctrinale Alexandri Halli mitsgaders Petri Hispani Tractaetsjen/ juxta illud Guimphelingi: Typographiam Joh. Gutenbergus Eques Germaniae Auratus Moguntiaci consummavit, quam Argentinae. eo anno invenit, quem Poëta sic expressit:*

Mira typis Libros ars qVæ Cæleri exCitat

æCIV;

GVitenbergerI genlo est InVenta Iohannis.

Hinc Francofurtana Bibliotheca suis jam- dudum M. T. Ciceronis Officiis triumphat.

Nolim ego jam respondere ad illud Jo- hannis Boteri in descriptione Chinæ: *Sunt mille amplius anni, ex quo Chineses ante nostras uventas Typographias Typographiis utuntur.* Ma- im adscribere pro nostratibus extra Chi-

nam Typographiis illud Peuceri votum. *Unam tanto Dei munere grati uteremur; non ad obscurandam, sed illustrandam Dei gloriam; non ad disjungendas, sed copulandas Ecclesias.* At enim ubi Typographiæ non sunt tales prænobiles Virgines, quales semper excudunt libros pios & honestos secundum conscientiam Christianam; ibi plerumque degenerant in tales nobiles meretrices, quales usque & usque excudunt Inferno *πρῆστοι*, literas Ephesias, & libellos Dardanos, famosos atque Antichristianos secundum inspirationem Diabolicam, propter famem auri sacram contra cælum & terram procul ulla Consecrationis formidine.

S. 4. Ita denique non nemini liquet scribere; in Italia antiquâ rebus ab exiguo subnatis primordio, *Triumphos* originem suam inhonoratiorem sapuisse atque retulisse, juxta illud Livii de Romulo almam Cæninenſium patriam occupante: *Duce hostium occiso, Urbem primo impetu capit. Inde exercitum victorem reducit, ipse cum sacris vni magnificus, tum factorum ostentator haud minor, spolia Ducis hostium caesi suspensa, fabricato ad id aptè ferculo gerens in Capitolium ascendit; ibique ea cum ad quercum pastoribus sacram deposuisset; simul cum domo designavit templa Jovis fines cognomenque addidit Deus Jupiter Feretri, inquit, hæc Tibi Victor Romulus Rex Regia*

gia arma fero, Templumque iis regionibus, quas modò animo metatus sum, dedico: sedem opimis spoliis: quæ Regibus Ducibusq; hostium caesis me auctorem sequentes posterì ferent. *Hæc Templi est origo, quod primum omnium Romæ dicatum est.* Hinc scribit Pomponius Lætus l. 2. Rom. hist. sub Rubr. Magnitudo Imperii Romani fol. 15. *Ipsa quidem sæcula primus ostendit Romulus, qui ramum quernum manu cepit, in quo cæsi Acronis Regis Cæninensium, opima Jovi Feretrio spolia in Capitolium tulit.* Tulit punctum unum præcipuum, qui credidit, non sine advigilante Divinæ Providentiæ Oculo Romam in tantum Potentiæ, Opulentiæ & Excellentię fastigium effloruisse, quanto post collapsam Macedonum Monarchiam ipsa sola superbiebat & in suo corde dicebat: *Ego sedeo Regina, nec ero Vidua, nec luctum sum unquam visura.*

§. 5. Hinc procedente tempore inter succrescentes Populi pastoritii ditionesque & viros talis adhibebatur in pomposa isthac re moderatio, ut Victõribus pro Victõriarum ratione vel frugaliores vel sumptuosiores decernerentur Triumphi. Quippe

Grandis avis vastâ nidi compage triumphat:

Sed minor exigua semper ovare solet.

Quod quum ratio instituti λιπὼς καὶ πικρὼς πῦρ ἰεῖρεται (ut Amphidius Comici Græci

vocibus abutar) prohibeat; Ratione plurimum hic addendorum, me Lector amicus amicè excuset juxta illud Iocorum ad I. tutori 20. C. de negot. gest. *Satisfecit, si quis vel in modicis aliquali opera suâ amico consuluit voluntarius.* Quippe ego novi è 2. Chron. 29. 15. me non esse incorporatum Mundi hujus Babylonici habitatorem, sed talem toleratum peregrinatorem qualis, dum senticetum præterit, non nisi unam atque alteram rosam carpit & lætus in via viatorum pergit atq; canit: *Hodie hic, cras alibi,* juxta illud Augustini: *Omnis qui ad supremam pertinet Civitatem, Peregrinus est Mundi, & dum Temporali utitur vitâ, in Patria vivit alienâ, inter multa illecebrosa & multa fallacia; Deum nosse & amare, paucorum est.*

CAPUT XII.

FRONTINUS l. 3. Strâtag. c. 2. memorat; *M. Catonem olim in Hispania tempore brevissimo primis munitissima loca complura insultibus occupasse. Interrogatus: Quâ tandem arte, quibus id viribus effecisset; id unum respondit: Usus occasione, quadridui iter biduo confeci. Quid? quod eâdem idem usus occasione, ad Civitates omnes, quas Romanis subjicere cogitârat, literas misit, sed ejusdem omnino argumenti, & eodem prorsus tempore, qui-*
bii

bus imperavit, ut illis lectis, procul ulla cunctatione mœnia solo æquarent; ni paterent, eas vim inevitabilem sensuras & inexpliabilem Romanorum offensam incursuras. *Quelibet istarum Urbium sibi uni id scriptum credidit, ita omnes humiliter & demissè imperata secerunt.* Quod si indulisset *Tempus deliberandi*, facile conspiratio quædam per tabellarios vel lenones confata eas abrupisset ita in transversum; ut potius arma armis propulsassent, quàm obsecundassent. Hinc Nicephorus bellum inter *Martianum & Zenonem* de Imperio certantes gestum memorans, non minus scitè quàm eruditè scribit: *Occasio est Aquila ad pedes adcolans & facillè capi se sinens. Negligis? In altum aufugit. Vis sequi? Ridet illa tam cito non reditura.*

§. 1. Nos consimili ratione *Occasionem* alatum quæ *actionum humanarum Anima & rerum gerendarum Mater est*, & jam satis capillatam undique & undique sese nobis vigilantibus offert, in rem nostram tracturi, scriptoris nostræ telam, quàm orsi sumus, procul ullâ oscitantia damnosâ sic pertexemus, ut aliquantò differamus largius; Triumphalem pompam deinceps tantis passim auctibus crevisse, ut in Urbe nihil speciosius spectari posset.

§. 2. Enimverò TRIUMPHUS, ut in suo Cornu Copiæ enarrat Perottus,

erat omnium honorum, qui à Populo Romano dari solebant, maximus. Vexebantur namque Triumphantes Curru inaurato, qui IV. equi albi ducebatur; capite coronato, devictis hostibus currum sequentibus, quorum colla catenis onerata erant. Sic præeunte Senatu in Capitolium adscendebant ad Templum Jovis Opt. Max. ubi mactato tauro albo; eadem pompa comitatus domum revertebatur. Hinc à Baçcherio in Flavill. Poët. p. 686. Triumphus dicitur Honorum, qui suffragio aut studio civium deferrentur, talis summus apex; à Romulo institutus, qualis ad extrema etiam Imperiorum duravit. Fuit autem genus Honoris haberi solitum iis qui Imperium à Populo acceptum summa cum virtute ac felicitate administrassent, nimirum ut domum redeuntes magna cum celebritate & pompa Urbem inirent; juxta illud Ant. Thylesii Consentini comment. de Coron. Gliscentibus in Civitate Romana divinis ex auro coronario Corona fiebat Hetrusca, quam servus eodem quo Imperator Curru vectus Triumphali ponè sustinebat, militibus etiam consequentibus laureatis aut fecta gestantibus, citræ odoram insuper ac tibiartii collegium coronis nonnunquam arreis exornatum, non sine modulatis carminibus Triumphum comitabatur. Hunc autem qui bellici laboris & periculi expertes procurabant, ut otio ac pace leti fruebantur, ita Pacis Insignia sumebant, Victoremque in Capitolium prosequabantur oleaginâ coronati, quam turmæ equestres Idibus Julis capiebant.

§. 3. Cui magnificentissimæ solemnitati fidem faciunt, quæcunque usque & usque apud auctores rerum ingeminantur de Pompa Triumphali, de Viris Triumphalibus, de Vestibus Triumphalibus, de Coronis Triumphalibus, de Curribus Triumphalibus, de Equis Triumphalibus, de Porta Triumphali, de Arcubus Triumphalibus, de Conviviis Triumphalibus. Triumphale autem epulum à nemine uno post hominum memoriam unquam conspectum esse credas dapilium ac delicatius illo divinitus apparato; quod Johannes Theologus Apoc. 19. v. 17. 18. testatur se vidisse: *Vidi quendam Angelum in sole stantem, qui clamavit voce magnâ dicens omnibus avibus per medium cæli volantibus: Adeste & congregamini ad cænam Magni Dei, ut edatis carnes Regum, & carnes Tribunorum, & carnes Potentum, & carnes equorum, & eorum qui ipsis insident, & carnes omnium liberorum ac servorum, parvorum ac Magnorum.*

§. 4. Magnorum Ducum Triumphantium Victrices lauros amabant Virgines pariter atque aliæ mulieres musicales choreis & cantibus celebrare, ut scribit M. Antonius Flaminius in Psal. 68. v. 12. allegans hujus Consuetudinis exemplum è 1. Sam. 18. 5. allegatum à nobis supra c. 10. §. 3.

§. 5. Sunt qui scribunt ad Psalm. 27. vers.

11. quod *Victima Triumphalis*, quam vocant *Hostiam Jubilationis*, cum clangore tubarum pro adepta Victoriâ Deo Exercituum Summo ab antiquâ Israëliticâ gratitudinis pietate fuit immolata. A vero nullus aberravit *Quintilianus*, quando dixit: *Maximum omnium vitiorum signum est Ingratitudo.* Quod si, ait *Ambrosius*, gratiam homini non referre, simile *homicidio* est, *quantum erimen est non referre Deo?* Deo autem est inter cæteros ingratus, qui dum ab Ipso Esa. 55. vers. 8. quidem quotidie veniam delictorum suorum expetit, proximo verò suo nunquam remittere annuit. Quicunque igitur affectant cum Imperatore suo Christo in æternum triumphare, studeant in hac vita semetipsos superare & inimicis veniam condonare. Condona enim nolenti in terris, Deus nihil condonabit in cælis. Quapropter dum cum proximo sumus in lubricâ vitæ hujus nostræ brevis via, cadant odia, proscribantur simultates, extinguantur inimicitie, sepeliantur injuriæ, & in cordibus Concordia Christiana mutuusque Amor reviviscant. **HODIE**, priusquam ad reconciliationem nos cohortari cessaverit Vox Jehovah, de quo scriptum est: *Θὴς ἔ μνησθήσεται*, Gal. 6. vers. 7. *Hodie igitur emendemus in melius, que ignoranter peccavimus, ne subito preoccupati die mori.*

mortis, quæramus spatium Pœnitentiæ & invenire nequeamus. Quid multa? Multò generosius pariter atque lucrosius est Parcere quàm Perdere, juxta vocem illam verè Imperatoriam Imperatoris Theodosii in aulicos susurrone infusurrantes nil nisi frequentem quarumvis injuriarum ultionem: Vtinam ego possim vel mortuos ad vitam revocare.
 Quapropter quamvis Tempus Locusque vel maximè invitent ad lædendum hostem; absit tamen ut nobis persuadeamus concessam nostræ manui ulciscendi opportunitatem, sed oblatam potius servandi hostis mortalis occasionem, qui æque atque nos conditus est ad imaginem DEI. Negligimus à fronte capillatam? In longum ibunt odia & sub ipsum vitæ finem recrudescent. Quid? quod periculum sit, ne ipsis odiis ita immoriamur, ut nullam consequamur indulgentiam neque in hoc neque in futuro seculo, juxta illud Prophetæ Esa. 66. vers. 24. *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non exstinguetur.* Vixerunt, qui hærente in extremis labris animâ, jam peremptoriè ad Præjudicium citati & ad Æternitatis portas abducendi, contumacissimè tamen hosti ad reconciliationem paratò veniam eheu! negarunt, responsantes: *Nequaquam condonabo neque in hac vita neque post hanc vitam.* Hoc est Belgicè:

gicè: *Ich zal 't niet vergeven nu noch ten
 eeuwigen daghen.* O illachrymabiles ani-
 mas! Non ignota cano. *Sapricius* olim sa-
 cerdos & *Nicephorus* civis Antiochenus
 quondam intimi, demum alter ab alterius
 se familiaritate turpiter disjunxit. *Nice-*
phorus sæpiusculè misit, per quos veniam
 rogaret. Accessit deniq; & ipse inexorabi-
 lem *Sapricium*, atque ad illius pedes abje-
 ctus per Christi sanguinem & mortem ro-
 gavit, faceret culpæ gratiam. Sed identi-
 dem rejectus est. Ortâ autem interim in
 Christianos sævâ inquisitionis & persecu-
 tionis tempestate, *Sapricius*, quicquid tor-
 mentorum admovebatur, constantissimè
 tulit. Tandem duci iussus est. *Nicephorus*
 in via hominem aggreditur & sibi per
 Christum ignosci supplicat; sed surdas au-
 res sollicitat. Redit denuò; & idem flexis
 genibus lachrymisq; infusus flagitat: sed fa-
 cit verba mortuo. *Mortuus enim est DEO ille
 superbus in quo sic exspiravit Spiritus Christiane
 Humilitatis exorabilis, & expiabilis, ut nolis quic-
 quam pati, sed cuncta ulcisci,* ut ait *Smaragdus.*
 Ita perventum est ad feralem ultimi suppli-
 cii metâ; hîc *Sapricius* insit corde fluctuare
 & ore interrogare, *Cur interimendus sit?*
 Cui respondetur: *Quia Dîs sacrificare nolui-*
sti. Ad quod *Sapricius* condemnatus ex-
 clamat: *Abstinere gladium, quia ultro saxo,*
quod

quod clementissimi Cæsares nostri jusserint. Ita pedem animæ dextrum, quem cælo jam è Babylone fixerat, foedissimè retrahens, ejurato Deo vivo mortuis idolis fecit, & ad inferos se dejecit. *Justus es, Domine, & recta sunt Judicia tua.* Noluit Sapricius semel atque iterum ac sæpius rogatus gratiam offensæ facere, sed maluit talem incultum rusticum agere, qualis nescit; *Virtutem Regiam tam apud Ethnicos quàm Christianos esse, Proximo condonare.* Noluit Deus æquissimè supremam Mortis beatæ gratiam, noluit jam paratam Martyrii triumphalis palmam ac lauream implacabili capiti tribuere. Ignoscere noluit, Saprici, tuo fratri, nec Deus ignoscere dignatur tibi, sed justissimè perimit, ut anima tuâ præter horrendam *ἡρώου* patiatur abominandam *ἀπώου*, juxta gravissimum illud Christi Epiphonema Matt. 18. 35. *Ita & Pater ille meus cælestis faciet vobis, nisi remiseritis suo quisque fratri è cordibus vestris lapsus eorum.* Cui sic subscribit Augustinus tr. 5. in Joann. *Talem unusquisque Indulgentiam accipiet à Deo, qualem fecerit proximo.* Proximus autem est tam Rex Gregi quàm Grex Regi. Rex igitur ille ægrotans perbene suæ consulit animæ, qui ab alio Rege, cum quo hostiliter discordat, prius Reconciliationem Christianam flagitat, quàm Mortem

tem oppetat quæ quidem animam à corpore dissolvit, sed βδελύγματε maculosa ex anima non eluit, Marc. 11. 25, 26. Eccl. 11. 3. Luc. 16. 23. Quanquam enim in Corpore Juris Humani Cæsareo ferè nulla Regula sit tam firma, quæ non unam aliquam patiatur Exceptiunculam aut fallentiam: nulli tamen Principum è cælo datur ullum Immunitatis eximentis Privilegium ab ista hac Canonica Summi Legislatoris Legge: *Remittite & remittetur vobis.* Quicunque verò hanc Philadelphicam cælestis Imperatoris *ειρηνη* mature inire nolet, sed in peccatricibus suis simultatibus miserè perire mallet, ille nemini nisi cerebroso suo ipsius capiti perditionem animæ suæ æternam imputet. Nulla enim *fit volenti fraus, nulla vi, nulla injuria*, l. 1. §. 5. ff. de injur. l. 34. C. de transact. Quicunque verò in privato homicidarum provocantium & acceptantium duello interit, non tam excusationem quàm commiserationem meretur, dum infrunitus in via Cain animam suam *Toto Mundo* preciosiorem non condignâ æstimatione æstimavit, sed illam velut vilissimi cujusque canis aut pulicis vitam jactavit, Orcum exhilaravit, cælum contristavit. In illo autem Territorio, ubi Officium Divini illius Diaconi *Magistratus* Nobile sat vigilanter vigilat & de reddendis

dis Extremo Judicio rationibus frequenter cogitat, nemo in duellum se proruere attemptat, sed subditus omnis omnem vindictam privatam evitat & ruminat, quod ab omni vi & injuria penitus sit abstinendum, l. i. §. 1. & 2. quod vi aut clam. Variæ enim in Jure proditæ sunt actiones, quibus quisque illud quod sibi deberi putat, in judicio legitimo legitimè reposcere & persequi potest, princ. & tot. tit. Inst. de Act. Hinc omnis vis est Tranquillitatis Publicæ causâ interdicta, ut Magistratus honorandus honorificè honoretur, cui à Deo in medium constituto soli incumbit, lites intricatas extricare, partes discordantes concordare & pacem publicam subditis procurare atque conservare I. dist. 90. l. æquissimum. 13. in princ. ff. de usufruct. & princ. Novell. 8. Quare quod publica Magistratus autoritas expedire debet ac potest, id non est singulis ingeniis Martiis concedendum, ut nulla in Remp. invehantur Tragica funera, neu detur occasio majoris tumultûs concitandi, Dd. ad l. non ut. 176. in princ. ff. de R. J. Etenim malitiis hominum ad sanguinolentas Monomachias προμαχῶς proclivium non est indulgendum, sed in tempore occurrendum, antequam vel uterque vel alteruter dimicatorum è medio tollatur, arg. l. in fundo. 38. ff. de R. V.

CAP. XIII.

Quamquam animo jam provideo, velut qui proximis litori vadis inducti mare pedibus ingrediuntur, quicquid progredior, in vastiorem me altitudinem, ac veluti profundum invehi, & crescere penè Opus, quod prima quæque perficiendo minui videbatur: consilium tamen mihi est, protinus pergere & de isthac Hypothesi plura tradere, sine ira & studio, quorum causas decora ingenia, gliscente passim adulatione, procul habent.

§. I. Roma multiplices & intra & extra mœnia sua Victores spectavit. Spectavit enim inter cæteros

I. Tales quales nequicquam Triumphos ambiebant, prout in ambobus illis Coss. T. Quintio Capitolino & Agrippa Volscorum & Æquorum Victoribus eluxit, juxta illud Livii l. 3. *Triumphum nec ipsos postulasse, nec delatum iis ab Senatu accipio, nec traditur causa spreti aut non sperati honoris. Ego quantum in tanto intervallo temporum conjicio, cum Valerio atque Horatio Consulibus, qui præter Volcos & Æquos Sabini etiam belli perfecti gloriam pepererant, negatus ab Senatu Triumphus esset, verecundia fuit, pro parte dimidia verum Consulibus petere Triumphum: ne etiamsi impetrassent, magis hominum*

minum ratio quàm meritorum habita videretur.
 Et dec. 4. l. 10. mihi pag. 110. Lucius Stertinius ex ulteriore Hispania, ne tentata quidem TRIUMPHI spe, quinquaginta millia pondi argenti in ararium tulit, & de manubiis duos fornices in Foro Boario ante Fortune edem & matris Matute, unum in maximo Circo fecit, & his fornicibus signa aurata imposuit. O raram modestiam! Modestiae istiusmodi raræ, quamvis nimio perè, ille quoque velificabatur, de quo sic Valerius Maximus eloquitur: Quid facias Cn. Pulvio Flacco, qui tam expetendum aliis honorem TRIUMPHI, decretum sibi à Senatu ob res bene gestas spreuit ac repudiavit? Nimirum non plura præcerpens quàm acciderunt. Nam ut Urbem intravit, continuo Quæstione publicâ afflictus, exilio mulctatus est, ut siquid Religionis insolentia commississet, pœnâ expiaret. Quippe facilè reus pro tribunali succumbit, ubi Mundus Longimanus & Judex & Actor & Quæstionum faber est. Hâc perverissimâ Processus Exsequutivi specie olim sub Pilato Pontio proditrix Judæorum sanguinolentorum de tribu Cain natio vitam innocentissimi popularis sui Christi Domini gloriæ petebat vociferans: Tolle, Crucifige. Hæc adulteratæ Justitiæ larva olim regnante & mandante Hispaniarum Rege Philippo 11. nonnulla primaria Belgii capitata sub Tyrannico illo Albano Duce Ferdinan-

dinando Alvarez à Toledo pervertebat. Sub hoc prævaricationis Judicialis clypeo olim Johannes Hus & Hieronymus Pragensis sub Imp. Sigismundo peribant anno c15 cccc XV. ex decreto Concilii Constantiensis. Sub hoc Judicii constuprati umbraculo à gladio usurpato non semel milites armis, stipendio & ultimo supplicio; concionatores legales exilio; aulici optimi magno atque solido infortunio; cives denique ignominiiis, vinculis, agris, gentilitiis hæreditatibus & bonis omnibus multantur, juxta illud M. Tullii: Est facile vincere non repugnantes. Repugnare namque fastidit conscientiosa plerorumque innocentium modestia. Modestia quoq; memorabilis enituit in Tiberio Sempronio, quippe qui Triumphum non petiit, etiamsi multis secundis præliis Sardos perdomuerat & in Sardinia 15000: ceciderat hostium; sed per legatos duntaxat exoravit, ut Diis immortalibus honos haberetur. Quid? quod de Julio Cæsare, posteaquam Cantabros debellatos sub corona venundederat; sic scribit Florus lib. 4 c. 12. mihi pag. 137. Digna res lauro, digna curru Senatui visa est: sed jam Cæsar tantus erat, ut posset Triumphos continere. Quò referri posse videtur illud Ciceronis in Oratione pro Rege Dejotaro, ubi Cæsarem sic inter cætera alloquitur:

Ignosce

*Ignosce, Cæsar, si ejus viri (Cn. Pompeii) auctoritati Rex Dejotarus cessit, quem nos omnes secuti sumus: in quem cum Dii atque homines omnia ornamenta concessissent, tum tu ipse plurima & maxima. Neque enim si tuæ res gesta cæterorum laudibus obscuritatem attulerant, idcirco Cn. Pompeii memoriam amisimus; quantum nomen ejus fuerit, quanta opes, quanta in omni genere bellorum gloria, quanti honores Populi Rom. quanti Senatus, quanti tui, quis ignorat? Tantò ille Superiores vicerat gloriâ, tantò Tu omnibus præstitisti. Itaque Cn. Pompeii bella, Victorias, Triumphos, Consulatus admirantes numerabimus, tuos enumerare non possumus. Hic enim verò Imperator maximum sibi apud suos cœtaneos auctoritatem, & summam apud posteros famam conciliavit *μὲν δὲ ἀνὰ βασιλέα*, seu, ut Latinus canit,*

Nil actum credens, si quid superesset agendum.
 γ. II. Tales Triumphandi potestatem petentes, qualibus denegabatur, ut Q. Fulvius, L. Opuntius, P. Scipioni, M. Marcello, & consimilibus Megalandris, quorum vel ipsa nomina sunt instar æterni Triumphii.

§. III. Tales quales Triumphum perinde impetrabant quàm efflagitabant juxta illud Ciceronis Tullii Philipp. XI V. in M. Antonium: *Is demum justus ac verus Triumphus est, cum bene de Rep. meritis testimonium à consensu civitatis datur.* Dabatur illud inter cæteros

teros Cæsari *Augusto Octaviano*, qui præter alias victrices à se pugnatas pugnas pugnam navali Actiaca *Antonium* sic superavit, anno Juliano XV. quarto non. Septembris, ut hæc Suetonius Tranquillus memorat: *Curules Triumphos tres egit, Dalmaticum, Actiacum, Alexandrinum, continuo triduo omnes*; juxta illud Huberti Goltzii in Historia sua Augusta de hoc Imperatore victorioso pag. 74 & seqq. *In Italiam reversus, Brundisii quum exscensionem fecisset, omni multitudine obviam effusa, faustis acclamationibus, omniumque favore excipitur: nec salutasse contenti, dextram etiam Victricem Imperatoris, militumque ejus pro se quisque contingere contendentes, votis etiam pro reditu & salute ejus se ultro obstringebant, gratiasque agebant, quod ejus opera incolumis salvaque staret Resp. Ad hunc modum per Italiam Pace non minus quam Victoriâ letam, effusis non modo totius Urbibus ad habendos ei honores, sed & agrestium turba vias passim obsidente, Romam venit. Potius Valerius Messalla ex Calendis Julii in Appuleis locum suffectus, ipso Magistratus initi die, nullo quidem exemplo, sed ex S Cto pro Imperatore Cæsare operatus vota solvit, quod Dii fausto ipsius reditu, felici belli eventu, maturâ ex hostibus victoriâ, Remp. conservassent. Sacri ritû peractis, Cæsar Triumphali ornatus habitu è suggesto militibus pro suo cuique merito virtutis ergo dona militaria largitus est: quique in beneficiis ad*

ad erarium deferrentur, assignavit, iisdemque pecuniam ex prædâ & manubiis distribuit; singulis ducentos quinquagenos denarios, duplum Centurioni, triplum Equiti: stipendium quoque militare & frumentum duplex post Triumphum datum est. Populo verò Congiarii nomine quadringentos nummos dimisit, ne præteritis quidem, in gratiam Marcelli sororis suæ filioli minoribus; qui aliàs non nisi ab undecimo ætatis anno accipere consuissent. Triumphavit per triduum. Primo die de Pannoniis, Dalmatis, Japydibus, Illyricis, Salassis Morinisque Gallie, tum de Suevis Germaniæ populis. Morinos C. Albius Carrinas, cum reliquis ejus gentis populis, qui armis sumptis etiam proximos in societatem belli pertraxerant, præliis aliquot profligatos, agrorumque populatione, vastationibusque multatos, imperata facere cœgerat. Suevi in Gallicum agmen se latissimè populando effuderant, ingentem cladem, fugam, terroremque passim circumferebant: raptit celerius agmen Carrinas, ad prohibendos à populationibus socios; Suevosque prædâ præpeditos & palantes aggressus multa cum cæde profligat: dissipatosque eodem impetu persecutus castris exiit: gravissimisque aliquot cladibus ad deditionem coactos, in Gallia proximisque Rheno agris collocat. Hinc & hæc Victoria in Titulis Cæsariani Triumphi adscripta est: Quod Imperatoris Cæsaris auspiciis, & in ejusdem provinciis Carrinas rem benè gessisset. Carrinatis pater Syllana pro-

E

scriptio-

scriptione interfectus fuerat ; ea clades filium Jure honorum ex Lege lata privabat. Cæterum benigniori fato servatus, Consul in locum Cæsaris, quum primo se consulatu abdicasset, factus est : Et postea ob rem, contra eas quas jam diximus gentes, bene gestam, communem cum Imperatore suo Triumphum honorem haberi meruit. Cæsar itaque ornatissima instructissimaque cum pompa Et apparatu Urbem invehit, octavo Idus Sextilis, de gentibus quas enumeravimus, Triumphum duxit : nec longo post eum intervallo Et C. Albius Carinas de Gallis, Morinis Et Suevis. Currum Cæsaris tam hoc Triumpho, quam duobus sequentibus, Valerius Messalla, tum ipsius in Consulatu Collega, cum reliquo Magistratu Senatoribusque sequebatur, qui in pompe ordine aliis anteire solebant : eos legati Et Tribuni in equis, Et exercitus Victor laureatus pedibus, cum cantu Et inconditis, quas jaciunt vocibus, affectabantur. Inter ceteros Messalla Corvinus qui Salassos, Statilius Taurus, qui Dalmatas domuerant, equis in toga Triumphali vestiti, omnium oculos in se convertebant. Imperator ea pompa per Urbem in Capitolium vestitus, taurum immolavit, sacrisque peractis Et donis dedicatis, Magistratum Senatuumque splendido epulo excepit. Secundo autem die Aetiæ acum egit Triumphum, quo navalis ad Aetium pugna simulacrum inter pompe Triumphalis fercula transestus, Et Alexandrum Arabie Petreæ Regem inter captivos ante currum duxit

Etum legimus. Hunc Alexandrum Herodes nullis à Cesare precibus impetrare potuit : quod is Antonio, ut in Casarem contumeliosè petulanterque declamaret, linguam semper venalem habuerat : eum itaque post Triumphum in carcerem retrusum, postea etiam necari iussit. Suetonius auctor est ; Asiatico Triumpho Caesaris Currum comitatos Marcellum Octaviae filium & Tiberium Neronem jam pubescentem ; hunc sinistiore equo funali, illum dexteriore vestum. Sed omnium præ reliquis in se oculos converterat M. Agrippa, qui coronâ rostratâ insignis, vexilloque cæruleo ob Navalem Victoriâ à Cesare donatus, inter ceteros equo sublimi vestus eminebat. Hunc frequens populus gratulabundus cum laetis faustisque acclamationibus, non sine plausu & laudum cumulatione, haud secus quàm ipsum Casarem usque in Capitolium profectus est. Auctores habeo ; qui & ipsi Agrippæ, concedente Cesare, Triumphum ex Asio decretum fuisse tradant. Ceterum vir moderatus & prudens, quantum rebus bene gestis & gloriâ belli excelebat, tantum honore & modestiâ Cesari cessisse & illustri in suum Imperatorem fide, & apud suos cives meritorum samâ contentus fuisse traditur. Tertia die Caesar ex Ægypto de Regina Cleopatra Triumphum duxit omnium ornatissimum splendidissimumque, utpote Nili capti, oppidorumque & præcipuè Alexandriæ, Pelusii, Paratonis simulacris conspicuum ; spoliis præterea, coronis aureis,

aureis, auro, argento factis, insectis, calato, signatoque signis aureis, argenteis, marmoreis & eburneis, tabulis pictis atque omnigeno apparatu & ferculorum varietate instructissimum. Antè currum inter ceteros captivos ducti Cleopatrarum liberi gemelli, Alexander, cui Solis, & Cleopatra, cui Lunæ nomen parentes indiderant. Ipsius Cleopatrarum imaginem ad vivum expressam, cujus sinistro brachio aspis mordicus affixa herebat, in hoc Triumpho translata fuisse, auctor est Plutarchus. Livius autem de C. Calpurnio Pisone & L. Quintio commemorat dec. 4. l. 9. Utrique magno Patrum consensu TRIUMPHUS est decretus. Prior C. Calpurnius de Lusitanis & Celtiberis triumphavit, tantundem auri atque argenti in eo Triumpho translatum.

§ IV. Tales quales vel contradicente Senatu, vel dissentiente Populo, vel abnuente exercitu triumphabant. Triumphalem enim currum consensuro sæpè æmuli illi adversabantur, qui coronam insignem capiti ejus detrahare nesciebant. Notum est è Livii dec. 4. l. 8. quantis opibus è X. legatis L. Purius Purpureo & L. Æmilius Paulus Victori Cn. Manlio obstrepere annexi sunt, ut Triumphus postulanti ne decerneretur; dum inter cætera obtendunt: Ipsum Gallogræcis bellum non ex Senatus auctoritate, neu Populi jussu intulisse, sed privatum potius latrocinium

ciniū exercuisse. Bellum autem ipsum, cuius nomine Triumphum petis, pergunt interpellare hominem, quomodo gessisti? Loco æquo, tempore tuo pugnasti? Quomodo autem hic bellator vexatus tandem Triumphum habuerit, paulò post participatum ibimus. Ibimus commemoratum è Livii dec. 5. l. 1. quod C. Claudius quidem in Magistratu de duabus simul gentibus triumphavit, & in eo Triumpho tulit denariū CCCVII. millia, & vietiariatū LXXXV. millia DCCII sed focii taciti currum secuti sunt, ut iratos esse sentires. Sed vana fuit sine viribus ira. Vindicare quippe se de Triumphatore non poterant, quod dimidio minus quàm cives adepti erant.

θ. V. Tales qualibus majori erat gloriæ, Triumphum neque petiisse neque accepisse, ut intelligas ex illo Livii l. 5. p. 159. col. 1. *Camillus meliore multò laude, quàm cum Triumphantem alibi per Urbem vexerant equi, insignis Iustitiæ fideque cum in Urbem rediisset, tacite ejus verecundiam prætulit Senatui, quin sine mora voti liberaretur.*

λ. VI. Tales quales magis connivente quàm consentiente Urbe triumphabant, ut elucet è Livii dec. 4. l. 9. ubi sic narratur: *Ad 3. Nonas Martias Cn. Manlius Volso de Gallis, qui Asiam incolunt triumphavit. Serius ei Triumphandi causa fuit, ne Quintio Terentio*

tio Culleone prætorē causam Lege Petiliā diceret ,
 & incendio alieni iudicii, quo L. Scipio damna-
 tus erat conflagraret: eō infensioribus in se, quā
 in illum iudiciis, quod Disciplinam Mili-
 tarem severē ab eo conservatam successor
 ipse omni genere Licentiæ corruerat.
 Neque ea sola infamiæ erant, quæ in provincia
 procul ab oculis facta narrabantur: sed etiam
 magis quæ in militibus ejus quotidie conspicie-
 bantur. Luxuriæ enim peregrinæ origo ab
 Exercitu Asiatico in vesta in Urbem est:
 ii primū lectos, vestem stragulam pretiosam, pla-
 gulas & alia textilia, & quæ tum magnificæ supel-
 lectilis habebantur, monopodia & abacos Romam
 advexerunt. Tunc psalteriæ sambucistriæque, &
 convivialia Ludionum oblectamenta addita epu-
 lis: epulæ quoque ipsæ & cura & sumptu majore
 apparari cæpta. Tum coquus, vilissimum antiquis
 mancipium, & æstimatione & usu, in pre-
 cio esse: & quod ministerium fuerat, Ars haberi
 cæpta. Vix tamen illa quæ tum conspiciebantur, se-
 mina erant futuræ Luxuriæ. In Triumpho tu-
 lit Cn. Manlius Coronas aureas CC. duodecim pon-
 do: argenti pondo CCXX. millia: auri pondo
 MMCIII. tetradrachmū Atticū CXXVII.
 millia. Cistophorū CCL. Philippeorū aureorum
 nummorum XVI. millia CCCXX. & arma
 spoliaque multa Gallica carpentis transvecta. Duce
 hostium duo & L. ducti ante currum. Militibus qua-
 dragenos binos denarios divisit, duplex Centurioni:

Et stipendium duplex in pedites dedit, triplex in equites. Multi omnium Ordinum donati militaribus donis, currum secuti sunt, carminaque à militibus ea in Imperatorem dicta, ut facile appareret, in Ducem indulgentem ambitiosumque ea dici, Triumphum esse militari magis favere quam populari celebrem. Sed ad populi quoque gratiam conciliandam amici Manlii valuerunt. Quibus armitentibus, SC. factum est, ut ex pecunia quæ in Triumpho translata esset, stipendium collatum à Populo in publicum, quod eis solutum antea non esset, solveretur, videnos quinos & semisses in millia æris Quæstores Urbani cum fide & cura solverunt. Bene dicitur è Plauto: *Vbi amici, ibi opes.* Melius è Plutarcho: *ἀνὰ γὰρ καί οἱ πρὸς τὸ ὑδάτῳ ὁ φλάτῳ.* Optimè è Teutonico Gnomologo:

Die treuen Freund' allein

Pflegen allzeit zu seyn

Uns sehr starke Brücken /

Und ein weit besser Gold

Dann Silber undt Viel Geld /

Hinter unserm Rücken.

Experientia quippe quotidiana condocet, quod sæpe nequicquam ille terra marive vacans officium vel Stratioticum, vel Scholasticum, vel Ecclesiasticum, vel Politicum, vel Oeconomicum, (de quo dicere solent Hispani: *Quien tiene oficio, tiene beneficio*; juxta illud Gallorum: *C'estuy qui a un mestier; il a à manger*) per tramites legitimos ambit, quem amicitia unius ali-

cujus Mecœnatis seu Patroni deficit ,
 etiamſi ſingulis ipſius capillorum apicibus
 vel XVI. Artes adhæreant. Equidem
 præter cætera multa multi multoties non
 nemini ſupplicantium dicunt : *Nullum præ-*
termittemus tui juvandi & levandi locum ; ſed
 interim nihil faciunt niſi forſitan unum
 hoc miraculum , ut ab Orco revocare vi-
 deantur M. Tullium Ciceronem ſic con-
 querentem : *Si eſſet in iis fides , in quibus ſum-*
ma eſſe debebat , non laboraremus. Laborat au-
 tem paſſim magnum Babylonici hujus
 Mundi Xenodochium uno morbo fonti-
 co , dum ad functiones provehi videntur
 frequenter non Logicè , ſed Grammaticè

1. Alii die Lunæ per *Nominativum* , dum
 exploratur , numquidnam Candidatus ſit
 nominatiſſimus aliquis Heſtor aut Achil-
 les , Chryſoſtomus aut Ambroſius , Hip-
 pocrates aut Galenus , Homerus aut Vir-
 gilius , Ariſtoteles aut Ramus , Bartolus
 aut Baldus , ſeu à magnis nominibus no-
 men ducat , juxta illud Poëtæ :

Fulius à magno demiffum nomen Iulo.

2. Alii die Martis per *Ablativum* , dum
 unus per Patroni malevolentiam exaucto-
 ratur , & alter per Ejuſdem benevolen-
 tiam inauguratur , juxta illum verſicu-
 lum :

Ante ſuam Mortem Cæleſtes plurima poſſunt.
 Potest

Potest enim ferè nemo nisi solus cœli Rex
Regi terræ cuius dicere ex Eccl. 8. vers. 3.

מהמעשר

3. Alii die Mercurii per *Dativum*, dum
ambiens talem Mercurium gerit in pedi-
bus, ut festinans, nullus credat, sed fun-
ctionem furtim per artes cauponandi (quas
Belgica natio incluta vocat *Kuppen*) redi-
mat largitione quam nesciebat sensim ac-
quirere eruditione, supplicatione, solli-
citatione, expectatione, juxta querimo-
niam Jehovah per os Prophetæ: *Cucurre-
runt, sed à Me non missi fuerunt.*

4. Alii die Jovis per *Accusativum*, dum
ambiens per confictas calumnias se percal-
let in aliquam Spartam ita intrudere suc-
cessorem, ut extrudat antecessorem, at-
que ita in se exstinguat Lumen illud Vir-
tutis antiquum, quod dicitur à ICtorum l. fi-
lius 15. ff. conditionib. instit. & l. nepos.
125. ff. de Verb. Sign. *Quæ contra honestatem
sunt, ea nos facere non posse credendum est. Est
enim impossibile, ut efficiatur utile, quod caret
honestate*, Dd. ad c. ult. de rescript. in 6.
& c. faciat. 15. c. 22. q. 2. Quare quemad-
modum filius Diaboli est, qui Muneribus
oblati hominem incorruptum corrumpit;
Ita Diaboli nepos evadit, qui istiusmodi
munera maledicta accipit & contra Jeho-
vam

vam ac Conscientiam agere occipit. Hinc saniorum Ethnicorum quisque in bonis suis numerare noluit nisi quodcunque foret honestè acquisitum. Acquirant igitur multò magis Christiani officia ac beneficia honestè; ut illos olim ne cogantur sortiri Prætores, quos jam nolunt agnoscere Rectores. Quia *talia agentes, Regnum Dei non possidebunt*, Gal. 5.

5. Alii die Veneris per *Genitivum*, dum indagatur, quonam majorum satum supplex sit ortus, num sit patritius, gentilis, agnatus, cognatus, affinis, nepos. Omnis quippe simia lambit citius catulos suos, quàm alienos. Quid? quod Ælius Spartianus in vita Severi scribit: *Neminem propè magnorum virorum optimum & utilem filium reliquisse*:

Παῦροι γάρ τινες παῖδες ὁμοίως πατρὶ πέλονται.
Οἱ πλείους κακίαι, παῦροι δὲ τινες πατρὸς ἀρεταίαι,
accinit Homerus. Quid quæris? Hodier-
nus Mundus diligit alienigenas, ut olim
Ægyptii Israëlitas, juxta illud Gen. 43. vers.
32. *Abominationi est in Ægypto, Ægyptios sumere cibos cum Hebræis.*

6. Alii pauci duntaxat omnium optimè die Saturni per *Vocativum*, dum Candidatus tanquam Aaron & Moses legitimè vel ad Ministerium Ecclesiasticum, vel ad Provinciam Politicam vel ad quodvis aliud
Mu-

Munus domi bellicue vacans eligitur , ac-
 cersitur & nonnunquam adducitur , ut
 olim *Abdalonimus* ex prædio suo rustico ad
 Regium Sidoniæ sceptrum. Reliqui verò
 exclusissimi interea loci *Die Solis* in pane-
 gyrico Polydædalei hujus Mundi Theatro
 & ἑστίας ludant personam *Huffæi* Principis
 dominicam in sterquilinio & psallant
 psalmos pœnitentiales in suo exilio , ob
 illud Judæi Alexandrini Philonis : *Vbi au-*
xilium humanum explicat , ibi divinum incipit.
 Valeat atque ἰατρὸς illud Enthymema :
Advocatus , Medicus , Minister , Dominusque no-
lunt succurrere.

Ergo prestat sub auroram ad primum quemque
 scopulum obvium naufragari quàm usque ad ve-
 speram in nave spei fatiscente ab aquilonibus im-
 petuosis inter horrifonos fluctus marinos jactari ,
 ubi res & spes decollavit omnis.

Enimverò dum Mundus Ægyptiacus
 pro inveterato ingenio suo vulpino ac leo-
 nino ita consilia & auxilia sua cuiquam in-
 digorum denegat , eo ipso supplicem ille à
 se mortuo ad Deum vivum ablegat , qui
 talis est Optimus Maximusque Thalassiar-
 cha , qualis vel quævis periclitantia ani-
 marum suarum Electarum navigia amat
 sapientissimè gubernare , potentissimè
 adjuvare , victum & amictum opportu-
 nissimè procurare , & in optatum salutis

portum felicissime sublevare. Hinc Protomartyr ille *Stephanus* spei vivæ plenus vel tum triumphat, cum hostilis Judæorum Christoctorum manus ipsum lapidibus trucidat, utpote cui dulce erat & pati pro Imperatore suo Christo & mori, more antesignani talium subsecutorum Martyrum, quales, dum sanguine suo pro Veritate effuso Deum glorificabant, *occumbant, non succumbebant, sed vincebant* & *Triumphatores evadebant*, ut *Bernhardus* eloquitur. Judæi enim agebant mancipia Diaboli, Stephanus verò gaudebat tanta Libertate filiorum Dei, quantâ jamdudum Peccatum mortiferum odio perfecto oderat, reprobumque Mundum spreverat, juxta illud *Jobi: Etiam si Dominus me occiderit, in ipsum tamen sperabo.* Quocirca omnis Christianus magnanimus, dum spirat, in Deum Opt. Max. de spe in spem contra spem sperat, licet vel pater ac mater ipsum deserat, votum fallat, Mundus illudat & omnis astragalus jactus sinistrè cadat. Cœlum namque tam mirificè singula vitæ nostræ momenta suis dispensat nutibus, ut multa comperiamus Judicia ejus occulta, nulla autem injusta, juxta auream plumbei Corani sententiam: *Deus triumphat in sua causa, etiam si id homines plerique ignorent.* Impossibile enim est, ut æternus Justitiæ Sol spargat vel unum de se Injustitiæ

ra-

radium. Hinc æterna absconditi illius Dei Sapiencia nunquam à filiis suis humilibus taxatur neu obrectatur, sed semper iustificatur & adoratur.

μ. VII. Tales quales intra Urbem à Triumpho nullæ poterant remorari remoræ, ut inter cætera enitescit ex Livii dec. 4. l. 6. ubi exstat : Ita P. Cornelius Scipio Nasica de Boiis triumphavit, etiamsi P. Sempronius Blaesus Tribunus plebis differendum honorem Triumpho censeret. In eo Triumpho Gallicis carpentis arma signaque & spolia omnis generis transvexit, & vasa aenea Gallica : & cum captivis Nobilibus, equorum quoque captorum gregem traxit : aureos torques transtulit. M CCCC LXX. ad hæc auri pondo CCXLV. argenti infecti factique in Gallicis vasis non infabre suo more factis, duo millia CCCXL. pondo : bigatorum numerum CCXXXIV. militibus qui currum secuti sunt, trecentos vicenos quinos asses divisit : duplex centurioni, triplex equiti. Postero die concione advocata de rebus ab se gestis, & de injuria Tribuni belli alieno se illigantis, ut suæ Victoriæ fructu se defraudaret, cum disseruisset, milites exaucloratos dimisit.

ξ. VIII. Tales quales Triumphum, quem intra Urbem habere prohibebantur, extra Urbem agebant ; prout effulget è Livio & ex Capitolinus Triumphorum Tabulis, in quibus præter cætera notabilia

lia annotatum sic est :

C. PAPIRIUS. C. F. L. N. MASO.
COS. AN. DXXII. DE. CORSEIS.
PRIMUS. IN. MONTE. ALBANO.
III. NONAS. MART.

Ad quæ sigla intelligenda sic de istiusmodi instituti causa è Valerii Maximi l. 3. c. 6. tibi habeas: Papyrius Masso, cum bene gesta Rep. Triumphum à Senatu non impetrasset, in Albano Monte Triumphandi. Et ipse initium fecit, Et ceteris postea exemplum præbuit: proque Laureæ Corona, cum alicui spectaculo interesset, Myrtæ usus est. Consimiliter apud Plinium lib. 15. c. 29. L. Piso tradit; Papyrium Mazonem, qui primus in monte Albano triumphavit de Corseis. Myrto coronatum Ludos Circenses spectare solitum. Cujus rationem appositissime suggerit Sextus Pompejus, quod Corseos in campis Myrteis superasset. Hujus exemplum secutus est M. Marcellus, qui victis Syracusanis Triumphum quem præ Senatus interdicto triumphare in Urbe nequibat, in monte Albano quoque triumphabat. Triumphalis autem iste mons Geographis distare ab Urbe censetur millibus passuum XII. Quicunque percallet artem excusandi, excuset istiusmodi Triumphatores quadantenus vel ex illo Xenophontis: ἀπὲρ ἀριστὸς καὶ δίκης ἀγαθὸς, εἴδ' αἰνὰ τὴν Σύραν καὶ Λαυρίων πάντα περιέλουντο ἀγαθοί. vel ex illo Philonis

nis Judæi: ὕψωθεν ἀποδύσεται τὸ τὸ κενὸν ξίφος
 χιτῶνα ὁ σφόδς, hoc est, juxta mentem pa-
 rita sentientis & brevius eloquentis Taciti:
 Novissima Cupido gloriæ sapientibus exuitur.
 Quippe perpauca Palladis filii amant con-
 dlescere illud Livii: *Gloriam qui spreverit,*
veram habebit. Permulti vero ambitiosi am-
 bitionem suam vel ex illo Poëtæ apud Ari-
 stotelem l. 2. Polit. obvelant:

Εἰς δὲ αἰεὶ ἡμῶν ἢ μὲν κενὸς, ἢ δὲ καὶ ἰσθλές,
 vel ex Valerii Maximi l. 8. c. 14. sic prop-
 pugnant: *Nulla est tanta Humilitas, quæ dul-*
cedine gloriæ non tangatur. vel cum Galeatio
 Sfortia Mediolanensium Duce ita ebucci-
 nant: *Me trahit Altus Honor;* juxta illud
 Augustini ridentis: *Est certè hominis gloriæ*
studentis, in omni sermone infamiæ metu cru-
ciari. Tantum autem abest, ut ego un-
 quam pariter cum tali Gloria Vana, Thra-
 sonica, Hypocritica, Impia & Diabolica
 (quali inter cæteros ille miser divexaba-
 tur, de quo sic Venusinus canit vates:

Deus immortalis haberi
 Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus
 Ætænam

Infiluit) omne divinæ, piæ, veræ, sinceræ,
 modestæ ac honestæ famæ præconium
 quod est eximium cælestis gratiæ donum
 donatum cumprimis illi amico qui conti-
 nenti flagrat zelo usque & usque eligendi
 non

non nisi placentia Deo Esa. 56. ves. 5. inconsideratè improbem, ut jamdudum non tantum illud M. Tullii l. 1. Tusc. quæst. comprobem: Nescio quomodo inhaeret mentibus quasi seculorum quoddam augurium futurorum: idque in maximis ingeniis altissimisque animis, & existit maxime, & apparet facillimè. Quo quidem dempto, quis tam esset amens, qui semper in laboribus & periculis viveret? Loquor de Principibus. quid Poëta? nonne post mortem nobilitari volunt? Vnde ergo illud:

Adspicite, ô Cives! senis Ennii imaginis formam

Hic vestrûm panxit maxima facta Patrum.

Mercedem gloriæ flagitat ab iis quorum Patres affecerat gloriâ. Idemque:

Nemo nie lachrymis decoret, nec funera fletu

Faxit. Cur? Volito vivus per ora Virûm.

Sed quid Poëtas? Opifices etiam post mortem nobilitari volunt. Quid enim Phidias sui similem speciem iniecit in clypeo Minervæ, cum inscribere non liceret? Quid nostri Philosophi? Nonne in his ipsis Libris, quos scribunt de Contemnenda Gloria, sua nomina inscribunt? Verum etiam meapte sponte collaudem tam Omnes Personas Choro consecratas, quæ nullatenus infuscant, sed cunctatenus quâ sanctis factis quâ doctis dictis sic per totam suam

suam vitam à Deo Majestatem Ministerii Ecclesiastici illustrissimam illustrant, ut uni eorum defunctorum cuique taliter possit parentari, qualiter Christus olim parentabat Johanni Baptistæ: *Erat Lucerna Ardens & Lucens*; quàm omnes Personas Foro natas & educatas, quæ præter antiquos Israëlitos Duces, Judices ac Reges piissimos quosque imitandos imitandum quoque sibi proponunt, vel

I. Magnanimum illum Atheniensem Ducem *Periclem*. Si enim hic heros sub emortualem vitæ horam non nisi à Conscientia suâ solâ hoc solatium & petebat & accipiebat, quod nullus Atticæ civitatis civis ab ipso adactus unquam pullam induerit vestem; Quanto magis in agone Mortis, unus Princeps Europæus *Christophorus Constantinus* lætari poterit, cujus tota gloriatio erit isthæc Conscientiæ testificatio: *Ego sciens volens neminem mortuum unum hucusque in vita mea unquam perturbavi aut sic afflictaui, ut mei ergò atratus incederet, sed jam inde ab incunabulis Timorem Domini in secreto cordis mei agello plantatum gestavi, & Thronum meum Regalem Justitiâ & Misericordiâ firmavi. Verus illud adulatorum omnino omnium fermentum ex aula mea tota expurgavi, & concionatores Veritatis solos Sole & Lunâ illustravi atque exhilaravi. Pompam vestiarum, speciosas salutipotationes luxum-*

luxumque convivalem cunctum è palatio meo ex-
 turbavi & frugalitatem peramavi. Bella non ne-
 cessaria obnixè manibus pedibusque evitavi, &
 Pecuniam potius quàm Concordiam inter missilia
 jactavi. Semel in uno pro Lege & Grege bello,
 quod mihi videbatur necessarium, Bellatores X.
 amisi, quorum causâ in hanc lucem usque elugeo,
 anxie nescius, an animæ ipsorum ad latronem il-
 lum conversum in celestem paradysum evaserint
 salvæ. Cætera procul abusu ullo gladium mihi
 desuper commissum nunquam ad vindictam mei,
 sed semper ad gloriam Dei & salutem proximi sic
 evaginavi, ut nunquam à judicio meo ad vallem
 Josaphat sit provocatum. Jam Citationem Per-
 emptoriam auscultavi, ut prima quaque hora evole-
 lem hinc ad reddendas dispensationis meæ rationes.
 Quapropter me ad abitum accingo, ad fatale Æter-
 nitatis ostium me colloco, & Misericordiæ illius
 Judicis me fisco, à cujus interlocutorio præjudi-
 cion nulla datur appellatio. Vel

2. Imp. Theodosium Juniores de quo sic
 scribit Jacobus de Strada in Iconib. Impp.
 pag. 204 Princeps vitæ fuit integerrimæ, inprī-
 mis Christianæ Religionis addictus, Lectionibus Di-
 vinis intentus, semper cum Episcopis & sacerdoti-
 bus conversans, Codices sacros undique disqui-
 rens, & in splendidissima Bibliotheca conser-
 vans, Philosophiæ haud ignarus; sic Patien-
 tiâ & Clementia cunctos homines vincens,
 ut Ratione vivere à cunctis apertissimè prædi-
 cavit.

caretur, nulla vindictâ animum exsatiens, etiam laceffitus. Quot & quantas populi subditi congratulationes & exclamationes ibi audiveris? O Imperatorem modestum & equum! O Dominum minimè atrocem & ferocem, sed affabilem & humanum! O Principem non ferreum, sed planè aureum! Det illi Deus annos plurimos, etiam de nostris annis. Quam nihil avarè aut sordidè, nihil ad interusurium & sœnebre malum, quàm inique nihil in nos statuit, quàm provide, quàm amanter suos nos subditos tractat, quàm non sua solum, sed suorum commoda desiderat & queritat. Vivat Patriæ Pater, floreat & respiciat nos tantum noster Dominus; nos latè serviemus Regi. Servi namque esse malumus sub Domino hoc nostro quàm sub alio Rege liberi, liberti, libertini. Vel

3. Fl. Val. Leonem I. Imp. in quo præter cæteras virtutes effulsit tanta in afflictatas animas commiseratio auxiliatrix, ut aulicis Liberalitatem disfluadentibus continenter responderit: Quemadmodum Sol cunctis, quæ illustrat, nonnihil impertit caloris: sic Princeps debet eos suâ dignari Misericordiâ, quos contuetur. Quid? quod aliquando Camerario suo pro militibus contra Philosophum Eulogium intercedenti, responsum hoc immortale dedisse fertur: Utinam mediâ ætate fiat, ut stipendia militum in Philosophos conferantur. Conferre nolim animum ad laudand-

dandam Græciæ antiquæ Historiam, in qua præter alia memorabilia memoratur, quod *Brias* Argivorum Rex decrevit; *Scholarum Rectoribus summum deberi honorem.* Vel

3. Imp. *Othonem* III. Saxonem, qui tantoperè à non necessariis abhorrebat sagis, ut vix coactus exsueret se togis, ob pacificum Pacifici illius antecessorum suorum Martiani Imp. effatum: *Dum in Pace vivere licet, Arma Principem sumere non decet.* Hinc non tantum hoc abutebatur Philosophico Symbolo: *Pacem cum hominibus, cum vitis Bellum.* Verumetiam unum numisma percutiendum curabat aureum, in cujus una superficie apparebat sua ipsius icon, in altera verò statua viraginis stolatæ gerentisque dextrâ ramum olivæ, sinistrâ autem hastam, cum inscriptione: *PAX PERPETUA*, juxta illud Poëtæ,

————— ————— *Pax una Triumphis*
Innumeris melior. ————— —————

Oleam autem esse Hieroglyphicum Pacis Emblema, patet ex antiquis illis Pacificationis Oratoribus, quos Virgilius XI. *Æneid.* inducit

Velatos ramis oleæ, Veniamque rogantes.

Roget, cui vacat, Theologos, an non Gen. 8. v. 11. *Germen oleaginum* fuerit Evangelicum pacificæ Misericordiæ signum? Vel

4. Imp. *Valer. Alexandrum Severum*, ubi
Im-

Imperium agere cœpit, familiarem omnibus se præbuit, & *Dominum* se appellari vetans, iussit ad se non nisi tanquam ad privatum scribi Epistolas, reservato tantum *Imperatoris* nomine, ita ut cunctis esset amabilis, ac nunc *Pius*, nunc *Sanctus* & *Resp. fructuosus* salutaretur. Delatum sibi à Senatu *Pii* nomen reculavit & acclamata à Populo *Antonini* & *Magni* nomina esse onerosa occlamitavit. Senatum & Ordinē Equestrem mirā quadam animi moderatione expurgavit. Expurgavit etiam Palatium, expullis obscenis & impudicis hominum, monstribus: hominem verò adulatorem palo affigendū & succenso igne fumoso exstinguendum curavit, ut innueret; *Palatinorum parasitorum amorem ac favorem Principibus nihil aliud offundere quàm talem exitialem fumum falsitatis, ut nunquam perveniant ad vitalem grunū veritatis.* ο γδ

Κόλαξ στρατηγόν, καὶ διωάστην, καὶ φίλον,
καὶ ὅς πόλεις ἀνατρέπει λόγῳ κακέρ-
γῳ, μικρὸν ἡδύας χρόνῳ, inquit sen-
tentiosissimus ille Comicus Græcus *Diphilus*: In tractandis negociis togatis non nisi solos doctos Juris sacerdotes & nominatim *Ulpianum* atque consimiles illius ævi Catones; in re militari autem, seniores quosque historiarum Augustarum negociorumque castrensium peritos & bene meritos Duces consuluit. Officiis vacanti-
bus,

bus, neminem Candidatorum unum unquam domi bellicue præfecit nisi ex Senatus auctoritate, præmonendo; *Invitos in Rep. collocandos, non ambientes.* Ambitiosos quoque graviter castigavit. Peritis liberalium artium, Medicis, Mathematicis, Rhetoribus, Grammaticis, Architectis & Artificibus salaria annua constituit, & *Oppiano* Poëtæ Cilici pro versibus oblatorum Halieuticorum Græcorum singulis singulos aureos nummos persolvit; inter quos versus etiam exstat hoc Epiphonema:

Ὡς εἰδὼν μερόπιοι ἀμήχανον, ἔτ' ἐν γαστρὶ
Ματρὶ καμῶν, ἐκόλπον αὖ δ' ὀρώμεντα θηλάσσης.
Pauperum filios publicè aluit filiabusque dotes donavit. Annonam sedulò procuravit & verò reos furti adeò detestatus est, ut eos identidem *hostes Reip.* appellaverit & exempla in eos ediderit. Ad aurum colligendum fuit attentus, ad servandum cautus, ad inveniendum sollicitus, idque citra omne subditorum detrimentum ac gemitum. Inditum autem ei est *Severi* cognomentum à militibus. Milites enim secundum Jura Disciplinæ militaris castrensia ob excursiones, invasiones, vim & insolentiam acerrimè refrenavit, & hoc illis suum Symbolum inculcavit: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.* Matt. 7. v. 12. Quia bonus, cautus, optimus venditur Imperator, prout

prout dicere solebat Valerius Diocletianus. Vel

5. *Amadeum Sabaudia Ducem*, qui erat Princeps ad amissim factus virtutis, in pauperes Pater, in Christum Crucifixum merus affectus, cor merum. In templa, xenodochia & consimilia ædificia pia largitiones amplas magnificè è suo præbuit, juxta illud Poëtæ :

Re docet æternis invigilare bonis.

In egenos omnino omnes intra territorium suum talis exstitit, ut inter liberalissimos Reges & Imperatores magnificentissimos prototypon & *ιδέα* censeri possit, quippe qui nullas in se Optimi Maximique Patriæ Patris ac Populi Pastoris partes unquam desiderari passus est; sed esse voluit quod audiit, juxta illud Philemonis Comici :

Ἀνὴρ δίκαιός ἐστιν, ἔχ' ὃ μὴ ἀδικῶν
ἀλλ' ὅπως ἀδικεῖν δυνάμειται, μὴ βέλτεται.
ἔδ' ὅς τε μικρὰ λαμβάνειν ἀπίχεται,
ἀλλ' ὅς τε μεγάλην κερπεῖ μὴ λαμβάνων,
ἔχει δυνάμειται, καὶ κρατεῖ ἀζημίας.
ἔδ' ὅς γε πάντῃ παύσῃ διατηρῶμεν,
ἀλλ' ὅπως ἀδολοὶ γηισίαν τ' ἔχον φύσιν
εἶναι δίκαιον, καὶ δικεῖν εἶναι θέλει.

Notum enim illi erat Symbolum Imp. Valerii Diocletiani: Nihil est difficilius quam bene imperare. Hinc Ipse tributa, Exactiones, Vestigalia, nec oboloq amplificavit, sed

sed prout ea à suis majoribus & pluribus retro annis reperit constituta, ita retinuit, & tamen terras & prædia, quæ protavi ipsius præ urgente necessitate pignori apposuerant, ære præsentè ritè recuperavit. Quantò enim majore Obedientiâ Princeps hic cœlum colebat, tantò magis ipsi Deus continuè domi bellicue benedicebat, ita ut nunquam deesset, unde regificè viveret & hostibus terrori evaderet, juxta illud cæleste oraculum: *Quicumque Me glorificaverit, hunc ego honorificabo; Qui autem Me despectaverit, hunc & Ego despectabo.* 1. Samuel 2. v. 30. Nimirum studebat hic Dux unus ex illis raris ac caris esse, de quibus mimicus *Claudi* Imp. Morosophus dixit; *In amulo omnes bonos posse perscribi atque depingi Principes uno.* Vel

6. *Ptolemæum Philadelphum* Ægypti Regem, qui, teste *Philone* Judæo Alexandrinolib. de vita Mosis mihi pag. 658. non tantum captus Legis Israëlitiçæ amore *Vetus Testamentum* à LXXII. interpretibus ante urbem Alexandriam in opportunissima illa insula Pharo è Chaldaica lingua in Græcam transferendum curavit, sed plura etiam *ἐπαινετὴ* seu laude digna gessit, quàm omnes reliqui ipsius agnati & gentiles, *ἡρόδωτος καὶ πτολεμαῖος ἐν ζῳῇ τὸ ἡγεμονεῖν, καὶ φιλὴ τρόπον πινὰ τῆ βασιλείαν.* Quid? quòd

quòd ibidem memoratus autor de eodem sic πλατύνει, non reformidavit, quod ipse fuit αριζεις ὃ ταῖς ἐν ἡμεροῖα πάντα, ἔχῃ τ' καθ' αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τ' πάλαι πῶποτε μεγληρῶν ἀεὶς, hoc est, *Virtutibus Regis supra omnes ætatis suæ superiorumque seculorum Principes nobilis*, juxta symbolum Rudolphi. I. Austriaci: *Melius benè imperare, quàm Imperium ampliare.* Vel

7. *Alphonsum* Tariffæ urbis præfectum, si casus necessitatis per occasionem capilatam poposcerit. Hic enim, ut *Johan. Mariana* lib. 15. de reb. Hisp. c. 16. commemorat, cum à *Marocio* Rege oppugnaretur, constantissimè repugnavit. Contigerat, ut repugnantis filius in hostiles oppugnantium Maurorum manus incidisset, quem illi patris oculis ostentantes, *ni oppidum dederetur*, sese jugulaturos minabantur. Ad eas voces pater nihil commotus, negavit periculosam deditæ Urbis populosæ maculam ullo incommodo elui, ne si vel 100. quidem filii jugularentur, juxta symbolum Magni illius Saxonis Othonis I. Imperatoris: *Aut Mors, aut Vita decora.* Gladium quoque, si in sententiâ perstarent, è muro projecit, & ad prandium interritus abiit; inde militum clamore dissono & ululatu vehementi, revocatus. Puer namque barbara truculentia trucidabatur.

Truculentum spectaculum, eoque sœdus, quod Joannis Principis jussu parage-
retur. Alfonso causâ cognitâ, *Credebam*,
inquit, *jam urbem ab hostibus captam*. Itaque ad
uxorem & prandium rediit, nulla turbati
animi significatione. Sic juxta incredibilem
ἀνθρώπων affectuosis præcordiorum storgis
temperare, sic dolorosis oculorum lacry-
mis heros magnanimus imperare, sic se-
metipsum animosè superare & triumphare
potuit. Barbari desperatâ Victoriâ à præ-
dilecta Victoris sponsa se amoverunt, va-
ledixerunt, in Africam reduces abierunt,
excesserunt, evaserunt, eruperunt. Vel

8. Potentissimum illum Angliæ & Da-
niæ Regem *Canutum*, qui (ut reapse con-
funderet assentatorem, effutientem; *Om-
nia ad Regis vultum nutumque converti*) Thro-
num suum ad litus Oceani exæstuantis sta-
tui jussit eique dixit restagnanti: *Tu, Ma-
re, mea es ditionis, & Terra, cui ego hic jam
superinsideo, mea est; nec unquam fuit, qui im-
punè meo resisteret imperio. Impero igitur Tibi
pro Autoritate atque Plenitudine Potestatis mee
Regiæ, ut in terram meam ne adscendas, neque
vestes, neque membra ulla dominatoris tui made-
facias sed intra alveum tuum te contineas & con-
quiescas. Mare verò pro ingenio de more
ac plenitudine tempestatis suæ magis ma-
gisque inturgescens, pedes Regis procul
ulla*

ulla diacritica reverentiâ ita madefacere
 coepit, ut augusta ipsius Majestas dixerit
 resiliens: *Sciant omnes orbem habitantes, va-*
nam & frivolum esse Regum potentiam, nec
quenquam Regis nomine dignum præter eum, cu-
jus nutui cælum, terra, & mare L. L. obediunt
æternis. Quibus prolatis, nunquam sibi
 deinceps rursus auream Regni coronam
 imposuit, sed talis Agathonis auditor eva-
 sit, ut commemorerit, *Principem non posse im-*
perare I. omnibus summi Creatoris creaturis, sed
rege & suis tantum hominibus. II. omnibus linguis,
pennis ac conscientiis. III. Omnibus legibus. IV.
Omibus ensibus. V. Omnibus temporibus. Tempo-
 rum enim antiquorum Principes Hodie re-
 quiras, sed non reperias ullo vestigio. Re-
 pererunt quidem multi bellatores armis
 gloriam: gloriam autem non esse Summum
 Hominis Bonum, contestantur omnes Phi-
 losophi Christiani, qui confirmant; Affe-
 ctuosum animæ humanæ pedem non prius
 Quiete constante gaudere quàm in alma
 Dei videndi ac fruendi fronde consistat
 ibidemque exsaturantibus salvificæ in
 Christum crucifixum Fidei fructibus se
 perseveranter pascat, juxta illud Bern-
 hardi: *Bona Opera non sunt Causa Regnandi,*
sed Via Regni. Vel denique

9. Memoratissimum illum Polonorum
 Regem Stephanum Batorium, Transylvanum

qui, teste *Bonifacio Vanotto*, fuit

*In templo plus quàm Sacerdos ,
 In Rep. plus quàm Rex ,
 In sententiâ dicendâ plus quàm Senator ,
 In Iudicio plus quàm Iuris-Consultus ,
 In Exercitu plus quàm Imperator ,
 In acie plus quàm Miles ,
 In adversis perferendis injuriisque condonandis
 plus quàm Vir ,
 In publica Libertate tuenda plus quàm Civis ,
 In Amicitia colenda plus quàm Amicus ,
 In convictu plus quàm familiaris ,
 In venatu ferisque domandis plus quàm Leo ,
 In tota reliqua Vita plus quàm Philosophus .*

Philosophi quoque æterno in magnis nominibus nomine facile omnis Medicus florebit, qui comite *Dei Timore* aliquam multas alienarum gentium terras lustravit atque tantos in Galenicis magisteriis & Paracelsicis mysteriis progressus fecit, ut patriam suam redux tanta Medicinæ experientiâ nobilitet, de quanta sic commeminat Ecclesiasticus: *Medici scientia adeo exaltat ipsius caput, ut vel Magnatibus sit admirationi.* Admirationi autem ferè nemo est Magnatibus, nisi qui plurimum pomorum comederit de ligno scientiæ Boni & Mali. Malorum verò numero accenseatur Cenfor ille qui de talis Archiatri laudibus delibat, qualis divino veræ philadelphia Chri-

Christianæ Spiritu inspiratus incedit ut tardus loripes, quotiescunque accersitur ad curandam ægrotam Patientiam spe pecunje plurimæ; volat autem eò ut cervus æripes, unde æs speratur nullum, usque adeò uti quoque insuper polleat ac soleat pluribus equis lætitiæ albis triumphare, & majores Deo suo gratias cantare, si quando per annum totum tota habitationis suæ civitas bellè valet quàm si bona populi pars malè habet. Habet enimverò istiusmodi pius Medicus ante alios multos hoc sibi præcipuum, ut, cum ipsum ex cineralibus vitæ hujus illachrymabilis soteriis ad *fundatissimum celestis Patris Regnum* (ut *Augustini* voce utar) peremptoriè Pascha ultimum vocaverit, Filius Judex super eodem operturus sit dextrum oculum Justitiæ & aperturus lævum lumen Gratiæ. Gloriâ denique suâ condignos censeas tales Ictos omnes, quales procul ullo *Juramento Paupertatis* exacto clientibus egentibus libentius patrocinantur quàm largientibus, & præter patrata cætera miracula forensia possunt ita mortuos resuscitare, ut *Vincentius Portius* Lucensis, qui profitebatur se studere, ut Veterum Juris Interpretum & nomina & scripta resurgant. Quid? quod quum *Cyriacus* Anconitanus posteaquam totam ferè Europam & bo-

nam Asiæ partem peragrâisset, describendarum effingendarumque Antiquitatum causâ, interrogaretur; *Quid consilii esset?* respondisse perhibetur: *Ego do operam, ut mortui reviviscant.* Reviviscere etiam mortui ibi videntur, ubi causidicus Justitiæ cultor auscultat voci cælesti præscribenti Prov. 31. v. 8. *Aperi os tuum pro muto, in causa omnium qui jam traduntur excidio.* Excidium enimverò animæ suæ æternum ille ICTus facile præcavebit, qui in decurrendo vitæ suæ momentaneæ curriculo perpetuâ *Jehovæ* illius *Iusti* imitatione gaudet, de quo dicitur ZephanJæ 3. vers. 5.

לֹא יַעֲשֶׂה עֲוֹלָה:

Hij en doet geen Onrecht:

Il ne fera pas iniquité.

Quippe omnis Conscientiosus ICTus esse

לְכָל אִחָד מִזֵּמָנָה

(ut Arabs jubet) *unicuique talis libra Justitiæ gaudet*, ut nemini Injuriam faciat neque unquam per vitam suam totam ab æquo declinet. Equidem magnus habetur à Mundo Papali Papa in sua terrestri Clerocratia; qui multa Gregoriana dicit & præferibit: Major autem habetur à toto Electarum animarum fidelium choro ICTus ille in cælesti

lesti Hierarchia, qui unum unicumque illud Christi præscriptum facit: *Estate perfecti, ut Pater vester qui est in cælis, est perfectus.* Per *Jurisconsultos* autem intelligas non tantum *Notarios* immatriculatos, *Procuratores*, *Advocatos*, *Syndicos*, *Secretarios*, *Consiliarios*, *Cancelarios*, *Professores Juris Academicos*, *Comites Palatinos* & *Legatos*; verumetiam *Principes Mundi* & *Judices Prætorii*. Prætoris enim & Principis nomine gratis gaudet, qui inter sacerdotes Justitiæ præcipuos præcipuâ Juris divini ac humani cognitione & administratione nullus floret. Ex quibus omnibus satis superque conspicias, nos omnem gloriam veram comprobare, & talem contagiosum ambitionis cecumenicæ morbum duntaxat improbare, quali olim præter permultos alios cognatos antecessores & agnatos successores laborabat *Themistocles* Dux Atheniensium Victoriosus, quippe qui quum ad Theatrum spectaturus prodiret & interea viæ interrogaretur, *Cujus fidicinis vocem musicam auribus haurires arrestissimis?* hoc ambitiosum responsum dedit: *Illam quæ meas decantat laudes.* Laus enim verò Conscientiæ salvæ harmonica est præ sexcentis Mundi adulantis & frustrantis citharædis ac tubicinibus dulcissima Christianæ animæ Musica, juxta

illud Apostoli 2. Cor. I. 12. *Hæc est nostra gloriatio, testimonium Conscientiæ nostræ.* Quicumque enim semper exhilarantissimo Conscientiæ Testimonio in Domino gaudet, is talem aureum possidere videtur scyphum, qualis beneficio olim Joseph Prorex Ægypti divinus divinare pronuntiabatur; juxta illud Christi: *Beati corde mundi, quoniam ipsi videbunt Deum.* DEUM autem esse suam cuique Mortali Conscientiam, olim Atheniensis ille Comicus Menander dixit, prout cœlestem illam intra se Proreginam intellexit. Quod quum jam

Dudum summa procul villarum culmina summent

Majoresque cadant altis de montibus umbræ, ad sua se quisque tabernacula è vestigio hinc recipiat, & in cubicula nostra nos secludamus, ibidemque totum divinorum beneficiorum tam communium quàm singularium catalogum à capite usque ad calcem pervolvamus & sacrificium Eucharisticum Deo nostro offeramus juxta illud Psalmi 116. vs. 12. 13. *Quid rependerem Jehovæ? Omnia ejus beneficia superant me. Poculum omnis salutis acceptum exhibebo, & nomen Jehovæ predicabo.* Deinde cor nostrum per examen accuratum lustrantes discutiamus, dijudicando, accusando, damnando & veniam diurnorum delictorum cogitatis,

tis, factis, dictisque commissorum exorando. ὁ γὰρ Θεὸς αἶθε δικάζειν, inquit Theocritus Ethnicus, perinde ac si condidicisset illud Christiani Apostoli 1. Cor. II. vers. 31. Si nos ipsos dijudicavimus, non judicemur. Judicemus igitur nos, antequam cubitum eamus, juxta illud Pythagoræ aureum hortamentum:

Μηδ' ὕπνον μαλακοῖσι ἐπ' ὄμμασι θεωρεῖ-
ξαι.

Πρὶν τῶν ἡμερῶν ἔργων, τρεῖς ἕκασιν ἐπιθεῖν,
Πῇ περὶ ὅσον; τί δ' ἔριξα; τί μοι δίδον ἔκ ἐπι-
λέδῃ;

Tandem duo ponamus Trophæa in conspicuis mentium humanarum montibus ac pontibus; *Vnum Cedrinum Vitæ*, cui in scribamus *Disce Vivere*, è Divinis Oraculis atque ex Clemente Alexandrino juxta illud Comici Græci *Epicharmi*, qui περὶ τοῦ λόγου ἐν τῇ πολιτείᾳ ait: ὁ βίον ἀνθρώποις λογισμῷ καὶ ἀριθμῷ δίδται πᾶν. Ζῶμεν ἢ ἀριθμῷ καὶ λογισμῷ. Ταῦτα γὰρ οὐδεὶς βροτῆς. Hoc est: *Vita hominum Ratiocinatione et Numero valde indiget. Vivimus autem Ratiocinatione et Numero. Hæc enim conservant homines.* Deinde διαρρήδην subjungit: ὁ λόγος ἀνθρώπου κυβεῖται καὶ κατὰ τρόπον οὐδεὶς. Hoc est: *Verbum regit homines et ritè conservat.* Postea: εἰ ἐστιν ἀνθρώπου λογισμὸς, καὶ θεὸς λόγος ἀνθρώπου πέφυκεν ὡς εἰς βίον καὶ τὰς τροφάς. ὁ δὲ γὰρ θεὸς τέχνας ἀπὸ κοινοῦ συνέ-

πιται θεῶν λόγῳ, ἐκδιδάσκων αὐτὸς αὐ-
 τὰς, ὅτι ποιεῖν δεῖ συμφέρον. ἢ γὰρ αἰθρουκῶς τέ-
 χαι ὄντιν; ὃ δὲ θεὸς ταύτων φέρει. ὃ δὲ γὰρ τ' αἰ-
 θρουκῶς λόγῳ πείθειν δὲ τὴν θεῶν λόγῳ. Hoc
 est: Si homini est Ratiocinatio, Divinum quoque
 Verbum inest ei in iis quæ ad Vitæ pertinent &
 Alimenta. Artes autem omnes Divinum conse-
 quitur Verbum, quod ipsum semper eos (homi-
 nes) edocet, quidnam utile facere oport-
 teat. Non enim Homo invenit Artem, sed eam
 adfert Deus. Hominis autem Ratio orta est ex Di-
 vino Verbo. Quicunque autem isthoc acu-
 tum Epicharmi Oraculum perperam in-
 telligit, multò magis perperam acutiorẽ
 illum scholasticum Catonis versiculum in-
 telliget:

Sermo datur cunctis, Animi Sapientia paucis.
 Pauci enim sunt, qui ita vivere condiscunt
 ut sua in se vitia maturè expugnent, su-
 perent, triumphent, juxta illud Ps. 90.
 vers. 12. ubi Vir ille Dei Moses sic pre-
 catur Dominum Vitæ & Mortis: Numera-
 re dies nostros ita doce Me, ut animi Sapien-
 tiam inducamus. Alterum Cupressinum Mor-
 tis, cui inscribamus: Disce Mori, juxta illud
 Senecæ lib. de brev. vit. c. 7. Vivere totâ
 vitâ discendum est; & quod magis fortasse mira-
 beris, Tota Vita discendum est Mori. Tot Maxi-
 mi Viri relictis omnibus impedimentis, cum divi-
 tiis, officiis, voluptatibus renuntiassent, hoc unum

in

in extremam usque aetatem egerunt, ut scirent :
 plures tamen ex his nondum se scire confessi, è vita
 abierunt. Hic autem agitur de summa re-
 rum. Quocirca qui hanc Encyclopædiam
 ignorat, in cæteris Mathematicis & Spa-
 giricis Artibus, Linguis & Cabalis *doctrina* la-
 borat. Quia in hoc uno Philosophico Eu-
 thanasie Christianæ puncto vertitur totus
 Salutis nostræ æternæ cardo. Quicumque
 verò in Oceano Mundi semel fecerit ja-
 cturam cæli, ille habebit, unde apud æ-
 ternos gehennæ mendicos dolebit. Nolim
 dormiturentium cuiquam duriter aurem
 vellere hoc Poëtæ alloquio :

*Stulte! quid est Somnus? gelida nisi Mortis
 imago;*

ob illud Hispanorum :

*El Mondo es redondo, quien no sabe nadar, va
 se à lo hondo.*

Malim dulciter suggerere ex Interna
 Bernhardi domo c. 28. *Anima cum de corpo-
 re egredietur, nullum alium præter Conscientiæ
 suæ Librum secum portare poterit, atque in illo
 cognoscet, Quò debeat ire, & Quid debeat reci-
 pere. Qualem autem sibi quisque Conscien-
 tiam ante somnum fingere solet, tali ple-
 rumque aut in ipso somno aut post so-
 mnum vel gaudet vel mœret, ut apparet
 ex parabolicis illis X. Virginibus, quarum
 V. indormiebant ut Sophiæ, reliquæ verò*

V. obdormiscebant ut Moria, Matt. 25. 2-5. Illæ enim ante indormiendum cuncta Microcosmorum suorum vasa & lampades tanto lætificantis Spiritus oleo impleverant, ut vel cum Teutonico Psalte psallere potuissent: *Mein Leib vndt Seele Grewen sich in dem Lebendigen Gott.* Hæ verò excitatæ præ olei penuria & animi angustia exclamabant: *Nostræ extinguuntur lampades.* O miserabilem & illachrymabilem vociferationem! Ah seriam, sed nimis seram confessionem! Confessionem confiteri hanc ante somnum suum vix ac ne vix quidem præsumpissent, nec quempiam benevolum alterum sic ipsas convenire citra indignationem sustinuissent: *O Virgines fatuæ! Ut quid vultis prius indormire, quàm lampades vestrarum terrestrium animarum consciarum satis instruxistis oleo celestium leticiarum? Quâ fronte obviam processuræ estis venturo mox sponso Regio, cujus oculi sunt vel ipso sole lucidiores & scintillantes instar flammarum ignitarum?* Nobis semper hoc Christi monitum manet altâ mente repositum: *Nolite judicare, & non judicabimini.* Quapropter nec judiciis nostris, nec sententiis, ullum hominum feriamus; suum cuique stet precium, parvum, magnum, quod Dictator, Censor ac Prætor posuerit celestis, utpote à quo talis post mortem quisque judicabitur, qualis in ultima mortis hora

hora inveniatur cujusque Conscientia. Est autem extrema omnium miseriarum miseria, non neminem verè miserum esse, sed illud de facto velle ignorare, & sibi nihilo minus tamen interim de felicitate nescio qua gratis abblandiri, & tandem cum omnibus illis multis mori, qui *moriuntur, quia Nihil fecerunt*, ut ita ex Augustino liceat *παράδοξα λογίσαι*. Malè agere, meritò meretur supplicium: malè acta autem nolle agnoscere, sed malle defendere, gemino dignum supplicio censeatur. Hinc non levioribus, sed asperioribus his verbis tepidum illum Laodicæ Angelum (qui carebat præsentaneo cælestis gazophylacii Lyncurio in suo pectorali pastorali) Christus perstringit diligens & consulens Apoc. 3. v. 17. 18. *Tu autem*: Ego dives & ditatus sum, & nulla mihi re opus est; *neque nosti*, Te esse ærumnosum, & miserabilem, & pauperem, & cæcum, & nudum. *Consilium do tibi, ut emas à Me Aurum* *πικραυρίδιον*, ut dives fias, & Vestimenta Alba, ut induaris, nec manifestetur pudenda Nuditas tua: & Collyrio *inungas oculos tuos, ut videas*. Hoc nunquam isthunc in Homini oculis spectabilem Episcopum illo primævo Apostolorum seculo aureo credidisse credas, si quisquam alius Venerabili ipsius Dignitati id vel in os dixisset vel per flexum obliquum scripsisset.

set. Amat enim *φιλαυλία* tam clam serpere vel per sanctissimorum mortalium præcordia, ut nihil supra. *Qualis autem Rex, talis plerumque grex; qualis pastor, tales oves.* O-
vium igitur Laodiceæ rationalium sum-
mus Pastor Christus *φιλάνθρωπος* (qui præ
incredibili sua in suos fide non vult, ut quis-
quam Electorum errantium pereat, sed re-
sipiscat & vitam æternam inveniatur, eaque
gaudeat) misertus, perscribere suum hor-
tamentum ad zelum ignitum sic pergit:
Ego quosunque amo, arguo & castigo. Ferve igitur & resipisce. Ecce sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit ostium, ingrediar ad eum, & cenabo cum eo, & ipse Mecum. Qui vicerit, tribuam ei ut sedeat Mecum in Throno Meo, ut & Ego vici, & sedeo cum Patre Meo in Throno Ejus. Hinc Patientia nostra Opus perfectum habeat, ut simus integri & toti, in nullo deficientes. Jac. I. v. 4. Quia prorsus absque Perseverantia nec pugnans bellator Victoriā, nec Victor Triumphalem consequetur palmam. Quare neminem, ut Bernhardus monet, audiamus, non carnem & sanguinem, nec Spiritum quemlibet descensum à cruce suadentem. Persistamus in cruce, moriamur in cruce: deponamur aliorum manibus, non nostra levitate. Virtus in pace acquiritur, in presura probatur, approbatur in Victoriā.

CAPUT XIV.

A Lii insignem voluptatem capiunt ex lectione Nicephori, qui inter cætera lib. 16. Histor. Eccles. c. 18. enarrat, quod *Acacio* Antistiti Constantinopolitano defuncto successit *Flavianus*, homo de tribu *Simonis Magi*. Antequam verò hoc hominis flagitium in sedem vacantem subrogaretur; *Zeno* Imperator subveritus, ne Antistitis electores in sufficiendo Præsule novo, gratiæ aliquid aut affectui darent, geminas signatasque schedas aræ imposuit eo discrimine, ut altera quidem charta virgo esset, sine ullis literis, omni atramento intacta; altera libellus supplex esset, qui rogaret Deum, *Vellet*, *juberetque ab Angelo nomen illius Episcopi inscribi, qui divinis oculis maxime probaretur*. In eam rem ac finem preces atque Quadragesimale Jejunium indictum est. O rarissimum Imperatorem! O incredibilem Fidem! Fidem enim tantam in tota hodiernarum Romanensium animarum Synagoga vix ac ne vix quidem comperias. Quicumque igitur delibutus est Spiritu excusandi, excuset illos purpuratos Cardinales Tiberinos, qui post *Innocentii X.* necem *Fabium Chisum* sibi in Papam ~~intromissores~~ cooptarunt atque volentem

tem novo *Alexandri VII.* cognomine cognominarunt. Quia 1. ille Imperator erat illis diebus tale Heliotropium Catholicum, quale videbatur æternis triumphare foliis; Cardinales verò plerumque sunt tales carnales glumæ leves, quales diffilat *cælestis xeli* ventus derepente à facie terræ, juxta oraculum Bacidis apud Herodotum in Calliope de Persis:

Τῇ πολλοὶ πιστεύουσι ὑπὲρ λαχίσιν τι, μέρει τι

Τεξοφύρου Μήδων, ὅταν αἵσιμον ἤμαρ ἐπίλθῃ.

Omnes namque plantæ (quas Pater cælestis in Italia & Thracia non plantavit, sed ad tempus duntaxat toleravit) serius ocysus eradicabuntur. 2. nullus filius divinæ beneyolentiæ voluit occupare Cathedralam Tiberinæ pestilentia. 3. Imperator ille perfectò odio oderat artes Flaviani; omnis autem ferè Cardinalis ambabus, quod ajunt, ulnis amplexatur & osculatur osculis oris sui vulturinis artes Flaviani. Flavianus enim vir audax & vaser summum Templi custodem, qui unà etiam cubiculo Cæsareo præfectus erat, magna auri sacri vi corrumpit & hoc unum petiit, ut suum nomen chartæ inscriberetur & signo Cæsaris denuò consignaretur. Quod quum tale sit auri facundi ingenium, ut facilè quodvis avarum mentis humanæ castellum expugnet, Flavianus improbè com-

compos voti sui evasit. Interim XL. dies
Jeiuniis exacti & literæ solemnibus cere-
nionis resignatæ, Flaviani presbyteri no-
men inventum, Flavianus impostor ap-
plausu magno in Præsulem electus, pedo
& mitrâ ornatus, in sublime solium effe-
rebatur. Atenim elapsis IV. mensibus. evi-
gilans Divina Vindicta Empæctam è terra
viventium subito sustulit & Mysterium
fraudis detexit. Trapezitæ enim creditores
pecuniam Flaviano commodatam, ab hæ-
redibus rigidius exigebant. Illi cum cre-
brioribus ejusmodi postulatis fatigarentur,
Zenonis Imp. enixissimè implorabant
patrocinium adversus eos, cum solvendo
non essent. Cæsar prodito sacrilegii arca-
no territus, hominem corruptum interfici
jussit & de suo æs alienum dissolvit.

§. I. Alii nonnunquam in deliciis habent
Cæsarem Baronium scriptorem apud suos illu-
strissimum, qui inter cætera sic fabulatur :
Michaël Mercatus senior cum Marsilio Ficino
ingenii nobilissimi viro intimâ jungebatur amicitia,
quam & paria Philosophiæ studia accendebant.
Uterque horum Platonis scripta combiberat.
Fuit ut ex more disceptarent inter se, Quis ho-
minis post obitam mortem sit status? Quò
animus humanus migret? Quæ rerum fa-
cies in Orbe altero? Atque hoc è Platonis
mente deducebant Christianis oraculis confirman-
dum

dum. Sermone inter differendum longius progresso, ad eam uterque conventionem descendit, ut stipulatis dexteris alter alteri sanctè promitteret, ut qui prior naturæ concederet, superstitem de alterius vitæ ratione quàm fidelissimè, scilicet annuente Deo, redderet certiorum. Hæc pactio: Et juratum omnino in hæc verba. Post aliquantum temporis hi duo viri totis urbibus disjuncti habitaverunt, Cumque Michaël Mercatus summo mane ad auroram Musis amicam Philosophia operaretur, Equitem in proxima platea ad ædium suarum ostium contento cursu properantem, simulque Marsilii succlamantis vocem audiit: O Michaël, ô Michaël! Vera sunt illa, Vera, Verissima. Michaël ad notissimi amici voces excitus, mox à libris fenestram occurrit ac prospicit, cernitque à tergo Marsilium equo niveo vehentem, jamque reflexo itinere abeuntem. Hinc celeri voce persecutus, Marsili, Marsili, clamabat. Sed eques candidatus moram non ferens, oculis sese subduxit. Mercatus inopinato spectaculo attonitus, quid suo Marsilio evenisset, anxè cœpit indagare. Demum intellexit, Marsilium Florentiæ eâ ipsâ horâ obiisse, quâ ad suas ades visus à se auditusque esset. Ab eo tempore Mercatus, quamvis jam antea Vita integer, Et commendatæ probitatis fuerit, Philosophiam nuncio remisso, res sibi suas habere jussit, ipse in posterum solius Christianæ Theosophiæ Leges sectaturus. Ita quod reliquum vitæ habuit, sibi jam

Mun-

Mundoque mortuus, ad futura se totum transtulit, Æternitatem assidue meditatus, juxta illud Sponsæ de Sponso suo in Canticorum Cantico: Lava ejus sub capite meo, & dextra ejus amplexatur me. Quia Vita æterna est tale gratuitum divini Testamenti legatum, quale nemo nothus consequi potest, sed solis Christi fratribus sororibusque germanis ac legitimis competit ob illud Ictorum ad l. professio. C. de Testam. Quod alicui relinquitur ut filio vel filiæ, non debetur illi qui filii vel filiæ non sunt.

§.2. Tu verò, mi Lector, de Triumphali *Cyri Junioris* pompa impræsentiarum legas apud Xenophontem, & de Triumphali *Alexandri M.* in Babyloniam ingressu pascas oculos apud *Q. Curtium*: apud *Solinum* autem lib. 53. exstat: *Bacchus Thebanus* apud *Græcos primus triumphavit.* Triumphum autem suum juxta *Diodorum* & plerosque alios *Bacchus*: (qui tanquam Deus Triumphorum coronâ plane laurea coronabatur & *Liber* cognominabatur, quod olim pro Græciæ Libertate tantisper magnanimus pugnâset, dum Victoriâ hosti extorqueret & apud suos obtineret, ut decretos in ipsum dies solemnes *Magnam* appellarent *Coronam*, si non tam *Plutarcho* credimus quàm *Tertulliano* de *Corona Militis*) triumphavit, vectus elephanto

Indi-

Indico, redux à devictis Indis. Indos autem olim fuisse nationem perinde invictam atque inaccessam, quadantenus emicat ex illo Iustini de Semiramide Assyriorum Regina quasi masculina: *Sed & Indiae bellum intulit, quod præter illam & Alexandrum M. nemo intravit.* Longo autem post tempore Viri Indiarum bellicosi in tam imbellia animorum effœminatorum mancipia degenerarunt, ut in ignavam ipsorum patriam tam facile enavigantes ex Europa nostra Lusitani, Belgæ & id genus alii hospites pugnaces intrârunt quàm anno Christiano CDIX. ad evastandam Romam in Italiam Alaricus Gothorum Rex, respondens Monacho intercessuro: *Se penè invitum Expeditionem hanc suscepisse, sed esse Monitorem latentem, qui animum cunctantem urgeat, ac si quotidie hæc auribus ingerat: Iter capeffito, Romam evertito. Nocuit quidem ea vastatio toti Italiae, neutiquam verò Catholicæ Ecclesiæ.* Hinc namque Augustinus arripuit ansam scribendi libros illos suos XXII. *de Civitate Dei* longè eruditissimos atque utilissimos, quippe qui Bibliothecæ instar locupletissimæ sunt, cujus beneficio illis effrontibus effrene os obturaretur, qui tantæ cladis causas in innocentissimam Christianorum Religionem transferebant.

§. 3. Transferunt jamdudum alii suum animum ociosum pariter atque curiosum ad pervestigandum Mysterium illud Politicum, cur Sapientissima Divinæ Providentiæ dextra post Euangelicam *Calvini & Lutheri* Reformationem nunquam pro Papistico Imperatore Imperatorem vel Reformatum vel Lutheranum Imperio Teutonico elargitus sit: ego verò reminiscendo recognosco cognoscendumque Senatui eruditorum relinquo illud Fachardi in Symb. Pol. *Tam bellum est noxium, ut cum Romanus prælio Victor triumphat, etiam mures deiciat*; propemodum non secus ac si unus Durateus equus in Trojæ caput *Ilium* fuisset introducendus à congerronibus sic confabulantibus:

Dividimus muros & mœnia pandimus Urbis.

C A P U T X V.

T Radit Alexander ab Alexandro l. i. genial. dier. c. 27. quod Imperatores, si quam pulchram & spectabilem patrassent Victoriā, *laureatas* missitabant *litteras*, ut vel solarum illarum adspectus lætum quid præfagiret. Quod inter cætera haussisse videtur ex Livii dec. 5. l. 5. ubi *tabellarum laureatarum* fit mentio.

§. 1. Mentio à me hic non agitabitur *de Triumphali pileo, de navibus vittatis, de sagittis ac fascibus laureatis*; Veruntamen hoc præmonitum præmunitumque velim in nostro Subjecto, quod ante Triumphum Triumphaturo nemini Urbem ingredi licebat, sed Imperatori, qui incolumi cum exercitu ad Romam reversus erat, plerumque intra Bellonæ ædem in campo Martio Senatus dabatur, cui res à se gestas exposnebat, & ut Triumphanti sibi in Urbem invehi liceret, petebat, prout exsplendescit è Livii dec. 4. lib. 1. qui etiam lib. 7. ejusdem decadis recenset: *Per eosdem dies L. Emilio Regillo, qui classe præfectum Antiochi Regis devicerat, extra Urbem in æde Apollinis cum Senatus datus esset, auditis rebus gestis ejus, quantis cum classibus hostium dimicasset, quot inde naves demersisset aut cepisset, magno consensu Patrum Triumphus Navalis est decretus.*

§. 2. Enimverò ædes Bellonæ Bellatoribus plerisque potius erat terriculamento & pudori quàm oblectamento & honori, si quando ad omnes atque singulas interrogationes quibus fatigabantur, idonea nesciebant dare responsa. Hinc aliquoties Imperator victorque exercitus cum præda ac captivis tantisper ante portas stabat, dum alteruter Triumphorum à S.P.Q.R. vel decerneretur vel denegaretur; prout inter

inter cætera innotescit ex *L. Paulo Æmilio* utpote cui è Bello Macedonico reduci tantisper Triumphus, qui duobus aliis erat decretus, fuit negatus, dum corporis cicatrices aliaque vulnera pro Reip. salute excepta ostenderet.

§. 3. Denegabatur quoque Triumphus Navalis *Q. Valerio Falconi Prætori*, qui bello Punico Primo insignem Pœnorum classem circa Siciliam deleverat victor; sed *Q. Lutatio Consuli*, qui prælu tempore in lectica claudus jacuerat, decernebatur & obducebatur; *In Triumphi honore minorem Prætoris potestatem non esse æquandam majori Consulis, cujus auspiciis esset prælium initum & finitum.*

§. 4. Leges Triumphales quoque pro aucto quidem Imperio, non verò pro recuperatis Romanorum rebus Triumphos decernebant. Hinc non pauci Victores repulsam in æde Salutis tulerunt, etiam si editis operibus magnifici reduces evaserunt. Amplissimus namque Ordo erat *Juris Triumphalis* observantissimus, usque adeo uti nequicquam postulati Triumphi compos evaserit *L. Fulvius*, qui Capuam receperat; neque *L. Opimius*, qui Fregellanos ad deditionem compulerat, neque *M. Marcellus* ob captas Syracusas; neque *P. Scipio* ob Hispanias recuperatas. Quid? quod *Scipionem & Marcellum*

cellum quoque sic interpellabant : *Vos ad tantas res gerendas quidem cum imperio, sed sine ullo missi estis Magistratu. Nihil addam nisi hoc unum : Vixerunt qui sibi persuaserunt ; Se fuisse tantos Ecclesiæ Atlantes atque tantas cæli terræque Columnas, quanti in vitis suis emereantur, ut sibi maximus post vitas suas in Ecclesia Triumphante Triumphus à Christo Brabeuta decernendus sit. Istiusmodi autem Thaumaturgos potius in Inferno esse ovatu- ros, quàm in cælo triumphaturos, elucet ex isthac Christi prosopopœiâ Matt. 7. v. 22. & 23. Multi dicent mihi die illo :*

אֲדֹנָי יְהוִה

Kéou, Domine,

Nonne per Nomen tuum prophetavimus, & in Nomine tuo Dæmonia ejecimus & per Nomen tuum multas virtutes edidimus. *Tunc autem profitebor illis : Certè nunquam novi vos ; discedite à Me, qui operam datis Transgressioni Legis, Lev. 19. vers. 18. Pro coronide igitur tantummodo adscribamus notorium illud Epitaphium Michaëlis Gisleii Insubris, Pontificis Romanensium animarum Maximi :*

Papa Pius Quintus moritur ! Res mira, tot inter Pontifices tantum Quinque fuisse Pios.

Pii

Pii autem evadere plures potuissent, si relicto Papatu superbo, humilem Christum crucifixum imitari voluissent more illorum, de quibus sic scribit Augustinus: *Benè Sancti Viri Scripturæ Sacræ Testimonio Reges vocantur, quia prælati cunctis motibus carnis, modò Luxuriæ appetitum refrenant, modò astum Avaritiæ temperant, modò Gloriam inclinant, modò suggestiones Livoris obruunt, modò ignem Furoris extinguunt.* Excusetur autem quodantenus Papa, cum vix in uno aliquo illorum Monasteriorum (quæ Carolus M. Imperator Germanorum Gallicus eâ potissimum intentione olim fundavit, partim ut in illis Juventus perbene instituta Cosmopolitis reliquis esset documento atque exemplo eximio, partim ut & viri feminaeque, quibus animus foret totus demoriendi pomposo stolidoque Mundo, & dies atque noctes contemplando ac orando vivendi ac consenscendi soli Deo, in illis procul ulla *Simonis Magi* pecuniâ reciperentur) tales Reges cœnobitas reperias, quales Tentationum suarum motibus non consentiendo succumbere, sed regendo præesse noverunt, ob confessionem Monastici illius Cardinalis Cusani hanc: *Pane omnes Monachi, non quæ Christi, sed quæ sua sunt, querunt. Omnes enim student Avaritiæ à maximo usque ad minimum.* Ubi autem à Re-

formatione summovetur Papatus, ibi quoque summoventur Monasteria. Subiecto namque toto corruente, corruunt Adjuncta cuncta.

CAPUT XVI.

Veneranda Philosophorum Practicorum Antiquitas *Vindictam* Iracundiæ Cainicæ *Privatam* (quâ communiter animalia rationalia ita obbrutescunt, ut faciant proterviam & jacturam corporum, animarum, famarum, fortunarum) hujusmodi penicillo ex nova Experimentiæ fidelia sanctè depingebat : *Stabat ita Mars armatus, vultu acerbo & truculento sordidatus, nubeq; atrâ vallatus, ut suum ipse pectus pugione hauriret. Atra Nubes Iram & Vindictam adumbrat, Pugio verò Inimici Odium.* Isthoc pugione homo Vindictæ cupidus suum ipse pectus confodit, dum alterum inexpiabili odio odit, prout usus nos longus condocuit; quod aliquamulti Christianonymi, qui istiusmodi cæco Vindictæ inquietantis morbo laborabant, vel inter Duella Satanica occumbebant, vel ita intestinis odiis & simultatibus omnes Valentudinis vegetæ vires labefaciebant, ut contabescerent atque ita sibi suas ipsorum ani-

animas exstinguerent, instar viperarum, quæ ut commune vitalium aurarum limen ac lumen attingant, matrem enecant, juxta suum ipsorum amentissimum responsum, quod apud Oforium l. 2. de Gloria. §. 11. pag. 95. unus ipsorum quisque sic dat Curatori animarum fidelissimo cuique proponenti seriò Diabolica Inferni æterni tormenta: *Ridiculum est, istis Tartarcis mon- stris viros incensos Gloria cupiditate perterrere vel- le: moveant ista homines anilis & imbecilli animi, anxiiisque superstitionibus implicatos. Me verò non objecta Religio, non mortis Metus, non Supplicia, quæ dicuntur esse apud Inferos, non Monstra deni- que ulla à Laudis studio deterrebunt. Quod si ad Inferos adducendus sum, non dedecore contaminatus, sed honestus, atque Viri Fortis officio functus abducar. Abducatur igitur sub atra ignomi- niæ æternæ coronâ inter damnatâs & de- stinatas Diabolo lanio Victimas ad inferna- lem sine morte occisionem, quicumque ex περιεργεύς seu de plena animi obstinati industria ad detestabilia illa vanæ gloriæ animalia in Orcum Diabolicum sic de- properat, ut sanctissimam Christi religio- nem malignè despiciat atque infrunitam cæci vulgi Opinionem Splendori divinæ lucis dignissimo indignè anteponat. Nam Volenti nulla fit injuria, l. 1. §. usque adeo. ff. de injur. Injuriâ neminem maculat, qui-*

cunque dissertat, quod Hæc sit mortuæ fidei indoles, ut *Bileam* Pseudopropheta quidem pervelit mori mortem Justorum, sed nolit vivere vitam Justorum. Justus enim cum Deo sic Adamum suum vetustum oppugnat, superat, triumphat, ut semetipsum instantè accuset, instantius dijudicet, instantissimè condemnet, violentissimè mortificet, fortissimè Spiritu fidei vivæ principali resuscitet, constantissimè in candidâ vitæ sanctæ novitate perambulet & perseverantissimè suam humanam voluntatem voluntati divinæ conformet, ob illud Augustini: *Ille apud Deum plus habet loci, qui plus attulit non argenti, sed Fidei.* Fides namque Christiani viva est tanta bellatrix, victrix ac triumphatrix Regina 1. Joh. 5. v. 4. ut nunquam in publicum prodeat sola, sed inter cæteras pedisequas comitantes semper sortiatur vel devotionem, vel dilectionem vel vexationem, juxta illud Chrysostomi: *Fides scutum est, quo credens Omnia patitur.* Fides autem Diaboli & Mundi mortua abhorret ab omni devotione, dilectione & crucifixione. Quapropter non semel tales mortales, qualis nunquam tentati fuerunt, tantâ insipientiâ occæcati permanserunt, quantâ Martyres Diaboli evaserunt. Hinc vigilantissimus ille Mysticæ navigationis naucle-

rus

rus Ambrosius hoc celeusmate multos fratrum dormitantium è somno excitavit : *Fides inexercitata citò languescit , & crebris ociosa tentatur incommodis.* Hinc non tantum excusari potest Cyprianus , qui sic elocutus est : *Malo peccare in Fide quàm bene agere extra Fidem.* Verum etiam Gregorius , qui ita fabulatus est : *Va miseris nobis , qui de Electione nostra nullam adhuc Dei vocem cognovimus , & jam in ocio quasi de securitate torpemur.* Debet profectò , debet in spe esse non solum securitas , sed etiam Timor in Conversatione , ut & illa certantes foveat , & iste torpentes pungat. Pungat igitur quosvis Veritatis amatores illud quod Thomas Henrici Pontificius Friburgensis Academiæ Professor in sua Anatomia Augustanæ Lutheranorum Confessionis art.8. de Eccles. quæst. 4. infert; *Turcam cum plurimis Alcorani erroribus posse esse Sanctum & Ecclesiæ Catholicæ membrum , modò non evertat Fidem Specialem , quâ credat , Peccata sibi propter Christum esse remissa.*

§. I. Ego verò ratione intentionis meæ facere non possum quin de Jure Triumphali adscribam ; invaluisse olim consuetudinem , ut quamvis quis res præclarissimas Reique publicæ utilissimas in Bello Civili (in quo utrimque , seu vincentes , seu victi , patriam injuriâ afficiunt , cui damno est Victoris bonum , ut Plutarchus ait) velociter atque

feliciter gessisset, *Imperator* tamen eo nomine ab exercitu appellatus non sit, neque ulla ipsi supplicationes, neque *Ovatum* neque *Triumphatum* Senatus decreverit. Quippe istiusmodi *Victoriæ* erant quidem *Urbi* pernecessariæ, sed interea loci magis occultandæ quàm ostentandæ, utpote quæ non externo, sed intestino partæ fuissent sanguine, super quo & erubescendum est, ut super filiis suis multis amissis *Rabel* *Britannica* plorans, quos requirit, sed non reperit. Taceo quod *matri Germaniæ* adhuc loci dolent vulnera sua ante *Pacificationem* *Monasteriensem* inflicta sub *Imp. Ferdinando II.* qui circa annum *clō 1ō CXXXII.* suis sic confessus est de Deo suo: *Dominus meus Mhi & Domui meæ plurima bona contulit; si ea iterum vult eripere, Me Meosque punire, habet nos paratissimos ad excipiendam Optimi Patris castigationem.* Etenim in *Bellis Cromwellianis* seu *Intestinis* (in quibus *plus militibus quàm ducibus licet*, ut *Tacitus* loquitur) sæpè frater fratrem trucidat tanquam *Cain Abelem*, *Gen. 9. v. 5. & c. 4. v. 8. 1. Joh. 3. v. 12.* Nolim adscribere quod apud *Ælopum* coaxanti ranarum ingratarum vulgo *Trabis* *Regis* sui pertæso in *lymphis*, extra *lymphas* ad *paludes* & *ripas* *Jupiter* constituerit *Regem Pelargum*, qui *profluentes* illas devorat cum omni-

omnibus intestinis à capite usque ad calcem : malim subscribere responsum , quod olim à Rechabhamo filio conquerentibus de duro patris Salomonis jugo Israëlitis sic dabatur 1. Reg. 12. v. 14. *Pater Meus grave reddidit Jugum vestrum : vestro autem Jugo ego superaddam &c.* Quæcunque autem scripta sunt , *πρὸς ὑποτίαν ἡμῶν* scripta sunt , 1. Cor. 10. v. 11. Quid multa ? Ortus jam est ex exilio exiliorum suo tantus Britannici populi Salvator in Thronum suum Regium redux , quantus patriam hæreditariam (ut Latinè Belgicus ille Amstælodamensium Poëta *Vondelius* nonnullibi cecinit) in *Melius* referet. Refert quidem historia Italica , quod olim Roma lupina suum *Fabium Maximum* in tuta trānquillaque Pace trahenda securum toleravit & ob singularem morum sanctorum mansuetudinem *Oviculam innocentem* salutavit ; numquis verò cuivis hodierni Mundi (de quo Christus prædixit Matt. 24. v. 12. *Injustitia invalescet & Charitas aliquammultorum refrigeret*) Principi autor esse possit , ut Ovis inter vespertinos Europææ sylvæ lupos (qui quidem præ se ferunt aliquam formalem Christianæ confessionis speciem , sed nullum edunt actuale Catholicæ conversationis specimen) evadat , pro illis Politicis *Deorum filiis* (qui possunt ido-

neum dare responsum ad ἀμφιδέξω, isthoc Problema; *Utrum & Quatenus conscientiosus Potentatibus magis conducatur quævis gravia Justitiæ Vindicativæ exempla in perditiones de tribu Phocæ Mastigas Mastigiasque vivos mortuosque statuere & regiis Regis illius sapientissimi Salomonis vestigiis insistere* 3. Reg. 2. v. 25. 26. 34. 37. & 46. *quàm plurimatenus ἐπιδεικνύμενος πλάγχθη, qui sapius humano generi rebelli condonat quàm vindicat, usque adeò ut prius salvetur Optimus, quàm Maximus à suis Sanctis, qui ita justificant Judicia ipsius omnia, ut confiteantur: Citius reperias XII. lapides olim positos à manu Josuæ in flumine Jordane, quàm pervestigare valeas quævis Judicia Justissimi Jehovæ)* in medium relinquo & ruminatum ab eo, quod Ovidianus ille venator *Αἶαον* à suis ipsius canibus dilaniatus est, simulatque in cervum degenerasse videbatur.

§. 2. Hinc *Cajum Gracchum Opimium Consul* seditiosum non sine commiseratione oppressit. Hinc *Tiberium Gracchum* seditionis intestinæ facem *Scipio Nasica* non sine mœnore è medio sustulit.

§. 3. Hinc quoque triumphare non affectavit *Q. Catulus* de *M. Lepido* collega cum omnibus copiis seditiosis extincto; neque *C. Antonius* de *L. Catilina* cæso; neque *L. Sulla* (qui non uniusmodi *Bella Civilia* com-

commisit, profligavit, confecit) de *C. Mario*, *L. Cinna*, *C. Carbone* & *L. Norbano*. Quotusquisque enim, bona Civitatis parte illachrymante, triumphaturus aut ovaturus fuisset? Fuisset quoque procul ullis controversiarum conflugibus repulsam in æde Salutis aut Apolliniis passurus meritò, si super extinctis à se Belli Civilis flammis quis confidens impudensque à. S. P. Q. R. laureatum sibi decernendum Triumphum postulasset. Ecquo enim ore, ecqua fronte unus Dux urbanus tantum spectaculum postulasset? Præstat itaque in tali Tentationis casu semetipsum superare & triumphare atque ruminare illud Dionis Chrysostomi: *ἑαυτὸ ἀρχὴν τῷ παντὶ χαλεπώτερον ἢ συμπάντων μὲν Ἑλλήνων, συμπάντων δὲ Βαβυλωνίων βασιλεύειν.*

§. 4. Consimilem æmulantes morem triumphare noluerunt. *C. Caesar* Dictator de *C. Pompejo* ex Pugna Pharsalica, *Octavius* & *Antonius* de *Bruto* & *Cassio*, *Augustus* ipse de *M. Antonio*, *Vitellius* de *Othone*, *Vespasianus* de *Vitellio*, neque *Severus* de *Pescennino Nigro* aut *Clodio Albino* Impp. Excusent itaque *Babylonii Israël* ad *Euphratis* ripas captivum, quod in alienigenâ terrâ nova *Tzizonis* Triumphantis cantica cantare nolit, cum ob suas ipsorum citharas ibidem ad salicetum, suspensas nullus possit. *Psal.*

§. 5. Nimis quàm notum est quod Livius l. 2. pag. 62. col. 2. de M. Fabio sic refert : *Victoria egregiè paratâ ; tristis tamen duobus tam claris funeribus , Q. Fabio & Cn. Manlio. Itaque Consul , decernente Senatu Triumphum , si exercitus sine Imperatore triumphare possit , pro eximia eo bello opera facile passurum , respondit : se familia funesta Q. Fabii fratris morte , Rep. ex parte orba consule altero amisso , publico privatoque deformem luctu lauream non accepturum. Omni actò Triumpho depositus Triumphus clarior fuit. Adeò spreta in tempore gloria cumulator redit. Redit his ipsius legendis relegendisque animus meus in memoriam mortuorum in Domino Sanctorum , qui in vitis suis summo zelo practico conservabant illud Apostoli Rom. 12. v. 15. Gaudete cum gaudensibus , & flete cum flentibus. Flendi autem isthanc genuinam artem Turba carnalium Christianonymorum Magna tractu temporis longo reddidit tam raram , ut nostro ævo M. Fabius Ethnicus , si revivisceret , in ruborem dare posset multos Christianorum hodiernorum cognatos. Cognatos enim hodiernorum Christianorum multos componas cum multis Belgicarum scholarum pueris , qui sunt tales sporadæ , quales in cœlo scholastico nullam formant imaginem virtutis. Virtutum quidem Theoriam sub oculata præ-*

præceptoris sui vigilantis ferula sat egregie hunc in modum è Latinis Rudimentis intra scholam ediscunt: *Deum cole. Sectare pietatem. Timor Domini initium Sapientiæ. In omnibus dictis ac factis Deum testem time. Calumniam ne dixeris. Pareto Legibus. Magistrum metu. Mundus esto. Verecundiam serva. Bene meritos honora. Comis esto. Parentes ama. Seniores reverere. Malorum congressus fuge. Bonos in precio habeto. Sapientum utere consuetudine. Ne contendas cum parentibus, etiamsi iusta dixeris. Mendacium oderis: Os quod mentitur occidit animam. Quod tibi non fieri vis, id ne feceris ulli. Deus vindex mali & remunerator boni est. Benefac etiam inimicis tuis. Aleam fuge. Beneficium repende. Cum bonis ambula. Irasci abs te noli. Litem oderis. Pacem dilige. Ne prior injuriam facias. Ne sis elatus. Inferiorem ne reicias. Nosce teipsum. Nil temerè credideris. Sis tui similis. Ea facito quorum non possit poenitere. Cum erraveris, muta consilium. Existimationem retine. In prosperis de adversis cogita. Neque prodigus esto, neque avarus. Ne facile promittas. Quod promiseris, præstato. Saluta libenter. Discere ne pudeat. Quod legeris, memento. Pro quaestu sumptum facito. Tuo te pede metire. Quæ feceris parentibus, eadem à liberis expecta. Majori cede. Minori parce. Quam mensuram mensus fueris, eadem reddetur tibi. Accipere præstat quam facere injuriam. Bene operari ne desistas. Audi*

multa, loquere pauca. In multis loquio peccatum. Pietas est fundamentum omnium virtutum. Nihilominus tamen ex illis condiscipulis (qui aureas istiusmodi sententias è Cornu Copiæ Philosophico atque Theologico intra Scholam ita combibunt, ut prælagias, illos olim vel confore tantos patriæ Belgiæ Salomones, ad quantorum sapientiam auscultandam confluxuri sint omnes Magnates mundi; vel evasuros esse ad minimum tales germanos Israëlitas, de quibus incomparabilibus per viam Proverbii dicas: *Nusquam gentium habeas secundos*, quippe qui *Tincturam Christianæ Pietatis veram* cum ipso lacte materno combiberunt) non pauci extra scholam altercando, jurando, mentiendo, maledicendo, ineptiendo & lasciviendo vagantur, bacchantur, colluctantur, præliantur & grassantur ita per plateas, ut ferè de non nemine illorum dicas: *Est fucus nequam, qui se totum ingurgitavit in petulcam malorum Lernam, propter quam inventa sunt ergastula, tormenta, pegmata, patibula &c.* Ita quoque se multi Ecclesiastico Orthodoxorum gregi aggregant, qui conciones perdoctorum Doctorum doctas de humana mortalium sorte in Statu Innocentiæ, Miseriæ, Gratiæ & Gloriæ intra templum audiunt, Biblia sua auro illusa & argento præclusa aperiant, legunt, perle-

legunt, relegunt, & præclarè de necessaria fratrum sororumque ad Dei imaginem atque similitudinem Renovatione edisserunt, frequentibus sacrarum cænarum communionibus accumbunt; vociferatione dulci psalmos psallunt, & ante acceptam à Ministro benedicente benedictionem nunquam abeunt, sed verò extra templum tales se præstant Agaparum maculas, ut de illis ferè idem quod de Antichristi stolonibus dicas: *Exierunt ex nobis, sed non fuerunt de nobis*; juxta illud Crucii l. 2. ep. p. 165. *Mulsi nomen hodiè Religionis ac pietatis profitentur, sed speciem, non rem habent.* Nobis igitur complaceat Mysticè illa vox Moſis Exod. 32. v. 27. ad Levitas gladio armatos: *Occidat suum quisque fratrem & amicum & proximum.* Proximorum namque cuique pro viribus gratificari usque ad aram Innocentiæ volumus, ubi nihil imperaverit, nihil flagitaverit, nihil perpetraverit, quod vel Divinæ Majestati, vel rectæ Rationis lumini, vel mundæ Conscientiæ dictamini adversetur seu contra jus fasque prælietur, prout vel ex ipsis Jesuitis multi dicere annuunt, quanquam facere abnuunt, propter illud Hieronymi Savonarolæ Martyris quem *Alexander VI.* Pontifex Romanensium animarum Maximus anno
 CIO ccccxcviii. Laqueo, Vulca-

no & Arnodamnavit propter Euangelicas
de Christo homilias, quas Italia fallax vo-
cabat Hæreticas:

*Quattuor ista, Timor, Mundus, Dilectio,
Rumor,*

*Sæpe solent hominum rectos pervertere
sensus.*

Hinc communiter in tali territorio, aut
emporio in quali Christicolæ scandalosi
crebrò conspiciuntur, rarò Judæi ad Chri-
stum crucifixum convertuntur. Converti
autem Apellæ maledicti inter tales Chri-
stianos benedictos possunt longè faci-
lius, ubi à Mose & Aarone concordanti-
bus (*semper enim scissâ vadit Discordia veste*,
ut veridicum canit os Poëtæ juxta Syrach.
34. v. 27.) ipsi præcluditur omnis porta
atque fenestra Superbiæ, juxta Deut. 28.
v. 30. 31. 32. 33. 37. 41. 43. 44. & 48. ex
quorum verbis legendis sat dilucidè illu-
cet; Judæos illos ignavos non esse à Gla-
dio Dominico annumerandos inter prima
Libertatis communis capita, quorum solo-
rum fides inter negotiandum. Usus pecuniæ
regalis committi debet, sed tractandos
tanquam postremas servitutis vilissimæ
caudas, donec per exercitia Exinanitionis
humiliantis poenitentialia reducantur ad
tanta Christiana Exaltationis illuminatæ
Charismata, ut ipsimet suam in se *ἀντιστοιχίαν*
ido-

idololatricam contueantur sanatam & sine maledicto (cui se eo potissimum die subjecerunt, quo præ gigantæo cælestis vindictæ contemptu super innocente Dei filio in aures Pilati Pontii expugnabiles conclamaverunt: *Sanguis Ejus sit super nos nostrosque filios* Matt. 27. v. 25.) uti nummis possint juxta illud Apostoli Tit. 1. v. 15. *Omnia quidem munda mundis, pollutis autem & incredulis nihil est mundum, sed polluta est eorum & Mens & Conscientia.* Taceo quod inter istiusmodi ociosos pollutarum & Mentium & Conscientiarum Judæos comperias tales Rerump. Christianarum fures ac mures, quales non tantum arrodunt monetam & virginalem ancillantium puellarum Christianarum pudicitiam, sed etiam gloriosam Christi Servatoris ac Domini nostri famam atque ita quotidie evadunt rei sexcentorum nefandorum Criminum læsæ Majestatis Divinæ. Quocirca omnis Papa (qui tali malignæ viperarum blasphemantium progeniei neque commercium nummorum adimit, neque privilegium mancipiorum tribuit, juxta præscriptum à præcipuo ipsorum magistro Syrach. 23. v. 25. *Pabula, Virga & Onera debentur asino; Cibus, Castigatio & Operam servo. Utro opera ejus cum castigatione, & quæret Requiem; sine remissis illi manus, & quæret Libertatem. Jugum & Lorum curvant cervicem*

*cem illi; servo verò malefico Tormenta & Cruciat-
tus. Immitte eum ad Opus, ut non otietur: nam
multum malum docuit Ocium: sed liberas Sy-
nagogas propter sacram auri famem con-
cedit) viderit, quid olim Judici vivorum
& mortuorum responsurus sit. Si enim Pa-
pa Dominus esset quadantenus Christi vi-
carius, ab ipso responsum hoc acciperet
omnis Judæorum advocatus: Desideriosi amici!
Vos ignoratis, quid petatis. Quisquis commiseren-
tium de vestro nutrimento & vestimento ita sollici-
tus est, ut vos vel ad mapalia ruralia & ovilia vi-
lia, vel ad expurgandas urbium plateas & cloacas,
vel ad lapidicinas & metallisodinas, vel ad exhau-
riendas navium sentinas ac latrinas, vel ad expedi-
tiones bellicas contra Turcas ablegat, ille animabus
vestris superbis fabricat salutarem Humilitatis pon-
tem per quem transeatis ad paradisiacum æter-
næ Beatitudinis fontem; quicumque verò pigerrimis vestris
ingeniis concedis mercaturas, in furibundis tradit
vobis machetas, quibus vestras trucidetis Anticri-
stianas animas, ob illud vestri Rabbīnorum præci-
pui Syrach. 27. v. 2. Clavus inter compages
pangitur lapideas, & inter venditionem at-
que emptionem peccatum ultrò citroque
teritur. Ecquid enim fiet de Judæo mercatore, si
vix salvari potest Christianus, qui studet arti ita
tractandi pecuniam, ut unquam malis quicquam
propter illam facere nolit, etiamsi per varias occa-
siones possit? Vis enim opum per quasvis mercatura
stro-*

Strophas ac nefas corrasarum non humiliat, sed inflat, vobis autem nulla alia lux ac dux opus est quàm Humilitas. Quare quantumvis maximam nationis vestræ avaræ domum mihi offerretis obryzo plenam; Romæ tamen nullam vobis concederem fallacibus mercaturam, nullamque Synagogam ille ego, qui condidici tentantibus impostoribus vobis vestroque obryzo maledicto maledicere sanctè in perditionem usque, quibus innatum, inveteratum & usitatum est Christo Domino meo benedicto maledicere. Ut igitur immanis peccati vestri particeps ego nullus evadam, induam vos cilicio & animas vestras humiliabo jejunio, & summo pere diesque noctesque invigilabo, numquidnam vos possim adducere ad auscultandum voci nostri Messie Jehovæ, qui vos sic alloquitur per os Josëis Prophetæ: Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, in fletu & in planctu. Quia ego vos tanta dilectione diligo, ut vel Anathema pro vobis fieri pervelim. Quicumque verò secundum carnalem suam prudentiam vestro veteri Adamo misericorditer benefacere student, illi malefacientes animabus vestris pariter atque suis immisericorditer nocent. Quapropter ego vos non tractabo tanquam Chananæi suos gentiles, sed tanquam Joseph suos fratres, qui sortiti sunt vitam ærumnosam, mortem preciosam, & spem post fata gloriosam. Quippe omnis cordatus legatus maximopere propugnat gloriam Domini sui. Qui vero nomen Domini sui posthabet turpi lucro, di-

dignum se reddit qui fulminetur fulmine
 Anathematis cælestis Deut. 27. v. 25.
 1. Cor. 16. 22. Quia dum Judas propter
 sacros argenteos Messiam tradit Synedrio,
 suam ipsius animam vendit Diabolo.
 Quod si quis *φιλαναγωγῆται φιλαδίφῳ* his
 pauculis recentioribus non fuerit satiatu-
 sed gaudeat Amplificatione, amplificatum
 mea pace abeat sic ex vetustiore *Sixtini A-*
manæ Consilio Academico in sua evulgatâ
 ad Grammaticam Martinio Buxtorfianam
 Coronide: *Illud solum considera, terrori Ju-*
daeis eos Christianos esse, qui in Thargum & Rab-
binis mediocriter versati sunt: non enim ignorant
pleraque hodierni Judaismi fulcra in iis vehemen-
tissimè concuti, imò convelli. Quo magis doleo,
hec utilissima studia adedò iis in locis jacere, ubi
Judæi catervatim habitant. Ex omnibus Ulti-
mi Judicii Prognosticis solam & unam Ju-
dæorum conversionem restare, constans & se-
rè unanimis Theologorum Opinio est. Et
certè Fundamentum habet in cap. ad Roman.
 XI. *Videmus tamen in quibusdam locis eam esse*
Ministrorum & Theologorum hac in parte
incuriam & inscitiam, eos mores & modum
agendi, ut non immeritò renovare possimus. magni
illius Lutheri lamentum: Ipse ego, inquit, si
Judæus natus fuisset, & ejusmodi Trun-
cos & saxeæ capita & doctores constitutos
vidissem Christiani populi, citius quibusvis
 Tur-

Turcis ac Scythis me conjunxissem, quàm ejusmodi Christianis. *Pro bellis* plane hætenus Judæos habuerunt, *pergit Lutherus*, in Pontificios *forſitan* à se deſertos, *verba cedere*, etiam magni Theologi. Quoties aliquis ad Chriſtianiſmum adſpiravit, putârunt ſe Officio ſuo egregiè perfunctos, ſi in Gentem illam fortiter convitiati eſſent. Sed in extremo die major pœna decerneretur tali debacchanti Theologo, quàm Judæo debacchationibus iſtis non commoto. Non enim convitiis, ſed argumentis Conſcientia errantis erigenda eſt. Certè, *inquit*, ſi Apoſtoli, qui & ipſi Judæi fuerunt, ſic tractâſſent nos Gentes, ut nos hætenus tractavimus Judæos, haud dubiè pauci vel nulli ad Chriſtum converſi fuſſent. *Et paulò poſt*: Sed imprimis deſuerunt illis, qui Judæos convertere volebant vel debebant, ſufficientia Media, nimirum protinus abſterriti ſunt Judæi, quando audierunt ſuperioris ævi Theologos nihil didiciſſe in Bibliis, ſed in Ariſtotelicis argutiis conſeſſiſſe. Medium ergò planè neceſſarium Ebrææ linguæ & per eam rerum Judaicarum noſtitia, cujus ſtudia utinam ad exemplum Belgicarum Eccleſiarum in ſuis excitarent illi, qui inter Judæos habitant!

Habitant quidem hodiè in Europa aliquamulti viri perdocti inter Judæos; nemo tamen quiſquam facile ad Fidem

in

in Christum Crucifixum convertet istiusmodi Apellas, nisi *ἡμεῖς* ad tantum miraculum patrandum tam legitimè fuerit vocatus & ablegatus quàm olim Jonas ad convertendos Ninevitas: tamen alioqui vel calleat plura Rabbiorum Mysteria quàm *Rittangelius*, vel illis exhibeat plura beneficia quàm *Serarius*. Quicumque enim unum Judæum ad salvificam in Christum crucifixum fidem convertit, tantum miraculum edit, ut videatur restituisse cæco visum, surdo auditum, claudo gressum & cadaveri mortuo vitalem spiritum. Plura addat, cuicumque ocioforum vacat: ego nolo cum *Tzidone* hîc Mundo *Libertatis* impatienti atque spinoso *spinus* esse *dolorificus* Ezech. 28. v. 24. sed abibo ruminatum illud Athanasii in epist. ad solitarios, ubi Imp. *Constantium* appellat *αὐτοκράτωρ*, quod Sacerdotum Consilio fuisset præsidere ausus. Quippe notorium est filios regios Regis illius magni Dei (cujus tabernaculum est *מלכות* Ps. 76. vers. 3.) Constantiam sanctorum Heroum Heroinarumque perseverantem ac triumphantem ita æmulari, ut per viam Regenerationis strictam se penetrantes & senectutem suam per portam cæli angustam exuentes, nec propter tentationem Spirituum infernalium, nec propter metum animalium rationalium, nec pro-

propter curam consanguineorum proximorum à regio recti itineris tramite vel dextrorsum vel sinistrorsum deflectant, sed tam in prosperis quàm in asperis *Invisibilem Pacem* ad finem vitæ suæ ultimum usque custodiant atque ita immolandâ victimæ coronatæ caudâ gaudeant. Quicunque verò abstali Concordiæ Perseverantis bono (de quo sic scribit Leo : *Hæc est Vera Pax, à Dei voluntate non dividi, & in his quæ solius Dei sunt delectari; quando enim Sensualitas nullâ parte resistit Voluntati, & Voluntas nullâ parte contradicit Rationi, tunc est serenitas Mentis, & tunc est Regnum Dei*). abhorret, pejor est Principe hujus Mundi, de quo notum est illud Christi : *Si Satanas insurrexerit & diffidet adversus semetipsum, stare non potest, sed finem habet.* Marc. 3.v. 26.

CAPUT XVII.

POSTEAQUAM res Victoris gestæ in æde Bellonæ ad solitum consultationis præsentissimæ æquilibrium erant sat examinatæ & dignæ Triumpho dijudicatæ, Imperatoris nomen illi à S. P. Q. R. confirmabatur, Triumphus decernebatur, & dies merito debitoque Triumphatui festivus indicebatur.

§. 1. Non semel tales incidebant casus atque causæ, quales Triumphatum morabantur, prout inter cætera liquet ex illo Livii l. 3. pag. 76. col. 2. de L. Lucretio Cos. *Lucretius cum ingenti præda, majore multò gloria rediit, & auget gloriam adveniens, exposit æ omni in campo Martio prædâ, ut suum quisque per triduum cognitum abduceret. reliqua vendita, quibus Domini non extitere. Debebatur omnium consensu Triumphus, sed dilata res est, Tribuno de Lege agente.* Enimverò si Imperator non fuisset vel Dictator, vel Consul, vel Prætor, atque eam ob rationem, quod Proconsules & Proprætores intra Urbis mœnia cum Imperio esse prohibebantur, intra Romam Imperio absistere necesse habebat, tunc quò triumphanti ipsi cum tanta potestate Imperatrice Urbem ingredi liceret, Lex Comitiiis Curiatis ferebatur de Imperio ejus Ducis intra Urbem per diem vel dies Triumphii continuando; cum nimirum privatis atque alienigenis copia Triumphandi nullatenus indulgeretur, nisi forsitan ex Privilegio quodam personali.

§. 2. Isthac autem Lege lata dieque Triumpho destinata, Imperator triumphali amictus habitu, armillis sumptis, laureâ redimitus, & augustum paciferæ arboris ramum dextrâ teneris, milites ad concionem convocabat. Quibus publicè privatim-

tümque laudatis, donabat pecunias & ornamenta, ut brachialia, torques, hastas puras, coronas aliis aureas, aliis argenteas, aliis alias, expresse in singulis suocujusque adipiscentis nomine pariter atque edito nobili facinore.

3. Quando autem Imperator congiarium distribuebat, inter elargiendum has fuisse missas voces accipientium accepimus :

Donostris annis Tibi Jupiter angeat annos.

CAPUT XVIII.

NOn operæ est persequi, quæcunque de Coronis Militariibus stylo ac filo Asiatico ἀνψαυρυπδῶς pertractari possent, juxta illud Chrysostomi hom. 3. in ep. ad Romanos : *Unusquisque magnorum virorum non à requie, non à deliciis, verum ab afflictione, à tentatione, insignes coronas reportarunt.* Cui sic subscribit Johannès de Montlyard Mythol. l. 6. c. 18. *On dit que Tantale fils d'Æthon traicta un jour les Dieux en sa maison, & qu'il leur servit son fils Pelops pour le manger, de qui Ceres devora une e'paule. Que signifie cela si non les traverses & afflictions que les gens de bien & sages ont à soutenir tandis qu'ils vacquent aux choses saintes & divines ? Car pour suy-*
vre

vre Dieu il faut abandonner ses enfans & ce, qu'on a de plus cher & precieux. Car la felicité de ce Monde encline plustost du costé des meschans que de bons: Et celuy que l'on void embarrassé de diverses adversitez, il faut faire estat, que Dieu l'a pris en grace, s'il les endure possédant son ame en Patience; ou pour le moins l'y recepra bien; et, d'autant que par telles incommoditez il exerce la Constance & Magnanimité des gens de bien. Cæterum mihi destinatum est, molli duntaxat brachio ingens istiusmodi argumentum tangere.

§. I. Quod Romulus solemnem *Triumphalis Corona* usum Urbi primus inuexit, sat innuit his Plutarchus: *Quercum excidit proceram, & Trophæi more formavit, singulaque Acronis arma ordine circumduxit; ipse autem veste succinctus caput comatum laureâ coronavit.* Corona autem inter cætera est symbolum Perfectionis & Exhilarationis. Hinc in exemplis est, viros plerosque coronatos coronas suas tempore luctus deposuisse, juxta illud Ezechielis: *Tolle coronam.* Enimverò Hieronymus ad Heliodorum in Nepotiani epitaphio laudat maximè *Periclem & Xenophontem Socraticum*: quorum alter amissis duobus filiis coronatus in concione disseruit, ut ostenderet, *se nihil dolere, nihil lugere*; alter verò cum sacrificans filium in bello inaudisset occisum, *deposuisse coronam* di-

dicitur, & eandem capiti reposuisse, simulatque fortiter in acie dimicantem compererat cecidisse, juxta illud Ictorum: *Per gloriam cum Gryllo vivit, qui in acie cadit.* Quippe belli præclaræ sunt mortes Martiæ; sed Philosophi Christiani malunt domi in lectulis suis mori silentibus, quàm in campis præliantium perstreptentibus. Quia ferè gravior est Mors lenta Davidis quàm violenta Saulis 2. Sam. 21. v. 17. Quid? quod major apud Ecclesiam sit gloria Davidis, qui mortuus est domi in lecto, quàm Saulis, qui cæsus est belli in prælio. Quando autem Græci & Romani olim nulli Deorum suorum alias nisi victimas coronatas offerebant, eo innuebant; Numina fastidire sacrificia manca, mutila & imperfecta. Christianis notum est, quid Deus Deorum exprobret priscis Judæis Malach. 1. v. 7. 8. *Qui afferentes super altare meum cibum pollutum dicitis, Qua in re polluimus te? In eo quod dicitis, Mensam Jehovæ contemtibilem esse. Nam quum affertis animal cæcum ad sacrificandum, nihilne est mali? & quum affertis claudum aut ægrotum, nihilne est mali? Offer illud jam Duci tuo, an acceptum habiturus sit te, aut an suscepturus vultum tuum, ait Jehova Zebaoth.*

§. 2. Quapropter enixissimè contendebant victoriosi bellorum Duces, ut assequi nomen Imperatorium & deportare

H

lau-

lauream possent. Laureæ quippe quæ ex lauri ramis baccisque contexebatur, erat præcipuum triumphantium Imperatorum insigne, & juxta *Ælianum* primùm ab Apolline fuisse traducta credebatur, prout his comprobatur Ant. Thylesius Consentinus comment. de Coron. *Ex arbore fiebat hæc Delphica baccis onusta grandibus, semper odora ac virenti, eademque cædis ac scelerum expiatrix, ac sola Jovis fulminibus inviolata, iisque de causis omnibus Triumpho destinata. E laureto capiebantur hæc Aventini in ornamentum illud Triumphantis, ubi nunc nemus habet densissima ac pulcherrima lauru constitum. Cui sic succinit Phædrus l. 3. rationem reddens Poëticam:*

*Olim quas vellent esse in tutela sua
 Divi legerunt arbores: Quercus Jovi,
 Et Myrtus Veneri placuit, Phæbo laurea,
 Pinus Cybelæ, Populus celsa Herculi.
 Minerva admirans, Quare steriles sumerent,
 Interrogavit. Causam dixit Juppiter:
 Honore fructum ne videamur vendere,
 At mehercule narrabit, quod quis voluerit,
 Oliva nobis propter fructus est gratior.
 Tunc sic Deorum genitor, atque hominum sator:
 O nata meritò Sapiens dicere omnibus,
 Nisi utile est, quod facimus, stulta est
 Gloria.*

Quid? quod Arbor Regia fausto Imperium
 omine portendere videatur; prout compe-
 rias

rias apud Lampridium de Alex. Severo.

§. 3. Hæc verò *Triumphalis Corona*, prout attestatur Paradinus in Symbolis Heroicis mihi pag. 260. *Temporis diuturnitate, Imperio decrefcente, postmodum unionum & margaritarum admixtionem, nec non & aliarum gemmarum variationem admisit; ac tandem ex nativa lauro in laurum sculptam aureoque circulo impostam commutata fuit: quemadmodum adhuc vel in hodiernum diem in antiquis numismatibus & statuis inspicere est.*

§. 4. Est moris illorum auctorum, qui Antiquitatis studio mulcentur, ut vel in sylvas vel in aquas moliantur. Hinc Philostratus lib. 2. de Vita Apollonii Tyanæi memorat, quod penes Taxicam urbem Indiæ maximam fuerit repertus elephas cum torque inscripta his verbis: *Alexander Jovis Filius Ajacem Soli*. Sic enim inmanem illum Alexander nuncupaverat elephantum, animal magnum magno magni Ducis nomine insigniens. Ab illo autem tempore, quo torquis illa feræ erat annexa, conjiciebant indigenæ annos 50. supra 300. ad eam tempestatem intercessisse. Conradus Celtis autem commemorat, quod unus lucius anno à Christi natali c I O CCCCXCVII. circa Imperialem Sueviæ urbem *Heylsrun* in stagno captus, & in eo repertus annulus ex ære

cyprio inter branchias sub cute modicam splendere partem visus sit, ubi verba Græca exteriori annuli peripheriæ inscripta hæc legebantur : Εἰμι ἐκ τῆς ἰχθῦς, ἡσυχία τῇ λίμνῃ παντὸς πρώτῃ ἐπιτοχῇ, διὰ τῆς κοσμητικῆς διδραχμῆς β. πὰς χεῖρας, ἐν τῇ ε. ἡμέρᾳ τῆς δευτέρου. E quo collegit Arithmetica doctorum, piscem illum in stagno annis CCXLVII. vixisse vivendoque Imperatores Romanos ad unum omnes vicisse, quippe quorum nemo unus 100. annos vixisse legitur, juxta illud ICtorum : *Homo presumitur vivere vitam 100. annorum.* Multi namque eorum citius morti occubuerunt quam artem bene moriendi perdidicerunt, juxta præmonitum illud Senecæ : *Veniētem Mortem nemo hilaris excipit, nisi qui ad illam se diu composuerit.* Qualiter autem in hora mortis mortalium animæ offenduntur, taliter hinc tolluntur, ut elucet è duobus illis latronibus, inter quos medius in cruce pendeat Christus. Christus enim uni illorum promittebat Paradisum ; derelinquebat verò alterum extra paradisum. Quemadmodum igitur cælestis Pater ex charactere suo novit suos eosdemque per emissos Angelos suos bonos transfert in æternam patriam : Ita infernalis Pater è charagmate suo novit suos, eosdemque per emissos Spiritus suos atros abripit ad se exsu-

exfulantem in suum æternum infernum. Infernum autem istunc hircorum avarorum, superborum & luxuriosorum æternum nemo unûs feliciter effugiet quàm qui tridentem Paradisi clavem accepit & ad illam Portam portarum viventem & sic eloquentem se adhærendo recepit: *Ego sum Ostium, per me si quis introierit, salvabitur.* Cui Haymo sic subscribit: *Per Quinque Gerundia obtinetur Vita Æterna.*

I. Repuerascendo, Matt. 18. v. 3. *per pœnitentialem transitum ex schemate moribundo ejusvis mundana concupiscentiæ peccatrici.* I. Cor. 7. v. 2. 31. & Joh. 2. v. 16. & 17. *in vitam ac naturam immortalis Dei* I. Joh. 3. v. 14. 2. Pet. 1. v. 4. Quippe generosi pueri paucis contenti

Ludunt, rixantur, cedunt, citò pacificantur.

II. Consulendo Divina Oracula scrutanda, lectitanda, auscultanda & observanda Joh. 5. v. 39. Apoc. 1. v. 3. Matt. 7. v. 24. Luc. 11. v. 28. Joh. 14. v. 15. & 21. Jac. 1. v. 22. & 25. *ut in viviis triviisque omnino omnibus Conscientia tam Errans quàm Dubitans cognoscat recognoscatque, utrum procedendum planè, an retrocedendum sanè? qualiter credendum? qualiter confitendum? qualiter sperandum? quid committendum? quid omitendum? quid prosequendum? quid fugiendum? quomodo pedes lavandi? quomodo eleemosynæ erogandæ? quomodo jejunandum?*

quomodo formandæ Orationes & gratiarum actiones? quomodo psallendum? quomodo ad S. Cenam accedendum? quandiu in vinea Domilaborandum? quando sabbatizandum? ubi gaudendum? ubi dolendum? ubi loquendum? ubi tacendum?

III. Vigilando Marc. 13. v. 37. *ob varios Satanismos supra nos, infra nos, intra nos, circa nos* Matt. 7. v. 27. Marc. 7. v. 23. 24. Jac. 1. v. 13. 1. Pet. 5. v. 8.

IV. Sacrificando. *Quia verus Christianismus est talis Regalis Pontificatus, in quali clunaculis Jejunii sancti acutis Electi universas gule, superbie, avaritiæ, invidiæ, vindictæ & cujusvis alterius anomie bestias jugulant, Deum suum in Spiritu & Veritate adorant, & tam in asperis quàm in prosperis victimas laborum eucharisticas immolant.* 1. Pet. 2. v. 9. Esa. 58. v. 6. 7. Matt. 6. v. 17. Joh. 4. v. 23. 24. & Heb. 13. v. 15.

V. Pugnando ad Victoriâ usque Jac. 1. v. 12. Luc. 13. v. 24. 2. Tim. 2. v. 3. 5. 11. 12. 2. Tim. 4. v. 5. 7. 8. Apoc. 2. v. 10. *Quia ferè nemini ante militarem pugnam & victoriâ Imperator cælestis Triumphalem solet dare Vitæ eterne Coronam.* Hinc isthac novâ, inaudita & rarâ parentatione parentavit Jacobus Strada Imp. Michaëli Paphlagoni: *Christianissimè mortuus est.* Est autem secundum misericors Christianæ Charitatis Judicium Christianissimâ Morte dignus, qui ante mortem in se vermem victorum rodend-

dentem enecat, offensas proximo condonat, Testamentum æquum ac bonum ordinat, Pascha Sanctorum supremum celebrat, Paradisum celestem prægustat, & Spiritum suum Deo commendat atque renidente ore expirat, Act. 7. v. 16.

§. 5. Reliqui connituntur antiquitates effodere vel ex cæcis montium visceribus, vel ex mortuorum sepulchris, vel eruere ex collapsis vetustorum murorum, arcium, turrium & ædificiorum ruderibus, vel inquirere ex annosis arboribus, statuis, pyramidibus, fornicibus, cylindris, columnis, canalibus, lapidibus, codicibus, numismatibus.

§. 6. Numismata quidem Imperatorum Romanorum nulla conspicias, in quibus repræsentetur vel innocentissimus *Abel* à fratre *Cain* trucidatus, vel *Columba* pacificum Olivæ ramusculum in arcam Noë inferens, vel crucifixus *Agnus Dei*, qui tulit peccata Mundi: Videas tamen præter aquilas, gryphos, crocodilos, leopardos, ursos, leones, tigrides, lupos & confamilia animantia nocentia in Numis Cæsareis etiam multas Icones Materiam nostram Triumphalem illustrantes, juxta illud Crucii in suo Mercurio. l. 1. ep. p. 69. *Non currenti, sed decurrenti laurea deternitur.*

§. 7. Habetur enim Numisma *Valenti-*

niani, in quo conspicitur Imperatoris statua loricata & paludata, dextra aliam statuatam genibus flexis precantem, orantemque corona turrata elevans, sinistra Victoriā ferens cum Inscriptione: PRÆPARATIO REIPUB.

§. 8. Habetur Numisma *Grātiani* referens Victoriā alatā, stolatā, dextrā coronā laureā, sinistrā ramum palmæ tenentem, cum inscriptione: SEVERITAS PRINCIPI JUVENTUTIS. Juventus autem Palatina illa evadet olim insigniter gloriosa, quæ jamdudum evadit tam conscientiosa, ut ne patriæ quidem causā velit quicquam fœdi contra Jus fasque perpetrare, neu Euphemio apud Thucydidem sic blateranti auscultare: *Regi aut Civitati imperium habenti, nihil injustum, quod utile.*

§. 9. Habetur Numisma *Firmi* Nob. Cæs. in quo conspicitur Imperator Trophæis insidens, dextrā Victoriolā alatā tenens, sibi Coronā imponentem, sinistrā telum, cum inscriptione adulatrice: ROMA ÆTERNA.

§. 10. Habetur Numisma, in quo conuectuaris Currum Triumphalem, cum Inscriptione: GERMANICUS CÆSAR; juxta illud Valerii Maximi: *Omne præclaris facti decus crebrā memoria in seipso revirescit.*

§. II.

§. 11. Habetur Moneta *Caii Caligulae*, in qua cernitur talis *Corona Exploratoria*, quali in Expeditione Germanicâ, devictis hostibus, milites Victoriæ participes donaverat, ex lauro confecta, distincta O & D siderumque specie. In medio coronæ se exhibent Trophæa ex varii generis armis congesta, cum inscriptione: **VICTORIA DE GERMANIS. S. P. Q. R.** juxta illud Fr. Petrarchæ: *Virtutem cole, dum vivis, famam invenies in sepulchro.*

§. 12. Habetur Numus *C. Julii Cæsaris* repræsentans Imperatorem coronâ laurea ornatum, dextraque ramum lauri tenentem, stantemque in curru triumphali, qui Elephantis I V. trahitur.

§. 13. Habetur Numus *Procopii Cæs. Aug.* qui repræsentat Cæsarem stantem in suggestu, & militibus concionantem, cum inscriptione hujusmodi: **EXERCITUS INVICTUS.**

§. 14. Habetur Numus *Posthamii Junioris Augusti*, in quo stat statua *Æsculapii Autolai Nothi* comata, barbata, pectore seminudo, dextra baculum, serpente circumvolutum tenens conspicitur, cum inscriptione: **SALUS EXERCITU**, juxta illud Macrobij Aurelij Theodosij l. 1. Sat. c. 20. *Est Æsculapius vis salubris de substantia solis, subveniens animis corporibusque mortalium. Salus*

autem naturæ lunaris effectus est, quo animantium corpora juvantur à salutifero firmata temperamento. Ideo ergo simulachris eorum junguntur figura draconum, quia præstant ut humana corpora velut infirmitatis pelle deposita, ad pristinum revirescant vigorem ut revirescunt dracones per annos singulos pelle senectutis exutâ. De Æsculapio autem hoc (cujus filii credébantur esse Machaon & Podalirius, filia autem Salus) inter cætera porro poëtantur; Ipsum ab Apolline patre ex Coronide matre esse progenitum, in monte Tithæo expositum, à capra nutritum, à cane custoditum & tandem ab Aristane pastore repertum & pro novo Numine servatum ob irradiantem verticis ac vultus splendorem; Chironi Centauro Thessalo deinceps à Mercurio traditum Medicinæ incunabula didicisse, uberiores autem ejus cultum ab Api præcipuo Templi Ægyptii ministro combibisse & perfectionem ab Apolline parente perdidicisse, & sub hac præ sacra auri fame omnem orbis regionem circuisse & ubique venale δῖον μαθήσιον studiumque suum languentibus prostruuisse & ad postremum ob scientiam inflatum apud Epidaurios se Deum nominasse, & jactasse se vel mortuos posse ab inferis excitare, atque ad prævias Plutonis querimonias ob tantam vanæ gloriæ arrogantiam cælesti Jovis zelotæ fulmine idum miserè conflagrasse & animam arrogantem efflasse, prout notant notarum scriptores ad illud Virgili 7. Æn.

Nam-

Namque ferunt famâ , Hippolytum ,
 postquam arte novercæ
 Occiderit , patriasque explerit sanguine
 pœnas ,
 Turbatus distractus equis , ad sidera rur-
 sus
 Ætheria , & superas cœli venisse sub
 auras ,
 Pœoniis revocatum herbis , & amore
 Dianæ.
 Tum Pater omnipotens aliquem indi-
 gnatus ab umbris
 Mortalem infernis ad lumina surgere
 vitæ ,
 Ipse repertorem Medicinæ talis & artis ,
 Fulmine Phœbigenam Sygias detrussit
 ad undas.

*Variis autem in locis hoc animal superbia Medicæ
 mortale pro Numine post mortem suam à cæcige-
 nis Ethnicis colebatur , præcipuè autem Romæ in
 insula Tiberina , quæ talem Biremis formam ha-
 bere videtur qualem accepisse consabulantur ab eâ
 navi qua ille Archiater Romam advectus esse vul-
 go credulo creditur , prout elucet è Mythologia Jo-
 hannis de Montlyard , qui ex Natali Comite
 l. 4 c. XI. ad nominatissimum illum Principem
 Condæum Henricum de Bourbon anno
 CIOIOXCIX. sic scripsit : Ovide au
 XV. des Metamorph. dit , qu'Æsculape
 se transfigura un jour en Serpent. Car*

comme la peste affligeoit une fois cruellement la ville de Rome, si que tout le sçavoir & experience de leurs Medecinis ne pouvoit apporter aucun soulagement à leur mal : adonc ils despescherent une Ambassade vers Apollon à Delphes pour avoir son advis & conseil : lequel leur fit responce qu'ils n'avoient qu'à s'adresser à son fils ; & ainsi les renvoya à Æsculape. Alors le Senat Romain fit une seconde despesche en Epidaure : où les Ambassadeurs arrivez exposerent au Conseil de la ville le Subject de leur legation, supplians vouloir faire ceste faveur & courtoisie aux Romains de leur donner Æsculape, pour avoir guerison de la maladie qui les tourmentoit si indignement que leurs bourgeois & citadins mouroient à grostas sans secours ne soulagement quelconque : adjoustans pour plus vray-semblablement les inciter à condescendre à leur requeste, la responce qu'ils avoient eüe de l'Oracle. La chose mise en deliberation les voix & opinions furent fort diverses ; les uns accordans cette courtoisie & charité ; les autres la refusans, remonstroyent qu'ils en pourroyent peut-estre avoir affaire pour telle necessité, & ni le pourroyent recouvrer assez à temps. En fin l'affaire fut si longuement & si doubteusement disputé

puté que le jour se passa sans rien conclure. La nuit suivante Æsculape parut en songe au chef de l'Ambassade Romaine, tenant de la main gauche un baston enlacé d'un Serpent, & de la droite agençant sa barbe. Si luy fit promesse de quitter son Temple d'Epidaure desguisé en Serpent, & s'en aller avec eux à Rome. Et de fait si tost les Ambassadeurs esveillez se furent mis en prieres & oraisons pour sçavoir de luy s'il desiroit qu'on luy dressast là quelque autel au nom de la Republique des Romains, ou s'il auroit patience jusqu'à tant qu'il fut arrivé à Rome: voycy qu'ils apperçoivent dedans ledict Temple un grand Serpent siffant si estrangement que tout le Temple en fut esloché & croula depuis les fondements jusques au faiste, si que son autel & son image, & toutes les reliques du Temple en furent esbranlées. Il avoit en outre les yeux si resplendissans de feu que les Romains en furent grandement effrayez. Mais le Prestre recognoissant ceste Transfiguration les assura qu'ils auroient bonne & favorable issue de leurs souhaits, & exhortant d'adorer ce Dieu devotement, ils s'en mirent en devoir: lequel pour tesmoigner qu'il exauçoit leur priere, faisoit branler la creste qu'il avoit sur la teste; & se prit derechef à sif-

flercomme auparavant. Puis devant que sortir du Temple il se tourna de costé & d'autre comme disant *A Dieu* à ses autels & mesmes à tout le bastiment. Delà il passa à travers la ville au veu & sceu des habitans, lesquels l' accompagnans il se traina tant qu'il arriva au port, où estoit le navire des Romains, dedans lequel il entra volontairement : lesquels ayans ce qu'ils desiroient, firent voile & reprindrent leur voute, tant qu'arrivans à Rome par le Tybre, sa venüe ouïe, il fut receu en tout honneur & reverence par le Senat & tout le Peuple accompagné des Dames & Vestales, avec plusieurs sacrifices & encensemens, ayans pour cest effect dressé plusieurs autels sur la greve : durant lesquels comme il contemploit de costé & d'autre la situation du país, il apperceut une belle isle sur le Tybre, dedans laquelle (monstrant qu'il vouloit choisir ce lieu pour sa demeure) il quitta la forme de Serpent & reprint la sienne divine. Ainsi par la venue de ce Dieu cessa la peste à Rome. *In illa autem Insula fingitur hic Impostor in manu habere baculum nodosum, quo innuunt difficultatem Medicæ artis : laureâ coronatus, quod ea arbor sit plurimorum remedium ; Et Draco ejus custodiæ additus, quæ res ad utramque hominis valetudinem maxima est, juxta cre-*

crebrum illud Ciceronis ad suam Terentiam : *Valetudinem tuam cura diligenter*. Diligentius autem curetur Valetudo animæ, ut Conscientia per Agnum Dei Crucifixum semel sanata ne denuò vulneretur, vel cauterio notetur.

§. 15. Habentur denique Nummi Impp. *Conradi Saliqui & Michaëlis Paphlagonis* ; quorum ille repræsentat mulierem stolatam, dextrâ ramum olivæ, sinistrâ hastam ferentem ; cum inscriptione : PAX PERPETUA ; hic verò continet effigiem Salvatoris, dextra globum, sinistrâ librum tenentis, solioque insidentis, additâ cum inscriptione : CHRISTUS PAX VERA. Vera autem hæc Pax à Mundo, cujus Princeps est Diabolus, nunquàm conspicitur neque cognoscitur Es. 48. v. 22. atque c. 57. vers. 21. sed quoad ejus fieri potest, pervertitur & eluditur : quia transcendit in tantum vel subtilissimum quemque naturæ ac acutæ rationis mundanæ captum, ut Mundus nequam nequeat sponsam Regiam diligere quam nequit intelligere ; sed malit suas Religiones Babylonicas diligere, juxta illud Philonis Judæi Alexandrini : *Religio sua cuique videtur optima, ut quæ non ratione, sed affectu dijudicatur*. Plura adderem, sed cum in Mundum invitum (qui jacet totus in *Falsæ Pacis* sterquilinio tanquàm

quàm porcus in volutabro) nequeat conferri beneficium, facile abs quovis benevolò Lèctore excusabor, ob illud ICtorum l. 50. ff. de R. J. *Culpâ caret, qui scit, sed prohibere non potest.* Potest enim nemo Potentatuum prohibere, quominus tam Pontificii concordantes malè quàm Protestantes discordantes bene (absit *Nemesis* adverbio) se cognominent *Orthodoxos*, cùm tamen non plures unâ possit esse Ecclesia Catholica Orthodoxa, ob illud Aristotelis: *Plus uno nequit Verum esse.* Ah cecitatem! Matt. 6. v. 23.

§. 16. Quamvis igitur, si antiquæ Coronarum origini (quæ per aliquam multa retrò secula ad Janum bifrontem inventorem à plerisque transcribi adsolet) insistamus, nullatenus inficias eamus; Triumphantium coronas primitus fuisse laureas: postmodum tamen illas exstitisse aureas, petas ex A. Gellii l. 15. c. 6.

§. 17. Atenim ita aurum sæpè lauro erat ornamenti gratiâ superinductum, ut, etsi coronæ auro elaboratæ magis conspicuæ forent, laureis neutiquam locus adimere-tur. Nam quemadmodum laureati Triumpho milites aderant, ut annotant Philologi ad illud Ovidii:

Ite, triumphales mea tempora cingite lauri,
 & nihilominus vallares, murales navales-
 que insuper aureas aut ipsimet Imperatores
 gesse-

gesserunt, aut ad minimum sibi in Triumpho symbolum præferri jusserunt: Ita Imperatores dum sibi Triumphum solemniter peragerent, laurea aureaque pariter coronâ exornabantur, ut edocetur è Livii lib. 10. mihi pag. 285. col. 2. ubi commemoratur *de toga prætexta, tunica palmata, toga picta & corona triumphali laurea*que. Lauro olim ille malignus malignæ Conscientiæ Imperator *Caligula* ad minima quæque tonitrua caput obvolvebat, credens, hanc plantam cælo esse tam amicam, ut nullo unquam fulmine afflari queat. Quòd quum fulminans Divina Ira nullum lauri aut auri idolum curet, sed suo tempore in quodvis caput nequam se penetret; longe tutius gaudet, qui Conscientiâ maculosâ, dubiosâ, formidolosâ & scrupulosâ caret. Emaculata enim Conscientia est talis securâ laurea, qualis sanctè ridet omnia Mundi & Orci fulgura.

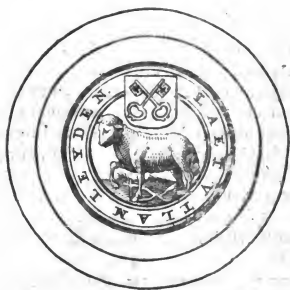
§. 18. Coronam autem auream, cui res præclarè ab Imperatore gestæ conspiciantur insculptæ, fuisse tanti ponderis, ut vix à toroso lacertorum validorum bajulo bajulari posset, Juvenalis innuit, dum cecinit:

— — — — — *magnaue coronæ*
Tantum Orbem, quantæ cervix non sufficit
una

Quippe

*Quippe tenet sudans hanc publicus, & sibi Consul
Ne placeat, curru servus portatur eodem.*

Tali Coronâ Triumphali triumphabunt
præstabilioribus olim in illo Regno (de
quo scribit Augustinus de tripl. hab. c. i.
t. 9. col. 810. *Regnum Dei est omni fama majus,
omni laude melius, omni scientiâ innumerabilius,
omni gloriâ excellentius*) illi, qui vocati fuerint
ad nuptias Agni, posteaquam secuti fuerint
vestigia Agni Apoc. 14. vers. 4. Ad quem lo-
cum piè allusisse videtur *Leydense Consistorium
Ecclesiasticum*, dum sibi hujusmodi effingen-
dum curavit signaculum protrepticum :

§. 19. Cæterum Coronam Civicam civis civi condonabat, à quo ereptus extremo discrimine erat, ut palam tali teste testaretur, cui suam salutem deberet, & vitam suam acceptam referret. Ea autem contexebatur è frondibus iligneis: quippe quoniam antiquitus Quercus glandifera (quæ erat Arcadum amica, & non Jovi modò, sed ejus quoque germanæ atque uxori Urbium præsidibus dicata) esuritioni consulebat humanæ. Quò respexit non tantum Claudianus, dum in laudib. Stilicon. c. 3. præscripsit:

*Mos erat in Veterum castris, ut tempora
quercu*

Velaret validis fuso qui viribus hoste

Casurum potuit morti subducere civem;

At Tibi qui poteris pro tantis Civica reddi

Manibus? aut quæ Te pensabunt sacra Corona?

Verum etiam Ant. Thylesius Consentinus in Comment. de Coron. §. Reddebatur: ubi ait: Pia erat Civica nec ingloria, quæ qui Civem, unde nomen nata est, ab hostibus circumventum magis alterius quàm sui capitis memor liberasset, magnificis verbis pro concione laudatus à Duce suo laudabatur. Hæc Coronâ (quantumvis aliàs fuisse lignea, aliàs esculea perhibetur) aureæ illi, quæ olim Demostheni adjudicata fuit, antehabebatur. Eâ dignum L. Gellius Censorinus M. Tullium frequenti

quenti Senatu pronunciavit , patefacto
pariter atque oppresso scelere Catilinario.
Hanc autem , servato parente , non minus
modestiae quàm pietate & fortitudine cla-
rus adolescens P.C. Scipio Carthaginensium
domitor repudiavit. Hâc Corona indignū
se reddidit Hercules, juxta illud Melanch-
thonis : *Chalcidensis ille Lyricorum Princeps*
Linus , qui primus liberales doctrinas ex Phœnicia
in Græciam attulisse scribitur , Herculem literas
& Musicam docuit : quem adolescentem cum
objurgaret colendus ille praeceptor , discipulus iratus
& ingratus tabulam , in qua literarum characteres
pinxerat , capiti objurgantis tantopere illisit , ut
amplius non objurgaret , sed ætutum expiraret :
cum tamen Deo Creatori, pio genitori ,
idoneo præceptori, & probò animarum pa-
stori non possit reddi ἱστίον. Ingrati au-
tem omni ope divinâ humanaque indigni viden-
tur , ut colligas ex oratione oratorum
Campanorum ad Senatum Romanum
apud Livium l. 7. Inter cæteros autem Lini
versus superantes hi in Spem ambo olent
magis lucernam Christianam quàm Ethni-
cam :

Εὐπαχὺ καὶ παῖτ'. ἐπὶ ἐκ ἑς' ἐδὲν ἀεὶ
πῶν.

ῥαδία πάντα Θιῶν τελέσω, καὶ ἀνένυτον ἐδὲν.
Quid? quòd sua cuique militi Christiano
Corona Civica à supremo Imperatore Chri-

Christo post hanc vitam in Ecclesia Triumphante non denegabitur, qui jam in Ecclesia Militante tam bene stabit & tam legitime pugnabit, ut superet & demonstret, suum *πλίστυμα* esse in cœlis Phil. 3. v. 20. Hac Coronâ se indignos demonstrârunt, de quibus sic legitur Psal. 78. v. 9. *Posterius Ephraimi armati, arcu jaculantes, praelii tempore terga vertebant.* Doleo vicem magnæ illius stellæ è cælo Ecclesiastico delapsæ, cujus hanc facit mentionem Epiphanius: *Doctissimus ille vir Origenes Adamantius sub ipsa concione, quam ad frequentem populum habebat, ad illud Psalmi 49. vers. 6. pervenit: Peccatori autem dixit Deus; Quare tu enarras Justitias meas, & assumis Testamentum meum per os tuum. Hic Origenes Conscientia, velut terra movet insolito succussu. Nam Origenes librum, quem manu tenuerat, clausit, & ubertim illachrymans abiit è cathedra, quod meminisset, se Alexandriæ vi Tyrannidis attractum Diis obtulisse thura: Auditores omnes sui Oratoris miseri cum flente flentes concionem solverunt.*

§. 20. Muralis autem Corona ex auro in formam muralium pinnarum conflata nemini nisi illi ab Imperatore exercitus datur, qui primus vi & armis animosè hostium mœnia in urbem transcenderat. Coss. Romanos Livius lib. 30. inter cætera vocat *Muralibus insignes Coronis.* Quot autem

tem Coronis Muralibus Romanus ille Achilles *L. Sicinius Dentatus* gavissus olim fuerit, jam supra cap. IX. commonstravimus. Coronam Muralem hodieque in Ecclesia Militante nansciscatur ille, qui inter quosvis Satanismos cum Psalte psallit Victor: *Ego per Deum meum transilio murum.* Murali istiusmodi Coronâ se olim *Ioseph* ille castus dignum præstitit, ubi appetentem heri sui partem adulterare noluit; sed aufugere ab accensa illa gehenna sub umbram divinarum alarum maluit, juxta consilium fidelis Poëtæ Catecheticum:

Quid facies, facies Veneris cum veneris ante?

Ne sedeas, sed eas, ne pereas per eas

cum illis furum furibus omnibus, qui per cunctabundum *adpectum* perveniunt ad inflammantem *affectum*, ab inflammante affectu ad libidinosum *taetum*, & ab libidinoso taetu ad nefandum *aetum*, ut loqui amant Icti. Si enim laceffitus servus cum illiciente hera rem clam habuisset, Prorex Ægypti non evasisset, sed Spiritum Chrismatis sui cœlestis ardentem & lucentem extinxisset & homo trium literarum infamis apud solem Justitiæ oculatissimum audiisset, juxta illud Phocylidis interdictum: *Μήτε χαμοκλοπίει.* Quia furem furum agit, qui clam alterius uxorem permolit & nullus perpendit quod

Leta

Læta Venus veniens tristis abire solet.

Nemo autem unus Coronâ tali facilè gaudebit nisi quicumque in loco & tempore talem artem condiderit, de quali ex ore sponsæ ad sponsum fit mentio in Cantico Canticorum hac benevolentissima allocutione: *Fuge, dilecte mi, & assimilare caprea cervorumque binnulo salienti in montibus aromaticum.* Percalluit hanc artem Propheta Habacuc confitensc. 3. V. 20. *Jehovi Dominus robur meum est, qui disponit pedes meos tanquam cervarum, & super excelsa mea facit ut incedam.* Percalluit quoque hanc artem ille aëripedis cervi æmulus Propheta Régius David qui Psal. 119. vers. 32. Deum suum sic alloquitur: *Ego percurram præceptorum tuorum viam, quum meam dilataveris animam.* Percalluit hanc quoque artem Apostolicus ille gentium Doctor qui 2. Tim. 4. vers. 7. sic inquit scribere: *Certamen illud præclarum decertavi, cursum consummavi, fidem servavi &c.* O saltatores saltatorum! Saltandi hac arte quoque imbutum fuisse arbitreris Theologicum illum Jesuiticæ militiæ Tribunal *Drexelium*, quippe qui inter cætera sic notissimos quosque suæ sibi turmæ commilitones alloquitur part. 3. de Christo moriente cap. 5. §. 7. mihi pag. 356. *O Veri Polliciti! O falsi Christiani! O pii Pharisei, qui omnia religiosæ vestris ceremoniis metimini, qui consilia vestra*

vestra soli Fortunæ applicatis, qui ad omnem illius motum vos movetis, & utcumque est ventus, exin velum vertitis. Et in Antigaph. hom. c. 4. pag. 938. ubi cumprimis Conscientiam multorum Jesuitarum & aliorum Papistarum Pharisaicam Lectores suos sic docet cavere & propriam curare: Conscientiam Pharisaicam appellamus, quæ camelum glutit, percolat autem vinum in quod fortè illapsa est musta. Hoc genus hominum Christus singulariter notans Matt. 23. v. 23. Væ vobis, inquit, Scribæ & Pharisei Hypocritæ! quia decimatis mentham & anethum & reliquistis quæ graviora sunt, Judicium & Misericordiam & Fidem. Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Judæi & eorum Pharisei crimina capitalia non curabant, non vitabant, in minimis noxis solliciti trepidabant. Die Parasceves Pilati pratorium ingredi summæ religioni habuerunt; innocentem cruci affigere negotii nihil penitus illis faceſſebat. Haud absimiles reperias inter Christianos, quibus grande placulum est, in ægroti gratiam lixæ carnis jusculum die Veneris prælibare, at verò alios maledictis figere, aliorum laudibus obtreſtare, invicem mordere, invicem comedere. & consumere, itaque humanas carnes dentibus quasi concerpere, ludus & jocus est. Conscientia Pharisaica ex asse. Quod B. Lucas 11. 42. in Hebræos hypocritas scripsit, id in Christianos hos Phariseos di-

dictum puta : Væ vobis Phariseis ,
 quia decimatis mentham & rutam
 & omne olus , & præteritis Judi-
 cium & Charitatem Dei. Hæc au-
 tem oportuit facere , & illa non
 omittere. Narrat vir eruditus , femi-
 nam illustrem genibus reptantem in sa-
 crarium ingressam , singulari reveren-
 tiæ argumento ; illud ipsum tamen re-
 bus omnibus despoliavit. O Christiani
 Pharisei ! qui relinquitis que graviora
 sunt Legis , in minutis hæretis , & soli-
 das Virtutes negligitis. Peregrinationum
 culam omitte magnum censetur ne-
 fas ; fortunis aliquem evolvere , famam
 illi diminueri , in ludicro & vili ponitur. *Animam*
 Quicquid Exterioris Cultus est , omnesque *ram Pon-*
 Cæremonie accuratissimè servantur ; In- *esticia-*
 teriores Fides , Amoris , Spei Actio- *rum Ec-*
 nes vix quidquam curantur. En tibi ! *clesia est*
 quàm ampla etiam nunc Phariseorum sa- *ceremo-*
 mialia ? Alterum ergo est , Propriam *niarum*
 Conscientiam unicè curare. Hoc certe *quasi Le-*
 Thomas Morus , doctrinâ & sanctitate *itica-*
 vir magnus , præstitit eximie. Qui lite- *rum ple-*
 ris , quas è fatali carcere ad alios misit ,
 hæc quoque inseruit : Circa aliorum
 Conscientias curiosus non sum ,
 meam solius diligenter curo. Et
 profectò in mea curanda (parcat

mihi Deus!) satis superque quod agam,
invenio. Nobile prisce ævi nomen est:

Tecum habita, & nôris, quàm sit tibi
curta supellex.

*Suam quisque Conscientiam quàm diligentissimè
curet. Tametsi totum Galliarum Regnum pro do-
mo tibi sit unica, si Tecum ipse habitare ne-
scias, nusquam habitabis, etsi habites ubique.
Ergo Tecum Habita. Et part. 2. de Christo
moriente cap. 11. §. 5. nu. 3. Ne quæso
pannum nostrum tantummodò laceremus, sed pe-
ctus nostrum mutemus, erigamus illud ad alta.
Ceremoniis tam vacuis non gaudet Deus. Ah!
quanti sunt, qui die Parasceves templa obeant,
ad Christi cenotaphia procumbant, simulachrum
Crucifixi venerentur, pectus tundant, stipis ali-
quid spargant: hæc signa boni luctus sunt, sed
signa tantùm &c. Et parte 3. de Christo re-
surgente cap. 8. col. 2. pag. 431. Lugenis
Ecclesiæ sacrum carmen est: Ecce quomodo
moritur Justus, & nemo percipit corde.
Esa. 57. vers. 1. Verissimum. Moritur Christus,
& quis est, qui hanc Mortem percipiat corde?
Iconem Crucifixi Jesu salutamus osculis.
P:è hoc: sed ubi Cor? Ceremoniis inheremus,
sed ubi dolentis animus? Crucem veneramur,
sed quis pendentis in Cruce societatem ambit?
Morientem Christum adspicimus; sed ubi com-
morientes? Ah! NEMO percipit corde. Cor-
de Petri Apostoli igitur Alexander VII.*

caret, si verus Apostoli Petri successor audire gaudet, & emorientem è Mundo Christum, cuius *Vicarius* cognominari auct, nunquam ita corde percipit, ut omni pompæ mundanæ valedicat, omnia præsidia humana aboleat & ad aram crucis confixus miracula edat, latronem animæ suæ convertat, Orationem heptalogicam ad populum Romanensem habeat, pro Protestantibus (quos jamdudum irritò Anathematis fulmine afflat) preces fundat & tandem Spiritum suum in misericordes Patris cœlestis manus transcribat. *Empedocles* à paucis laudatur, quod aliquando rogatus, *Cur viveret?* sapienter responderit: *Ve cælum adspiciam; tolle cælum, & nullus ero;* quantò magis hodiernus Pontifex Romanensium animarum *Maximus Fabius Chisius* à multis collaudabitur, si quantocytus primos quosque sibi obvios sic convenerit: *Ego HERI vitam vixi inferno dignam; HODIE memetipsum totum à capite usque ad calcem reformabo; Cras* secundum utramque Petri Apostoli epistolam Catholicam emendabo; *CRAS* vero juxta epistolam Pauli Apostoli Canonicam ad Romanos Romam totam reformabo, & majora miracula patrabo isthac meâ tempestate in Italia, quàm Petrus etate suâ in Palestina. *PERENDIE* autem tria illa superbe Magnificentiæ, sacræ Avaritiæ & præpotentis Luxu-

rie Tabernacula insipienter insipienti Mibi super
 edito Babylonice Urbis monte structa desola-
 bo, in Mundum universum emigrabo, æternum
 Angeli Apocalyptici Euangelium omni creaturæ
 prædicabo, cunctos Orthodoxos & Heterodoxos,
 & Judeos & Turcos & Ethnicos reliquos preci-
 bus & lachrymis ad unum unius pastoris ovile
 convocabo, præclarum illud Petri & Pauli B.B.
 certamen sub crucigero Bonæ Conscientiæ vexillo
 Catholico constanter certabo, fidem fortiter serva-
 bo, cursum æripedibus perseverantiæ Christianæ
 plantis consummabo & tandem Romam remeabo,
 ut ibidem inversis vestigiis crucifigat. Nemini enim
 suorum discipulorum magister meus summus Chri-
 stus in Testamento suo duos ita legavit Paradisos,
 ut uno persruatur in hac Vita & alterum consequa-
 tur post hanc vitam. Quapropter malo ante novissi-
 mum diem evadere Martyr Christi mei in hoc Mun-
 do transituro quàm post extremum iudicium
 Martyr Diaboli in inferno æterno. Eternâ autem
 animorum pacificorum Virtute totus ille
 prænobiliorum Jesuitarum exercitus sub
 Apostolico Christiani Anoris signo flore-
 bit, quibus præ ignobiliore Lojolitarum
 sanguinolentorum Turbâ Magnâ

De meliore luto finxit præcordia Titan,
 & eggerat Deus instillavit, ut venerabili
 Patri suo laudato Drexelio Jeremie Macari-
 tæ humiliter auscultent, cujus vox exal-
 tata tanquam tuba ipsos in Zodiaco sign.
 Præ-

Prædestination. IX. sic alloquitur : *Euan-
gelicus ille paterfamilias voluit frumentum & lo-
lium unà surgere. Sinite, inquit, utraque cre-
scere, sed usque ad messem. At nos præpro-
peri & in perniciem nostram festinantis ingenii ho-
mines, ut primum noxiam herbulam conscipa-
mur, mox clamamus : Carduos ad ignem,
ad flammam lolium, inimicos ad Orcum.
Lentius, ô boni, lentius ! Non sic licet ante mes-
sem in agros grassari. Tempore messis dicitur mes-
soribus : Colligite ea in fasciculos ad com-
burendum. Cur ergo vota nostra damnamus
ipsi, tam malè festinatio impetu, quid inimicos ad
pœnas raptamus ? Hoc genus lolii falcem & ignem
non effugiet, sed nondum est messis. Christiana
Charitas facilè excusat errorem hominis,
ubi interlucentem spectat candorem ho-
minis, usque adeo uti exclamet : O candi-
dus permultis aliorum Jesuitarum pectoribus pe-
ctus ! O excellentissimum Lojolitarum præsul-
torum ! Præfultoris hujus vestri Pacifici Pa-
cificam Artem, ô vos reliqui Jesuitæ, ite,
ut primo quoque die aut nocte tam perfe-
ctè condiscatis, ut vestro inconsiderato
Domino Papæ ex nominatissimo illo Papi-
sticæ vestræ Confessionis Confessore Jo-
hanne Fero eruditè ac candidè persuadere
valeatis, quod non omnes Hæretici comperiun-
tur, qui à vulgo Romanensi Hæresiarchico Hære-
tici dicuntur. Tunc enim Corona vestra*

Muralis experserit tantæ maculæ, quam eo die *Eusebius Pamphilus* adpersit suæ, quo in Chron. lib. post. p. 160. sic scripsit : *Petrus Apostolus, cum primus Antiochenam Ecclesiam fundasset, Romam mittitur, ubi Evangelium prædicans XXV. annis ejusdem Urbis Episcopus perseverat.*

§. 21. *Castrensis* verò Corona, *Palata*, seu *Vallaris* itidem ex auro confecta à Summo Militiæ Præfecto donabatur illi commilitoni, qui primus inter oppugnandum occuparat hostile vallum. Tali inter ceteros Corona Vallari gloriôsè triumphabit, qui animosè pugnabit & generosè superabit, quando ipsum Mors hostium ultimus circumvallabit, oppugnabit & coangustabit. Notum est Inferni ingenium, cuniculi & strategemata. Dum in hoc terrarum orbe vitam colimus, nunquam ab insidiosis Satanæ Tentationibus tuti securique evadimus, quippe qui se nunc in draconem deglutientem, nunc in leonem rugientem, nunc in vulpem ablandientem, nunc in apocalypticum Lucis Angelum transfigurare callet. Etenim verò vaferrimus hic hostis noster tum nobis solet maximè insidiari, cum videtur maximè feriari. Non enim unquam pervigil ille machinator interquiescit, neque inducias adpromittit, neque pugnam inter-

mit-

mittit, ut militiæ ac malitiæ suæ capitalissimæ finem faciat, sed ut nos vigilantes ac pugnantes sub benedicto Imperatoris nostri Crucifixi labaro commilitones in tales dormitantes, luxuriantes & imbelles calones convertat, quales inter medias securitatis incuriosæ incuriæque securæ delicias atque ocia ignava violentissimo insultu repente obruat sibi que subiciat. Quid quæris? Hic inimicus homo est talis antiquus draco, ut eorum insidietur calcaneo, quorum nequit nocere cranio. Certè nunquam in nos acriore furore insurgit, quam cum pugnae finem imminere comperit. Si enim ille nobis, in ultimo vitæ nostræ conflictu per emissarium illum Equitem suum cadaverosum *Thanatum Adorophagum* Victoriam, quam jam spe habebamus in manibus, potest extorquere è manibus; certè nostra cōpora, animas ac famam per Triumphum ducet æternum Victor ac Lictor pro captivis mancipiis in tale ergastulum infernale, ut nemo inde exeat & redeat, qui semel intrat. Quia ex inferno nulla datur aut speratur redemptio. Quapropter nullo totius suæ militiæ milite magis delectatur Princeps Mundi & Inferni *Pancacus* quàm effronte, audace & rapace Morte. Mors enim ad omnem ipsius nutum & votum terra marique omni-

mnibus omnia rapit: mendicum & magistratum juxta habet, parcere aulis & caulis nescit, sed pari vi procul ullo status, sexus, ætatis atque autoritatis delectu Theologos, Medicos, Jurisconsultos, Philosophos, Musurgos, expertissimos Thallasarchas, fortissimos belli Duces, Reges, Imperatores, senes cum juvenibus & infantibus lactentibus, Regina, Dominos illustres, bellas puellas, sordidatas ancillas & virgines nobiles tanquam segetes falce suâ avarâ jamdudum demetit & nondum usquam dicit: *Sufficit*. Sufficit autem cuivis Christiano ad ultimam palæstram benè præparato præter cætera credenda credere, quod sibi *dies mortis momentaneæ sit natalis vite æternæ*, juxta illud vatis Christiani credentis & confitentis:

Mors hæc Reparatio Vitæ est.

§. 22. Quicumque verò prælio navali inter invadendum ante alios socios primus armata manu in oppugnatam hostilis classis navem transilierat, *Coronâ aureâ Rostratâ* seu *Navali* cohonestabatur, quam ad instar prorarum navalium Dux donator conficiendam curâret. Talem Coronam hodieque promeretur, qui in Ecclesiasticis Jehovahæ bellis emissariam hæresiarcharum sophisticantium classem primus involat, impugnat, superat. Quid namque aliud

aliud sunt evulgati Præadamitarum, Soci-
 nianorum, Quaquororum & idacus alio-
 rum Antichristorum novorum Codices
 quàm enavigantes papyracei ex Tartareo
 Diaboli mendacis Cocyto myoparones ad
 capiendas perdendasque tales indociles &
 incautas animas, quales nondum rectè
 condidicerunt illud Christi magistri: *Esto-*
te prudentes tanquam serpentes, & simplices
tanquam columbe. Columbinæ quoque sim-
 plicitatis pariter atque serpentinæ cal-
 liditatis tincturâ imbutos olim fuisse illos
 credas, qui libros libris memoratis affi-
 nes, flammis exurebant. Act. 19. vers. 19.
 Exurebat etiam, forsitan ad imitationem
 istiusmodi zeli, zelus *Lutheri* Albimon-
 tanus 4. Id. Decemb. anno c 15 15 x x. li-
 bros nonnullos Tiberinos, ut elucet ex
 tom. 1. Jenens. mihi fol. 353. Comburare
 autem videtur Deum in cœlis cum toto
 Mundo & omnibus quatuor elementis,
 quando Inquisitio Papalium animarum
 Cacozelotica mancipat translata Ortho-
 doxorum Biblia & Theologica monu-
 menta edacibus Vulcani flammis, ob illud
 Origenis Adamantii: *Scriptura divina est*
Mundus intelligibilis, cujus quatuor sunt Elemen-
ta: Terram Historia, Aquam Ethica & Mo-
ralis sensus, Aerem Physica, Ignem Theologia
& Divine Majestatis Contemplatio repræsentat.

Hodiè autem, præter cæteros, hujusmodi Corona Triumphali triumphet Triumphus Veritatis *Rulæi* qui pro virili primus nostratium Protestantium expugnavit navem falsitatis pertinacissimi illius promachi occæcati *Johannis à Papistica Cruce*; quem Dei misericordia donet Evangelicâ luce. Luce enim hac illustratus *Saulus*, evadet beatus Vitæ æternæ Candidatus *Paulus*.

§. 23. Obsidionalem denique Coronam universus militum exercitus illi Duci victorioso, à quo in summa desperatione ab Osidione erant sua ipsorum castra liberata, donabant. Atenim quanquam isthæc Corona duntaxat è viridi connectebatur gramine inde decerpto, ubi legiones & phalanges obsessas liberator liberaverat, juxta illud Ant. Thylesii Consentini comment. de Coron. *Hac universus exercitus obsidione receptus Ducem liberatorem suum tanti beneficii memor gratias suppliciter agens exornabat gramine indidem in coronam decerpto; ubi obsessus fuerat ipse, sive vallo castrisque inclusus, sive murorum ambitu. Illa tamen præ cæteris præstabilibus præstabilioris existimabatur excellentiæ ac nobilitatis tantæ, ut Plinius lib. XVI. c. 4. ausit prodere: Gramineâ autem coronâ nulla planè nobilior fuit; gemmata, aureæ, vallgæ, murales, civicæ, triumphales,*
post

post hanc fuisse. Fuit quippe hæc *graminea*, prout Aringhus eximiae eruditionis vir ad Ferdinandum III. Imp. anno cldo cxi. scripsit, contestando; nulli nisi ab universo exercitu olim decreta, cætera vel ab ipso Imperatore concessæ sunt, cum unam hanc haud Imperator militi, sed ipsimet Imperatori miles donaret. Donatum enim hæc Dei sui bellatoris *gramineâ*, veluti Martem alterum venerabantur & exquisito quodam ac divino prosequiebantur Romani honore. Donabatur hæc olim P. Decius Mus Tribunus plebis, posteaquam exercitum in angustiis Gauri montis insidiis hostium Samnitium clausum, succurrens liberaverat, teste *Aurelio Victore* lib. de Viris illustr. Urb. Rom. pag. 61. Decreta hæc quoque olim fuit per S. P. Q. R. Fabio Maximo Dictatori Verucoso, cum eo auspice ac duce ex Italia esset atrox Carthaginensium diritas ejecta. Donatam autem istiusmodi Coronam quoque esse aliis ab aliis, petas è Perotto & Paradino; quippe qui insuper commemorant, per *Gramen* quamvis denotari *herbam*; nec non summum Victoriæ signum apud antiquos fuisse; *Herbam porrigere victos*. Victarum autem Portarum Stygiarum Victori ac Triumphatori Imperatorio Christo crucifixo præ cæteris cunctis nos congratulantes ac jubilantes commi-

litones *Coronam Obsidionalem summam summâ gratianjmi pietate decernamus & deferamus.* Et quemadmodum enim Aquila volatiliū Rex nonnunquam pro pullis suis liberandis ungue & rostro pugnat & ex rapto viſitat : Ita Imperator summus *Christus* Rex cælitum Victorioſus flagrans amore liberandi ſuam ſponſam electam *Eccleſiam* ab obſidentibus innumeris Potestatibus hoſtilibus Tyrannicis advenit, vidit, conſlixit, occubuit, vicit, exarmavit, ſpolia detraxit & totam captivitatem Phlegethontæam, Mundum Elephantum, Mortem Leonem, Peccatum Baſiliſcum, Diabolum Crocodilum & Infernum Cætum glorioſe ante Currum Triumphalem duxit, quando è ſepulchro reſurrexit & cælos conſcendit, juxta illud Auguſtino à plerisque adſcriptum : *Adſcendit ad Patrem per id quod homo erat, ſed manſit in Patre per id quod Deus erat. Adſcenſionis ergo Dominicæ inclytum & regale Myſterium, quod Chriſtus terram levavit ad cælum, totus canit mundus, & feſtis agit gaudiis Triumphos Domini, quia erexit à terra inopem, & de ſtercore exaltavit pauperem, eumque levavit ad Patrem. Pavet omne cælum, mutantur aſtra, concurrunt conſeſſim fulmineus ille Militia celeſtis exercitus. Vident Regem ſuum vivæ carnis manubias repertare, atque hoſte deſbellato hominem in ſuperna conſcendere, agnoſcunt*

scunt in cicatricibus signa bellorum : adorant in carne vulnera jam sanata , ubi nihil peccati macula extinxerat , nec quidpiam suâ virulentia gravidus ille veneni draco vomuerat . Serpens enim vestigium in petra non figebat . Plaudunt agmina , tubæ sonant , læti se miscens blandâ modulamina choris funduntur . Fundamus itaque & nos nostrum *Triumphale* accinentes præcinenti symphonico Angelorum cælestium choro in immortalem Liberatoris nostri triumphantis honorem : Io *Triumphe* ! Io *Triumphe* ! Io *Triumphe* ! *Triumphet* hostes suos & nostros noster Imperator , *Victor ac Triumphator ex hoc Nunc usque in secula seculorum* . Hæc est dies illa festa ac gloriosa , quâ nunquam mundo illuxit major ulla , jubilemus & gaudio triumphemus in ea . Confusus jam est *Mundus vulpinus* in Principe suo lupino per Leonem de tribu Juda , & *Mors Tyrannica* absorpta est in *Victoria* . *Minax Munde* , ubi est potentia tua ? *Atrox Mors* , ubi est stimulus tuus Peccatum ? *Pugnax Diabole* , ubi est *Victoria* tua ? Non es jam nisi talis *Cerberus* catenæ tenebrarum pœnaliû aeternæ adalligatus , qualis quidem adsoles quosvis prætereuntes viatores allatrare , sed neminem potes morficarre nisi omnem tibi sic appropinquantem , ut valeas in eum involare tanquam in quamvis reprobam perditionis animam . Immortalem igitur

Deo habeamus gratiam, qui nobis elargitus est Victoriā per Dominum nostrum Jesum Messiam. Jam Mori ne formidemus in terris, cum reconciliatum habeamus Deum in cælis. Qui autem hîc benè moritur, ibi benè oritur. Quia igitur, ut inquit Leo serm. I. de adscens. Dom. pag. 203. *Christi adscensio est nostra proventus, & quò præcessit gloria capitis, eò spes vocatur & corpus; dignis exulemus gaudiis, & piâ gratiarum actione latemur.* Atenim hoc probe consciamus: Quò profundius jam inter exinanita humillarum animarum viburna descendemus, hoc deinde altius inter paradisiacos cælestis Libani cedros adscendemus, juxta illud Augustini: *Resurrectio Domini spes nostra est, Adscensio Domini glorificatio nostra est. Si ergò rectè, si fideliter, si devotè, si sanctè, si piè Adscensionem Domini celebramus, adscendamus cum illo, & sursum corda habeamus.* Servator noster ascendit in cælum, non ergo turbemur in terra. Ibi sit Mens, & hic erit Requies. Adscendamus cum Christo interim corde, ut cum dies ejus promissus advenerit, sequamur & corpore. Scire tamen debemus, Fratres, quia cum Christo non ascendit Superbia, non Avaritia, non Luxuria, nullum vitium nostrum ascendit cum Medico nostro. Et ideo si post Medicum desideramus ascendere, debemus vitia & peccata deponere. Inter deponenda, prima sit omnium Superbia. Et

Et videte Magnum Miraculum. Alius est Deus :
 Erigis te ? Fugit à te. Quare hoc ? Quia excelsus
 est , humilia respicit , & alta de longè cognoscit.
 Humilia de proximo respicit , ut attollat ; Alta ,
 id est , Superba , de longè cognoscit ut deprimat.
 Deprimeret calamum scripturientem gra-
 vitas materiæ in altitudinem , si eo exci-
 perentur plura affluentia de arte Trium-
 phantium Christianorum quotidiana. Non
 solum enim , teste Leone serm. I. de ascens.
 Dom. Paradisi possessores firmati sumus , sed etiam
 cælorum in Christo superna penetravimus , ampliora
 adepti per ineffabilem Christi gratiam , quàm per
 Diaboli amiserimus Victoriâ. Tali Obsidionali
 Coronâ , si vellet , Gratitude Hodierna pos-
 set dignari Pium , Felicem Augustumque
 illum Angliæ Angelum Moncum , quippe
 qui in fideicommissario Imperii Militaris
 Generalis officio suo sua non quæsit , sed
 ea quæ erant alterius. Alter autem ille erat
 exsulans Rex Carolus II. O rarum raræ di-
 lectionis Jonathanem in patrium Regem
 ac Gregem ! Grex enim Britannicus ab
 obsidentibus lupis adspirante cælestis fa-
 voris favonio est divinâ tanti Imperatoris
 prudentiâ tam subitò liberatus , & Rex
 in Regnum suum hæreditarium anno
 MDCLX. tam auspiciatò relatus , ut
 ab utroque tam in vita sua quàm post mor-
 tem suam Josua ille salutari possit Pater Pa-
 triæ

trie Magnus. Tali Corona olim fatali Orbis die procul dubio quoque triumphabit qui nunc exercitum proximorum à variis miseriis ac penuriis circumfessum, præsentaneis misericordiæ consiliis & auxiliis quantocyus liberabit Matt. 25. v. 35. 36. Quia è suis quæque fructibus cognoscitur arbor, utrum sit planta plantata à Patre cæli, an verò sata à Patre inferni Esa. 61. v. 3. Quotus autem quisque ex ullis pungentibus immisericordiæ infernalis tribulis potest colligere lenientia misericordiæ cælestis olea? A quali enim quisque est pater adoptatus in filium, talem communiter ita æmulari amat, ut conspicias filios cæli imitari Deum qui est Pater Misericordiarum; filios verò inferni sectari Diabolum, qui est Pater immisericordiarum, juxta illud Philosophorum: *Suam quæque operatio formam arguit & prodit.* Prodit monumentis fides aliquammultorum autorum, Bernhardum fuisse in vita suâ tantum cultorem Misericordiæ, ut in agone mortis fortitus Victor sit Coronam Justitiæ. Præviam autem ejus pugnam victricem sic ediffertat Guilielmus Abbas: *Quum agrotans Bernhardus jam extremum trahere Spiritum videretur, in excessu mentis suæ ante Tribunal Domini sibi visus est præsentari. Affuit autem & Satan ex adverso, improbis eum accusationibus pulsans. Ubi*
verò

Verò ille omnia fuerat prosequutus, & viro Dei pro
 suâ dicendum parte; nihil territus aut turbatus
 ait: Fateor, non sum dignus eo, nec pro-
 priis possum meritis obtinere Regnum cæ-
 lorum: cæterum Duplici Jure illud obtinens
 Dominus meus, Hæreditate scilicet Patris,
 & Merito Passionis, altero Ipse contentus,
 alterum mihi donat, ex cujus Dono Jure il-
 lud mihi vendicans non confundar. In hoc
 verbo confusus inimicus, Conventus ille solutus,
 & homo Dei in se reversus est. Est quoque Co-
 rona Obsidionalis ~~Regis~~ Archiatri tanti,
 de quanto sic conscribit Crucius. l. 2. epist.
 mihi p. 174. Multorum ea morborum vis est, ut
 certam homini mortem intentent, nisi periclitanti
 ac penè depositæ saluti præstò sit Medicus,
 veluti Gangrena, Syncopis profunda, Lethargus,
 Pleuritis, Angina, Hydrops, Apoplexia. Quibus
 omnibus qui medentur malis, qui Mortem immi-
 nentem solertiâ suâ propulsant & animas ad Or-
 cum spectantes redonant Valetudini, sine qua Vita
 vitalis non est, Dii quidam in terris habendi sunt,
 quorum opera magnus ille rerum arbiter Deus, hu-
 mano generi benignè prospectum esse voluit. Non
 alio certè nomine vetus superstitio, Æsculapium
 celo dicavit, & adscripsit choro Divorum. Etenim
 si dare vitam, proprium Dei munus est, certè datam
 tueri, & jam oppressam penè restaurare, aut fu-
 gientem retinere, Deo proximum fateamur oportet,
 & si in quoquam, certe in Medico locum ha-
 bere,

bere, Græcum illud: ἀνδρῶν αἰσθητὴς δαίμων. Neque enim corporis tantum quæ vilior hominis pars est, curam gerit, sed & animi, imò & animæ. Quæ quia in hoc corporis tugurio, labem sæpe trahit à situ, non alia certior atque efficacior ejus curandæ ratio est, quàm si corporis morbis occurratur tempestivè. Qui ut animæ vigorem non raro aut impediunt, aut etiam extinguunt, ita iis, liberata, alisque fidei submixta ad cælum tanquam ad Originis suæ sedem libero volatu contendit. Qui lymphatum, phreneticum, furiosum restituit, nonne totum restituit hominem? At cujus ope tanta salus nisi Medici? Theologus efficit, ut homines à vitiis resipiscant; at Medicus, ut sit quæ possit resipiscere. Frustra enim ille Medicus sit animæ, si jam sugerit anima, cui paratur Medicina. Frustra Lethargico suadeat, si suadentem non audiat. Frustra Phreneticum moneat, nisi primum atra bile ipsa furoris causâ, à Medico sit liberatus. Quò nimis ambitiosè respexisse olim videtur Syracusanus ille Medicus Menecrates, qui, teste Æliano, ab ægrotis qui convaluerant curati, aliam non stipulabatur mercedem, nisi ut se appellarent servos ipsius; ipsum autem cognominarent Jovem. Est denique ille militiæ Christianæ Candidatus Coronâ Obsidionali neūtiqum indignus, qui tantum Liberatorem se novit monstrare, ut dextrè non tam linguâ facundæ eloquentiæ quàm palmâ jucundæ beneficentiæ possit divexan-

xantissimum illud Stygium propugnaculum expugnare, ex quo aliquamulti fratres sophistici de tribu cognatorum Jobi, communiter vel Catholicum Orthochristianorum paucorum exercitum affictatum à fronte, vel unum aliquod ejusdem membrum gregarium à tergo oppugnant, hujusmodi Enthymematico grandisonæ bombardæ Dialecticæ globo:

Ille homo est desolatus, castigatus, verberatus, flagellatus, vulneratus, diffamatus, depauperatus.

Ergo cæco larvata sanctitatis vulnere laborat, cujus ratione è paterno gratiæ celestis sinu, quo Deus solos filios suos genuinos completi amat, est deturbatus, reprobatus, abjudicatus, condemnatus.

Ille ego, qui alienissimum isthoc ab alma Sp. Sancti Philosophia reor esse Sophisma: prælibatum ab eo illud *Thomæ de Vio* in Monte Pietatis c. 2. n. 1. *Suam cujusque dubitationis solutionem veram ex suis propriis principiis indagare oportet. Oportet quoque præcognitum esse illud Augustini: Dei Judicia plerumque sunt occulta, nunquam tamen injusta.* Hinc ad istiusmodi scandalum ferè nihil responderes, etiamsi vel *διδέξαμενος τίμους* (ut conjugibus *Cratini* Comici Græci vocibus utar) haberes & tot responsa responderes, quot creaturæ conversabantur &

& conservabantur olim in arca Noæ, quæ *nostro* Sardanapalorum *seculo* potest esse præconio pœnitentiæ, ubi more mundi antediluviani *estur*, *potatur*, *lufitatur*: nuptiæ, epulæ, choreæ, cantilenæ Jubalicæ, Comœdiæ Venereæ, luxus & luxuria cum tota reliquorum vitiorum turba tam florescunt quàm tilia foliosæ in plerisque cœmeteriis, ubi jacent trophæa mortis. His enim oculis ante me meis ego hîc video tantum Divinæ Providentiæ abyssum, ut nolim me periculose eidem ullatenus mersare, sed malim securè ad ejusdem crepidinem stare, & me, quoad possim, integrum servare & non nisi hæc paucula exarare.

I. Mortalis omnis est Vassallus Monarchæ illius Immortalis, qui Electis suis *μακροτέπιοις* præter alia communia vitæ, famæ, victus & amictus feuda feudum illud Christianæ Doctrinæ inæstimabile elargitur. Noli igitur mirari, tantum feudorum Dominum exhibitionem talium angariorum, qualibus Ecclesia communiter indit nomen *Θλίψων*, efflagitare & sic nos inter crucifigendum & patiendum rationem poscentes interpellare è Deut. 32. *¶* 39. *Ut sciatis, quia Ego solus sum Dominus, & non est alius præter Me.*

II. Pater cælestium curarum Optimus filios suos adoptivos in succenso Tribulatione-

tionis fumosæ crucibulo ita deformat, ut eos imagini filii sui unigenæ crucifixi conformet; ita collutulat ut repurget; ita vitiat ut redintegret; ita occæcat ut illuminet; ita infamat ut nobiliter; ita contristat ut exhilaret; ita vulnerat ut sanet; ita mortificat ut vivificet; ita ad inferos præcipitat ut ad cælos reducat, ita denique in exilio depauperat ut in patria collocupletet juxta illud Calvini Johannis Magni in Gen. 3. v. 29. *Miseriæ omnes, quibus subjecta est ac obnoxia hominum vita, necessaria sunt exercitia, quibus nos Deus partim ad Pœnitentiam sollicitat, partim ad Humilitatem erudit, partim reddit impofterum cavendū peccati illecebris cautiōres & magis attentos.*

III. Pater cælestium curarum Maximus sæpiculè suam ipsius domum paternā Judicii duriusculi virgâ castigat, ut Academiam Catholicam aperiatur, ex qua florentissimus quisque hujus seculi Aglaus sic philosophari discat: Si iste Pater tam acriter animadvertit in filios suos legitimos de stirpe ligni fructuosæ vivæ, quanti rigoris exempla prodeunt in nos nothos de caudice ligni arefacti mortua? quippe qui quidem post hanc vitam in cælum intrare volumus, sed in hac vita quicquam tolerare nolumus. O hypocritas! O animas à nuptiali Renatorum Dei filiorum veste nudas! Quid multa? Parit Ecclesia nonnunquam talia ἀμβλώματα, qua-

qualia à vera illa Luce Christo excidentes
 unà cum vita non nisi *amictus gloriae* susti-
 nent, ut eloquitur *Methodius* tract. Sym-
 pos. in persona *Procles* Virginis. Virgo au-
 tem illa anima esse non videtur, quæ à qua-
 vis peccatrice cogitatione non abhorret
 tanquam à subterraneo *Messeniorum Thesau-*
ro. Thesauro namque divinæ iræ ditiores
 quàm Thesauro divinæ gratiæ sunt illi,
 qui Mortem nolunt ubique expectare,
 nec vitam continuè emendare, juxta illud
Isidori de sum. bon. l. 2. c. 13. *Festinare ad*
Deum unusquisque debet dum potest, ne, dum non
vult cum potest, tardè velit, cum non possit. Po-
 test ille sibi olim sub fatale rapidæ Mortis
 diluvium nequicquam sperare fautricem
 Omnipotentis Dei Misericordiam, qui jam
 non formidat reformidatque formidabi-
 lem Omnipotentis Dei Justitiam, sed omne
 ad resipiscendum sibi indultum Tempus
 gratiosum convertit in abusum Christianæ
 Libertatis malitiosum, juxta illud *Grego-*
rii lib. 16. moral. c. 31. *Quisquis Eum Justum*
nunc non timet, postea non valet invenire Mise-
ricordem, Et Omnipotentis Dei Misericordia
dicitur ejus non recordari, qui Omnipotentis Ju-
stitiæ fuerit oblitus. Oblitus sum adscribere,
 quod quemadmodum totum Macrocosmi
 cælum gemino rotatur cardine, quorum
 ille dicitur *Astrologis Ardicum* seu Septen-
 trio-

trionalis, iste verò *Antarcticus* seu Meridionalis *Polus* ; Ita Microcosmicum totius vitæ nostræ cælum inter duos apices extremos (quorum ille salutetur *Prosperitas*, iste verò *Adversitas*) ita vertitur, ut rara Mediocritas fere Prosperitati se aggreget. Quòd quum vix *Unus è mille* Mundi Achillisbus progignatur tantus Atlas, qui percalleet artem tranandi sanè secundum voluntatem Jehovæ, mellitum Prosperitatis mare, in quo vel ipse sapientissimus Rex *Salomon* modò non eo diemersus periit, quo naufragium fecit ; eapropter summus ille suarum Electarum animarum Medicus subinde ad Prosperitatis Mel ita ipsis affundit Adversitatis fel, ut neutiquam sibi persuadeant neu effutiant ; *Se male Exules voluntarios semper inhabitare hanc terram hospitam quàm adspirare supernam patriam*. Reliqua, super hoc Themate expectoranda, relinquo vel tali fœcundo facundoque juveni, qualem sic informatum, ditatum & dotatum vult M. Cicero ut requirenti quavis horâ satisfaciât : *Efferat se in adolescente fœcunditas* ; vel *cæli volucris* & *maris piscibus*, hoc est, Theosophicis Spiritibus sublimiora & profundiora scrutantibus, ut loquitur Arnobius. Mihi namque accuranda est parsimonia preciosissimi Temporis, cujus pertransientis velocitas velocior velocissimâ illa

illa est sphærâ , de qua sic fingit ac pingit
Poëta :

rbis ut Orbita volvitur incita Turbine mar

CAPUT XIX.

Quemadmodum in Regno Divinæ
Dextræ Luminoso dantur variæ Coro-
næ gloriosæ ; Ita in Regno Divinæ sinistrae
tenebroso variæ spectantur Coronæ con-
tumeliosæ. *Contumeliosarum* autem *Ethni-*
corum Coronarum una , teste *Thylessio Consen-*
tino ,

tino, ex velleribus composita olim dabatur adulteris ad Magistratus arreptis, ut mollities argueretur destinata. Destinata quoque est Corona Ignominiae *Alphonso X.* Hispaniarum Regi, qui Providentiam caelestem identidem culpans effutiit; Si ipse principio Mundi adfuisse Deo, multa melius ordinatusque condenda fuisse atque jam sunt. Destinata etiam est talis Corona *Friderico II.* Imp. qui sæpè fabulatus est; Tres fuisse insignes impostores, qui genus humanum seduxerunt, *Mosen, Christum & Mahometem.* Destinata etiam est talis Corona *Luciano* Apostatae, cui in *Nigrino* Servator nostrum *Christus Jesus Nazarenus* crucifixus est *ἀντιπαύλου πρὸς τὸν σπασίτην*. Destinata quoque talis est Regi *Roderico*, dum *Cavam* Comitissae *Juliani* filiam vitiando, perdidit Hispanias, utpote qui ipse in prælio cæsus periit; cadaver ejus nusquam, sed vestis, corona, calceus & equus ad flumen sunt inventa. Invenitur autem hoc ei scriptum Epitaphium: *Hic jacet ultimus Rex Gothorum. Memoria ejus in omni ore amarescat, & nomen ejus in æternum putrescat.* Destinata quoque est talis *Albigauno* illi Imp. *Proculo* gloriant; se *XV. dierum* spacio devirginasse virgines *100. Sarmaticas bello captas.* Destinata quoque talis est Imp. *Licinio Liciniano*, qui præ ingenio illiterato illiteratus *Literas literato-*

rum nuncupavit *Venenum* & *Pestem Reip.* Destinata quoque est talis olim *Phocylidæ*,
 cujus αἰνιφιλοσοφία hæc fuit: Πρώτη πλεῖν
 ἔτα δ' ὑπερήστει. Destinata quoque est talis
 Corona *Bonifacio VIII.* Pontifici Romanen-
 sium animarum Maximo, de quo plerique
 filiorum suorum & dixerunt & scripse-
 runt: *Benedictus Cajetanus Anagninus intravit*
ut Vulpes, regnavit ut Leo, mortuus est ut Canis.
 Destinata quoque est talis Corona *Johanni*
XXIII. Pontifici Romanensium anima-
 rum Maximo, qui (cum ad Græcos mi-
 sisset efflagitatum, ut se Romanæ sedi ac
 pedi subjicerent) hoc accepit responsi:
Potentiam tuam summam circa tuos subditos fir-
miter credimus, Superbiam tuam summam tole-
rare non possumus, Avaritiam satiare non vale-
mus. Diabolus tecum, quia Deus nobiscum.
 Destinata quoque est talis Corona *Johanni*
XXIV. Pontifici Romanensium ani-
 marum Maximo, quem Concilium Con-
 stantiense sub Imp. *Sigismundo* coëgit, ut
 se Papatu abdicaret, eò quod argueretur
 & convinceretur esse *Hæreticus* negatæ
 animarum immortalitatis manifestus, *A-*
theus, Simoniacus, Mendax, Hypocrita, Ho-
mocida, Veneficus, Aleator, Adulter, Sodomita
 &c. *Jer. 23. vers. 40: juxta illud Gregorii:*
Oculos quos culpa claudit, pœna aperit. Destina-
 ta quoque est talis Corona *Atheniensibus*
 illis

illis qui talia illustrissima ingenia è sua Rep. per Ostracismum vel exilio vel letho summovebant, in qualibus præfulgentissimum aliquod Virtutis lumen elucebat, ut in *Aristide*, *Cimone* atque *Themistocle* comper- tum est. Destinata quoque talis Corona est prisco illi ludimagistro *Cerbero* plagoso de tribu *Orbili*, juxta Epitaphium hoc ipsi à *Tito Vespasiano* Stroza positum :

Jam male servabat Stygius tot millia custos,

Nec satis in foribus janitor unus erat.

Cerberus ast illi superis modò raptus ab oris

Additur & pariter limina dira tenet.

Verberibus pueros olim vexavit acerbis

Nunc rabido terret pallida Regna sono.

Hac denique Corona ignominiosâ suum- met synciput olim coronabat *Popilius Lenas* eo ingratitude suæ nobilis die, quo ad *M. Antonii* triumviri jussu, viro illo *Aristo-* cratico *M. Tull. Cicerone* quondam causarum utriusque desperatarum patrono victorio- so interempto, perinde atque Victor glo- riosus Currum Triumphalem conscendit, quo junctis duobus leonibus vehebatur, subnotans; *Magnanimos Pontentatus æque à se esse devictos atque ferocissimas seras perdomitas*, prout collucet ex *Appiano*, *Plinio*, *Crini-* to, *Neandro*, *Alciato* & *Goltzio*; juxta illud *Claudiani* lib. 1. in *Eutrop.*

————— non bellua terrior ulla est ,
 Quàm servi rabies in libera colla furentis ,
 Vah insolentiam Triumphatoris ! Trium-
 phatori huic barbaro ferè exæquatur alter
 ille Sardanapalus M. *Antoninus Bassianus Va-*
rius Heliogabalus Imp. quippe qui trium-
 phans quaternis canibus , mox tigribus sic
 curru junctis vectus est , ut à non nemine
 admurmuratum sit : ὁμοίον ὁμοίῳ ἐφίεται. *Si-*
mile simili gaudet. Abs tali Infamiæ Corona
 abhorrebat olim M. *Cato* , qui lib. de re
 militar scripsisse perhibetur hortamentum
 populo Romano , ut re bene gesta potius
coronatus Superis supplicaret , quàm victus
sub corona turpiter venderetur. Venduntur
 ita turpiter olim sub publicâ Ignominia
 Corona omnes hoedi Immisericordiæ re-
 probi , invidi , avari , superbi , luxuriosi , rixosi ,
 qui à Judice Judicii novissimi supremo ,
 ad sinistram collocabuntur , pro abjectissi-
 mis mancipiis tradendi Diabolo tortori ad
 compingendum & torquendum in infer-
 no æterno. Æterna autem gloriæ beatæ
 coronâ triumphabunt illi Misericordiæ
 Candidati electi & humiles , qui ad Judi-
 cis dextram consistent. Consistent autem
 in hac vita variè varii variis Honorificentia
 Coronis coronati. Coronâ namque Gram-
 maticorum olim Romæ insigniebatur *Pa-*
lamon Vicetinus , posteaquam interrogatus ,
 quid

quid inter *stillam* & *guttam* interesset, responderat: *Gutta stat, Stilla cadit.* Corona Arithmetica triumphet Meybomius, qui sic est elocutus: *Non Rhetoricè, sed Arithmeticè orandum est, ut cum Deum per Additionem peccatorum Multiplicando offenderimus, credamus per Divisionem sanguinis Christi Subtrahi omnes inde Regulas Falsi de incruentis Francisci vulneribus & quibusvis Supererogationis operibus atque Meritis.* Merendi autem vox sæpius decet forum quàm chorum, juxta illud Icti Bartoli in l. qui filiabus. n. 3. ff. de leg. 1. ubi ait; *Quod quis ex eo, quod est filius, dicitur Mereri, cum ex filiatione oriatur affectio, quæ sufficit ad merendum.* Coronam Logicam ambiebat Scribonius, quando in suo Triumph. Logic. Ram. lib. 1. cap. 5. scribebat: *Fortuna est Causa per accidens, quando præter Efficientis scopum aliquid accidit. Fortunæ autem nomen ignoratio causarum confinxit. Cum enim aliquid præter consilium contigerit, Fortuna vulgò dicitur; nec inscitè Juvenalis:*

Nullum Numen abest, si sit Prudentia,
sed Te.

Nos facimus, *Fortuna*, Deam cœloque
locamus.

Temerè enim & fortuitò contigisse omnia illa arguimus effecta, quorum causam novisse & reddere certam nequimus. Et sanè in omnibus quæ Fortunæ adscribuntur, causa aliqua certa subest,

ut maximè nobis sit incognita. Omnia siquidem disponente & ordinante DEO fiunt ob aliquam causam, ut rectè Plato philosophatur de Vniuersitate. Hinc sunt qui *Fortune* adscribunt, quod olim *Marius* sexto Consulatu mendicabat, septimo imperabat; & quod *Scipio Nasica* ex Consule captivus, ex captivo Consul factus est. Perrarò autem *Ethnico Fortune* vocabulo in suis abutuntur scriptis atque dictis veri Christiani. Christus enim ipse, quem sequuntur Ducem ac Lucem, non nisi semel legitur dixisse Luc. 10. v. 31. *Ἐσὺν ὁ οὐρανός.* Hinc religio est ipsis aut dicere cum Maximo Monacho: *Fortuna est similis sagittario. Interdum enim in nos jaculans tanquam in scopum quendam, interdum in ea, quæ nobis adhaerent, omnia dirigit.* Aut scribere ex Anton. Meliss. part. 1. ser. 7. *Fortuna similis est malo certaminum Præsidi. Nam sæpè coronat illos qui non vicerunt. Aut edisserere ex Apulejo; Non de nibilo veteris prisque doctrinæ viros finxisse ac pronunciâsse Cacam ac prorsus Exoculatam esse Fortunam, quæ semper suas opes ad Malos & Indignos conferat, nec unquam iudicio quemquam mortaliūm eligat.* Aut asserere ex Plinio: *Hedera complexu necat arbores: Ita Fortuna prospera, dum blanditur, strangulat & perdit.* Aut credere ex Plutarcho: *Ut deciduæ stellæ subitò exstinguuntur; Ita quos Fortuna subitò in summa pro-*
xerit,

xerit , *repente solent corrumpere.* Omnes enim Christiani Israëlitaë , quos Chrisma cælestè condocuit novam terræ Chananææ linguam , mallent sub Hieroglyphico Capricorni signo in Fortunatas Maris Atlantici Insulas ultra Gorgonas terve quaterve enavigare quàm vel semel in *Divinam Providentiam* blasphemare & cum Idololatris Romanis *Fortunam Barbatam & Exsecratam* adorare. Adorare enim verò eam suorum gentilium Deam (quam Pacuvius *Brutam* vocat , cum Dignum Indignumque internoscere nequeat) vel ipse C. Marius volebat , sed respondebat ; *Non sanæ mentis hominem esse , qui se Fortunæ committeret.* Quantò magis Christiani cum Carpophoro *Fortunam* nesciant. Nescire enim illam voluit *Augustinus* , quando ipsum *pœnituit* , se Fortunæ nomine usum esse. Excusetur itaque *Erasmus Rotterodamus* , qui scripsit : *Vt grando illisa tectis dissultat , magno quidem fragore , verum nullâ noxâ ; Sic insultus Fortunæ nihil potest in Sapientem.* Valeat autem Primus ille Romanorum Rex *Romulus* , qui eum nequaquam *Beatum* prædicandum dixit , qui propter amicos , aut alias *Naturæ* dotes exsultaret , cum hæc omnia sint talia fallacia atque fugacia , qualia in sua potestate habeat *Fortuna*. Valeat quoque *Tullus Hostilius Tertius* Romanorum Rex , qui , teste *Flav. Blondo*

do lib. I. de Roma Triumphante, nemini nisi *Fortune* actus suos adscripsit omnes. Apud Christianos enim nequaquam est gratum auditu illud Boëthii l. 4. prof. 7. *In vestra est situm manu, qualem vobis Fortunam formare malitis.* Quia rarius in Tabernaculis Sanctorum canitur de *Bona & Mala Fortuna*, quàm de *Divina Salute, Gratia, Benedictione & Ope* pariter atque *Desertione, Ira, Maledictione, Vltione & Punitiore.* Hinc Orthodoxus Catechismus Belgicus omnia subjicit paternæ DEI manus quæst. 27. & 28. *Gesondthept en Franckhept / Kijckdom en Armoede / Doorspoet en Tegenspoet.* Quamvis igitur ex Macrobio pro istis Relativis vocibus voces *Sortis prosperæ & adverse* possint substitui; bona tamen Christiani populi pars adedò adumbrat morem usurpantium inveterata *Fortune Vtriusque* vocabula, ut vix illi illis se abstineant, qui illud *Mornei* non ignorant: *Humanam rationem occecatam esse fundamentum cui superstructum est totum Fortune Fanum;* juxta illud M. Ant. Cocc. Sabellici: *Stultum vulgus omnia uni refert accepta Fortune, quæ præter opinionem eveniunt, cum tamen sint duntaxat incipia seu Occasio.* Occasione autem omni est *Virtus* major multoque potentior. Hinc vel ipse Crucius noster suis commendat Conjugium

Illud quod liquidus Fortune rivus inaurat.

Ambie-

Ambiebat isthanc quoque nominatissimus
ille Lutheranorum Theol. Spangenbergius,
cum ad hunc propositum Syllogismum

[*Corpus Christi est crucifixum;*

Panis est Corpus Christi:

Ergo Panis est crucifixus]

in triv. lib. 5. sic respondebat : *Est Fallacia
Accidentis. Major aut de Corpore Christi mate-
riali; Minor verò de Sacramentali. Sacramen-
talem autem hanc Hypothesin explicatius
tradidit Lutheraniissimus ille Lutheri συ-
γγραφοῦ Johannes Bugenbadius Pomeranus in
Psal. 114. mihi pag. 637. his pauculis : Non
ergo nunc offertur Patri Christus à nobis in Missa,
id quod nulla Scriptura dicit, sed manducatur à
nobis quicunque eum desideramus in Sacramento
Panis & Vini, secundum Christi institutionem in
memoriam mortis ejus, id est, illius oblationis si-
ve sacrificii semel facti in Cruce. Memoriale ergò
Christi est ista Manducatio, & Testamentum,
quod nobis visibile reliquit edendum & bibendum
per Fidem, in remissionem peccatorum & Fidei
confirmationem, quoties voluerimus, ut visibili
signo intra viscera nostra recepto admoneremur,
adhuc eum semper esse nobiscum, qui visibili spe-
cie abiit in cælum; sicut dixit Matth. ult. Ecce
ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.
Et in Psalm. 110. V. 5. pag. 619. & 620. Ut
alia Opera Creationis & Providentiæ Divinæ in
Patribus antiquis taceam, Mirabilia Opera Re-*

demptionis ex *Aegypto* solet *Scriptura* predicare, cujus *Memoriale* erat *Festum Azymorum*, *Festum Tabernaculorum*, item *Lex* illa lata in monte *Sina*, item tota *Terra Chanaan*, quæ scribitur fluere *Lacte & Melle*. Unde hic dicit; *Escam* dedit *Timentibus* se. *Omnia enim necessaria Corporis* adiiciuntur iis qui quærent ante omnia *Regnum Dei & Justitiam* ejus; sicut & in alio *Psalmo* dicitur: *Nihil deest Timentibus eum*, *Divites* eguerunt &c. Hoc quoque *Memoriali* voluit cognosci *Deus* inter *Gentes*, nisi *Inferorum Tenebra* ubique *Omnia* occupassent. Sic enim *Paulus* loquitur *Act. 14.* *Deus* in præteritis generationibus dimisit omnes *Gentes* ingredi vias suas; & quidem non sine *Testimonio* semetipsum reliquit, benefaciens de cælo, dans *pluvias* & tempora fructifera, implens *Cibo & Lætitiâ* corda eorum. *Præterea* *Deus* *Timentes* se suo pascit *Verbo & Evangelio*, secundum illud: *Esurientes* implevit *Bonis* &c. Et: *Non in solo Pane* vivit homo &c. *Contra* verò deserit contemnentes, ut *Amos 8.* *Emittam famem* &c. *Nunquam enim* qui non timent *Deum*, intelligent *Opera Dei*, *Testamentum Gratia*, *Promissiones & Evangelium Pacis*. *Ista Opera Dei & Verba Fide* suscepta sive comesta, sunt nobis *Memoriale Perpetuû*, quod *Deus* bene faveat nobis, utcunque diversum *Naturæ* appareat. Nam *Ejus Promissiones* habemus, quibus credimus & credentes salvamur. Non enim

enim immemor potest esse sui Testamenti, id est
 fœderis nobiscum initi. Nam quo pacto fiet, ut
 possit semetipsum negare Deus? Ipse enim est Hoc
 Ipsum verbum quod promittendo locutus est no-
 bis. Quod Verbum denique pro Nobis Caro fa-
 ctum est, Summum Sacramentum, certif-
 simum Signum & Pignus nostræ Salutis;
 quomodo enim non cum Illo Nobis Omnia donavit?
 Hoc Summum Sacramentum, id est, Ver-
 bum Caro factum, Esca est Timentibus Deum,
 id est, Credentibus & sua Peccata agnoscentibus,
 qui isto Pane solo se credunt refici. Quod Sa-
 cramentum qui non timent Deum, nunquam
 edere possunt, ut ista clarè vides Job. 6. Est au-
 tem Sacramentum Hoc edere, Credere Chri-
 stum pro Te Carnem & Sanguinem factum
 & utrumque in rem tuæ salutis expendisse. Si
 Ita edis, habes Vitam Æternam. Sacramentum
 verò Externum Panis & vini sive Corporis
 & Sanguinis Christi, hujus tantum Signum
 est, quod sine hoc Indignè sumpseris ad Judicium.
 Quapropter censeo, nunquam vel docendum
 vel scribendum esse de Externo Eucharistiæ
 Sacramento sine isto de quo diximus (quod re-
 ceptum quidem est ab oculis nostris in cælum, sed
 tamen semper sua Virtute præsens est Ti-
 mentibus Deum) ne scilicet Sacramentum
 sine Fide amplecti videamur. Rhetoricæ
 cælestis Coronâ coronabat ipse olim Mo-
 sen suum Deus, quando ipsum super Israël-

litis refractariis sic in deserto alloquebatur Exod. 32. N. 9. 10. *Vidi Ego populum istum, quod ecce populus durâ cervice est. Nunc igitur sine Me, ut accensâ irâ consumam eos: efficiam verò te in gentem magnam.* Enim verò veræ fidei Oratio videtur esse Deo Omnipotente potentior haud secus atque si ab hac sola Regina Rex cœli invictissimus vinci vincirique posset. Coronâ Rhetoricâ gaudet quoque Bernhardus, qui serm. 3. de fragment. 7. misericord. sic elocutus est: *Tria sunt quæ sic roborant, & confirmant cor meum, ut nulla me penuria meritorum, nulla consideratio propriæ voluntatis, nulla aestimatio cœlestis beatitatis ab altitudine Spei deicere possit in ea firmiter radicatum.* Tria, inquam, considero, in quibus tota Spes meâ consistit, *Charitatem adoptionis, Veritatem promissionis, Potestatem redditionis.* Murmuret jam, quantum voluerit, insipiens cogitatio mea, dicens: *Quis enim es tu, aut quanta est illa gloria, quibusve meritis obtinere speras?* Et ego fiducialiter respondeo: *Scio cui credidi, & certus sum, quia in Charitate nimîâ adoptavit me; quia verax in promissione, quia potens in exhibitione.* Licet enim ei facere quod voluerit. Hic est funiculus triplex, qui difficilè rumpitur, quem nobis à patria nostra in hunc carcerem usque dimissum firmiter, obsecro teneamus: ut ipse nos sublevet, ipse nos trahat & pertrahat usque ad conspectum gloriæ Magni Dei.

Co-

Coronam Cabalistarum Rabbinicam affectare conantur, qui super nomine יהוה hęc piè speculantur :

י significat Patrem, quia est initium decadici numeri.

ה significat Filium, ab יהוה, id est, fuit, quia per Filium Omnia existunt.

י quia est Conjunctio Copulativa, notat Spiritum Sanctum, qui mutuo Amore jungit Patrem & Filium.

ה hoc inferius innuit Humanam in Christo Naturam, quemadmodum superius illud exprimit Divinam.

Coronâ denique Eteologicâ triumphet Cl. Isaacus Vossius, quippe qui memorabili ac notabili illo anno cło lo clx. (quo præter cætera Maria Teresa Regis Hispaniarum Philippî IV. filia nupsit Ludovico XIV. Galliarum Regi) talem *de Vera Mundi Ætate Discursum Belgicum* in lucem emisit, ut reliqui Chronologi, si post sufficiens sapientis mentis examen velint, confiteri possint; se errasse errorem 1440. annorum, atque ignorasse, isthunc annum esse annum ab orbe condito 7048. ob illud Icti Hilligeri ad Donell. Enucl. l. i. comm.

c. 6. lit. A. *Communem Errorem Jus facere , communis error est.*

§. 1. Alii admirentur *M. Antoninum Imp.*
 l. 4. *ἤ τις ἰαυτὸν.* §. 12. sic philosophantem :
Qui αἰεὶ τὸ ὑπεροφνηταῖον seu *Fama* post mor-
 tem cupiditate ducitur , non cogitat , quemlibet
 earum , qui ipsius mentionem sint facturi , mox ip-
 sum etiam moriturum : deinde itidem eum qui
 huic succedit , idque eo usque , dum omnis memo-
 ria per attonitos inani *Fama*, extinctosque homines
 propagata aboleatur. *Quin etiam finge immorta-*
les fore eos , qui tui recordentur , immor-
talemque tui futuram memoriam ; quid er-
gò id ad Te , ne dicam mortuum ; quid vel vivo
Tibi Laus proderit ? nisi ratione cujusdam Dis-
pendationis : omitte enim nunc intempestivum de
Naturæ Munere sermonem , cum aliud nobis hîc
propositum sit. Omne quod pulchrum est ; ex
seipso tale est , atque in seipso absolvitur , nullam-
que sui partem habet Laudem. Ided id quod lau-
datur , eo ipso neque pejus fit , neque melius. Idque
etiam de iis intelligi volo , quæ communiori sermone
Pulchra aut Bona dicuntur , ut quæ ex Mate-
ria fiunt , & Artis Opera. Id autem quod reverà
Bonum est ; non magis aliâ quadam re opus ad id ,
ut sit bonum , habet , quàm Lex , Veritas , Tran-
quillitas Animi , Verecundia : quid horum vel si
laudetur , bonum fit , vel vituperatione corrumpi-
tur ? Smaragdus enimverò nisi laudetur , de Bo-
nitate suâ aliquid amittit ? Quid Aurum , Ebur ,
Pur-

Purpura, Culter, Flosculus, Arbuscula?

§. 2. Alii admirentur Occamum Tract. II. p. 2. c. 10. sic suo populo Pontificio prophetantem: *Dicendum quod simplices non debent presumere, sed Scripturæ firmiter inherere: ut quod ex ea evidenter conspexerint inferri, hoc modo Explicite credant, sive fuerit sive non fuerit à Papa & Cardinalibus declaratum: ratio hujus est; quoniam Papa & Cardinales non sunt Regula Fidei nostræ.*

§. 3. Alii admirentur Q. Metellum, quem Sabellicus inter rara felicitatis humanæ exempla numerat. A primo enim Originis die ad ultimam usque mortis horam ad summum vitæ beatæ cumulum pervenisse dicitur. Nam præter honores amplissimos à IV. filiis illatus est rogo, uno Prætorè, tribus Consularibus, duobus Triumphalibus, uno Censorio, qui cum VI. liberos relinqueret, XI. nepotes reliquit, nurus verò generosque & reliquos, à quibus Patris nomine salutaretur, XXVII. Cum interim nullum funus, nullus gemitus, nulla causa tristitiæ interveniret, ut ferè Cælitibus beatis adæquaretur. Denique spacio ultimæ senectutis defunctus, lenique mortis genere inter oscula complexusque carissimorum pignorum exspiravit.

§. 4. Alii admirentur rotundum Anselmi spiritum spirantem sic: *Ego sum de familia Christi.*

Christi; ego sum de Militia Regis eterni, paratus vinciri, cedi, uri, martiri pro Domino Jesu.

§. 5. Alii admirentur Isidorum Pelusiotam l. i. ep. 364. sic scribentem: Ex carne nostra Tympanum efficiamus; sic nempe ut nullum preposterum affectus motum habeat, verum terrenis membris mortua & extincta sit.

§. 6. Alii admirentur Ambrosium de dignitate sacerdot. c. 2. sic fabulantem: Honor & sublimitas Episcopalis nullis poterit comparationibus adequari; si Regum fulgori compares, & Principum diademati, longè erit inferius quàm si plumbi metallum ad auri splendorem compares.

§. 7. Alii admirentur Nazianzenum orat. 7. ad Cives sic confabulantem: Quantum cælum terrâ preciosius est: quantum anima Corpori, Spiritus carni, divina humanis præstant; Tantum Episcoporum Principatus omnia Civilia Regna & Potestates antecellit.

§. 8. Alii admirentur Bisterfeldium scribentem inter cætera contra Crellium; quod Sapientia in Deo nihil est aliud quàm Potentia.

§. 9. Alii admirentur nostrum Stresonem in anal. Act. Apost. cap. general. sic occlamantem: Ministri non debent pati, ut auditores eos nimium admirentur.

§. 10. Alii admirentur Hieronymum Conscientias sic percellentem: Scire volui, quos Deus diligeret, & quos odisset; & inveni Iustorum quidem Opera in manu Dei, & tamen,
utrum

utrum amentur à Deo, an non, nunc eos scire non posse, & in ambiguum fluctuare, utrum ad probationem sustineant, quæ sustinent, an ad supplicium; in futuro igitur scient.

§. 11. Alii admirentur Augustinum Conscientias perculsas sic suffulcientem in Psal. 149. *Est quidam modus in Conscientia gloriandi, ut noveris Fidem tuam esse sinceram, noveris esse Spem tuam certam, noveris Charitatem tuam esse sine simulatione.*

§. 12. Alii admirentur Cyprianum lib. de Mortal. Conscientias suffultas sic erigentem: *Viget apud nos Spei robur, & insuper ipsas seculi labentis ruinas, erecta mens & de Deo semper anima secura.*

§. 13. Alii admirentur hoc Distichon Thomæ Mori Magni magnæ Britanniae Cancellarii:

Quid Bonus est Princeps? Canis est, custos gregis, inde

Qui fugat ore lupos. Quid Malus? Ipse Lupus.

§. 14. Alii admirentur Joannem Secundum Epigrammatographum, qui non neminis ensigeri ensi hoc inscripsit Distichon:

*Pro Domino fontem mihi fas haurire cruorem,
Cum furor innocuum justus in arma vocat.*

§. 15. Alii admirentur miram illam Alexandram Christinam Suecorum Exreginam, quæ nostro ævo ex Regno suo Lutherano
in

te man billlicher also sagen; Daß der höllische Trache
vndt Lewe / Otter vndt Basilisc Alexander III.
gehet vndt tritt einem Christlichen Fürsten / vndt in
dem Fürsten Christo selbst auff den hals; Das ist die
Wahrheit. Vndt solche böse That dieses schändtlichen
verdampften Pabsts Alexandri solten die Keyser /
Könige / Fürsten vndt Weltliche Herrn den Päp-
sten / ja Bestien nimmermehr vergeben / sondern
ewiglich gedencken vndt auffrücken / zu ewiger Schan-
de dem Römischen Teuffelischen Stuhl / gleichwie
Christus solches den Päpsten vndt Stuhl zu Rom /
nimmermehr vergibt / noch vergeben wirdt; Seine
Christliche Kirche auch nicht. Dann es reuet sie nicht;
Sie büßens auch nicht die lästerlichen verzweifelten
Buben / sondern lachens noch darzu / vndt haben
wollgefallen dran / als sey es wollgethan / wolten
woll gern an allen Keysern / Königen / Fürsten solch
gräwlich Exempel vben / wann sie darzu kommen tünde-
ten. Vndt wer ein fromm Christen ist vndt seyn will /
der solt auch allein vmb dieser eintgen That willen /
den nahmen Pabst anspeyen / so offte er ihn höret nens-
nen / oder lese / oder dran gedächte. Dann was der
Pabst thar einem Keyser / solcher Hohen Person von
Gott gesetzt / thun / das thurste er viel mehr Dir vndt
Mir / ja der ganzen Christenheit / auch Christo vndt
Gode selbst thun / wie sein Vater der Teuffel auch thut /
vndt ihn solches zu thun gelehret hatt. Dann Keyser
Friedrich ist kein Vnchrist noch Ketzer gewest / hat die
Kirch mit ernst gemeinet / Gerechtigkeit / Zucht vndt
Ehre sehr lieb gehabt / Vngerechtigkeit sehr feindt ge-
west / den Feinden wo sie sich erkennet / vberaus gnä-
dig vndt barmherzig sich erzeiget / Ein sehr trefflicher /
thewrer / weidlicher / kühner vndt sieghafftiger Fürst /
daß

daß ich ihn in meinem Herzen sehr lieb habe. Das
 auch einen starcken Zug wieder die Saracenen/ die
 Christen zu retten gethan / darüber sein Leben gewagt/
 vndt im Wasser verlohren; vndt solchen thewren
 Mann soll solcher vnflätiger Wanst / fauler Bauch /
 garstiger Balck vndt schändlicher Sack / der kein
 Bisschoff / noch einiges Aempt in der Kirchen hat
 (Denn Papstumb ist vom Teuffel, wie wir wissen)
 mit Füßen treten / Dem er nicht werth wehre / die
 Schuch auß zu ziehen. Solte nicht ein Pabst (wann
 er ein Christ wehre) denken; Wann ich gleich nicht
 seiner Erohn vndt Majestät von Gott geordnet (wie
 er 1. Pet. 2. spricht: Ehrer den König) schonen wolt;
 So will ich doch schewen die H. Tauffe vndt das
 theure Bluth Christi, damit Er zum Christen gehens
 ligt ist / daß meine Füße darann sich nicht so gräwlich
 versündigen. Ja woll! was sollten die lästerlichen Bu-
 ben vndt Gottes verächter / die grossen groben Esel /
 Tölpel / Knebel / Kältze / Biltze / Rangen / Klötze /
 Nöcke / vnvernünftige Starren / die Teuffels Lar-
 ven vndt Puzen denken / ohn was dem Teuffel woll
 gefället? Vndt wenn er schon ein Ketzer vndt böse
 wehre gewest / solte Ihn darumb ein Pabst / der 100
 mal ärger ist / mit Füßen treten? So schmählich mit
 verfälschtem Wort Gottes hönen? Lehret vns die
 Schrift kein ander weise die Sünder zu straffen/
 dann daß man sie mit Füßen trecke / oder zwingen
 sie dem Teuffel die Füße zu Küssen. Wenn ein
 Funck vernunft oder ein Tropff ehrlich Bluthes in den
 Bestien vndt Barbaris den Päpsten wehre/ sollten sie sich
 in ihr Herz schämen / daß sie den allergeringsten
 Christen küssen die Füße Küssen / Schweige / daß sie
 sollten den selben mit Füßen treten; vndt thüren sol-
 ches

ches thun den Christen in den höchsten Majestäten. Aber sie hatten Christum für eine Fabel / das zeigen sie mit solchen schönen Früchten ihrer Heiligkeit. Nihilominus tamen Pontificius ille Dominus Villamontius, ut adulatricem excusationem hinc prætexat, ait; *Dominum Papam Alexandrum eo die non nisi voluisse Mundo toti ostendere Pontificalem suam Magnificentiam.*

§. 17. Alii admirentur Josuam Stegmannum Lutheranae Theologiae Doctorem, in sua Assertionem veri Christianismi, inter cætera sic lamentantem: *Magnus quoque Christianismi defectus est, quod plerisque in locis nulla amplius Disciplina Ecclesiastica locum habet. Bene olim cum Ecclesia agebatur, cum adhuc Disciplina Ecclesiastica vigeret, cum Clavis Ligans censoriam virgulam adhuc exerceret; cum Excommunicationis fulmen etiam Reges formidarent; cum Theodosius Imperator ab Ambrosio Anathemate ictus clamaret: Mihi & ingressus in Templo Dei non patet, & insuper quoque cæli clausi sunt; cum ab Ottone Brandenburgense, quem Ludolphus antistes excommunicarat, etiam canes carnis obiectæ frustra accipere recusarent; cum Xaverius præfectum divi devotum, ne salutatione quidem dignaretur, dicens: Me quidem amicum non habebit, quamdiu habuerit inimicum Deum; cum Satisfactiones Canonicae adhuc in fervore essent, & illi qui in gravia Crimina prolapsi*

lapsi fuerant, cogerentur veste lugubri incedere, jejunia peragere, eleemosynas erogare, stare certo loco Templi qui pro Pœnitentibus erat designatus, cum lachrymis, suspiriis & aliis reatus signis, quibus petulantiores coërcebantur. At Hodie repagulis istis effractis, Clavis Ligantis auctoritate imminuta, Excommunicatione submotâ, quanta queso secuta est dissolutio, quanta licentia? quis non blasphemus impune blasphematur? quis non adulter secure peccat? quis non prædator effrenè depredatur? Sola Pecunia curva recta facit omnia: penitus prostitutum est hujus Clavigeræ munus; omnes volunt esse Exleges; nemo delicta sua corrigi æquò fert animo; Sunt qui moniti, Quid tua refert? audent reponere, aut cum perverso illo Dialectico revertere: Si mea culpa unius est, quid id ad Te? Si tua, quid id ad Me? Si nostra, quid id ad Alios? Si aliorum, quid id ad Nos? Si aliquorum, quid id ad Cæteros? Si cæterorum, quid id ad Aliquos? Si omnium, quid id ad Paucos? Si paucorum, quid id ad Omnes?

§. 18. Alii admirentur Hugonem Grotium, in sua Appendice ad interpretat. Locor. Nov. Testament. sic exarantem: *Nisi Schisma esset, non haberent multi, unde viverent; & cum ipsi sine spe mercedis de sacris Literis non cogitaturi quidem fuerint, alios de se metiuntur.*

§. 19. Alii admirentur Campanellam de
Mo-

Monarch. Hispan. c. 22. sic scribentem : *Habet & seculum nostrum suos Solones , Lycurgos & Josephos , à Deo ipso missos ; verùm illi opprimuntur , neque à Principibus admittuntur , falsissimumque est , quod vulgò dicitur ; Nullas nostra ætate Solones aut Aristoteles nasci ; imò nascuntur & hodie illis etiam præstantiores , sed latent ; dum gentiles in admiratione sunt , Christiani verò invidiâ laborant.* Si enim *Lumen Mortis Ethnicum* potuit affulgenti fulgore suo lunari concitare incredibilem admirationem sui ; quid non præstaret *Lumen vite Christianum* circumfulgentibus omnibus clàritatis suæ radiis solaribus , nisi vel sub modium vel sub lectum Christianonymum ab ambitiosis , avaris & luxuriosis veteris *Adami Regis* ambaëtis abstruderetur ?

§. 20. Alii admirentur Meteranum qui l. 25. pag. 279. de Politicâ S S. Scripturæ interpretatione inter cætera commemorat, quod *Rex Magnæ Britanniae Jacobus* duo illa *Regna Anglicum & Scoticum* , unâ insulâ comprehensa , unire & copulare aggressus sit , curaveritque numos aureos & argenteos cudere cum hac inscriptione : *Quos Deus conjunxit , homo non separet ; rursusque alios cum hac : Tueatur unita Deus.* Duplis autem Anglicanis . (ut vocant) hæc inscripta erant : *Faciam eos in gentem unam.*

§. 21. Alii admirentur Wolfgangum
Mu-

Musculum, qui in I. Cor. 5. scribit; *Etiā Satanam esse Ecclesię Ministrum.*

§. 22. Alii admirentur illos Majorum Gentium Deos, qui ex Plenitudine Potestatis sola, quam *Summam Auctoritatem* vocant, ad bella confurgunt, quantumvis destituantur *Intentione Recta & Causa Justa.* *Justa autem Bella*, prout Augustinus scribit qu. 10. super Josue, *solent definiri, quæ ulciscuntur injurias, si qua gens vel civitas, quæ bello petenda est, vel vindicare neglexerit, quod à suis improbè factum est, vel reddere quod per injurias ablatum est.* Est autem *Recta Intentio*, non nisi talis Midæ virgula, qualis inaurat omnia hominis dicta & picta & facta & pacta, juxta illud Aristotelis l. 6. Ethic. c. 12. de Operibus ex Intentione bonitatem trahentibus; *Justa agentes non esse justos, si illa vel ignorantia faciant, vel ob aliquid aliud, & non ex ipsa.* Ipsa igitur raritate rariora bella ille Hypsicrates conflabit, in quo extrema voluptatum paucitas militabit. Militabit autem periculosè, cuicumque bellum fuerit tale idolum, ad quale solum confugerit irato divinæ Visitationis tempore. Tempore enim belli non omnia, quæ justa plerisque bellatoribus videntur, aliis justioribus Prætoribus censentur justè geri, sed per insidias & prædas multa contra Jehovam & conscientiam, ab illis ad-

admittuntur, qui illud Augustini obliviscuntur: *Non queritur Pax, ut bellum geratur, sed bellum geritur, ut Pax acquiratur.* Acquiritur enim verò jamdudum bello Archidamico tam maligna fama, ut contagiosæ æquiparetur pesti à Floro & ICTis, qui ajunt; *Idem Bellonæ quod Pestilentiaë sit remedium, à qua fugitur Maturè, Securè, Longè, Cautè.* Quia Tempore Belli & Pestis silent omnes LL. positivæ, & utcumque observari solet solum Naturæ seu Gentium Jus, teste Baldo & Dd. in l. casus 8. C. de testam. & Jas. in l. ult. C. eod. n. 6. ob illud Plutarchi: C. Marius c. I. Camerinos, qui se, in bello adversus Cimbro, viros strenuos præstiterant, honore Romanis æquavit, idque præter omne Jus. Reprehendentibus autem hoc factum respondit; *Se ob Armorum strepitum non potuisse Legum vocem exaudire.* Exaudire enim summus Militiæ Imperator (qui experienciâ rei Martiæ, virtute bellica, autoritate castrensi & felicitate victoriosâ floret) vix unquam solet Oratores verba egregia facturos de Religione Orthodoxa, Pietate Christiana, Honestate Bonorum Morum Aurea & Conscientiâ Intemerata, juxta illud Augustini: *Quid culpatur in Bello? An quia moriuntur quandoque morituri, ut dominantur in pace victuri? Hoc reprehendisse Timidorum est, non Religiosorum. Nocendi cupiditas*

ditas, ulciscendi crudelitas, impacatus atque implacabilis animus, feritas rebellandi, & si qua similia; hæc sunt, quæ in bellis Jure culpanitur. Notum est illud Plinii l. 8. c. 12. Dracones exsugentes sanguinem elephantorum occidunt eos, & ipsi vicissim inebriati opprimuntur: Ita sæpenumero in bello pars utraq; & perimit & perit, damnum dat & accipit. Notius est illud Xenophontis: Sapientis est à bello abstinere, etiamsi graves belli causas habeat. Notissimum est illud Erasmi Roterodami: Arator, nisi incurvus sit, prævaricatur, ut dicebant Antiqui: Ita miles, nisi impius sit, parum est miles. Miles quidem omnis (qui nullam aliam callet artem quaestuariam quàm illam bellicam, quæ docet vivere ex rapto, ubi non licet vivere ex stipendio, usqueadeò ut vereatur sibi defore quotidianum panem, si totus Mundus bello antiquissimo novissimum imponeret finem) benevolas præbet aures concionatori concionaturo ex Justino, apud quem Pharnabazus l. 7. Indignum ait *Bella non perfici, sed redimi; hostem precio, non armis summo-
moveri. Sed in his, prout scribit in suo Mercurio. epist. l. 2. p. 100. Crucius, reconditam Dei sapientiam miremur, cui Bellorum hæc rabies militat, & qui Principes strictis in mutuam perniciem armis, lictores esse vult, & satellites U-
tionis Divinæ in impias gentes. Nempe ut in malè affectis corporibus interdum utilis est sanguinis missio:*

missio: Ita magno populo expedit exhauriri senti-
nam Civitatis, & in Mundi luxuriantem nimis
agrum, divinam immitti falcem, quæ superflua
aliquot millia Peste demetat aut Bello. Vel ex
Amantio & Mirabellio: Ut in admirandis
Operibus, sed inutilibus major est laus artificis,
cujus arte res confecta est, quàm Regis, cujus im-
pendio: Ita Belli Gloria maximâ ex parte penes
militem est conductitium, quorum industriâ geri-
tur res, minima pars ad Reges redit, qui aliena
etiam pecuniâ militem conducunt, & proinde
sua suorum commilitonum officia nonnunquam
sic convenire necesse habent ex ore C.
Jul. Cæsaris:

Non solus vici. Reddenda est Gloria vobis,

Ejus autem auris atque animus abhorret ab Oratore eloquente, vel ex Francisco-Tortio : *Grammatici Bellum κατ' ἀνέφερον dictum volunt, quod nihil habeat neque bonum, neque bellum; nec alia nisi tali ratione nuncupetur Bellum, quali Furia cognominantur Eumenides. Philosophi malunt à bellua isthanc vocem derivatam, eò quod animalia rationalia belligerantia plusquam belluino animalium irrationalium ritu in mutuuum exitium sic congregiuntur, ut ea inter concertandum ex Horatio Venusino sic interpelles :*

Neque hic lupis mos, neque fuit leoni-
bus

Unquam, nisi in dispar feris.

Furorne cæcus, an rapit Vis acrior?

An culpa? Responsum date.

Poëtæ denique veteres (qui rerum vim atque naturam sagacissimè perspexerunt & aptissimè ingeniosis adumbrationum symbolicarum emblematicis effinxerunt) tradiderunt; Bellum ab Inferno Orco immitti, idque Furiarum ministerio; neque quamlibet Furiarum ad hoc negotii conficiendum esse idoneam, sed deligitur ministra Acherontigenarum Larvarum omnium pestilentissima, cui nomina mille, mille nocendi artes. Hæc innumeris armata colubris, Tartareâ buccinâ clasticum præcinit:

Bello armentur equi, minitancia castra sequantur.

Pan insano tumultu complet universa mari terraque. Bellona sanguinolenta furiosum quatit flagellum. Furor impius, ruptis omnibus vinculorum nodis, evolat horridus ore cruento. Talia gignit Bellum. Talia enim sunt Belli decora; Profuisse nemini, obfuisse territorio toti, nulla habitâ ratione aut recordatione præsentis ac præsentis Mundo Dei, cui videntur sic oggannire: Recede à nobis militibus, qui scientiam viarum tuarum nolumus. Vah insolentiam & impudentiam! Ita enim verò gerunt plerique cacos in polluto corpore animos, ut Dei Justitiam videre nesciant, & admoneri indignè ferant; In Bello (quod, posteaquam ritè denunciatum est & indictum, suscipitur & geritur aut pro rebus

rebus petitis aut pro aris ac focus, juxta illud Ambrosii: *Fortitudo, quæ per bella tuetur à Barbaris patriam, vel defendit infirmos, vel à latronibus socios, plena Justitiâ est*) maximè Jura Belli humana secundum L.L. Divinas esse conservanda, ut sine injuria in Pace vivatur; partâ autem Victoriâ conservandos esse hos, qui se inter rebellandum non inhumanos neu truculentos gesserunt, sed per humanum errorem vim vi armatâ armatam specie defensionis repellere gestierunt: in urbibus autem diripiendis evertendisque id considerandum esse, ne quid temerè, ne quid crudeliter fiat; *sed hoc demum non paucis videtur esse, Verè ac germanè militare, nihil arbitrari æqui & boni propter se esse sancitum, nulli se Furi esse subditos, se in vaginis suis L.L. omnes sub ferro gestare, & quicquid conscelerato animo collibuerit, id solum esse Jus fasque. Quid? quod non rarò in sacra Militia ludus & jocus sunt, è vineis vites eradicare, arbores pomiferas exstirpare, flavas segetes cremare, pagos & agros pessimè mulctare, virgines deflorare, matronas adulterare, mulieres signatas exenterare, urbes solidas solo adæquare, templa sacrilegiis profanare & reliqua omnia ita deformare, ut nihil relinquatur nisi varia variæ perditionis vestigia & plurima mortis imago cum isthoc epitaphio: Quodcunque secum ferre nequit militis Avaritia, perdit*

Invidia. Vel ex Ludovico Vive, sic scribente, partim ad Hadrianum VI. Pontif. Rom. Anim. Max. Sunt nonnulli docti homines, qui proximi & probati Principibus, magnaque apud illos autoritate, cum de Bello consuluntur, ita de Justo & Injusto Bello disserunt, ut facile ex eorum oratione ansam Principes aliqui, in suos affectus proni & præcipientes, arripiant, existimandi quodlibet Bellum, modò placeat, Justum esse. Prætextus & Colores nunquam desunt, dum non desit facultas & occasio. Qui si aliter censerent ac disputarent, injectâ in Principum animos religione, cohiberent ac revocarent homines ad arma proclives, & affectionibus impulsos. Partim ad Henricum VIII. Magnæ Britanniae Regem: Bellum non est facile suscipiendum, nec certa Pax speratâ Victoriâ permutanda. De nullâ re magis aut crebrius deliberandum est quàm de Bello, in quo non licet Bis peccare, & ad quod Princeps descendere vix debet, etiam inevitabili necessitate pressus, omnibus primò remediis tentatis, & frustra consumptis. Nullum est tam felix Bellum, quo non potior sit iniqua Pax, sive curas, sive sumptus, sive discrimina consideres, & contempleris. Itaque de Jure suo citius decedat Princeps, quàm de Summa salutis publicæ periclitetur, & tantam fortunæ Plagam levi lateris inflexione declinet. Varii sunt Belli casus, & exiguo momento maximas res volvit. Unde Mavortem veteres nominaverunt Bellum, in cujus ma-

nus est suscipere, non deponere. Initia Belli penes Principes sunt, Exitus penes Fortunam, seu verius Deum, cujus Voluntatem erga nos, non sine causa ignoramus: videlicet nescii, quàm apud Eum gratiosi simus. Itaque non secus, quàm Pecunia nostro arbitrio aleæ exposita, illicò alieni fit Juris; incertum, Cui cessura sit: Ita Princeps & tota Ditio in sortem Eventus conjicitur, moto bello. Quàm multos pœnituit Belli vel prosperè cœpti? Nec ulla Resp. instabilior est, quàm quæ sæpè movet arma. Quoties in extremum discrimen Athenæ venerunt? à Persis exustæ, à Lacedæmoniis oppressæ, ac spoliatae mœnibus: à Philippo fractæ: à Mithridate occisæ: à Sylla prope modum deletæ. Bellatrix illa Roma à Tatio capta est, à Porsena obsessa, à Gallis incensa, à Pyrrho territa, ab Annibale concussa, suis denique armis dilacerata. Dicet aliquis: Armis & Bello crescunt Regna. Sed & Eisdem quoque pereunt. Minus forsan in Pace est Splendoris & Gloriæ, falsæ illius quidem, sed plus Quietis, minus Controversiæ ac Periculi, & proinde firmitatis plurimum. Non laboro, inquit Theopompus Spartæ olim Rex Sapientissimus, quàm amplum filiis Regnum tradam, sed quàm mansurum ac stabile. Nihil ab aliis repetis, sed nec abs te alii: in quorum utroque est periculum, sive cum fortiore congrediaris: sive cum debiliore, quippe nihil est tam infirmum, cui suæ ad nocendum vires desint: destitutaque facultate omni juvandi ac

benefaciendi, multum adhuc ad lædendum super-
est, tanto videlicet promptius est, malefacere, seu
robore sui seu imbecillitate nostra. Vel ex Era-
smo Roterodamo: Belligeramur assidue, Gens
cum Gente colliditur, Regnum cum Regno, Civi-
tas cum Civitate, Princeps cum Principe, Populus
cum Populo, & quod Ethnici quoque fatentur
impium, affinis cum affine, cognatus cum co-
gnato, frater cum fratre, filius cum patre:
denique, quod Ego sane puto his omnibus atro-
cius, Christianus cum Christiano. Et (ô
cæcitatem Mentis humanæ!) hæc nemo miratur,
nemo detestatur. Sunt qui applaudant, qui ve-
hant laudibus; qui Rem plusquam Tartaream
appellant Sanctam, ac Principes ultrò furentes
instigant, oleum (quod ajunt) camino ad-
dentes. Vel ex Reinero Neuhusio Refor-
matorum Belgarum ICto orat. 3. de Pace
& Bello pag. 17. Bellum tam pestilens & exi-
tiosum, ut universam morum luem simul inve-
bat. Tam illud injustum, ut à pessimis latronibus
optimè soleat administrari. Tam impium, tam
crudele, ut cadere prorsus in Christianum homi-
nem nullo unquam tempore aut possit aut debeat.
Vel denique ex tolerantiori Augustino:
Militare non est delictum, sed propter prædam mi-
litare peccatum est: nec Remp. gerere criminosum
est, sed ideo regere Remp. ut divitiis augeas, vi-
detur esse damnabile. Propterea enim quadam
Providentia Militantibus sunt stipendia constituta,
ne

ne dum sumptus queritur, prædo grassetur. Cum igitur Bellum non tantum ab Oratoribus & Verificatoribus discors, miserum, nefarium, sacrilegum, violentum, sanguinolentum, turbulentum, cruentum, inexpiabile, immane, triste, lachrymabile, ferale, fremebundum, furibundum, infelix, minax, rapax, ferreum, insanum, rabidum, perniciosum, funestum & luctuosum nuncupetur, verum etiam à Ictis Pacificis Pesti æquiparetur, qui ajunt; Tempore Belli & Pestis silere omnes possivas L.L. & solum Naturæ seu Gentium Jus utcunque observari, prout supra pag. 241. jam inculcavimus: nec non idem sit remedium Bellonæ quod Pestilentia, à qua nemo consulentium velocius ac felicius liberatur nisi fugitivis pedibus atque votivis precibus è Jer. 44. v. 13. Ab Ense, Fame & Peste libera nos, Domine: eapropter Bella litigiosa non debent esse æterna, sed ante prima quæque finiri hyberna Matt. 5. v. 26. Malus enim Prætor est, qui perennibus actoris reiquelitis gaudet; Bonus autem Princeps in tempore lites amputat & summopere curat, ne illæ evadant immortales Myns. ad §. item verborum. n. 8. Instit. de inutil. stipulat. & Dd. ad l. quidam. ff. si cert. pet. & ad. c. nonnulli. §. cum autem. de rescript. ob illud Apostoli Jacobi. 4. v. 1. Unde Bella & Pugnae inter vos? Nonne hinc, quod in membris vestris vestrae militant Voluptates? Voluptates

igitur minimæ in talium Magnatum membris militare censentur, quales *Æacem Sanctam*, *Concordem*, *Niveam*, *Sideream*, *Almam*, *Felicem*, *Piam*, *Honestam*, *Tutam*, *Securam*, *Letam*, *Togatam* & *Laurigeram* tantopere amant, colunt, suspiciunt, ut æmulentur Serenissimos Potentissimosque illos Principes *Ignatium Leopoldum* Imperatorum Germaniæ, *Johannem Casimirum* Regem Poloniæ, & *Fridericum Guilielmum* Electorem Brandenburgicum, quippe qui bello hætenus insuperabiles cū *Suecis* bello nobilibus anno *MDCLX* pepigerunt Pacem, de qua olim scripsit *Fr. Guicciardinus* hist. lib. 16, *Nihil sanctius, nihil magis necessarium, nihil Deo gratius communi inter Christianos Principes Pace futurum video*. Video *Augustinum* in *Psal. 84*. scripsisse: *Duæ sunt amicæ, Justitia & Pax, Tu forte unam vis, & alteram non facies. Nemo enim est qui non velit Pacem, sed non omnes volunt operari Justitiam. Interroga omnes homines; Vis Pacem? Uno ore respondebit tibi genus humanum: Opto, Cupio, Amo, Volo. Ama Justitiam, quia duæ amicæ sunt Justitia & Pax, ipsæ se osculantur; si amicam Pacis non amaveris, non te amaverit ipsa Pax, nec veniet ad te*. Video *Castiodorum* edisseruisse: *Pax vera est Concordiam habere cum Moribus probis, & litigare cum vitiis*. Video *Leonem* condocuisse:

Tunc

*Tunc est Vera Pax hominis & vera Libertas, quando Caro Animo iudice regitur, & Animus Deo præsidente gubernatur. Video Hugonem in suo animæ clauſtro paucis fratribus deuotis hæc verba feciſſe: Fæſe Pacis tres ſunt ſpecies. Eſt enim Pax Œſtimata, Pax Simulata, Pax Imperata. Cum enim inter Seculares Pacem querimus, dum diſcordes ad Cõcordiam revocamus, æſtimant Seculares, quod Pacem inter nos habeamus: dum in veſtimentis õvium foris eximus, & Intus quaſi Lupi Rapaces gregem ſimplicem ſurtim lacerando diſpergimus, Pacem ſimulamur, ſed non habemus; cum verò Prælati ſubditis imperant, & eos Diſciplinæ Legibus non coarctant, Pacem docent & non tenent: æſtimant Pacem Seculares; ſimulant perversi Clauſtrales; imperant & non tenent lepidi Paſtores. Sic igitur æſtimatur à neſcientibus, ſimulatur à non habentibus, imperatur à non tenentibus: ſed Veræ Pacis tres ſunt ſpecies, ſcilicet Pax Probata, Pax Confirmata, Pax Certa. Certa autem Pace in Rebus Mundi Publicis, non gaudent niſi ſoli, ut pro ſuo ſuorum more interpretandi Scripturam loquitur Bernhardus, homines Bonæ voluntatis. Voluntatis autem Bonæ non eſt, ſed plane Iniquæ, qui nequaquam Pace contentus, ſuperbo oculo & inſatiabili corde inquietus anhelat ad Gloriam Mundi. Video denique Franciſcum Petrar-
cham reperire pauciſſimos in ſuo Audito-
rio*

rio Auditores his auscultantes: *Quatuor vobiscum habitant Pacis hostes, Avaritia, Invidia, Ira, Superbia. Has in æternum exilium pellite, Pax æterna erit. Erit itaque omnium consultissimum, ut neutiquam Dissertatio nostra se longius in longum latumque queruere hujus Materiæ campum Martium effundat, sed duntaxat ex Crucii Mercur. l. 2. epist. pag. 166. adscribat: In armis interim utrimque partes; & Bellum hoc Inducias parturire aut Pacem, multorum est sententia. Viderint qui habenas tenent. Omnibus enim quidem bonis expedit salvam esse Remp. sed iis maxime, ὧν κέρταται ἐστὶ μέγιστον, qui Tutores sunt & Depositarii publicæ salutis, & quorum fidei concredita est Imperii Dignitas, Furis pignora, Cura patriæ Libertatis & Religionis. Certè Pax Bello longè præferenda; nec aded quisquam sensum humanitatis exuit, quin illam malit, nisi sub dulci ejus nomine Bellum ut anguis in herba lateat; vel pactio sit servitutis, Morte tristior, & quovis supplicio longè magis formidanda, viris ad Libertatem natis: aut si plus nobis ab ea periculi, quàm ab Armis: quæ tum longè tutiora sunt, cum Pax insidiarum plena, nec talis est in recessu, qualis fronte apparet. Ut enim nulla venena præsentius nocent, quàm quæ sapidissimis cibus admiscentur: Sic nulla pestis efficacior est ad nocendum, quàm quæ sub plausibili vocabulo & honestis nominibus*

nibus tegitur; nullæque insidiæ capitaliores sunt, quàm quæ latent sub velo Pietatis, & sanctissimarum necessitudinum: præsertim apud eos, quibus cessante Bello, argentatis hastis rem gerere familiare est, & promissis ac donis sollicitare fidem eorum, qui sedent ad Reip. clavum; quo more Rex Macedonia Philippus callidus ille regnandi, ex Apollinis oraculo pugnare jussus est, insidiasque struere libertati Græciæ. Sed reprimo Me. ἀνίδνωὶν γὰρ ἐν τοῖς στυγνῶς γέγοις.

§. 23. Alii admirentur talem Philosophiæ Candidatum, qualis ex utroque Ctisis sexu potest conflare Circulum rotundum, atque ex eodem extrahere Quadrangulum, atque ex Quadrangulo Triangulum, atque ita deinceps post Mercurialem rari ac cari unius alicujus Circuli novi quæsitæ acquisitionem,

αὐτὸν ἀεὶ στυγνῶς καὶ ὑπερβολῶς ἐμυδάει ἀδῶν.

24. Alii admirentur Bernhardum de Morte (de qua bene subeunda sic monuit Seneca: Nihil interest, quando aut quo loco desinas; desine quocunque voles: tantum bonam clausulam impone. Ex fine enim suo unusquisque aut justificatur aut condemnatur, ut scribit Cyprianus) sic eloquentem: Bona est Mors propter requiem, melior propter novitatem, optima propter securitatem; juxta antiquam illam Etymologiam Ecclesiasticam: Vita longæva nihil nobis confert,

nisi quod plura malā partim spectamus, partim exantlamus, partim perpetramus.

§. 25. Alii admirentur illos holophantas qui infestā finistri oculi acie feriunt magnum illum Calvinum, à quo de Translatione Septimi ab Adamo Patriarchæ prophetici ad Gen. 5. vers. 12. pag. 49. sic scribitur: Porro si quærat, quorsum translatus fuerit Henoch, & qualis sit Nunc ejus conditio: respondeo; Privilegio singulari talem ejus fuisse transitum, qualis aliorum hominum futurus erat. Etsi enim ipsum exuerit quod corruptibile erat, exemptus tamen fuit à violenta separatione quàm Natura refugit. In summa, ejusmodi Raptus placida fuit lætaque migratio ex Mundo. Neque tamen in caelestem gloriam receptus est, sed tantum præsentis vitæ miseriis solutus, donec veniret Christus resurgentium Primitiæ. Et quum unum fuerit ex Ecclesiæ membris, expectare eum necesse est, donec prodeant omnia simul Christo obviam, ut totum corpus capiti uniatur. Si quis illud Apostoli Hebr. 9. vers. 27. objiciat; Constitutum esse Omnibus semel mori: facilis est solutio, quod Mors non semper divortium sit animæ. Sed Mori dicuntur, qui corruptibilem exuunt naturam, qualis erit Mors eorum, quos dies ultimus superstites inveniet. Sed verò ab blandiente dextri oculi specie adspiciunt Lutherum qui in Esa. 56. §. A facie enim malitiæ fol. 214. sic edisserit: Antequam veniet Ca-

Calamitas, auferentur Iusti, & venient in Pacem, & requiescent in cubilibus suis, quia Rectè ambulaverunt. Est autem insignis Locus, qui consolatur nos, fore ut securi post Mortem in Pace quiescamus, ubi nulla sentiamus incommoda. Quomodo autem hoc fiat & Ubi, non est nostrum scire. Satis enim hoc est scire, fore Pacificam Quietem.

§. 26. Alii admirentur Originem Adamantium hom. 24. in Luc. 3. pag. 235. qui mirè præscribit sequentem ad beatum moriendi genus parasceven: *Quomodo Johannes juxta Jordanem fluvium venientes ad Baptismum, & alios abigebat dicens: Generatio Viperarum, quis præmonstravit vobis, ut fugeretis à futura Ira? Ferte igitur fructus Pœnitentiæ dignos. Porro eos qui confitebantur peccata, suscipiebat: Sic stabit in Igneo Flumine Dominus Jesus juxta flammeam rhomphaeam Gen. 3. vers. 24. ut quemcunque post exitum vitæ hujus, qui ad Paradisum transire desiderat, & purgatione indiget, hoc eum Amne baptizet, & ad cupita transmittat: Eum verò qui non habet Signum priorum Baptismatum, Lavacro Igneo non baptizet. Oportet enim prius aliquem baptizari Aquâ & Spiritu, ut cum ad Igneum Flumen venerit, ostendat; Se & Aquæ & Spiritus lavacra servasse, & tunc mereatur etiam Ignis accipere Baptismum in Christo Jesu.*

§. 27. Alii admirentur Bonifacium III.
Pontif-

Pontificem Romanensium animarum Maximum, qui Clavibus cœli usurpatis prædominabatur in Imperatores & Reges.

§. 28. Alii admirentur Oecolampadium, qui in Zachar. II. vers. 16. scribit; *Malignum Antichristi Imperium esse opus Dei: quia dicit: Ego suscito. Et 2. Thess. 2. §. Deus dicitur mittere efficaciam erroris. Per Antichristum autem (præmittit idem ibidem vers. 15. de vera Pseudoprophetae ætate) ne somnies hominem quendam singularem, in novissimis temporibus, appetente die Judicii proditurum, sed intelligas Totam illam Congregationem Malè docentium, ac contra Verbum Dei, sub prætextu Christi, plebem seducentium. Nihil enim aliud est Antichristus quàm adversarius Christi. Christus omnia facit ad gloriam Patris, & Veritatem amplectatur; Antichristus sua querit, contempta gloriâ Dei, Mendaciisque suum Imperium statuit. Pollicetur sanè Spiritualia, sed tantùm Externa quædam docet & ad Hypocrisin facientia. Verissimus autem Character Antichristi est querere Libertatem Carnis, & sectari Commoda Propria sub Christi & Evangelii prætextu. Apud Judæos auditus est Antichristus, jam tunc quum audirent Phariseos & Scribas suos instigantes, ut eligerent magis dimitti Barrabam & crucifigi Christum. Habuerunt quoque quum obsideretur Jerusalem, Antichristos*

stos Doctores reparaturos pristinam Libertatem, pro qua omnia agebant & patiebantur. Quod prædixit eis Dominus Joh. 5. vers. 43. Ego veni in nomine Patris mei; nec recipitis Me; si venerit Alius nomine suo, illum recipietis. Porro Antichristus etiam ex media Ecclesia prodiit multosque seduxit, statim ipsis Apostolorum temporibus, cui se, mendax Hypocritarum populus facile credidit in suam perniciem, quales Johannes in sua Epistola taxat, item Petrus, & Paulus ad Theßalonicenses.

§. 29. Alii admirentur Philosophum illum Leontinum Gorgiam, qui præter cæteros ambitiosos secularis famæ negotiatores (quos Tertullianus vocat *Gloriæ Animalia*) in publica confluentium auditorum corona jactare ausus est; se posse copiosissime dicere, non tantum de qualibet re, de qua quilibet præsentium avertere audire, verum etiam de quacunque alia, quæ apud quoscunque absentium in disceptationem quæstionemque vocaretur.

§. 30. Alii admirentur Poëtas tales temerè *ῥητοροῦργας*, qualium unus ad Nicolai Machiavelli Florentini fores sic modulari non erubuit:

Supremum per te nacta est Prudentia culmen,

Uterius nec quò progrediatur, habet.

Alter verò sic ad aures Gulielmi Butleri Cantabrigiensis Medici cantillare ausus est:

Hip-

*Hippocratis laudes noli mirarier ; una
Butlerii superat Coa miracula manus.*

§. 31. Alii admirentur ferale spectrum
illud Fœminæ Candidatæ Clavigerum ,
quod se in Regiomontana Borussorum ar-
ce vel interdium iterum iterumque conspi-
ciendum præmonstrat, quotiescunque non
nemini primario ex Electorali Domo
Brandenburgica fato concedendum est,

*Quod parcit Capiti nulli, sed hinc rapit Omnes
Magnos & Parvos in sua busta cava.*

32. Alii admirentur Miracula illa Mundi ,
VII. famosa, Templum Dianæ Ephesiæ , Se-
pulchrum Mausoli Regis Cariae , Colossum
Solis apud Rhodios , Jovis Olympici simula-
chrum ex ebore à Phidia factum , Muros
Babylonis , Pyramides Ægypti , & Domum
Cyri Medorum Regis, quod Menon arte prodi-
giosâ illigatis auro lapidibus fabricavit. Quam-
vis autem hæc singula olim tot laudibus
fuerint celebrata ut nihil divinius ars hu-
mana excogitare posse crederetur : ea ta-
men omnia cum tempore rerum edace ita
interciderunt , ut eorum vix ullum am-
plius vestigium hodie exstet. Hinc ea multi
multæ vanitatis arguunt, & insuper ab in-
comparabilibus excludunt , dum sic cum
Martiale canunt :

*Barbara Pyramidum fileat miracula Memphis ;
Assiduus jactet nec Babylona labor ;*

Nec

*Nec Triviæ Templo molles laudentur Iônes ;
 Dissimuletque Deum cornibus ara frequens ;
 Aëre nec vacuo pendentia Mausolæa
 Laudibus immodicis Cares in astra ferant.
 Omnis Cæsareo cedat labor Amphitheatro ,
 Unum præ cunctis fama loquatur opus.*

§. 33. Alii denique admirentur , cur Johannes Apostolus duriusculo hujusmodi hortamento suam priorem ad tales electos Dei filios epistolam Catholicam , in quales nulla videbatur posse cadere ἀνθρώπινα ad Idololatriam , sic claudat : *Filioli , cavete vobis ab Idolis*. Idola gemmea , aurea , argentea , lapidea & lignea Judæi hodierni quidem ἱερωθεῖν non adorant ; adorant tamen ἱερωθεῖν omnia Christianonymorum idola ,

מִמּוֹן רֶשֶׁק , מַעֲוִים

& consimilia in Europa , Africa , Asia & America.

§. 34. Ego autem Æternos Æternæ Æternitatis utriusque Annos demirabor , & paulisper contemplanor eo modo Magnū illum Castellæ & Legionis Regem *Ferdinandum* quo se præparabat ad mortem. Ille enim ab *Isidoro* de imminente ultimâ Fatalis Terminī horâ præmonitus , regalem chlamydem , auream coronam & reliquum Ornatum Regni augusti pompofum ,
 quo

quo ornatus & oneratus in templum ægrotus delatus fuerat, ad aram sic resignavit ei Domino, à quo Feudum Regale Vasallus acceperat: *Tua est Potestas, tuum est Regnum, Tu es super omnes Reges, Regnum quod Te donante accepi; ecce reddo Tibi; tantum animam meum de militia hac ereptam, ut ad Te suscipias, deprecor.* O illuminatum à lumine cœlestis gratiæ almo Regem! Rex enim hic oculo mentis prophetico inter cætera vidit I. quod non sunt hominis bona, quæ secum ferre non potest, ut ait Ambrosius in Luc. 16. vers. 12. Sed aliena, prout innuit Cælius Calcagininus, quando in illustri Herculis Stroze funere sic perorat: *Cum enim quotidie videamus in rebus humanis nihil certi, nihil explorati, fluxas opes, lubrica Regna. Cum ea quam tanto quærimus opere Gloria, res sit omnium vanissima. Cum res desultoria sit Magistratus, & crebrius ad immerentes accedens: ita ut neque in felicitate, neque in rerum amplitudine quisquam sibi tantillum polliceri possit. Cum universa mortaliū vita sit innumeris acta miserū, nec aliquid sit homine aut infelicius aut superbius; jam ego nihil video, quod ulli commodius aut opportunius precari queamus, quàm propriam Mortem: quæ quàm celerrimè fieri potest, nos manu sati eximat, eripiatque aliquando ex hac rerum vicissitudine, atque in patriam revocet.* Revocaturō enim omnia ad Christianam suam scientiam facile

cilè constabit, nullam inter omnes mansiones cælestes dari, de qualium unâ cuiuspiam habitatorum unquam dicere conscias è Plauto : *Nunc tu hinc emigra ; scelestæ hæ sunt aedes , impia est habitatio. Quæ hîc monstra fiunt , anno vix possim eloqui.* Eloqui autem possis ; nos in hac miserabili exilii lachrymosi valde quotidie per varias Mortis Citationes ad transmigrandum hinc inquietari, & sæpe-numerò (gratias cœlo !) sub talibus oves pastoribus conversari, de qualibus scripsit Augustinus : *Deus dat terrenum Regnum & piis & impiis , sicut ei placet , cui nihil injustè placet.* Placeat igitur Magnatibus ruminare symbolum Constantis II. Imperatoris : *Mali Principis malus exitus.* Exitum autem bonum ille Princeps facilè fortietur, qui ante mortem suam ex filio hujus seculi uterino fiet talis filius Dei genuinus, ut Superna provideat, antequam ab Infernis opprimatur, ob illud Gregorii l. 14. mor. c. 13. *Desiderium cælestium nesciunt , qui cor in terrenis voluptatibus defigunt.* Non est enim de progenie DEI qui magis obsequitur suæ humanæ Voluptati quam divinæ Voluntati. II. quod nemo mortalium verè unus Spiritus evadit cum immortali Deo, priusquam destiterit adhærere Mundo cadaveroso. III. Quod cunctæ defunctorum animæ Orthochristianæ ab Angelis transfe-

ferantur ad illum latronem sanctificatum, cui Christus crucifixus adpromittendo dixit: *Hodie mecum eris in paradiso*. Paradisus itaque est illud Templum aulicum, ubi vox Concionatoris sonat Isidorum. Isidoros autem tales, quales & semetipsos & Principes suos possint salvare, conspicias perpaucos, sed tales *γλωσσοχαεῖταις* concionatores palatinos comperias permultos, quales malunt perdere semetipsos totos & Principes suos quàm solos collativos illos Deos *Ventres* suos, Philipp. 3. §. 19. Quare qui ita se effarciunt, pejus cæcutiunt, quàm ille Pontifex Romanensium animarum Maximus Marcellus II. qui anno *c l o l o l v.* de suo Throno Hierarchico dixit: *Non video, quomodo, qui locum hunc altissimum tenent, salvi esse possint.* O veritatem è tripode! Nihil igitur adde nisi X. verba: *Exactissimam Olim Pastores Politici Ecclesiasticique ἀρχιποιῶσι Christo Judicaturō Reddent Rationem.*

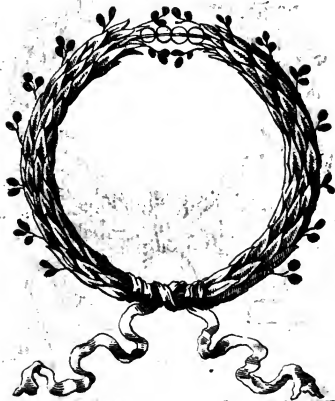
§. 35. Quod quum *Creature* supponant Bonitatem in re quam amant, ut exarat Philippus à Sanctissima Trinitate in sua summa Philosophica part. 3. quæst. 24. art. 3. sub fin. pag. 793. amor autem sollicitus sit de omnibus ad rem amatam pertinentibus, quamvis aliàs videantur esse minuta, ut inculcat Amesius in 1. Pet. I. doc. 4. rat. 2. pag. 24. ea pro-

propter jam nos sextuplices Coronarum
laudatarum Icones cum suis Gnomis in
gratiam eorum (qui autore destituuntur,
à quo effinguntur) subjicere consultum
duximus. Ecce igitur

I.

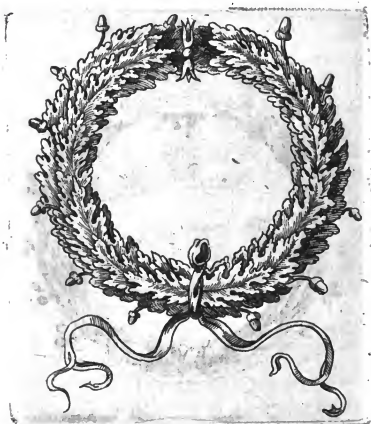
Laurea.

Me pompæ provexit apex.

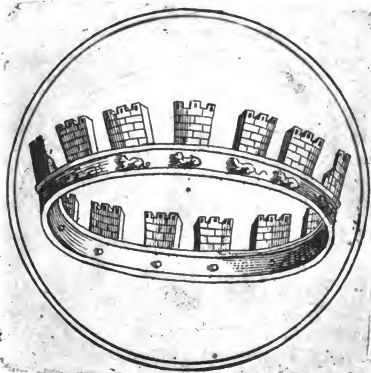
II.

Civica.

Servati gratia Civis.

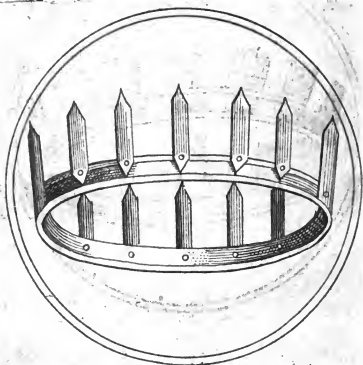
III.

Muralis.

Excidii Turribus Honos.

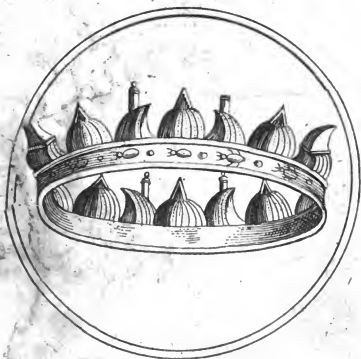
IV.

Vallaris.

Hoc Valli Insigne Recepti.

V.

Rostrata.

Classis Monumenta Subactæ.

M 2

VI.

VI.

Obsidionalis.

Merces Sublimis Honorum.

Quibus præmissis Coronis corollam
subsequentia subnexum abimus.

I. Sum

I. Summa Ecclesiæ Catholicæ Corona est, quod *Αὐτὸς* ille factus est *Caro*, juxta illud decantatissimum:

*Sum quod Eram, nec Eram quod Sum, nunc dicor
Utrumque.*

Nisi enim ille Sol Justitiæ gratosus ex Alto Nobis ortus esset, æterna animabus nostris nox foret. Quapropter è tanta Mortis umbrosæ caligine traducti in gloriosam beatæ vitæ lucem, nos nobis Christianis magis congratulari jam possumus, quàm illæ filiæ, quas olim ad congratulandum sic exhortabatur Canticum Canticorum: *Puella Izÿonis, prodite spectatum Regem Salomonem cum coronâ; quâ ipsum ipsius mater coronavit die sponsaliorum ejus & die lætitiæ animi ipsius.* Quod si transgrediamur à Typo ad Antitypum, de quo elocutus est Ambrosius lib. 3. de Virg. *Omnia habemus in Christo, & Omnia Christus est Nobis*; internis mentium credentium oculis conspiciamus Christum Regem nostrum gerentem in Regno Potentiæ Coronam ferream, in Regno Gratiæ Coronam argenteam; sed in Regno Gloriæ Coronam auream.

II. Illud Chrysostomi tom. 4. hom. 8. in c. 3. epist. ad Coloss. *Nihil hac linguâ sanctius est, quæ in adversis gratias agit; certè non est inferior linguâ Martyrum; utraque pariter coronatur. Si ergò dolores pertulerit, & gratias*

egerit, Martyrii Coronam sortitur.

III. Uniusmodi viâ non datur Corona in Christiana Militia. Apostoli Petrus, Paulus, Jacobus, alii, cum adversus Diabolum & vitia nos armant, illud identidem inclamant: *Resistite Diabolo, Resistite.* Animum invadit Ira? *Resistite.* Sacra auri fames laceffit? *Resistite.* Invidia præcordia oppugnat? *Resistite.* Arrogantia supercilium erigit? *Resistite.* Acedia torpida degravat? *Resistite*, juxta illud Guntheri in Corona Imperiali:

Imperium nullum, sed Virtus sola coronat;
ob illud Macrobij Aurelij Theodosij l. I. in somnio Scipionis cap. 7. *Beatitas debetur Conservatoribus Patriæ. Solæ autem Virtutes faciunt Beatum, nullâque aliâ quisquam viâ hoc nomen adipiscitur.* Unde qui existimant nullis nisi philosophantibus inesse Virtutes, nullos præter Philosophos beatos esse pronunciant. Agnitionem enim rerum divinarum Sapientiam propriè vocantes, eos tantummodò dicunt esse Sapientes, qui Superna acie mentis requirunt, & quærendi sagaci diligentia comprehendunt, & quantum vivendi perspicuitas præstat, imitantur. Et in hoc solo esse ajunt Exercitia Virtutum, quarum Officia sic dispensant: Prudentiæ esse, Mundum istum & omnia quæ Mundo insunt, Divinorum contemplatione despicere, omneinque animæ cogitationem in sola Divina dirigere. Tempe-

perantiæ, omnia relinquere, in quantum Natura patitur, quæ corporis usus requirit. Fortitudinis, non terreri animam à corpore quodammodo ductu Philosophiæ recedentem, nec altitudinem perfectæ ad superna adscensionis horrere. Iustitiæ, ad unam sibi hujus propositi consentire viam uniuscujusque Virtutis obsequium. Atque ita fit, ut secundum hoc tam rigidiæ Definitionis abruptum Rerump. rectores beati esse non possint. Sed Plotinus inter Philosophiæ professores cum Platone princeps libro de Virtutibus, gradus earum vera & naturali Divisionis ratione compositos per ordinem digerit: Quatuor sunt, inquit, quaternarum genera Virtutum. Ex his PRIMÆ Politicæ vocantur, Secundæ Purgatoriæ, Tertiæ Animi jam purgati, Quartæ, Exemplares. Et sunt Politicæ hominis, quia sociale Animal est. His Boni viri Reip. consulunt, Urbes tuentur, his parentes venerantur, liberos amant, proximos diligunt, his civium salutem gubernant, his socios circumspiciunt providentiâ protegent, justâ liberalitate devinciunt, hisque sui memores alios fecere merendo. Et est Politicæ Prudentiæ, ad Rationis normam, quæ cogitat, quæque agit universa dirigere, ac nihil præter Rectum velle, vel facere, Humanisque actibus tanquam Divinis arbitris, providere. Prudentiæ insunt Ratio, Intellectus, Circumspectio, Providentia, Docilitas, Cautio. Fortitudinis est animum supra Periculi Metum agere, nihilquæ

nisi Turpia timere, tolerare fortiter vel adversa vel prospera. Fortitudo præstat Magnanimitatem, Fiduciam, Securitatem, Magnificentiam, Constantiam, Tolerantiam, Firmitatem. Temperantiæ, nihil appetere pœnitendum, in nullo Legem Moderationis excedere, sub Jugum Rationis Cupiditatem domare. Temperantiam sequuntur Modestia, Verecundia, Abstinencia, Castitas, Honestas, Moderatio, Parsitas, Sobrietas, Pudicitia. Justitiæ, servare unicuique quod suum est. De Justitia veniunt Innocentia, Amicitia, Concordia, Pietas, Religio, Affectus, Humanitas. His Virtutibus vir bonus, primum Sui, atque inde Reip. Rector efficitur, justè ac providè gubernans Humana, Divina non deferens. SECUNDÆ, quas Purgatorias vocant, hominis sunt, qui Divini capax est, solumque animum ejus expediunt, qui decrevit se à corporis contagione purgare, & quadam Humanorum fuga solis se inferere Divinis. Hæ sunt Ociosorum, qui à Rerump. actibus se sequestrant. Harum quid singulæ velint, patet è virtutibus Philosophantium laudatis, quas solas quidam existimaverunt esse Virtutes. TERTIÆ sunt, purgati jam defecatique animi, & ab omni Mundi hujus adspersione pressè purèque deterfi. Illic Prudentiæ est, Divina non quasi in electione præferre, sed sola nosse, & hæc tanquam nihil sit aliud, intueri. Temperantiæ, terrenas cupiditates non reprimere, sed penitus oblivisci.

For-

Fortitudinis, *Passiones ignorare, non vincere, ut nesciat Irasci, cupiat Nihil. Justitiæ, ita cum Superna & Divina Mente sociari, ut servet perpetuum cum easocius imitando.* QUARTÆ Exemplares sunt, quæ in ipsa Divina Mente consistunt, quæ Nŕs vocatur, à quarum exemplo reliquæ omnes per ordinem defluunt. Nam si rerum aliarum, multò magis virtutum id Nas esse in Mente credendum est. Illic Prudentia est Mens ipsa Divina. Temperantia, quòd in se perpetua Intentione conversa est. Fortitudo, quòd semper idem est, nec aliquando mutatur. Justitia, quòd perenni Lege à sempiterna operis sui continuatione non flectitur. Hæc sunt Quaternarum Quatuor Genera Virtutum, quæ præter cætera, maximam in Passionibus habent differentiam sui. Passiones autem (ut scimus) vocantur, quod homines metuunt cupiuntque, dolent gaudentque. Has Primæ molliunt, Secundæ auferunt, Tertiæ obliviscuntur, in Quartis nefas est nominari. Si ergò hoc est officiũ & effectus Virtutum, Beare, constat autem & Politicas esse Virtutes, igitur ex Politicis efficiuntur Beati. Beati enim censentur illi Rerump. Reges, qui ita philosophantur, ut identidem tali Justâ gaudeant Multitudine, qualis universitatem Divino atque Humano Jure sociatam videas in L. L. obsequium consentire, & constante Virtutum tam ociosarum quàm negociosarum exercitio post hanc vitam

in cœlum pervenire. Pervenire autem in cœlum nemo quisquam solet nisi vel Marte aperto vel arte opertâ. Habet enim sua quoque Stratagemata Ecclesia. Ecclesiæ igitur Renatæ renati filii communiter pugnando Regnū Diaboli superant. Atenim si Venus salax vellicat, novum armorum genus capeſſendum, juxta illud Apostoli acclamantis ex I. Cor. 6. vers. 10. *Fugite fornicationem.* Quò Augustinus respexit ser. 20. de Temp. l. 395. quando dixit : *Quod Libidinem fugiendam esse suggerimus, Apostolus Paulus evidenter ostendit : qui cum omnibus vitiis prædicaverit resistendum, dum contra Libidinem loqueretur, non dixit, Resistite, sed Fugite fornicationem. Ergò contra Libidinis impetum apprehende Fugam, si vis obtinere Victoriā. Nec tibi verecundum sit fugere, si Castitatis palmam desideras obtinere.* Hoc Strategema olim in Ægypto Josephus tam benè calluit, ut non tantum fugerit, sed & in fugæ testimonium pallium reliquerit. Sic, sic & apud Deum & apud mundum Castitas in perpetuum coronata triumphat. An autem omnes licentiosorum temporum modernorum juvenes evadant Josephi triumphales, qui soli cum solis filiabus nubilibus in longinquum abeunt & redeunt palliati, divino relinquendum est tribunali, cujus solius est super arcana cordium dijudicare facta ju-

juvenum quorum quemque jamdudum sic alloquitur Ecclesiastes ille Regius Salomon : *Esjoue toy , Jeune ! en ta Jeunesse , & que ton cœur soit gaillard és Jours de ta Jeunesse ; & chemine selon les Voyes de ton Cœur , & selon le Regard de tes Yeux ; mais cognoy que pour Toutes ces Choses Dieu t' amenera en Jugement. Oste le Marrisement de ton Cœur , & oste le Mal de ta Chair : Car l' Adolescence & Jeunesse ne sont que Vanité.* Quod si quis Juvenum tempus habet nullum ruminandi isthæc Jedidjæ verba multa, ille tempus subsecet ullum applicandi sibi subsequencia Pauli verba tria ex 1. Tim. 2. 22. *Juveniles fuge Cupiditates.* Cupiunt autem Juvenum plerique *se amicare à la mode ; gestare calceos, pileos & capillos à la mode ; tondere mystacem à la mode ; aperire caput à la mode ; salutare à la mode ; perorare à la mode , exarare literas à la mode : lufitare à la mode ; cantare à la mode , saltare à la mode ; potare à la mode ; pugnare in duelli campo à la mode ; bastiare bellas puellas à la mode ; prodeambulare cum virginibus nubilibus à la mode , &c. &c. &c.* quæ nemo adscribat nisi qui juvenes amandos non amat neque recogitat ; *se quoque juvenem olim fuisse, ob illud vatis per vulgatum :*

Angelicus juvenis senibus Satanizat in annis.

Quod idem jam dudum comperias non se-

mel fuisse, esse atque fore verum, tametsi sit Poëticum. Quippe quoniam

Mendaces omnes non fingunt omnia Cretes.

Silentio transeo, quod vel ipse mendacissimus Mendaciorum Pater Diabolus, cujus Proprium propriissimum est Mentiri, mentiri *semper & ubique* nullus studeat atque soleat. Solet quidem ex suo ipsius Thesau-
ro atro ater iste Theologus atque Politicus proferre putā putidaque fallaciā, sed ex alieno nonnunquam expromere talia veracia, ut rectissimè de eo Apostolus contestatus sit: *Satanas se in Angelum Lucis transfigurare callet.* Callet quoque Pontifex Romanensium animarum Maximus tale Artificium cauponandi Hierarchicum, ut secundum λαμνελαι suam Pseudopropheticam veris falsa doctè misceat. Enimverò si hic Hierarchicus Imperator *semper & ubique* pura putaque expectoraret mendacia, facile cognosceret. Omnis omnino omnium suarum sibi devotarum ranarum grex, qualis ipsis in castellis ac sacellis suis præsideret Rex, juxta illud Apoc. 9. v. II. ubi hic *Angelus Abyss* cognominatur partim Hebraicè אבדן partim Græcè Απολύων.

IV. Illud Lutheri in schol. ad Esa. 34. §. Et erit vir sicut qui absconditur, mihi fol. 75. *Observe hic insignem commendationem Magistratus, quod sit ceu Murus qui defendat*

à vi ventorum & pluviae. Item quod sit ceu Rivus in arido loco & petra umbræ. Has similitudines diligenter considera, & videbis, quàm magnifica res sit, Magistratum esse, ut rectè à Christo iussèrunt sint dicti. Hac autem omnia majora videbuntur, si circumstantias omnes expendas. Si enim Magistratus officium est, ut sit Honori Bono Operi, & Timori Malo Operi, necesse est ut in se Satanam cum omnibus ipsius membris concitet. In his autem consistere & non frangi animo, Divina Virtus est. Meritò igitur gestant Coronas tanquam Victores omnium Malorum, Satanae & Mundi. O vocem ab omnibus Christianorum Regibus Cedro litterandam & Auro! Aurearum pariter atque argentearum Castrensiū, Regalium, Pontificalium & Triumphalium gratiæ, gloriæ, honorificentiae, sapientiæ & opulentiae Coronarum toties meminerunt sacrae Literæ 2. Sam. 12. vs. 30. Esth. 8. v. 15. Job. 19. v. 9. Psal. 8. v. 6. & 21. v. 4. & 103. v. 4. Prov. 4. v. 9. & 12. v. 4. & 14. v. 18, 24. & 16. v. 31. & 17. v. 6. Esa. 28. vers. 1. 35. & 62. vers. 3. Jer. 13. vers. 18. Thren. 5. vers. 16. Ez. 16. vers. 12. & 21. vers. 31. 32. & 23. vers. 42. Zach. 6. vers. 11. 1. Thess. 2. vers. 19. 2. Tim. 2. vers. 5. Apoc. 4. vers. 4, 10. & alibi, ut ægerrimè adscribam vocem illam Augustini controversam: *Cum Deus coronat Merita nostra, nihil*

aliud coronat quàm Munera sua. Quod quum perrarò singulari cuipiam Dei amico *ἔσχατον* ultima Vitæ hora præsignificetur, omnis alius Rex aut Grex in tempore *ἰννασσίαν* ita perdiscat, ut ad emortuale illud punctum, à quo utraque dependet Æternitas, nunquam offendatur imparatus, sed singulis momentis excubet & in procinctu perstet, ob illud Christi præmonitum Apoc. 3. vers. 11. *Ecce, Venio Citò, Retine quod habes, ut Tuam nemo alter accipiat Coronam.* Corona Vitæ enim promissa omni quidem Credenti commonstratur, sed non nisi soli Vincenti communicatur Apoc. 2. vers. 10. Mundus autem nonnunquam ita coronat, ut suæ eum Coronationis pœniteat, prout emicuit ex *Adulpho*, *Wenceslao* aliisque Imperatoribus & Regibus de Throno Augusto depositis. Neque enim *Coronæ* aliquid credendum est, quas etiam ad imperitos gratia deferre solet, ut Petronius Arbiter arbitratur.

V. Arbitramur illam esse Orthochristianæ Militiæ indolem germanam; ut nihil temerè jactet sed hoc identidem voce humili ubique sibi suisque inculcet: *Nostræ Pugnæ, nostræ Victoriæ, nostræ Coronæ, nostri Triumphi, nostra denique Tropheæ sunt hæc, ut pro Imperatore nostro Dn. Jesu Crucifixo, quem corde & ore nos diligere profiteamur, sortia & perpetremus & toleremus.* Quia Virtutes non
trium-

triumphant nisi oppugnatae, usque adeo uti per saxa, per ignes probatae se semper cum Regina sua Prudentiâ exhibeant nobiliores & fortiores omni fortuna, atque in ipsa Morte gaudeant palmâ victoriosâ, juxta illud Christi Joh. 16. vers. 33. *Ayez bon courage, j'ay vaincu le Monde.*

CAP. XX.

SÆpè compertum est, quod Dona commemorata non viritim, sed cohortibus & legionibus integris præberentur. Præterea spoliolum pars inter milites distribuebatur, exceptis his, quæ Triumpho servabantur.

§. 1. Equidem aurum & argentum & æs & reliqua spolia de hostibus capta atque in Triumpho adducta, Senatus Populique Romani erant, & in publicum ærarium reponebantur: veruntamen Expensæ, quas Pompa Triumphalis requirebat, exinde detrahi solebant. Solebant enim Duces Victores publicis triumphare sumptibus.

§. 2. Sumptibus autem privatis primus triumphavit *Appius Claudius Pulcher* de Sallasis ex Alpibus anno U. C. D CX. Et hic enim Dux victoriosus (quum non tot mil-

millia hostium modò, quot rigor Legis Triumphalis exigebat, sed propter devictæ gentis inopiam etiam neutiquam tantum auri & argenti in fiscum detulisset, ut Triumphus impensæ ei à Senatu negari nequirent) suis ipsius sumptibus triumphavit, honorificentiae magis quàm opulentiae habita ratione.

§. 3. Exploratum quoque habetur, non nullos Imp. festo Triumphali die præter viscerationes magnificentum epulum & congiarium dedisse, atque sumptus ad ludos edendos esse elargitos, prout inter cætera evincitur ex illo Liv. dec. IV. lib. 9. mihi pag. 443. *Triumphus M. Fulvio est decretus. Is cum gratias P. C. egisset, adjecit, Ludos Magnos se Jovi Opt. Max. eo die quo Ambraciam cepisset, vovisse, in eam rem sibi 100. pondo auri à Civitatibus collatum, petere ut ex ea pecunia, quam in Triumpho latam in arario posituros esset, id aurum segetni juberent, Senatus Pontificum Collegium cõsuli jussit, nùm omne id aurum in Ludos consumi. necessum esset? Cum Pontifices negassent, ad Religionem pertinere, quanta impensa in ludos fieret: Senatus Fulvio, quantum vellet, impenderet, permisit, dum ne summam LXXX. millium excederet; juxta illud Plinii Junioris: Natura omnes homines restrinxit ad Pecunie custodiam.*

§. 4. Conferebatur autem residua pecu-

cuniarum vis vel in Armamentarium, vel in Fana, vel in Porticus, vel in Janos, vel in Atria, vel in Arcus, vel in Amphitheatra, vel in consimilia Opera Publica. Plures quippe homines percallent benè (si Superis placet) dispensare pecuniam quàm benè curare suam animam, ad exemplum Augustini, cujus voces magistræ exstant in Psalm. 26. enarr. 2. *Quicquid mihi præter Deum est, dulce non est; quicquid mihi vult Dominus meus dare, auferat totum, Et se mihi det.*

§. 5. Dabatur olim tale Corpus Juris Civile in publicum, è quali elucet tanta Imp. Justinianæ cura & gratia & vigilantia pro gaza publica, ut nunquam obliviscatur sui sacri ærarii, sed toties eidem in Institutis, Pandectis, Codice & Novellis primas det, ut *de Privilegiis fisci* non nemo ingentem librum conscripserit, juxta illud *Somnii* Legati cælestis ad Imp. Græcorum Agamemnonem:

ὃ καὶ παυνύχιον ἔνδεον βεληφόρον ἔνδεον

ὃ λαοὶ ἐπιτετραφάται, prout legas apud Hom. Iliad. β. Utinam filii lucis darent plus studii in collocupletandis animabus suis paupertinis! Erit, erit illud profectò tempus, & illucescet aliquando ille dies, quum omnis Turba Avaritiæ ac cuiusvis Malitiæ Magna ubique quæretur, sed nullibi reperietur Psalm. 104. vers. 35.

Efflo-

Efflorescant igitur, quoadusque deflorescant. Quia

Accelerabit hyems, semper non permanet æstas.

CAPUT XXI.

Reminiscantur alii illud Hieronymi Oserii l. 3. de Gloria: *Sola vera Virtus firmam & stabilem gloriam efficiet. Magna enim est vis in virtute, magnum robur & invidium, nempe quæ nec perditorum hominum injuriis infringi, neque invidiæ telis obrui, neque inscitiam multitudinis obscurari possit; sed ita semper cum amentia & scelere concreditur, ut clarissimum Triumphum agat lumenque suum tandem omnium oculis conspiciendum exhibeat.* Ego verò reminiscar jam illud Pythagoræ: Μη ἐν πολλοῖς ἐλίζα λίγα, ἀλλ' ἐν ἐλίγῃς πολλά. Quapropter velut per satyram adscribendum erit, quod omni Parasceves Triumphalis ritu peracto, Imperator talem Currum Triumphalem conscendebat, qualis non erat uniusmodi, sed aliusmodi atque aliusmodi, & frequenter à Castrensibus falcatis & Circensibus quadratis artificio distabat, & nonnunquam cum turri rotunda admodum se æquabat, prout ex antiqua mone-ta subsequentes repræsentant figuræ.

FIGURARUM

I.

DE ANTIQUIS
FIGURARUM
II.

Fl.

FIGURARUM

III.

Qualibus Curribus Triumphalibus magnus ille Israëlitarum Propheta *Elias* Thesbites & Imperator noster generalissimus *Christus* in cœlum cœlorum conscenderint, petas repetasque ex 2. Reg. 2. vers. 11. & ex Act. 1. vers. 9. juxta illud Bugentagii
in

in Psal. 67. mihi pag. 373. & 374. ubi non tantum pergraphicè Currus & Exercitus Triumphantium & gratias agentium describitur, sed etiam sic subscribitur: *Ipse Deus in Christo in hac Christi glorificatione captivavit vel captivam duxit Captivitatem, id est, ut sui liberarentur qui per Adæ prævaricationem tenebantur in morte captivi, devicit, cepit, ligavit, captivam in Triumpho duxit captivitatem, id est, omne illud quod nos genus Adæ captivaverat, nempe Diabolum, Peccatum, Mortem, Infernum.* Ose. 13. vers. 14. Quid? quod Deus semper Triumphum suum agit per nos in Christo Jesu, & hoc usque in finem Mundi, quando hic Triumphus perfectè complebitur 1. Cor. 15. vers. 24. 2. Cor. 2. vers. 14. Præcellentiore autem Corona Triumphali post hanc vitam nemo gaudebit nisi quem certaminis socium in hac vita ille Apostolus habebit, qui 1. Cor. 4. vers. 9. scripsit: *Speſtaculum facti sumus Mundo, & Angelis & Hominibus.* Hominibus autem aulicis & polemicis concupiscens fieri æternum Virtutis Theatrum, poterit æmulari Phœnicem illum Romanæ gentis Prudentem Catonem Censorium. Quamvis enim virum hunc optimum invidia Oſorum tam truculenter & frequenter exaggravaverit, ut quadragies sexies accusatus & in Jus ambulare jussus sit; singulis tamen

men vicibus pro innocente absolutus est. Summa ipsi gloria erat multiplex invidia. Invidiam quoq; fratrum capitalem triumphavit Joseph in Ægypto, dum præter alia forsitan in corde suo volutavit & ruminauit talia: *Ante omnia omnem quidem felicitatem meam præsentem debeo Deo ut architecto Optimo Maximoque, fraternæ autem Invidiæ ut malleo fabrili ad artificium tantum accommodatissimo. O magnificum & ditans Odium! O prosperans & præpotens Invidia! Vestris nequissimis machinationibus tantum non gratiam habeo incredibilem. Vos vestro mihi odio plus profuistis quàm omnis parentum dilectio. Absque vobis fuisset, ego nunquam Ægypti Prorex ac Christi Typus gloriose evasissem neque prunas super vestra meorum fratrum capita ignitas mirè conguessissem, sed pauper opilio mansissem, donec cum vobis ipsis ipse fame miserè eneclius fuisset. Sic, sic tandem sancta Innocentia & salva Conscientia sub candido Taciturnæ Patientiæ signo omnem omnium Oforum æmulationem triumphant & quamvis adpersam infamiæ maculam emaculant, juxta illud Ambrosii: Non turbentur innocentes; cum falsis criminibus appetuntur. Visitat Deus suos & in carcere, & ideo ibi est plus auxilii, ubi est plus periculi. Periculis autem plerique in Christum baptizati non eripiuntur, sed magis magisque immerguntur, dum carcerem, quem Ter-*
tul-

tullianus vocat *Domum Diaboli*, nesciunt convertere in *Domū Dei*, cujus satellites & apparitores sunt cœlestes Angeli; sed obnixè omnibus Impatientiæ suæ manibus pedibusque Deum à se repellunt, dum in isto probationis Josephicæ igne, quo Θεός aduruntur, permanere nolunt, sed ante tempus cœlestis liberationis exire crucibulo malunt, more illorum reorum, qui ergastulum effringunt, atque ita omnem Magistratus pœnam aut veniam prædestinatam vel vi vel metu excutiunt eluduntque. Hinc perpaucos hodiè tales reperias Josephos, qualium quisq; possit sanctè gloriari: *Deus fuit mecum in ignominioso Tribulationis atq; desolationis carcere, & tam gloriosè ex eodem me liberavit, ut ipsi immortales sim gratias canturus*. Canticum enim hoc novum nemo omnium potest canere melius tali Quasimodogenito, qualis constanter & perseveranter credit, quod Deus Opt. Max. (qui ex omni malo nonnihil boni eliquare percallet) inter sexcentas humanæ mortalitatis culpas, noxas & aberrationes suum suæ solius voluntatis consilium ad prædestinatum sibi scopum & exitum sapientissimè ac suavissimè perducatur, juxta illud Apostoli Rom. 8. v. 28. *Diligentibus Deum Omnia cooperantur in Bonum*. Jer. 24. vers. 5. Cui sic adstipulatur I. Pet. 3. vs. 13.

Quo-

*Quotusquisque vobis noceat, si boni emulatores fueritis? Quia cæleste divinæ Providentiæ Horologium ab æterno usque in æternum insonat ac perseverat tam rectum, ut erret errorem unquam nullum. Quare quamvis cometæ novi inter astra antiqua comparentes Orbi plagas epidemicas minentur, varii tristes nuncii inaudiantur, noxia passim consilia terra marique misceantur, prodigiosa præliorum hostilium ostenta in aëre conspiciantur, ominosa monstra pariantur, domi bellicque quadrata rotundis mutari, cælum cum terra confundi, & omnia alia in antiquum suum chaos refundi videantur; nos tamen cum monte Tzionis æterno immoti permaneamus, & quod nostrum est, candidè facere pergamus, cætera autem omnia procul ulla scrupulosa trepidatione soli Divinæ Curationæ paternæ plenissimè tuti securique committamus, partim juxta illud Prophetæ servi Esaiaë 30. vers. 15. de arte præstolandi in rebus desperatis opem divinam è cælo cælorum: *In Silentio & Spe erit Fortitudo vestra*; partim juxta illud Prophetæ Domini Messiaë Luc. 21. vers. 28. *Quum autem hæc fieri incipient, sursum adspicite & attolite capita vestra, quoniam appropinquat Redemptio vestri*. Quicumque autem nunc in angustâ Regenerationis crucigeræ via Agnū se-*

N

qui

qui nolunt, tunc capita attollere non poterunt, sed instar animalium brutorum proni spectabunt & cum omnibus terræ nationibus plangentibus pudefacti ejulabunt, juxta illud Vatis :

Vae Tibi Ridenti! Nam Mox Post Gaudia Flebis. Flendi enim necessitas omnibus illis ex justo Dei judicio incumbet Tunc, qui nolunt flere Nunc. Quicumque verò malunt Flere Nunc, illi poterunt Gaudere Tunc. Tunc enim multi erunt Columnæ cæli, qui nunc sunt Quisquilix Mundi, juxta illud Augustini: *Tribulatio excitat torpentem, humiliat superbientem, purgat pœnitentem, illuminat cæcutientem, coronat vincentem.* Victo autem Mundo Deus eos constituit tam indignos, ut Mundus eos cognoscere nequeat, quantumvis consistant in media vexationis via tanquam pia sub filii Crucis Maria. O invictissimos Christianæ militiæ heroës! In *Annibale* laudat Livius, quod non minus hostium, quàm sua loca habuit explorata: quantò magis nos collaudabimus illum, qui pernoscit Semetipsum, Deum, Mundum Mundique Principem. Nulla verò inexpugnabilior datur Apologia, quàm sua cuiusque sibi benè conscii Innocentia. Enimverò causa non facilè cadit, qui se suaque omnia nulli alii causidico nisi soli Providentissimo Patri DEO humillimè tradit.

CAPUT XXII.

JAmdudum ita fert Ratio Status humani Microcosmica, ut pauci mortalium quærant, unde mœreant, multi verò, unde gaudeant.

§. I. Gaudent enim alii religiosa Pietate, more *L. Cæcilii Metelli* Pontificis antiquorum Romanorum idololatrarum Maximi, quippe quem laudat Plinius, quod conflagante *Vestæ* æde, Palladium è Trojano bello advectum ex invalescente incendio tantopere subtraxit, ut in medias se flammæ proruerit & luminibus læsus evaserit, juxta illud *Juvenalis*:

Da testem Romæ tam sanctum quàm fuit hospes

*Numinis Idæi: procedat vel Numa, qui Te
Servavit trepidam flagranti ex arce Miner-*
vam.

Gloriosior autem censeatur Religiosa Evangelici illius Electoris Brandenburgici *Friderici Wilhelmi* Pietas, qui, ut Serenissimo Potentissimoque Magnæ Britanniae Regi *Carolo II.* Restitutionem Dei Opt. Max. mirificam non tam dicto quàm facto officiosè gratularetur, publicas supplicationes Eucharisticas $\frac{1}{2}$ Julii anno *MDCLX.* omnibus suis terris Clivici Marchiacisque solemniter indixit.

Nihil enim magis commendat Christianum Principem quàm *Facere & Credere*, ritu boni Episcopi, atque *Punire & Audire*, more boni Politici, juxta illud Sex. Aurelii Victoris: *Duo sunt, quæ ab egregiis Principibus exspectantur, Sanctitas Domus, in Armis Fortitudo, Ubique Prudentia*. Unde compertum est, urbem Romam externorum virtute crevisse. Quid enim Nerva prudentius aut moderatius? quid Trajano divinius? quid præstantius Adriano? Adde quod ille Princeps Deum suum facile ad majora quæque eroganda invitat, qui cujusvis ingratitude fugitans ei pro concessio uno sibi suisque beneficio magno magnas agit cantarique curat gratias. Quapropter omnem beamus populi pastorem, qui insigniter navat operam, ut quod maximè probat, id maximè consequatur, juxta notorium illud Crucii ad *Abrahamum Meranum* Senatorem Hollandicæ ac Zelandicæ Curiae nominatissimum: *Duo sunt, Vir Eximie, præter alias animi tui dotes, quæ arctissimo vinculo, quasi clavo trabali me tibi jungunt, Studium Justitiæ & Religionis. Quibus tanquam Virtutum omnium circo, Populi Salus & Reip. Fortuna continetur. Hæc enim Vtriusque potissima fulcra sunt & firmamenta: Hæc geminæ quasi faces, quæ aditum nobis, tum ad Vitæ hujus tranquillitatem, tum futura be-*
itu.

titudinem præmonstrant. Vis facilem Tibi & propitium Deum? Religionem cole, quæ Conscientiam mentis nostræ regit. Vis benevolos tibi probos omnes & bonos? Cole Justitiam, illam rerum humanarum divinarumque Reginam, quæ Furis ac Legum sanctione fundat humanam societatem, & sine qua maximæ res & opes, tanquam corpus animâ spirituque defectum, suâ mole collabescunt. Vis amicos utrosque? Religionem cum Justitia conjunge, & Deum Tibi & homines devinxeris. Non satis est aut sine Religione Justitia, aut sine Justitia Religio. Jungi hæc duo & sacro quodam vinculo copulari oportet: nisi à summo sine adeoque à summo etiam Bono aberrare quis velit.

§. 2. Gaudent alii Pacifici Pace, more Octaviani Caji Cæsaris Augusti. Adeò namque hic Princeps, teste Sex. Aurelio Victor, *turbas, bella, simultates exsecratus est, ut nisi justis de causis nunquam genti cuiquam bellum insulerit. Jactantisque esse ingenii & levissimi dicebat: ardore Triumphandi, & ob Lauream Coronam, id est, folia infructuosa, in discrimen per incertos eventus certaminum securitatem Civium præcipitare. Neque Imperatori Bono quicquam minus quàm Temeritatem congruere. Satis celeriter fieri, quicquid commodè geritur. ARMA QUE nisi majoris emolumentis causâ, nequaquam movenda esse: ne compendio tenui, jactura, gravi, petita Victoria, similis sit hamo aureo piscantibus:*

„bus : cuius abrupti amissique detrimentum ,
 „nullo capturæ lucro pensari potest. Potest igitur
 nequaquam laude fraudari debitâ præno-
 bilis ille Danorum atque Suecorum ani-
 mus, qui masuerunt illo *quasi* Jubilæo anno
 c l o l o c l x. Pacem amabilem pari-
 ter atque amicabilem coagmentare &
 confirmare, quàm exosum pariter atque
 sumptuosum bellum administratum conti-
 nuare atque consummare. *O novum Victoriæ
 genus & Triumphæ argumentum!* Huc conve-
 nientius quovis quadrato quadrare viden-
 tur illa omnia atque singula lectu dignissi-
 ma, quæ Clarissimus Dn. *Matthias Dôgens*
 non minus scitè quàm eruditè pertractat
 in ingeniosissimo suo Opere Teutonico,
 Typis Elzevirianis Amstelædami anno
 c l o l o c x l v i i i. evulgato, quod in-
 scribitur *Heutiges Tages übliche Kriegeres Bau-
 Kunst* / ubi lib. 2. p.349. & seqq. inter cæ-
 tera non tantum contra Reidanum egre-
 giè propugnat, *Daß zum Friede rathen der
 Höchsten Kriegsfürsten Ambt nicht ungemäß sey;*
 verum etiam Pacificum Galliarum Regem
Henricum II. laudandum laudat; & glo-
 riosè inculcat; *Daß Friede sey das beste vnter
 allen dingen so Gott dem Menschen hat zu erkennen
 gegeben.* Verba autem ipsius ipsissima hæc
 sunt: *Aber ist woll gnugsam Mänschlich / daß wiß:
 dieses zu fürsichtiger führung des Kriegs (so ein
 abschäwlich Werck Menschliches Wüthens) vnde*

Unterweil wie auch Anreizung der vberwiehischen Krieger vnde Mörder erinnert haben. Wird auch nicht vnserm geschlägt vnde Stande / nach welchem wir geschaffen / rühmtlicher seyn / wann wir vielmehr zu wederbring-handhab-vnde erhaltung des wehrtten FRIDENS allen möglichsten fleiß anwenden? Ich freylich; Friede ist das beste auch vnter allen. u. s. f. Friede ist dem Vberwinner (wo jemahls / gewislich heutiges tages) guth vnde furträgtlich / dem Vberwunnenen höchstnötig: Friede ist mehr zu achten / als unzählige Siegs-gepränge. Wann Ich alhie sage / daß nach unsers einigen Heylands gebuhrt vnter allen Christlichen Fürsten Heinrich der 11. König in Frantzreich der ruhmwürdigste gewesen / wird niemand mit Wahrheit darthun können / sam Ich diesen mit unrecht was entzogen oder jenem mehr als billig zugeeignet. Dann dieser König / lobwürdigsten gedenckens / hiemit er den Lihbsätigen Friede wieder auff Christlichen bodem bringen / die blut-dürstigen tolle Kriege auß dem Wege räumen / den Mord / band / rauben vnde stählen / schändung der Weiber / Vdschläge abschauliche Bruder-vnde Vatter-Mörder vertreiben mögte; hat sich auß besitz 400. Wollbesätiater / dem Feinde abgenommener vnde mit seinen Volcke besäteter Städte / entziehen wollen: welches in Wahrheit Königlich getahn.

Es mögen nun ihre Ohren spizen die heu-
 tigen Räuber fremder Reiche vnde Herr-
 schafften / die Verwüster der Christenheit
 (welche sie doch mit ihrem Bluth vnde Leben
 weder den vngeworrenen Türken oder alle an-
 der vnchristliche Streitter beschützen solten;) ja die giftige Seuchen mähnschlichen ge-
 schlagts / so immer stäts-währenden Kriag auß
 Kriegen fort pflanzen / vnde nur in Waffen
 leben / auff daß sie niemals einigen Frie-
 den haben: sie mögen / sag' Ich / ihre Ohren
 anhar verlenhen / vnde sich verwundern / daß
 aneren auff die Fleisch-bauck schädlicher weise auß-offern.

warlich
 kein Attila,
 kein Bajazet
 hat so viel
 Christen;
 ja kein Vn-
 christli-
 cher Ta-
 merlan so
 viel Vn-
 christen
 jemals um
 den hals
 gebracht,
 als die heu-
 tigen so
 genannte
 Christen,
 einer den

der Franzos den einigen Friede nicht angesehen / sondern gehalten vndt währt geschätzt / ja mit 400. unterschiedlicher Siegesgepännen Raube ertauftet vndt aufgelöset: Sie wollen Mich in erst berröten / unsere kleine vndt schwache Streiter vndt Überwinnet / Ob nicht umb Christlicher Ehre vndt Gottes Furcht willen häßer wähere heutiges tages den einigen / liebssätigen / sehr nützlichen vndt höchstnötigen Frieden überall in der ganzen äusserst-bedrängten Christenheit wieder ein zu führen / als von wegen Erlangung 400. SiegesPraghten vndt eroberung so vieler Städte / eine nicht weniger ihrer Buterthanen als Feinden unzählliche mänge mit Hunger verderben / mit Feuer ausschöpfen / mit Schwerdt ertöden vndt umbringen?

Welcher von Überwinnern aber wirdt ziger zeit der massen glücksätig seyn / daß er so vihl Städte vermeisteren vndt seiner Gewalt unterthänig machen könne? Bevorab wann etwan ein Ostende den erberendenden Adelsberganger 3. Jahr auffhalten; Düssel Ludwigen bey 18. vndt Breda Spinothum belägeret bey 10. Monat müde machen; Herzogbusch den Städtezwinger von Branten einen Sommerlang abtreiben; Arien in Artois; Torton; Dypes Vigevan in Lombardi / vndt andere nicht ehr den'n Feinden ergebene / als von den'n Ihrigen wieder entsätzte Städte / mit vnverhofftem aufganck der belagerung / zugleich den Überwinnern vndt Überwunnenen von seiner Hoffnung vndt begirde abwerffen solten. Aber es verstummen gegen zahl 400. Städte oder Fästungen unsere sehr geringe / mannhafte Krieger / vndt schweigen stille; damit sie auch mit den'n zähnen knirschen vndt die Nase rümpfen mögen/will Ich den Geschichtschreiber selbst bringen / auff daß sie durch den glantz der sonderbaren Hohenheit des AllerChristlichsten Königs gleich als einen Donnerschlag / zu bodem fallen mögen / wann sie auß glaubwürdigen bericht gehöret / was massen dieser grosse König / hiemit er dem ChristenReiche der geruhigen Friede wiedergebe / den'n Feinden mehr

von seinem Erwerb vndt besiz habe folgen lassen / als diese / Ich wil nicht sagen / mit Waffen vndt Krige Vor sich bringen / sondern auch nicht mit einigem Wunsche vndt hertzens seuffzern verhoffen vndt sich einbilden dürffen. Der König / spricht Johann von Seres in Allgemein. Bozeichnus der Französ. Geschichtbeschreib. unter Henrich dem II. bey mir am 1200. blat / gibet dem von Castilien wieder (Wann mit diesem zunahmen heutiges tages / nach dem Cata Ionien von Spanien weg kommen / vndt die Portugesen ihre Freyheit erlanget / jetzt regierender König Philip abermahls verehret wirdt / damit ihme solcher Tittel nicht new oder ungewöhnlich scheine / wirdt dessen Grossvater / nämlich Philip der Ander / nebens dem Geschichtsfasser verbiethen) alles was Er Ihm so woll dies-als jenseit des Gebirges abgewonnen hatte ; den'n Savojren die Bresse, die Savoie vndt das Piemont : den'n Genuesern das Inland Corsica : auch ungefähr 400. fäste öhrther, oder mehr, so bey weihrenden diesen mörd-undt schädlichen Krigen erobert worden, welche so viel Landschaffren öle gemacht, so viel Schlösser, Städte vndt Flecken zu grundt verderbet ; so viel Menschen-bluth vergossen ; so viel 100000. Seelen allerhanden Strandes auß dem Läben gerissen hatten, undt behielt kaum das Gebihr von Bolognien undt Kales. Also verzehret der Wind in kurzer zeit alle Mühsamkeiten/allen sawren Schweiß vndt Arbeit vieler undendlichen Jahren / vndt der Herr sagte zu jenem : Du Narr ! eben in dieser Nacht wirdt man deine Seele van dihr fodern, vndt wessen wirdt seyn, was du zu sammen gesparet hast ? Vndt es ist nichts / dann lauter Entelheit unter allen Menschen / auch wann sie schon auff starcken beinen stehen : In wahrheit / Sie bemühen sich viel um Sachen / welche nur einen Bloßßen Schein haben : gewißlich sie beunruhigen sich vergäbens ! Ich ganz recht wirdt dieses gesaget : sin-temahl der allerhöchste Oberherr idwederem Königs-riche seinen gewissen Kreis umschrieben undt ertheilet ; um welchen zu verwirren oder von einander zu trennen / sich die Menschliche / obwohl überauß grosse vnere-

sättigkeit vergäbens bemühet / was ist derhalsen nun die ursach / daß wir nicht alle mit einmütiger Stimme ruhffen vndt wünschen? Esz ilt kein Stern noch Segen beym Kriege: Wir begehren nur den lieben Friede! *O verba notabilissima!* Notabiliora autem videntur esse illa *μεγαλυναντα* quæ laudatus Autor ibidem p. 351. inter marginalia hac insigni prudentia prudenter subjungit: Aber Ich zih eilends die hand ab von diesem Schreibische / oder vielmehr: von diesem Alter / vndt will meine Sichel nicht in eine fremde / ja Geistliche ärndte einlassen: die Weltlichen müssen hie ferne von dannen! Trätet hartzu ihr Geistlichen Rathgäber vndt Lehrer der Allgemeinen Liebe.

„Vndt wird im Rache verhandelt / daß unzälliche
 „überaus fürnâme Aufläger der H. Schrift mit so
 „grossem fleiß die zu Gewissen des gemeinen Volks gehörige Lehrstücke getrieben hätten / vndt die Säligkeit gemeiner Seelen / nur von wegen Genüßung etlicher wenig Psenningen / uf fremden Entscheid vndt Vrtheil gesäzet: da doch die Welt vielmehr wünschte / zu sehen einen vollständigen Inhalt / welcher über das Gewissen grosser Fürsten vndt Herren wäre zu sammen verfasst. Eine Handlung / so von wegen Ruhe des gangen Erdkreisses höchst nötig / vndt doch in der That von solchen Geistlichen Lehrern unterlassen worden.

„In welcher allerhand vernünftige Räden zu führen vom Wesen vndt Vorhaben der Fürsten / wodurch sie die Welt so oft in verwirrung bringen / vndt selbige mit Rauben vndt Plündern / mit Mordt vndt andern Todtschlag erfüllen; also daß auch deren viele / weil Sie durch Ehrgeitz über den Erdhodem zu herrschen verblendet / ursach vndt anlaß gegäben / daß ganze Flüsse von Menschlichem Bluth übergetauffen.

Als nun die sehr Weise Versammlung der Gelährten diesen Fürtrag gehöret / haben sie zur Antwort gegeben;

ben; Was maßen die Versammlung auffß höchste begehrte / daß auch gegenwärtige Fragen mögten bestritten vndt aufgelöset werden: Nämlich / Ob die Christliche Gottsfurcht ein gewiß aufgesetztes Vnterpandt / dessen sich die Gewaltthätigkeit des Schwerts über einen andern Standt angemasset vndt gebrauchet / zu lasse? Ob ein Fürstenthumb / so dem rechten Besitzer mit Waffen vndt Betrug abgenommen / von einem andern / der mit wahrer Gottseeligkeit begabet / könne ingehabt vndt behalten werden? Ob auch ein Königreich / so nach gewissen seiner vhratten woll her gebrachter Freyheit regten zu beherrschen / von einem in Christlichen Glauben gebohren vndt erzogenen Fürsten möge darum aufgesogen vndt verderbet werden / hiemit man es ohn Eyfersucht / ohne widerstrebung vndt Empörung / möge überherrschen vndt unterdrucken? vndt weil man so sehr die Nchthabung gemeinen Wohlstands erhoben / daß sie anitzo die Göttlich vndt Menschliche Besätze gleichsam übermeisteren will; Ob solchs nicht eine schändlichere vndt erschrecklichere Abgötterey sey / als des Nabuchodonosors Bild / vndt das güldene Kalb anbethen?

Endtlich sagte die Versammlung / wie daß ihr begähren könnte erfüllet werden / so bald man einen Geistlichen Herrn finden möghe / der so Gottsfürchtig wehre / daß er mit seinen Schrifften die Fürsten dergestalt vom bösen abgeschrecket hätte / gleichwie ihrer viele / gewißlich mit grosser bemühung / den'n gemeinen Leuten in diesem vorhaben Furcht vndt zittern eingejaget. Daher sie eine allzu fremde Sache zu seyn düncke / daß vnzälliche gelährte Geistlichen sich bearbeitet von geringster Nüchtnung der Krämer vndt Handelsleute zu urtheilen / vndt wie selbige auch von igtlichem vnnützen worte der Höchsten Allmaght Gottes Nüchenschaft gäben müßten; haben aber inmittels unterlassen einige Erinnerung zu thun von den'n überausmercklichen Lastern / Schanden / Mordthaten grosser Fürsten vndt Herren / welche mit außgerüstetem Kriegs heer andere ihres Stands vndt Lands berauben / jaß so gar Geist vndt Weltliche Sachen in äussersten vnder-

dergang zusehen keine scheu tragen. Vndt hätten mit mehrer wollthat Menschlichen Geschlächts / auch mit Ewiger Belohnung / ihre Gottesdiener gesprochen über die Handlung Ludwigs des XII. vndt Fränken des Ehrsten / beyder Königen in Frankreich / Ferdinanden Königs in Aragonien / vndt Karlen des V. Röm: Keyfers / deren Seelen auß dieser Welt geschieden / mit schwährer anzahl mehr als halber Million Todtschläge / so alle durch den Ehrgeiz zu herrschen begangen / davon Sie auch dem Allerhöchsten Gott im Himmel genauer Rechenschaft werden gäben müssen; als wann sie die Bücher nur mit läßlichen Sünden gemeiner Leuthe zuerfüllen ihnen angelägen seyn lassen.

Alle diese Dinge verstand die Ehrwürdigste Versammlung wären zum höchsten nötig / hiemit das arme Menschliche geschlecht der massen von Ehrsucht der Kriehenden Fürsten gräuslich geplaget / einmahl mit dem lang gewünschten lieben Frieden wiedrumb möchten erfreuet vndt getröstet werden: auch zu gleich alle Herrscher vndt Könige abgeschreckt böses zu thun / vndt ihnen woll eingebläwet wurde / daß des Teuffels Burg / die mit Schwefel brennende Hölle / Ihnen so woll als gemeinen Leutthen zum Hofflager solle eingeräumet werden. *Hæc ita ibi ille, ut facile Leonem ex ungue! Nam ut prægrandis Colossi statura vel in parva apparet tabula: Ita doctum magnanimi viri ingenium vel paucorum verborum stylo innotescit. O oculatum & cordatum Virum! Vir autem ille illo forsitan die, quo isthæc præscripsit, talia ruminavit, qualia aliquando insignis ille Lutheranorum Theologus D. Musæus in hanc ferè sententiam dixit: Si quis consilium quodpiam, quò Christianis Rebusp. consuli possit, cognovit, & verò illud*

ante

ante Mortem suam non patefecit, ille de illo tanquam de speciali sibi concredito atque contumulato Talento cogetur rationem reddere extremo die Christo Iudici viventium & mortuorum. Utinam omnes hodierni Aulici atque Politici consimilia saperent atque Regibus terræ polemophilis certatim suggererent! Tunc sanè exsulantem Christi Pacem Catholicam in Europa propediem reflorescentem contueremur & publicâ oris & cordis concordia confiteremur:

*Nil decet atque juvat mage quàm Concordia
Paxque*

*Christicolæ; Gentes impia bella colant,
Dum fuso mutuo discant ex sanguine, quòd sit
Optimus ille Status, Pax ubi lata viget.*

Valeant itaque qui paucis his antiquis non acquiescunt, sed de illo novo tanquàm de insigni Trophæo Triumphare præsumunt, quod Teutonicus ille Lutheranz militiæ miles *de l'arriere garde* Jacobus Bohemus in suo *Mysterio Magno* c. 38. §. 14. & seqq. super Gen. XIV. sub Rubr. *Ertzürung des Heydnischen Kriegs.* pag. 292. sic suis præscripsit: Also sollen wir verstehen / wie die Kinder der Heyligen haben Krieg geführt wieder den Hauffen der Gottlosen vndt sie vertrieben / als auch in des Zornes Eygenschafft / welcher sein Schwerdt durch sie führet / die Heyden vndt Hams Arck zu vertilgen. Dann Abraham zog auß mit seinem gantzen Hause vndt Leuthen wieder die Heyden / welche seines Bruderen Sohn den Loth hatten gefangen

gen mit weg geführtet: vndt erschlug die Heyden vndt ertösete seinen Bruder. Dieses geschah im Eyffer Gottes / welcher also seine Kinder erretet durch die Macht seines Zorns. Dann was dem Gottlosen zum Verderben gereicht / das gkleicht den Heyligen zum Leben vndt zu einer Rettung.

Daß aber die jentigen (welche wollen Christen genannt seyn / welche solten in vndt mit Christo dem Zorn vndt Grimme Gottes in Christi Tode seyn abgestorben) Kriege führen / das thun sie nicht als Christen / sondern als Heyden; kein Christ krieget. Dann so er ein Christ / so ist er den I V. Elementen des Zorns Gottes in der Selbheit mit vndt in Christi Tode abgestorben / vndt in Christi Geiste der Liebe eines Newen Menschen geböhren / welcher in Gerechtigkeit / in Liebe vndt Gedult lebet / vndt nicht ihme selber / sondern Gott in Christo. Denn ein Wahrer Christ führet seinen Wandel vndt Willen im Himmel / im Leben vndt Geiste Christi, wie S. Paulus saget: Vnser Wandel ist im Himmel. Daß aber die Christen Kriegen / das thun sie auß der Heydnischen Eygenschafft. Denn ein Christ ist nicht von dieser Welt / sein Reich ist im Himmel / vndt Er ist in Christo der Welt abgestorben nach dem Newen Geistlichen Menschen in Ihme. Der Heyde als der Halb-Teuffelische Mensch / welcher sein Reich in dieser Welt hat / begehret in den Christen zu Kriegen vndt zu morden / welcher auff Erden nirgend raum hat / welcher in den I V. Elementen des Zorns Gottes lebet / als in Hoffarth, Geiz, Neyd vndt Zorn.

S. Paulus saget: Gebet ewer Glieder zu Waffen der Gerechtigkeit. Denn warumb krieget man? Vm das Reich dieser Welt; vndt Christus saget; daß Sein Reich wehre nicht von dieser Welt; Also ist auch seiner Kinder Reich in Ihme nicht von dieser Welt. So wir nu vnser Leib vndt Seele begeben zu Waffen Gottes Zorns / vndt suchen dadurch nur die Selbheit / vndt ermorden ein ander umb des Reich dieser Welt; Ich meine Ja wir sind hierinnen Christen mit dem Munde / aber das Herz vndt Seel ist ein Heyde

Heyde, vndt nicht auß Christi Geiſſte geböhren.

Abraham / alß er die Heyden ſchlug / begehrte nichts von dem genommenen Guthe / ſondern gab dem König von Sodom wieder / was ihm die Heyden hatten genommen / vndt enfferte allein im Herren / er kriegte nicht umb Landt vndt Königreiche / ſondern ſeinen Bruder zu erretten ; Das war doch ein rechter Enffer / welchen der Herr in ihm trieb. Er ſtund nicht auff vndt kriegte umb Landt oder Stadt ; vndt da Erß gleich erhielt / begehrte er der keines / ſondern zog wieder an ſeinen Orth. Quasi dicat : *Militia bellatorum hodiernorum multorum Christiana toto cœlo distat à Patriarchica Abrahami militia.* Cæterum vixerunt , qui inſuper quoque hîc ad altiora illa Prophetæ Prophetarum respexerunt Luc. 21. verſ. 10. *Insurget gens in gentem & Regnum in Regnum ; juxta illud Poëtæ :*

Ante oculos errant extremi signa diei ;

Mundus securus non tamen iſta videt.

Für augen man frey ſehen mag /

Das jetzt ſey nah der Jüngſte Tag /

Doch iſt ſo ſicher blind die Welt /

Daß ſieß nicht ſieht vndt nichtß drauff hett.

Quid quæris ? Christus ſalutatur atque eſt Princeps Almæ Pacis ; Diabolus autem cognominatur atque eſt Princeps Martiæ Facis.

§. 3. Gaudent alii talibus Schismaticis ſuper Cœna Dominica diſputationibus, ſuper qualibus perdocta illa Ferrariensis matrona Olympia Fulvia Morata, exſulans Evangelicæ Confessionis Candidata (quæ non minus floruit tempeſtate doctiſſimæ illius

Bri-

Brittannorum Reginae *Elisabethæ*, quàm defloruit nostra ætate florentissima illa Rosa Ultrajectina virginea *Anna Maria à Schurman*) juxta illud Vatis :

*Sic orimur, morimur velut hortensis rosa florens,
Fumus cum vita cui facit una dies.)*

lib. 2. epistolar. pag. 158. mentem suam Orthodoxam Vergerio sic aperuit: Porro de Sacramento magnam esse inter Christianos controversiam non ignoro, quæ faciliè jamdudum esset dirempta, si homines non suam, sed Christi gloriam, & Ecclesiæ salutem, quæ Concordiâ continetur, in consilium adhiberent. Adhibeat igitur peritissimus quisque *Trallianus Alexander* aut *Paracelsus Theophrastus* in tempore huic graviori Schismatis Euangelici vulneri Curationem non minus gloriosam quàm medicamentosam, ut notorium illud Discordiæ Protestantium diuturnæ *βδύλυμα* (cujus malefacio, eheu! una pars partem alteram præ Zelo carnali vulgò taliter tractat, qualiter olim se illi mutuo tractabant, de quibus legas Joh. 4. vers. 9. *ὁ συγγενὶται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. Les Juifs n' ont point de communication avec les Samaritains*) ex Ecclesiis summoveatur, & antiqua Concordiæ Philadelphicæ sanitas substituatur atque tam cautè quàm pupilla oculi custodiatur. Tanto enim Archiatro divino non gallum gallinaceum, sed sele-

selectissimam quamque sacrificabimus Hecatomben. Cur autem jamdudum Medici animarum cuncti cæcum isthunc Ecclesiarum morbum neque per ullum *Concilii* vinum neque per ullum *Colloquii* oleum rectè medicari nesciant, nescire ego pro tempore volo; volunt tamen alii nequaquam nescire, vixisse olim magnæ apud Mundum famæ Theologos, qui extraordinariorum vulneratæ Conscientiæ Casuum (qui non proletaria, sed extraordinaria requirunt remedia) fuerunt tam imperiti, ut tentatissimum illum hominem *Franciscum Spieram* prius desperârint, per Europam diffamârint & condemnârint quàm tantâ curâ curârint, quantâ peritissimus quisque animarum desperabundarum curator curare percallet & adsolet. Quænam autem medicamina ac levamina illa? Hæc ostiatim agi poterunt vel cras vel aliàs. Idem enim illi, qui ante tempus vult Evangelicæ Veritati verè propagandæ litare ac militare, atque ita insigniter phrenetico Mundi ingrati ingenio benefacere Luc. 20. vers. 19. 20. plerumque usuvenit quod olim Ultrajectino illi Episcopo secundo *Bonifacio*, qui cum LII. sibi associatis discipulis doctis ad convertendos idololatrias anno à partu Virgineo MDCC LII. abiit in Frisiam. Frisii autem

tem

tem ingratis suis ad Christum converti
nolebant, sed laudatum Antistitem Doque-
mi ipsis nonis Junii dirè occidebant; juxta
illud Livii: *Nihil in speciem fallacius, quàm pra-
va Religio, ubi Deorum numen obtenditur*, Prov.
7. v. 14. Siehe! Das ist der Welt Lohn; jux-
ta illud Poëtæ:

Αἷτ' ὀφθαλμοῖς Ἀγαμέμνονα ἴσταν Ἀχαιοί.

Facile igitur excusatur & veniam meretur
qui detrectat serpentem frigore torpen-
tem recondere in sinum suum ad refocil-
landum.

§. 4. Gaudent alii antiquo illo *M. Curtii*
facinore, quod aliquamulti quidem Chri-
stiani improbant; *Philippus Lonicerus* au-
tem memoratum Romanum Equitem se
pro patria Orco devoentem sic cantans
comprobat:

Fortè forum magno medium telluris hiatu

Finditur, expleri vasta vorago nequit.

Injicienda monent divina Oracula vatum,

Præcipuum pariant quæ Tibi, Roma, decus.

Vestus equo magnus virtute coruscus & armis

Insilit in vastæ Curtius antra specus.

Scilicet est Virtus rerum pulcherrima, per quam

Æternum peperit, naxima Roma, decus.

Decus autem majus in Ecclesia talem Sa-
pientiæ filium manet, qualis jamdudum in
oppugnatione vitiorum cluet Victor Vi-
ctorum, simulatque perdidicit omnes Con-
scien-

scientiæ suæ latebras atque recessus severo examinis rigore circumspectè discutere ; omnem libidinis impetum coërcere, culpis suis irasci , & quotidie è noxis suis partem demere ; non efferri prosperis , non dejici adversis ; de aliis sentire honestè , de se ipso modestè, Virtuti summoperè studere, & neminè videre, cum quo se commutatum velit ; deniq ; id evasisse, quod Philosophia suadet & Theologia jubet. Libertate autem verorum Christianorum caret, qui servitute quorumvis vitiorum gaudet & nominatim Superbiâ , Avaritiâ & Luxuriâ scatet.

§. 5. Gaudent alii tali nimis bono *Militiæ Imperatore*, qualis signis nunquam decertat, nisi summa necessitudo aut summa ei occasio data sit.

§. 6. Gaudent alii talibus patribus, quales majorem navant operam liberis benè educandis quàm malè procreandis, juxta illud Crucii lib. 4. epist. pag. 310. *Malè liberos Pater genuit, nisi educet ac erudiat ; imò malus est ni bonos faciat, quos erudit. Amplius : Anguem in sinu habent, qui licenter nimis, educatam prolem. Ab hoc enim fonte, Vitæ Morumque labes ; imò Infelicitas Ævi, dum Educationis vitio, pudor omnis puerorum defluit, & studium honesti. Ideo maximam diligentiam in ea requiro. Hæc enim si bona, bonos efficit ; si mala, malos. Bene Romanus ille Sapiens : Nihil magis fecit, inquit, iracundos, quàm Edu-*

Educatio mollis & blanda : ideò unicis quò plus indulgetur , pupillisque quò plus licet , corruptior est animus. Non resistet offensus , cui nihil unquam negatum est , cui lachrymas sollicita semper mater absterfit. *Celandus* , *celandus est liberis paternus animus*. Quo enim habentur contemptius , eo meliores fiunt. Similes sãno Graco , quod eò felicius crescit , quò durius tractatur. Væ autem parentibus , qui liberos plus depravant pravo exemplo uno , quàm ædificant toto Sapientum Græciæ Heptalogo ! juxta illud Christi in Bibliis Teutonicis : *Es wehre ihn / da sie solch ärgernuß geben / besser / daß ein Mühlstein an ihren hals gehänckt wehre / vnde sie damit ersäufft würden ein Meer / da es am tieffsten ist*. Ex tali namque domestica disciplina depravata dimanant jam jam varia scandala in scholas Academias , Ecclesias & Respub.

§. 7. Gaudent alii *Themistocle* , *Torquato* , *Fab. Maximo* , *Cæsare* , *Vespasiano* & id genus Megalandris aliis , qui indecoras vitæ anteaactæ maculas atque labeculas variis rebus præclarè gestis non elugrunt modò , verùm etiam prudentiæ , frugalitatis , fortitudinis virtutumque reliquarum cum forensium tum militarium exempla Mundo exstiterè & miracula tanta , ut filios suos sic condocerint : *Quod gratis ab Altissimo datur Timentibus Eum* , *gratis accipite timentes*
pariter

pariter atque diligentes *Jehovam*. A *Theodida-*
dis enim Studio præcipue rerum comparatur No-
 titia. Cognitionem subsequitur Amor. Desiderio
 seu Delectatione datur Assiduitas. Frequentia dat
 Experientiam. Hac Virtutem, illa Potentiam.
 Hac Opus Mirum perficitur in sitibunda rerum
 Natura. Felix qui intelligit.

§. 8. Gaudent alii tali mundi vagâ (ut
 Augurelli voce abutar) *Fama* ; qualem
 laurigeram sic depinxit buccinantem lau-
 datus *Philippus Lonicerus* :

Que Dea? Fama. Caput Victrix cur laurea
cingit?

Hoc illi tribuit letus Apollo decus.

Cur alacris latè volitantes explicat alas?

Virtutis studio se super astra levat.

Pieria cur læta tubâ clangente per Orbem

Excitat Eoas Hesperiasque domos?

Grata suos celebrat vivaci laude ministros,

Hos canit æthereis buccina clara sonis.

Hinc *Cato Major*, qui primus Claritatem
 in familiam suam intulisse fertur, dixit;
Eos Virtutem homini adimere, qui à Virtute Glo-
riam & Honorem segregant. Ad istiusmodi ma-
gnificam, longævam, superstitem & im-
mortalem Famam eo die Tacitus respexit,
 quo dixit: *Contemptu Famæ, contemnuntur &*
Virtutes.

§. 9. Gaudent alii tali Vanitate, qualem
 sub Hieroglyphico Monstri marini cytharâ
 canentis

canentis sic effingit memoratus Lonicerus :

Turpiter in piscem Mulier formosa supernè

Desinit & streperam pulsat inepta lyram.

Quò Citharæ sonitus , reboans ubi Fluctibus unda

Terrifico sonitu præcipitata ruit ?

Scilicet Ingenio sunt qui sibi Maxima spondent ,

Arteque se quavis posse placere putant.

Quorum Stultitiâ quod nil sit ineptius , & nil

Vanius , hæc Monstri picta figura monet.

§. 10. Gaudent alii lectione Mahometani Corani; de quibus Turcarum barbarorum Bibliis *Schweiggerus* in Teutonica sui per Turciam & Terram Sanctam itineris facti & transacti descriptione l. 2. cap. 53.

Vom Inhalt des Alcorans. p. 181. inter cætera sic recenset : Das beste im Alcoran ist dieses / da „ gemeldet wirdt / daß unter seinen 12000. Sprüchen/ „ nicht mehr als nur die 3000. das ist/der Vierde Theil „ wahr sey; die 9000 Übrigen seyn erlogen. Also „ muß der Teuffel die Mahometaner selbst vor dem „ Alcoranischen Grewel warnen / als vor Lügenwerck/ „ dem man nicht sollt Glauben geben / vndt wollen mit „ Gewalt / es sey dem Teuffel lieb oder Leyd / durch „ die Lügen verlohren werden. Et paulò ante : „ Von den Engelen teuget er / daß ein Jeder viel 1000 „ mahl grösser sey dann die ganze Welt. Item es „ habe ein Jeder 700000. Köpffe vndt so viel 1000. „ Mäuler ein Jeder / vndt Jedes Maul 700000. „ Zungen. In summa / es möchte einem vor den „ grausamen ungehewren Lügen geschwinden. Zu „ geschweygen , daß der Engel Gabriel muß der „ Schanddeckel aller seiner Lügen seyn / unter welchen „ er fürgibt / daß er sey in Himmel gefahren vndt alda „ mit Gott selbst von hochwichtigen Geheimnissen „ mündlich gesprochen.

§. II.

§. II. Gaudent alii denique Curiositate, more Roberti Turneri, qui olim ad Johannem Bervitium epist. 19. pag. 321. & 322. sic scripsit: *Cæci sunt (mi Berviti) & duces cæcorum, qui ex Aristotelis aut Platonis umbraculis non ita pridem prodeuntes in Mundi quendam quasi solem & pulverem omni orationis vehementia, tanquam contento arcu, conantur hominibus imprimere, nihil esse tetrius Curiositatis labe. narrant quidem isti probabilia, quia pulchrè; sed narrant malè, quia perniciofa. Nam Curiositas in multis labe non est, Virtus est. Vin' videre? nisi sint in Rep. qui hominum tentent ingenia, gustent venas, indagent intimos sensus, latebit semper perniciosè vel illud putidum, quod debet resecari à Magistratu, vel hoc deforme, quod solet irrideri à Satyrico. Quare cum Magistratus esse non possim, Satyricus esse possim, volui, quemadmodum reliquis omnibus in locis, sic Augustæ maxime in Comitibus esse curiosus. Volui irrepere, volui irrumpere in intimas aulas Principum, volui videre omnia, ut omnia librarem, & ad Justitiæ normam præclare exigere. qua meæ vel Curiositatis diligentia vel diligentie Curiositate conquisi vi materiem Satyræ acrem, voluptatis mellitam, utriusque uberem. nam vix cæperam obire Principum aulas, cum videam Hæreticum illum Mundum administrari à stultis. in Catholicis aulis inveni Vitellios, Furios, Camillos, Senecas, qui fronte, verbo, fide, literis tuerentur. in aliis? extra pau-*

paucos viros, Principes illos & Deos, putato lustra, popinas, officinas malarum artium: fœdorum libidinum, fraudum insanarum. etiam Hæretici misti nostris aulis, Jesu bone, in pulchro corpore quàm fœdi navi? etiam in illis secretioribus, quæ partim ridebamus stulta, partim gemebamus flagitiosa, nonne vides Materiem pulchram? ego video, gaudeoque toto pectore, me ex illis jam scopulis & vadis in quendam quasi portum consurgisse otii, quod habet laboris fructum; negotii, quod habet quietis suavitatem: unde quasi ex specula intuens has stultitias, misérias, sordes, institui Satyram in Aulam ab antiqua forma degenerantem, atque ita institui, ut si legeres principis Paradoxa, planè mirareris in felle mel, aut potius in melle quodam quasi fel.

§. 12. Quamvis autem suspecta hæc Jesuitæ Corycæi πολυπεργμοσύνη Satyrice nobis neutiquam arrideat: nihilominus tamen hac Curiositate potissimum æstuo, ut pro continuatione Noctium nostrarum Granzovianarum sic pergam conscribere:

Sunt qui Isaacum Casaubonum ad Baron. annal. exerc. 16. æmulantes, *Modum Triumphandi Formalem* sic concipiunt, ut totam pompam triumphalem in duos Vultus dispertiantur, quorum

Prior continebat ea, quæ populo exhibebantur spectanda, ut aurum, argentum, gemmæ, simulachra urbium captarum,

ca-

captivi nobiles, ipse denique Imperator, quippe quicum spectaculum magis magisque crescebat, secundum illa Livii de Triumpho Pauli Æmylii dec. 5. l. 5. Ipse postremo (postremus in priora parte) Paulus in curru, magnam cum dignitate alia corporis, tum senectâ ipsa majestatem præ se ferens, post currum inter alios illustres viros filii duo, Q. Maximus & P. Scipio, deinde equites turmatim, & cohortes peditum suis quæque ordinibus. Pediti in singulos dati centeni, duplex Centurioni, triplex Equiti; tantum pediti daturum fuisse credunt, & pro rata aliis, si aut non refragati honori ejus fuissent, aut benignè hac ipsa summa nuntiata acclamassent. Sed non Perseus tantum per illos dies documentum humanorum casuum fuit, in catenis ante currum Victoris Ducis per urbem hostium ductus, sed etiam victor Paulus auro purpuraque fulgens. Nam duobus è filiis, quos duobus datis in adoptionem, solos nominis, sacrorum familiæque hæredes retinuerat domi, minor ferme XII. annos natus, V. diebus ante Triumphum, maior XIV. annorum triduo post Triumphum decessit, quos prætextatos curru vehi cum Patre, sibi ipsos similes prædestinantes Triumphos, oportuerat. Priorem isthunc sic excipiebat

Posterior, ut adstarent ex iis, qui honoris causâ solemniter Imperatoris currum prosequerantur: proximi erant agnati; deinde sequebantur turmæ ex Ordine

O

Eque-

Equestri; postremi Legiones, juxta illa modò commemorata pariter atque illud Livii de laudato P. Æmylio Triumphatore lib. 45. *Lauro coronatus erat universus exercitus currum Imperatoris per cohortes & ordines secutus.*

§. 13. Locum autem medium jamdudum haberi honoratissimum, collucet tam ex Historicis, Oratoribus & Ethnicis Poëtis quàm ex Israëliticis Prophetis; etiamsi Centrum non semper præstabilius peripheriâ sit, prout vel occæcatissimi illi Judæi viderunt, qui CHRISTUM Regem gloriæ connitebantur summæ exponere ignominia, dum Ipsum à Pontio Pilato ad crucem contra Romanâ Jura damnatum per milites inter duos suspendebant medium latrones. Ut enim trium fratrum medius in Regno Virtutis Luminosæ censetur dignissimus; Ita in Regno Nequitiaë nebulosæ plerumque omnis medius reputatur nequissimus.

§. 14. Meridianæ luci lucem allucерem, si ex Cicerone superioribus adscriberem, quemadmodum ad pompam Triumphalem condecorandam, maximè prætextati, sedere in equos paternos consueverint.

§. 15. Consuevit quoque Triumphatoris pars participem Triumphalis pompæ se exhibere. Nam cum T. Claudius Drusus Cæsar

far à Britannia redux inter maximas *victorias* triumpharet, atque inter hostilia spolia navalem coronam fastigio Palatinæ domus juxta civicam figeret, trajecti & quasi domiti Oceani insigne; currum ejus *Messalina* uxor carpento sequebatur. Sequebantur & *Triumphalia Ornamenta* eodem bello adepti, sed cæteri pedibus & in prætexta: *Crassus Frugi* equo phalerato, & in veste palmata, quod eum honorem iteraverat, ut ex *Tranquillo* contemplari est. Britannia quippe antiqua imbellior bellicosiori hodiernæ est tam dissimilis, ut illam potuerit Romanus triumphare, hanc verò vix Muhammedanus ausit oppugnare, nisi quando tanto intestinæ Discordiæ malo coeperit laborare, de quanto abhinc IX. annis ad *Joh. Francisc. Paulum de Gondy* Corinthiorum Archiepiscopum sic scripsit *J. Pricæus* Anglo-Britannus: *Funera funeribus* coacervantur, *clades cladibus* continuantur; & dum utrimque pro Privilegiis & Libertate tam contentè certamen agitur, quod ultimum in servitute est pati, pars utraque periclitatur. Quem finem his malis statuet, Deus solus novit. Novit namque *Experientia* rerum omnium magistra *Morus Civiles* componere cum ingentibus vastisque fluminibus: quod quæ cum ab ortu ipso magna sint, perpetuò tamen aucta & tumefacta progressu, eò majores

undas volvunt, eò amplioribus ac capacioribus feruntur alveis, quò à fontibus ac capitibus suis longius recedunt: Ita intestinum quoque bellum continuè aliud ex alio malum egurgitat & terram fraternis funeribus cruentis truculentius fœdat quàm olim Cain maledictus qui unum unicumque duntaxat fratrem Abelem trucidavit, *Dd. ad l.un. in pr. ibi, ex bellis civilibus. C. de caduc. tol.* Quin etiam in Bellis Civilibus omnia divina & humana Jura violantur, Punicæ Hannibalis artes ab Ecclesiasticis Prophetis & Scholasticis Poëtis, inflatâ mirificæ laudis tubâ exaltantur & plerumque talia patrantur qualia sine horrore commemorari non possunt.

Tandem ex aliis bellis necessariis præter victoriam & gloriam speratur imperii, potentiae ac opulentiae amplificatio; in his verò temerariis tumultibus decus cum dedecore, vita cum magna suorum strage, pax cum seditione, amica concordia cum hostili discordia, strictus Legum usus cum dissoluto Libertatis abusu, robur cum insigni virium imminutione, opes cum inopia & quies cum inquiete à talibus Ducibus ac Crucibus commutantur, quales superbiâ, immanitate, avaritia atque immoderata dominandi cupiditate sic flagrant & ocium publicum perturbant, ut ipsos hor-

horrens genuisse videatur

Caucalus, Hircanæque admôrint ubera tigres,
juxta illud *Wilhelmi Lyci* in statu Europæ
anno c10 10 c1vi. sic plangentis ac
pangentis *συρροδοναῖς* Pœtarum more de
factione Cromwelliana perduelli:

Anglia terrorem terris & Regibus uno
Incussit caeso (res nova!) Rege suo.

O miserabilem & illacrymabilem intesti-
næ pugnæ faciem! O illorum temporum
vel memoriam ipsam acerbam ac luctuo-
sam, cum de pacifica concordia & juridi-
ca autoritate pertinax sceleratorum auda-
cia triumphat: cum prostratæ Religioni
victrix insultat impietas: cum tremefactis
omnibus bonis, & optimo quoque pessima
omnia metuente, volitantium huc illuc, &
in publicis ruinis bacchantium improbo-
rum voces undique audiuntur: *Vivat Deus*
noster Mars; Bellona sit jam Protectrix, Re-
gina & Imperatrix; Ubi arma, ibi dictatura.
Olim jacebamus, sed

Hoc jam per maxe turbatum Nos Poma natamus;
Quare qui sub hac nova Interregni specie
nobiscum non colligit, dispergit. Penes nos enim im-
præsentiarum est summa rerum. Sub pedibus nostris
jacet jus, & in manibus nostris stat vis plenipoten-
tiaria pessumdandi Leges Regni Fundamentales &
immutandi antiquam regiminis publici normam in
talem novam formam, qualis nunquā vel in ultima

*Thule fando audiat. Facile namque postica
 sannâ exciperetur, si quis Tacitæ non lita-
 ret, neu ὑποφυσιάδας suspenderet, sed stylo
 Asiatico Tragicum Civilis Concertationis
 somnium prosequeretur, quod quidem
 multi viri versutiarum, potentiârum & di-
 vitiarum per totam vitam suam mirificè so-
 mniant, sed ubi somnum mortis æternum
 indormiverunt, in manibus suis nihil nisi
 hanc tacitâ confessionem invenerunt: *Va-
 animabus nostris! Nos enim nihil in vita nostra nisi
 terram sapiebamus, nihil nisi terram diligebamus,
 nihil nisi terram capiebamus* & tandem quidem
*terror terris evadebamus multis, sed jam ita aggre-
 gamur cadaveribus sepultis, ut opimâ carniûm no-
 strarum hereditate gaudeant vermes & serpentes,
 etiamsi sub capitibus nostris nostri sanguinolenti ja-
 ceant ense. Utinam ante obitum nostrum nos in-
 terpretes somniorum fidos habuissemus, juxta il-
 lud Jer. 17. v. 11. Quemadmodum perdix
 ova colligit, sed non excludit: Ita comparans di-
 vitias sed per nefas, mediis suis diebus derelinquet
 eas, & tandem erit Stultus. Stultus enim
 homo tanto falsæ lætitiæ Thesauro pasci-
 tur, ut quovis Ente bruto imperitior eva-
 dat. Etenim apiculæ, conchæ, formicæ
 & lucernæ Tempestatem præsentunt:
 solus autem rationalis mortalis mortem &
 mala sua æterna nullatenus prospicit. Vah
 cæcam Psychicorum dementiam!**

§. 6. Famofus ille Magnæ Britanniae Cancellarius *Thomas Morus* olim fibi fuifque cecinit :

*Si quis ad infernos properat descendere manes,
Huc iter accelerant Balnea, Vina, Venus.*
Ego verò Currum Triumphalem Diaboli possem quidem vivis hîc depingere coloribus, sed cum illum cum suis equis ac rotis jam anno *c l o l o c x x x i x.* aliquatenus cognoscendum in nostro *Discursu Laconico de Monarchia Nimrodiana* dederimus, jam cramben coctam recoquere nolumus, sed adscribere malumus : *Tartareus ille Currus Triumphalis, quo Princeps bujus seculi cum omnibus suis adoptatis filiis magnificè invenitur, ab Apocalypsi Johannis symbolicâ pergraphicè repræsentatur & ita pernosendus datur ut nihil supra.* Absque hoc Curru fuisset, nemo vatam Christianorum unus unquam cecinisset :

Sanguine plantata est Ecclesia, sanguine cre-
scit,

Sanguine præfloreit, sanguine fructificat.

Fructui autem Ecclesiæ Cainicæ respondebit olim falx Vulcani vindicis messoria, cui insculptum sic est : *Cui Deus non adest per Gratiâ, ei adest per Vindiçtâ.* Primus enim omnium in hoc Diabolico Curru Triumphali cum suo triumphante patre filius primogenitus Cain sic triumphavit, ut

sanguis Abelis innocentis ad radios rotarum adaspergeretur. Ultimi autem omnium mortalium conscendent sanguinolentum currum hunc Triumphalem, antequam pugnaverint & superaverint Gog & Magog. Ut autem ex illo illi deturbabuntur & cum illo concremabuntur: Sic permulti ante illos ex eodem sunt deturbati. Deturbabatur enim inter cæteros ex eodem olim subitò magnus ille Politicus *Sejanus*. Hic enim Tiberii Cæsaris ocellus eâ sanè pollebat & florebat aulæ gratiâ, ut ipsi Princeps non faciliè quicquam negaret. Quid? quod hominem quoque *Parentem suum* Cæsar nuncuparet. Hinc Sejanus palatina divisit munera, cui voluit, prout voluit. Per fortunam Tiberii aut Sejani aut utriusque passim jurabatur; saloti Tiberii & Sejani quoque vulgò libabatur. Sejanus Imperator erat & in puppi ad clavum sedebat, Tiberius verò in prora non nisi Imperatoris nomine & umbrâ superbiebat. Derepentè autem oborta est tempestas palatina, cujus unus vulturnus omnem hominis fortunati gratiam sic difflavit, ut Juvenalis hoc ei Epicedion pangeret:

————— ———— *Sejanus ducitur unco*
Speſtandus; gaudent omnes. ————
Dum jacet in ripa, calcernus Cæsaris hoſtem.

Et

Et Tiberius enim è Campania à Capreis ad Senatum Romanum misit unas paucarum literarum literas, quæ tantæ fuerunt efficacisë, ut Sejano & opes & gratiam & caput ademerint, qui paulò antè non tantum ut Cæsar salutabatur, sed ut Deus adorabatur. Utinam Sejanus non caruisset uno aliquo fido somniorum suorum interprete, qui ipsum in tempore sic interpellasset: *O Sejane! Saburræ talem tu tibi tarrim sublimem sine arena & calce superstruis, qualis propediem ruinam ruet tantam, quantâ omnis tua familia extinguetur usque ad filiam tuam, quam prius Carnifex deflorabit, quàm virginem trucidabit, & posteritati inculcabit; Omnem Mundi gratiam esse quovis somnio fallaciorem fallacissimo.* Fallacissimam hanc Mundi gratiam quoque expertus est Rulfinus. Hic enim mortalis erat quidem olim domo villi oriundus, ære modicus, dignitate nullus; veruntamen Constantinopoli in Theodosii Imp. aula eò amplitudinis excrevit, ut vel ad ipsum adscenderit Consulatum, quem cum Arcadio gessit. Omnia agebat homo pro libitu, Cæsari ad arbitrium moderabatur, neque jam quicquam aliud deerat nisi ut ipse Cæsarem ageret. Quid quæris? Jam instabat dies, quo hic dominator proclamaretur Imperator; jam dia-

dema & purpura, jam epulæ & spectacula, jam donativum militi, aurea moneta plebi spargenda, ejus effigie signata, jam inaugurationi destinata & parata erant omnia. Cæterum subito mutavit sic aura, ut Ruffinus militibus Triumphus Castrensis fieret, in mille partes secaretur, caput conto affigeretur & manuum alterutra ostiatim circumgestaretur, editâ hac bajuli voce: *Obolum Ruffino pauperi date.* Dari huic somnianti debuisset peritissimus ille somniorum humanorum interpretes Philo Judæus ἐν τῷ βίῳ πολιτικῷ, ubi super communi publicoque illo Vigilantium somnio *Vita humana* hominem inter cætera sic convenit & instruit variis imaginationibus phantasticis fluctuantem, mihi pag. 546.

ὅπ τῷ καλόν, ἐκείνο ἀγχορον τῷτο ἀγαθόν, κακόν ἐκείνο· τῷ δίκαιον, ἄδικον ἐκείνο, καὶ πᾶλλα πύτη, τὸ φρόνιμον, τὸ ἀνδρείον, τὸ εὐσεβές, τὸ ὅσιον, τὸ συμφέρον, τὸ ἀφίλιμον· καὶ πάλιν τὸ ἀνωφελές, τὸ ἀλόγιον, τὸ ἀγχοιές, τὸ ἀσεβές, τὸ ἀνόσιον, τὸ ἀσύμφορον, τὸ βλαβερόν, τὸ φίλαυτον, καὶ ἕκαστος τῶτο. ἀλλότριον τῷτο, μὴ ἐπιθύμει· ἴδιον τῷτο, χρῶ μὴ ἀποχρησάμεθα. πρυσιάζει; μεταδίδω. πλέττω γὰρ τὸ κράλλω, ἐκ ἐν βαλανίοις, ἀλλ' ἐν τῇ τ' χρυσάντῳ ἐπιπυρία ὀλίγα κέκτηται; μὴ φθίνει τοῖς ἔχουσιν. πίνηται βάσιανον ὕδρις ἀν' ἐλίκῃ. ἐυδοξείας καὶ τιμήνῃ; μὴ καὶ λαζοιεύει. Ταπεινὸς εἰ ταῖς τύχαις;

χαίς; ἀλλὰ ὃ φρόνημα μὴ καταπιπίτω. πάντα
 σοὶ κτ' ἐν χειρὶ; μεταβολὴν ἐυλαβῶ. πλαιίς
 πολλαίς; χρεστὰ ἔλπιζι. πρὸς ᾧ πάνανθ' αὐ-
 θρώπων αἰ τροπαί. Si enim hæc Ruffinus
 præcognovisset, fortassis identidem sibi
 ex Nazianzeno dixisset: *Præsentem mole-*
stiam in futuro ævo abde. Transfretandum
 aliquando erit hinc. Beatus itaque, qui
 Talenta sua in terram non defodiet, sed
 Thesauros suos præcipuos in æterna Ta-
 bernacula præmittet. Quia is demum vi-
 vit, qui cum Justis omnibus è somniis suis
 vanis ita evigilat, ut uni Æternitati vi-
 vat, juxta illud Ambrosii: *Caduca hæc omnia*
cum damno obveniunt sine lucro: illud solum est
lucrum, ubi fructus perpetuus, ubi æternæ merces
quieti. Justissimè autem ab Humana dese-
 runtur gratiâ, qui illam infidam nover-
 cam tantopere ambiunt & diligunt, ut
 piam illam matrem Gratiam Divinam
 postponant & Conscientiam convulne-
 rent. Atenim excusetur aliquatenus bona
 humani generis pars, si nondum condidi-
 cerunt antiquam illam Rupertorum ex-
 pertorum exclamationem: *O nimiam fa-*
voris mundani inconstantiam! Hoc enim est
 inveteratum Mundi ingenium, ut plerun-
 que minorem meritis rependat gratiam.
 Quid multa? Una unicaque horâ disper-
 das omnem Mundi Vertumni gratiam,

quam summa tua prudentia & probatissima diligentia multis collegeris Olympiadibus, juxta illud Chrysostomi: *Assectus est aliquis Magistratum, Gloriam, Principatum: tamen in eo perpetuus non manet, sed confestim ab eo excutitur.* Exi è scena, occinit successor, exi, amice, & descende de Theatro in sepulchrum; Trade lampada, arma & locum alteri, quia Tu jam satis somniasti, satis lusitasti, satis cursitasti, satis regnasti, satis prædicasti, satis sanasti, satis informasti, satis laborasti. Ita præterit *ἡμῶς* hujus Mundi 1. Cor. 7. v. 31. & Psal. 90. v. 10. ubi de Tragico-Comico & Comico-Tragico Vitæ Humanæ Somnio in Bibliis Teutonicis dicitur: *Es fahrt schnell dahin / als flögen wir davon.* Quod si quis fortè per errorem post multos alios Triumphalem istiusmodi Currum Phlegethontæum conscenderit, ille procul ulla morâ curæ abundâ in tempore descendat, ut sub extremam vitæ horam ne cogatur ob prægutum infernalium tormentorum cum Imp. Constantino Copronymo Ecclesiæ vastatore quiritari: *Vivens adhuc ego jam igni inexstinguibili sum traditus.*

§. 5. Quod denique benedictum illum Mundi Electi Currum Triumphalem attinet, ille inter cætera cognoscitur & proditur vel per sua *trabalia*, Vigilantiâ, Con-

Constantiam, Castimoniam, Parsimoniam; vel per suas *rotas aureas*, Liberalitatem, Taciturnitatem, Frugalitatem, Gratitude[m]; vel per primarios *clavos argenteos*, Humilitatem & Pietatem; vel per *scalas cedrinas*, Tentationem & Orationem, vel per oblongum *temonem* Perseverantiam, vel per suos *iligneos axes* Misericordiam & Tolerantiam; vel per suam *axungiam*, lacrymas doloris & amoris, vel per *asinas albas* trahentes, Fidem, Charitatem, Veritatem, Justitiam, Spem, Fortitudinem, Temperantiam & Prudentiam; vel per *itinerarium*, Sacram Scripturam; vel per *amictum*, justam Injustitiæ sanctæ (absit verbis lividus sinistri interpretis oculus) levidensam; vel per *viatum*, panem & fontem, vel per *condimentum viatici*, Jejunium; vel denique per aurigantem vivum *consilii ac gaudii Spiritum*, cujus ductu continuo transvehitur hinc in cœlestem paradisum ac risum. Illis enim, qui isthunc Currum Triumphalem conscenderunt, unum divinæ gratiæ stillicidium est preciosius toto Mundani favoris pelago. Hinc istiusmodi fratribus solemnissimum est, ut ante omnia in Academia Sp. Sancti Philosophica condiscant, Divinæ Providentiæ *sectos* quantos permittere, à rebus creatis solatia non mendicare, auxilia earum car-

naliam in postremis habere, in cunctis Deo Opt. Max. tam perfectè credere quàm Mose ad rubrum mare Exod. 14. v. 13.

C A P U T XXIII.

Commemorat Panormitanus, *Alphonsum* Regem Aragonum *Alvaro Luna* viro primario permulta beneficia tribuisse, hunc autem illa ita comedisse, ut ne ullum quidem grati animi *reminer* seu vestigium in ipso deprehenderetur. Instillanti autem uni atque alteri regiis auribus, non ingratum modò, sed nec memorem quidem esse *Alvarum*, respondebat Rex non minus prudenter quàm hilariter: *An ignoratis, Ingenti beneficio non nisi ingenti ingratitude satisfieri.*

§. I. Commemorant alii, quod illi fratres implacabiles, qui gaudent Schisma scandalosum ab Antecessoribus suis in publicos Ecclesiæ dormitantis agellos profeminatum profeminare longius latiusque in successores, inhumanitate vincant vel ipsos Turcas, de quibus *Schweiggerus* in descriptione Itineris sui per Thraciam & Palæstinam l. 2. c. 50. pag. 176. Von der Türcken Reichstagen. sic non sine ipsorū laude recenset: Wann sich ein Ganck auff der Gassen erhebt / so vntersteht sich ein Jeder, der fürüber gehet / die Sach zu vertragen / ob er woll den beyden Partheyen unbekant ist &c. A Turcis

cis autem vel Virtute una Christianos superari indignissimum censeatur. Quibus per multa addi possent; sed præstat tempora tempore temperare & talis viatoris prudentis vestigia calcare, qualis ubi unum inevitabile crabronum examen ad viam prætoriam conspicit, illæsus cum gaudio præterit, dummodo bona insecta ista irritationis omnis impatientia nullus tangat neque angat, Apoc. II. v. 10.

§. 2. Commemorant alii, quod Stephanus I. Hungariæ Rex S. Emerico Duci super L.L. Fundamentalibus de acceptandis Exteris & nutriendis hospitibus sic aliquando scripsit: *In hospitibus & adventitiis viris tanta inest utilitas, ut dignè sexto in Regalis dignitatis loco possint haberi. Unde in primis Romanum crevit Imperium, Romanique Reges sublimati fuerunt & gloriosi evaserunt? nisi quod multi nobiles & sapientes ex diversis illuc confluebant partibus. Roma verò usque hodie esset ancilla, nisi Æneades ipsam fecissent liberam. Sicut enim ex diversis partibus provinciarum veniunt hospites; Ita diversas linguas & consuetudines, diversaque documenta & arma secum ducunt, quæ omnia Regiam ornant & magnificant Aulam, & perterritant exterorum arrogantiam. Nam unius linguæ, uniusque moris Regnum est imbecille & fragile. Propterea jubeo, ut Tu, mi fili, bonâ voluntate alienigenas nutrias & honestè colas, ut tecum li-*
ben-

bentius degant quàm alibi habitent. Si enim Tu destruere, quæ ego ædificavi, aut dissipare, quæ congregavi studueris, sine dubio maximum detrimentum Regnum patietur tuum. Quod ne fiat, tuum quotidie auge Regnum, ut Corona Tua ab omnibus habeatur augusta.

§.3. Commemorant alii, quod non nemo cognatorum suorum inter peregrinandum quidem Italiam, Galliã, Hispaniam, & complures alias Mundi regiones peragravit, & Iustravit, sed nihil dum tam benè philosophari & tam rectè fari condidicit; ut talis alter Ulysses *πελευθευέων* evaserit redux, de quali possis gloriari non tam ex Homero:

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.

quàm ex Horatio lamentari:

Cælum, non animum mutant, qui trans mare currunt.

Jam nunc mente & cogitatione perspicio, quod olim Socrates ille Magnus (qui ob suam Philosophiam *Pentathlus* salutabatur) cuidam quærenti; Quod sibi Peregrinationes nihil profuissent, respondisse fertur: Non immeritò tibi istud evenit; Tecum namque peregrinabaris. Peregrinatur enim verò non semel non nemo sine judicio tali; ut inter peregrinandum nullus respiciat neque seipsum, neque finem suum per Abstemiam & Constantiam consequendum. Consequi autem illum neutiquam poterit; qui pro
comi-

comitatu suo præcipuo Deum Deique Angelos habere nolit, sed illis se conformare malit, qui minorem operam navant Apostolicæ simplicitati omnigena pietatis mella exuberanti quàm Chrysippææ subtilitati idololatricarum superstitionum non experti ob illud Augustini ad Januarium suum epist. 118. c. 1. & ep. 19. c. 18. *Neque in his quæ per regiones variantur, disciplina ulla melior, gravi prudentique Christiano etiam est, quàm ut eo modo agat, quo agere viderit, Ecclesiam ad quamcunque forte devenerit. Quod enim neque contra fidem neque contra bonos mores injungitur, indifferenter est habendum, & pro ea, inter quos vivitur societate servandum est, & sequenda consuetudo illorum, inter quos versamur, si aliis nolumus esse scandalo. Scandalum autem ille non facile accipiet neque dabit, quicumque dies atque noctes in eburneo candidi pectoris salino salis hanc micam ubique terrarum secum circumferet: Deo magis auscultandum quàm hominibus, nolentibus prius communicare suam linguam, sapientiam & prudentiam, quàm peregrinantem pertraxerint ad ἀποστασίαν, juxta illud ὑποπτεῖν καὶ ἰμύβελον* Distichon:

Si fueris Romæ, Romano vivito more;

Si degas alibi, vivito sicut ibi.

Nolim edisserere, quod hodiernæ Olympiades & Charites non in uno Helicone monte aut Aga-

Aganippe fonte cohabitent, sed in variis variarum terrarum Academiis tanquam in Parnasseis montibus ac Caballinis fontibus præcellentissimos quosque sibi suos alant Theologiæ, Juridicinæ & Medicinæ stipendiarios, quibuscum si converferis, si prælegentes audias, si disputantes observes, si perorantes attendas, & inter domuitionem roges, mirum si non plus intra quinquennium proficias, quàm si domi tuæ per decennium decem Chærilos sagines avaros ad nauseam usque obstrepentes :

Scire volunt omnes, mercedem solvere nemo.

Malim adscribere illud Senecæ: *Da operam, non tam ut alibi sis, quàm ut alius fias. Quid enim peregrinari juvat, si peregrinaris cum affectibus tuis & tua te vitia sequuntur.* Sequentur autem nequaquam talem vitia ulla peregrinantem, qualis sibi quoque præscriptum putarit communiter, quod abhinc xxvii. annis soli Leonhardo Harleo, Theologo Belgarum Reformatorum jam Clarissimo præter alia sic ad Oxoniensem Academiam Crucius perscripsit singulariter: *Ad Virtutis & Doctrinæ palmam adspira. Cogita id optimum esse, tute ut sis optimus; si id nequeas, saltem ut optimus sis proximus.* Proximus autem optimis nemo facilius evadet, quàm qui ex optimis, quæcunque doctrinarum facundarum & vitarum moratarum nescit,

mo-

modestè perquirat, ob illud Vatis:

*Sapè rogare, rogata tenere, retenta docere,
Hæc tria discipulum faciunt superare Magi-*
strum.

Magistrum autem illū titivilitio non emas, qui peregrino ad interrogandum adveniēti panem quidem dextrā eminus ostendit, sed mox eundem lapide, quem sinistrā gerit, cominus ferit. Hujusmodi Magistros solebat *Sagittarius* Jenensis olim Academiæ fidus sanctè odisse, cū candidæ Musarum januæ omnibus debeant esse apertis apertæ. Etenim quanto quisque est doctior, tanto sit ad communicandam aliis doctrinam suam liberalior, juxta illud Senecæ epist. 6. *In hoc scire aliquid desidero, ut alios doceam. Si cum hac exceptione detur Sapientia ut illam inclusam teneam, abjiciam.* Hinc *Sapientum finem esse Sapientiæ communicatiōnem* dixit Scaliger exerc. 308. Hoc namque est prænobile veræ ac sinceræ Eruditionis ingenium, ut gaudeat se quibuscvis sui indigis insinuare atque ita se communicatam per natos ad nascendos propagare, juxta illud Gregorii Nysseni: ὁ τῇ φύσει ἀγαθός, καὶ ἀγαθῶν πάντων παρικτικός, ἰδίον γὰρ πλεονεξῶν ἀγαθὸν τὸ ἀφιλεῖν. Hoc est: Qui naturā bonus est, idem et omnino cum aliis sua bona libenter communicat. Proprium enim bonorum est, aliis prodesse. Taceo quod omne Mysterium, quod

quod Macroscophus non communicat consanguinitati fratrum vivorum, cedat hereditati exercituum mortuorum. In contrarium autem quid magis redivivum Alexandri M. spiritum spirat, quàm liberali magnificentiâ bonam partem eorum (quæ cuipiam vel revelatione Hermetis, vel speculatione Archimedis, vel operatione Cleanthis vel inventionem, emendationem, perpolitionem, amplificationem ac dexterrima dispositionem alterius cujusdam rari auctoris peculiariter obtigerunt) piè erogare indeque agros aliorum sitientes irrigare? sanè oppido perquam ingrata bestia est Ætas Mundi hodierna, nisi maximas magnificentissimo Deo suo cantat gratias pro concessis Theologis, Jurisconsultis, Medicis, Philosophis & Philologis excellentissimis; cur autem Regina ac Domina illa nequeat triumphare præcellentioribus, hîc quidem quivis à me alius alienusve potuisset jam pridem dicere; dicere autem inter valedicendum ego jam nunc cuivis peregrinanti in aurem malim tria illa ex Nazianzeno: *I. Quemadmodum Monoceros tanto-perè gaudet Libertate, ut nequeat duci sub præsepe: Ita tu inter peregrinandum sic philosophari disce; ut nunquam redux evadas tale servum pecus, quale nihil suo ipsius Marte & arte ausit præstare, sed malit etatèm in alieno cerebro habitare & pro quo-*

vis alterius nutu sententias fabricare. & immutare.

II. *Quemadmodum Monoceros montes amat præcelsos: Ita tu inter peregrinandum sic philosophari condisce, ut despicias terrestria & suspicias celestia, juxta illud Augustini serm. 55. de Temp. Iste Mundus aut videt nos, aut videtur à nobis. Melius est, ut calces Mundum, & calcato eo gradum tibi facias, per quem in sublime conscendas, secundum illud Clementis Alexandrini orat. ad Gentes: Ego terram calcare didici, non adorare.*

Quippe Oppugnatores, teste Christo Imperatore animarum nostrarum militantium Generalissimo Matt. 11. vers. 12. Violenti capiunt & rapiunt Regnum celorum. O magnanimos Heroës! III. Quemadmodum Monoceros amat solitudines: Ita tu inter peregrinandum sic philosophari perdisce, ut vel interdium vel noctu anime tue quæras & invenias unum gratum à mundanis turbis turbantibus secessum, ubi illa audiat, quid in ea locuturus sit Dominus, juxta illud Bernhardi hom. 40. in Cant. O sancta Anima, sola esto, ut soli omnium serves teipsam, quem ex omnibus tibi elegisti. Fuge publicum, fuge & ipsos domesticos, secede ab amicis & intimis, etiam & ab illo qui tibi ministrat. An nesciste verecundum habere sponsum, & qui nequaquam velit tibi suam indulgere præsentiam, præsentibus ceteris? Secede ergo, sed mente, non corpore, sed intentione, sed devotione, sed spiritu: de cætero, sola indicitur tibi mentis & spiritus soli-

Solitudo. Solus es, si non communia cogites, si non affectes presentia, si despicias quod multi suspiciunt, si fastidias quod omnes desiderant. alioquin nec si solus corpore es, solus es.

§. 4. Commemorant alii, quod Cyrenaicus ille Philosophus *Hegeſias* (qui aliis dicitur *Ageſias*) tantâ fuit eloquentiâ, quantâ sic ærumnosa vitæ humanæ mala confluenti auditorum attentorum coronæ repræſentabat, ut illachrymabili iſtiusmodi imagine pectoribus insertâ, multis voluntariam mortis oppetendæ cupiditatem ingeneraret, atque hinc Episcopo illi vigilanti *Ptolomæo* Regi ansam daret interdicens, ne imposterum plures iſtiusmodi Orationes in suo Regno haberentur. Excusetur igitur, quoad ejus fieri potest, omnis cæcus hodiernæ Christianæ militiæ miles, quem tantus tenet amor vivendi, ut vix ac ne vix quidem ei possit inspirari Spiritus Apostoli, qui cupiebat à luctificabili miserrimæ hujus vitæ statione dissolvi & ad Imperatorem suum triumphantem *Christum* transferri. Quid multa? Multi avari, superbi & luxuriosi adeò infaniunt, ut eos neque *Iſmenias Thebanus*, neque *Asclepiades* ullis Muscis concentibus, neque ullis divinis nominibus *Moyſſonius* curare possit juxta illud *Nili* Episcopi in *Parænesi*: *Θὸς ὀνομαζόμενος Φυλακὴς τὸς δαίμονας.*

§. 5.

§. 5. Commemorant alii, quod *αἰσῆρας* ille *Q. Scævola* Publii filius (cum postulasset, ut fundus, cujus emptor erat, sibi semel indicaretur, idque venditor fecisset) dixit; *Se pluris aestimare*, adjecitque precio 100000. teste *Erasmo Roterodamo* apophthegm. l. 6. pag. 543. O exemplum integritatis Ethnicæ rarum! Enimverò inter hodiernos Christianos reperiās paucissimos integritatis tantæ candidatos, licet eos vel *Diogenis* lucernâ conquistum abeas.

§. 6. Commemorant alii, quod *Æleonora* Ferdinandi III. Castiliæ Regis filia nupsit *Eduardo I.* Angliæ Regi, cum quo in Terram Sanctam proficiscebatur, ubi cum ex infidiis à Mauro quodam ille gladio venenato percussus esset, & Medicorum remediis non tam allevaretur quàm alligaretur, novam atque inauditam, sed amore & pietate plenam illa adhibuit medelam. Plagas enim mariti toxico infectas, quæ ipsius veneni vi claudi non poterant, linguâ die-tim lungebat, fugebatque humorem venenosum sibi-que liquorum dulcissimum. Cujus vigore, dixissem verius, fidei uxoriæ virtute, sic omnem veneni substantiam attraxit, ut integratis vulnerum coëuntium cicatricibus, ille plene curatus, illa planè incolumis evaserit. Quid igitur hujus

jus mulieris fide rarius fando audiri, aut mirabilius præstari potest? Ut uxoris lingua fide & dilectione conjugali peruncta, venena à perdilecto marito expulerit, quæ à delecto Medico tali (in qualem jactari adagium jure non poterat: *Ἀσπίς ἰατρῶν*) trahi non potuerunt: & quod plurima eaque exquisita nesciebant efficere medicamenta, una uxoris pietas explevit, prout *Rodericus Toletanus* declamat.

§. 7. Commemorant alii, quòd *Xenocrates* fertur exstitisse Philosophorum severissimus, & adversus omnem Voluptatum titillationem prorsus invictus. Cujus rei abundè illud præbuit inter cætera magnum luculentumque argumentum, quod *Phrynen* formosissimam ejus ætatis Venerem, à discipulis in lectum ipsius suum submissam, & columbatim sua labra labris ipsius conferentem, omnibusque modis aliis ipsum *ἑλπίσας* sollicitantem per noctem perpetem ad auroram usque, intactam tamen cum omnibus suis ipsam illecebris, mammis ac flammis dimiserit; usque adeò uti postridie ejus diei ipsa iis rogantibus, qui ipsam Tentatricem Tentatores submiserant, respondisse de invicto hoc raræ castimonix heroë legatur; *Cum statua sese cubuisset, non cum homine.* Homine namque tali Josepho plerumque Mundus caret, qualis bene

bene condidicerit ex Clemente Alexandrino illud *Matthiae* Apostoli : *Adversus carnem pugnandum, & in nullo prorsus voluptati ejus ac libidini concedendum; animam verò alendam sapientiæ pastibus & scientiæ cibis in majus semper augendam.* Verumenimverò tantus *Josephicæ* militiæ miles creditur fuisse *Bernhardus* eo die, quo Deo suo, *serm. 9. in Psalm.* *Qui habitat*, sic credens confessus est : *Si insurgant adversum Me prælia, si sæviet Mundus, si fremat Malignus, si ipsa Caro adversus Spiritum concupiscat, in Te ego sperabo.* Spes enim viva neminem *Orthochristianæ* militiæ militem magnanimum confundit, sed quemlibet ejus candidatum isthæc anchora sacra vel ex ipsis Mortis portis extollit in Sanctum Sanctorum, quo intelligas Regnum cælorum.

§. 8. Commemorant alii, quod Deus Opt. Max. ferè nullibi tam contrariis sollicitetur precibus quàm belli. Belli enim *Cæsarei* Dux *Tillius* ad *Lipsiam* anno c 16 16 c xxx. Deum suum pro Victoria implorabat: *Gustavus Adolphus* autem summus *Suecici* Exercitus Imperator Deum suum pro eadem adorabat & exorabat. Exorari namque Deus videtur posse citius simplici *Euangelicorum* oratione de *Jesu Messia*, quàm compositâ Pontificiorum Litaniâ de *Jesu & Maria*, prout docuit nos

Eventus prælii. Prælii namque eventus, posteaquam diu multumque vario Marte pugnatum est; *communiter* tanquam æquus ac bonus arbiter tandem conflictum per donationem Victoriæ ita dirimere adsolet, ut facilè omnis Spectator spectet, uter nam Exercituum fretus potiore causæ justitiâ ad belligerandum insurrexerit & expeditionem susceperit. Dixi, *Communiter*; non verò, *Semper*. Etenim potest Potestas Dei Justissimi summa nonnunquam illi genti ad tempus elargiri victoriam, quæ videbatur fovere causam belligerandi injustissimam, prout colligas ex Judic. 20. vers. 21. & 25. Quid? quod ex ipsa Ecclesia, si Hieronymo in Esa. 22. credimus, *maxima pars, absque ullo certamine & disceptatione, hæreticorum deceptionibus supplantatur*. Salustius apud Servium illos *Belli Duces* laudat, *qui victoriam incruento exercitu deportarunt*. Ego verò hoc seculo hæreticorum ferace non possum non collaudare illum Christianum, qui in sancto Dei templo tanta evasit militaris columna victrix ac triumphatrix, ut jamdudum perstet *firmus* per fidem, *rectus* per æqualitatem, *erectus* per intentionem, *sublimis* per proprietatem. Proprietas autem electarum Christi ovicularum est hæc, ut alieni unius vocem non cognoscant, alieni vestigia non legant,

sed

sed ab quocunq; alieno tanquam à lupo fugiant, & illum ipsum solum (à quo præeunte Pastore Pastorum vero nominatim conveniuntur, ducuntur & pascuntur) ex voce divina agnoscant & non aliorum abeant, nisi quo ille cunque ipsis præeat. Hinc Apoc. 14. vers. 4. & 5. tales castitatis raræ animæ honorificè cognominantur *Virgines immaculatæ & irreprehensibiles coram Dei throno*. Quia cum mulieribus Pseudoprophetissis rem nunquam habuerunt, neque os suum fraudibus Herodianæ Bestiæ sacris compleverunt.

§. 9. Commemorant alii, se conspexisse talem Gentem Magnam, de quali Hierarchica Crucius l. 5. epist. p. 434. sic scribit: *Fidem in Ignorantiâ ponunt, & Religionem in Bruto Populi Obsequio*. Nam in Pontificio hoc Regno quid nisi jumenta sunt homines? quicquid imponitur, portant, ut asinus Iſidis sacra; nec magis intelligunt, quid sit Religio, quàm mulus aut equus. Quid mirum? Cæca Obedientia, & tantum non stupor, ibi encomium est CHRISTIANI, & bubalorum instar naso circumduci, ad Superstitionem & Idololatriam, hoc verè est, Catholicum esse. Ire quà itur, non quà eundum, vulgi gloria est, & Christiani Obsequii laudem habet, ac meritum. Hoc fascino præstrictæ mentes hærent, & stupent apparatus, & pompam Religionis Ponti-

ficia & Ignorantiæ suæ piæ (servilis dico) Venerationis purpuram prætexunt. O cæcitatem! O miseri ac miserandi! Quid enim illa, si eam penitus excutias, detracto mentitæ Veritatis mangonio nisi Histrionia? quid nisi Fabula in Theatro, operosa simul ac ludicra? Quæ quamvis ita plerumque sese habeant; comperias tamen nonnunquam, nonnusquam, inter Pontificios dari tales araneos emissarios quales sophisticam tanti artificii telam Victricem contexere & expandere sciunt, ut subtilibus ejudem filis incautissimos quosque Protestantium implicent & captos ad se è Suecia, Hassia & reliqua Germania abducant, antequam se captos cognoscant.

§. 10. Commemorant Theologi, in via Justitiæ, quod hominum alii imitantur in suo Christianismo solē, qui laudati Josuæ Ducis ætate contra primævum ingenii sui morem stare videbatur; alii autem solē, qui Ezechie Regis tempestate retrocedere animadvertebatur, ita imitari solent, ut redarguendi sint, juxta illud Francisci Gomari in epist. Pauli ad Gal. 1. confect. 41. col. 2. pag. 156. *Quemadmodum in fratrum reprehensionibus Veritas requiritur in Materia; sic Prudentia in Forma: quā utiliter sermonem temperemus.* Nobis verò (ut ferè quisque amplexatur, quod venatur) illum solē jam imitari constitutum est, de quo di-

divinus Hebrææ lyræ fidicem canit : *Sol è tentorio cæli tanquam sponsus è thalamo suo progreditur, & letatur tanquam heros decursurus viam suam.*

§. II. Quod quum in exhibenda Triumphatus Iusti Hypothesi ferè nemo omnium præcurrentium unquam luminosior nobis lampada per manus traditurus sit, quàm Onuphrius Panvinus, in reliquis de Triumpho Curuli tradendis sic persequi suis perdoctum virum vestigiis animo destinavimus, ut nobis ferè per totum hoc caput foret prora puppisque. Ille enim (posteaquam nonnulla eximia succinctè pertractaverat de cancellis, quibus Triumphator circumscribebatur ante suum Triumphalem in Urbem ingressum) sic perscribere occupavit : *Interea dum hæc extra Urbem ab Imperatore triumphaturo geruntur, populus Romanus ipso Triumphi die candidis vestibus amictus, omnibus circis & locis, circa forum, & aliis Urbis partibus, per quas Triumphator transiturus erat, tabulatis ad hoc ex ligno compositis insidens sese ad spectandum Triumphum præparabat, ita ut nemo penè ex infinita illa populi Romani multitudine domi remaneret; qui verò in tabulatis confidere non poterant, ob frequentem ad spectandum convenientem multitudinem, vix concesso necessario transitu per varia Urbis loca discurrentes, ubi spectandis tantum Imperatoribus*

locus sufficeret , consistebant. Triumphalia quippe spectacula sunt præcipua vulgi novitatis avidi oblectamenta. Quantum populi confluxum vidisses , si interfuisses , ubi in honorem Illustrissimi Celsissimique Principis Auriaci *Guilielmi III.* filii matrisque Regiæ *Mariæ Stuartæ* tam magnificè Magnificus Magistratus Amstælodamensis 15. Calend. Junii anno 610 10 CLX. suos ludos XX. curruum currules edebat, ut repræsentaret Currus I. *Belgium* Dnn. Ordd. Confœderat. Reformatum VII. Provinc. II. *Jacobum* Magnæ Britanniæ Regem. III. Regem Regni ejusdem *Carolus I.* beatæ recordationis quem eheu ! anno 610 10 CXLIX. cœlis cœlorum oculatissimis permittentibus,

Abstulit atra dies & funere mersit acerbo.

IV. *Olivarium Cromwellum* , qui armata manu perduellem in vita sua se Regni Protectorem Anglici fecerat, & novas L.L. sanxerat , quæ pejus intercidunt & è celebranda celebratissimorum Britannorum memoriâ exolescunt quàm olim ex Græcorum animis illæ illius Spartani Ducis , de quibus sic legas apud A. Gellium l. II. c. 18. *Draconis Leges non decreto jussuque , sed tacito illiterratoque Atheniensium consensu obliterate sunt.* V. *Moncum* gloriosissimum illum Britannici exercitus Imperatorem prudent-

dentissimumque Restitutionis Regiæ Procuratorem. VI. *Iustitiam*, quam Ammianus Marcellinus lib. 20. *excellentissimam Virtutum omnium* vocat. VII. Angliam. VIII. Scotiam. IX. Hiberniam. X. *Carolus II.* restitutum suis Hæreditariis Regnis Regem. XI. *Mariam Stuartam* Principem Regalem. XII. Concordiam, juxta illud Plinii : *Tyrribenus lapis integer quamvis grandis innatat, comminutus fides; Ita Concordia sustinemur, Discordiâ pessum imus.* XIII. Imperatorem *Adolphum* ex antiqua Nassaviensi domo oriundum, qui obiit, ut innuit hoc rude par versuum Leoninis æmulorum :

Anno milleno trecentis bis minus annis,

In Julio mense Rex Adolphus, cadit ense.

XIV. *Wilhelmum I.* Arausionensium Principem, qui illustrissimus anno cło lo lxxii. tempestate *Philippi II.* Hispaniarum Regis præclare facinoribus Heroïcis effloruit & aliquantò post illatum Palladium tutæ securitatis in Belgium putæ Libertatis, maledictâ sclopetarii emissarii glande ictus III. Id. Junii anno cło lo lxxxiv. periit. XV. Principem illum *Auriacum Mauritiū*, qui variis victoriis potissimum inclaruit ab anno cło lo lxxxvi. usq; ad annum cło lo cxxv. quo obiit & ad suos præmissos abiit. XVI. *Fridericum Henricum* Auriacum illum Principem, qui victo-

riis illustribus illustrissimam illustravit
 mam suam ab anno **CLIO CXXVI.** usq
 ad annum **CLIO CXLVII.** quo ipsum sum
 mus Vitæ Mortisque arbiter Christus
 terrestri vocatione ad cælestem vacati
 nem evocavit. **XVII. *Wilhelmum II.*** A
 riacum Principem, qui quasi Salomō
 cā aureæ Pacis ætate usque ad annu
CLIO CL. vixit, quo ex isthac vita inque
 ad patriam cælestium Hierosolymoru
 quietam ipsum summus Belgicæ Aristoc
 ratix stator ac vindex transtulit. **XVII**
Wilhelmum III. minorenem Arausioner
 sium Principem; cui Deus Opt. Max. elar
 giatur Virtutes tantas quantarum benef
 cio evadat gloriosus Vir in hoc seculo, &
 tandem aliquando beatus Rex in cælo. **XIX**
 Gratitude, juxta illud Senecæ: *Acceptum*
beneficium æternæ memoriæ infigendum est. **XX**
 Antiqua Amstelædami insignia, quæ nau
 tica vernaculè dicuntur **de Roosh.** Talite
 pompa illa Curulis (qualiter jam pauci
 enarravi, ne opus Iliade prolixius con
 scribere videar) ibi edebatur. Edebatur &
 eo die olim Romæ sub Imp. *Vlpio Trajan*
 Hispano spectaculum, quo in Persecutio
 ne Christianorum Tertia Antiochenu
 ille Antistes *Ignatius Theophorus* bestiis ob
 jiciebatur, ut evaderet bestiarius, *Bestia*
rii enim vocabantur qui cum bestiis in

Amphitheatro, Cavea vel Colosseo committebantur. Quia *frequentè die uno, teste Capitolino, centum feræ Lybicae, centum leones, centum tigrides, subinde ursi mille spectaculo producebantur.* Cum autem Christiani defuerunt, gladiatores aut capite damnati ad hanc lanienam auctorati sunt. Quid quæris? Cherubinici ac Seraphinici illi Dei filii *Angeli* assueti spectaculis sunt nonnunquam spectandis. Hic autem Mundus est instar Caveæ, in qua suas sanctus ille Deus Deorum & Imperator Imperatorum (qui nihil nisi sapienter & utiliter permittit) præter cætera in Electos suos exercendos alit feras, Diabolos Diabolique mancipia. Quod enim Diabolorum machinæ non lædunt, id plerumque talia emissaria animalia rationalia mortalia suis technis convellunt, de qualibus non tantum Christus præmonuit Matt. 10. vers. 17. *Caveto vobis ab hominibus; sed Poëta etiam succinuit:*

*Non audet Princeps Mundi tentare, quod
audet*

Effrenis Monachus plenaque fraudis anus.

Equidem multi in Christum baptizati audire magni Sancti volunt, sed Angelis Dei spectaculum fieri nolunt, ut Joseph, Job, Stephanus & innumeri alii, qui identidem ruminabant illud Hieronymi epist. 18. ad

Eustoch. *Habeat Roma suos tumultus, arena saeviat, circus insaniat, theatra luxurient: Nobis adherere Domino bonum est, & ponere in Domino spem nostram, ut cum tanta in caelo, parva & caduca quæsisse nos doleamus in terra.*

§. 12. *Vie Urbis & Tempia aperta, fertis vaporibusque suavissimis repleta erant. Aedes namque sacras ex edicto Roma religiosa aperiebat, ut pro se quisque ex concione ad agendas Superis immortalibus gratias irent ob rem egregiè gestam ab Imperatore. Quin etiam in hunc finem Senatus nonnunquam in aliquot dies decrevit supplicationes circa omnia pulvinaria, hostiis-que jussit sacrificari minoribus. Bella autem virginum corona tam Triumphatorem quàm vias rosis, liliis, violis, vacciniis, hyacinthis & floribus quibusvis odoriferis aliis perspergebat; prout certatim notant Notarum scriptores ad illud Ovidii:*

Læta Triumphanti de summo mater Olympo

Plaudit, & appositas spargit in ora rosas.

Quadrat huc appositè illud Flori de Levino Consule Romanorum triumphali in descriptione Belli Macedonici Primi: Quid florum in Consulem profuderunt? Sunt qui Triumphalem quoque nuncupant illum Christi-Imperatoris nostri in urbem Hierosolymitanam ingressum Matth. 21. v. 8.

ubi

ubi dicitur: *Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via; alii verò cædebant ramos ex arboribus & sternebant in via.* Quemadmodum autem flores quidem ad breve tempus spirant fragrantissimos odores, quibus recreant Triumphatores post exantlatos varios Herculeos belli labores, sed omnes suos perdunt colores, simulatque flaccescunt & emarcescunt. Ita etiam humana gloria & vita sæpè numero est tam momentanea, ut famosus ille Prutenicus Lutheranorum Regiomontanorum Ictus Ambrosius Lobwasser paulò ante mortem, quam anno c1515 LXXXV. obiit, hoc sibi ipsemet Epitaphium condiderit:

*Expertus, Mundi vanas res esse Nihilque,
Hic quoque nunc jaceo Pulvis & Umbra,
Nihil.*

*Sed qui de Nibilo, Cælum Terramque creavit,
Me cum carne mea non finet esse Nihil.*

*Hac Spe Nil Mortem feci, Nihil Omnia feci,
Nil Nibili vermes posse nocere scio.*

Scio igitur, vel vivacissimum illum hominem *Mathusalem* Deo æterno non nisi rosam fuisse,

*Quam modò nascentem rutilus conspexit Eous,
Hanc rediens sero vespere vidit anum.*

Anus quoque cujusvis effcætæ atque exsuccæ facies rugosa & cadaverosa, quæ olim erat puella bella, satis contestatur, nos

omnes reliquos mortales non esse nisi hesternas rosas tales quales manè florebant, meridie languebant, vesperi cadebant. Huc Christianus ille vates Aurelius Prudentius respexit, quando dixit:

*Salvete flores Martyrum,
Quos lucis ipso in limine,
Christi insecutor sustulit
Ceu turbo nascentes rosas.*

§. 13. Ante omnia universus Senatus obvius ibat usque ad Urbis portam Duci Triumphaturo; ibique paulum opperiebatur, donec Tempus Triumphandi advenisset, omniaque Triumphi Insignia & Ornamenta disponentur, juxta illud Heliodori: Τα μεγάλα τῶν πραγμάτων μεγάλων δέϊται τῷ καλῶσκειν. Quippe magnificentia pomposa Triumphis publicis paranda erat res longè majoris molimenti quàm apparatus talium hominum Venerearum privatus, de qualibus conscribit Comicus: *Dum moliuntur, dum comuntur, annus est.* Est autem omni renatæ animæ nihil majori decori quàm sanctæ salutis vestimenta & ornamenta cum tali sigillo sigillorum, de quali perscribit Ambrosius lib. de Isaac & anima c. 8. *Signaculum Christus in fronte est, signaculum in corde, signaculum in brachio.* In fronte, ut semper confiteamur; in corde, ut semper diligamus; in brachio, ut semper operemur. Namque invictos
prius

prius Hannibalis milites, labor ad *Cannas* fecit, ut vincerent; ocium ad *Capuam* fregit, ut vincerentur.

§. 14. Tum multitudo ministrorum *baculos manibus gestantium ex medio dimovebant turbas, & vias apertas, ac sine impedimento plebis præstabant.* Præstat namque periculosum populi curiosi & quasi furiosi impetum aberceri quàm indulgeri, ut alter alterum ex inopinato enecet, aut Triumphum interpellet, ob illud Ictorum ad l. fin. in quib. caus. restit. in integr. Longè gloriosius est *Magistratus, intacta Jura servare quàm post vulneratam causam remedium queritare.* Ecclesiæ autem Catholicæ protector est Lapis VII. oculorum cum VII. Pastoribus. Pastores cæterum Ecclesiæ Catholicæ non esse tales Hierarchicos Mundi Magnates, inter quales (ut *Helpidius Priscus* scriptor scribit) *Patria Majestas dominatur, nomina regnant Sanctitatis, Beatitatis, Pietatis, Innocentiæ, Beneficentiæ;* satis apparet vel ex Luc. 10. vers. 4. ubi Christus suis legatis legationem committit sine ullis ambiciosæ ultionis ac avaræ dominationis Instrumentis ac litigiosæ æmulationis fomentis; vel ex illo *Lactantii* l. 4. c. 3. *Sola Ecclesia Catholica est, quæ verum cultum retinet;* vel ex illo *Hieronymi* in Psalm. 33. *Ecclesia est, ubi vera fides;* vel ex illo *Chrysostomi*

in hom. 49. super Matth. Nullo modo cognoscitur, quæ sit vera Ecclesia nisi tantummodò per Scripturas. Cui sic subscribit Albertus M. in Luc. 15. Ecclesia est radicata in Scripturis & doctrina Prophetarum. Prophetarum autem familia nunquam exhorrent tangere spinas, sicubi spes affulgeat colligendi rosas, juxta illud Erasmi Rotterodami: *Qui vitas hominum ita taxat, ut neminem omninò perstringat nominatim, quæso, utrum mordere videtur, an docere potius ac monere? Ergo si quis extiterit, qui se læsum clamabit, is aut Conscientiam prodet suam aut certè Metum. Nec ipsum hominum genus notatur, sed qui bonorum in genere mali sunt. Sunt igitur fortè potius insani bubonis quàm sani hominis voces, quas suæ Satyræ præmittit Diætetes ille Anastasius Philaretus Cosmopolita à Nycticoracibus ad Lectorem: Vides mentem meam, nullorum hîc vitia consecramus, nullorum hîc scelera amplectimur, sed quasi ad pileum Libertatis vocaverimus judicium nostrum, omnia libramus lupinis utentes pro raudusculo. Atenim Calisthenes discipulus olim nullus morti violentæ occubuisse ob suam *περίφοριαν* in Alexandrum III. Regem Macedonum, si Aristoteli præceptori sic monenti paruisse:*

Talia, nate, loquens haud longo tempore vives. Vixisset autem si conscivisset illud Hieronymi ad Celant. Isto maxime tempore regnat Adu-

Adulatio ; quodque est gravissimum , quia Humilitatis ac Benevolentiae loco ducitur , ita fit ut qui adulari nescit , aut Invidus aut Superbus reputetur. Quicumque igitur hodiè in quavis Aula concupiscunt diu visitare , solent se tali Aulico equitanti plerumque conformare , qualem de se sic confitentem inducit Philippus Lonicerus :

*Splendida me Regum fovet Aula , negocia
cautè*

Pro nutu subeo Principis usque mei.

Cui fidam video, Regis mihi Gratia cordi est,

Dissimulo, indignor ; rideo, palpo, jocor.

Aucupor hac certum mihi Principis Arte favorem,

Eludoque iras , Invida Tarba , tuas.

Spumantique feror campi per aperta caballo ;

Sedulus & Regis iussa capesso mei.

Quippe quovis notorio notius est priscum illud Teutonicorum Politicorum experitorum adagium : Wer da will eines Grossen Herren Freundt seyn / der muß entweder sein Esel oder sein Narr werden.

§. 15. Hinc Pompæ initium vel à porta Capena , quæ Triumphis vehendis commoda erat , vel ab ea , quâ Triumphans ingressurus esset , inchoabatur. Inchoant quidem multi Christianam militiam fervidè , sed continuant tepidè & consummant tam frigidè , ut subdubites , num olim cum cæteris Resurre-

ctio-

ctionis Primæ Candidatis in *Triumphalem* cælestis Hierosolymæ portam à Christo archistratego stratam, ut eloquitur *Tertullianus*, ingressuri sint in æterna paradisiacæ vitæ gaudia.

§. 16. *Primo enim universus Senatus Capitolium versus præibat*, innuens; Imperatorem in prælio victricibus suis facinoribus se Triumphalibus tantæ Majestatis præviæ infulis dignum reddidisse, de quantis ex l. un. pr. C. de Justinian. Cod. conf. jamdudum innotescit; quod *felix Romanorum genus omnibus anteponi nationibus omnibusque dominari gentibus meruit*. Sic namque Imp. Justiniano à suis fuisse persuasum credas, juxta illud Poëtæ :

Gentibus est aliis Tellus data limite certo,

Romanæ spacium est Urbis & Orbis idem.

§. 17. Post Senatum Tubicines cum Tubis classicum sonantibus, sertisque redimiti currus spoliis refertos præcedebant, quibus Tabulæ eburneæ & æreæ, Colossus, signa, & ligneæ turre, & captarum Urbium, castellorum, montium, fluminum, paludum, marium, & omnium denique, quæ capta erant simulachra, vehebantur, scripturis, imaginibusque; juxta illud Appiani: *Turres prætervehuntur, simulachra captarum urbium, & picturæ, & species eorum quæ gesta sunt*. Ut nimirum compendiosissimis hermoglyphorum & pictorum artificiis, qui-

quibus apud Quirites magnus habebatur honos, uno posset repræsentari & collustrari die domi, quæcunque multis nonnunquam annis Imperator conspexerat & peregerat belli, secundum illud Nasonis:

*Ergo omnis populus poterit spectare Triumphos,
Cumque Ducum titulis Oppida
capta leget.*

Quid? quod jucunda & suavis actorum laborum & passorum malorum recordatio, istiusmodi Triumphatu, Triumphatori reddebatur, juxta illud vatis:

————— *Hæc olim meminisse juvabit.*

„§. 18. Item Coronæ, quas virtutis ergo
„Vrbes, aut socii aut exercitus Vrbi parentes,
„militibus dedissent, aureæ & argenteæ, vel ex
„alia materia adducebantur. Adductus quippe Romanus populus in eam opinionem erat, quod sui ipsorum protavi non incassum, sed summa cum ratione Coronas instituisent & credidissent, *Victoriam* virginem $\epsilon\kappa\ \tau\ \text{Τ} \Delta\iota\omicron\varsigma\ \kappa\epsilon\phi\alpha\lambda\eta\varsigma\ \alpha\iota\alpha\phi\alpha\nu\eta\iota\alpha\gamma$, prout loquitur Platonius ille Judæus Philo lib. de opificio Mundi pag. 22. Huc spectat non tantum quod de *Alexandro M.* refert Athenæus l. 12. *Post victum Darium missas coronas partim à legatis gentium, aliisque æstimatas cλo Io Talentis*; verum etiam quod tam de *Paulo Æmylio Macedonico* refert Johannes Servilius lib. 3. de Splend.

Ro-

Roman. Triumph. fol. 141. *Aureas coronas ad quadringentas, quas ob virtutem à Græciæ civitatibus adceperat, Romani obstupere; quàm de Gnejo Manlio, cum Gallogræcos bello devicisset, metuque Asiam vindicâset, commemorat Livius lib. 28. Missæ undique legationes non gratulatum modò venerunt, sed coronas etiam aureas pro suis quisque facultatibus attulerunt. Allaturus operæ pretium videbor, si in gratiam plerorumque φιλομαθῶν adscripsero de Chlodoveo seu Ludovico I. Galliarum Rege Christianissimo, quod ipsi (posteaquam Visigothos pertinacissimos hæreseos Arianæ defensores, suscepto bello commissoque in Pictonibus prælio vicerat, Regemque eorum Alaricum manu suâ interfecerat; atque non ita multò post haud procul Burdigala reliquias eorum confecerat in illo Victoriæ Pedio, quod ex eo etiam hodie Campus Arianus vocatur) ob id factum Anastasius Orientis Imperator, honoris causâ, tunicam blatteam seu, ut nunc loquuntur, purpuream misit, simulque coronam auream magni ponderis, admirabili opere perfectam, multis ingentis precii gemmis unionibusque collucentem: atque tum per legatos non Consulem modo ac Patritium, sed Defensorem Christiani Nominis, sed Liberatorem Imperii, sed Generis Humani Patrem vocavit:*

Feli-

Felicem prædicans ; *cujus potissimum manu Providentia Divina illos Urbis Romæ eversores, Provinciarum vastatores, Dei hominumque hostes cadere voluisset.* Ille, ut Principem verè magnanimum decuit, munera quidem Imperatoris illius memoratissimi cætera non repudiavit, sed coronam illam laudatam augustius quiddam & magnificentius esse duxit, quàm ut cuiquam mortalium conveniret. Ut igitur res sacrario digna non humano usui, sed divino cultui addiceretur, illam summa cum veneratione, in templum Lateranense missam illi animoso ac bellicoso piscatori Apostolo consecravit, qui *Malcho* auriculam amputavit. Amputavit autem eâ tempestate, quâ fulgentissimus ille Jesuitarum *Fulgentius & Ardentius Drexelius* nondum vixit neque carnali suorum zelo dixit S. I. Joseph Ægypt. Proreg. c. 16. pag. 536. „*Videte, obsecro, Novum Injuriae Vindicandæ Modum, Largissimum Benefaciendi Animum. Quem Augustinus suspiciens: Odium fratrum, inquit, charitatis lachrymis abluebat. Sed objicias: Non iste semper est odiorum & injuriarum exitus. Est sanè, modo nos simus Josephi, vindices injuriarum tam blandi. Non deerit, in Orbe certè altero, Merces amplissima, Tolerantiæ promissa. Sed hæc plerumque languidissimè credimus. Hinc* „Præ-

„ Præmii Tempus non exspectamus , sed præci-
 „ pites ruimus ad Injurias vindicandas. Si sapi-
 „ mus , more rituque Josephiano nos vindi-
 „ cabimus ; Oblivione , Silentio , Suspiriis , Blan-
 „ dimentis , Lacrymis , Amplexibus , Beneficiis.
 „ Ibidemque §. 2. Generositatis Christianæ cul-
 „ men est , Injurias oblivisci , Inimicis benefacere.
 „ Hoc suis è Cathedra explicavit Constantinopoli
 „ Gregorius Nazianzenus. Nam Catholicis
 „ Valente Imperatore Arriano miserè vexatis &
 „ oppressis , Theodosius successit , qui restituit
 „ rem , moderatè ac sanctè imperando. Catholici
 „ cum sibi viderentur respirare , ac superiores jam
 „ esse hostibus , par pari reddendum censuerunt ,
 „ & Arrianos non minus affligendos. Hic Gre-
 „ gorius pro suggestu : Non hæc talia , inquit ,
 „ à nobis Christus poscit , nec Evangelium
 „ ista nos docet. Mites animis estote , filii.
 „ Cujus animus lenis ac tolerans est , is
 „ Prudentiâ valet. Præstate illis beneficia ,
 „ qui vos odio prosequuntur. Quod si ani-
 „ mus in vindictam æstuet , & manus pru-
 „ riant in adversæ partis subitam ruinam ,
 „ nec ira frenos ferat , vindicationem
 „ omnem obsecro , Christo ejusque tribu-
 „ nali permittite. Mea enim Ultio , ait
 „ Dominus , & ego retribuam. Hæc exhorta-
 „ tio Gregorii. Eundem indutus animum Turo-
 „ nensis præsul Martinus Brietium presbyterum
 „ calumniatorem officio movere noluit , etsi potue-
 „ rit ,

„vit, optima ratione hac usus: Si Christus
„passus est Judam, cur ego non Bricium?
„Ita & nos ratiocinemur: Si Christus tulit
„Iscrarioten proditorem, cur ego non fe-
„ram Achatium, Tiburtium, Titium, Ser-
„vatum, inimicos & calumniatores meos?
„Logica hæc Christiana, Syllogismus optimus est.
Est igitur à plerisque Jesuitis reliquisque
Papalibus animalibus rationalibus quæ *naso*
plus vident quàm oculis, nemini imputandum
nisi depudendæ suæ ipsorum ignaviæ, quod
ipso Ecclesia Orthodoxorum Protestans
nolint habere numero *Catholicorum*. Quia
jamdudum & scholas & Academias & ba-
silicas frequentant, & verò tamen talem
Syllogismum Logicæ Christianæ optimum
nondum in vita Practica formant, sed ple-
rumque talem Paralogismum Dialecticæ
Antichristianæ pessimum fabricant, cujus
Sophistica conclusio est Tyrannica sangui-
nis humani effusio. O cæcam ignaviam! O
ignavam cæcitatem! Cæcitate namque
ipsâ cæcior est, qui sibi versuto nequam
prævaricatori pollicetur impunitatem ex-
legem omnem ob longanimitatem divi-
nam. Divina equidem Vindicta interdum
cunctatur, sed nunquam soporatur neu
enecatur. Quippe usque eò Immortales
videntur esse *Ibyci grues*, ut serius ocius
quævis occulta maleficia inveniant sua sup-
pli-

plicia & quævis absconditæ virtutes sua præmia. Beatus itaque, qui dissentiendo à malignis consiliariorum sanguinariorum & pestiferorum machinamentis se conservat integrum atque immaculatum. Beatiores autem, qui interea temporis vel iniquissima quæque in Christiano Innocentiæ stadio ac studio subeunt ac perferunt. Et Veritas enim Temporis filia tandem occultum suo iudice quodque die ad publicum solis tribunal ita adducit, ut quicumque ex manipulo nebulonum vel heri vel hodie non pereunt naufragio, vel incendio, vel carnificis officio, vel Martis gladio, absorbeantur vel cras, vel aliàs ab Orco, juxta illud Christi: *Nihil opertum, quod non aperiatur, neque ignotum, quod non aliquando sciatur*; modò nos possimus suum cuique cuniculorum detegendo destinatum tempus præstolari & interim illos Philosophos Christianos æmulari, qui faciunt, quod sic dicunt: *Tegendi sunt aliorum, etiam hostium, nævi*. Nævus enim minimis urgetur, in quo tantam conspicias benignitatem, ut pro odio reddat charitatem, læsus parcat, impetitus ignoscat, gratiam pro contumelia solvat & injuriam beneficiâ referat. Hinc modestia Oecolampadii lib. 2. commentar. in Daniel. 7. §. 8. fol. 85. ad excusandum paucissimos quosque

que Pontifices Romanensium animarum Maximos sic scribit : *Ne succenseant , oro, Innocentes. Nam sicut antea dixi de Regibus X. quod in Bestia illa tructulentissima Christianè viventes Principes non comprehenderim , ita etiam nunc nullum privatim taxârim. Fieri potest , Julii & Alexandri & Gregorii Romani Pontifices non ita Deo displicuerint ; Deus enim illorum Judex est : Atqui illis presidentibus mala admissa sunt innumera , quæ ipsissimo Antichristo digna sunt , & in ipsorum caput redundant. Quippe Lunam in suo horoscopo (ut Mathematicis Firmici de fatuo vocibus abutar) gerit , qui inter scribendum adversus ignavos Ecclesiastici ac Scholastici apiarii fucos nullus auscultat primum illum Argentoratensis Academiæ Rectorem D. Johannem Sturmium sic eloquentem : Ignavia est ingeniosa sui patrona. Tantum pro malè habentibus. Habentibus enim benè ego nihil præscripsero , ob illud Celsi Archiatri lib. I. c. I. Sanus homo , qui & benè valet , & suæ spontis est , nullis obligare se Legibus debet ; ac neque Medico neque Iatroleptâ egere.*

§. 19. Sequebantur post hæc pulcherrima & ornatissima gentium victarum arma , multis curribus lata , ære ferroque absterso & polito splendentia , atque ita disposita , ut casu maximè sic cecidisse viderentur. Quæ enim cunque soli Divinæ Providentiæ debent Christiani ,
cæci

cæci cæcæ suæ Fortunæ accepta referebant Romani, juxta suum ipsorum adagium: *Fors Domina Campi*. Longè sanioris fuit fidei lumine illuminatus *Constantinus Magnus* Imperator, utpote de quo post reportatam ex Maxentio victoriam sic scribit Eusebius Cæsariensis l. 9. hist. Eccl. c. 9. *Neque suæ Virtuti rem gestam, sed Divino Muneri reputabat.*

§. 20. Erant autem *galeæ, scuta, thoraces, ocreæ Cretenses, peltæ Thraciæ & Celtæ, pharetræque, equorum frena, enses nudi & gladii, sagittæ infixæ acusque, pila, sarissæ, & cætera ejusmodi missilia, ita ut nec Victorum quidem absque metu esset adspectus. Adspectus quippe terrificus non semel parit altam imaginationem, imaginatio perturbationem, perturbatio denique tantam ferè vociferationem, quanta sub terribili illo Apocalyptico Sigillo sexto aperto sic describitur: Omnes montes & insulæ à suis locis emotæ sunt; & Reges terræ & Optimates; & Divites; & Tribuni, & Potentes, omnesque tum servi, tum ingenui occultârunt se in speluncis & in petris montium, & dixerunt montibus & petris: Concidendo in nos, occultite nos à conspectu insidentis Throno & ab Agni ira. Et venit enim dies ille illius Iræ magnus, & quis poterit stare? Stare autem poterit omnis perseveranter sectans & calcans vestigia Agni, juxta illud Cypriani: Nullus iis dolor*

dolor est de incurfatione, malorum presentium, quibus fiducia est bonorum futurorum. Futurorum quidem omnium formidabilissimum videtur esse lethum; sed quicumque in sua vita sub imperatoriis prævii Agni crucigeri signis perbenè pugnabit, facilè in sua morte triumphabit. Triumphare autem nemo poterit, nisi cujus frons obfignata signaculo Dei vivi æterno fuerit. Apoc. 7. V. 3.

„ §. 21. *Post armorum currus aliquot virorum millia sequebantur, qui in vasis argenteis non, mismata ferebant aurea argenteaque, juxta illud Dionysii Halicarnassei: Τα μεγάλα ἔργα μεγάλων αἰὲ κινδύνων ἀνέμιστα. Quippe præclarior est pecuniâ quàm armis bene uti, teste Plutarcho in Coriolano, juxta illud Ciceronis: Pecuniæ usus duplex est, alius ad sumptus necessarios, alius ad sumptus liberales. Hinc Pecuniam non tantum Imp. Fl. Vespasianus appellavit nervos Principatus, Paulus Æmylius vires nervosque rerum, Paulus Jovius post Appianum bellorum nervos pacisque subsidia, & Timotheus mortalium sanguinem atque animam; sed Venusinus etiam vates illam sic cantavit.*

— *Uxorem cum dote fidemque & amicos
Et genus & formam Regina PECUNIA
donat.*

Donat autem ita semetipsum suis se Philosophis Christianis Deus, ut possint sanctè glo-

gloriari: *Nemo omnium est opulentior nobis. Nostrum enim aurum lectissimum ipse Omnipotens est Deus*, ex Job. 22. v. 25. Valeat itaque Mundus ille Mammonicus, cujus inexplabile ingenium hoc diagrammate expressit Plinius Junior: *Ea invasit homines habendi cupido, ut possideri magis quàm possidere videantur.* Sit igitur Dominus Denarius Mareschallus Campi tantus, ut ferè solus belligeret, superet, triumphet; reperias tamen rarò raros nonnusquam tales Philosophos, quales malunt esse רַיָּק Hebraicè quàm **Βίση** Belgicè, juxta illud Comici Græci: *Περίαν φέρει ὃ πάντες, ἀλλ' ἀνδρὸς σφῆ.* Nolim referre quicquam de Socrate, Aristide, Phocione, Michaële Paleologo Imp. & Vladislao II. Hungariæ Rege; malim adscribere illud Claudiani:

*Pauper erat Curius, Reges cum vinceret armis:
Pauper Fabricius, Pyrri cum sperneret aurum:*

Sordida Serranus flexit Dictator aratra.

„§. 22. Alii verò Crateras, phialas aureas,
„calicesque ornatissimos, & magnos certo ordine
„ferebant. Quibus ostendebant; inter cæteros fructus Martis tristis dari symposia
Liberi Patris exhilarantia. Paucissimi namque Ethnicorum consciebant & credebant;
Pietatem & Sobrietatem solas esse saluberrimas illas radices, quibus mortales reddun-

tur

*tur vel corvis ipsis vivaciores. Quò referas illud
Loniceri de Temperantia sic de se elo-
quente :*

*Me moderata juvat Potusque Cibique Voluptas,
Nectare sic felix Ambrosiaque fruor.*

*Sic puri Virtus Animi super æthera scandit,
Sic mens in vegeto corpore sana viget.*

*Nil in Me Ceres, nil luxuriantis Iacchi
Pocula, nil Veneris basia juris habent.*

*Haud molli patior sædari membra veterno,
Casta mihi præbet gaudia Melpomene.*

*Interea loci verò, meâ pace, quicumque
voluerit, Bacchum thyrsigerum sic salu-
tatum abeat :*

*Salve magne Puer, proles Semeleia, donis
Terrigenasque tuis calicolasque beas.*

*Es robur juveni, senibus vigor, anxia curis
Corda levas, cunctis es Medicina malis.*

*Felix ille, tuis qui cum ratione scit uti,
Quæ cornu fundis divite, muneribus.*

*Illis, heu miserum, qui non exhorret abuti,
Hunc miserè extinctum sæva procella rapit.*

§. 23. Postea alii Tibicines aderant non mite
aut suave, sed bellicum præcinentes. Verùm
quid facias? Ut homo est, ita morem geras,
sedulò pro suâ sapientiâ non nemo apud
Terentium monet. Excusandus igitur po-
tius fuerat Themistocles, Musicæ castrensi
assuetus, quàm indoctior reputandus, po-
steaquam lyram togatam recusasset. Sunt

qui opinantur, quod decrepitus ille rusticus *Mars* cum vetula illa sua concubina *Bel-lona Sanguisuga* nunquam voluptate saltandi effusiore titillatur, quàm sicubi agresti utriusque fastui *Apollo* urbanus cum sua cognata *Pallade* & cunctis *Musis* præcinnunt. Triumphet itaque triumphale illud Erasmi Roterodami effatum : *Nil est Regno similis quàm agere ludi literarii magistrum.* Magistrum autem ludi literarii idoneum qui nunquam habuit, nunquam Imperator, Rex, Princeps aut Magistratus idoneus evasit, sed tam ἀναλφάβητος permanfit, ut nunquam condidicerit illud Cyri apud Plutarchum : ἀρχεῖν μηδενὶ ἀρεσθήκει, ὅς ἐδὲ κρείττων ἐστὶ τὸ ἀρχορῶν. Hoc est : *Nemo Magistratu dignus est, qui non sit melior suis subditis.* Subditis verò suis permultis melior cense-tur fuisse gloriosissimus ille Arragonum Rex *Alphonfus*, qui præter cætera egregia ac regia literatis armatos posthabebat & ferulæ scholasticæ acceptum ferebat, quod sceptrum regium dignè gerere posset. Posset quoq; hîc de *Triumpho Pennæ Scholasticæ* (quæ jamdudum Marti sacrilego ita cedit in manubias, ut vel indignissimus quisque militiae eques ac pedes plumatili superbiat pileo, qui non nisi symbolicum solius Juventutis scholasticæ ornamentum Regale esse debebat) aliquanto uberius edis-feri,

feri, nisi jamdudum innotesceret triumphalis illa vox *Henrici 1 V. Galliarum Regis* nunquam satis laudati: *Je prens mes meilleurs Soldats de l'escritore.* Enimverò, ut verè cecinit Poëta,

Nullæ divitiæ, non ulla potentia Reges,

Sola immortales reddere penna potest.

Potest Roma antiqua jactare, quod *Publius Scipio Æmilianus* suus in vita sua nihil nisi laudandum aut fecit, aut dixit, aut sensit. Potest Mantua triumphare testimonio *Macrobiani* de *Virgilio*: *Hæc est divini illius viri gloria, ut nullius laudibus crescat, nullius vituperatione minuatur.* Potest hodierna *Britannia* sibi hac mutuâ gloriatione non sine ratione prægnante congratulari; *Suo restituto Regi Carolo II. magnificentiorē debet Triumphum quàm dignissimo cuique antiquæ Romæ triumphatricis Triumphatori.* Potest inclyta natio *Belgica* præter cætera honorificè gloriari, inter familias suas præcipuas *Wassenarios* haberi *Antiquissimos, Brederodios* esse *Nobilissimos, Egmondanos* censerī *Ditissimos*: Imperator autē *Bonosus* è *Britannia* antiqua oriundus olim non nisi hoc unum jactare consciebat; *Se esse ludimoderatoris filium.* Filio autem suo pater ille optimè omnium consulit, qui hac *Constantiâ* invigilat ut ipsi idoneum præceptorem præficiat; à quo ipsius animo imagines scientiarū virtutum-

que præcellentissimæ quæque imprimantur. In quovis enim proposito, Rem vehementer affectare, imaginari, sperare, & quasi certam sibi proponere, plurimum habet ad bonum eventum adjuvamenti, teste Comenio in suo Fortunæ fabro n. 22. pag. 24. Illis verò parentibus (qui liberis suis præficiunt tales pædagogos indoneos, quales ICTus Schoppius appellat asinos) occinas illud Cratetis Thebani ad Athenienses: *Quò ruitis, cives, qui omni quidem collato studio pecunias corraditis, sed interim unum maximè necessarium negligitis, dum nullam saturam liberorum vestrorum curam suscipitis?* Suscipit quippe schola Musarū candidarū aperta quovis omnis ætatis, sexus ac ordinis homines. Homo enim omnis non nisi talis perpetuus, ad tumulum suum usque, manet discipulus ut etiam si vel Methusalem vivendo vel Salomonem sapiendo vinceret, in singulos tamen dies ex bibliotheca sua responderet: *Hic ego inter pia mortuorum Doctorum crania ac coria jucundè oculi fugitans desideo, atque etiamnum addisco, quamquam jamdudum pedem dextrum in sepulchrum impono, annos Æternitatis utriusque pensito, & Mosis exclamanti ausculto: Sunt gens consilii perdita, & nulla est in eis intelligentia. Utinam scaperent, & intelligerent ista, atque animum adverterent ad finem suum Deut. 32. v. 29. 30. juxta illud Bonaventuræ, in opus-*
scu-

sculo de Contemptu Seculi, sic ruminantis & inculcantis laudatas laudandi Mosis voces : *O gens sine consilio & sine prudentia ! Utinam saperent , & intelligerent , ac novissima providerent. Saperent damnatorum multitudinem , salvandorum paucitatem , & temporalium rerum vanitatem. Intelligerent peccatorum multitudinem , bonorum omissionem , & temporis amissionem. Providerent Mortis periculum , extremum judicium & æternum supplicium.* Supplicii autem æterni evitandi via commonstratur præter cætera præclara plura in Christianis scholis. Scholæ enim Christianæ Christianis Ecclesiis & Rebusp. sunt seminarium sanctorum Triumphorum talium , & qualibus varias Pietatis ac Justitiæ & Sapientiæ laureas depromas. Quapropter Magistratus Philosophum (qui cælo duxit Spiritum dextrè instituendi Juventutem) sic interpellet evocatum ad alia honorificentiora è despicabili pulvere scholastico : *Mane nobiscum quæsumus , optime Virorum. Namque nullum profectò majus meliusve offerre Reip. munus poteris , quàm si doceas atque erudias Juventutem , his præsertim exulceratissimis temporibus ac moribus , quibus illa cetera ætas ita prolapsa ac deformata est , ut contentissimis omnium opibus refrenanda ac reformanda sit , ne aut mores omninò omnes dissolutè fluant , aut mentes juveniles variis errorum pravitatibus obstrictæ sædè ex-*

tabescant. Tu itaque nolis temerè expertum vitæ genus cum inexperto commutare, neu ob illud Arriani Philosophi te excarnificare : Σχλασπὸν σὶ θεῖ ἡσίοθαί , τὐτο τὸ ζῶον , ἔ πάντες καταγλῶσιν , sed malis præsentem functionem tuam quibusvis Attalicis conditionibus longè præferre & illud Christiani Poætæ ruminare :

Siqua sede sedes , & est tibi commoda sedes ,

Ista sede sede , nec ab ista sede recede.

Recedente autem à nobis Te , propediem splendor literarum ortus ita obsolescet , ut metus sit desore olim Rebusp. Numina , Ecclesiæ Lumina , Oeconomii Columina. Sed enim meliora nobis de Te Philosopho quadrato pollicemur quàm ut nescias Jehovâ & isthac sorte tua Leviticâ contentus persistere , infrunitum vulgi dicaculi contemptum contemnere & ex asse dissimilis illis avaris amicis προσκαίτοις evadere de quibus sic scripsit Isidorus : Non sunt fideles , quos manus , non gratia copulat ; nam citò deserunt , nisi semper accipiant. Sat itaque hîo beatus eris , si fueris comitibus ac satellitibus talibus benevolis condecoratus , quales prudenter internoscunt ; Quantum sit momenti in nauclero ad navem vel regendam consilio , vel evertendam socordiâ ; in pastore ad gregem vel continendum vigilantia , vel dissipandum somnolentia ; in capite vel nficiendum corpus contagione , vel vege-
tan-

tandum integritate; in electo scholæ Rege ad populū scholasticum vel pravitate corrumpendum, vel exemplo tenendum, certisque literatæ prudentiæ ac virtutis limitibus coërcendum.

„§.24. *Post hos Quinquaginta aut Centum aut plures vel pauciores boves juxta triumphantis opes, cornibus auratis, insulis & sertis ab adolescentibus popis succinctis ad immolandum ducebantur.* Enimverò Capite Bovino corymbis redimito Triumphatorem symbolicè condecorafaciebant philosophantes Romani; Uberrimos gloriæ immortalis fructus non nisi ex improbo labore ac multo sudore feliciter provenire, ut notant Notarum scriptores ad illud Nasonis:

*Quid meruere boves, animal sine fraude do-
loque*

Innocuum, simplex, natum tolerare labores.
Et ad illud Maronis:

Et statuam ante aras aurata fronte juvencum.
Et ad Act. 14. vers. 13. ubi Ethnicus Jovis Lystrensis sacerdos cum turba oppidana præsumunt *tauros vittatos* immolare Barnabæ tanquam Jovi & Paulo tanquam Mercurio. Superfedeo adscribere, quod inter Angelica illa cœli animalia à Propheta Ezechiele 1. vers. 10. visa videtur ad Cherubinicum Triumphatricis Divinæ Providentiæ Currum *facies bovis.*

„§. 25. Omnes autem *Triumphorum mi-*
 „*nistri sericis purpureisque, & auro intertextis ve-*
 „*stibus induti erant.* Equidem tam prodigia-
 liter variabilem inconstantia humanæ cul-
 tum à capite ad calcem procul locorum,
 temporum, fortunarum ac personarum ra-
 tione mutari videas, ut hodiè Germanum,
 Hispanum, Britannum, Scotum, Sue-
 cum & Danum internoscere ex habitu
 nescias: Veruntamen vestes Triumphales
 Triumphum decent. Videtur quippe Deus
 murices ac bombyces in usum talium
 Euergetarum magnificorum condidisse,
 quales *pro Lege & Grege* ad sanguinem us-
 que pugnare audent, prout apparet è no-
 tis gravium autorum ad *Palæphatum*.

„§. 26. Posthæc *captorum Ducum & Re-*
 „*gum currus, arma, diademata, super armis im-*
 „*posita vehebantur, juxta illud Pomponii Læ-*
 „*ti: Ferculis apud Veteres ferebantur spolia cæso-*
 „*rum hostium.* Postquam arma Romana longius
 provecta vicere, fabricata fuere cum signis & mo-
 nimentis *Victoriæ*, quæ possent manibus militum
 ferri. Inferebantur fere omnes *Triumph* via *Ap-*
 „*pia, porta Capena.* Ea enim via ampla & VIII.
 mill. pass. ab Urbe frequens ab utroque latere habi-
 tata, & inde in Capitolium rectum & am-
 plum iter. In quo ligne imprimùm continuique Arcus,
 post marmorei columnis suffulti. Mundus nam-
 que ostentator ostentationibus pomposis
 gau-

gaudet. Enimverò nihil ferè victori tam gloriosum est, quàm devictorū hostiū impedimenta, carpenta, armamenta & ornamenta triumphare. Hinc summus ille portarum Tartarearum Victor ac Triumphator Christus sanctè gloriatur: *Ego habeo Claves Inferni ac Mortis.* Ap. 1. ̄. 18. Quippe per Traditionem Clavium se hostis angustatus fatetur victum victoris Domini servum.

„S. 27. Deinde hostium Reges seu Duces cum
 „ filiis, fratribus & sororibus, omnibusque si qui
 „ essent, familiaribus veniebant lachrymantes, ca-
 „ sumque captivitatis dolentes. Dolorem quippe
 tantum ingenuit ingeniis plerisque ambi-
 tiosis præmeditata Triumphalis ignomi-
 nia, ut máluerint αὐτόχρητος sibi mortem
 accelerare, quàm immortale Triumphalis
 diei ludibrium exspectare. Publico
 namque Triumphi spectaculo Duci victo à
 Duce Victore tacitè exprobrabatur igna-
 via pariter atque impotentia, quod non
 maluisset in prælio vel animosè vincere vel
 gloriosè cadere, quàm ignominiosè vinci
 atque ita despectissimum ex homine liber-
 rimo mancipium fieri, juxta illud Poëtæ
 in honorem Triumphatoris:

Vincula captivos Reges cervice gerentes

Ante coronatos ire videbit equos.

Ita enim de Andrisco in Urbem catenis du-
 cto quasi de novo Rege populus Romanus

triumphavit. Ita laudatus *Paulus Æmylius Macedonicus* ante quadrijugum suum currum Triumphalem, quo vehebatur, *Perseum* Philippi Macedonum Regis filium olim vinctum egit, posteaquam captivus ad Victoris inexorabilis pedes sese provolverat eidemque emissis non paucis vocibus degeneribus supplicaverat, ut ante Triumphatoris currum ne duceretur. Ita *Diocletianus* Imp. de Persis (prout infra c.26. verbosius enarrabitur) sic triumphavit, ut non tantum militares ipsorum præfectos & satrapas nobiles, sed ipsum etiam Regem *Narsen* cum uxore, sororibus & liberis ante currum duceret, & gazam opulentissimam præferret. Ita denique Victor *Aurelianus* Imperator invehebatur curru Triumphali cervis quatuor juncto, captivam ducens *Zenobiam* Palmyrenorum Reginam bellatricem cum liberis. Cæterum *Damocritus* Ætolorum Dux nolebat à *M. Acilio* victore victus in Triumpho duci, sed paucos ante dies cum è carcere noctu effugisset, in ripa Tiberis consecutis custodibus, priusquam comprehenderetur, gladio se transgebat, ut attestatur *Livius* lib.7. dec.4. Neque etiam *Antonius* Triumvir cum sua, quam deperibat, libidinosâ Ægyptiorum Regina *Cleopatra* ex sese à Cæsare victore Triumphum agi indul-

dulserunt , sed utrique sibi prius mortem consciscere maluerunt , quàm in ipsius manus victrices pervenire potuerunt. Ita enim de illis parentandis perorat Florus l. 4. c. II. *Prior ferrum occupavit Antonius. Regina ad pedes Caesaris provoluta tentavit oculos Ducis : sed frustra. Nam pulchritudo inra pudicitiam Principis fuit. Nec illa de vita , quæ offerebatur , sed de parte Regni laborabat. Quod ubi desperavit à Principe , servarique se Triumpho vidit , incautiorem natâ custodiam in Mausoleum se (sepulchra Regum sic vocant) recepit. ubi maximos , ut solebat , induta cultus , in differto odoribus solio , juxta suum se collocavit Antonium ; admotisque ad venas serpentibus , quasi somno soluta est. Est itaque beatus ille respiscendi studiosus , qui jam sic præcavet cautus , ut magno illo Judicii Novissimi die inter illos hostes hircum Avaritiæ , Superbiæ , Luxuriæ , Impatientiæ , Diffidentiæ & Invidentiæ olentes ne cogatur à sinistris stare , quos Christus propediem reversurus est triumphare & à se Judice Justissimo abjudicatos in æternos illos Tormentorum infernalium carceres ablegare , ubi erit crepitus dentium & fletus flentium. Flentium namque mulierum similes reddi illos in infernali gehenna , qui volebant talium fortium virorum similes evadere in militante Ecclesia , qualium quisque Mundum , Diabolum &*

semetipsum oppugnabat, superabat, triumphabat; dignum & iustum est.

„§. 28. *Post hæc multa hostium millia manibus
pone tergum revinctis deducebantur, qui ex omni-
bus hostium exercitibus captis pulchriores & ele-
gantiores, vastioreque & proceriore corpore selecti
fuerant, atque ad Triumphum exornandum reser-
vati. Suum quippe Victor augebat augu-
stissimum decus decore decororum man-
cipiorum triumphandorum triumphato-
rumque. Hinc sic scribit Aringhius subter-
ran. Rom. tom. 2. lib. 6. cap. 50. num. 5.
In perpetuæ quidem tum notam, tum monimen-
tum contumeliæ, captivi Reges ac populi pariter
marmoribus adhuc affixi suspiciuntur, ibidemque
ipsa temporum vetustas, quæ cuncta tandem abo-
lere consuevit, etsi de ipfismet victis, nullatenus
tamen de Victoribus ex more triumphat. Trium-
phales quippe isti lapides, qui nunc visuntur, vi-
rentes adhuc Victoribus palmas, & victis contu-
meliæ portendere ac designare videntur. Qua-
propter ut Triumphus magis conspicuus esset, vi-
ctorumque dedecus immortale intuentium oculis
planè innotesceret, captivos in sublimiori fornicum
Triumphalium parte insculpebant, quos Juvena-
li quondam suspiciens hæc (ut infra cap.
XXIV. §. 4. audiemus) cecinit:*

Summo tristis captivum in arcu.

„§. 29. *Sequebatur deinceps Dux ipse seu
Populi Romani Imperator, aurato curru à quatuor
albis*

„*albis equis phaleratis ac coronatis veſtus, toga*
 „*purpurea Triumphali auro intertexta amiſtus, in*
 „*capite lauream ſeu auream lapillis gemmiſque or-*
 „*natam coronam geſtans, dextrâ Laurum, ſiniſtrâ*
 „*verò eburneum ſceptrum tenens: haud ſecus ac*
 ſi Triumphans hic Imperator Imperium
 cum Jove Panomphæo diviſum adeptus
 fuiſſet. *Eſt autem abſolutum ac perfectum Chri-*
ſtianorum ornamentum, ſi Chriſti crucifixi ſimiles
evadant, dum cum Ipſo in hac vita contemnuntur
 & *innocentes patiuntur, ut inquit Joh. Bernh.*
 Felicianus in 1. Pet. 4. v. 13. juxta illud
 Gregorii: *Nos ſine ferro & ſanguine Martyres*
eſſe poſſumus, ſi Patientiam veraciter in animo
custodimus.

„§. 30. *Imperatoris currum (ſi Prætor vel*
 „*Proprætor fuiſſet V I. ſi Conſul vel Proconſul*
 „*XII. ſi Dictator vel Auguſtus XXIV.) Li-*
 „*ctores cum faſcibus & ſecuribus laureatis, pur-*
 „*pureis veſtibus amiſti præcedebant. Conſulari-*
 bus autem iſtiusmodi inſignibus non tan-
 tum innuebatur; Publicam Magiſtratus
 iram tam belli quàm domi non debere ra-
 tione diſciplinæ forenſis pariter atque ca-
 ſtrenſis velificari in præcipiti, ſed laudabi-
 lem aucupari autoritatem ex cunctatione
 faſcibus æmula; quippe qui non ſicâ raptim,
 ſed dextrâ tardâ paulatim, ſolvi aſſolent:
 verum etiam reorum alios eſſe tam ſanabi-
 les, ut facilè virgis gratiæ emendari que-
 ant,

ant, alios verò tam insanabiles, ut non nisi securibus iræ decollari debeant. Quid? quòd incrementibus delictis, exasperantur supplicia. Utinam autem omnia cuiusvis Christianæ Reip. membra essent tam pia ac honesta, ut multis carceribus, lictoribus, carnificibus, compedibus, equuleis, pegmatibus, culeis, fascibus, ensibus, trochleis, patibulis, funibus, rotis, ignibus, cauteriis, forcipibus, opus non esset! Vah immane Christiani populi dedecus! Cæterùm interea temporis (liceat quæso ita κατ' ἀνθρώπων loqui) malit omnis Apella inexcusabilis se ad innocentissimum Christi crucifixi Euangelium convertere, quàm scandalum accipere, ubi ensiger ille Dei diaconus *Magistratus* nullum affectat suggerere, sed studet Eleemosynas magnas distribuere, quotiescunque præsumit in facinorosos per viam Justitiæ vindicativæ sanctè animadvertere, prout *Lutherus* consuevit dicere. Magistratus enim nequaquam esse Melchizedechicus sacerdos posset, nisi quotidianos pro populo fidei suæ commisso supplicationes & taliter victimas devotas Deo offerret, qualiter perspecta reatum variorum quantitas ac qualitas poscit, juxta illud Xenophon-tis: *Nil differentia interest inter Principem Bonum & Patrem Bonum.* Quapropter ille, qui

qui non tantum gaudet dici, sed etiam fieri & mori *Pater Patriæ*, in suo territorio

*Sit piger ad pœnas Princeps, ad præmia velox,
Et doleat, quoties cogitur esse ferox.*

Ferocem autem seu potius *severum* esse *Principem*, ex judicio Dionis doctissimique Erasmi Roterodami, *decet in iis, quæ Remp. lædunt, ad privatas verò injurias ignoscendas eundem oportet esse facilem, dissimulantem, tolerantem, commiventem.* Facile enim violatur *Virgo Justitia*, ubi Princeps ex quibusvis perperam dictis ac factis facit continuò Crimina læsæ Majestatis. Majestas autem Imperii non nisi obsequio intercidente intercidit, ut nuper Mundi Magnates Magna Britannia docuit. Hinc qualiter Pontius Pilatus Barrabam justificavit & Messiam condemnavit in terris, taliter eâdem horâ contra ipsum sententiam diffinitivam pronuntiavit summus Prætor in cœlis, cujus Exsequutio quidem differebatur, sed non auferebatur, juxta adagium gentium: *Serò Jupiter diphtheram inspexit*, ut præter cæteros in se *Parthenopyrgum* tam ob infames famosi *Hushusii* Theologi bigas quàm ob vendita *Norinberti* Episcopi ossa non nisi anno *clo lo cxxx.* conspexit.

„§. 31. *Circum currum verò Ciubarædorum
„ & tibicinum turba veniebant modulis elegantis-
„ simis concinentes.* Quippe dignum & justum
erat,

erat, ut illas aures, quas multa tristitia Martialia transverberarant in prælio, quævis hilaria Musicalia recrearent in Triumpho.

„Hi namque *Musicorum alumni succincti coronisque aureis redimitti*, suo quique ordine „*psallentes canentesque prodibant*: Post nubila Phœbus &c. &c. &c. Enimverò duos *Pæanas* Ethnici cantare adsolebant; *Unum* ante bellum *Marti*; alterum post bellum *Apollini*. Quid multa? *Marti* sæpiculè sic æmula succenturiat *Minerva*, ut eam ad *Equitis* illius *Aurati Georgii Guilleri* insignia inducat hæc eloquentem *Lonicerus Poëta*:

*Nata Jovis cerebro, tadasque exosa jugales,
Artes ingenuas Martiaque arma colo.*

*Casside tecta caput, metuendaque Gorgone
seva,*

Nil Marte inferior bella tremenda gero.

Calica quin etiam nostrum est Sapiencia donum,

Divinis homines Artibus illa beat.

*Quas demens animi ne fors contemnere tentes,
Exemplo moneat Lyda puella suo.*

Quod si in Ecclesia Militante reperiuntur, qui audent aliquando concinere: In *dulci Jubilo*; quantò magis Ecclesia Triumphans per omnia seculorum secula inter cætera *imperia* seu Triumphalia Canticorum Cantica cantabit *Canticum Moïsis* & *Agni*.

„S. 32. *Horum in medio stabat quidam tali veste, fimbriis ac armillis auro splendentibus amictus, qui gestus varios edebat, hostibusque devictis insultans, risus undique ciebat, haud secus ac si nunquā combibisset illud Chilonis: ἀτυχῆναι μὴ ἐπιγέλα.* Ecclesia igitur talem ab Apostolis morem non accepit, sed cum flentibus flere condidicit, juxta proverbium Canonistarum: *Afflictio afflictio addenda non est.* Adest tamen propè, quum taliter supplantentur omnes Christi. Victoris ac Triumphatoris hostes, qualiter olim Imperator *Josua* cum suis Ducibus calcabant colla VII. Regum. Multæ equidem architectonica pauculis his scriptis adscribi possent; sed cum ego nulla Publicæ Vocationis stipendiariæ autoritate sim armatus, malim calamum substringere, quàm ἀλωστρίον & falcem in alienam messem immittere, cui inscriptum est: **NOLI ME TANGERE.**

„S. 33. *Postea thuris & Arabum odorum suffimenta Imperatorem undique comitabantur. Quo innuebant, partim Triumphatores esse honoribus dignos divinis; Diis namque thura consimiliaque incensa incendebantur; partim præclarum Triumphatoris nomen esse illi pennatæ Deæ æmulum, de qua non nemo fingentium finxit:*

Exemplò totum volitabit Fama per orbem.

Quip-

Quippe quemadmodum Sabæa pharmacopolarum aromata fragrantissimos suos odores vel per cæcastenebras & occlusas valvas longè latèque spirant: Ita incolumis atque illustris fama per quasvis calumnias ac remoras in ultimas terrarum oras se penetrat & undiqueversum irradiat. Hinc quemvis Ecclesiasticum Divini Verbi præconem animadvertere oportet illud Augustini notorium: *Sic Doctor bonam eligat vitam, ut etiam bonam non negligat famam*; juxta illud Sapientissimi Israëlitarum Regis Salomonis: *Unguento precioso præstabilium est bonum Nomen*. Nomen autem inclytum alii domi bellicque invenerunt, dum expetitum Agesilai Spartanorum Regis responsum sic animadverterunt, *ut optima quæque dicerent & honestissima quæque facerent*. Alii verò ad aliquod memorabile ingenii divini nomen pervenerunt, dum C. Plinio II. sic ad Caninium Rufum scribenti auscultatum iverunt: *Effinge aliquid & excude, quod sit perpetuò tuum*. Nam reliqua rerum tuarum post te alium atque alium dominum sortientur: hoc nunquam tuum desinet esse, si semel cæperit. Scio quem animum, quod horter ingenium. Tu modò enitere, ut tibi ipse sis tanti, quanti videberis aliis, si tibi fueris. Quod respexisse præter cætera videtur impiger ille Lutheranorū Amstelodamensium Minister ac Magi-

gister *Elias Thaddel* anno clō Iō cXLVIII. quo suam Christi *αγγελίαν* in publicum edidit, & se suis sua jam post fata superstitem eo libello evulgato reddidit, posteaquam anno clō Iō c LX. obiit; juxta illud Crucii epist. l. i. p. 51. *Regia hæc ad famæ & nominis immortalitatem via est, scriptis ingenii-que monumentis publico inservire.* Atenim apud Regiam Regis Dei Ecclesiam facile sibi ille Ecclesiastes cedrinum immortalis nominis monumentum condet, qui magistrum magistrorum hæc edicentem audiet: *Sic vestra coram hominibus Lux luceat, ut Opera vestra bona spectent, caelestemque vestrum Patrem glorificent, juxta illud I. Tim. 4. v. 12. Esto Exemplar fidelium in sermone, in conversatione, in charitate, in Spiritu, in fide, in castitate.* Quò referas illud Crucii laudati lib. 2. epist. pag. 119. *Eum concionatorem amo, qui vitâ docet; qui cum dixerit, quid faciendum sit, probat faciendo; qui docet, quid vitandum sit, nec unquam in eo quod fugiendum dixerit deprehenditur, & quem magis admireris, cum videris, quàm cum audieris.* Ego quidem, mi Cruci, non cognovi te vivum, attamen beo te mortuū, si tu tuâ ipsius vitâ expressisti, quod aliis pennâ tuâ præscripsisti. Namque hoc seculi nostri ingenium est, ut cernatur ferax plurimum talium Philosophorum, quales benè concionantur, quàm talium quales benè operantur.

„§. 34. In ipso verò Imperatoris curru
 „ponè Triumphantem ALIQUANDO qui-
 „dam publicus minister vehebatur, Coronā auream
 „gemmis distinctam supra caput ejus tenens, qui
 „à tergo sæpè illud insusurrabat, quod refere Ter-
 „tullianus in Apologetico adversus gentes: RE-
 „SPICIENS POST TE, HOMI-
 „NEM MEMENTO TE. Minister au-
 tem ille nonnullis creditur fuisse Spiculator,
 Licitor, seu Carnifex, prout inferri solet ex
 illo Juvenalis à nobis supra cap. 18. citato
 de immani corona aurea :

*Quippe tenet sudans hanc publicus, & sibi
 Consul*

Ne placeat, curru servus portatur eodem.

Enimverò ex tanta gloriosissimi Trium-
 phi excellentiâ tam facilè humano Trium-
 phatoris cordi intoleranda quædam inge-
 nerari poterat insolentia, ut Pausaniæ vi-
 ctori opus esset Simonides submonens : Μί-
 μνον ἄνθρωπον ὦν. Quocirca philosophari
 nesciebat, qui istiusmodi Carnificem in
 curru Triumphali confidentem pariter at-
 que commonentem audire nolebat, ut
 respiceret, id est, reliquum vitæ suæ spacium
 sic provideret, ne honoribus præsentibus
 inflatus ac elatus evaderet; sed perpende-
 ret, tam ancipitem esse futuræ mortalium
 fortis eventum, ut admodum nemo se an-
 te suum obitum possit prædicare verè bea-
 tum,

tum, juxta illud πολυβρύχητος : *Nescimus quid serus vesper vehat.* Nam teste M. Tullio Philip. 5. *minimis momentis maxima temporum inclinationes fiunt.* Ille autem pusillus Electorum grex, priusquam intermoriuntur, à Christo Doctorum Doctore *Beati* dicuntur, qui *Verbum Dei audiunt & custodiunt.* Custodierant autem inter cæteros tantâ fide Verbum Dei auditum illi, qui contra Bestias Apocalypticas tam gloriose ad sanguinem usque concertârunt, ut isthac Spiritus Sanctus parentatione ipsos dignetur : *Beati Mortui, qui in Domino moriuntur, ἀπαύται.* Nullus frustrarer laborem, si adscriberem, quod periculoso lapsuum graviorum præcipitio magis obnoxia sunt nomina sublimia quàm humilia, juxta illud Apollodori : *Τὰ μεγάλα δῶρα ἢ τύχης ἔχει φόβον.* Enimverò quemadmodum hostis militaris majore intentione & acriore contentione continenter petere mavult Ducem belli supremum quàm militem quempiam gregarium : Ita Phlegethontæus ille Mundi Princeps Zabulus identidem infensior & insidiosior est illuminationibus, sanctioribus & justioribus Ecclesiæ membris quàm simplicioribus & salutis suæ incuriosioribus. Hinc perrarò comperias, quod Simpliciani mechanici & Melibæi villici ferant zizania hæretica & schismatica : sed enim

ma-

magnæ cuidam stellæ apocalypticæ cælo Ecclesiastico delapsæ inditur nomen *Ab-sinthii*. Neque etiam à cæmentariis aut sal-famentariis propter suum *Concupiscibile* & *Irafcibile* imminent Orbi incendia sanguinolenti belli, sed à talibus, de qualibus jamdum sic plangit Poëta :

Quando delirant Reges , plectuntur Achivi

Jer. 15. vers. 4.

Cui sic subscribit Drexelius in suo Salomone c. 9. §. 2. p. 915. *Omniū temeritas & stultitia mala est , Regum verò pessima ; vel quia impunè peccent , vel quod ad exemplum multo efficacior sit quàm privata.*

Quovis Diphilo tardior sum ad adscribendum , quod *Tutò sibi consulit , quicumque suum cuique cani rodenti os relinquit*, ob illud Apostoli : *Si vos invicem vos momorderitis , videte , ne consumamini*, Gal. 5. vers. 15.

§. 35. Infamatis autem illis tragici supplicii armis, *tintinnabulo & flagello*, quæ non semel ad currū triumphalem appendebantur, symbolicè denotabatur, quod Triumphator ante ultimam vitæ suæ lineam tantis miserrimæ fortunæ ludibriis exponi & involvi posset, ut unà cum viris tintinnaculis annumeratus traheretur vel ad flagrum vel ad quodvis aliud infame aut ultimum supplicium. Supplicio namque ultimo mergendis appendi solebat nola, ne quis spectato-
torum

torum aut viatorum ullatenus se infamiorum vel occurſu vel tactu coinquinaret, ſed prætereuntes iſtiusmodi damnates e-
minus evitaret, prout ex *Ugoleti*, *Grapaldi*,
Pyladis Brixiani & *Bernardi Saraceni* ad *Plautū*
notis jamdudum combibimus. Urbs enim
Quirinalis erat talis ingenii Regina ac Do-
mina, qualis permultos è ſuis clientibus,
quos paulò antè ad ſummos honores pro-
vexerat, paulò poſt (idq; ſæpius propter ſi-
niſtras ſuſpicionēs aut maleſuadas æmula-
tiones quàm juſtas rationes) ita tractabat,
ut de illis concinuiffes è vate :

Heroës multi Romæ tolluntur in altum,

Ut lapſu graviore ruant.

Ubi enim varii Servatores inclyti, qui an-
tea præluſtres *Patriæ Patres* fuerant conſa-
lutati, poſtea inter poſtremos perditionis
peſtiferæ nepotes ſunt abjudicati? Romæ.
Ubi Triumphalis ille Dux meritiffimus pa-
riter atque innocentiffimus *Cn. Fulvius*
Flaccus ad falſas ſubornatorum teſtium alle-
gationes & probationes eſt exilio mulcta-
tus? Romæ. Ubi famoſus ille Dux *Manlius*
Capitolinus ex illa rupe *Tarpeja*, unde olim
anſeris clangore excitatus Gallos hoſtes
glorioſè dejecerat, ignominioſè præcipi-
tatus eſt? Romæ. Ubi denique glorioſiſ-
ſimus ille Imperator, victor ac Triumphator
Julius Cæſar à talibus inſidiatoribus ac

R

per-

percussoribus conspirantibus, qualium *spec*
inexplebiles explere nesciverat, in curuli
 sella XXIII. vulneribus transverberatus
 & ad terram datus est? Romæ.

„S. 36. Porro milites illi omnes (qui sertis
 „redimiti laureis, laurum pariter atque suas cord-
 „nas, quibus virtutis ergo ab Imperatore donati
 „fuerant, manibus solemniter præferebant atque ita
 „currum Triumphalem suo quisque ordine seque-
 „bantur) concinebant partim Imperatoris laudes,
 „partim patria carmina salsis facetiis ridiculisque
 „mysteriis ita permixta, ut Triumphator nulla-
 „tenus succenseret, sed conniveret & indulgeret,
 juxta illud Martialis :

Festa coronatus ludet convicia miles,

Inter laurigeros cum comes ibit equos.

Enimverò laudato Julio Cesare, teste Tran-
 quillo, sic triumphante, ut Capitolium ad
 lumina adscenderet, vectus elephantis
 XL. dextra atque sinistra lychnuchos ge-
 stantibus; alii has voces mordaces emise-
 runt: *Galliam subegit Caesar, Cesarem Nicome-*
des; alii verò constrepuerunt: *Romani, ser-*
vate uxores, mæchum calvum vobis adducimus.
 Dieteriis talibus tantus incessabatur Impe-
 rator, quantus Pontico Triumpho inter
 pompæ fercula trium verborum prætulit
 titulum: VENI, VIDI, VICI; non
 acta belli significantem, sicut cæteri, sed
 celeriter confecti notam. Hinc Maximilianus
 Thi.

Thieulaine Joh. Fasi manipulo exemplorum tom. 2. mihi pag. 585. Rubr. *Triumphus.* ex Hugotione & Hieronymo sic hallucinante stylo subscribit: *Victoribus redeuntibus Romam post subjugationem regionum fiebat triplex Honor, Primus, quod Victori obviavit populus cum letitia. Secundus, quod omnes captivi currum sequebantur, Legatis retrò manentibus. Tertius, quod ipse victor indutus tunicâ Jovis in curru, quem trahebant IV. equi albi, & ducebatur usque ad Capitolium, secundum illud Ovidii:*

Quattuor in niveis aureus ibis in equis.

Ne tamen in his honoribus oblivisceretur sui, triplicem Molestiam oportebat eum illo die sustinere: Prima erat, quia ponebatur cum eo in curru quidam servilis conditionis, utn daretur cuilibet etiam vilis conditionis spes perveiendi ad talem honorem, si probitas pateretur. Notum est tritū illud vatis: Servis Regna dabunt, captivis Fata Triumphos. Νῦν μὲν ἔδεις, αὐτίκ' ὁ ὑπὲρ μέγας, ait Aristoph. in Equit. Excusetur itaque Plato, quippe qui S. Scripturæ ignarus, totâ viâ non erravit, quando exaravit; Neminem non Regum oriundum esse ex servis, servorumque neminem non ex Regibus. Regum nemo sibi discreparet, qui huc id allegaret, quo olim in suo Triumpho Bavarico Serenissimum illum utriusque Baviaræ Ducem Guilielmum Robertus Turnerus sic conventum præter cætera voluit: Oh si aliquis me Deus hic suis

*vel adaspergeret Veneribus, vel perfunderet suavitibus, quem ego fratris amorem pingerem in fratrem? quam benevolentiam? quod studium? non amorem in te (Serenissime Princeps) polirem eum, quem Poëtæ, ex spe, timore, desiderio, suspirio, lachryma, gaudio, flamma, glacie tanquam Hydram quandam constant, & ineptum aptè compaginant; sed Romanorum antiquorum effingerem Amorem, qui sic amabat ardentè, ut timeret etiam prudenter. Solebant namque Romani (nullum puto esse in Romana antiquitate tam hospitem, hoc qui ignoret) quoties volebant illos suos Fabricios, Camillos, Pompejos, Cæsares, vel ovantes in equis, vel triumphantes collocare in turribus, præmittere præconem, manu frondem, capite præferentem laurum, qui magnis clamoribus, lateribus magnis inculcaret auribus Triumphantis; Se Mortalem esse: non quod diffiderent Triumphantis Virtuti, sed ut ostenderent, sese amare non tam scitè cum Ovidio, aut cum Tibullo liquidè, quàm cum Ratione prudenter. Quàm Amoris significationem dederunt divino pene consilio Romani, eandem cuperet Princeps noster edere hodie &c. Secunda erat, quod ille servus eum colaphizabat, ne nimis superbiret, dicens: **NOSCE TE IPSUM.** Tertia erat, quod in illadie licebat impune cuilibet dicere in personam Triumphantis opprobria quæque vellet. Vellet equidem hinc calamus noster sese longè ulte-*

ulterius effundere usque in lib. Senecæ de Sapientis Constantia c. II. ubi (posteaquam relatum erat, Momos & sanniones olim Romæ in deliciis fuisse) de schola Morosophiæ sic commemoratur: *Pueros quidam in hoc mercantur procaces, & eorum impudentiam acunt, & sub Magistro habent, qui probra meditari effundant, nec has contumelias vocamus; sed argutias*: sed malumus eum restringere ad illud ludicrum hostimenti tacti corollarium, quo miles gaudebat, posteaquam vitam vitæ Martiali manciparat, in anxio sudore & improbo labore nivibus pruinisque obrutus sub pellibus diu durarat, vix in singulos dies choënicem nutrimenti & denarium argenti emeruerat, & non sine crebro capitis periculo compererat, quod *castrensis vita* non sit nisi *splendida miseria*, juxta illud *Antiphanis Carystii* vatis Græci:

Τί δ' ἔχει θανάτου μισθοφόρος, ὃ φιλοτάτη,
ὅς ἔνικα τὸ ζῆν' ἔρχεται ἀποθανέμενος.

Hoc est:

O A.

Nonne ille Mortis est stipendiarius,

Qui Morte quaerit, unde possit vivere.

Vivere præstaret domi sub Rosa Libertatis quietæ umbrosa, quàm belli agere inquietissimum quarumvis castrensium injuriarum mancipium inter talia ultima cælestis

vindictæ organa de qualium bona parte
jamdudum canit Poëta :

*Nulla Fides Pietasque Viris, qui castra sequun-
tur.*

Sequuntur namque jamdudum castra tales
commilitones, quales ferè nihil consciunt
nisi illud Pseudopoliticum quod olim Flo-
rentinus ille Notarius *Cozzi* in Testamento
suo suis filiis præscripsisse scribitur : *Fate
sempre male, & non lo dite; dite sempre bene,
& non lo fate.* Sequuntur hodieque quidem
ociosè tam multi incauti Tyrones famam,
prædam & Martialium Ducum gratiam,
dum & βδελυγμα & ἐρημώσεως (ut Christi
voce utar ex Matth. 24. vers. 15.) orbi
terrarum Christiano inferunt quàm olim
sub *Augusto Cesare*, de quo Joh. Servilius
l. 3. de numer. vete. ævi exerc. fol. 135.
Antonium pulcherrimâ Victoriâ ad ex-
trema cogentem sic scribit : *Frustra enim
Arabum Sabæorumque agmina Romani Imperii
vires perfringere conata sunt, sub cujus vexillis
tunc XLIV. Legiones stipendia faciebant;*
sed interea temporis nequiquam animad-
vertunt, quod non paucis vicibus propter
amicitiam terrestris militiæ periculosè
amicitia cælestis Jehovæ pariter atque pa-
ce conscientiæ excidunt, & in talia ca-
strensis militiæ tabernacula miserè inci-
dunt, in qualium incolas singulos potissi-
mum

mum quadrat illud *Polybii* Megalopolitani
 historici: *Mibi quidem videtur ex omnibus ani-*
libus nullum stolidius, aut magis expertis rationis
esse, quàm hominem qui à plerisque callidissimus
omnium judicari solet. Solet historia prisca re-
 ferre, *M. Varronis* ætate sestertiis millibus
 sexaginta unum *asinum Reatinum* veniisse:
 Nostra autem ætate sæpè juvenes temera-
 riè de tribu *Nabal* se in militiam mancipio-
 rum divendunt uno imperiali aut precio
 minore. O fatuos! Solet quidem alia *No-*
bilitas quam nullibi nisi belli consequi se
 posse sibi plerique persuadent ambitiosi,
 constitui *Barbarica*, quando animalia ratio-
 nalia haud secus atque irrationalia ex ge-
 nere & sanguine æstimantur; alia *Martia*,
 quæ excubiis, præliis, trophæis & manû-
 biis paratur; alia *Philosophica*, quando suâ
 quisque virtute perfectè spectatur; alia
Theocratica, quando quis Christum Impera-
 torem suum summum in Angelica Rege-
 nationis Victricis ac Triumphatricis Via
 summo zelo imitatur; alia denique *Mixta*:
 sed imitentur alii Philosophicum illum
 ætatis suæ *Phœnicem Democritum* cui, teste
Aristotele æmulo l. 1. de gen. omnia curæ vi-
 dentur fuisse; ego malim *Pegasus* ad *nyssam*
 instigare & exarare; Omnium laudabi-
 lium, quæ olim in Victore conspicieban-
 tur, hoc ferè fuisse laudabilissimum, quod

inter triumphandum connivebat & callebat mullitare omnigenas in se jactatas verborum aculeatorum injurias & cantare Deo suo gratias. Quippe nemo unquam cœlo ullum gratus sacrificat sacrificium quàm sui ipsius victi Triumphum, dum nimirum se quispiam eâ præcipue animali parte conatur interficere, ubi sese maximè sentit vivere, juxta illud Gregorij l. 5. moral. c. 8. *Solus in illicitis non cadit, qui se aliquando & à licitis restringit.* Restringere autem qui se à licitis appetentiis nunquam voluit, Fide suâ Mortuâ facile mancipium illicitarum infernale evasit. Evadit verò ille plerumque fide suâ in Christum viva liber Dei Filius, qui linguæ suæ immoderatæ silentium imponit, oculos à vanitatibus seculi avertit, carnem crucifigit, vindictam sufflaminat, Avaritiam eradicat, vanam gloriam expugnat, pravas consuetudines jugulat, Christū peramat eundemque frequenter ex Bernhardo. implorat:

*In tremenda mortis hora,
Veni, Jesu, absque mora;
Cum me jubes emigrare,
Jesu chare, tunc appare.*

Nam si Ethnicus ille M. Tullius l. 10. ep. 8. ad Atticum scivit scribere: *Tempus est, Nos de illa PERPETUA Jam, non de hac Exiguâ VITA cogitare.* Quanto magis omnium in Christum

stum baptizatorum Regum ac Gregum erit, de *Triumpho in Morte* ac novissimo illo **ÆTERNITATIS** Beatæ Sabbatismo in Tempore Pœnitentiæ, antequam claudatur Porta Gratia, sub florida Fidei sinceræ & Pietatis veræ rosa sic cogitare, ut piâ & honesta vita ad fatalem emortualis diei horam se dignè præparent, ob illud Augustini: *Non facile in adversitate inveniuntur præsidia, quæ in pace non fuerint quesita.* Notum est illud Beustii ruminandum:

Qui benè funus agit, nobile sænus agit.

Wer wohl gestorben fâhrt da hin /

Dem ist der Todt ein ed'l gewinn.

Beatus olim ab *Apolline* prædicabatur Arcas ille *Aglaus Psophidius*, id quod nunquam per totam suam vitam pedem in terram alienam ex suæ villæ suggrundis intulisset. Beatus quoque celebratissimus ille summæ autoritatis sympatriota *Ælianus* à suis Romanis coævus judicabatur, quippe qui per omnem ætatem suam vel belli vel mari unquam exotica sapere aut capere nolisset, sed semper domi suæ intra Italiam animos suos solis patriis L. L. ac moribus pascere ac quiescere maluisset. Beatus verò ab aliis jactatur ille Palladis alumnus peregrinabundus, qui ab aris focisque patriis ad varia alienarum terrarum Athenæa tanquam ad luculentum & opulentum variarum

riarum nundinarum literariarum mercatum proficiscitur, juxta illud Poetæ :

*Scilicet haud unâ capitur Sapientia sede,
Sed variis terris quæritur atque locis.*

Beatus denique à nobis cantatur viator ille qui inter peregrinandum in hac vita (quæ ab *Augustino* meditat. c. 21. dicitur *Mors vitalis*) ita sibi associat *συνωδημον* Christi Spiritum, ut identidem ab eo doceatur :

Qui multum peregrinantur, non sanctificantur, nisi continenter cogitent recogitentque, quod ipsis sua ipsorum peregrinatio nihil sit aliud nisi talis Mystica præfiguratio, quali ipsis suggeratur quotidiana meditatio de suo quibusvis horarum momentis instante transitu ex isthac ærumnosa miseriarum valle (quæ quidem filiis hujus seculi fortunatis & honoratis est quovis melle dulcior, filiis autem Dei infortunatis & inhonoratis quovis felle amarior, juxta suam ipsorum confitentium exclamationem cum Psalte lamentante :

*Helas ! combien m'est ennuyeuse
Ceste demeure malheureuse
Au dessous des tentes maudites
Des Kedarins & Mesechites !
Parmi ces Nations cruelles
Qui n'aiment rien, que les querelles,
J'ay trop séjourné la moitié
Moy qui ne cherche qu'amitié.)*

ad cælestem illam patriam, ubi *Beatitudo nostra*, ut *Hugo à S. Victore* eloquitur, *Trinitate perficietur.*

Ibi enim { *Nosse*
Esse
Amare } nostrum non habet { *Errorum,*
Mortem,
Offensionem;

Sed ibi { *Vacabimus*
Speſtabimus
Amabimus } & Summum { *Speſtabimus,*
Amabimus,
Laudabimus.
Bonum

Laudabimus hîc igitur talem laude dignum Orthochristianæ Militiæ Candidatum, qualis inter divexantissimos quosque Satanismos nullus aufugit, neu adamantinam suæ spei vivæ beatæque hastam abjicit, sed viriliter pede stante perstat, dextrorsum lævorsumque fortiter repugnat, superat & in suo tabernaculo Victor redux cum una animosa anima Belgica versificante sic gaudio triumphat:

Quam nae Ipden geen verblpden /
Dan waer Ipden groot verdziet ;
Maer nae Ipden komt verblpden /
Daerom acht ick Ipden niet.

Si quis vellet, Mysticè hîc alludere posset ad memoratissimum Currum Triumphalem circumcirca stipatum Musicâ, ad quam sic accinit salutans Poëta:

Musica Divarum salve sanctissima, castæ
Delitium mentis, virgineique chori.
Est sint sole dies, & nox sine sidere tristis,
Te sine vita hominum nil nisi luctus erit.

Tu curas abigis, Furiarumque agmina pellis,

Tu das Angelici gaudia sancta chori.

Quam præbes animo, non castior ulla voluptas,

Cui tua sunt odio munera, dispereat.

Excusetur interim bonus ille vir Jacobus Crucius, qui nomen suum famosum ab oblivione posterorum jamdudum suis inclytæ memoriæ monumentis vindicat, & his verò cognatum suum Dionysium à functione Ecclesiæ rusticæ ad Spartam urbicam Noviomagensem abeuntem sic convenit gratulans : Urbem, incolas, aërem sibi placere lubens audio. Qui aliter potest? Vbi tot passim se offerunt non injucunda oculorum pabula, colles, agri, pascua, plantaria, hortorum spacia, ambulacra, flumina leni murmure Urbem quam habitas præterlabentia. Quis aded ab omni sensu derelictus, quem hæc amœnitas non delectet, qui tam vario adspectu rerum non capiatur expers ambitionis, & pallentium curarum? Campi Elysi, Elysi non sunt præ his Naturæ deliciis, & blandimentis. Inter has terræ opes, hunc inferioris Mundi mundum & cultum magnæ matris, amica diversione, animum studiis defatigatum reficere, hic paululum salubri quodam secessu à curis, & turbis tranquillitatis tyrannis, feriari circumsonantibus, ac velut salutantibus choris illis alitum suaviter fritillantium & minurientium, quid homini gratius, quid dulcius esse possit non video. Invenit enim ibi quod sine actione ulla agat,
sine

sine labore ullo elaboret, nunquam minus solus, quàm cum solus, & nunquam minus otiosus quàm cum otiosus. Scilicet attollit se magis ad alta Animus, cum in libero aëre, liber & magis sui juris videt suum Cælum, quàm cum ædium parietibus inclusus, libris & chartis perpetuò impallescit.

Quippe commiserescendum est, quotiescunque comperimus, quod multi in Christum baptizati mortales cælestem Hierosolymam in animabus suis ante suum ex hac vita abitum & obitum non invenerunt, sed tales in sedibus suis ad publicam terræ glebam per totam vitam suam suaptè sponte de industria permanserunt, quales confederunt & desederunt, prout illis coætaneis omnibus prodiderunt, quibus oculi novi ad videndum *Thesaurum Pacis Falsæ* fuerunt, juxta trinunum illud Christi Matt. 6. *Waarlich ich sage euch / Sic haben ichen Lohn dahin.* Quid quæris? *Ante veram Mortem Primam non datur vera Resurrectio Prima*, prout egregiè colligas è Matth. 27. v. 52. & 53. ubi hoc quoque præter cætera contingentia circa Christi Salvatoris nostri crucifixi mortem miracula memorabilia memoratur: *Et monumenta aperta sunt, & multa corpora Sanctorum qui dormierant, surrexerunt; Qui è Monumentis post resurrectionem Ejus egressi, & Civitatem Sanctam ingressi, Multis apparuerunt.* Apparent enim-

verò ætati Mundi decrepiti nostrati multi quidem Pseudochristi, sed pauci Resurrectionis Primæ Candidati. Nihil adscribo nisi elegans illud Afranii: *Amabit sapiens, cupient cateri.* Quicumque verò Anachoretarum est tam immobilis quàm quivis in angulo fustis, ille ad fauces suas eat laudaturus Deum, quod à tempore mortis Christi neque vivere neque mori potest homo à seipso, sed omnis Christicola patienter in assignata fortis suæ statione stare & expectare necesse habet, quoadusque summus Imperator ipsum à malo offensionis & afflictionis liberatum veniat atque perducatur.

*Ad cælos, animamque peractio stamine vitæ,
Morte triumphata, meliora in claustra reponat.
Nam felix hic est, cujus mens tuta phalanges
Tartareas, Stygiisque recens emissa cavernis
Agmina perrumpit, mediaq; in Morte triumphat.*

„§. 37. Quum ordine memorato Pompa
„Triumphalis ita processisset, omnis sagatus ac
„togatus comitatus ad Capitolium unà cum curru
„Triumphali contendebant, ubi Coss. & reliqui
„Magistratus cum universo Senatu Imperatorem
Triumphantem expectabant. Magnates enim honorat, qui inter cunctandum eos expectat, & glorificat, quod ipsi plerumque consciant non tantum probabiles morarum ac horarum suarum rationes; sed etiam

etiam rationes rationum , ob illud M. Tul-
lii: *Cujus rationis ratio non exstat , ei rationi ra-
tio non est fidem adhibere.* Adhibeat itaque o-
mnis afflictatus fidem Deo liberatori suo
qui adpromittit Es. 49. vers. 23. *Vt expe-
riaris Me esse Jehovah , non erubescere eos qui
Me expectant.*

„ §. 38. Quum autem Triumphator in fo-
rum Romanum pervenisset , alios captivorum
mancipiorum pro sua misericordia gratiam no-
xarum faciente plerumque vinculis eximebat
& in libertatem asserebat , alios verò sive solos ,
sive unà cum Ducibus perduellibus pro sua ju-
stitia carcere pariter atque morte mulctari jube-
bat. Triumphatoribus quippe Romanis
haud dum innotuerat illud scitum Cano-
nistarum : *Religiosæ Conscientiæ ensiger Longi-
manus mavult olim Deo rationem reddere de Mi-
sericordia quàm de Justitia.* Hinc scitè & verè
dixit Augustus Imperator : *Principes sunt
Dii Pietate & Justitiâ.* Justitiæ quippe &
Clementiæ temperamentum firmissimè
coalescit in florentissimum Rerump. stabi-
limentum , juxta coelestissimum illud Apo-
stoli oraculum : *Non incassum gerit machæram
magistratus , Rom. 13. sed talis est Dei diaco-
nus , qualis malignos prosequitur suppliciis , beni-
gnos verò beneficiis.* Quemadmodum autem
Lutherus olim in brevissimo illo Psalmo
CXVII. potuit videre Resurrectionem Mor-

tuorum utramque : Ita videas hodie in hoc unico Triumphalis nostri Thematis puncto tanquam in speculoso præludio prope-modum totam accelerantis *Judicii Novissimi* majestatem, ubi illi injusti Judices & in-expiabiles non necessariorum bellorum bellatores stabunt à sinistris, qui jamdudum sic in hoc seculo prædominantur à dextris, ut ferè coram ipsis *Angerone* Dea aut ore careat, aut si os habet, clausum id gerat. Nam, si experto credimus Ambrosio, *Veritas est amara, & qui eam docet, repletur amaritudine*, juxta illud Prophetæ : *In porta oderunt Corripientem, atque abominantur Integra loquentem.* Amos 5. *Ÿ. 10.* Idcirco Intelligens Tempore illo filebit, quoniam Tempus Mali erit, *Ÿ. 13.* Esa. 59. *Ÿ. 14. 15.* Est quidem Diabolus Malus malorum filiorum multorum pater, usqueadeò uti 1. Johannes 5. *Ÿ. 19.* perscribat; *Mundum Totum in Improbo illo jacere* : Chrysostomus tamen juxta 2. Tim. 3. *Ÿ. 2.* citra *μετάνοιαν* sic ausus est concionari : *Ego hæc identidem monere non desinam. Nec quisquam mihi dixerit : Tace, nil promotes. Ego verò non tacebo, sed ἐν χάριτι καὶ ἀγαθῶς necessaria hæc ingeram.* O zelum rarum ! juxta illud Christi : *Vos istis sal Terra.* Terræ sal istiusmodi creditur præter cæteros Dei homines fuisse eo die nominatissimus ille Lutheranorum
Theo-

Theologus *Erasmus Alberus*, quo filiis sui ævi sic inter alia præcinuit :

Wo bleibt die Brüderliche Lieb?
 Die ganze Welt ist voller Dieb /
 Kein Irero noch Glaub ist in der Welt /
 Ein Jeder spricht: Hätt Ich nur Geldt/
 Das ist ein Zeichen vor dem Jüngsten Tag.

„§. 38. Neque tamen semper Imperator solus
 „eo curru vehebatur, sed frequenter in eodem
 „Triumphantis vehiculo adducebantur pueri
 „puellæque virginæ vel cognatorum filii aut ne-
 „potes; ad equorum verò habenas hinc inde co-
 „gnati juvenes: vel etiam inequitantes jumenta
 „isthæc triumphalia dirigebant, ut in Trium-
 „pho Augusti, Marcellum dextro, Tiberium
 „verò Neronem sinistro funali equo infedis-
 „simum. Si plures verò erant, equis singularibus
 „Victorem comitabantur. Caterorum namque
 „civium nemo adequitabat, sed laureati omnes
 sequebantur. Quippe ita fert communiter
 jamdudum Ratio status Politici, ut unam
 unus sponsus sponsam amplexetur & exo-
 sculetur in suo nuptiali thalamo procul
 ullo socio, licet intèrea loci videris nu-
 ptias concelebrari à compluribus agnatis,
 cognatis & paranympis invitatis. Vixit
 de quo M. Ant. Coc. Sabellicus per trami-
 tes cantantium sic dixit: Quid Seleucus
 Rex Syriæ nonne magnum edidit patriæ charitatis
 exemplum? qui Stratonicen conjugem unicè
 dilectam beneque convenientem Antiocho filio
 cessit,

cessit, posteaquam juvenem Erasistrati medici indicio comperit illius formâ captum, periturum nisi obviam iretur. Fuit id non solum vitæ filii consulere, sed seipsum vincere. Hæc ita quidem ille; sed si hoc esset regiè ac egregiè vincere seipsum, seipsum quoque vicisse dici posset 1. M. Cato *Vticensis*, quippe quem (posteaquam *Hortensio* amico exoranti conjugem *Martiam* tantisper utendam dare annuerat, dum ex ea prolem susceptum abiret) ferè nemo Romanorum vel chartis dentatis vel verbis aculeatis ea de re perstrinxit præterquam unus J. Cæsar sic tangens & angens: *Dimisit inopem, ut reciperet opulentam.* 2. Baro Britannicus illè *Jobannes Camois* qui conjugem suam *Margaretham de Gedesden* cum suis omnibus militi *Guilielmo Painello* olim sponte sic donavit, ut repetere bellam nollet, sed illud Poëtæ è memoriæ suæ palimpsesto delere mallet:

*Felix conjugium quod copulat Una Voluntas,
Una Fides, Unus Læstulus, Unus Amor.*

3. ille Bohemorum Rex adulter *Ottocarius*, qui procul ullo zelo de adultera conjugē sua dixisse pro excusatione fertur:

*Cornua qui faciunt, ne cornua ferre recusent,
juxta Senecam condocentem; Improbum esse, qui ab uxore pudiciam exigit, ipse alienarum corruptor uxorum.*

Uxori.

Uxoribus autem pariter atque Virgini-
bus abstinere se maluit *Michaël Verinus* Hi-
spanus de Minorca, de quo castissimo, anno
ætatis XVIII. obeunte, sic *Politianus* accinit:

Sola Venus poterat lento succurrere morbo,

Ne se pollueret, maluit ipse mori.

Moritur autem nemo melius quàm tantus
inculpatissimæ vitæ *Hercules Christianus*,
quantus omnia dicenda tam prudenter di-
cit & omnia agenda tam laudabiliter agit,
ut nemo eum certò infimulare valeat, neu
calumniam ei tutò struere audeat.

„§. 39. Post Currum ministri primò & scuti-
„feri, mox legati Imperatoris, & Tribuni, deinde
„exercitus omnis sequebatur, in legiones, còhortes,
„centurias & Manipulos distinctos. Erant milites
„omnes laureis sertis redimiti, laurumque manibus
„ferebant, coronasque quibus virtutis ergò ab
Imperatore donati fuerant. Hi currum Imperato-
ris triumphantis ita sequebantur, ut canerent par-
tim carmina patria salibus & risu permixta, par-
tim Ducis laudes, prout jam §. 36. attigimus.
Quanquam enim verò communiter clien-
tes *Pallada* gloriosi sint invisi clientibus
Martis ambitiosis; ἀμφοῖν tamen videri
milites nolunt, sed uti Tympanis, tu-
bis, fistulis plusculisque instrumentis mu-
sicalibus, & tam in prælio quàm procul
prælio abuti malunt, usque adeò uti vel
invitis dentibus confiteantur, quod ipsi
corde

corde carerent, nisi præter *Achillis* scutum *Musicam Minervæ*, cujus alumnos non rarò contemptim habent, adhiberent.

§. 40. Tandem *Triumphator* unà cum utroque comitatu ad *Capitolium* se recipere pergebat, unde votis ritè nuncupatis quondam in campum aspiraturus abierat. Quippe *Japhitica* Romanorum natio credebat, sese neutiquam secundis rerum deliberatarum successibus domi bellicque fore gavisuros, nisi antea almam cœli opem implorassent, prout conficias ex *Platone*, *Homero*, *Hesiodo*, *Theocrito*, *Pythagora*, *Aristide Adriano*, *Phocylide* & id genus aliis gentilium *Coryphæis*, è quorum flosculis hic eliquatur succus summarius: ἀρχὴν ἀπάντων καὶ πᾶσι ποίει θείον.

§. 41. Licet autem jam ad *Capitolii aras* ventum esset; tamen ferè nunquam fiebat prius *sacrificii Eucharistici* primordium, quàm expectati nuncii nunciassent renunciassentque ipsius hostium Ducis trucidati necem. Leo namque mortuus non rugit, neu discerpit amplius, sed vel à leporibus ipsi insultatur & à pusionibus barba vellicatur, & ipse ille prædo præda fit talis vermibus, ut ei à *Salomone* vel canis vivus præferatur. Cohorresco recensens vocem *Auli Vitellii*: *Optimè olere occisum hostem*. Malim de *Jure* ἢ ἀντιπαινονότῳ seu *Talionis* adscribere illum *Rhadaman-*

damanthei iudicii versiculum priscum canonicum :

ῥᾶραι πάντες τὰς ἐρίδας, δίκη τ' ἰθεὺς ῥόοιτο.

Rari enim tales Victores moderatiores, qualium clementia auscultabat Oraculo Delphico ad civitatem Atticam :

Δυσὲς πεζοπόρους τὰς μὲν οὐ κτείνε σιδήρεα.

Quod si Romani (qui *Resurrectionem mortuorum & Iudicium Novissimum* non crediderunt, ad quod prima quaque horâ omnes hujus seculi **עֲתוּרִי**

Judicesque injusti peremptoriè citabuntur rei) in istiusmodi Processu Exsequutivo crudelius in Victos consuluerunt atque ita se aliquantis peccatorum inextricabilium tricis intricarunt more Manliano illorum Nimrodorum, qui magis Potentiæ magnitudine abutuntur, quàm cum Artaxerxe populum *Clementiâ & Lenitate* suum facere connituntur, usqueadeò uti absque ullo terrore vitam silentio transigentes optata cunctis Mortalibus Pace perfruantur: sit lapsus eorum insanabilis saluberrimæ resurrectioni quibusvis Christianorum Magistratibus, juxta illud Esaïæ. 3. v. 7. 8. ubi hujusmodi Contentio Paradoxologica pariter atque Philosophica commemoratur: Fuit qui magni-

gnificos Magistratus honores ultrò oblatos respuens , quum rogaretur : *Princeps seu Ductor esto nobis* , deprecatus tantæ dignitatis infulas , hanc jurando reddit causam excusationis suæ : *Ego non sum Medicus , & in ædibus meis non est panis , neque vestimentum ; nolite me constituere Principem populi*. O mirum responsi excusatorii genus ! Numquidnam antea studebit Medicinæ , aut evadet pistor coquens panes , aut sartor vestes exponens venales ille Megalander , qui Rex olim creandus est ? Minimè gentium. Cæterum Philosophico istiusmodi responso non nisi hoc Allegoricè innuitur ; Gregi salutem , victum & amictum esse petendum à Rege , quemadmodum olim Ægyptus indiga petebat talia subsidia à Prorege Josepho. Namque si Resp. sit fame emaciata , seditione lacerata , bello vulnerata , hostilibus latrocinantium turmarum incursionibus exspoliata & ex sana in ægram transmutata , à Magistratu quærat remedia , panem , vestem , salutem. Sicut autem bonus Medicus non continuò Patientis venas secat & sanguinem mittit , sed cum gravior est virium defectus , cibo recreat , potum instillat : Ita bonus Magistratus sæpissimè sit Archiatericus , rarissimè Phlebotomus. Enimverò quemadmodum bonus Medicus humano generi ægro-

tanti

anti est Angelus & Deus: Ita bonus Magistratus laborantibus Rebusp. Et è contrario quemadmodum malus Medicus affectis hominum corporibus est crocodilus & Diabolus: Ita malus Magistratus laborantibus Rebusp. Horreo adscribere, quod *Ramirus* Hispaniæ Rex in suos Proceres eò sæviit, ut alios illorum in campanæ circulum suspenderit, alios verò ad id spectaculi eo nomine convocârit, ut novo illo campanæ admirabilis genere oculos pascere. Pascere autem præstat oculos gladio illo Cherubico, quem Deus post Crimen læsæ Majestatis Divinæ commissum à Protoplastis tradidit cælesti suo Legato ad prohibendum deportatorum reditum ad portam Paradisi. Enimverò hac viâ viator inter contemplandum faciliè cognoscet, quid sibi velit illud Apostolicum: *Magistratus non gratis gerit gladium.* Gladium namque Angeli *Versatilem* Magistratui dabit Vigilantia Spartæ, *flammeum* verò zelus Justitiæ. Hinc inter cætera Insignia, quibus Hieroglyphici Emblematum Symbolicorum scriptores Magistratum de Officio commonent, sunt *Olla bulliens*, *Bacillus oculatus*, *Pandecte Jehovæ*, *Zona Magnificentiae*, *Balanx exacta* & *Gladius acutus*. Olla Bulliente enim adumbrant Territorum vitiis exuberans, ubi Tartareus Vulcanus ignem

ignem subdit, ligna ingerit, flammæ flatu impellit. Nisi igitur hîc Virga oculata in tempore evigilet & Ollæ bullienti severè occurreret, brevi ita actum erit de Rep. ut de *Sodoma & Gomorrha*, ubi & *Reges & Gre-ges* omnes de supernâ cæli vindictâ in suis perierunt ollis ebullientibus, usque adeo uti nullum supersit memoriæ damnatæ vestigium nisi *Mare Mortuum*. Pandectas *Jehovæ*, quæ sunt vena fontana veræ sapien-tiæ, non tantum *Josua* cum raris aliquot Regibus, Principibus ac Ducibus Israëli-ticis diurnâ nocturnaque versabant manu, sed etiam nonnulli Christianorum Magi-stratus. Enimverò gloriari gloriosissimus ille Aragonum Rex *Alphonsus*, teste *Panor-mitano*, solebat; *Esse quaterdecies Utrumque Testamentum cum Commentariis à se perlectum*. Perlectæ Historiæ Cæsareæ quoque con-docefaciunt, quod pientissimus ille Impe-rator *Lotharius* non solum rei divinæ quoti-diè interfuit, sed indies, vel etiam in ca-stris, triplex sacrificium se præsentē per-agi aiebat. Primum funebre summo ma-ne, quo se ad Mortem præparabat: alte-rum in Exercitus variè peccantis subsi-dium: tertium in salutare aliorum consi-liorum ac negotiorum auspiciū prandio præmissum. Catenato Personarum Eccle-siasticarum consortio, quarum dictis facta

exa-

examussim respondebant, pascebatur, delectabatur, perfruebatur. Ecclesiarum causas, quæ oppressionis aliquid queri videbantur, ante alias omnes admisit. In orationibus devotis erat tam assiduus & pervigil, ut eas non solum suspiriis, sed & crebris calidisque lacrymis distingueret, juxta illud Quintiliani: *Habet suos impetus Pietas*. Pietatis namque erat, quod Ecclesiasticas suspiciebat ut patres, viduas colebat ut matres, egenos diligebat ut filios. Pietatis erat, quod largiores Eleemosynas ex Mammone iniquitatis frequenter erogabat. Pietatis erat, quod ipse Augustus cum sua Augusta Hermingardi humi procumbentes paupertinis Christi fratribus ac sororibus pedes lavabant, lotos tergebant, terfos exosculabantur. Pietatis denique erat, quod idem Augustus augustè à tyrannide cupiditatum suarum oppugnatam & superatam triumphabat & pectus omne in divinam voluntatem effundebat. *Zonam Magnificentie* non tantum sibi accinxerat Hufæus ille Princeps Jobus, qui post sepultos Veteris Adam sui affectus omnes cap. 29. vers. 14. 15. 16. 17. ait: *Iustitiam induebam & induebat me; veluti pallium & cidarin Judicium meum. Ut oculi eram ceco, & velut pes claudo. Pater eram egentibus; & litem ejus quem non cognoveram, ipsam pervestigabam: perfrin-*

gebamque molares iniqui, & è dentibus ejus prædam ejiciebam. Verum etiam M. Antonius Fulvius Bojonius Pius Philosophus, utpote qui à principio vitæ tranquillissimus, adeò ut ab infantia vultum nec ex gaudio nec ex mœrore mutaverit, sed usque & usque incredibilem animi Socratici ἀπάθειαν conservaverit, ærario Romano (in quod quotannis conferri solebant vel 50351 Talenta argenti Attica vel 140. milliones auri, teste Villalpando & aliis) jam exhausto, cum non haberet, quod militibus penderet, nolletque novas provincialibus exactiones indicere, instrumentum Regii cultus in foro Trajani publicæ aucttionis hastæ subjecit, & per duos menses περιμήλια quævis preciosa, vasa aurea, crySTALLINA & murrhina cum suo suæque Dominæ serico, Attalico, argenteo, aureoque amictu & omni mundo vendi, atque ita ex vi pecuniæ inde redempta coactum exercitui stipendium solvi, & post Victoriæ suæ cuique emptori pretium prius restitui jussit volenti empta revendere. Nolim igitur adscribere illud Petri Aldobrandini Cardinalis: Nemo potest sine re ampla verè esse magnificus. Magnificus autem ille est, qui muros urbis, qui navalia, qui theatra & porticus, eaque omnia exstruit, quæ ad communem faciunt civitatis usum. Domus verò Magnifici non auro, non ebore,

ebore, sed hostium spoliis est adornanda. Beneficiis denique non vinci, videtur esse maximum omnium. Malim commemorare, quod Constantino-politanus ille Imperator Andronicus Comnenus verè gestasse videtur Bilancem exactam in manu una, & Gladium acutum in altera, juxta illud Philippi Loniceri ad insignia Electorum Saxoniae:

*Adspice sanctarum Custos sanctissima legum,
Hinc est ense minax, inde Bilance gravis.
Sancta Themis Nemesis, dextramque ensemque gu-
bernat,
Ut sint digna bonis Præmia, Poena malis.
Læva sed æquato pensans Examine Lances
Cuique suum tribuit, ceu pia norma jubet.
Ergò suas jungunt Pax & Respublica dextras,
Letaque gratanti Fubila voce canunt.*

Namque sub hoc altero Melchizedeco ne-
mini nisi insonti parcebatur: quisquis de-
liquisset, reus peragebatur. Nobiles juxta
& ignobiles, opulentos non minus quàm
egenos, palatinam familiam adæque ac
plebem civicam pro reatum ratione pu-
niebat; & omnibus Magistratibus Imperii
sui inferioribus ac præfectis per literas
edicebat: *Aut injurias aut vitam relinquitte.*
*Nam vos injustè agere & vivere, nec Deo gra-
tum, nec mihi ejus ministro ferendum est, juxta*
symbolum illud Cæsareum Cari, Carini
& Numeriani: Esto quod audis. Nihil sub-

S 2jungo,

jungo , nisi illud Taciti 3. hist. *Apud majores Virtutibus gloria , Flagitiis pœna fuit. Cui Poëta Hispanicus sic succinit:*

Et premio y el castigo al tiempo usados

Sustenten las Republicas y Estados.

Status equidem militiæ Græcorum olim florebat , quando βελῆ καὶ μύθοισι (ut Homeri vocibus abutar) antiquus ille dierum Nestor Pyliorum Rex Agamemnonem Imperatorem exercitumque ipsius totum in obsidione Trojana regebat : Status autem hodiernarum Rerump. maximè florent , ubi aut Principes aut Optimates præter cætera imitanda imitantur , vel

I. Philosophos tales , quales non satis esse putant , filios habere , nisi eosdem tam egregiâ illa Virtutum omnium Regina *Pietate* quàm regiâ quarumvis necessariorum linguarum ac honestarum disciplinarum majestate ἀφ' ἀπαλῶν ὀνύχων sub tali magistro (de quali sive absente sive præsentem tanquam de imperito aurigandi Phaëtonte cum ullo congerronum confabulari nequeas ex Ovidio , posteaquam ardua pædagogicæ Spartæ , ad quam Hodie se quisvis Cumanus asinus ineptissimus aptum putat , se temerario immiscuit impetu ad pœnitentiam pudibundam usque :

*Ipse parvet , nequâ commissas flectat habenas ,
Nec scit , quâ sit iter , nec si sciat , imperet illis .)*

im-

imbuant, hucque insuper omnem Episcopi curā sic conferant, ut olim illi suapte sponte post navatam & acceptatam institutionem sufficientem confiteantur: *Nos à parentibus nostris fidei ac piis Pietatem cumulumq; excellentissimæ cujusq; Doctrinæ maximum velut hæreditate pulcherrima sic accepimus, ut non nisi reliquas Præstantiarum nostrarum stricturas diligenti præceptorum curæ ac culturæ debeamus. Debiti decernantur honores Erycio Puteano hac eloquentiâ merenti: Florem juventutis passim in vitia degenerare, quid mirum? Mollis nimium & soluta educatio est, & priusquam literas plerique, ventum & vanitatem induunt, doctiores tantum, ut amplius noceant. Utinam qualem laudavi aliquando Juventutem Belgicam, talem videamus. Utinam sobria, sicca, seria sit! Sunt enim illi Studiosorum optimi, qui gloriosè student de omnibus condignis bene mereri, & procul ullo fuco Virtutem semper cum Doctrina Doctrinamque cum Virtute ita conjungere, ut doctioresne an meliores audiant, jure possit ambigi. Vel*

II. *Justinianum Imperatorem Constantinopolitanum, qui præter cætera ob id maximè dilaudatur, quòd viduæ subditæ Annæ domum privatam ex plenitudine potestatis juxta Corpus Juris nolebat adimere & destruere, sed malebat ipsemet suis ipsius pedibus ad invitam accedere & vel*

oblato æquivalente precio vel emolliente prece accipere , ut sibi liceret ibidem Templum *Sophiæ* publicum exstruere , ubi illa cohabitaret , teste *Codino* in select. de Constantinopol. Origin. O rarum raræ religionis conscientiosæ Principem ! Vel

III. *Carolus M.* Imperatorem Germanorum primum , quippe qui præter cæteragloriosa patrata , unde inclaruit, quoque iterum iterumque cognoscendis actorum reorumque causis forensibus , quas alioqui per Prætores fideicommissarios expedire potuisset , ipsemet malebat interesse quàm abesse , juxta illud *ICtorum* : *Jura sunt scripta vigilantibus*. Vigilans namque Domini oculus unus plus saginat caballum quàm manus VII. *Ophthalmodulorum*, qui condidicerunt illud vulgi Belgicum : *Elck een soeckit geern sijn eyghen Drospt ende Gemack*. Nolim adscribere , quod communiter omnis Magistratus ac Legatus optimus vel existit vel evadit tantus Asinorum Asinus , ut plerique Philosophorum malint inter personas privatas latere quàm inter publicas patere. Omnis quippe honos magnus magnum sustinet annexum onus. Onus autem hoc Herculei laboris Atlanticum quicumque dextrè ad *Legem & Testimonium* sustinebit , illi tantum in DOMINO gaudium perpetuum allucebit , ad quan-

quantum gaudendum omnes cælestis Sophiae filios sic cohortatus est Apostolus
 „1. Thess. 5. v. 16. *Semper Gaudete.* Gaudium
 „autem verum, ut ait Cæsarius admonition. 2.
 „non possidetur, nisi *Pax & Justitia* teneatur.
 „Prima enim est & quasi radix *Justitia*:
 „secunda *Pax*: tertia *Gaudium*. De *Justitia*
 „nascitur *Pax*, de Pace *Gaudium* generatur.
 Valeat itaque talis Terrarum Exarchus,
 qualis, quantumvis manibus pedibusque
 abhorreat ab improbo Magistratus Vigilantis labore,
 ita tamen præsumit gaudere insigni Ejusdem honore,
 ut sibi furtim Lucernam lucentem & exardentem pro
 Hieroglyphico pingat cum isthac symbolica
 subscriptione: *Dum Aliis Inservio, Consumor.*
 Consumant alii horas multas suavissimo sermone,
 nos saltem aliquantisper hîc suggeramus animo.
 percipiendum & memoriâ custodiendum illud Bernardi;
Non rectè planè, sed perversi animi est Quærere Gloriam,
& non exercere Virtutem, & velle Coronari,
qui Legitimè non certavit. Certabit autem nemo
 melius illo cordato filio matris talis regiae
Fortitudinis, qualem laudatus Lonicerus inducit
 sic eloquentem:

Justitiæ est mihi cura sacra, quam fortibus ausis

Defendo: ingenti pectore terror abest.

*Fida mihi Pallas socia est , hæc suggerit arma
Leta quibus vanum vinco fugoque metum.*

*Haud temerè est animus caput objectare periclis
Addita ne risu damna pudenda feram.*

*Pro patria pulchram propero per vulnera mor-
tem ,*

Est vita potior hic Mihi Laudis Amor.

Amor laudis quoque illum agitatur populi
pastorem, qui se talibus conformatur L.L.
quales ad puniendum non iracundiâ, sed
æquitate ducuntur, juxta symbolum quod
Trajanus Imperator Judicibus sic dabat,
ut effingeret ipsis *Fulmen super pulvillum*,
cum isthoc Lemmate : *Lenis Severitas*. A-
mor laudis etiam illum Reip. Episcopum
ducit, qui gnaviter & continenter procu-
rat, ut quotidie Christus audiatur in choro,
Panis vendatur in foro, justitia colatur in
prætorio & securitas pacis inveniatur in
toto territorio, juxta illud Boëthii : *Annus
bonus non tam de bonis fructibus, quàm de justè re-
gnantibus existimandus est*. Quia (ut Jacobus
Almanso Africæ & Hispaniæ Rex alterutri
Throni sui parti inscribi jussit) *Rex sine
Justitia est miles sine pluvia. Dives sine Charitate
est cibus sine sale. Pauper sine Patientia est alveus
sine aqua. Juvenis sine Castitate est lucerna sine
lumine*. Amor laudis quoque illum Reip.
præsidem trahit, qui, ut *Agathon* com-
monuit, commemorat, primum quod ho-
mi-

minibus imperaturus, deinde quòd secundum L L. gubernaturus, tertio quòd non semper regnaturus sit. Amor laudis etiam illum tenet Magistratum, qui studet ab inita Spartæ administratione abire aliquando non ditior sed clarior, ob illud Ambrosii: *Actio congruat nomini, ne sit nomen inane & crimen immane: honor sublimis & vita declivis.* Amor laudis quoque talem populi Cotem (ut Alphonsi Aragonum Regis voce de Magistratu utar) manet, qualis præcavet, ne (liceat uti vocibus Pythagoræ) Civitates suas ingrediatur primò luxuria, deinde saturitas, postea contumelia, postremò exitium. Amor laudis etiam mulcet illum Reip. administratorem, qui sibi identidem explicat & ruminat illud Philosophicum Mexicanorum scitum, qui quoties Regem novum inaugurant, toties ab eo iusjurandum postulant, quòd Justitiam sit administraturus, subditos non oppressurus, in bello fortis ac strenuus evasurus, denique curaturus, ut Sol cursum suum ac splendorem retineat, nubes pluviam largiantur, fluvii aquis manent & terra ubertim fructus suos proferat. Amor laudis denique in tali Domino dominatur, qualis inter *simulandum & dissimulandum* sæpe philosophatur; quod *hec Omnium Regum ac Gregum meta est, Mori; Paucorum, Bene Mori.* Mori autem benè

præter cæteros videtur , qui in Heroico fidei Christianæ studio ac stadio totū sanctitatis ac justitiæ curriculū procul ullo mancipiorum metu decurrit , animæ suæ hîc ædificans *vestibulum* ad *Paradisum*. Quò forsitan ille Prætor olim respexit , qui hoc sibi post necem suam Epitaphium condi jussit :

Nuper eram Judex ; jam Judicis ante Tribunal

Subsistens , paveo : Judicor ipse modò.

„§. 42. Quo factò , cœpit flamen *Dialis*
 „ aut *Martius* solemniter immolare *tauros*
 „ aliasque *hostias præpingues*. *Macra* quippe credebant fore suo *Statori Jovi Opt. Max.* aut *Marti* ingrata , juxta illud *vatis* :

Sit maledictus homo , qui macris imbuet aras ;

Sit benedictus homo , qui sacra lauta dabit.

Dabantur itaque olim *P. Decio* ab suo Imperatore præter alia militaria dona quoque centum boves , eximiusque *unus albus* , opimus , *auratis cornibus* , ad immolandum *Marti* , ut contuearis apud *Livium* lib. 7. & *Baccherium* in *flavissis Poëticis* p. 686. Tandem hac pompa per urbem Imperator in *Capitolium* pergebat , ubi *taurum* immolabat ac *lauream* in sinu *Jovis* deponebat. Taliter olim *Roma* suis *Triumphis* gaudebat magnificis. Magnificentiore autem *Triumpho* nonnunquam gaudet *Ecclesia* , prout inter cæteros abhinc decennio vidit illuminato mentis oculo

ocu-

oculatus ille *Crucius*, qui lib. 6. epist. ad *Robertum Junium* (posteaquam hic electus Dei homo in suam patriam Batavam ad agnatos & gentiles reversuserat ex India Orientali, ubi XIII. amplius annis inter Ethnicos agrestes & nudos insulæ *Formosæ* idololatrias erat conversatus, eosdemque non modò suâ Euangelica prædicatione & sancta conversatione ab idololatria abominanda & barbarie morum detestanda liberaverat, verumetiam insuper divino cultu & Religione Christiana imbuerat, atque præter permultos infantes supra 5500. adultos sacro Baptismatis fonte tinxerat & cœna Domini confirmaverat) post alia sic gratulabundo stylo suo scripsit: *Magnificentius longè triumphasti, quàm Imperatores olim Romani, equis albensibus inveci in Capitolium; quia illi de hominibus tantum debellatis, Tu de Portis Inferorum, de Regno Satanae. Vixerunt qui crediderunt, Triumphalia non sine Divinæ Providentiæ instinctu Latinis Ethnicarum literarum monumentis esse consignata, sed potius exarata propter Christianos quàm propter Romanos. Christi quidem Vicarius vult audire Pontifex Romanensium animarum Maximus, sed more Vitaliani in calamitatibus publicis exantlatis ne semel quidem canit: Te Deum laudamus. Quid igitur hodiè antiquis Romanis præ-*

stant Ethnicis, qui nunquam publicas agunt Deo gratias nisi quando omnes naves in portu salvæ renavigant, aut unus in Christum baptizatus exercitus exercitum Christianonymum alium cecidit Apoc. 16. *Ÿ. 16.* Plura adderem, nisi illud Gregorii in Prov. 15. mente volverem atque revolverem: *Sapiens non solum quod loquitur, sed etiam oportunitatem loci & temporis & personæ, quum loquitur, diligenter inquit.*

§. 41. Quibus omnibus atque singulis ritè peractis, donariisque quibusdam dedicatis, quum in porticibus ibi cœnatum esset, vesperi tibiis & fistulis prægredientibus domum Triumphator redibat, quò ipsum comitantes reliqui cives omnes deducebant & postmodum ad suos quisque penates divertebant, ne nimietate voluptatis participatæ elanguerent, sed interquiescerent, juxta interdictum Sapientis: *Ne quid nimis.* Nimietatem enim fastidit omnis animus liber. Liber autem est animus & verè constans, cum ex alto sapientiæ fastigio isthæc terrena despicit, atque omnia velut minuta contemnit, quæ pro maximis vulgus suspicit; cum divina ruminat, & humana longè infra dignitatem suam collocat; cum denique fusus totus est, cum omninò secum est & ab externis omnibus in se suaque reversus, erigit

erigit se supra blandimenta conversationis quotidianæ & supra terriculamenta fortunæ ludibundæ, sine ullis præsidiiis, parmis ac armis, etiam inter infesta feris tesqua securus atque gaudio triumphans,

*Sive per Syrtes iter æstuosas,
Sive facturus per inhospitalem
Caucasum, vel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.*

CAPUT XXIV.

Memorabile videtur esse, quod apud Nieffium in eximio illo libello pædagogico; qui inscribitur *Alphabetum Dei & Diaboli*, anno c1o 1o c1. in Gallia fertur contigisse, & suis Nicolaum Dunelmensem oculis conspexisse, quod pater quidam literatissimus evasisset tam illiteratus, ut denuò à filio suo literato literas edoceri cogeretur. Ille autem Vir erat Simon Thurnaius Anglus, quippe qui quum esset Dialecticus acutissimus & artium liberalium Parisiis Professor, plenior scientiâ quæ inflat quàm charitate quæ ædificat, temerè in scholis & propalam in circulis non est veritus jactitare; se scire quicquid Lex Christiana nosset, quam & improbando posset, si vellet, evertere. Quæ hominis impudentissimi

jaſtantia ita divinitus punita repentè eſt, ut primarum literarum oblitus, nec Dominicam quidem Orationem pronunciare, nec Alphabetum legere poſſet; juxta vaticinium Virginis virginum de Proceſſu Divinæ Providentiæ exſequutivo contra quævis mortalia inanis jaſtantiæ mancipia: *Fortè brachio ſuo facinus edidit; ſuperbos cogitatione mentis ipſorum diſperſit.* & ὃς ἐὰν φθγνῇν ἄλλον μέγα ὁ Θεὸς, ἢ ἑαυτὸν, inquit Herodotus, perinde ac ſi combibiſſet vocem reformati illius ex ſuperbiſſimo in humilimum Rege Regem Regis *Antiochi Epiphanis* ex 2. Macch. 9. Ὑ. 12. *Fuſtum eſt; eſſe ſubditum DEO, & mortalem non ſentire paria DEO.*

§. 1. Memorabilia autem ego de Materia noſtra ſilentio tranſmiſi, dum augmentum ampliſſimorum Triumphorum ritum Laconicè deſcripſi, qui longè capaciorem expoſitionis campum emerebatur & meas excuſantis aures inſimul illo *Libanii* protreptico imbuere videbatur: Βελήθητι μό-
νον, καὶ πάλιν ἔψεται. Quid quæris? Modus ſcribendi ſæpe non eſt penes ſcriptorem, ſed penes lectorem, & brevis oratio detinet conciliatam Auditoris benevoli attentionem in affectu, qui prolixitate nimis verbosa elanguēſcit.

§. 2. Nondum enim commemoratis inter-

termiscui, quod hostiles exuviæ & superba subactarum provinciarum spolia, postquam solemni triumphalique in Urbem apparatu illata fuerant, arma videlicet, phalaricæ, catapultæ, tela, tormenta, scuta, vexilla, signa, sarissæ, hastæ, balistæ & id genus alia, Victoris postibus domesticis, templorumque valvis atque muris veluti sacrum quid ad perenne rerum præclarè gestarum monimentum affigebantur, juxta illud Maronis l. 7. Æn.

*Multaque præterea sacris in postibus arma,
Captivi pendent currus, curvæque secures,
Et cristæ capitum, & portarum ingentia claustra,*

Spiculaque, clypeique, ereptaque rostra carinis.

Et juxta illud Nasonis :

*Scuta, sed & galeæ gemmis radientur & auro,
Stentque super victos trunca trophæa viros,
Oppida turritis cingantur eburnea muris &c.*

Adde quod hoc Distichon apud Plutararchum in Timoleonte inscriptum refertur clypeis, quos victis hostibus ereptos in Deorum templis pro more supendebant Syracusanorum hostes :

*Τὰς δὲ τὰς ὑπογραφαῖς καὶ χρυσεῖς φαιτεπ-
λίκεται*

Καυίδας, Καυιδόις ἑλλομῶν ἱυπλίσι.

Nisi deproperarem, huc annotarem illud Eusebii Cæsariensis l. 9. c. 9. Statim denique
ubi

ubi imagines sibi (Constantino Magno Imp. post victum Maxentium) ob honorem Triumphanti Senatus erexit Vexillum Dominicae Crucis, in dextra suâ jubet depingi & subter adscribi: Quia in hoc singulari signo, quod vere est Virtutis insigne, Urbem Romam Senatūque & Populum Romanum jugo Tyrannicæ Dominationis ereptum pristinae Libertati Nobilitatique restitui. Ecce tibi novum Ecclesiae Trophaeum! Edisserant alii: Absque hoc fuisset, Apocalypsis pauciora XXII. capitibus capita habuisset. Atenim ego existo, & cogito illud Eusebii Hieronymi in vita Malchi: Postquam Ecclesia cœpit habere Christianos Magistratus, facta est quidem opibus major, sed virtutibus minor. Enimverò mihi notum est non tantum illud Clementis: ὁ δὲ λαὸς ἑνωμένοιαν φερέτω πρὸς τὸ θεῶν ὁ μὲν φόβος Θεοῦ, καὶ ἀσθεὺς, καὶ ποιητὸς ὑπέρβλη, juxta 1. Pet. 2. vers. 12. verum etiam illud Taciti de pastoribus populorum: Ferenda Regum ingenia. Ex. 20. Ὑ. 12. Matt. 17. Ὑ. 27.

§. 3. Nondum accuratè examinavi solemnem illum antiquorum Romanorum morem in erigendis dicandisque hostium spoliis, juxta illud Silii Italici:

Affixi chypei, currusque & spicula nota

Ædibus in parvis, magni monimenta Triumph.

Silentio dissimulo illud Israëlitici Pontificis Abimelechi sic Davidem Pium secundum

dum à Primo Israëlitarum Rege Tyrannico Saule profugientem alloquentis 1. Sam. 21. v. 10. *Ecce tibi gladius Goliathi Philistæi quem percussisti in valle Terebinthi, ecce is est panno involutus post Ephod.* Quod autem Ecclesia suis quoque gaudeat Trophæis, liquet inter cætera ex disputatione Romani illius Episcopi Zepherini, qui contra Proculum Cataphrygem apud Eusebium Cæsariensem l. 2. c. 25. ait : *Ego habeo Trophæa Apostolorum, quæ ostendam. Si enim procedas via regali, quæ ad Vaticanum ducit aut via Hostiensi, invenies Trophæa defixa.* Quid? quod de Athanasio Julius Archiepiscopus ad fratres Alexandrinos apud Cassiodorum l. 4. c. 29. sic scribit : *Promeruit igitur quolibet modo & nunc & in futuro etiam Professionis gloriosum Martyrium. Frequenter enim terra marique plurimum astutis, omnem pravtatem Arriane conculcavit Hæreseos, & crebro per invidiam usque ad periculum impulsus contempsit mortem, munitus Omnipotente Deo & Domino Jesu Christo Salvatore nostro, sperans & inimicitias declinare, & consolationi vestræ restitui, deferens vobis majora Trophæa & fortissimam Conscientiam, pro quibus & usque ad terminos totius terræ apparuit gloriosus. Taceo Trophæa Virtutum, quibus ex Christi merito Ecclesia triumphat, juxta illud Apostoli 1. Cor. 1. vers. 30. Christus Jesus factus est nobis à Deo Sapientia, Justitiaque &*
San-

Sanctificatio & Redemptio. Redemta autem talis Ecclesia omnis hodieque suis Trophæis triumphabit, qualis illud Crucii ad suum Dancardum lib. 6. epist. pag. 554. & 555. continenter observabit: Non alia ratione magis, Veritas amittitur, quàm qua plerique eam quærunt. Tu, Vir doctissime, excita quidquid in te est curæ, diligentie, contentioni, atque industrie, ut animas CHRISTO lucrifacias; huc dirige scopum studiorum, huc labores, ut Ecclesiam ædifices; & fiet si non doctiorem solum eam reddas, sed & meliorem. Quid enim Cognitio, sine Moribus? quid Scientia, sine Conscientia? hoc præsertim seculo quo nullum fertilius Religionum, & sterilius pietatis, Εὐαγγέλιον δίδασκε, inquit Servator noster Christus, μακροί ἐστε, ἰανὸν ποιῆτε αὐτῷ. Ignatius: ὃ λίγαν μέιον, ἀλλὰ καὶ εἶναι ποιεῖ χριστιανός. Augustinus: Summa Christianæ Religionis est imitari eum quem colis. Scientia sine timore Dei, non servat hominem imò quanto plus scit, tanto gravius judicabitur, nisi sanctius vixerit. Ὁρθόδοξία fateor seriò, ac sedulò defendi debet, contra portentosos hæreticorum errores, ne quid de puritate doctrinæ salutaris decedat. Malè enim vititur, ubi de Deo, & divinis non benè creditur: sed vicissim inutiliter creditur, ubi non benè vivitur, & Christiani non sunt, qui dignam Christiano vitam non agunt. Quid prodest homini Scientia, sine Conscientia, non ex Scientiæ Libro, sed

conscientiæ, judicando? Suavior harmonia dari non potest, quàm quum vita linguæ, & lingua vitæ congruit, cum Theoriam comitatur Praxis, quæ non modò quæ recta sunt scit, sed facit. Hanc urgere, & inculcare quæ publicè, quæ privatim, verè est Concionari. Quid enim utilius moneri corrupto hoc ævo potest, quid salutaris in tanta morum licentia, quàm ut verba factis, vita professioni respondeat?

§. 4. Nondum condignè enumeravi superba Regum trophæa, Triumphales

Indutosque Arcus, spoliis æquataque
Templa

Nubibus, ut Claudianus canit in Stilicon.

l. 3. addens paneg. 4.

Æraque vestitis numerosâ puppe columnis.

Quâ autem causæ ἀεργαρχικῆς persuasione inducti Trophæa posuerint Victores ac Triumphatores, petas tam ex aliis quàm è Juvenale sic condocefaciente :

Bellorum exuvie truncis affixa trophæis

Lorica, & fracta de casside buccula pendens,

Et curtum temone jugum, victæque triremis

Aplustre, & summo tristis captivus in arcu;

Humanis majora Bonis credantur: ad hoc se

Romanus Grajusque & Barbarus Induperator

Erexit: causas discrimini atque laboris.

Inde habuit: Tantò major Famæ fitis est
quàm

Virtutis! Quis enim Virtutem amplectitur
ipsam

Præ-

*Præmia si tollas? Patriam tamen obruit olim
Gloria paucorum, & Laudis Titulique cupido
Hæfuri faxis cinerum custodibus.*

Nolim adscribere illud Xenophontis:
*Multò præclarius est Beneficiorum quàm Trophæo-
rum relinquere memoriam.* Memoriam igitur
sempiternam infert in domum suam ille
Ecclesiæ Minister, qui libentius ex suo
ipsius marsupio nonnullis Christi fratribus
sororibusque elargitur, quàm qui nul-
li egenti benefacit, sed quosvis supplices à
se ad gazophylacium Diaconorum fidei-
comissarium remittit, etiamsi tanto ipse sti-
pendio annuo, allodiali patrimonio & do-
tali thesauro gaudeat, ut nunquam per
Excusationis Justæ viam cum paupertino
illo Apostolo Petro confiteri necesse ha-
beat: *Ego Argentum & Aurum non habeo, Act.*
3. vers. 6. Taceo quod ad inclytum Tro-
phæorum punctum respexit vates noster
Christianus Aurelius Prudentius sic versifi-
cans:

*Frustra igitur currus summo miramur in arcu
Quadrijugos, stantesque Duces in curribus altis,
Sub pedibusque Ducum captivos poplite flexo
Ad iuga depressos, manibusque in terga retortis
Et suspensa gravi telorum fragmina tranco.*

Nec non in illo suo, quo Urbem alloqui-
tur, Alloquio:

*Vis decorare tuum, ditissima Roma, Senatum
Susten-*

*Suspende exuvias armis, & sanguine captas
Congere caesorum victrix diademata Regum.*

Ubi tamen potissimum sancta viri Poësis alludit ad Triumphales Martyrum victoriosorum coronas, de quibus Ambrosius in Ps. 118. sic eloquitur: *Tolle Martyrum certamina, tulisti coronas.* Quotusquisque enim nescit, clavos illos, quibus Petrus fertur cruci vestigiis inversis suffixus, & ensen, quo Paulus commemoratur decollatus, à Chrysostomo sic rapi in materiam sanctæ jactantiæ ac piæ superbix: *Sit mihi gladius ille pro corona, & clavi Petri pro gemmis infixis in diademate.* Quod autem Humana Vita admodum nil sit nisi catenata militia, non tantum Jobus scivit ὑπερδιδάσκειν, sed Arrianus Philosophus etiam sic ὑποδιδάσκειν: *Στρατεία τίς ἐστιν ὁ βίος ἡλικίας, καὶ αὐτὴ μακρὰ καὶ ποικίλη.* Atenim Christianis potissimum

Nunquam bellapiis, nunquam certamina desunt.

Quippe quos, teste Haymone, nunquam Princeps hujus Mundi Tyrannicus acrius persequitur, quàm eâ tempestate, quâ ferro ejus dominio ulterius subservire nolunt, sed valedicunt & ex antiquâ ipsius Sodoma, Ægypto & Babylone, ubi Dominus noster hodieque crucifigitur, aufugiunt & mare vitreum pertranseunt pariter atque præviis illorum credentium vestigiis constanter insistere præsumunt, qui Con-

scien-

scientiam adversus Mundi illecebras, Car-
nis lenocinia & Satanæ præstigias benè
communiunt, atque Sanctè & Justè in
Christo Jesu vivere perseverant usque ad
supremum animæ halitum. Halitum itaque
vitæ suæ ultimum ille miserè efflabit, qui
nunquam divino Verbo veterique Jambo
huic auscultabit:

Domus & foris aegrè quod sit, semper est satis.

Neu illi Trochaico:

Non ferre Infelicitatem, summa est Infelicitas;
juxta illud Chrysostomi: *Unum solum ma-*
lum est peccare. Quid? quod Calamitatum
omnium maxima sit, nondum ad calculum
venisse Luc. 14. vers. 28. & 31. Id enim
plerumque omittimus, quod Calamitatis
fundus est; *Humanas ærumnas & misérias non*
posse, non velle, & tamen tolerare cogi. Quippe

Animo benè habenti, Calamitas quævis, levis;

Etiam Calamitas Calamitatis est solatium.

Quippe cælestis ille Georgius Deus Opt.
Max. fellea absinthiorum suorum semina
per cunctas mortalitatis nostræ humanæ
vineas tam copiosè disseminavit, ut ne
opulentissimus quidem Cosmopolita per
omnem vitam suam possit bibere Faler-
num gaudiorum perpetuorum meracum;
sedenim

Afflictio, indivisa Virtutum est comes.

Rectè agis? Non procul aberit Invidia.

Malè

Malè agis ? In sinu extemplò mala evigilabit, allatrabit & perterritabit te Conscientia, & Nemesis evestigiò flagellis tuo suis inhærebit tergo ; juxta adagium vetustate tritum & veritate communitum : *Eumenides semper Virgines.* Nota est ratio Gregorii l.23. mor. c.15. *Quia in hac vita adhuc homo possetus, in cujuslibet Ordinis loco, in cujuslibet secreti secessu vivere sine Tentatione nullatenus potest; plerumque in eo, quod ad Requiem construitur, major dolor Tentationis invenitur.* Invenitur quoque apud Hieronymum tom.6.l. 4. in c.26. Matth. hoc suffragium: *Impossibile est, Humanam Animam non tentari.* Unde & in Oratione Dominica dicimus : Ne nos inducas in Tentationem ; quam ferre non possimus. Non Tentationem penitus resutantes, sed vires sustinendū in Tentationibus deprecantes. Ergo & impresentiarum non ait : Vigilate & Orate, ne tentemini, sed, ne intretis in Tentationem, hoc est, ne Tentatio vos superet & vincat, & vos intra casses teneat. Teneant igitur illi omnes (qui consciunt ingenium sui veteris Adami hostis intestini conspirantis cum Leonino ac Vulpino Mundo Mundique Principe Diabolo, qui se callidissimum callidissimè callet transfigurare in Angelum Lucis, quamvis interea loci sit antiquus ille Paradisi Draco & Leo rugiens atque circumiens perquisitum quemvis à vigilantia operosa & victri-

etricibus armis Myſticis imparatum , quem devoret) ſemper animo illud Auguſtini in Pſal. XC. *Vita noſtra in hac peregrinatione non poteſt eſſe ſine Tentatione : quia proſectus noſter per Tentationem noſtram fit , nec ſibi quiſquam innoteſcit niſi tentatus ; nec poteſt coronari niſi vicerit , nec poteſt vincere niſi certaverit , nec poteſt certare niſi Inimicum & Tentationem habuerit.* Quid ? quod , Gregorio teſte l. 2. moral. c. 24. *tantò copioſior erit fidelium gloria , quantò eis irrogata fuerint graviora prælia.* Credamus itaque fide vivâ perſeveranter Archiſtratego ac Brabeutæ noſtro , quippe qui mentiri neſcit , ſed præſtando præſtabit ac donando donabit , quod unicuique electorum ac cordatorum commilitonum ſuorum cum reproba inexpriablem hoſtium commemoratorum triga ad Victoriâ Triumphatricem uſque confligentium adpromiſit Apoc. 2. 10. *Tu ad Mortem uſque fidelis eſto , & Ego Tibi Vitæ Coronam dabo.*

§. 5. Nondum niſi perfunctoriè recitavi ; omnium ſæpiſſimè ſingulos ſingulis Impp. Triumphos fuiſſe decretos , etiamſi nonnunquam unus atque alter bellum unâ confeciſſent.

§. 6. Nondum fatis admodum animis inculcavi illud Ciceronis in L. Calpurnium Piſonem : *Differes de Triumpho. Quid tandem habet iſte curruſ ? quid vincti ante currum Duces ?*
quid

*quid simulacra oppidorum? quid aurum? quid argentum? quid Legati in equis & Tribuni? quid clamor militum? quid tota illa pompa? Inania sunt ista, mihi crede, delectamenta penè puero-
rum, captare plausus, vebi per Urbem, conspici velle. Quibus ex rebus nihil est, quod solidum tenere, quod referre ad voluptatem corporis possis.*

S. 7. Nondum satis emedullavi illud Suet. Tranquilli in Serv. Sulpic. Galbam Imp. c. I. Progenies Cæsarum in Nerone defecit. quod futurum compluribus quidem signis, sed evidentissimis duobus, apparuit. Livix olim post Augusti statim nuptias Vejentanum suum revisenti, prætervolans aquila, gallinam albam, ramulum lauri rostro tenentem, ita ut rapuerat, demisit in gremium: cumque nutrirī alitem, pangique ramulum placuisset, tanta pullorum soboles provenit, ut hodiè quoque ea Villa ad Gallinas vocetur: tale verò lauretum, ut Triumphaturi Cæsares inde laureas decerperent: fuitque Mos Triumphantibus, alias confestim eodem loco pangere: & observatum est sub cuiusque obitum, arborem ab ipso institutam elanguisse. Ergo novissimo Neronis anno, & sylva omnis exaruit radicitus, & quicquid ibi gallinarum erat, interiiit: ac subinde tacta de cælo Cæsarum æde, capita omnibus simul statui deciderunt: Augustique sceptrum è manibus excussum est. Ita namque vel inter Ethnicos mirificè

luserit in humanis Divina Potentia rebus.

T

.

S. 8.

§. 8. Nondum satis de Scipione Superiore
 (qui Pace terra marique partâ cum Car-
 thaginiensi populo continuis bellorum
 cladibus jam fracto, Triumpho omnium
 ante ea tempora clarissimo in Urbem læ-
 titiâ diffluentem invecus, invexit dignam
 Virtute sua venerationem) dissertavi jux-
 ta illud Appiani Alexandrini: „ Scipio post
 „ *hec ex Lydia in Italiam profectus, universas co-*
 „ *pias classe traduxit, Romamque ad Trium-*
 „ *phum reversus est quem omnium ante se splen-*
 „ *didissimum dicitur egisse; idque hac ferè forma*
 „ *ab eo servata: Sertis redimiti omnes præ-*
 „ *cinentibus tubis, currus spoliis refertos de-*
 „ *ducebant. Ferebantur & lignæ turres, ca-*
 „ *ptarum urbium simulachra, aurum deinceps*
 „ *& argentum, partim rudibus massis, partim*
 „ *signatum. Coronæ præterea quas Virtutis*
 „ *gratiâ Vrbes dedissent. Candidi subinde boves*
 „ *& elephantii illos sequebantur. Post eos Car-*
 „ *thaginensium ac Numidarum Principes bello*
 „ *capti. Imperatorem lictores præibant, pur-*
 „ *pureis amicti vestibus, tum citharædo-*
 „ *rum ac tibiarum turba, ad Hetruscæ simili-*
 „ *tudinem pompæ. Hi succincti, coronisque aureis*
 „ *redimiti, suo quisque ordine canentes psallentes-*
 „ *que procedebant, hos Lydios adpellant, ut*
 „ *facile crediderim, Hetruscos à Lydiis sumpssisse*
 „ *originem. Horum in medio quispiam talari ve-*
 „ *ste fimbriis ac armillis auro spendentibus ami-*
 „ *ctus*

„*Etus, gestus varios edebat, hostibusque de-*
 „*viſtis inſultans, riſus undique ciebat. Poſt thu-*
 „*ris & odorum copia Imperatorem circumſte-*
 „*terant, quem Curru deaurato multiſa-*
 „*riamque reſulgenti candidi vehebant equi, au-*
 „*ream capite geſtantiem coronam, lapillis ornatam*
 „*gemmiſque. Is veſtem ſuccinctus purpuream pa-*
 „*trio more aureis intextam ſyderibus, alterâ manu*
 „*eburneum ſceptrum, alterâ laurum præ-*
 „*ferebat, quæ Romani Victoriæ ſigna proſiten-*
 „*tur. Currum exercitus in turmas acieſque di-*
 „*viſus ſequebatur. Milites redimiti Lauro, Lau-*
 „*rum manibus præferentes, quibus meritorum*
 „*inſignia adjuncta. Aderant & qui hoſ laudibus*
 „*vehebant, hoſ mordacibus ſalibus adſpergebant,*
 „*nonnullos infamiâ notabant. Hiſ pompæ ſplen-*
 „*doribus Imperator Capitolio adſcenſu ſuperato,*
 „*amicis epulas, nitidiſſima elegantiâ præbuit.*
 „*Præter clariſſimas proſuſionis habenas, præter*
 „*quadragenos æris, quos militibus diſiſerat, era-*
 „*rium pondo centum milibus XXIII. locupleta-*
 „*vit, interpr. Joh. Servilio lib. 3. de*
 „*ſplend. Roman. Triumph. fol. 137. & 138.*

§. 9. Nondum omni cogitatione pertractavi, quæ maximè quaſi perlucent è luculentis Auctorum antiquorum monumentis tradita de Triumphalibus Ornamentis. Ornamenta autem Triumphalia (quibus ceu novo honoris tenuioris genere ab Auguſto excogitato poſt Agrippam ſuo

Modestiae exemplo praelucentem Victores complures ad evitandam Summorum Principum ac Dominorum Romanorum invidiam contenti fuerunt) fuisse creduntur Supplicationes decretæ, Appellatio Imperatoris, Laurea Corona, Prætexta seu Trabea Triumphalis, Sceptrum, Statua, Sacrificia & cætera Triumphantium Ducum insignia, ultra quæ in Currum eburnum non transiliebant, sed illum cum tota magni & iusti Triumphi pompa solis Augustis relinquebant, juxta antiquum proverbium: *Piscator ictus sapit*. Quippe omnis ferè aula consuevit abuti suspensis duobus ad clavum trabalem palimpsestis; uno prægrandi *Malevolentiarum* atro, & altero exili *Benevolentiarum* albo. In hoc conspicias nomina permultorum aulicorum ministrorum à Domino dispecta & in illum transcripta, juxta rhythmum Teucum:

Der Herren Gunst vndt Rosenbletter

Stehn vndt gehn als Aprillen Wetter.

Quippe nulla ferè Dearum tam sæpè ac temerè cultores sui devotissimos pessundat & confundit quàm *Fortuna Aulica*, ut *Politici* plerique loqui amant & clamant; *Se malle vivere in securo caula, quàm in infidiosa aula*. Aulicus illo magnus *Eduardus de S. Mauro* (quem *Edwardus VI.* Britannorum Rex regali *Sommer-*

merſetiae feudo ſolemniter inveſtiverat) inter cæteros illud habuit compertum honorum plenus & titulis onuſtus, uſqueadeo uti ſalutaretur *Dux Somerſettiae*, *Comes Hertfordiae*, *Vicecomes de Bellocampo*, *Baro de S. Mauro*, *Avunculus Regis*, *Gubernator Regis*, *Protektor Regnorum*, *Dominiorum & Subditorum ejus*, *Locum tenens Exercituum terra marique*, *Theſaurarius*, & *Comes Mareſchallus Anglie*, *Præfektus Infularum Grenſay & Jarſey &c.* Sedenim ſubitò hic Megalander palatinus quaſi fulminante invidæ Deæ tactæ ludibrio afflatus & tantoperè proſtratus eſt, ut levi de crimine eoque ab æmulis inſidiantibus compoſito offenſam Regis inexpiabilem incurreret & honorificentiam ſuam omnino omnem cum vita amiſerit. Beatus eſt igitur ille, qui non adorat Idolum illud Fortunæ Mortuæ, ſed ſolum Nomen vivi Jehovæ, qui ſic intonat per os Jeremiæ Prophetæ : *Maledictus vir ille qui fiduciam habet in homine*, & *Carnem ſtatuit brachium ſuum*, à *Jehova autem recedit animus ejus*. *Erit enim ſimilis nudatiſſimæ arbori in loco campeſtri*, *quæ non ſentit quum Bonum advenit*; *quæ ſita eſt in ſicciffimis deſerti locis*, *terra ſalſuginofa & inhospita*. *Benedictus autem vir ille*, *qui fiduciam habet in Jehova & cujus confidentia eſt Jehova*. *Et ſimilis enim erit arbori ad aquas plantatæ & ſecundùm aquarum proceſſum*

radices suas agenti, quæ non sentit quum æstas ingruit, sed foliis virentibus triumphat; & cohibitionis anno sollicitudine non laborat neque cessat quin fructum faciat. Facit huc illud Ambrosii: De divina miseratione tunc sperandum amplius est, cum præsidia humana defecerint. Prolixior forem in hoc Discursus articulo, nisi inopinanter ex transverso intercurrent, quæ calamum sufflaminarent. Ita nempe dividitur vita hominis, ut non semper nostri juris esse videamur, sed majorem longè ejus partem labores habeant improbi & alligatos teneant ad muneris nostri catenam, quæ si interdum laxari potest, solvi non debet, quamdiu in hoc Mundi ergastulo versamur, penso nobis à DEO imposito, defuncturi. Enimvero præter cætera hoc est cujusvis ferè augustalis ingenium, ut facilè rem casu ortam convertat in Legem; quemadmodum contestatur narratio de laudato Agrippa, quippe qui, licet sibi in Urbe essent decretæ Supplicationes atque Triumphus, triumphare tamen nimiam honorum assiduitate satiatus noluit, posteaquam anno Urbis conditæ DCCXL. Cn. Lentulo & M. Crasso Coss. Bosphoranos, qui Asandro mortuo, à Scribonio quodam sollicitati fuerant, subegerat & nihil de re bene gesta ad Senatum perscripserat. Unico enim

enim ille hoc suo tyrocinio abstinentiæ posito permultis Victoribus successioribus ita intersepsit viam ad Triumphatum, ut nec literas laureatas Romam miserint, nec decretis Triumphis gavisi sint, sed omne Jus Triumphandi laurigerum Augustis sibi solis habere jussierint. Ut enim sub gubernatione Romanæ Reip. regiâ Reges Jus Triumphandi cum reliquis Regalibus Majoribus sibi arrogabant: Ita sub Cæsarea Regiminis forma ac norma solis Augustis Triumphatus, qui apud Romanos censebatur esse decus omnium maximum ac summum, vulgò transcribebatur. Transcribatur huc illud *Lazarî Bayfii* Icti eximii ad Cardinalem *Johannem à Lotharingia* anno *παρεπιτοκίας* *clo lo* XLIX. in tractat. de re vestiaria ad l. vestis. ff. de aur. & arg. legat. cap. X. pag. 47. & 48. *Quæ verò essent*
 „Triumphantium Ornamenta, quorum frequens mentio apud Tacitum & Plutarchum,
 „Livius in X. secundi Belli Punici docet his verbis: Ibi Masinissam primum Regem appellatum, eximiisque ornatum laudibus,
 „aurea coronâ, aurea paterâ, sella curuli
 „eburnea, & scipione eburneo, togâ pi-
 „cta & palmata tunicâ donat. Addit verbis
 „Honorem: Neque magnificentius quicquam
 „Triumpho apud Romanos, neque Triumphantibus ampliore eo Ornatu esse. Quibus

„ verbis, *ni fallor*, annumerantur ea, quibus
 „ ornabantur *Triumphantes*: his ipsis etiam
 „ verbis *palam fit*, quæ sint illa antiqua Pa-
 „ trum munera, quorum meminisse Tacitus in
 „ IV. Missusque est è Senatoribus, qui
 „ scipionem eburneum, togam pictam,
 „ antiqua Patrum munera daret, Regem-
 „ que & socium atque amicum appellaret.
 „ Togam pictam alibi Livius purpuream appel-
 „ lat in *Primo Belli Macedonici*, Dona ampla
 „ data, quæ ferrent Regi; vasa aurea ar-
 „ genteaque, togaque purpurea, & toga
 „ prætexta. Quare falluntur qui Togam præ-
 „ textam pro purpurea sumpsere. Tullius
 „ secunda in Antonium: Sedebat in rostris
 „ collega tuus; amictus toga purpureâ,
 „ in sella aurea coronatus: adscendis: ac-
 „ cedis ad sellam. Plutarchus in Antonio hanc
 „ vestem purpuream Vestem Triumphalem
 „ vocat: Καίσαρ δὲ κερκομήνιδος ἐσθῆτι θριαμ-
 „ βικῇ, καὶ κερκίμνιδος ὑπὲρ ἑμῶντος ἐν ἀγορᾷ
 „ τὴν διατίκτους ἐστῆντο. Quin & his Livii ver-
 „ bis adducor ut credam; Vestem illam, quam
 „ sacri Evangelii scriptores purpuream & pur-
 „ ram dixerunt fuisse Togam purpuream,
 „ quæ & picta dicebatur, in Servatoris nostri
 „ ludibrium scilicet, tanquam à S. P. Q. R.
 „ missam illi qui se Regem Judæorum dice-
 „ ret, ut mentiebantur Judæi.

§. 10. Quod quum constet nobis nostræ
 Præ-

Præteritionis Rhetoricæ ratio ex Luciano sic perorante : ὁδεὶς ἀνθρώπων βίῃ ἐξαρκέσειν αἶν ὡς ἐπὶ πάντων ἐλθεῖν , καὶ ἔχασιν ἀκραιβάς ἐπιθεῖν , καὶ ἐπιδόντα κερῖναι , καὶ κερῖναιτα ἐλίσσιν , καὶ ἐλόμῃον φιλοσοφῆσαι : eapropter animus noster jam valedicat solo & sese committat solo , atque ibidem paulisper inter velificandum contemplabitur ; Quomodo Prælio Navali Victor inde in Tiberina ostia enaviget , ut Romæ triumphet .

CAPUT XXV.

Triumphum Navalem ille Imperator triumphabat , qui Classem hostium oppugnatum armis victricibus & viris pugnacibus superârat. O illachrymabile spectaculum ! Si quis enim prælio terrestri cadit , nunquam profundius quàm in sinum matris suæ decedit & lautum fit epulum fratribus ac sororibus suis anthropophagis vermibus ac serpentibus, juxta illud Canonistarum ad quemvis suorum mathe-
tarum : *Terram teris , terram geris , & in terram converteris*. Superatus verò prælio navali , sic in alieno perit elemento , ut victima naufragans truculentissimo voraginosarum abyssorum Neptuno offeratur & mox squamigero ejus exercitui novum

fiat jentaculum transubstantiandum, pro-
ut disputatur in Articulo Mysterii Resur-
rectionis Mortuorum. Hinc Achilles,
Thyestes, Æneas, & confimiles prisci He-
roës confessi sunt; *se malle interfici in prælio
quàm exstingui in Oceano.*

§. 1. Primus omnium de Pœnis Trium-
phum Navalem apud Romanos anno ab
Urbe Condita CDXCIV. Duilius Con-
sul egit, de quo in epitome amissi lib. XVII.
Livii sic legas: *Cn. Cornelius Consul à classe
Punica circumventus, & per fraudem, veluti in
colloquium evocatus, captus est. C. Duillius Con-
sul adversus classem Pœnorum prosperè pugnavit,
primusque omnium Romanorum Ducum Navalis
Victoriæ duxit Triumphum, ob quam causam ei
perpetuus honos habitus est, ut revertenti à cœna
et bicine canente funale præferretur.*

§. 2. Verbosior autem narratio Flori
super isthoc Triumpho Navali exstat lib.
2. c. 2. de Bello Punico Primo his: *Duillio
Cornelioque Coss. etiam mari ille pastoritius
populus congregi ausus est. Tum quidem ipsa
velocitas classis comparata, Victoriæ auspici-
um fuit. Intra enim sexagesimum diem quàm cæsa sylva
fuerat, CLX. navium classis in anchoris stetit;
ut non arte factæ, sed quodam munere Deorum
conversæ in naves, atque mutatæ arbores videren-
tur. Prælii verò forma mirabilis: quum illas ce-
leres, volucresque hostium naves, hæ graves tar-
deque*

deque comprehenderent. Longè illis plus nauticæ artis, detorquere remos, & ludificari fugâ rostra. Injēctæ enim ferreæ manus machineque aliæ, ante certamen multum ab hoste derisæ: coactique hostes quasi in solido decernere. Victor ergò apud Liparas, mersâ & fugatâ hostium classe, primum illum maritimum egit Triumphum. Cujus quod gaudium fuit? Quum Duillius Imperator non contentus unius dies Triumpho, per vitam omnem, ubi à cœna rediret, præluce funalia, præcinere sibi tibiajussit, quasi quotidie triumpharet. Scilicet Musica Dîs Curæ est.

§. 3. Triumphus Navalis quoque L. Emilio Regillo, posteaquàm classe præfectum Antiochi Regis devicerat, decretus est, teste Livio dec. 4. l. 7. mihi pag. 364. ubi de illo sic commemorat: Triumphavit Cal. Februariis. In eo Triumpho undequingaginta corona aureæ translatæ sunt: pecunia nequam tanta pro specie regii Triumphi. Tetradrachma Attica XXXIV. millia DCC. cistophorûm CXXXII. millia CCC.

Fuit equidem, teste Plinio l. 33. c. 1. laudato Triumphatori Duillio statua cum columna rostrata in foro Romano decreta: si quis autem modernus Thalassiarcha Belgicus omnem Turcicorum myoparonum classem prælio maritimo devicisset, incendisset, mersisset, ipsi Amstelredami hodieque decerni longè magnificentior

Triumphus Navalis posset quàm olim ulli Victori Romæ. Namque maritima Turcorum prædonum latrocinantium promontoria, claustra, ostia, portusque jamdudum commerentur, ut ab evigilante Christiani cujuspiam Victoris Justitia expugnentur atque recuperentur cum omni lucro cessante & damno emergente. Quippe nimio diutius videtur possedisse Ottomanicus Tyrannicæ violentiæ fiscus, quod Israëliticus capere debebat Christus, juxta pervulgatissimum illud: *Domino hi opus est*. Est sanè dolendum, quod Turba Christianonymorum Empæctarum Magna isthoc divino dicto in nonnullos Philosophos de tribu Lazari abutatur: magis autem est dolendum, quod Hagareni isti lupi vespertini (posteaquam propter enormia Judæorum pariter atque Christianorum peccata ipsis *glorificanda* Dei Zelotæ vindicis *Justitia* gratis vendidit amplissimum Orientis Imperium cum Terra illa sponsonis *Sancta*, ubi vitam incoluerunt antiqui Patriarchæ, Israëlitici Reges, divini Prophetæ, Christus & Apostoli) ex Christianis agnis faciant vel lupos apostaticos recutitos, vel captiva extremæ miseriæ mancipia, & Zonas nostras emungant tantâ vi lytrorum pecuniariâ, quantâ ali posset bona Orthodoxæ paupertatis

verecundæ pars. *Mahometes I.* jam penè Asiaticus Turcarum Deus, creditur fuisse olim camelarius, & immanis ille Ottomanicæ Domus Imperatoriæ tradux Ottomannus I. rusticis fertur fuisse parentibus oriundus: ex usu itaque totius Christianæ Reip. foret, istiusmodi Saracenos piratas & raptores solum ac salum instantes ad pristinas incitas & mapalia ruralia redigi, perinde atque *Gothofredus à Boiillon* Lotharingæ Dux anno c l o x c i x. eos Regno Hierosolymitano exterminavit, juxta illud vatis: *Veteres migrate coloni.* Coloni autem illi Musulmanni (quî sæpè plus terrificæ famæ quàm mirificæ potentiae ad expeditionem bellicam conferunt, & tales Regnorum Harpyiæ jamdudum evadunt, ut eorum ingluviem non *Oriens*, neu *Occidens* satiaverit) non sunt tam insuperabiles, quin ipsis à tali Megalandro (qualis à Deo ad tantum novum opus tam legitimè fuerit vocatus quàm olim *Josua* erat sanctificatus ad expugnandos Chanaanæos) tota Thracia atque Palæstina cum omnibus Christianorum provinciis ac urbibus vicissim eripi possint, juxta *παραρηγορησας* illud *Rudolphi II.* Imperatoris:

A djuvante
D EO
S uperabo
I mperatorem
T urcarum.

Turcarum namque Imperator non est nisi talis pica Æsopica, qualis jamdudum alienis superbit pennis : quas si Aquilæ Europææ cum reliquis Asiaticis & Africanis avibus judicio repetundarum redhiberent, ipse quovis corvorum pullo implumi implumior avolaret, si modò valeret. Inter Politicos vixit qui non ab re dixit; *Unicam legionem Suevicam ex LV. duntaxat militum millibus constatam in acie tutò opponi posse XL. Turcarum millibus.* Quod si ejusmodi Legioni pugnaci se associarent reliqui cordati Germaniæ equites & pedites, brevi majora patrarent, quàm *Tamberlanes Samarcandus*, qui anno *CLC CCC XCVII.* victoriosum illum *Hildrin Bajazethen I.* terribili maximi exercitus impetu impetiit, impetitum prælio vicit, victum cepit, captum aureis catenis vinxit, victum caveæ cancellatæ inclusit, inclusum pro pedum suorum scabello in Triumphalis pompæ speciem per quasvis occupatas Asiæ urbes tanquam miserabile fortunæ ludibundæ spectaculum circumduxit. Nannius anno *CLC IC XXXV.* declamavit: *Si omnis illa rabies intestini belli, quo Europæus Christianæ Reip. Orbis ardet, in Turciam tanquam in latrinam effunderetur, Turca ille Magnus propediem redderetur ad miraculum usque parvus.* Crucius quoque anno *CLC IC CXXX.* ad
 Theo-

Theodorum Troncinum scripsit inter cætera sic : *Quis tandem finis cladum ac funerum? quis modus effusi sanguinis ac laniæ? Nam revera quid hæc bella? βροτολογία & μαιφόνια flagella generis humani, ruina urbium & gentium. Quid aliud quàm ludi cruenti, non absimiles illis quos in Amphitheatris Romanorum olim instruebat ambitio? O si tandem aliquando stragum & calamitatum, quæ Europam aliquot abhinc annis fatali quodam diluvio inundârunt, pertæsi ferroque in hostem communem Christiani nominis converso, Paci, discordes litarent animi! non gernerent tot Christianorum millia sub barbaro illo Turcarum imperio qui dum mutuis cadimus telis, sine ulla parsimonia nostri alienique sanguinis, auream messem ex communibus miseriis metunt, & diffidiis nostris ac odiis tutò dominantur, Orbique penè imperant universo. Cur autem Christiani jam inde ab aliquot retrò annorum centuriis uti præliis secundis adversus Turcas nequiverint, effusiore stylo elucidante prosequitur laudatus Schweiggerus in Teutonica sui per Orientem itineris Descriptione, è cujus lib. 2. cap. 48. pag. 154. & seqq. von den Ursachen des Türctischen Siegs wieder die Christen / summatim excerpas hos XI. Articulos ceu è nucibus fractis nucleos :*

I. Daß Gott der Allmächtige sey *Causa Principalis*, der wieder die Christen streitet; vndt den Türcken Sieg verleyhet; die Türcken aber seyn *Causa instrumentalis*, ein Mittel vndt Ruthe / damit Gott die

Christi

Christenheit züchtiget vndt stäupet. Dann der gemelte ne Hauffe in diesem Fall das hinter herfür lehret/ vndt sich an den Türcken als der Causæ instrumentali vndt minus Principali also vergaffen / daß sie an die rechte Causam efficientem nicht gedencken / gleich wie die Hunde in den stein fallen / vndt den fahren lassen / der den Wurff vollbracht hat. Viel suchen hin vndt wies der allerley eufferliche vrsachen herfür / der Hauptvrsach vorgessend. Cui addas ex ejusdem lib. 2.

c. 40. pag. 137. Daß Sultan Memet im Jahr Christi 1452. hat Constantiuopel in sein gewalt gebracht / da sich von Constantino Magno / der diese Stadt zum Keyserlichen Sitz gewidmet/ biß auff dieselbe zeit der Eroberung haben verlossen 1100. Jahr. Der Feind lag 54. Tag davor vndt ward die Stadt den 29. May eingenommen vndt vnsägliches Muths will geübet. Es wurden vber die 60000. Personen gefangen; ihrer sehr viel setzten ihre Hoffnung auff die Flucht vndt Schiffe / welche aber alle ertränckt wurden. Die Weiber vndt Jungfrawen sambt den Knäblein wurden zu vnerhörter Bnzucht genöthigt; die andere Kinder vor der Eltern augen zerfleischt vndt gemetzget / die Kirchen mit schändlicher Hureren verunrenniget / 1c. Deinde daß bey Varna in der Schlacht geschlagen ward vndt umbtam jener Polinsche Herr Vladislaus König von Hungaren / als er mit seinem General dem Graaff Johan von Huniad Anno 1440. wieder den Türkischen Keyser Amurathem zu felde zog / welchem er woll einen Fried von 10. Jahren geschworen vndt doch gebrochen hatte; nach er darzu war vberredet worden von des Pabsts Eugenii I V. Nuncio Juliano Cardinale S. Angeli, welcher ihn vom geleisteten Eyd loos sprach vndt selbst von den Christen tod geschlagen ward. Quia Turca sub dto ob inspectantes Christi crucifixi oculos bullatum pactarum contractarumque Induciarum instrumentum non sine indignatione & exprobratione explicabat, atque Implorabat præsentaneam cœli vindictam contra insperatam pejerantis Regis Christiani perfidiam. Derhalben gleich

gleich wie vorzeiten die Israeliter wegen ihre Sünden in ihren vicinis den Aſſyrern/Philistern/Babyloniern vnd andern durch Gottes verhängnuß gegeißelt wurden: Also werden nu zu dieser vnser zeit die Griechen/Hungaren/Siebenbürger/Teutschen/Polen/Venediger vnd andere Christen durch Göttliche indolgentz wegen ihre vielfältige Vngerechtigkeit/falschheit/jämmerliche vneinigkeit in der Religion/Hoffarth/Vnkeuschheit/Beiz/Haß/Neid/Eigennuß/Fressen/Saufen/Abgötterey/Verfolgung der Wahrheit/vnterdrückung der Frembdlingen vnd Armen vnd dergleichen herrschende Sünden mit dem Türcken geplaget.

II. Mancher vnter vns bildet in dieser Sache ihm ein / als wann die Türcken so freudige / vnerschrockene Ensenbeisser wehren vom geschlecht der Enakin vnd Samsummim / gegen welche die Christen nur hewschrecken wehren; Aber ich hab von den Türckischen Kriegskleuthen selbst gehört / daß sie wieder die Christen nicht dürffen sechten / wo sie nicht zwey oder drey mahl sich stärker befinden. Zu geschweigen / daß die Persianer woll dürffen dem Türcken den Kopff biethen/vnd solten ihm woll Anno 1514. haben auff der Calbaner Heyden den Gar auß gemacht / hätte Ihn nicht setne Artillerie entsetzet.

III. Daß der Türck / wie ihrer viele spargiren, solle 100000. Persianer stett in besoldung halten / vnd etliche viel Millionen Kriegskleuthen können auff die beine bringen / das verhält sich also nicht; sintemat er fast niemals vber 400000. stark zu felde gelegen. Derhalben ob zwar der Türcken Macht sehr groß ist / so ist sie doch so groß nicht / daß sie von der Christen Macht nicht sollte können geschwächt werden. Daß es aber nicht geschicht / ist daß die einige ursach / daß Gott sein Macht selbst zu den Türcken setzt / ihnen wieder die Christen beysethet / ihr Generalissimus vnd Feldherr wird / die Baniere vnter sie auffwirfft / der Christen Städte circumvallirt, Batterien wieder sie auffführet / hilfft miniren / die breche schießen/granaten vnd fwerktugeln einwerffen / sie tag vnd nacht besfür,

stürmen / vndt mit Petarden die Pforten eröffnen / die Mawren mit Sturmleitern ersteigen / hinein fallen / vndt ihnen alle Ammunition , Proviand vndt Schätze zur außbeuthe gibt / vndt sich sonsten zu Felde in der Türcken bataille fornen an der spitzen stellet vndt mit seinen himlischen Heerscharen wieder die Christen streitet / biß sie vnten liegen vndt die Türcken die Victoriam erobern vndt das Feld behaßen : Dero gestalt daß die Türcken heutiges tages nichts anders seyn alsß nur Flagellam Dei wieder die Christen / wie vorzeiten Attila vndt Tamerlan ; sintemal obbeschriebene Christiani Formales / mit den händen ihrer Sünden nur den bessem des verderbens zu ihrem eigenen rücken binden vndt Gott den Herrn zum Eyser auff wecken / daß Er zu sein Art / Sägen / Fawr / Hammer vndt Schwerdt muß machen die Antichristische Musulmänner / die Ihm sonsten fast nichts nütze seyn / weil sie nicht wissen recht zu küssen seinen Sohn / noch seine Ehre zu suchen vndt zu befördern ; wie fürnämlich das Ambt Löblicher Regenten erfordert / daß sie nicht ihre eigene Ehre vndt Nutz vndt Wollgemach (wie meistens der Türke thut so sehr / daß seine Person nicht wird ein Zierath seinem Ampt / sondern sein Ampt muß werden ein Zierath seiner Person) suchen / sondern mit höchster vigilanz vndt Eyser dahin trachten / daß wahrer Gottesdienst / Zucht / Ehrbarkeit vndt zeitlicher Fried erhalten werden möge.

IV. Es ist sich nicht vnbillig zu verwunderen / daß der Türke gestattet / daß man das H. Euangelium predigt gleich für seiner Thür / vndt zu mahl auff den Prediger so woll alsß auff andere Diener der fremde Gesanten vnterhaltung gibt : Aber wie viel seyn grosser Potentaten in der Christenheit / die den Predigern nicht allein kein vnterhaltung geben / sondern sie auch des Lands verjasgen / vndt in ihren Weichbilden nicht wollen gedulden / da man doch in Italien / Spanien vndt Oesterreich mag allerhand andere ärgerliche vndt lasterhafft Leuthe dulden / allein Christi Euangelium will man allda nicht dulden. Darumb wird Sultan Marath ohn zweiffel am

Jungb

Jüngsten Tag vber solche verfolger das Urtheil täts
 en. Zu geschweigen / daß auch in diesem Leben der
 Türck wegen oberwehnten seinen Dienst von Christo
 ein groß courage zur gage bekömpft; da Er hingegen
 den Päbstischen Fürsten (welche die Euangelische Leh-
 rer vndt Zuhörer haben verfolget vndt verjagt auß ih-
 ren Landen) am Tag des Streits den Muth benimmt/
 daß sie fürm Feind nicht können stehn / sondern müssen
 fliehen vndt bekennen / daß ihnen der Türck nicht sey
 ferula honesta amoris, sondern virga inhonesta doloris.

V. Der Türck cassiert niemahls alle seine Kriegs-
 leuthe / sondern behält immerdar so woll in Friedens
 als in Kriegs-läufften so viel wollgeübte stipendiarios
 in armis, daß er kann/ so oft er will/ auß seiner garnison
 eine grosser armée zu Felde bringen: Ehe aber die Für-
 sten der Christen Reichstag halten/ Patenten außges-
 ben / Volck werben / monstern vndt drillen / so hat der
 Türck schon ein Einfall in die Gränzen gethan vndt
 guthe beuthe gemacht.

VI. Die Disciplina Militaris schläfft oft bey den Chris-
 ten; Sie wacht aber immerdar bey den Türcken.

VII. Der höchste Gehorsam vnter des Türcken ar-
 made entstehet fürnemlich auß großmütiger hoffnung /
 weil allda ein Jeden armen Soldat (so fern er nur hat
 Erfahrung vndt Dapferkeit) seine eigene Qualitäten
 vndt Tugenden nobilitiren, dero gestalt / daß er kan so
 bald ein Officier werden/als man seine Verdiensten spür-
 ren wirdt/ sintemat die Türcken ihren Adel nicht so sehr
 suchen ex arbore consanguinitatis, als ex pectore magna-
 nimitatis, also daß wer bey ihnen das meiste vom Säbel
 weiß vndt kann / der ist vnter ihnen der höchste Edels-
 mann/ ob schon sein Vater ein Payer oder Tagelöner
 ist. Aber bey den Christen prædominirt sehr προσωπολη-
 ψία vndt Gunst / daß man gemeiniglich die Officia nur
 denen vom Adel gibt vndt läst immittelst manchen daps-
 feren Man auff der Schildwacht stehen biß an sein
 Todt / der mehr in seinen Jahren gesehen vndt gehöret
 hat als jene kaum ihr Lebtag werden lernen. Zu geschwei-
 gen / daß bey den Türcken fast allezeit officia vacantia
 seyn

seyn; aber bey den Christen selten. Selten wird auch gesprochen vom Türckischen Stab: Dieser reiche Officier hat an sich getaufft einen Hauptmanschafft/ Jener eine andere Charge. Aber bey den Christen ist solches kein Neues. *Tales Politei sunt nostrates Christiani.*

VIII. Wer für der Türckischen Superstition vndt Reheren im combat biß auffß bluth kämpft vndt sein Leben läffet/ der wird von den Seinen für ein H. Martyrer gehalten: Wer aber in einer Schlacht der Christen wider die Türcken umbkomt/ der wird mannichmahl wie ein Esel von den Seinen begraben; oder wirdt etwan einem oder dem andern zu Wasser oder zu Lande ein arm oder bein abgeschossen/ so verschaffe man ihm keine *alimenta compensatoria* so lang er lebt/sondern läst ihn an Krücken gehen vndt in armuth sterben/ vndt mit seinem Todt bezeugen/ daß die Türcken grössere Danckbahrkeit gen ihre Kriegfleuthe beweisen als die Christen gen die Ihre/ die mannichmahl für Hunde werden aufgescholten.

IX. Die Türcken wissen sich so vberaus mässig vndt ordentlich in ihren Geld zügen zu halten vndt mit so wenig speiß vndt tranck zu beheissen/ daß die Christen selten der gleichen thun oder sie in diesem stück vbertreffen.

X. Die Türckischen Häubter haben die Vneinigkelt: Aber vnter den Christen steht manchnal ein Königreich wieder das ander auff/ eine stadt wieder die ander/ ein Fürst wieder den andern/ die Herrschafft wieder die Vnterthanen/ die Vnterthanen wieder die Herrschafft/ ein Freund wieder den andern/ ja ein Bruder wieder den andern/ vndt gedencken immittelst nicht einmahl an ihre wolbekante laurende *vicinos malignos*, nach den spruch Livii: *Externus timor maximum Concordia vinculum.*

XI. Derhalben wann die Christen wiedrumb wolten himtischen Segen/ Heyl/ Stern/ Glück/ vndt Sieg wieder die Türcken haben/ so müssen sie mit ihren Sünden Gott nicht mehr den rücken zu lehren/ sondern ein Bißwürckendes Angesicht/auff daß sie Ihn von der Hagarenischen seytten hinweg bringen auff ihre seiten

siten Lev. 26. Deut. 28. Job 22. Psalm 81. Es. 5. 7. 14. 16. 28. 42. 45. 48. 50. Jer. 2. 4. 12. 16. Thren. 3. Ezech. 19. Dan. 9. sintemal alsdann die Christen sich nicht mehr werden dürffen fürchten für den Türcken / sondern die Türcken werden sich müssen fürchten für den Christen. Dann es wird ihnen ein new Courage vom Himmel gegeben werden / dero gestalt daß sie wie junge Lewen werden auff die Türcken anfallen vnde sie zureißen vnde zu schmeißen an allen ecken vnde enden / daß wer einen Türck wird suchen / ihn nirgendß mehr wird finden können.

Fuerunt qui tempore *Leonis X.* Pontificis Romanensium animarum *Maximi* consuluerunt, ut Imperator Austriacus consociatis Germaniæ, Hungariæ, Boemiæ & Poloniæ viribus expeditionem adversus Turcam suscepturus, Serviam versus transiret secundum Danubium; Galliarum verò Rex ingenti exercitu ex Apulia in Epirum trajiceret; Rex autem Magnæ Britanniæ auxiliante Lusitania atque tota Hispania necnon succurrentibus Venetorum triremibus, Hellespontum versus & Constantinopolim navigaret. Atenim *Pauli Fovii* oculi habitabant in vultu Atlantiadæ consulentis, ex una subitanea Rhodia, Belgradensi & Budensi expeditione potio- rem salutem esse expectandam, quàm à cunctabunda procrastinatione usque ad illum diem, quo Principum Discordia transmutaretur in tantam Concordiam, de quanta novum divulgaretur hoc
pro-

proverbium: *Multa in Europa Christianâ habentur capita, sed sensus atque cor unum.* Alii verò adjiciunt oculos suos Prognostico *Antonii Torquati*, qui anno dño cccc lxxx. inter cætera *Matthiæ Hungariæ Regi* sic scripsit: *Venetia prius multa patientur, quàm Turcæ partim evertentur, partim ad Christum convertentur.* Alii denique de istiusmodi Myſteriis Politicis in oculum utrumvis con- quiescunt atque invicem sibi concinunt: *Scrutator nimia profunditatis absorbetur ab abyſſo divinæ Majestatis.* Ego verò in isthoc The- matis freto non velificabo, sed duntaxat illud Christi vaticinium ruminabo *Luc. 21. v. 24. Hierosolyma à gentibus tantisper calca- bitur, dum præstituta illa Gentium tempora im- pleantur.*

CAPUT XXVI.

Qui de Stratagematibus scripserunt, commemoraverunt, quod ferox ille Normannorum Dux *Haddingus*, regio san- guine procreatus, ad arma natus, artibus insidiosis armatus, olim urbem illam Italiæ *Lunam* inexpugnabilem expugnaturus, in civitatem emisit, qui commeatum pariter atque hospitium exorantes, fatalem com- memorarent morbum, in quo Christianis im-

imbui sacris ante obitum affectaret. Lunnensibus ad omnia annuentibus, insidiator Ulyssæus scipione nixus urbem ingreditur & Iustrali fonte tingitur: sed enim civitate tacitè exploratâ ad naves cum exercitu revertitur. Paulò pòst fama fallax volitat, Principem fato perfunctum, Ecclesiæ Lunnensi legata esse ultimo Testamenti iudicio arma Ducis & caballum cum gemmis & auro multo. Cives nimis creduli credunt & exsequialem funeris Regii pompam instruunt. Armatus & vivus Dux feretro imponitur, omni exercitu ad tumulum prosequente. Quid Urbs nisi suum sibi ipsa funus duxit? Commodum namque gerulorum cohors feretrum deposuerant, quum subitò alter ille Sinon, qui simulabatur mortuus, resurgit vivus & obvios quosque sternit primus, quem secuti milites compari in incolas sævitiâ procul ullo sexus, status aut ætatis discrimine habito truculenter desæviunt, variam mortis tragicæ imaginem plateis offundunt, urbem direptam intenderunt, cives superstites in vincula conjecerunt, illosque cum præda in naves suas sic transtulerunt, ut ipsi suo incautorum exemplo posteros reddiderint cautiores juxta illud Sophoclis: *ἵχθρῶν ἄδωρα δῶρα κῆκ' ὀνήσιμα*. Quid quæris? Sæpè publicis Politiarum gubernatoribus est ἀπίσ

πίστεως ἀσφαλέςτερον, ut præscribit Theophylactus Simocata, juxta illud Epicharmi Siculi *Ἐλὶ φρονήσεως* :

Νῆφὲ καὶ
Μέμνησ' ἀπιστεῖν, ἄρθρα ταῦτα τ' φρενῶν.

Cujus sententiæ calcem sic vertit Cicero : *Non temerè credere, nervi & artus sunt sapientiæ.* Quò Poëta allusit, qui cecinit ex Matth. 10. v. 16.

Simplicitas astu bene fermentata triumphat.

Triumphat itaque semper ille tam Politicus quàm Theologus, qui ab utroque extremorum (quæ sunt & nimio serius & nimio ocius credere) sibi semper cavet juxta illud Senecæ : *Utrumque vitium, & omnibus credere & nulli.*

§. I. Cæterum ille ego, qui huc usque *de Triumphis* scribere perrexi, non sine usu fore arbitror, si adscripsero, quod Triumphus Terrestris Navalem sæpenumero magnificentiâ longè antecesserit. Ad assertionem autem hanc confirmandam præter cæteros testes ingentes & potentes excitare possumus Pomponium Lætum & Titum Livium. Livius enim dec. 4. lib. 7. sic scribit : *Haud ita multò post L. Scipio ad Urbem venit : qui ne cognomento fratri cederet, Asiaticum se appellari voluit : & in Senatu & in concione de rebus à se gestis dissuerit. Erant qui samâ id majus bellum quàm difficultate rei fuisse inter-*

interpretabantur : uno memorabili prælio debellatum ; gloriamque ejus Victoriæ defloratam ad Thermopylas esse. Cæterum verè æstnanti, Ætolicum magis ad Thermopylas bellum quàm Regium fuit. Quotâ enim parte virium suarum ibi dimicavit Antiochus? in Asia totius Asiæ steterunt vires, ab ultimis Orientis omnium gentium contractis auxiliis. Merito ergo & Diis immortalibus, quantus maximus poterat, habitus est bonos, quod ingentem Victoriâ facilem etiam fecissent: & Imperatori Triumphus est decretus. Triumphavit mense intercalario pridie Calend. Martias, qui Triumphus spectaculo oculorum major quàm Africani fratris ejus fuit: recordatione rerum & æstimatione periculi certaminisque non magis comparandus, quàm si Imperatorem Imperatori, aut Antiochum ducem Annibali conferres. Tulit in Triumpho signa militaria CCXXXIV. oppidorum simulachra CXXXIV. eburneos dentes mille CCXXXI. aureas coronas CCXXXIV. argenti pondo CXLVII. millia & CCCCXX. tetradrachmum Atticorum CCXXIV. millia: cistophorum CCCXXXI. millia, & LXX. nummos aureos Philippeos CXL. millia: vasorum argenteorum (omnia celata erant) mille pondo, & CCCCXXIV. aureorum mille pondo XXIV. & duces Regii præfecti, & purpurati duo & XXX. ante currum ducti. Militibus quini viceni denarii dari: duplex centurioni,

V

triplex

triplex equiti, & stipendium militare, & frumentum duplex post Triumphum datum. Dabimus nos jam Lectori benevolo ad condocendum ex Pomponii Læti l. 2. histor. Rom. Rubr. Magnitudo Imperii Romani. §. Itaque. de tali Triumpho maximo, qualem Victoriosissimus ille Romanorum Principum Diocletianus cum consorte Maximiano Herculeo habuisse memoratur: Veste gemmata & aureo gemmatoque curru, cum Imperii consorte triumphavit, ingenti ferculorum pompa, ante præcinentibus & saltantibus quibus libertas erat, scommata in ipsos effundere Triumphantes. Et paulò post sub §. Cujus Ordo non semper idem: Tempia Deorum immortalium tota Urbe patebant, ornata sertis ac floribus, spirantia Arabicos odores, itinera ubique repleta pinguibus mensis & lætis poculis, ut fessi Victores se recrearent. Præferebantur in vehiculis tabulæ, signa, Colossi, hostium Galeæ, Thoraces, Ocreæ, Peltæ, Scuta, Vexilla, Pharetræ, Tela, Arcus, Enses, Frena, & equorum picturata strata, Opes, tapetes, & quæ præciosa & digna spectaculis, devictis hostibus, adlata erant, & modò ex Oriente, ut puta Assyriis ac Persis, Tentoria & ex Babylonico opere multa. Post ingens hominum grex, qui in vasis ferebant aurum argentumque, & purpura & signatum, singula vasa, validi juvenes humeris ferebant. Post argentei crateres, pelves, phialæ, calices, vestes, & tota regia suppellex,

pellex, & vasa ex solidis gemmis, hinc ferculorum multitudo, & hos sequebantur Tubicines, bellicum clangorem intonantes; deinde boves auratis cornibus, quorum medios vittæ cingebant, nec non & frontibus vittatos, ad sacrificium succincti popæ, hoc est, ministri, agebant. Sequebantur, & alii ministri cum argenteis patinis; Regia dehinc proles, uxoresque & nati, & sorores, cum pincernis servisque, ac nutricibus, & pleraque Persarum nobilitate, patrio more vestiti omnes, sed pullati Spectantium oculos, etsi hic implevit numerus, tamen lætiores reddidere Tabulæ duæ. Altera ipsam Persida ostendens, suppliciter tollentem manus, & exorantem à Pop. Roman. gentium Victore veniam: altera Narsen Regem fugientem conspiciendum præbebat. Post ingens captivorum turba, satis mæsta, in qua fuerunt Scytharum, & variarum gentium Duces, qui lachrymas effundebant, præferebantur aureæ coronæ & munera Victori dono data. Propius Currum præcedebant homines stipitibus sudibusque adensis, qui turbam submoverent. Post Triumphantium Currus ex auro & lapillis preciosis, quem trahebant quatuor Equi, candore certantes cum nive. In quo sellæ curules duæ, ornatæ gemmis, in quibus sedibus sedebant Principes terrarum; Triumphantium capitibus imminebant Victoriæ alatæ. Diocletianus (ut cæteri antea) unâ fuit Corona ex lauro contentus, simili, & collega. Reges verò Persarum Tiaram, quâ uteban-

tur, tribus coronis exornabant, Currum sequebantur captivitate liberati, raso capite & pileati, dein Equites laureati.

§. 3. Ex his ambobus Triumphantium exemplis præter alia effulget, quod

I. Vita militaris pro conservanda sui Status Ratione sæpius agit novercam mendacem quàm matrem veracem, dum variâ linguæ fallacis blandiloquentiâ filiis sibi mancipatis plus boni adpromittat quàm allatum venit, prout inter cætera dispalescit ex intoleranda illa Percenni experti querelâ ad nonnullos cõmmilitones sibi velut concionabundo auscultantes: *Satis per tot annos ignaviâ peccatum, quod tricena aut quadragena stipendia senes, & plerique truncato ex vulneribus corpore, tolerant, ne dimissis quidem finem esse militiae sed apud vexillum retentos, alio vocabulo. Eosdem labores perferre ac si quis tot casus vitâ superaverit; trahi adhuc diversas in terras, ubi per nomen agrorum, uligines paludum, vel inœulta montium accipiant. Enimverò militiam ipsam gravem, infructuosam: denis in diem assibus animam & corpus aestimari. hinc vestem, arma, tentoria, hinc sævitiam Centurionum, & vacationes munerum redimi. at hercule verbera, & vulnera, duram hyemem, exercitas æstates, bellum atrox, aut sterilem pacem, sempiterna, nec aliud levamentum, quàm si certis sub L.L. militiae iniretur, ut singulos denarios mererent; sextus decimus*

mus stipendii annus finem adferret ; ne ultra sub vexillis tenerentur , sed iisdem in castris præmium pecunia solveretur &c. Gaudent equidem inter cætera milites talibus Privilegiis , ut neq; facilè torqueantur , neq; propter æs alienum in carcerem compingantur neq; propter *Civilis Juris* ignorantiam ullo damno afficiantur : veruntamen nemini commilitonum in castris exercituum hodiernorum Christianis indulgetur tantilla *propria* , ut aulit confiteri aut conqueri : *Multa onera imponuntur , nulla autem stipendia solvuntur.* Solveretur namque talia congemiscenti aut hiscenti ex tempore à carnificè Prætorii latrunculatorii castrènsi numeratâ & parata restionis moneta cannabinâ inter seditiosos ad Græcum π. Quippe tantopere Militia quamplurimum auctoritati suæ castrensi velificatur , ut gloriam Jehovæ & curâ Conscientiæ interim obliviscatur. Equidem olim sub *Licinio* Imperatore *Auxentius* Orthochristiani pectoris miles maluit zonam solvere quàm Baccho uvam ponere : Hodie autem comperias tales milites , qui audent effutire , se velle propter stipendia militare non tantum Turco , sed etiam Diabolo. Hinc qui sub exercitu contra cælum linguâ suâ malignâ peccat & se Orco mancipat , longè facilius veniam delictorum impetrat , quàm

qui vel contra minima quæque Martis officia nonnihil vel dictis vel factis attentat. Dixi, *Civilis Juris*, non autem, *Militaris*. Militare enim Prætorium est tam rigorosum, ut de Castrensi Bellici Juris Corpore ferè dicas quod olim dicebatur de rigorosissimis Draconis Legibus: *Non sunt conscriptæ scriptorio atramento, sed sanguine humano*. Quippe jamdudum multi ignorantia fratres tales ex copiis ad patibulum condemnantur, qualibus ne unus quidem Bellici Juris Articulus unquam fuit prælectus. O miseram miserrimorum mancipiorum vitam! Atenim talis ἀλλοπερίστασις aliquantillâ Libertatis umbra in Militia ferrea videtur gaudere, qualis sic abuti campo callet, ut more dipsychorum Cosmopolitarum palatino oculis videntibus cæcutiat, contra conscientiam conticeat, & abblandiente procantis oris linguâ talis Grammaticus mirificus evadat, qualis omnem Casum Rectum transformet in Obliquum & omnem Obliquum in Rectum, contra illud Prophetæ Es. 5. v. 20. *Vae dicentibus de Malo Bonum esse, & de Bono, Malum; statuentibusque Caliginem pro Luce, & Lucem pro Caligine, & Amarum pro Dulci, & Dulce pro Amaro*. Cujus autem Ulyssis Machiavellici auris ad isthoc Prophetici præconii tonitru pœnitentiale jamdudum obsurdescit

scit & in leproso perversitatis suæ malignæ sinu exhilarescit, ille sat prodit; Se æmulari tales Cacodæmones, quales à Tertulliano sic effinguntur per scorpiones: *Tot venena, quot ingenia; tot pernicies, quot & species; tot dolores, quot & colores; unus omnium violentiæ gestus de cauda nocere.*

Nocentia namque talia animalia ex suis cognoscuntur fructibus, dum induunt vel personam Judaicorum Rabinorum, qui Eccl. 9. v. 4. scribunt יָבִיחַ & legunt יָחַב; vel personam talium è Liligero Regno Magistrorum de qualibus Itali *μαρτυρία ζορτα*: *l. Francesi non dicono come vogliono fare, non leggono come scrivono, non cantano, come notano; vel denique personam talium Mortalium exitialium de qualibus Lutherus olim dixit: Was ist die Welt anders denn die leydige Helle / vndt des Teuffels Reich / da nichts anders ist dann Unwissenheit vndt Verachtung Gottes / Liegen / Frieren / Geizen / Fressen / Sauffen / Huren / Schlagen / Morden? Dann so gehets in der Welt; wo man Schwarz sagt / daß man Weiß verstehen muß / wer anders vnbetrogen vndt unbelogen wil von den Leuten kommen. Da ist weder Liebe noch Treue / keiner ist vor dem andern sicher; vor den Freunden muß man sich eben also well besorgen als für den Feinden / vndt zu weilen mehr. Also regiert vndt führt der*

Teuffel die Welt. Qualis namquē Rex, talis Grex, qualis pater, tales filii, Johann. 8. v. 44. Ignēs fatui cognoscuntur ex vagis flammis, vulpes ex oblonga cauda, histrix ex aculeis, lupus ex pilis, falco ex adunco rostro & crocodili ex lacrymis, juxta illud Poëtæ de Veneribus:

Ut plorent, oculos erudiere suos;

Quicumque verò Mundum cadaverosum ex mortuis mendaciorum & homicidiorum Phlegethontæorum fructibus non cognoscet, hic commortuus frustra Christum præmonentem audiet: *Cavete ab hominibus*; non talibus raris bonis, quales tanquam palmites vivi vivæ illi viti Christo sunt inoculati aut ad imaginem Dei renovati, sed talibus frequentibus malis, quales longævi summo zelo pro *Ventre suo Deo* inhiant & litant illi infernali sacræ Triadi, de qua jamdudum sic vaticinatur vates:

*Ambitiosus Honos, & Opes, & Fæda Voluptas,
Hæc Tria pro Trino Numine Mundus habet.*

Habet quidem Mundus tam in Historia sacra quàm profana non pauca punitæ graviter Idololatriæ exempla; attamen non recordatur illud Oecolampadii in Dan. 5. §. 19. *Graviss peccant, qui aliorum exemplis non emendantur.* Quid? quod Idololatria excludat Regno cælorum Gal. 5. v. 20. 21. & includat paludi æternorum tormentorum Apoc. 14. v. 10.

II. Monstrum monstro tam simile non est ullum quàm proditum à se Romanæ Monarchiæ ingeniū illi laudatæ à nobis supra c. 7. prodigiosæ Danielis Prophetæ Bestiæ Quartæ in nocturna sic visæ visione, ut se ostentaret *timendam terribilemque ac duram valdè, cui dentes ferrei erant magni, quibus comedeat, & comminuebat, ac reliquum pedibus suis conculcabat.* Quippe solus *Julius Cæsar* quinquagies collatis signis cum hostibus dimicasse & undecies centena ac nonaginta duo millia hominum in præliis interemisse memoratur. Quod si cæteras funestiores strages sub *Octavio Augusto, Tiberio Nerone, Cajo Caligula, Tiberio Claudio Druso, Nerone Claudio, Servio Sulpitio, M. Salvio Othone, Aulo Vitellio, Vespasiano* & reliquis Imperatoribus in *Germania, Hispania, Gallia, Britannia* & alibi gentium editas numerando percenserem, forsitan mihi eandem exprimeret necessitas confessionem, quam olim sic expressit Poëtæ :

Tempore deficiat, Tragicos si persequar ignes;

Vixque meus capiet nomina nuda liber.

Liber autem laudati *Danielis* Propheticus neque se neque alium quenquam super illis jam in medium allatis unquam fefellit, quæ de uterina Romanæ Monarchiæ indole sic perlegenda & relegenda reliquit : *Reliquum pedibus suis conculcabat.* Conculca-

bat enim provincias ac urbes, quarum incolae sibi socios aut vectigales adsciscere nolebat, ita sub pedibus suis omnes, ut eas popularetur, exspoliaret, incenderet, solo adæquaret. Hinc Bello magis magisque *Status Belgii* hujus *Reformati* florentissimus floret; Romanus verò eodem jamdudum emasculatur, enervatur, emedullatur, depauperatur, pessundatur. Quia Illustrissima hujus Hepteparchiæ Potentissimæ Concordia per electos Proceres suos jacto totius Reip. fundamento amaranthino hæc quatuor sic superstruxit columnas cardinales, *Religionem Orthodoxam*, *Politiam Aristocraticam*, *Administrationem Bellicam & Forensē Justitiā*, ut inter illos sol hodiernus collustret *Optimates* præstantiā sapientiæ aureos, *Mercatores* vi opum argenteos, *Opifices* artificio æneos, *Agricolæ* industriā stanneos & *Milites* robore animi ferreos. Romanus autem immisericors nesciebat condiscere, quod propter *Injustitiā transferuntur vel exscinduntur Regna*. Hinc de isthoc notum est illud Livii super Albæ ruderibus sic lib. I. differentis: *Egressis Urbem Albanis Romanus passim publica privataque omnia recta adæquat solo, unâque hora quadringentorum annorum opus, quibus Alba steterat, excidio atque ruinis dedit, juxta illud Appiani Alexandrini: Μείγῃ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐπὶ, ὅσους*

ἀντιπαραστήσει. Enimverò

Cernimus exemplis oppida posse mori.

Notum quoque est ex Eiusdem dec. 5. lib. 5. ubi de Æmilio sic narrat : Paulus benignè legatis dimissis , transgressus Strymonem , mille passuum ab Amphipoli castra posuit : inde profectus Pellam quinto die pervenit. Prætergressus urbem ad Spelæum (quod vocant) biduum moratus , P. Nasicam & Q. Maximum filium cum parte copiarum ad depopulandos Illyrios , qui Persea juverant bello , misit , iussos ad Oricum sibi occurrere. Ipse Epirum petens quintis decimis castris Passaronem pervenit. Haud procul inde Anicii castra aberant ; ad quem literis missis , ne quid ad ea quæ fierent , moveretur : Senatum prædam Epiri civitatum , quæ ad Persea defecissent , exercitui dedisse. Summissis Centurionibus in singulas urbes , qui se dicerent ad præsidia deducenda venisse , ut liberi Epirotæ sicut Macedones essent , denos Principes ex singulis evocavit Civitatibus. Quibus cum denunciasset , ut aurum atque argentum in publicum proferretur , per omnes Civitates cohortes dimisit. ante in ultiores quàm in propiores profecti , ut uno die in omnes perveniretur. Edita Tribunis Centurionibusque erant quæ agerentur ; mane omne aurum argentumque collatum : horâ quartâ signum ad diripiendas urbes datum est militibus : tantaque præda fuit , ut in equitem CCCC denarii , peditibus ducenti dividerentur , centum quinquaginta millia capitum

humanorum abducerentur. Muri deinde direptarum urbium diruti sunt : ea fuere Oppida circa LXX. vendita præda omnium. de ea summa militi numeratum est. Est itaque quavis talpâ cæcior , qui ex conspectis talium ungularum undiq; & undiq; cuncta pessundantium vestigiis dentatissimam Monarchicæ Bestiæ Romanæ rapacis ac voracis indolem igni ferroque per Africam , Asiam & Europam longè latèque grassantem non cognoscit , cujus caput ab abblandiente Martiale salutatur

Terrarum Dea gentiumque Roma ,

Cui par est nihil , & nihil secundum.

Secundùm veriore[m] enim laudati Danielis vatis visionem Romani non erant nisi Pessima omnium Bestia talis, ut videnti præ horrore caligarent oculi illisque nox tristificæ imaginis atra offunderetur haud secus atque illi qui de sua passione apud Poëtam sic confitetur :

Obstupui , steteruntque comæ , & vox faucibus hæsit.

Erat enim Bestia , sed sine nomine , eo quod *sevitia* omnes alios Tyrannos superet ac excellat , ut inquit Oecolampadius super Dan. 7. „ S. Post hoc. fol. 82. sic amplificans : „ Minus *sevitie* est in leone , minus *insidiarum* in „ urso , minus *simulationum* in pardo , sed quan- „ tum auro , argento & ære deterius est ferrum , „ tan-

„ tantò cunctis bestiis hæc est nocentior, & planè
 „ incomparabilis. Dixerit quispiam: Annon
 „ multa virtute præditi fuerunt Catones, Sci-
 „ piones, Marcelli, Trajani? Laudati sunt
 „ in sua gente, non tamen paucorum virtus, mul-
 „ torum abluit ignominiam. Vide magis, quantâ
 „ Tyrannide totum Orbem presserint. Nonne &
 „ Constantini & Theodosii & Henrici, & alii
 „ laudati Imperatores fuerunt? Et in Pontificum
 „ Romanorum fastigio nonne etiam admirabiles
 „ viri quidam? Sed qui præcesserunt? qui etiam
 „ sequuntur? Stante adhuc Græcorum Regno nec
 „ dum pessimè habebat Roma, & erant avita-
 „ rum virtutum seminaria, quamvis etiam tunc
 „ innumeris calamitatibus orbem involvebat cum
 „ sua pollutissima Justitia. Sed qualis fuerit sub
 „ Syllâ, Mariis, Sertoriis, Juliis, Tiberiis ac
 „ Neronibus, dicant domestici illorum Scriptores,
 „ testentur Satyrici viri admodum graves. Fidem
 „ mereatur D. Paulus Romanis scribens & inter
 „ cætera attestans; Ipsos fuisse oppletos omni
 „ Injustitiâ, Malitiâ, Avaritia, Invidiâ &c.
 „ &c. &c. Quàm benè meruerunt de Orbe Cras-
 „ sus Parthos invadens, Pompejus Asiam, Julius
 „ Germaniam, ac Gallias? Quæ est illa gloriatio,
 „ Optare, omnem Populum Romanum unam
 „ habere cervicem! se vivo totum Orbem per-
 „ ire? quales Imperatorum scilicet auditæ
 „ voces. Quid tutum, ubi in deliciis est videre pa-
 „ triam ardentem, scrutari ferro materna vi-
 „ scera,

„scera , habere venenorum thesauros , quæ mare
 „ nondiluat ? Habere tot bonorum virorum no-
 „ mina ad eadem partim apertam , partim occul-
 „ tam conscripta ? Talis erat hæc Bestia Apo-
 „ stolorum temporibus. Non satis est illi de-
 „ vorare , nisi & comminuat , & quibus ipsa frui
 „ nequit , invidens cæteris , pedibus conculcet. Con-
 „ similia similis ferè sibi semper & ubiq; au-
 „ tor idem quoq; conscribit ad Dan. 2. §. 40.
 fol. 27. Quartum Regnum Monarchicum per
 tibus fereas significatum esse Romanum.
 Verba autem ipsius ipsissima sic sonant
 „ superioribusque consonant : Porro videbi-
 „ mus , quomodo omnia Romano Regno aptissime
 „ quadrent. Dicit enim de hoc Regno , primùm
 „ quod tanquam ferrum sit domiturum omnia :
 „ deinde , quod inter se sit futurum divisum :
 „ tertio quod sanguinis & affinitatis vincula non
 „ sit curaturum : quarto , quod gravissimis cla-
 „ dibus etiam sit afficiendum ; postremùm quod
 „ nihilominus in sua fragilitate diu duraturum.
 „ Verè ferreum Regnum Romanorum.
 „ Quid enim ab illis tutum fuit ? Quas Provin-
 „ cias non sunt deprædati ? Quam terram non im-
 „ plerunt sanguine ? Quid integrum reliquerunt ?
 „ Quid non contuderunt ? Pauca quedam Regna
 „ Regum liberalitate obtinuerunt , ut ab Attalo
 „ Pergameno quedam in Asia , à Ptolomæo
 „ Cyrenaicam & Pentapolitanam , à Boccho
 „ Numidiam , à Juba Mauritaniam. Reliquas

„ terras gladio vendicârunt. Longum esset com-
 „ memorare, quid tres illi, Crassus, Pompe-
 „ jus, & Julius negotii Mundo fecerint, ut
 „ prætereantur, quantum sub Regibus & Consu-
 „ libus grassatum in vicinas Regiones & proximos
 „ Principes. Et quibus bello pepercerunt, eos post-
 „ ea per avarissimos & iniquissimos Præsides gra-
 „ viter expilarunt & miris exactionibus divexâ-
 „ runt. Nam qui in Romæ medietate tantum
 „ sanguinis exhausserunt, quibusnam subditis pe-
 „ percissent? Et ad §. 41. Et quod videbas
 „ pedes ac digitos partim figulinos, &
 „ partim ferreos. Divisum hoc Regnum fore
 „ dicit, & in seipso dissidere. A fratricidio cœ-
 „ pit. In hoc Reges à Consulibus ejecti. Grac-
 „ chi, Saturnini, Drusi in Senatores & nobiles
 „ insurrexerunt. Socii urbicis, & quod amplius,
 „ servi ac gladiatores Dominis terribiles fuerunt.
 „ Bellis laboratum est Intestinis plus quàm Civili-
 „ bus. Ut transeamus, Catilinas, Marios,
 „ Syllas, Cinna & Sertorios, in ipso Mo-
 „ narchiæ exordio, quid funestius Pompeji ac
 „ Cæsaris conflictu, Oriente & Occidente inter
 „ se concurrente? Quod Regnum unquam ita di-
 „ visum fuit? quam calamitatem excepit Octa-
 „ viani & Antonii furor bellicus? Ut videas
 „ ex dissidiis & bellis intestinis Romanum Re-
 „ gnum describi, mox ab initio, quod Scriptura
 „ magis respicit, quamvis si etiam ad posteriora
 „ tempora spectaris, invenies nihil seditiosius, nihil
 „ pugna-

„pugnacius, ut pro miraculo ponas illius du-
 „rationem: *Quotusquisque enim Imperatorum*
 „*in Senatum non sevit hostiliter? Quam pauci*
 „*ex arbitrio illius regnârunt? Ibidemque post*
 „*illa: Et de planta ferrea. Videbas ma-*
 „*gnum Miraculum, quod Regnum ita in se*
 „*divisum, & partim fictile, tanto tempore*
 „*consistat ac duret. Esto testei pedes sint, ni-*
 „*hilominus planta ferrea est, & in maximis*
 „*calamitatibus consistit & diuturna est. Quia*
 „*enim sæpè victi, iterum sæpè triumphârunt,*
 „*sæpè ad ultimam desperationem deducti, ite-*
 „*rum respirarunt Romani, satis declarârunt se*
 „*partim fictiles, partim ferreos, ob ancipites*
 „*eventus. Repete enim res illorum ab initio. Mul-*
 „*tos præclaros Triumphos egere, sed &*
 „*multas Clades acceperere. Ferè semper pa-*
 „*tuerunt Janifores. Sabini in medium forum*
 „*proruperunt. Senones solum Capitolium su-*
 „*perstes reliquerunt. Cives exules cum capti-*
 „*vis servis etiam Capitolium exusserunt. Tre-*
 „*centos Fabios uno die apud Cremeram perdidere*
 „*Veientes. Fabii Consulis cladem novit*
 „*Allia. Apud Fureas Caudinas à Samnitibus*
 „*ignominia singulari notati sunt. Molestus fuit*
 „*Pyrrhus Epirota: at multò molestior Hanni-*
 „*bal. Apber. Sciunt hoc Thrasymentus, & Can-*
 „*nae. Non parum Romani sanguinis effuderunt*
 „*Macedones: neque his sequiores fuerunt*
 „*Cymbri ac Teuthones. Legiones in Assyria*
 „Craf-

„Crassus, in Germania Varrus amittit. Nihilominus & sic mansit Orbis Caput Roma. Ibi denique post hæc & quod videbas fer-
 „rum fol. 28. contra Polychronium de Romanis asserit; quod tam atroci ambitione
 „inflammati erant ad belligerandum, ut nec san-
 „guini, nec affinitati reverentiam habeant. Dicit enim, nibili habitas affinitates quæ inter illos
 „intercedebant, sed futuros planè αἰσργας. Vide enim, ut Romulus, interfecto Numitore avo
 „& Remo fratre, civitatem consecrârit. Vide ut Sabinas rapuerint, & cum patribus bellum
 „gesserint. Vide absolutum Horatium sororici-
 „dam. Vide severitatem Bruti Consulum pri-
 „mi, qui duos filios, reos, virgibus cæsos securi per-
 „cussit, quasi in Urbe Reges revocari voluerint.
 „Sed illis utpote ad secula de quibus Propheta loquitur nihil attinentibus, omissis, Mo-
 „narchas Julium & Augustum consideremus. Pompejus Juliam Cæsaris filiam, Anto-
 „nius Octaviam Augusti sororem uxorem ha-
 „buit, & uterque à socero è medio sublatus est. Verè seculum ἐλοσιδηρὺν, quod ut Apostolus Romanis verè scribit, proferebat præter
 cæteros non nisi Θεοσυγαῖς, κατελάλας, ὑπερ-
 σαῖς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφίπρεταῖς κακῶν,
 αἰσιώετες, αἰσιωθίτες, αἰσργας, ἀπρόδους, ἀνε-
 λιήμονας, usque adeò uti nequitia vincere viderentur luscum illum Pœnorum Du-
 cem Hannibalem; quippe qui hostem quem
 aperto

aperto Marte superare nequibat, operta arte aggrediebatur; contra ac generosior ille *Alexander M.* sapiebat, qui ab omni ferè Victoria furtiva tali abhorrebat, qualis *Philippo* patri non semel complacuerat. Quid quæris? Ego, salva aliorum quorumcumque fide, crediderim, *Hannibalem* nunquam ulla ex parte sive vivum, sive defunctum, in antiqua historia malè fuisse auditurum, si modò tam accuratè victorias suas famosas prosequi usque in Romanum Capitolium triumphale conscivisset, quàm illas consequi dextrè in præliis secundis calluisset, juxta illud vatis:

Summam semper amat Victoria Martia curam.

Curam namque magnam requirebat illa Victoria, quam ipse eo die reportavit, quo *Titum Sempronium* Romanorum Consulem apud *Trebian* Italiæ fluvium in Gallia Cisalpina profligavit. Curam majorem exigebat illa Victoria, quâ gaudebat, simulatque *Flaminium* ad *Thrasymenum* lacum in agro Perusino fuderat, cæsis 15000. Romanorum. Curam denique maximam poscebat illa Victoria, quâ ad Cannas Apuliæ vicum Consules illos ambos Romanorum recens creatos *Paulum Æmylum* & *Terentium Varronem* sic devicerat, ut ad 40000. peditum & 2000. supra 700. equites commemorentur cæsa & è manubiis à
Victo-

Victore Carthaginem $3\frac{1}{2}$ modii annulorum transmissi. Quippe ita vindex Divinæ providentiæ Oculus invisa unius gentis superbæ opulentiâ solet medicari notoriam depressæ alterius inopiam tanquam aureo emplastro. Maro equidem suis quoque Mæcenatibus Romanis sic supparasitatur:

*His ego nec metas rerum, nec tempora pono,
Imperium sine fine dedi.*

Dedit tamen liberior ac verior ille vates Venusinus *Horatius* indomito Bestiæ hujus impotentis ingenio fatales frenos tales: *En suis & ipsa Roma viribus ruit.* Ruina namque hujus Bestiæ fuit anno ab Urbe condita clo III. cum *Decius XXVI.* Imperator unâ cum filio suo cæsus est à Gothis, à quibus Imperium postea deletum adeò fuit sub *Athalarico* commemorato, *Genferico*, *Odoacre Herulo* & aliis barbaris immanissimisque gentibus usque ad *Caroli M.* ætatem, ut vel Romam in Roma requisivisses, pro ut ferè plerique Scriptorum hariolari auint ex hujusmodi Cabala Sibyllina:

P	————	100
Ω	————	800
M	————	40
H	————	8

Summa 948 Annorum;
Quibus à jacto Urbis fundamento elapsis,
fata-

fatalem Eidem Terminum exstitisse, jam-
 dudum præfagiunt, dum LV. annos annis
 istis additis addunt. Addo quod in Atlan-
 tibus Cosmographicis comperias, quem-
 admodum oculatissima Divinæ Providen-
 tiæ dextra insatiabili Romanæ Bestiæ do-
 minatrici ex tribus Mundi partibus tales
 limitaneos finium regundorum terminos
 constituerit, ut *ad Occidentem* olim sortire-
 tur Imperii sui Terminum extremitatem
 Hispaniæ; Euphratem, Taurum & Ar-
 meniam *ad Orientem*; Rhenum & Danu-
 bium *ad Septentrionem*; Æthiopiam verò *ad*
Austrum, juxta illud Pomponii Læti lib. 2.
 Rom. hist. sub Rubr. Magnitudo Imperii
 Romani: *Ab Ortu usque ad Indos propagati*
Imperii fines: non Euphrates, non Tygris vetue-
re, non superbæ Regum Persarum minæ; à Me-
ridie Æthiopes per Legatos adcersere, ab Aquilone
barbaræ fereque nationes Sarmatarum domitæ;
ab Occaso Gensoriacus Oceanus admirabilis, Vi-
ctoriæ testis est, simul & Britannicus. Igitur toto
terrarum Orbe undique Romana arma illustres vi-
ctorias adsecuta, sociis lætitiâ præbuere; rebelli-
bus metum terroremque pugnare cupientibus. Por-
ro Persæ armis Rom. cedere confessi intra positos
Terminos se tenuerunt. Post tot Victorias Maxi-
mus Triumphus ab Senatu decretus, & inclita
cognomina Principibus indita ab devictis populis.
 Populos igitur nostri bellatores Christia-
 norum

norum hodierni (qui facilè pro ingenio
 suo Martio arma sumunt, finesque suos,
 summoventes primò, mox etiam inferen-
 tes bella, defendunt, ut cum magno illo
 Homeri *Achille* Τιμὴν μεγάλην καὶ κῦδος con-
 sequantur) sic terra marique devincant,
 ut in Processibus Militiæ Maozinicæ Exse-
 quutivis antiquam illam Romanam Be-
 stiam bellatricem nunquam æmulentur,
 sed semper rapinas, incendia, fratricidia
 & excidia abominentur, & (antequam
 sanguinolento prælio dimicatum abeant
 cum fratribus, quos sibi Conquæstoribus
 plærumque non nisi propter unum atque
 alterum Pronomen ex amicis fecerunt ho-
 stes, juxta illud Chrysostomi tom. 3. de
Philogono Episcopo differentis : ΜΕΥΜ
 ac ΤΥΥΜ frigidum illud verbum, & quic-
 quid est Malorum, in vitam nostram invehit, &
 innumera bella gignit) dextrè cum omnibus
 Novis in Christo Jesu Creaturis Angeli-
 cum illud Exercitus cœlestis Canticum
 cantando modulentur : Δόξα εὖ ὑψίστης Θεῷ,
 καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, εὖ ἀνθρώποις εὐδοκία. Quod si
 quis vel à volucris cœli vel à conspira-
 tionibus hostilis intestini Adami sui senis
 subtilibus persuasus fuerit; Se sic esse ad
 pugnandum natum & educatum, ut à pu-
 gnando nequeat dissuaderi, consuasor ego
 huic ingenio pugnaci ero ad tale præno-
 bile

bile pugnandi genus, de quali Ecclesia Triumphans sic alloqui quodvis Ecclesiæ Militantis membrum videtur: *Toto cælo erras, si viam ad cælum aliam ab illâ Regiâ quæritas, quam Christus Imperator noster Crucifixus & Dux præviis suo ipsius sanguine signavit, cujus nobilissimis vestigiis calcandis Nos tantisper inhæsimus, dum jejunando, vigilando, orando, laborando, tolerando, perstando, pugnando & superando ad nostras Triumphales speratæ immortalitatis beatæ coronas huc pervenimus. Pervenietis itaque huc Tu & reliqui Vos, si Fide patiente, Dilectione fervente & Spe vivente sub victorioso sanctæ Crucis labaro perseveranter secuti fueritis Nos, posteaquam bene cœperitis, juxta illud Cypriani: Voluntatem vicisse voluptas est maxima, nec ulla major est Victoria, quàm quæ de Cupiditatibus refertur. Cæterùm qui primo tempore non cœperit velle resistere, incipiet sequenti nec velle nec posse, ut inquit Eusebius Emislenus, secundùm vetus illud Monostichon Trochaicum de animo Dei æmulatore:*

Perfectissimus vir est, qui affectione haud vincitur.

Vinci namque vix ac ne vix quidem potest qui auscultat *Augustini* sic commonenti: *Summa Religionis est imitari eum quem colis; juxta illud Platonis è libro naturæ: Perfectio hominis consistit in imitatione Dei. Deo igitur*

πᾶλα

παλαμαίῳ (qui salutatur **אֶרְךָ אֵפִי**)

Exod. 34. v. 6. ut ipsius imitatores evadamus) vindictam omnem privatam committamus.

III. Romana Monarchia (cujus fundamenta jecit *Romulus* anno IV. Olympiadis VI. ex A. D. XI. Cal. Maij, quem natalem Romæ diem *Parilia* appellarunt, teste *Goltzio* in fastis Magistratum & Triumphorum Romanorum) erat talis sagax & tenax Bestia, qualis sic ex alterius incommodis commoda comparare sua perdidicerat, ut extra Italiam mallet exercitui suo in sede belli ex alieno gazophylacio exspoliato persolvere stipendia, quàm ex communi metropolis suæ ærario. Quicumque igitur hanc Bestiam nondum cognoscit, cognoscat sic eam ex capite:

R. adix O mniū M alorum A varitia.

1. Tim. 6. v. 10.

Avaritia autem (cujus possessorem idolatricum *Cyprianus* apud *Defensorem* c. 25. scintill. fol. 86. comparat *Inferno* voraginoso qui est helluo tam inextinguibilis, ut nihil supra) præter cætera est Characterum unus idemque propemodum præcipuus, quo à Christo distinguitur & inter noscitur Antichristus. Antichristum autem *Hieronymus* descripturus ait: Ne putemus
juxta

juxta quorundam opinionem vel Diabolum vel
 Daemonem, sed unum ex hominibus, in quo totus
 Satan habitaturus sit corporaliter. At, sub-
 scribente Oecolampadio ad Dan. 7. §. 8. fol.
 84. Regnum quodam rectius acceperis ac Ty-
 „rannidem Christo adversariam, sicut & cæ-
 „tera Cornua & feræ in singulos homines
 „referuntur, qui mos est apud Prophetas,
 „ut per unum hominem totum Regnum
 „cum successoribus significant. Itaque Johannes
 „Euangelista illum nobis sic annunciat in prima
 „epistola: Sicut audistis quod Antichristus
 „venit, etiam nunc Antichristi multi facti
 „sunt, è nobis profecti sunt, & non erant
 „ex nobis. Igitur domesticus quidam hostis
 „est, & ut Paulus ait, in Templo Dei sedet,
 „& postea indicabitur. Hinc licet cognosce-
 „re, X. Cornua magis ad gentilem impietatem
 „pertinere & ad eos, qui non sub sanctæ nostræ
 „Religionis prætextu, populum Dei impu-
 „gnant, etiamsi in hoc aliqua ex parte Anti-
 „christo militent: Antichristum verò ex
 „nostris prodire, quasi in Christi nomine
 „Christum oppugnare, Johannes Apoc. 13. ubi
 „de Bestia X. Cornuum locutus, subjungit:
 „Et vidi aliam Bestiam descendantem è
 „terra, & habebat 2. Cornua similia Agni,
 „& loquebatur sicut Draco, & Potesta-
 „tem prioris Bestiæ omnem facit in con-
 „spectu ejus. Per hanc Feram intelligo An-
 „tichri-

„ tichristum , & Potestatem illam sævissi-
 „ mam , quæ inter illa X. Cornua exoritur , &
 „ etiam ipsa 2. Cornua , hoc est , potentissi-
 „ ma Regna habet dum increfcit. Nam & Ma-
 „ humetus in Asia , & Africa , & Pseudo-
 „ propheta quidam ac Pseudoëpiscopi in Europa ,
 „ summam Potestatem consequuti sunt , non
 „ inferiorem eâ quæ in X. Cornibus , quæ lo-
 „ qui non ausim , nisi ante oculos res posita esset.
 „ Et quamvis utrumque Cornu , omnes Anti-
 „ christi numeros impleat , utrumque tamen
 „ expectat venturum quendam commen-
 „ titium Christum. Mahumetes enim in suo
 „ AlKorano dicit venturum Christum , quia
 „ Antichristum illum occidat. Idem fatentur
 „ & Papisticæ scholæ , interim hoc prætextu
 „ ne revelentur ipsi satagentes. Et pag. 85.
 „ Parva initia fuere Pseudoprophetarum. Hera-
 „ clio enim imperante in Oriente , deficientibus
 „ nunc illis , nunc aliis Provinciis : & Phoca
 „ in Occidente infelicius gubernante , & nec Ita-
 „ liam integram possidente , Mahumetes Arabs
 „ Nestorianus factus , dein novæ sectæ ac
 „ Legis autor , humillimi exordii , gloriatus se
 „ esse æterni Dei Prophetam , multos Asiæ
 „ & Africæ populos sibi jungit , Sarracenos
 „ illos cognominans , & non multò post etiam Per-
 „ sas occupat. Eodem tempore Roma , consen-
 „ tiente Phocâ , facit se Caput Omnium Ec-
 „ clesiarum , ex pauperibus Monachis distissimè

„ Abbates evadunt , ex Episcopis Populorum
 „ Principes , dum Gothi, Longobardi, Hunni, &
 „ aliæ externæ gentes Regna obterunt , & Romam
 „ ipsam vastant : inde lucrum facit Pontifex ,
 „ & nunc ad Gallos , nunc ad Germanos confu-
 „ git , & cum omnibus ita egit , ut Terrenum
 „ Principatum & Imperii conferendi Jus
 „ paulatim sibi vendicârit , metuendusque fa-
 „ ctus sit Imperatoribus. Et paulò post de con-
 „ ditionibus & notis Antichristi : Inter X.
 „ Cornua suppullulat Parvum Cornu , etiam
 „ Ipsum Bicornis fera. Quis tales successores
 „ Petri suspicatus esset ? Jam de sola Potentia
 „ loquor. Quis Mahumeto tantum Domi-
 „ nium polliceri ausus fuisset ? Erant parvi po-
 „ tentatus , hodiè Potentissimis metuendi.
 „ Secundò dicit ; Hoc Cornu adscendere in-
 „ ter alia, seu, ut Angelus exponit, Regem hunc
 „ majorem prioribus. Cui Turcicam Poten-
 „ tiam conferes ? Cui Papisticam Pompam
 „ comparabis ? Quot Cardinales , Episcopi , Ab-
 „ bates , Prælati , Clerici , Monachi , Notarii ,
 „ Doctores , in nomen Papæ jurarunt ? Tertiò
 „ dicit ; Tria de Cornibus primis evulsa &
 „ cecidisse , quod Angelus exponit , Tres Re-
 „ ges humiliatos ; Humiliationem pro Evul-
 „ sione ac Ruina ponens , ne penitus sublato
 „ suspiceris. Polychronius iterum cum suo Por-
 „ phyrio de Antiocho exponens , quod ab Asia
 „ progressus , cepit Persas , Ægyptios & Ju-
 „ dæos ;

„ dæos; sed in solitum impingens lapidem, ea
 „ quæ Quartæ Bestiæ sunt, in Tertiam reji-
 „ cit. Chiliastræ & qui Commentitium il-
 „ lum expectant Antichristum, occasionem su-
 „ mentes ex XI. cap. seq. Tria illa Cornua
 „ exponunt de Ægypto, Lydia & Æthiopia
 „ quæ Antichristo servituræ sunt. Rab. Levi
 „ in hoc prudentius interpretatur, quod
 „ Numeri religione non constringitur, sed per
 „ Tres Reges, multos intelligit, non in sola
 „ Triade subsistens, alioquin impius & va-
 „ nus, qui Christianis Imperatoribus Blas-
 „ phemias & Tyrannidem adscribit. Rab.
 „ Saadiah in hoc multò oculatior, Ismaë-
 „ litarum Regno, hoc est, Mahumetico
 „ verè Antichristiano, illa convenire vidit; qui
 „ etiam Regna prædicta pleraque occupavit.
 „ Quin & Papam Romanum Triplex illa Co-
 „ rona infamat, quasi prodens, illum esse
 „ Trium Regum Humiliatorem, quam ta-
 „ men adultores illius, ut ipsum Deum fa-
 „ ciant, Potentiæ in Cælo, Terraque &
 „ Inferis symbolum esse palam dicunt. Jam si
 „ transferre Imperium ex Oriente in Oc-
 „ cidentem, ex Gallia in Germanos, &
 „ contra, non est Humiliare Reges; audire
 „ velim, quid in hac re illi non conveniat. In A-
 „ pocalypsi Potestas Antichristi perquam obscu-
 „ re, & ut ita dicam, Σφικτὸς proponitur:
 „ quem nodum hoc loco dissolvere non inoppor-

„*tunum fuerit. De Bestia X. Cornuum (quæ*
 „*juxta hunc Prophetam Romanum Regnum*
 „*est)* dicit unum de Capitibus ejus quasi
 „occisum in Mortem & plagam Mortis
 „curatam fuisse. *Quid sibi vult, Unum de*
 „*Capitibus quasi occidi? Nonne hic Tria*
 „*cornua evelluntur? Ubique Romanæ Mo-*
 „*narchiæ Scriptura dicitur & Divisionem*
 „*minatur, quam factam esse sole meridiano*
 „*clarius est. Meditatur igitur Bestia illa Re-*
 „*dintegrationem & plagæ hujus Curatio-*
 „*nem, unumque & Primum Caput, hoc*
 „*est, Monarchiam attollere. Sanatur autem*
 „*quodammodo in Antichristo, & Mahu-*
 „*meto & Papa. Uterque enim sibi Monar-*
 „*chiam quasi olim Augusto vindicare studet.*
 „*Papa enim se Caput Ecclesiæ, & ita Ca-*
 „*put Orbis putat; & Mahumetus se non*
 „*viliorem arbitratur. Mahumetus omnes Le-*
 „*gi suæ contradicentes occidi jubet, nisi Tribu-*
 „*ta solvant. Papa omnes suis Constitutioni-*
 „*bus non obtemperantes Anathematis fulmi-*
 „*ne percutit; unde Monarchiam palam exi-*
 „*gunt. Eapropter quæ ibi apud Johannem*
 „*subjunguntur, ad sequentia spectare censeo,*
 „*dum sese exponit, quod viderit aliam Bestiam*
 „*adscendentem de Terra, & habentem*
 „*2. Cornua Agni, & loquentem ut Draco-*
 „*nem. Subdit enim: Et Potestatem prio-*
 „*ris Bestiæ omnem facit in conspectu e-*
 „*jus,*

„jus, & facit Terram, & habitantes in
 „Ea adorare Bestiam Primam, cujus pla-
 „ga eis curata videbatur. *Videtis, ô Reges*
 „& Principes, *in conspectu vestro, vestram*
 „Potestatem, *quæ non est* Spiritualis, ar-
 „ripit & facit hæc Bestia, *dominatur, belli-*
 „geratur, *prædatur, strages facit, seque Mo-*
 „narchiam *haberi cupit. Vult enim in sese Pri-*
 „mam Bestiam, *id est, Monarchiam, quæ*
 „*in uno, id est, primo ex illis capitibus* Julio,
 „Augusto, Nerone, Trajano, & *similibus*
 „videbatur adorari, & sic plagam hujus
 „Bestiæ reparari. Septemcastrensis quidam
 „Turcarum olim captivus in libro de Turcarum
 „moribus c. 5. hunc locum Apoc. 13. expen-
 „dens probè advertit; Primam illam Be-
 „stiam esse Persecutionem sub Romanis
 „gentilibus, Cornuum Potentiâ armatis,
 „Diadematum Coronis & Pompâ orna-
 „tis, Caputum industriâ admirabilibus,
 „Armis Externis contra cultum Dei sæ-
 „vientem: Secundam autem illam Be-
 „stiam de Terra adscendentem, terribi-
 „liorem *reipsa quàm adspectu, etiam Armis*
 „Spiritualibus Divinum Cultum impu-
 „gnare, & ad *Antichristum spectare. Et*
 „*de his quidem ille benè disserit. Verùm Anti-*
 „christus *etiam* Cornutus est, & omnem
 „Potestatem Prioris Bestiæ facit: & Prior
 „Dolis ac Blasphemiis non carebat, & hæc

„ non est inermis. Porro cap. XVII. legimus ;
 „ Decem illos Reges & Cornua unum Con-
 „ silium habere , & Potestatem suam Bestiæ
 „ tradere. *Quem locum si cum priore confers ,*
 „ *videbis illum benè à nobis expensum.* In con-
 „ spectu sanè Regum , qui & ipsi *Impietatis*
 „ *Amici* sunt , & , ut *Psalmes ait* , adversus
 „ Dominum Christumque ejus , *Agnium*
 „ scilicet , *aciem parant.* Bestia igitur X.
 „ Cornuum *favet* Bicorni seu Cornu Parvu-
 „ lo , *suam Monarchiam , Mahumetis sectam*
 „ *Orientis Principes ; Papæ Blasphemias , Oc-*
 „ *cidentales Proceres approbant ac tutantur ;*
 „ *Belluamque Terrenam Marinâ adjuvant.*
 „ Est autem *Terrena Bestia , Antichristus &*
 „ *Pseudopropheta idem.* Post quod *μαρξ'δδξορ*
 „ subjungit : Sic Tres illi Reges & secundum Jo-
 „ hannem , X. Reges humiliantur , dum Unum
 „ Consilium habent , & Potentiam & Pote-
 „ statem suam tradunt Antichristo. Unde
 „ etiam Major Illi Autoritas præ Omnibus
 „ Cornibus & Potestatibus sociis. Et in cap.
 „ 8. §. 25. fol. 102. *Antichristum autem non*
 „ *pro una Persona accipimus , sed si cuiquam*
 „ *mortalium id nominis peculiariter convenit ,*
 „ *certè Mahometi vel Papæ cuiquam inter*
 „ *cæteros flagitiosissimo competet.* Et ibidem
 „ post pauca interjecta : *Mihi Antichristus*
 „ *est , quisquis è nobis egressus , & in loco Dei se-*
 „ *dens , nomen Dei blasphemat , Ecclesiamque*
 „ *Christi*

, *Christi persequitur, sive Romanus, sive Alexandrinus Episcopus sit.* O paraphrasin excellentissimam ! Excellentiore autem inter tales Spiritus (qualium familiam Hispani vocant *los Alumbrados*, cùm inter illos illud Apostolicum 1. Cor. 14. v. 30. quod in plerisque Synagogis aliis vulgò exulat, potissimum vigeat : *Quod si quid alii revelatum fuerit assidenti, prior taceat*) subministrari, ego impræsentiarum non indagabo, sed ad Mercurialem Harpocratis statuam aliquantisper respirabo & in via Christianæ parsimonie sancta regiaque è Jud. 9. v. 8 & seqqqqqqqq. vociferationem *Jothami* de tribu *Jerubbabalis* Allegoricam in vertice montis Gerizzimorum contra *Abimelechum* fratricidam ad Sichemitas ruminabo : *Aliquando iverunt Arbores ut crearent sibi Regem, dixeruntque Oliva: Regna super nos. Sed respondit eis Oliva: Cogerérne desistere cum Pinguedine mea Ego, per quam honorantur Deus & homines; ut irem vagatum propter alias Arbores? Tum dixerunt Arbores ficui: Veni Tu, regnatum super nos. Sed respondit eis Picus: Cogerérne desistere Ego cum Dulcedine mea, & cum reditu meo optimo; ut irem vagatum propter alias Arbores? Tum dixerunt Arbores Viti: Veni Tu, regnatum super nos. Sed respondit eis Vitis: Cogerérne desistere Ego cum Musto*

meo, quod lætificat Deum & homines; ut irem vagatum propter alias Arbores? Denique dixerunt Omnes Arbores Cynosbato: Veni Tu, regnatum super nos. Tum Cynosbatus respondit Arboribus: Si seriò Vos creatis Me in Regem, venite obtectum vos Umbrâ mea; sin minus, exeat Ignis ex Cynosbato, & absumat ipsas Libani Cedros. Muhammedonem quidem sibi in religiosum Conscientiarum suarum Regem cooptavit Natio Orientalis; Pontificem autem Maximum Tiberinum animabus suis præfecit Natio Occidentalis; quantum autem lucrificerint utraque, non tantum jam olim præmonstravit Paulus Apostolus 2. Thessal. 2. §. 10. 11. 12. sed etiam Johannes Theologus Apoc. 14. §. 10. 11. Uterque enim Pseudopropheta est talis Mercator Abbadonicus, qualis præter cætera membra præ se fert oculos hominis & duo cornua Agni, sed linguam Draconis & caudam scorpionis. O hypocritas hypocritarum vulpinos ac pantherinos! Amat quidem Pontifex Romanensium Animarum Maximus salutare *Servus servorum Dei*: Dei autem servis protestantibus, quotiescunque in eos involare potest, taliter servit, qualiter de nepotibus Herodianis ex tribu Cain Christus suis prædixit Joh. 16. vers. 2. *Veniet tempus quum quisquis vos interemerit, putet se Deo cultum*

tum præstare. Præstat autem in Hierarchico Bestiæ Antichristianæ bello inter atroces minas & truces carnificinas trucidari, quàm in hac vita perbreui cum illa Meretrice mercatrice mercari & post mortem ac resurrectionem cum illa ad æterna Diabolorum omnium tormenta condemnari. Nunquam enim Draconem adorabunt animæ istæ virginæ, quarum nomina verè inscripta sunt albo vitæ Agni. Agni quoque pedisequæ animæ susque deque habent terriculamenta Vaticanorum Deorum negantium, cum *Antipapistis* (quos per calumniam *Hæreticos* vocant) non tantum non disputandum, sed ne aures quidem eis accommodandas, ne rationem fidei suæ proferant. Hinc *Lutherus*, quæcunque alii Interpretes super Daniele in *Antiochum Epiphanem* detorquent, uberri-
mo verborum argumentosorum flumine in Regnum Pontificium retorquet. Retorsio autem hæc (quâ ὁφθαλμοφανερῶς demonstraverat; *Papatum non esse profeminatum è Dei celo, sed subortum è Diaboli inferno*) hypocriticam multorum cæco morbo laborantium Papalium animalium rationalium Patientiam ita læsit, anxit, ussit atque tor-
sit, ut in furem degenerarit & variis injuriis verbalibus vindicarit. Vindictam enim molitus est primipilus ille Pontificiæ mili-

tia Commilito *Cochleus* qui anno cdo lxxx. dentatam edidit chartam, quæ inscribitur *Sepriceps Lutherus, Ubique Sibi Suis Scriptis Contrarium*. Consimilium insaniarum falsarum est, quod olim contra eundem Reformatorem ad *Franciscum I.* Galliarum Regem *Ambrosius Catharinus* Politus sic scripsit: *Omnis qui solvit Jesum, est Antichristus. Lutherus autem Jesum solvit, dum summum summi nostri Hierarchæ Papæ Monarchiam Potestati Terrenæ subjicit. Ergo. O miserabilem Dialecticam! Dialectica enim pariliceret longè justius sic inferre: Dum totus antiquæ Ecclesiæ chorus inter cœnandum cantat:*

Sub diversis speciebus,
Signis tantum & non rebus,
Sumit unus, sumunt mille,
Tantum hic, quantum ille;

effrons Papa novus tanquam vulpes furax per fenestram Concilii illabitur & calicem, quem Laicis suffuratur, in avidum solorum Clericorum sinum insinuat, atque ita Jesum solvit. Ergo.

Denique apud *Bongum Bergomatem* in *Mysteriorum Arithmetico* libro (super *Apoc. 13. v. 18.* ubi exstat: *ὁδὲ ἡ σοφία ἐστὶν ὁ ἔχων τὸ νῦν, ψηφίζαντες τὸ ἀριθμὸν τῆ θηρῆς ἀριθμὸς γὰρ αἰδεσάμεν ἐστὶν, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξς'.*) sic legitur: *Itali quidam ausi sunt affirmare; hanc Prophetiam adimpletam in impio illo Martino Luthero, quod hujus numeri*

*meri in unum collati, conficiant 666. Dividunt
nim totum Alphabetum tres in Classes, quarum
prima tenet Vnitates; secunda Decades; tertia
Centurias.*

M — 30

A — 1

R — 80

T — 100

I — 9

N — 40

L — 20

U — 200

T — 100

E — 5

R — 80

A — 1

Facit 666

Sedenim

è

regione habebatur

hoc:

לולתר:

ל — 30

ל — 6

ל — 30

ת — 400

ר — 200

Facit 666

Verumenimverò hujusmodi vanitatis calu-
mniatricis Cabalistæ non videntur agere
candidè. Candidius autē agere videtur *Bro-
cardus*, qui Myſterium iſthoc Arithmeticum
ad *Paulum* I V. Pontificem Romanenſium
animarū Maximum non ſine redditā ratio-
ne probabili applicat. Candidiſſimè deni-
que omnium agere videtur candidiſſimus
ille Pontificiorum Theologus *Gagnejus*.

X 6

Hic

Hic enim noluit, quando ad istum Apoc. 13. locum explicandum pervenit, famam proximi cujuscipiam vel vivi vel defuncti honestam sugillare, sed maluit semetipsum abnegare. Habent enim sic idioma Græcum, cum Latinè reddentis verba: *Hic est Sapientia, qui habet intellectum, computet Numerum Bestiæ; Homini enim Numerus est. Quasi diceret; Nominari potest, Homini enim Numerus est, non Dei, cujus sapientiæ non est numerus; quanquam ille se Deum mentiatur. Et numerus ejus est. ΙΟC ΛΧVΙ. Ego sanè, qui sit iste Numerus, planè me ignorare fateor, & necdum eâ donatum sapientiâ, quæ reperire id possit. Possent, si modò vellent, omnes isti (qui nostra ætate prius Commentarios tam in cæteros Veteris Novique Fœderis codices Canonicos quàm in Genesin & Apocalypsin scribere connituntur, quàm ipsos ἑρμηνεύειν afflavit Flamen rectè interpretandi SS. Biblia ἑρμηνεύειν) in isthoc pectus Pontificæ animæ ingenuum tanquam in speculum tersum inspicere ad confusionem & emendationem sui usque. Tunc enim procul dubio tot Commentariis ἰδίαις ἐπιλύσεις Apocryphis (quos nihilominus *Divina Talenta & Editos ingeniorum suorum Partus* nuncupare non erubescunt) ipsi non omnia Bibliopolarum Europæorum plau-*

plaustro ita prægravarent, ut gemerent :
 sed à Spiritu Apostolorum principali com-
 memorato ita in omnem Veritatem Ca-
 tholicam ducerentur, ut à talibus calu-
 mniosis mendaciis omninò abhorrerent &
 abstinerent, qualium unum portentosum
 præter cætera *Didacus à Stella* sic suo Com-
 mentario in Luc. 10. tom. 2. pag. 8. col. 2.
 „ immiscere ausus est : *Hæresiarcha* ille Mar-
 „ tinus Lutherus cum ad Imp. Carolum V.
 „ (qui *Wormatiæ* erat) veniret, in plaustro de-
 „ aurato venit, famulis stipatus, maximo comi-
 „ tatu ; lyram & diversa Instrumentorum genera
 „ secum ferens. At Christus aliter prædicavit
 „ Evangelium, multò aliter suos discipulos mittit.
 „ Aut Lutherus errat, aut Christus decipitur.
 „ Sanctissimi Christi discipuli non in divitiis &
 „ delitiis viventes, sine sacculo, sine pera, sine
 „ pecuniis iter faciunt, Mundi illecebras & volu-
 „ ptates vincentes, jejuniis castigando corpus, vi-
 „ giliis instando, sanctissimam castitatem servando,
 „ nudi, afflicti, despecti, Crucis mortificationem
 „ suis corporibus gerentes, Ecclesiam Dei plantân-
 „ runt, suo sanguine illam irrigantes. Hic au-
 „ tem Lutherus opposito modo nobis Eam vult de-
 „ pingere, quæ cum sponsa sit Christi, ejus lacte &
 „ amplexibus nutrita ; luxuriis, voluptatibus &
 „ immunditiis Ipsam curat violare. Consimilia
 fere *Cornelius à Lapide* in *Calvinum Magnum*
 evomit. Sed quid faciamus hominibus, qui

alibi habere videntur duo cornua Agni benigni, alibi verò loquuntur verba Draconis maligni? Respondet nobis jamdudum Doctor Doctorum: *Sinite illos. Quia sunt cæci cæcorum Duces.* Duces autem hujusmodi cæci cæcitati suæ inveteratæ nullum magis præsentanium collyrium invenient, quàm quod à semetipsis petent, nisi ipsos meretrices liberi sui arbitrii vires, quibus niti solent, fallent. Quid quæris? Mihi non vacat hîc longum esse, sed præstat dulce aliquod dare Discursui nostro Panegyrico intervallum. Quippe ad dapes itur post inediam. *Musæ* namque sua sibi honesta laxamenta quæritant atque *Gratiis* in suo comitatu stipantibus triumphant, quæ ridere nonnunquam amant. Quid? quod vel ipsum *Sisyphum*, perpetui laboris damnatum, fabulantur suum saxum, *Orpheo* fidibus canente, suspendere.

Suspendamus igitur hîc ita Persuasionem Pontificis Romanensium animarum Maximi, qui se gestit cognominari עֶבֶר עֲבָרֵי יְהוָה, seu seu *Servum servorum Dei*, ut super ea suos ipsius filios committi spectemus.

Alii quippe eorum venerantur Hierarchicam Cathedræ Pontificalis magnificentiam,

tiam , mitram , purpuram & coronam : alii mirantur tantam ingenii Papalis prudentiam , quantâ super intricatissimis quibusque utriusque Conscientiæ casibus potest expetenti Cæsareæ Austriæ , Catholicæ Hispaniæ , Christianissimæ Galliæ aliisque Mundi Regnis præsentissima suggerere consilia ; alii curioso discruciantur animo , utrum Beatissimus Dn. Papa cum suâ pomposissima Aula post mortem sit ab Angelis atris abripiendus ad æternâ Pseudopphetæ Apocalyptici paludem, an verò ab Angelis albis transportandus ad unâ ex illis, de quibus mansionibus Propheta Prophetarum adpromisit Electo suo gregi Joh. 14. *¶. 2. 3. In domo Patris mei habitationes multe sunt ; alioqui dixissem vobis : Proficiscor paraturus vobis locum.* Cæli namque clavigeri ingenium est sponte intromittere antiquorum Sanctorum similes , excludere dissimiles ; cum nimirum ab eo pansopho vel eminus è suo quisque vel charactere albicante vel charagmate nigricante facilè cognoscatur , utrum pertineat ad agnos , an verò ad hircos. Intermisce quod apud peregrinandi studiosos jamdudum increbrescat præfigurativum illud Palæstinæ Muhammedanæ proverbium : *Il ne faut point aller brave en Jerusalem.* Neminem enim suorum Christus unquam legendo *Paradisus duobus*

duobus donavit ; uno in hac vita , altero post hanc vitam. Quò procul dubio laudatus Didacus à Stella Pater Frater Minoritanus Regula ris observantiæ eâ hora quoque respexit , quâ in Luc. 10. tom. 2. p. 8. col. 2. scripsit : *Ovis adeò simplex natura est , ut tota ipsius gubernatio à Pastoris solliciti cura dependeat ,* vi Ps. 23. V. 1. Dominus regit me. Numquid de hoc gloriari poterit Papa , Rex vel Imperator , aut aliquis Magnatum & Potentium Mundi ? Nequaquam ceriè. Ii namque quantò plus habent , eò magis insatiabili desiderio & cupidine aguntur , grandique rerum necessitate laborant. Nulla autem anima sibimetipsi majus infligit nocumentum , quàm quæ tricipitem illum vitiosæ concupiscentiæ suæ vermem mortalem reddit immortalem , dum illum in hac vita indulgentiæ , in qua sola mortificari potest , mortificare negligit. Alii denique digladiantur super Papæ divino Monitore , quovis mortis succenturiato caduceatore & particulari præjudicio cælesti de Ejus animâ in hora vitæ ultima ; *Utrum fuerit vicarius Christi verus & successor Petri sincerus , nec ne ? Utrum habuerit mansuetum & demissum Spiritum Christi pauperis , an verò Cacoze- loticum & Phaëthontæum Spiritum Antichristi divitis ? Utrum fuerit præditus Spiritu Simonis Petri piscatoris , qui quidem aurum & argentum non habebat , sed miracula magna edebat , an verò*
adu!-

adulteratus genio Simonis Magi impostoris, qui spiritum Dei, quo carebat, auro & argento emere & vendere volebat? Utrum intraverit in ovile Dominicum, ut lupo, vulpes, leo, fur aut latro, an verò ut talis pastor bonus, qualis vitam ponit pro ovibus? Atenim ille ego, qui isthæc jam in medium laudando attuli, novi hominem, super speciosis illis Sanctitatis & Beatitatis Papalis titulis sic è Plinio exclamantem: O vana mortalitas & ad circumscribendum seipsam ingeniosa! Ingeniosa videtur esse subsequens Petri Damiani narratio epist. l. i. in ep. ad Summos Pontifices: Ante annum in non longinqua ab hac regione villâ contigisse dicitur, quod quidam agricola vix erumpente crepusculo maturè surrexit, & enormis draconem magnitudinis vidit, quem quia lignum putavit, mox se super eum ad sedendum quasi in trabe composuit. Commota autem protinus bestia caput attollit, hominem cruento ore pervadit, sicque viventem sub momento rabidâ voracitate deglutiit. Quotusquisque autem viatorum tam lynceus fuisset, ut in dormitabundo Dracone Trabem referente vel mortiferam bestiam quæ sivisset, vel capitis periculum prævidisset? Ita prorsus hodieque non pauci (qui, dum summo Babylonis Europææ Throno insident, persuadent sibi, se in medio Angelicorum Cherubimorum ac Seraphinorum consistorio clericali

cali

cali tutissimos præsidere) insident interea loci periculosè tanto Draconi, à quanto propediem deglutiendi sunt. Equidem notorium est non tantum illud Senecæ: *Inveterata difficilior curantur*; verum etiam illud Hippocratis: *Qui in gravi morbo dolorem non sentit, in illo spes sanitatis exigua est, aut propè nulla*; Tantum tamen abest, ut hodiè nos ulla ullius hominis, anima rationali nobilissima præditi, desperatio incessat, ut è contrario vestigio præsentaneum hoc ei inæstimabili describamus remedium è Ruffino & Pelagio Græcis scriptoribus: *Cum Arsenius adhuc in aula Arcadii & Honorii Impp. (quorum præceptor erat) degeret, ardentè hoc unum ῥῆτον petiit: Domine, ostende mihi Viam, per quam possim salvari. Eodem modo poterit, si voluerit, Papa Deo supplicare: Domine! cum Ego jamdudum suspicer, banc Cathedram mihi potius à Tua celesti indulgentiâ indulgeri in iram quàm in gratiam; dignare quæso sic misereri mei propter Agnum Dei, qui tulit peccata Mundi, ut quantocius ostendas mihi Viam illam æternam, per quam salvari queam atque ita hinc tanquam prædam eripiam meam unam unicamque animam, quippè quam à Filio tuo redemptam pluris facio quàm omnes Mundi magnificentias, divitias atque delicias Pontificias. Quemadmodum autem Arsenius non frustra divinas divini Oraculi aures sollicitavit,*
sed

sed suo tempore unum atque alterum responsum tulit, quorum hæc fuit summa : *Arseni, fuge, quiesce, tace.* Ita etiam Dn. Papa à cælesti Oraculo post ardentes orationis catenatæ instantias tandem auferet responsum non ingratum : *Fabi Chisi ! Noli per portam Antichristiani Mundi latam ad viam introire spaciosam, quæ multos Antecessorum tuorum abduxit in exitium, sed summo pere potius contende intrare per portam Crucis ac Lucis argustam ad viam vitæ strictam, quam pauci illi Antecessorum tuorum tantum invenire potuerunt, qui sancta Christi & Petri vestigia legerunt, quorum uterque, quantumvis diversimodè, crucifixus dicitur scribiturque. Quapropter si seriò salutem animæ tuæ æternam amas, quamprimum superbam istam Romanæ Curiae ac Curæ Cathedram derelinque, in pedes Apostolicos te conjice, curre, vola per mundum universum, prædicaturus Evangelium omni Creaturæ, & salutaturus quosvis occurrentes Tyrannorum ac Tortorum apparatus : Salvete enses, secures, compedes, pectines, cruces, faces, scorpiones, virgæ, flagra, plumbatæ, ungulæ, forcipes, murices, equulei, culei, trochleæ, sagittæ, ollæ, pelves, lebetes, sartagines, tympana, torcularia, terebra, rotæ, crepidæ, ferræ, craticulæ, ignes, rogi, chirothecæ, ocreæ, manicæ, sellæ, subulæ, laminæ, lecticæ, galeæ, tunicæ, funeralia rostra, pegma-*

pegmata, terriculamenta & reliqua ingeniosæ crudelitatis instrumenta. *Quid juverit hic animo consternari aut tergiversari? Viro fortiquævis terra pro sepulchro est. Quare confide, Ego ero tecum. Satis Romanæ sedi præsedisti, satis Papali gloriæ vixisti, dum eò ætatis pervenisti, ut ocyusve seriusve oppetenda tibi sit mors. Mors autem Martyrum Heroica est tam gloriosa, ut emereatur privilegium rescribendi epistolam ex paradiso ad successores: SEQUIMINI. Nolim adscribere illud Frontonis: Malè est, eum imperare, sub quo nemini quicquam concessum sit; sed longè pejus est, sub eo vivere, sub quo omnibus omnia liceant malorum mala malis. Malim subscribere: Anaxarchus Abderites Philosophus à nullis Cypri Tyranni Nicocreontis minis, & Lygas animosissima fœmina à nullis Romanorum militum tormentis expugnari potuerunt, etiamsi Ethnicæ ipsis animæ fuerunt: quantò magis Papa (si Apostolico Catholici Christiani Spiritu agitur) poterit incredibilia & aggredi & pati, juxta illud Augustini l. 8. confess. c. 11. ad antiquos utriusque sexus Martyres respicientis: Tu non poteris quod isti & istæ? An verò isti & istæ in semetipsis possunt: & non in Domino Deo suo? Quid in te stas & non stas? Projice te in eum, noli metuere, non se subtrahet ut cadas. Projiciet te securum, excipiet te, & sanabit te. Valeat igitur &*
con-

confenefcat in ignavis *Vacua* Patronæ fuæ
 tutelarîs caſtris ille vêtèranus, qui Septi-
 colli urbi non vult valedicere, ſed mavult
 ibidem è Proverbiis Salomonicis pro ſui
 propugnatione obducere: *Tam fortis ex-
 cubat Leo cum leæna in deferta illa* Martyrolo-
 gici itineris Mihi ignoti *via antiqua*, ut in medio
platearum, ſi exirem, perirem. Ego enim cum
*Lino, Cleto, Clemente I. Anacleto, Euarifto,
 Alexandro I. Sixto I. Teleſphoro, Hygino, Pio I.
 Aniceto, Sotere, Eleutherio, Victore I. Zephe-
 rino, Calliſto I. Urbano I. Pontiano, Anthero,
 Fabiano, Cornelio, Lucio I. Stephano I. Sixto II.
 Dionyſio Carmelita, Felice I. Eutychiano, Cajo
 Dalmata, Enſebio, Miltiade, Laurentio, Vin-
 centio non*

*Condidici perferre Crucem, ſed Mortis id à Me
 manibusque pedibusque armatis omne quod cruciat
 transferre & aliis quibusvis inferre, qui alibi Cælum
 occupare contendunt per violentiam, dum hîc ego
 Romæ ignavus Titurus meam curo cuticulam. Anti-
 quorum namq; Sanctorum atq; Sanctarum*

Sanguinolenta meos animos veſtigia terrent.
 Territi itaque agmen claudat illud Drex-
 lianum cedro dignum: *Pudeat nos prætex-
 tus; nos tot & tanta non poſſe, quot & quanta
 potuerunt iſti & iſtæ, ob illud Chriſti: Cre-
 denti poſſibilia ſunt omnia. Omnis autem Cru-
 cifuga eſt tali Fide præditus mortuâ, à
 quali præſervet nos Jehovah. Longius no-
 lim*

lim progredi, sed malim eò regredi unde collibitum fuit digredi.

IV. Rōmani ægerrimè cuiquam ullam imperandi potentiam demandârunt, priusquam aliis superioribus bene parere comibisset. Facilè enim tales *αἰδοῦναιδες σφεζοδουχαρρηγομῆται* (quales vernacula Belgici vulgi lingua vocat *Albi Panis filios*) insolescunt, sicubi prius provehuntur ad clavum tenendum, quàm subjiciuntur ad sentinam exhauriendam, juxta antiquum creberrimæ veritatis adagium: *Heroum filii noxæ*. Enimverò non minimum cæli flagellum ibi sæpè conspicitur, ubi tales inexpertos Patritios exercitui alicui Deus secundum gloriosam indulgentiam suam præficiendos curat Antesignanos, Primipilos, Hecatontarchos, Tribunos, Legatos aut Duces summos, quales nunquam ad excubias inter milites steterunt gregarios. Sæpe quoque ibi Catholica naufragatur Ecclesia, ubi ipsa inter minaces Hæreticorum scandalorum Syrtes pariter atque blandas Schismaticorum scopulorum Sirenes gubernaculum clavigerum talibus imperitis Episcopis committit, qualium suo quisque animo nondum satis imperare, neu cupiditates suas rite triumphare pollet, etiamsi alioqui de omnibus atque singulis quorumvis credendorum ac facien-

do-

lorum Articulis tam acutè disputare cal-
 eat quàm olim *Alexander Pontamarius* Gal-
 us ex Italia redux de sua suorumque po-
 pularium profectiōe his paucis aperti pe-
 ctoris verbis: *Nous allons en Italse achepter*
avec une despence incroyable la seule ombre de la
civilité, & nous en rapportons la masse entiere du
vice. Ceux de Milan nous apprennent la Trom-
perie; le Boulognois nous enseigne le Menson-
ge; le Venetien nous rend Hypocrite; le Ro-
main nous plonge en un Ocean d' Atheisme & d'
Impieté: & le Neapolitain nous change en un
Satyre, ou plustost nous fait un esgoust & un
cloaque de toute lasciveté, mollesse & paillardis-
se. J'avois oublié les Florentins ennemis jurez de
bonnes mœurs; juxta illud Nicolai Machia-
velli: Nuspiam minus vel pietatis, vel religio-
nis quàm in Italia, & hominibus Romæ vicinis.
 Porrò quemadmodum ex equo Græco-
 rum Durateo non prodibat nisi armata Ilii
 Trojani pernicies: Ita non nisi secretæ
 Scholarum pestes sunt plerumque illi Præ-
 ceptores, Rectores, Conrectores & Sub-
 rectores, quos favor familiaris prius Ma-
 gistros creavit optimos, quàm eos suffi-
 ciens disciplina discipulos formavit bonos.
 Notum est illud Diotogenis: *Fundamentum*
totius Reip. est adolescentum educatio. Quemad-
 modum igitur non omnis faber, qui voca-
 tur ædificator, est tantus Vitruvius, ut
 cuivis

cuius ædi vel urbi solidum possit substruere fundamentum : Ita quoque non omnis magister , qui salutatur Rector aut Præceptor , est tantus Mercurius Christianus , ut puerilibus ingeniis *Radicem Sapientiae* , quæ est *Reverentia Febovæ* , dextrè implantare consciat. Præstantissimus Dn. *Tondentius* in arena scholastica jamdudum evadit tantus Florentius , ut multos hujus sui ævi Pædagogos tales albis equis præcurrat , qualibus in sua ipsorum cereâ juventute doctores tanti defuerunt , quanti puellæ ipsorum memoriæ virgineum illud divini Epicteti oraculum impresserunt : Σωτήριον νόει τὸ Θεόν ἢ ἀνδάνει. Quippe

Quod nova testa capit , inveterata sapit.

Quocirca sæpè tota viâ errant tales Dictatores , quales in hodierno Mundo connotuntur prius malos seniores reformare per lictores & tortores , quàm in eodem reformaverint malos juniores per præfectos ipsis tales bonos moderatores , quales ad Christianam commiserationem usque combiberunt illud Platonis : ὁ δὲ πᾶς πᾶσι τῶν Θερίων ἐστὶ δυσμεταχειριστότατον.

—— αἰεὶ γάρ τε πᾶσι τοῖς ἀφειδάστοις ,
ut Homerus de maxima Juventutis parte canit. Canunt cantiones in pulvere scholastico paternos & Triumphant ante tubam tam multi Hyperdidascali & Hypodidascali ,

dascali, ut multa eximia inaurato Taciturnitatis peristromati involvam & nihil amplius è palæstra pædagogica evoluturus nisi illud Drexili adscribam; *Periti est addere, demere, cum judicio quo vulgus caret.* Caret quidem nequaquam vulgus Oeconomicum in re monetaria judicio discernendi numos probos ab adulterinis, & in re textoria, quod nunquam malustextor texturus sit egregium telæ lineæ pannum, cui subministratur stamen nullius bonitatis & subtegmen nullius utilitatis: sed nescit Juvenilem ætatem cum stamine & Virilem cum subtegmine ita conferre, ut hanc confessionem confiteatur: *Vbi parentes pueris non præficiunt probos præceptores, ibi juvenes evadunt mali, viri pejores, senes pessimi.* Hinc tot inconsolabilia passim videas Rerump. vulnera juxta illud Ciceronis in 5. Verr. *Qui non rectè instituunt atque erudiunt liberos, non solum liberis, sed etiam Reip. faciunt injuriam.* Namque Præceptorum ferè mores in adolescentum migrant ingenia, & ab iis mutantur, quod in omnem ætatem sic transmittunt, ut super illis congemiscas: *Horum præceptores fuerunt deceptores.* Deceptores quoque videntur esse illi Præceptores, qui discipulos suos nunquam condonent Græca cum Latinis, ob illud prisce Vatis:

Ὅς μὴ Γραικῶν ἰατρικὰ γράμματα μύζει ,
 ἔδωκεται φρονίμῳ τὸν ὄνομα ἀνδρὸς ἔχει.

*Qui non Græca simul junxit documenta Latinis ,
 Ille viri docti nomen habere nequit.*

Hinc namque quasi gradum quendam atque aditum ad Hypothecas Mathematicas & permulta alia condiscenda jactum intelligas. Intelligas enimverò hujus linguæ beneficio non tantum *Homerum & Platonem*, quibus Duumviris sat bene perceptis illustrissimus evadas *Politicus*; verumetiam Græcum *Novum Testamentum*, Græcos Jurisperitos, Medicos, Theologos, Philologos, Philosophos & cumprimis Thucydidem, Polybium atque Xenophontem, Historicos. Historicum quippe studium præter cæteros Mundi Hercules atque Atlantes plurimi fecit flos ille Regum *Alphonfus*. Alphonfus enim hic, teste *Ænea Sylvio*, in gravissimo morbo (quo Capuæ tam efflictim conflictabatur, ut adhibita docta doctissimorum Medicorum medicamenta ad unum omnia eluderentur) *Q. Curtii* historiam de *Alexandri M.* rebus gestis conscriptam cœpit legere lectioneque ejus sic animum suum elanguescentem reficere, ut insimul omnem morbi improbitatem superaret, & sanitati plene ac planè restitutus pristinæ, exclamaret: *Valeat Avicenna, valeat Hippocrates & alii Medici, & vivat*

ivat Curtius restitutor sanitatis meae. Mea quidem pace quævis aliæ artes, disciplinæ atque facultates illustrissimis floreat laudibus;

Nulla tamen doctam res utilitatibus æquat Historiam, quæ à M. Tullio l. 2. de Orat. ad Q. Fratrem salutatur *Testis temporum, Lux Veritatis, Vita Memoria, Magistra Vitæ, Nuncia Vetus-tatis.* Historia namq; sacra pariter atq; profana, nisi forsitan hæc oculo Veritatis dextro fuerit læsa, nemini hominum propter Deum *Ventrem* supparasitatur, sed inter claudicantes tã in aula quàm in caula *ὀρθο-pοδεῖν* conatur. Ex pueris facit senes, ubi regnat; ex senibus verò pueros, ubi exulat, etiamsi quis magis longævus existat quàm *Hugno d' Acugna*, de quo legatur *Lopezii* Historia Indica. Si enim olim juvenem *Principem* secum convivantem & verò Latine colloqui nescientem *Clemens VII.* Pontifex Romanensium animarum Maximus, præsentem & inaudientem *Georgio Sabino* viro pererudito, vocavit *pulchram bestiam*: quid nostra ætatē de tali rationali animali mortali vel in Ecclesia, vel in Rep. vel in Schola dicas, quale ne Octo quidem Elementa Quadripartitæ cognoscit Historiæ; sine qua nemo quisquam unquam usquam cluet Prudens. Prudentiam quippe Historia quæ est alma rerum gerenda-

rum quasi anima, suscitatur, fingit memoriam, iudicium acuit, voluntatem format bonam, &, ut præclare Thucydides laudatus ait, compendio tradit τὰ γνηόμενα, καὶ αἰεὶ ἐσόμενα, ἕως αὖν ἢ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων. Historica namque lectio domi bellicue iuniores senioribus prudentiâ æquat & variam nobis felicitatem participat, dum natu maioribus innumera rerum experimenta subministrat, privatos viros Imperio dignos efficit, Imperatores ob immortalem gloriam ad præclara facinora impellit, præstabilissima quæque de faciendis æque atque fugiendis consilia consulto inconsultoque clienti omni citra ullam πρῶτον πωλησίαν, δωροφαμίαν ac invidiam suggerit & fidelius ac tutius Magnatibus omni-gena exempla (quibus sine suo ipsorum periculo periculis aliorum vel sedentes evadant cautiores ac prudentiores) ex Theatro vitæ humanæ panegyrico proponit quàm ullus Orator palatinus, juxta illud Erasmi Rotterodami: Nullis ex libris plus utilitatis capi potest quàm ex eorum monumentis, qui res publicè privatimque gestas bonâ fide posteris prodiderunt. Ex bonæ enim fidei scriptoribus super alias innumeras hæc præcipua capitur utilitas: quod non res æque vel bonorum Regum animos ad res cum laude gerendas accendit, vel Tyrannorum cupiditates cohibet ac refrenat, dum

utri-

utrique cernunt horum literis suam vitam omnem, mox in totius orbis, imò seculorum omnium Theatrum producendam: Et quicquid in abdito nunc vel patrant, vel adscito fūco prætēxunt, vel metu dissimulari cogunt, verius quàm ignorari, paulò post clarissima in luce sub oculis omnium traducendum, quam jam metu pariter ac spe libera posteritas, nec ulla corrupta studio, magna consensu rectè factis applaudet parique libertate his diversa explodet exsibilabitque. Hinc olim Demetrius Phalereus Ptolemæum Regem adhortari solebat, ut sibi pararet Libros de Regno, deque Militari Imperio gerendò tractantes, eosque evolveret; propterea quod talia, de quolibet amici neutiquam ausint admonere Reges, in Codicibus scripta exstent; juxta illud Terentii: *Obsequium Amicos, Veritas Odium parit*. Hoc videtur sic posse verti Teutonicè per Synecdochen: *Wer zu Hoff mit der Wahrheit geigt/dem schlägt man die Geiß auff den Kopff*. Quid? quod in augusto Historiæ speculo contueri licet, quicquid Orbis habet ac habuit. Habuit autem varia in quibusvis fortunæ humanæ vicissitudinibus ingenia, vitas, res gestas, omnigena Judicia divina atque humana, Comicos Tragicosque eventus, Rerump. ortus & occasus, fatales Imperiorum & Regnorum periodos; inducias, clarigationes, stationes, diribitoria, castrenses

ses consultationes, bellicas expeditiones, velitationes, prælia, trophæa, manubias, victorias, Triumphos, ἀμνησίας, pacificationes, juxta illud Poëtæ de laude Historiæ :

*Hac quicquid sacræ testatur pagina famæ
Nos scimus prodente Ducum, Heroumque potentum*

*Nomina, fortunas, vires, & gesta tot usquam
Millibus annorum diversis partibus Orbis.*

Hæc tumidum Xerxis flatum, parvidamque recenset

*Tempestivè fugam, Persas aciesque Barei,
Bellearumque manum, Hannibalem, Tyriosque furores,*

*Romuleumque decus raptos ab utroque Triumphos
Littore Cæsaribus.*

Cæsaribus autem inter cætera insignitè *Historia* Regina ancillatur, dum de fortissimo ac bellicosissimo illo *Alberto III.* commemorat, quod cum hostibus duodecies collatâ acie dimicaverit semper victor, & inter Europæos Principes veluti fulgentissimum sidus eluxerit prudentiâ, vigilantia & clementia nulli secundus; dum non tantum in vindictam nihil præceps, injurias facilè obliviscebatur & patientiâ in inimicos summâ utebatur; sed etiam tria potissimum hominum genera mirabatur & amplexabatur: I. Fæminas pudicitiâ claras illustres-

*lustresque. II. Clerum devotum & religiosum, cui erat brevis lingua atque manus longa. III. Milites strenuos & fortes. Homines autem tales bilingues, quàm fex in plerisque aulis aliis facilè toleratur, gravi odio prosequeretur, juxta illud Guerneri fasc. temp. ætat. 6. ad annum 1424 Fuit vir utique totaliter virtuosus, & adeò pius, ut tota plebs diceret, quod Mundus esset Ejus præsidentiâ dignus. Dignum quoque lectu est illud Flavii Vopisci narrantis, quod exactis Regibus tanta fuit Reip. Romanæ Majestas, ut summa quæque Imp. Probus ei permiserit his apertis verbis: *Mundi Principes estis, & semper fuistis, & in vestris posteris eritis.* O voces perfectissimas! Perfectioni enim earum nihil ferè poterit addi nisi tria hæc verba: *Si cælum annuerit.* Annuit jamdudum facilitas nostra adscribere, quod in scholis ferè tot conspicias puerorum ingenia, quot extra scholas conspexeris lactantia matrum ubera. Plures autem contuearis discipulos stupidos, tardos, ignavos, indociles, ferreos, feroces, ignobiles ac malignos quàm præcoces, veloces, dociles, vigilantes, obsequiosos, heroicos ac benignos. Quocirca Apollonio aliquo tali hîc opus erit, qualis in explorandis & tractandis tantæ varietatis ingeniis tam prudentem & patientem se virum præstet, ut majorem ex*

virtute suâ pædagogica laudem consequatur quàm Turcarum pædagogi, quos præ multis suorum sic laudat laudatus Schweiggerus c. 31. Von den Kinder-schulen zu Constantinopel. mihî pag. 111. Die Kinder werden nicht in solcher harter Zucht vndt grosser Furcht gehalten wie die Teutschen / die mit hohen / holthern- / schlagen vndt stossen den Kindern allen Lust zum lernen nehmen. Sie bestraffen zwar die Kinder auch / aber mit Bescheidenheit/vndt können mit ihnen Gedult haben; welches dann die Fürnehmste Tugend an einem Lehrmeister ist / juxta illud Phocylidæ :

Πάντων μέτрон ἄριστον, ὑπερβασίαι δ' ἀλειψανταί.
Discipuli equidem castigentur castigatione digni; sed absit ira. Iracundus enim præceptor tantundem valet in Schola, quantum Hæreticus in Ecclesia & Tyrannus in Rep. Quicumque verò hæc nullus capit & in pædagogio simulare ac dissimulare nescit, fateatur se nescire Juventuti imperare & Palladium disciplinæ sceptrum in isthoc literario Regno ita moderari, ut imitetur Deum Justum & Misericordem. Quia Deus sæpe quidem legitur apparuisse in forma viri, nunquam sub forma foeminæ. Foeminæ namque plerumque gaudent iracundiâ & vindictâ illicitâ, nec non talia animalia rationalia, qualia quidem ἄρσεν, præ se ferunt virile mentum, ἴσθρην verò gerunt foemineam mentem, ut ad Juvenalis sat. 13. notant notarum scripto-

ptores. Cujuscunq; verò advigilantis patris
 loboles degeneravit subito, posteaquam
 eandem benè educavit, illi sit consolationi
 id quo olim Israëlitaë Samuelem Prophe-
 tam suum inculpatum interpellabant: *Filii
 tui non ambulant in viis tuis.* Tandem quicun-
 que prius in publicum cooptari ambiit Ma-
 gistratum quàm semetipsum aliquando
 privatum benè cognovit subditum, in il-
 lum non semel jactatum fuit illud Prophe-
 ticum effatum: *Vae terræ cujus Rex puer est!*
 Est enimverò inidoneus in quovis Regno
 Philosophico ad alios regendos, qui nihil-
 dum à sua ipsius ratione tam rectè regitur,
 ut sub præpotente Summi Dei palmâ de-
 missè omnibus sibi subjugatis regale Lu-
 men ac mortale Numen fieri mereatur,
 ut olim *Titus Vespasianus*, qui *Humani generis
 deliciae* cluebat. Cluet autem tali Impera-
 rori Virtute regifica secundus nequaquam
 ille Rex, qui nondum serviles posuit me-
 tus, & quævis diri mala pectoris, qui in-
 satiabilem ex semetipso Avaritiam expu-
 gnare nescit, cujus præcordiorum arcu oc-
 cupans superbia superciliosa inclementer
 imperitat, quem gulosa exquisitissimi ci-
 bi potusque appetentia indies sub jugum
 mittit, quem minitabunda vindictæ ira-
 cundæ stultitia prodit, quem impatientia
 de statu æquanimittatis dejicit, quem ca-

nina invidentia vincit, libidinosa Andromanes triumphat, de cujus patria sic catecheticus cecinit Poëta :

Maximus in Veneta Veneris grex urbe vagatur,

Cur fluxæ ? Ratio est : Est Venus orta mari.

Notum est illud philosophantis Justi Lipsii : *An mihi Rex erit, cui muliercula imperat, cui pecuniola, cui gloriola, cui alii animorum Tyranni ?* Notius est illud philosophantioris M. Tullii : *Sapiens rectius appellabitur Rex quàm Tarquinius, qui nec se, nec alios regere potuit.* Notissimum est illud philosophantissimi Ecclesiastæ Salomonis : *Melior est puer indigus & sapiens Rege sene & insipiente, qui in posterum prævidere, seu amplius admoneri nescit.* Nisi illud Plauti ruminarem : *Memorem immemorem facit, qui memori memorat, quod memor meminit ;* adscriberem, quod frequenter quidem omnigenarum mercium pretia in menses, dies, horas accenduntur ; Divinorum autem Regum & Angelicorum Gregum fere semper vilissima fuit annona, usqueadeò uti adhucdum nemo sæctorum inveniatur, qui ipsam illam flagellet. Hinc *Aristonymus* suo aureo plenioris Libertatis seculo dixit : ἔοικεν ὁ βίῳ Θεάτῳ. Διὸ πολλὰ κίχεται τὸ καὶ λίαν ἐν αὐτῷ κατάρχεσσι τίπον. Necnon *Verinus* verè ætate suâ argenteâ cecinit :

Infelix patria est, pueros ubi purpura vestit,

Atque

Atque ubi præcedit dives honore bonos.

Licet autem jam fiscalis Mundus sit tam iracundus quàm erat olim illud ferreum ævum quò inaudiebatur hæc querela Thessalorum: *Quid autem si vox libera non sit, liberum esse?* Præstat tamen Christum Regem, constanter coram Pilato de Veritate testantem (qui vicit Orbem & Orcum infrementem, & ex Terentio occinentem: *Obsequium Amicos, Veritas Odium parit*) imitari quàm canes illos meticulosos, quibus olim ad gemmeas cælestis Hierosolymæ portas concursantibus responsabatur: *Permanete jam vos Canes omnes unà foris; quia in vita vestra nunquam audacter latrare voluistis, sed ibi semper, ubi vixistis, propter Deum vestrum Ventrem obtinulistis* & cum quibusvis lupis, inter quos convixistis, tam Cosmopoliticè ululavistis, ut Mundus per totam vitam vestram vos dilexerit & convivia frequentia vobis condiderit, quippe cui vos à capite usque ad calcem conformastis. Per portas igitur has mundissimas immundi vos hircum olentes & terram sapientes intrare non potestis, quia cunctis Electis Christi Sanctis & colore & odore & sapore toti adeò dissimiles estis, ut vos non cognoscamus neque sciamus, cujates vos sitis. Hinc cum olim Imperator Theodosius Antiochenis (eò quod non tantum novum vectigal, quod propter decretam bellorum sumptuosorum conti-

novationem ipsis indixerat persolvere recusarent, sed etiam statuam *Placellæ Augustæ* defunctæ ad terram darent & per totam civitatem raptarent) minitaretur; *Se velle nobilem eorum urbem deformare in ignobilem vicum*; non reformidabat sanctus ille vir *Macedonius* emissarios Cæsareos sic interpellare: *O amici, dicite Imperatori: Non es Imperator solummodo, sed etiam homo. Noli itaque respicere solum Imperium, sed considera quoque Naturam tuam. Nam cum Sichemo, ejusdem nature hominibus cognosceris imperare; Et, secundum imaginem divinam atque similitudinem, hominum creata natura est. Noli igitur crudeliter sævissimè Dei imaginem necibus subjugare. Irritas enim Creatorem, dum illius punis imaginem. Illud considera: Quia tu ipse tantum propter æream contristaris imaginem. Quantum enim differat inanimata res animatæ viventi atque rationali, cunctis sensum habentibus est apertum. Insuper etiam illud consideret, quod nobis quidem facile est pro una imagine plurimas æreas præparare. At illi omnino difficile vel unum capillum restituere peremptorum. Neque etiam reformidavit Sannazarius Poëta Pontificius Pontifici Romanensium animarum Maximo Alexandro XI. Epitaphium condere hujusmodi:*

*Fortasse nescis, cujus hic Tumulus fiet:
Adsta Viator, ni pæniteat.*

Titu-

Titulum quem Alexandri vides, haud illius

Magni est sed hujus qui modò

Libidinosa sanguinis captus siti

Tot Civitates inclytas,

Tot Regna vertit, tot Duces letho dedit,

NATOS ut impleat suos,

Orbem rapinis, ferro & igne funditus

Vastavit, hausit, eruit:

Humana Fura, nec minus Cœlestia,

Ipsosque sustulit Deos;

Ut scilicet liceret (heu scelus!) PATRI

NATÆ sinum permingere;

Nec exsecrandis abstinere nuptiis,

Timore sublato semel.

Et tamen in Urbe Roma hic vel undecim

Præsidet annis Pontifex.

I nunc Neronēs, vel Caligulas nomina,

Turpes, vel Heliogabalos.

Hoc sat Viator; reliqua non sinit pudor:

Tu suspicare, & ambula.

Neque etiam religio Religioso illi Carmelitæ Baptistæ Mantuano fuit Poëticam hujusmodi confiteri Confessionem de Romana Simonia: Pontificibus Romanensium animarum Maximis

————— Venalia Nobis

Templa, sacerdotes, Altaria, Sacra, Coronæ,

Ignis, Thura, Preces, Calum est venale; Deusq;

Quod si quis nonnullibi gentium in tali mancipiorum ignobilium territorio vitam tolerat, ubi istiusmodi *ναιπρία* pia jamdu-

dum exulat & Spiritus Christianæ Libertatis conscientiosus adeò exstinguitur, ut deligantur & diligantur tales Historici, quales posteritati relinquunt plures Historias cæcas & suspectas, quàm oculatas & rectas, juxta illud ἀξιωμακόθεν Diodori Siculi : Προφῆπς τ' ἀληθείας ἰστορία, τ' ὅλης φιλοσοφίας διονεὶ μητρόπολιν ἴσιν: ille sursum suspiret & Deum suum imploret, ut *Rationem Status* talem populo fervili redonet sub quali non tantum quivis historiæ mendacis fictor à scriptore historiæ veracis privilegiato graviter mulctetur, sed etiam in pristinum vigorem revocetur Christianissima Christiani illius Imperatoris Theodosii sanctio l. un. C. Si quis Imp. maled. *Si quis modestiæ nescius, & pudoris ignarus improbo petulantique maledicto Nomina nostra crediderit laceßenda, ac temulentia turbulentus obtrectator Temporum nostrorum fuerit, eum pænæ nolumus subjugari, neque durum aliquid vel asperum volumus sustinere: quod jam si ex levitate processerit, contemnendum est; si ex insaniâ, miseratione dignissimum; si ab injuria, remittendum.* Forsitan hæc Constitutio Cæsarea vixit in illa terra, ubi sic scripsit scriptor ille Pontificiorum famosus Marc. Anton. Cocc. Sabellicus lib. 10. c. 4. *Illusit Johannes VII. Apostolicæ Sedi verius quàm Clero, qui cum mulier naturâ esset, sexum mentita, Pontificiam*

iciam dignitatem invasit, sed sædus ille lusus & fraus omnis in eum conversa est. Etenim domesticæ hominis familiarissimæque concubitu prægnans facta, cum forte Lateranensem Basilicam inviseret, inter Amphitheatrum & Clementis ædem doloribus subito abortis repente partu soluta est, medioque nixu extincta. Extingueretur vox omnium silentio, si eloqui posset calamus quæ plerorumque volutat animus super architectonica illa Templi Salomonici ædificatione, de qua 3. Reg. 6. v. 7. sic commemoratur: Neque mallei, neque securis, neque ullum instrumentum ferreum auditum est in illa domo quum ædificaretur. Si cui vacat, Mystrium totum eruat; nostra indignitas vix hæc pauca expectorat: Dum in hoc Mundo Babylonico visitamur, in profunda variæ servitutis latumia desudamus, strepitum & fragorem omnigenorum malleatorum assiduam auscultamus, sexcentos inquietis perpetuæ procuratores spectamus, sub speciosa Libertatis communis persuasione miserè suspiramus, & præ longa catenatarum adversitatum innumerarum serie comploramus: at illic in cælesti Hierosolyma ictus malleoli nullus, nullus gemitus, nil suspiriorum aut fletus audietur, sed quivis electorum in illa DEi Civitate gloriosa nonnisi Pace perfectissima, Libertate plenissima, Tranquillitate præstabilissima, Musica exhilarantissima & Voluptate summa per omnia infinitorum seculorum secula perfruetur.

VI. Tam illachrymabilis est, plerorumque bello captorum captivorumque fors, ut vel ipsi Mortalitati comparetur à *Dd. ad l. 209. ff. de Reg. Jur.* dum partim à victore actutum trucidantur ; partim sub corona in servitutem miserabilem sic venduntur, ut in orbem disponantur, quò facilius à sectoribus eorum indigis considerari possint ; partim in publico spectaculo bestiis objiciuntur ; partim in malam carceris mansionem compacti sic fame, siti, squalore, fœtore, compedibus & quæstionibus excarnificantur ut vita ipsis sit supplicium & mors solatium. Alexandro M. transcribitur laus Clementiæ; eo tamen mandante & inspectante *duo millia Tyrionum, in quibus occidendi defecerat rabies, crucibus affixi per ingens litoris spacium pependerunt*, prout c. 4. l. 5. Q. Curtius memorat. Memorat etiam Suetonius Tranquillus, quòd Octavius Augustus Imperator ac Victor Prusiâ captâ trecentos è dedititiis electos utriusque Ordinis ad aram D. Julio exstructam, hostiarum more maculavit. Occurrunt quidem hîc nonnulla difficiliora explicatu, quàm quod post Plutarchum & Diodorum Siculum Proclus & Marsilius Ficinus scribunt, inscriptum Minervæ templis apud Ægyptios fuisse aureis literis hoc apocryphum :

Εγώ εἰμι πᾶν τὸ γεγνηὸς καὶ ὄν καὶ ἰσόμενον.

Καὶ

Καὶ τ' ἔμὸν πίπλον ἔδδ' ἰς πω θητὸς ἀπικα-
λυσιν.

Nihil autem facilius est intellectu,quàm omnes illos bellatores rectè sapere, à quibus Victoriæ omnes soli Divinæ gratiæ sic acceptæ referentur , ut ipsi insimul illud Herodoti inter ovandum aut triumphandum ruminentur : Κύκλῳ τ' ἀθροπίνων ἐστὶ πτηγμάτων , περὶ φερόμεν δὲ ἕκ ἑα ἀεὶ τὰς αὐτὰς ἐντυχίειν. Nullus dubito quin XXXVII. Imperator Romanorum , si isthunc Philosophicum Intelligentiæ raræ habitum habuisset , præcavisset , ut nullatenus talem indelebilem perennis infamiæ labeculam Triumphali suæ Coronæ adsperisset , de quali sic commemorat Pomponius Lætus l. 2. Roman. hist. *Diocletianus verò Romanorum Principum victoriosissimus divinos honores Imperatoribus Augustis habendos præcepit. Nam cum priores , ut Consules salutarentur , primus ipse voluit adorari , velut in eo esset celestis Majestas (Persarum iste mos , quorum Princeps Rex Regum appellatur) fratrem Solis ac Lunæ senuncupans. Imperatores antea manus exosculandas Nobilibus præbebant , post suis manibus sublevabant ad oris osculum , Vulgus genua exosculabatur. Diocletianus edicto sanxit, ut omnes sine generis discrimine prostrati , pedes exoscularentur ; quibus etiam venerationem quandam adhibuit , exornans calciamenta auro, gemmis & margaritis,*
quod

quod fecisse antè C. Caligulam memorant, eundem ornatum immiscuit vestibus, ut augustior esset, & cum contentus esse debuisset, quibus priores fuissent insignibus, quæ Priscus Tarquinius adæpta ab Etruscis induxit, repperit ex ipso habitu, uti Deus haberetur, majoreque sumptu vanam Arfacis gloriam superaret.

Enimverò longè melius sibi hic Lucifer elatus, & inflatus cum omnibus sui æmulis, benevolo indignitatis meæ arbitrantis consilio, consulissent, si semetipsos profundissimè abnegassent, & (si quando ipsis adulatrix lingua palatina hanc Antiphonam accinuisset: *Vos omnes estis אלהים & filii Altissimi*) hoc Responsorium succinuissent:

Nos sumus Anomiæ cuncti de semine creti;

Nil nisi bulla brevis, pulvis & umbra sumus.

Namque Humilitas est clavis ad tantam Sapientiam veram, quante beneficio neq; ad dextram neq; ad sinistram aberratur, sed in media Resignatorum coronâ tutissimè ambulatur, quoadusque post hanc vitam ad æternam gloriam perveniatur, ut Hugo à Prato Florido attestatur. Palmato Taciturnitatis paludamento involvo, quod allegatis Psalmi 82. verbis, quibus plerique

que Personarum Politicarum magnificè inter Christianos hodiernos triumphant, olim *Constantinus M.* Imperator, teste *Eusebio Cæsariensi* l. 10. c. 2. inter alloquendum sic Personas Ecclesiasticas condecoravit: *Deus Vos constituit sacerdotes, & potestatem Vobis dedit de Nobis quoque judicandi, & ideò Nos à Vobis rectè judicamur. Vos autem non potestis ab hominibus judicari, propter quod Dei solius inter Vos expectate judicium, & vestra jurgia quæcunque sunt, ad illud Divinum referrentur Examen. Vos etenim nobis à Deo dati estis Dii, & conveniens non est, ut homo judicet Deos, sed ille solus de quo scriptum est: Deus stetit in synagoga Deorum; in medio autem Deos discernit.* Cælestes Parcæ tandem aliquando solent tragicis fatibus talibus tales Principes intricare inextricabilibus, quales malunt *Θιοκρατῶν* quàm virtutes Dei imitabiles imitari & benevolo Vatis suasui morigerari:

Discite Justitiam moniti, nec temnite Divos; ob illud Charondæ: ὁ δὲ θεὸς ἀδίκησεν τοὺς κακοῦντας. Quapropter plerique illorum, qui semetipsos in hac vitâ violenter fecerunt terrestres Deos, post hanc vitam potenter torquebuntur inter infernales Diabolos, juxta illud transsumptivum *Pelbarti à Themelvar* in *Pomœrio Quadragesimali*: *Quot sunt guttæ in pluvia, tot dabit Dominus impio Tormenta, secundum omnia & singula ejus opera.*

VII. Mars & Mors sunt communiter tales conjurati spiculatores seu carnifices, apud quales nonnunquam omnis exulat προσωποληψία & δωροφασία flexanima, ut inter cætera cognoscas ex Esa. 13. v. 17. 18. ubi Deus Babylonis sic minatur: *Ecce Ego excito contra istos Medum, qui argentum non aestimabunt, & ipso auro non delectabuntur, sed ipsorum arcus pueros allident, & fructus ventris non miserabuntur, filioli non parcat oculus eorum.* Talis Parcarum frater quoque videtur fuisse ille Marcelli miles, qui Syracusis inter directionem meditabundum illum Mathematicum maximum *Archimedem* gladio olim transfixit. Tales Parcarum stipendiarios quoque Roma Prima intra sua moenia conspexit, juxta illud Flori l. 1. c. 13. *Aderant interim Galli, apertamque Urbem primò trepidi, ne quis subesset dolus, mox ubi solitudinem vident, pari clamore & impetu invadunt. Patentes passim domos adeunt: ubi sedentes in Curulibus sellis prætextatos senes velut Deos Geniosque venerati: mox eosdem, postquam esse homines liquebat, alioqui nihil respondere dignantes, pari vecordia mactant, facesque teetis injiciunt: & totam Urbem igne, ferro, manibus, solo exequant.* Exæquata solo quoque ferè cui fuissent 3. Id. Octo. clō Iōc LIV. Delfica illa Batavorum Tempe ex Provinciali Armamentario pulveris sulphurei pleno tam repente & impetuo-

petuosè incenso, ut ejus fragorem intonantem ipsimet eminus inaudiverimus & congemuimus: *Quàm varia commonstratur è celo oculato cæcis securisque mortalibus ad mortem via, qui ibi multa magna concipiunt & moluntur ut factis semam extendant, ubi punctum est quod vivitur.* Beati itaque qui tam alibi quàm ibi (ubi istiusmodi Cyclopica pulveris nitrati periculosi officina hospitatur) continenter vitæ suæ summam imponunt & ultimam rerum suorum lineam tanta pietate identidem præmeditantur, ut fatalem Mortis horam nunquam exhorreant, sed benè præparati singulis eam momentis expectent. Namque Jus Rhadamanti nondum obsolescit, sed magis magisque invalescit juxta illud Apoc. 13. *V. 10. Si quis in captivitatem agit, in captivitatem abit; si quis gladio occiderit, occidi eum gladio oportet.* Quicunque verò hæc Apocalyptica non capit, nolit Apocalypsin aspernari, sed malit super illa illud ruminari quod non nemo apud laudatum Eusebium c. 23. sic audet profari: *Ego verò quantum ad meam sententiam pertinet, spernere aut abiicere scripturas libri hujus nullatenus audeo, maxime cum multi ex fratribus ita mecum sentiant, sed hæc magis de eo judico, quod excedant atque emineant, quæ in eo scripta sunt, humanæ auditionis modum, & sit in eo arcanus quidam & reconditus atque admirandus*

*du omnibus sensus. Quem & ego admiror & veneror, etiamsi non intelligo. Et ita sentio, quod divina aliqua Sacramenta sermonibus contegantur humanis, non tam judicio meo discernens quàm fide credens. Et ideo non reprobo, quæ non intelligo, sed tantò magis admiror, quantò minus assessor: post hæc verò totius Libelli differens Corpus, & singula quæque discutiens atque evidenter ostendens; Nullo modo fieri posse, ut secundum Literam dignus in eo intellectus appareat. Apparet autem ex Apocalypsi præter cætera rerum memorabilium argumenta facile cuivis piæ animæ, quod Draco, Bestia & Pseudopropheta conspirantes, ducuntur olim in Triumpho immisericorditer, qui jam de Ecclesia videntur triumphare Triumphum immisericordiæ insanum. Insano quidem hoc Immisericordiæ Triumpho quoque vana Judæorum Lusitanorum spes vehementer delectatur, dum in sua *Tephila Cotidiana* tam contra nos quàm complures alios hanc fidei mortuæ precationem precatur: *A los renegados no sea esperanza y todos los herejes y todos los malos como punto seran perdidos. Y todos nuestros enemigos, y todos nuestros aborrescientes ayna seran tajados, y el Reyno de la Soberbia ayna arrancarás y quebrantarás y ateneras, y quebrantarlos haz ayna en nuestros dias.* Inclementius autem de istiusmodi inhumano humani Mundi Triumpho sibi jamdudum*

congratulatur Romulæa illa Pseudoprophetæ Synagoga, ut præter cætera apertè apparet ex illis literis, quibus anno 1572. Cardinalis Lotharingus post maximam Evangelicorum contrucidatorum cædem è Gallia Romam (quò caput Admiraliu erat missum) missis, Romanam plebem omnem reddidit ovantem & quamvis campanam triumphali sonitu consonantem & multiplicem Vulcani flammam interlucentem atque quamlibet bombardam triumphalia intonantem ac reboantem, juxta Prophetiam Prophetæ Prophetarum de *Triumpho Mundi* Joh. 16. *V. 16. Amen, Amen dico vobis: Vos flebitis & lamentabimini, Mundus autem gaudebit; & Vos quidem Tristes eritis, sed Tristitia vestra evadet in Gaudium. Gaudium autem illud Pontificalium animalium rationalium Triumphale fuit tactis literis sic expressum:*

D. O. M.

Beatissimo Patri Gregorio XIII. Pont. Max. sacro illustrissimo Cardinalium Collegio.

Carolus IX. Christianissimus Francorum Rex, Zelo zelatus pro Domino Deo exercituum, repente, velut Angelo percussore divinitus immisso, sublati una occasione propè universi Regni sui hæretici, perduellionibusque tanti beneficii immemor nunquam futurus, consiliorum ad eam rem datorum, auxiliorum missorum, duodecennalium

卷之五

卷之二十一

in epist. Pauli ad Rom. cap. 14. lib. 9. sic
 exaratum ab it : *Mens illa hominis , quæ
 Deo soli segregata est , meritò Munda appel-
 latur , quæ vero aliena à Deo est , quoniam
 non ab uno Spiritu immundo , sed à pluri-
 bus possidetur , idcirco talis Homo Commu-
 nis appellatur , quasi qui multorum , vel vi-
 tiorum vel Dæmonum servus , secundum
 illum , qui interrogatus ; Quod tibi nomen
 est ? respondit : Legio. Multi enim sumus.
 Et secundum illud , quod à Salvatore dicitur ;
 Quia cum exierit Spiritus immundus ab ho-
 mine , circuit Loca Arida , quærens Re-
 quietem , & non inveniens redit , & inve-
 niens Domum vacantem & scopis mundatam ,
 assumit secum Septem alios Spiritus nequio-
 res se , & intrant in eum. Et sine dubio iste
 talis Communis dicitur , eorum videlicet
 Servus effectus omnium Spirituum mali-
 gnorum , qui habitant in eo.*

Eo autem fine modò dixi , RARIUS ;
 et innuerem , à Catholica Fide & Charita-
 te non esse dissentaneum , sed è Noctibus
 nostris facilè confici ; *Non omnes Papas fuisse
 prædestinatos ad æternas inferni maledicti
 rititias , sed aliquos ad æternas cali benedicti læ-
 titias atque delicias.* Valeat itaque Poëta qui
 de Triumpho Mundi ad contristandam il-
 lam Reginam coronatam (cui simulatque
 pepererat masculum omnium Gentium

nalium precum, supplicationum, votorum, lachrymarum suspiriorumque ad D. O. M. suorum, & Christianorum omnium planè stupendos effectus, omnino incredibiles exitus modis omnibus redundantem divino munere satietatem ipse nunc solidissimorum gaudiorum affluentissimus gloriatur.

Tantam felicitatem quæ Beatissimi Patris Gregorii XIII. Pont. initio non multò post ejus admirabilem & divinam electionem evenerit, anà cum Orientalis expeditionis constantissima & promptissima expeditione Ecclesiasticarum rerum instaurationem, marcescentis Religionis vigorem & florem certo protendere auguratur.

Pro tanto beneficio conjunctis vobiscum hodie ardentissimis votis absens corpore, præsens animo, hîc in Æde S. Ludovici avi sui D.O.M. gratias agit quàm maximas utque spes hujusmodi ne fallat, ejus bonitatem supplex deprecatur.

Erat autem isthoc Triumphus inhumani insignis literis Romanis aureis cubitalibus descriptum, festa fronde velatum ac lemniscatum supra limen Ædis S. Ludovici, Romæ appensum, ita ut congemuisses, si vidisses, secundum illud Varronis emendatum ex corrupto Nonio : Signata sacra esse desierunt, postquam homines facti sunt sacri. R A - R I U S namque reperias inter Pontifices Romanensium animarum Maximos hominem cælo peculiarem, quàm talem Orco communem, de quali Origenes Adamantius
in

in epist. Pauli ad Rom. cap. 14. lib. 9. sic
 „exaratum ab it : *Mens illa hominis , quæ*
 „*Deo soli segregata est , meritò Munda appel-*
 „*latur , quæ vero aliena à Deo est , quoniam*
 „*non ab uno Spiritu immundo , sed à pluri-*
 „*bus possidetur , idcirco talis Homo Commu-*
 „*nis appellatur , quasi qui multorum , vel vi-*
 „*tiorum vel Dæmonum servus , secundum*
 „*illum , qui interrogatus ; Quod tibi nomen*
 „*est ? respondit : Legio. Multi enim sumus.*
 „*Et secundum illud , quod à Salvatore dicitur ;*
 „*Quia cum exierit Spiritus immundus ab ho-*
 „*mine , circuit Loca Arida , quærens Re-*
 „*quiem , & non inveniens redit , & inve-*
 „*niens Domum vacantem & scopis mundatam ,*
 „*assumit secum Septem alios Spiritus nequio-*
 „*res se , & intrant in eum. Et sine dubio iste*
 „*talis Communis dicitur , eorum videlicet*
 „*Servus effectus omnium Spirituum mali-*
 „*gnorum , qui habitant in eo.*

Eo autem fine modò dixi , RARIUS ;
 ut innuerem , à Catholica Fide & Charita-
 te non esse dissentaneum , sed è Noctibus
 nostris facile confici ; Non omnes Papas fuisse
 Noctis prædestinatos ad æternas inferni maledicti
 tristitias , sed aliquos ad æternas cali benedicti læ-
 titias atque delicias. Valeat itaque Poëta qui
 de Triumpho Mundi ad contristandam il-
 lam Reginam coronatam (cui simulatque
 pepererat masculum omnium Gentium

nalium precum, supplicationum, votorum, lachrymarum suspiriorumque ad D. O. M. suorum, & Christianorum omnium planè stupendos effectus, omnino incredibiles exitus modis omnibus redundantem divino munere satietatem ipse nunc solidissimorum gaudiorum affluentissimus gloriatur.

Tantam felicitatem quæ Beatissimi Patris Gregorii XIII. Pont. initio non multò post ejus admirabilem & divinam electionem evenerit, anà cum Orientalis expeditionis constantissima & promptissima expeditione Ecclesiasticarum rerum instaurationem, marcescentis Religionis vigorem & florem certo protendere auguratur.

Pro tanto beneficio conjunctis vobiscum hodie ardentissimis votis absens corpore, præsens animo, hîc in Æde S. Ludovici avi sui D.O.M. gratias agit quàm maximas utque spes hujusmodi ne fallat, ejus bonitatem supplex deprecatur.

Erat autem isthoc Triumphus inhumani insignis literis Romanis aureis cubitalibus descriptum, festa fronde velatum ac lemniscatum supra limen Ædis S. Ludovici, Romæ appensum, ita ut congemuisses, si vidisses, secundum illud Varronis emendatum ex corrupto Nonio : Signata sacra esse desierunt, postquam homines facti sunt sacri. R A-
R I U S namque reperias inter Pontifices Romanensium animarum Maximos hominem cælo peculiarem, quàm talem Orco communem, de quali Origenes Adamantius
in

in epist. Pauli ad Rom. cap. 14. lib. 9. sic
 „exaratum ab it : *Mens illa hominis , quæ*
 „Deo soli segregata est , meritò Munda appel-
 „latur , quæ vero aliena à Deo est , quoniam
 „non ab uno Spiritu immundo , sed à pluri-
 „bus possidetur , idcirco talis Homo Commu-
 „nis appellatur , quasi qui multorum , vel vi-
 „tiorum vel Dæmonum servus , secundum
 „illum , qui interrogatus ; Quod tibi nomen
 „est ? respondit : Legio. Multi enim sumus.
 „Et secundum illud , quod à Salvatore dicitur ;
 „Quia cum exierit Spiritus immundus ab ho-
 „mine , circuit Loca Arida , quærens Re-
 „quiem , & non inveniens redit , & inve-
 „niens Domum vacantem & scopis mundatam ,
 „assumit secum Septem alios Spiritus nequio-
 „res se , & intrant in eum. Et sine dubio iste
 „talís Communis dicitur , eorum videlicet
 „Servus effectus omnium Spirituum mali-
 „gnorum , qui habitant in eo.

Eo autem fine modò dixi , RARIUS ;
 ut innuerem , à Catholica Fide & Charita-
 te non esse dissentaneum , sed è Noctibus
 nostris facile confici ; Non omnes Papas fuisse
hæreticos prædestinatos ad æternas inferni maledicti
tristitias , sed aliquos ad æternas celi benedicti læ-
titias atque delicias. Valeat itaque Poëta qui
 de Triumpho Mundi ad contristandam il-
 lam Reginam coronatam (cui simulatque
 pepererat masculum omnium Gentium

*du omnibus sensus. Quem & ego admiror & veneror, etiamsi non intelligo. Et ita sentio, quod divina aliqua Sacramenta sermonibus contegantur humanis, non tam judicio meo discernens quàm fide credens. Et ideo non reprobo, quæ non intelligo, sed tantò magis admiror, quantò minus assequor: post hæc verò totius Libelli differens Corpus, & singula quæque discutiens atque evidenter ostendens; Nullo modo fieri posse, ut secundum Literam dignus in eo intellectus appareat. Apparet autem ex Apocalypsi præter cætera rerum memorabilium argumenta facilè cuivis piæ animæ, quod Draco, Bestia & Pseudopropheta conspirantes, ducuntur olim in Triumpho immisericorditer, qui jam de Ecclesia videntur triumphare Triumphum immisericordiæ insanum. Insano quidem hoc Immisericordiæ Triumpho quoque vana Judæorum Lusitanorum spes vehementer delectatur, dum in sua Tephila Cotidiana tam contra nos quàm complures alios hanc fidei mortuæ precationem precatur: *A los renegados no sea esperanza y todos los herejes y todos los malsines como punto seran perdidos. Y todos nuestros enemigos, y todos nuestros aborrescientes ayna seran tajados, y el Reyno de la Sobervia ayna arrancarás y quebrantarás y ateneras, y quebrantarlos haz ayna en nuestros dias.* Inclementius autem de istiusmodi inhumano humani Mundi Triumpho sibi jamdudum*

COR-

congratulatur Romulæa illa Pseudoprophetæ Synagoga, ut præter cætera apertè apparet ex illis literis, quibus anno 1510 LXXII. Cardinalis Lotharingus post maximam Evangelicorum contrucidatorum cædem è Gallia Romam (quò caput Admiralii erat missum) missis, Romanam plebem omnem reddidit ovantem & quamvis campanam triumphali sonitu consonantem & multiplicem Vulcani flammam interlucentem atque quamlibet bombardam triumphalia intonantem ac reboantem, juxta Prophetiam Prophetæ Prophetarum de *Triumpho Mundi* Joh. 16. *Ÿ. 16. Amen, Amen dico vobis: Vos flebitis & lamentabimini, Mundus autem gaudebit; & Vos quidem Tristes eritis, sed Tristitia vestra evadet in Gaudium. Gaudium autem illud Pontificalium animalium rationalium Triumphale fuit tactis literis sic expressum:*

D. O. M.

Beatissimo Patri Gregorio XIII. Pont. Max. sacro illustrissimo Cardinalium Collegio.

Carolus IX. Christianissimus Francorum Rex, Zelo zelatus pro Domino Deo exercituum, repente, velut Angelo percussore divinitus immisso, sublati una occasione propè universi Regni sui heretici, perduellionibusque tanti beneficii immemor nunquam futurus, consiliorum ad eam rem datorum, auxiliorum missorum, duodecennalium

nalium precum, supplicationum, votorum, lachrymarum suspiriorumque ad D. O. M. suorum, & Christianorum omnium planè stupendos effectus, omnino incredibiles exitus modis omnibus redundantem divino munere satietatem ipse nunc solidissimorum gaudiorum affluentissimus gloriatur.

Tantam felicitatem quæ Beatissimi Patris Gregorii XIII. Pont. initio non multò post ejus admirabilem & divinam electionem evenerit, anà cum Orientalis expeditionis constantissima & promptissima expeditione Ecclesiasticarum rerum instaurationem, marcescentis Religionis vigorem & florem certo protendere auguratur.

Pro tanto beneficio conjunctis vobiscum hodie ardentissimis votis absens corpore, præsens animo, hîc in Æde S. Ludovici avi sui D.O.M. gratias agit quàm maximas utque spes hujusmodi ne fallat, ejus bonitatem supplex deprecatur.

Erat autem isthoc Triumphus inhumani insigne literis Romanis aureis cubitalibus descriptum, festa fronde velatum ac lemniscatum supra limen Ædis S. Ludovici, Romæ appensum, ita ut congemuisses, si vidisses, secundum illud Varronis emendatum ex corrupto Nonio : Signata sacra esse desierunt, postquam homines facti sunt sacri. R A R I U S namque reperias inter Pontifices Romanensium animarum Maximos hominem cælo peculiarem, quàm talem Orco communem, de quali Origenes Adamantius
in

in epist Pauli ad Rom. cap. 14. lib. 9. sic
 „ exaratum ab it : *Mens illa hominis , quæ*
 „ *Deo soli segregata est , meritò Munda appel-*
 „ *latur , quæ vero aliena à Deo est , quoniam*
 „ *non ab uno Spiritu immundo , sed à pluri-*
 „ *bus possidetur , idcirco talis Homo Commu-*
 „ *nis appellatur , quasi qui multorum , vel vi-*
 „ *tiorum vel Dæmonum servus , secundum*
 „ *illum , qui interrogatus ; Quod tibi nomen*
 „ *est ? respondit : Legio. Multi enim sumus.*
 „ *Et secundum illud , quod à Salvatore dicitur ;*
 „ *Quia cum exierit Spiritus immundus ab ho-*
 „ *mine , circuit Loca Arida , quærens Re-*
 „ *quiem , & non inveniens redit , & inve-*
 „ *niens Domum vacantem & scopis mundatam ,*
 „ *assumit secum Septem alios Spiritus nequio-*
 „ *res se , & intrant in eum. Et sine dubio iste*
 „ *talis Communis dicitur , eorum videlicet*
 „ *Servus effectus omnium Spirituum mali-*
 „ *gnorum , qui habitant in eo.*

Eo autem fine modò dixi , R A R I U S ;
 ut innuerem, à Catholica Fide & Charita-
 te non esse dissentaneum , sed è Noctibus
 nostris facile confici ; Non omnes Papas fuisse
 prædestinatos ad æternas inferni maledicti
 tristitias , sed aliquos ad æternas cali benedicti læ-
 titias atque delicias. Valeat itaque Poëta qui
 de Triumpho Mundi ad contristandam il-
 lam Reginam coronatam (cui simulatque
 pepererat masculum omnium Gentium

Regem incomparabilem , jamdudum *reg-*
vōr duas *Aquilæ magnæ* alas concedi constat
 ex Apoc. 12. *ſ. 14.* quibus è conspectu æ-
 muli Draconis septicipitis valeat avolare
 in defertum) sic cecinit :

Sanguine subnata est Ecclesia , sanguine crevit ,
Sanguine præfloreit , sanguine finis erit.

Erit enim Triumphus Mundi non Comi-
 cus, sed Tragicus illis ambobus penulti-
 mi & ultimi præliorum diebus quibus com-
 plebitur, quod jamdudum prædicitur par-
 tim Apoc. 19. *ſ. 20. 21.* Et comprehensa est
 Bestia, & cum ea Pseudopropheta ille, qui
 ediderat Signa in ejus conspectu, quibus sedu-
 xit eos qui acceperant characterem Bestiæ, &
 qui adoraverant Imaginem ejus; atque vivi
 conjeti sunt ambo in stagnum Ignis ardens sul-
 phure: & reliqui occisi sunt gladio ejus qui
 infidebat equo prodeunte ex ore ipsius: & om-
 nes aves saturatæ sunt carnibus eorum; par-
 tim ex Ap. 20. *ſ. 7. 8. 9. 10.* Postquam verò
 consummati fuerint anni 666 solvetur Satan as è
 carcere suo. Et exhibit ut seducat Gentes quæ sunt
 in IV. angulis terræ, Gogum & Magogum,
 ut congreget eos ad prælium, quorum numerus
 est sicut arena maris. Adscenderunt igitur su-
 per latitudinem terræ, & circumiverunt ca-
 stra Sanctorum, & Urbem illam dile-
 ctam: sed descendit Ignis à Deo è cælo qui de-
 voravit eos. Et Diabolus qui seducebat eos, con-
 jectus

ectus est in stagnum Ignis & Sulphuris, ubi erant & Bestia illa & ille Pseudopropheta, & torquebuntur die ac nocte in secula seculorum. Unde alsdenn wirds erst recht Friede auff Erden seyn / wann diese zu sammengeschworne 3. Erzg. Feindliche vnde Unruhige Martialisten werden im Arrest gebracht seyn.

VIII. Nunquam Mammon Injustitiæ justius à Christianis pecunosis expenditur, quàm quotiescunque ad amplificandam Dei gloriosi gloriam & conciliandam proximi egeni amicitiam largiter impenditur, prout in *Traſſatu nostro de Natura Persuasionum Humanarum* comprobavimus, juxta illud cæleste Christi edictum Luc. 16. v. 9. Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ Μαμμωνᾶ τοῦ ἀδικίας ἵνα ὅταν ἐκλίπητε, δέξονται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. Novit Italia gloriari, suum Pontificem Romanensium animarum Maximum *Gregorium XIII.* in vita sua se tam liberalem in clientes exhibuisse egentes, ut eidem à morte Senatus in Capitolio marmoream statuerit statuam, & in eam tales inciderit literas quales hodieque defuncti *Euergetæ* virtutem sic prædicatum abeunt: *Sestertium octingentis singulari beneficentia in egenos distributum*, hoc est, vicies centena millia aureorum, quos Galli vocant *deux millions d'escus*, Germani verò 2000000. Cronen / juxta illud Arithmeti-

Z 2

corum :

*corum : Decem H-S seu sestertia seu duæ Libræ semissisque seu semistertii nummi mille sunt decem millia sestertiorum numerorum : sed decies sestertium sunt decies centena millia numerorum sestertiorum , quorum singula valebant mille nummos sestertios. Sestertium quippe in neutro genere ad libram Romanam (quæ & Pondo & Mina dicitur) habet eandem proportionem , quam numus sestertius ad assem seu ad libram æris gravis. In se enim duas libras Romanas semissemque continebant sestertia singula. Singulæ autem libræ drachmas seu denarios centum , hoc est , sestertios quadringentos. Faxit autem S S. Trinitas , ut nostrates Protestantes cuncti capitalissimos quosque Antagonistarum suorum in publicis Christianarum beneficentiarum studiis ac studiis tam certatim præcurrant , ut vel ex invitis eorum dentibus hoc Triumphale confessionis seggittor gloriose extorqueant : Papizantes nostræ Synagoge multa Supererogationis Opera deblaterant suis disputatricibus linguis ; Protestantes autem Ecclesiæ tanta dilectionis Orthochristianæ Opera operantur operatricibus suis dextris , ut Spiritu munificentie principali celitus confirmati omnia nostra vanæ gloriæ deliramenta de Congruo & Condigno meritaria reapse refellant , eludant , subvertant. Op-
pidò invitatus adscribo , quod Magnus ille Florentinorum Dux Cosmus Medices (quem Ludovicus Guicciardinus Sapientem Nobilem*

*lem cognominat) supra 40000. Ducatorum in Xenodochia, Tempia & confimiles pias causas expendisse atque intercedentibus suis de se dixisse dicitur: Nunquam tam multa erogabitis, quin plura facultatum meliorum recepturi sitis; juxta illud Sapientissimi Israëlitarum Regis Salomonis oraculum: Favore illud Jehovæ occupatur, quod à quopiam in egenos erogatur. Proverbium hoc olim Ambrosius credens, credidisse creditur, & pro sua liberalitate largissimâ eidem prius ipse satisfecisse legitur, quàm aliis sic præscripsit: *Necessitates aliorum, quantum possumus juvemus, & plus interdum quàm possumus.* Quicumque autem istud Salomonis aureolum non perfectè credet, non rectè muniticus evadet, sed olim cum illis Hypocritis suam sibi mercedem accipiet, qui inter Christianos in hac vita sub specioso cautæ parsimonix prætextu ex inveterascente idololatricæ avaritiæ suæ sacco sordido tam illiberaliter disseminant, ut post hanc vitam Messem divinæ compensationis nullam metere queant. Multum quippe incredulus est, qui non credit, quod *Avaritia sit Radix Omnium Malorum*: magis autem incredulus est, qui non credit, quod *Liberalitas sit Radix Omnium Bonorum*. Incessit me fastidium demonstrandi, quod ita im-misericors Tenacitas sit scala Nabalæ,*

quâ descenditur ad Inferos, ut misericors Liberalitas est scala Jacobæa, quâ adscenditur ad Superos. Quia tam difficile est, tale ægrotans rationale animal mortale, quale jamdudum Mammonico Pecuniæ cadaveri immoritur, vel per Philosophicas scriptiones, vel per Theologicas conciones ad Munificentiam excitare, quàm Æthiopem senem dealbare. Jer. 13. V. 23.

IX. Ut sunt, qui perspicacissimâ oculorum suorum acie vel in ipso allucen-
tissimo sole possunt maculas deprehendere: Ita non desunt tales Argi, qualibus nemo mortalium ad tantam terrenæ gloriæ præcellæ majestatem valet conscendere, quin nonnunquam vel nolens vel volens aliquantas mundi dicaculi injurias incurrat. Hinc talia nominum & cognominum vestigia apud Historicos passim legas, ut præter alios alius summorum Principum appelletur *Darius Nothus*, alius *Claudius Tiberius Nero* cognominetur *Caldius Biberius Mero*, alius *Constantinus Copronymus*, alius *Constantinus Pogonatus*; alius *Leo III. Iconomachus* & *Theomachus*, alius *Fridericus Ahenobarbus*, alius *Carolus Calvus*, alius *Carolus Junior Crassus*, alius *Carolus Simplex*, alius *Henricus Auceps*, alius *Henricus Claudus*, alius *Mauritius Avarus*, alius *Henricus Superbus*, alius *Henricus Niger*, alius *Henricus Rixosus*,
alius

alius *Michaël Traulus*, alius *Michaël Parapina-*
ceus, alius *Michaël Calaphates*, alius deni-
 que *Otto III. Puer*. Pueris igitur puerilissi-
 mis pueriliores sunt illi moderni Christia-
 nonymy, qui in tantos *majorum gentium Deos*
 inspicientes ne minimum quidem Mundi
 jocabundi Myſterium in honorem Du-
 cis sui crucifixi & omnigenâ Sarcaſmorum
 amercâ perſuſi æquanimiter perferre ex-
 optant ſed extemplò ad ſanguinolenta
 fratricidæ Cainis duella pugionibus & i-
 gnivomis ſiphonibus convolant & per o-
 mnes plateas ad ravim uſque clamant: *U-*
na ſamæ humanæ vena præſtabilior eſt tota Ara-
bici auri fodina. Quapropter

Eſt vindicta bonum vitâ jucundius ipſâ.

Quicumque enim unam injuriam tolerat, continuo
alteram invitat. Enimverò olim Eccleſiis
 matutinis, qui affectabant multum crucis,
 Pater Luminum elargiebatur multum lu-
 cis: Jam verò Eccleſiis vespertinis, quæ
 concupiſcunt parum crucis, offunditur
 plus hereticæ ac ſchiſmaticæ caliginis
 quàm catholicæ lucis, Eſa. 22. V. 9. juxta
 illud Caſſiodori: *Crux eſt cæcorum Lux*.
 Hinc in illis Eccleſiis variæ cruentarum Vi-
 ctoriarum coronæ conſpiciebantur, nova
 Martyrum Triumphatorum cantica inau-
 diebantur, & multi lupi in agnos conver-
 tebantur; in his verò multi agni in tales

Antichristianos lupos (quales non omnia omnibus fiunt, sed omnes, quæ sua sunt, quærunt & suo DEO *Ventri* offerunt) convertuntur & iusto Dei indulgentis iudicio geminis illis Triumphantis Orci catenis victricibus, *Peccandi dulcore* & *Resipiscendi horrore* sic constringuntur, ut nunquam Triumphalem illam Christianorum vincentium coronam castrensem consequantur, quæ est vera animi resignati Libertas.

X. Inter omnia alia (quæ incomparabilibus & sublimibus perfectissimi, prudentissimi, Victoriosissimi & florentissimi Mundi Phœnicibus & Aquilis proximè nubes involantibus nunquam satis dici, nunquam satis disci, nunquam satis scribi possunt) hoc non est postremum; Maximas quasque regiarum deliciarum cedros quidem nonnunquam non tantum in summis montium jugis excrecere & pubescere, sed etiam consenescere, perrarò tamen solide solo suo coalescere, utpote quæ per vices plurimas impetuosissimis quibusque vulturnis tantoperè infestantur, agitantur & quassantur, ut subito decacuminentur & tantam ruinam ruant, unde nunquam resurgant. Quantâ maximâ magnificentîâ maximus ille Imperatorum omnium ac Dictator M. *Furius Camillus* olim triumphans victore cum exercitu

exercitu Urbem inierit, neminem unum ignorare puto ex Livio, qui lib 5. pag. 516. col. 2. de eo sic memorat: *Adventus quoque Dictatoris omnibus Ordinibus obviam effusus celebrator, quàm ullius unquam antea; Triumphusque omnem consuetam honorandi illius diei modum aliquantum excessit. maxime conspectus ipse est curru equis albis juncto Urbem invehitus: parumque id non civile, sed humanum etiam visum Jovis Solisque equis equiparatum Dictatorem in religionem etiam trahebant: Triumphusque ob unam maxime rem clarior quàm gravior fuit.* Fuit tamen gloriosissimus hîc Triumphator haud ita multò post exul apud Ardeates; qui hospitii jure ipsum dignabantur. Quid dicam de Eusebio Wenceslao Alberto Fridlandiæ Duce? Huic namque generale imperium militare per *Mandatum absolutum cum Libera* (ut Icti loquuntur) in totum exercitum Austriacum commiserat & præter cætera, quæ non persequor memorabilia, ducalibus ejus auspiciis cum primis victoriosum illum Suecorum Regem *Gustavum Adolphum* (quem *Crucius* pro suo in eum affectu præcipitato appellare solebat *Atlantem Libertatis Germaniæ*) in prælio ceciderat ad Lutzam annò cło lō c xxxii. *Ferdinandus II.* Imperator; quàm misere autem anno cło lō c xxxiv. ipse ille florentissimus bellator *Wallensteinus* interem-

ptus sit pro reo Criminis læsæ Majestatis, petasè Drexelio, Brachelio & Floro Teutonico, juxta illud Crucii lib. 5. epist. ad Joh. Beverovicium anno 1610 c xxxiv. mihi pag. 440. & 441. De tragico Wallestenii casu, quàm inopinatus hic rumor! Itané ab AQUILA discerptus graculus? Et cui olim Germania pene tota fuit in prædam, præda nunc ipse factus est suis? O instabiles rerum vices! ô lubrica Aularum!

————— quàm nescit eodem
Stare diu fortuna loco, quàm quidquid
in alto est,

Labitur, ingentemque trahit fors
magna ruinam!

Miraris? non insolens hic fortunæ ludus est. Victimæ huic Reges, Et Regum purpurati. Quidquid excelsum ferè in hoc Mundo, fabula huic stat, aut tragædiæ pars cruenta; Et gloriæ illius partem esse credas, seviisse in Magnos, Et sanguine tinxisse purpuram. Exempla obvia passim, Et omni ævo. Ut mirum sit FORTUNÆ alumnos, Et Sejanos nostri temporis, qui manus, Et spes ab Oriente ad Occasum mittunt, paratum sibi non videre uncum, si delinquant. Ut incendio propior est, qui igni; Et præcipitio vicinior, qui jugis montium inambulat: ita quò quis sceptro propior, Et solio Regum, hoc ruine est. Talium bracteata felicitas est, Et non absimilis illis quibus in Scena personam Agamemnonis, aut Priami gerentibus,

bus, sceptrā, & tiarā porriguntur, ut elati ad tempus, & cothurnati incedant; sed post unum alterumve actum exuendi, ut ad staturam suam redeant. Itidem hic, ubi reducta hoc vel illo die fabulæ quam agunt, cortina, cadunt, qui in solido stare visi, & ut grande ædificium, mole sua desidunt. Causam quæris? Sapientem illum Romanum audi: Nihil, inquit, medium inter præcipitia, & summa, inter fortunam maximam, & ultimam. Interim quis justum hlo Dei iudicium non agnoscat? Tyrannis si seræ, non tamen leves veniunt pœnæ: nec sicca morte pereunt, & sine sanguine, qui sanguinem aliorum fundere consueverunt. Non aliter hæc sacra constant, quoties ut clavus clavo, sic malum malo pellitur. Hic factum. Sanguine, nefariæ crudelitatis suæ pœnas luit, & qui perfidia, dolo, alios credulos nimis, non semel oppressit, iisdem nunc artibus circumventus opprimitur, iræ Cæsareæ victima. Tulit nempe quæ meruit, & quæ docuit, rediit in auctorem exemplum. Quippe omnes Magnates (qui potius aguntur Spiritu Mundi terrestri quàm Spiritu Christi cælesti) solent esse tales nubes, quales in alios suaviter depluunt aureos imbres gratiarum Comicarum, in alios verò graviter ejaculantur tantos fulminares lapides irarum Tragicarum, ut inde enatum sit adagium: *Procul à Fove, procul à fulmine*. Quicumque autem Humilitatis Honoratæ candidatus solum

Deum supra omnia ex toto corde diligendum usque & usque formidat, facile tam terra marique quàm domi bellicue quasvis infidias, malevolentias & pericula formidabilia ad unum omnia tutus & securus triumphat, juxta præluces exemplum pii Regis Precatoris *David* qui quovis periculosâ infidiarum ac formidinum tempestate intonante extemplò se sub propugnatricem divinarum alarum umbram humillimè recipiebat atque tutissimus securissimusque ibidem psallebat: *Ego cubui & dormivi, expergeseci me, quia Jehovah sustentat me; Non timebo à Myriadibus populi, quas circumdisposuerint metatores contra me.* Plura ex Triumphorum obsoletorum cenotaphiis memorabilia de *Manubiis*, de *Qualitate Tyronum & Veteranorum* differente, de *Ordine Nobilitatis* nostris, de *natura auxiliorum copiarum*, de *Necessitate & Utilitate excubiarum*, de *varietate Velitationum* & id genus aliis scitu jucundis eruerem atque in communem Ecclesiæ Militantis usum conferrem, nisi tali cum primis Lectori *ἀντιπαι*, candido & benevolo (qualis jamdudum DEO proximûs evadit usque adeò uti paucissimis indigeat & ferè nihilo amplius nisi tali unionione uno unicoque fortunas animæ suæ augeat, de quali post 2. *Pet. I. vers. 4.* vel *Hierocles Alexandrinus* sic philosophari scivit:

vit: Τίλ^ω βί^α, Θεί^{ον} ποι^{εῖν} ἐ^κ τ^{ῆς} αἰθε^{ράς},
 καὶ τὸ δυνάτ^{ον}.) duntaxat exiguum super
 illis cereum mallem humiliter accendere
 quàm sublimiter pharum attollere, cujus
 beneficio conspiciantur omnia reliqua,
 quæ jam à me nondum sunt revelata & il-
 lustrata, juxta illud *Democriti* Poly^{sophi}:
 Τὰς μὲν πόλεις αἰαθή^{μασι}, τοὺς δὲ ψυχὰς μαθή-
 μασι δεῖ χρ^ομεῖν.

§. 4. Perpetua ista in omnibus rebus
 sublunaribus Lex est, ut quævis gloria-
 rum mundanarum pompæ ad summum
 perductæ, tandem aliquando ad suam Pri-
 mam Nihili Materiam, velocius quidem
 quàm adscenderunt, relabantur, juxta il-
 lud *Manilii*:

Omnia mortali mutantur Lege creata.

Hinc perbene monuit præcellentissimus
 ille Poëta Joan. Douza:

————— Cede Tempori

Deoque: rebus omnibus

Vicissitudo debita: Hæc mori vides

Repente, at illa oririer,

Necessitati ut obsequare, te monent

Tot urbium cadavera.

Ferire visa vertice ante quæ suo

Poli utriusque cardinem:

Ubi illa imperare sueta Regibus

Superba Septimontium?

Ubi Mycenæ? ubi incluta urbs Agenoris,

Corinthos, Argos, Ilium?

Z 7

Mithu-

*Minuta, magna, summa & ima respice,
Perenne sub polo nihil.*

Nihil itaque miri quenquam unquam incessat, quod Hieronymus Osorius lib. 3. de Nobilitate Christiana pag. 609. scribit : Non solum homines ipsos, verum etiam omnes humanas Artes atque Disciplinas, omnes Nationes & Imperia mors insequitur ; omniaque tandem concidunt, & oblivionis tenebris obruuntur. Solum Christi Regnum est quod nullis hostium viribus excindi, nullis opibus labefactari, nullis intestinis seditionibus convelli unquam poterit. Persarum opes corruerunt, Græcorum potentia funditus eversa est, Romanum Imperium est depressum atque comminutum ; Omnia quæ sunt, fuerunt, postea ve nascentur, quoquomodo tandem interibunt : Regnum verò Christi, omnibus divinis ornamentis amplificatum florescet seculis infinitis, immortalique gloria atque sempiterna circumfluet, Dan. 7. vers. 14. 27. Hinc nemo quoque demiretur, quod victoriosissimis quibusque ævi nostri bellatoribus nulli in Germania, Dania, Hollandia, cæterisque Europæ Regnis Provinciisque (quarum bona pars sæpiculè tali hamo piscantur aureo, ut in sua bella quidem expendant expensas multas, sed è suis Victoriis tam paucas lucrentur prædas, ut omnes exhaustorum ærariorum lacunæ illachrymarentur, si Triumphus decernerentur) decernantur
Trium-

Triumphus. Triumphandi enim mos solennis jamdudum obsolescit, quippe qui non diutius tenuisse creditur nisi usque ad Imp. *Aurelium Valerium Probum*, utpote quem Triumphatorum ultimum Amplissimus Senatus Romanus in Capitolium ad summi sui Jovis templum usque deducebat; ubi more laudato & inveterato taurus albus mactabatur & reliqua pompa cuncta advocabatur, quâ Triumphus consummabatur, juxta notata ab Hypomnematographis ad illud Maronis:

*Hinc bellator equus campo sese arduus infert,
Hinc albi, Clitumne, greges & maxima taurus
Victima sæpè tuo perfusi flumine sacro
Romanos ad templa Deum duxere Triumphos.*

Triumphum autem cum multis spectaculis hic Imperator Romam reversus edidit & speciosissimos *Cæsaris, Augusti & Patris Patriæ* titulos obtinuit, posteaquam præter cæteras res præclarè gestas percussores *Aureliani & Taciti* vindicaverat; Gallias cum LX. civitatibus à *Germanis* occupatas recuperaverat; *Blemios* superaverat; in Oriente omnia rebellantia compescuerat; in Thracia *Gothos* ita perterruebat, ut ipsos aut in deditionem aut in amicitiam reciperet; *Saturnium* diversis præliis non sine Heroica virtute devicerat; *Proculum & Bonosum* in Rhetia Imperatores oppresserat; Cili-

Ciliciam & Isauriam latrociniis repurgaverat & tantâ felicitate castrensi reliquâ insuper floruerat, ut aliquando IX. Reges ad ejus pedes jacerent postrati offerentesque obsidum loco XVI. millia tyronum. Notum est Ipsius numisma, in quo apparet Currus Triumphalis, circumquaque variè exornatus, qui à IV. equis trahitur, & cujus pars media obtecta figuram solii refert. In eo autem tecto alius currus parvus cum IV. equis illi junctis conspicitur, cui Victoriola insidet, coronam Imperatori loricato & togato in Curru stanti, laurumque manibus ferenti, quasi impositura. Currum denique Triumphalem præcedit Blemiorum quispiam, in pectore oculos præferens, aliique fercula ferentes, cum inscriptione: TRIUMPH. ÆTHIOP. Infra: DE BLEMIIS. Notius est illud Flavii Vopisci: *Triumphavit de Germanis & Blemis omnium gentium ferocissimis, ac 10 homines ante Triumphum duxit. Venationem amplissimam in Circo dedit; ita ut populus cuncta diriperet. Genus autem spectaculi fuit tale: Arbores validæ, per milites radicitus evulsæ, longe latèque trabibus affixæ sunt, terra deinde superjecta, totusque Circus ad sylvæ speciem confitus, gratiam virois præbuit. Immissi deinde per omnes aditus Struthiones 1000. Apri 1000. Dæ & cætera animalia, quanta ali adinveniri que potuerunt.*

runt. Immissi denique populares, rapuit quisque quod voluit. Notissimum est illud Philippi Melanchthonis de ipsius militibus ocia, quæ pariant vitia, sectantibus & in ipsum conspirantibus: Cum Persis & Parthis pacem fecit, ac regressus ad bella magis necessaria, Sarmatica & Gothicæ, cum in Syrmio militum oneraret labore siccandi paludes, aliqui tumultuantes, seditionem adversus eum moverunt, & fugientem Probum Imperatorem in speculam interfecerunt. Reliquus exercitus dolens extinctum esse Justum, Fortem, Felicem & Utilem Imperatorem, sepulchrum ei fecit, cum hac inscriptione: HIC PROBUS IMPERATOR VERE PROBUS SITUS EST, VICTOR OMNIUM GENTIUM BARBARARUM, VICTOR ETIAM TYRANNORUM. Quanquam autem excellens in eo Virtus fuit, & gubernatio felix: tamen Exemplum est non solum Inconstantiae Fortune, sed potius Ingratitudinis, Levitatis & Furor vulgi, quod eum temerario impetu & seditiose oppressit. Et ad Regulam congruit: ὅχλος καὶ αἰμαδία μέγιστον κακόν. Item:

Λαοὶ μὴ πίστευε, πολύτροπός ἐστι ὁ μίλος.

Enimverò hoc est antiquum Mundi ingrati ingenium, ut optimo suorum cuique servorum militantium tandem serpentinum persolvat stipendium quod est, venenum lethiferum per incurabilem morsum. Valeat autem

æmulos, ut ad mœstitiâ usque indignaretur, quod M. *Antonius* Triumvir R. P. C. primus extra Italiam ante Constantino-
polim conditam bellicosum illum Armeniorum Regem *Artabanum* dolosâ proditi-
onis arte potius quàm aperto Marte vi-
ctum aureisque catenis vinctum Alexan-
driam ad emerendam meretricis *Cleopatræ*
Reginæ gratiam in Triumphum duxerat,
atque ita Ægyptiis de tantis impertierat,
quanta sibi Urbs patria soli præter cætera
Sancta Sanctorum incommunicabilia tran-
scripserat. Scribere pergeremus, nisi Bri-
læ anno C I O I O C L I V. de isthac au-
gusta Materia plura scripsissemus in nostro
Generali Triumpho Belgarum Perpetuo; prout
eo die quo in lucem emittetur, conspicie-
tur. Conspectur quoque in eodem præ-
ter cætera *ὑπερφύως* Draconis, Bestiæ &
Pseudoprophetæ Triumphus. Trium-
phalibus etiam Martyriorum incruen-
orum Coronis coronari talibus ibidem
aliquammultos Christianos nostrates ho-
dieque videas, de qualibus legas, partim
apud Gregorium: *Mori à persequente Marty-
rium in aperto est, ferre verè contumeliâ & odien-
tem diligere, Martyrium est in occulta cogitatione.*
partim apud Hieronymum: *Qui vult vive-
re secundum Euangelium, tota vita ejus Marty-
rium est.*

§. 7. Nihil ultra restat, nisi ut sic peroremus: *Omnis Medicus laude insignissimâ triumphat & immortalia victricis artis suæ Machaoniæ Trophæa usque & usque collocat, qui CITO, TUTO & JUCUNDE (ut sua nobis feneret Asclepiades Adverbia) desperatissimos quosque morbos, pestilentias, fistulas, pustulas, podagras, manias, carcinomata, vulnera & ulcera per Subtractionem Additionemque medicari callet.*

Omnis Jurisconsultus famâ inclytâ triumphat, qui sub octonario Pythagoræ signo domi bellicue in reverentia Jehovæ secundum Corpus Juris Justinianæum honestè vivit & neminem lædit, sed suum cuique semper tam secundum Conscientiam quàm secundum Actita & Probata tribuit.

Omnis Theologus immortalis gloriâ triumphat, qui flagrantiore flagrat zelo reformandi populum illustrissimis Conversationis Sanctæ exemplis extra Templum, quàm eloquentissimis concionis doctæ documentis intra Templum.

Omnis denique Discipulus Scholasticus ac Academicus nobilissimo Studiosi nomine verè pariter atque gloriosè triumphat, qui sub umbrosâ humilis reverentiæ rosa Deo semper adheret & quibusvis necessariis perdiligenter studet, juxta illud Thucydidis: Κράτιστόν ἐστιν ἐπὶ τοῖς ἀκαδημαίοις παίδευσθαι. Enimverò ubi inter Cives Academicos & fratres Scholasticos disciplina
agro-

egrotat, Minerva dormitat, Ceres sacrificat, Bacchus propinat, Venus excubat, Vacua buccinat & Rhamusia pugnat; ibi Diabolus oppugnat, superat, triumphat. Quapropter in Christianis Militantis Ecclesiæ castris omnes atque angulos

Esse decet vigiles in statione pios.

Quippe talpa cæca viridarium subruens, facile suum insidiatorem invenit hortulanum attentum, à quo capiatur: homo autem securus (qui nil nisi terrena sapit, capit & rapit) suum quoque habet insidiatorem, à quo oculato occæcatus sæpe capitur, antequam se captum sentiat, juxta illud Augustini: *Inimicus ut occidat, semper vigilat sine somno, & nos ut custodiamus nos, nolumus evigilare à somno.* Ecce tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos, & omnes vias nostras variis replevit decipulis ad capiendas animas nostras. Et quis effugiet? Laqueos posuit in divitiis, laqueos posuit in paupertate, laqueos tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in somno, & in vigilia: laqueos posuit in verbo & in opere & in omni vita nostra. Vereor itaque ne multi illorum se istiusmodi Tartareis retibus cæcis cæci adhucdum irretiant, qui è Psalte jamdudum cantant:

Erret ist entzwey /

Unde wir sind frey.

**Sub hæc jamdudum inclamatur, ut abeun-
tes**

tes hinc, fontem fontium inexhaustum,
 (ex quo omnes gratiarum cælestium terrestriumque Nili atque Euripi derivantur) humillimâ grati animi pietate piè coronemus, hoc est, nosmet ipsos totos abnegemus & Patrem nostrum cælestem solum (sine Quo Nihil scimus, Nihil possumus, Nihil sumus) sic glorificemus:

Gloria Tota Deo, Gloria Nulla Mihi:

Gloria Nulla Mihi, Gloria Tota Deo.

Quapropter ambobus his Pentametris Latinis nihil appendicis appendimus nisi illud Lutheri Teutonicum tom. 5. Jen. in Psalm. III. fol. 116. lat. 2. Wo sind sie nun / die gern Ehre hätten / vndt wissen doch den Griff nicht darzu? Suchen immer vnd finden nichts. Wiltu Ehre haben / so laß alle Ehre Gott allein / vndt behalt du nichts dann Schande für Ihm. Verachte dich selbst vndt laß dein thun nichts seyn / so heyligstu Gottes Nahmen vndt gibst Ihm allein die Ehre. Siehe! so bald du das thust / so bistu schon voller Ehren / die grösser ist dann aller Könige Ehren / vndt bleibet Ewig. Dann Gott ehret vndt zieret dich mit seinem Nahmen / daß du must heißen Gottes Diener / Gottes Kind / Gottes Werck vndt so fortan. Was soll dir nun Gott mehr thun / der dir so viel Zeitlicher vndt Ewiger Gütther / darzu auch den Höchsten / ja sein selbst Nahmen vndt die Ewige Ehre gibt? Digna certè verba quæ religiosâ recordatione Templo Memoria æterno consecremus, juxta illud Humberti: *Humilitas illa, quæ amat latere atque abscondi, Cinis Virtutum est.* Est enim jam olim à Christo Doctore Doctorum docta, oblata

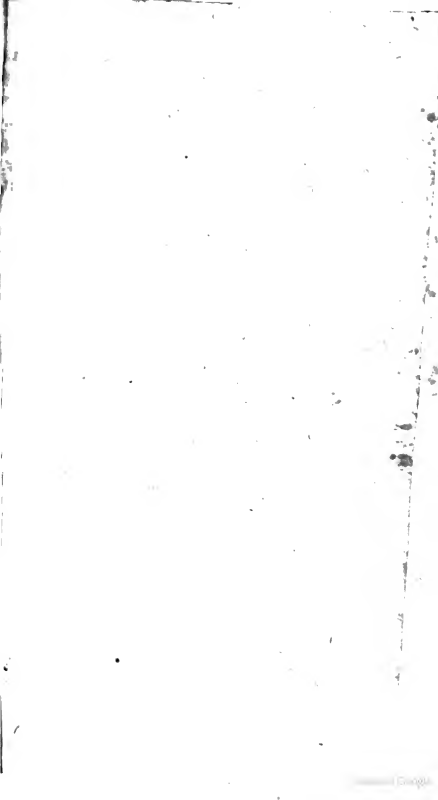
&

& commendata hæc omnibus suis doctrina discipulis: *Discite à Me, quia Ego sum Mitis & Corde Humilis.* Omnium igitur postremo adhuc loci subdamus duo: Duobus potissimum illi naucleri (qui ex longa & periculosa peregrinatione reduces incolumes vel portui appropinquant vel jam in portu navigant) Lætitiæ signis se suis manifestant, nimirum *Clangore Tubarum & Sonore bombardarum.* Ita pro nobis hîc nostram navigationem ad *Promontorium Bonæ Spei* de Salute publica tutum per scopulos Triumphalis Materiæ fretum Rhetoricam finientibus hæc *Bernhardus* è suo serm. 13. in Cant. Tubâ suâ Theologica receptui canat: *Fidelis reverà famulus es, si de multa gloriâ Domini tui, etsi non exeunte de Te, nil tuis manibus adherere contingat: Bombardam autem philologicam sic displodat Crucius ex suo l. 4. epist. ad Erycium Puteanum mihi pag. 397. §. Nec meherclè injuria. Nihil enim æque Literaturæ Dignitatem adulterat, quàm fatalis illa imperitiæ pedisequa, Animi elatio, quâ quod videri quisque vult, hoc & esse credit, & fidem aliis facit. Hunc tamen affectum, seu potius animi morbum, ægrè multi adduci possunt ut ejurent, etiam qui Sapientiæ studium profitentur: Ita ferè melioribus ingeniis suaviter obrepere solet amabilis hæc insania. Quam ridere Te scio, & cordatos omnes*

omnes Tecum. Quid enim Scire nostrum, secretum à Sapientia, nisi Scientiæ deliquium & umbra? quid Eruditionis nostræ splendor, quid literarum? nisi eam dux & imperatrix vitæ mortalium Bona Mens fulciat? qui si desit, de Colosso basis, edificio fundamentum, & omni doctrinæ moles, arrogantiae & fastus turbina tantò sædius corruiat quanto celsius se attollit. & contra Humilitati & Modestiae superstruenda perennat. quia fundus illa, & fundamentum est omnis veræ Literaturæ; quæ non quid adsit sed quod desit: attendit, nec de quæsito secura sed de quærendo sollicita est.

D I X I.

Ciliciam & Isauriam latrociniis repurgaverat & tantâ felicitate castrensi reliquâ insuper floruerat, ut aliquando IX. Reges ad ejus pedes jacerent posttrati offerentesque obsidum loco XVI. millia tyronum. *Notum* est Ipsius numisma, in quo apparet Currus Triumphalis, circumquaque variè exornatus, qui à IV. equis trahitur, & cujus pars media obtecta figuram solii refert. In eo autem tecto alius currus parvus cum IV. equis illi junctis conspicitur, cui Victoriola insidet, coronam Imperatori loricato & togato in Curru stanti, laurumque manibus ferenti, quasi impositura. Currum denique Triumphalem præcedit Blemiorum quispiam, in pectore oculos præferens, aliique fercula ferentes, cum inscriptione: TRIUMPH. ÆTHIOP. Infra: DE BLEMIIS. *Notius* est illud Flavii Vopisci: *Triumphavit de Germanis & Blemis omnium gentium ferocissimis, ac 10 homines ante Triumphum duxit. Venationem amplissimam in Circo dedit; ita ut populus cuncta diriperet. Genus autem spectaculi fuit tale: Arbores validæ, per milites radicitus evulse, longe latèque trabibus affixæ sunt, terra deinde superjecta, totusque Circus ad sylvæ speciem consitus, gratiam viroris præbuit. Immissi deinde per omnes aditus Struthiones 1000. Apri 1000. Dæ & cætera animalia, quanta ali adinveniri que potuerunt.*

runt. Immissi denique populares, rapuit quisque quod voluit. Notissimum est illud Philippi Melanchthonis de ipsius militibus ocia, quæ pariant vitia, sectantibus & in ipsum conspirantibus: Cum Persis & Parthis pacem fecit, ac regressus ad bella magis necessaria, Sarmatica & Gottica, cum in Syrmio militum oneraret labore siccandi paludes, aliqui tumultuantes, seditionem adversus eum moverunt, & fugientem Probum Imperatorem in speculam interfecerunt. Reliquus exercitus dolens extinctum esse Justum, Fortem, Felicem & Utilem Imperatorem, sepulchrum ei fecit, cum hac inscriptione: HIC PROBUS IMPERATOR VERE PROBUS SITUS EST, VICTOR OMNIUM GENTIUM BARBARARUM, VICTOR ETIAM TYRANNORUM. Quanquam autem excellens in eo Virtus fuit, & gubernatio felix: tamen Exemplum est non solum Inconstantiae Fortune, sed potius Ingratitudinis, Levitatis & Furor vulgi, quod eum temerario impetu & seditiose oppressit. Et ad Regulam congruit: ὁχλοῦ σὺν αἰμαδίᾳ μίχουσιν κακόν. Item:

Λαοὶ μὴ πίστευε, πολύτροπός ἐστι ὁμιλῶ.

Enimverò hoc est antiquum Mundi ingrati ingenium, ut optimo suorum cuiq; servorum militantium tandem serpentinum persolvat stipendium quod est, venenum lethiferum per incurabilem morsum. Valeat autem

autem qui in allegata opinione acquiescit & proximum quemque instruit; *Probum Imperatorem fuisse novissimum apud Romanos Triumphatorem*. Ταῦτα λέγω, ἕδαμῶς εἰς ἀντιλογίαὶ ἀφορῶν, ἀλλ' ὅτι μοι τὸ ἀληθὲς ἕως ἐφάνη ἔχειν. Δεῖ ὅτ' τὸ ἀληθὲς παντὸς περὶ μαῶν αἰε', inquit appositè. Alexander Trallianus ad hunc nostri scopi articulum in suo lib. 12. pag 676.

§. 5. Triumphâsse quidem præter cæteros (qui post *Constantinum M.* Constantinopoli & alibi gentium triumphârunt) legitur *Dagobertus* Gallorum Rex de Saxonibus; sed

quantum lenta solent inter viburna cupressi
frondosa sua culmina extollere, tantum magnificentissima pompâ pomposissimaque magnificentiâ omnes reliquarum nationum Triumphos Triumphî Monarchiæ Romanæ prisci tales antecellunt, qualium trecentos circiter & quinquaginta Urbs à Romuli tempestate usque ad *Justiniani* Augusti ætatem vidisse memoratur, atque apud *Plutarchum* exaratur, quod *Valerius Publicola* quadrigis quarum inventricem *Minervam* ferunt, primus in Triumpho sine invidia læhebatur.

§. 6. Tantum igitur aberat, ut Roma in participandis istiusmodi Regalibus Imperii sui Monarchici ornamentis ullos ferret æmu-

æmulos, ut ad mœstitiâ usque indigna-
 retur, quod *M. Antonius* Triumvir R. P.
 C. primus extra Italiam ante Constantino-
 polim conditam bellicosum illum Arme-
 niorum Regem *Artabanum* dolosâ proditi-
 tionis arte potius quàm aperto Marte vi-
 ctum aureisque catenis vinctum Alexan-
 driam ad emerendam meretricis *Cleopatræ*
 Reginae gratiam in Triumphum duxerat,
 atque ita Ægyptiis de tantis impertierat,
 quanta sibi Urbs patria soli præter cætera
Sancta Sanctorum incommunicabilia tran-
 scripserat. Scribere pergeremus, nisi Bri-
 læ anno *CLIII* de isthac au-
 gusta Materia plura scripsissemus in nostro
Generali Triumpho Belgarum Perpetuo; prout
 eo die quo in lucem emittetur, conspicie-
 tur. Conspectur quoque in eodem præ-
 ter cætera *ὑπερφύως* Draconis, Bestiæ &
 Pseudoprophetæ Triumphus. Trium-
 phalibus etiam Martyriorum incruen-
 orum Coronis coronari talibus ibidem
 aliquammultos Christianos nostrates ho-
 dieque videas, de qualibus legas, partim
 apud Gregorium: *Mori à persequente Marty-*
rium in aperto est, ferre verè contumeliâ & odien-
tem diligere, Martyrium est in occulta cogitatione.
 partim apud Hieronymum: *Qui vult vive-*
re secundum Euangelium, tota vita ejus Marty-
rium est.

§. 7. Nihil ultra restat, nisi ut sic peroremus: *Omnis Medicus laude insignissimâ triumphat & immortalia victricis artis suæ Machaoniae Trophæa usque & usque collocat, qui CITO, TUTO & JUCUNDE (ut sua nobis feneret Asclepiades Adverbia) desperatissimos quosque morbos, pestilentias, fistulas, pustulas, podagras, manias, carcinomata, vulnera & ulcera per Subtractionem Additionemque medicari callet.*

Omnis Jurisconsultus famâ inclytâ triumphat, qui sub octonario Pythagoræ signo domi bellicue in reverentia Jehovæ secundum Corpus Juris Justinianæum honestè vivit & neminem lædit, sed suum cuique semper tam secundum Conscientiam quàm secundum Actita & Probata tribuit.

Omnis Theologus immortalis gloriâ triumphat, qui flagrantiore flagrat zelo reformandi populum illustrissimis Conversationis Sanctæ exemplis extra Templum, quàm eloquentissimis concionis doctæ documentis intra Templum.

Omnis denique Discipulus Scholasticus ac Academicus nobilissimo Studiosi nomine verè pariter atque gloriosè triumphat, qui sub umbrosâ humilis reverentiæ rosa Deo semper adheret & quibusvis necessariis perdiligenter studet, juxta illud Thucydidis: Κεῖνός ἐστιν ἐὼ τοῖς ἀναγκαιοῦσι παίδευσθαι. Enimverò ubi inter Cives Academicos & fratres Scholasticos disciplina
agro-

egrotat, Minerva dormitat, Ceres sacrificat, Bacchus propinat, Venus excubat, Vacua buccinat & Rhamusia pugnat; ibi Diabolus oppugnat, superat, triumphat. Quapropter in Christianis Militantis Ecclesiæ castris omnes atque singulos

Esse decet vigiles in statione pios.

Quippe talpa cæca viridarium subruens, facile suum insidiatorem invenit hortulanum attentum, à quo capiatur: homo autem securus (qui nil nisi terrena sapit, capit & rapit) suum quoque habet insidiatorem, à quo oculato occæcatus sæpe capitur, antequam se captum sentiat, juxta illud Augustini: *Inimicus ut occidat, semper vigilat sine somno, & nos ut custodiamus nos, nolumus evigilare à somno.* Ecce tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos, & omnes vias nostras variis replevit decipulis ad capiendas animas nostras. Et quis effugiet? Laqueos posuit in divitiis, laqueos posuit in paupertate, laqueos tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in somno, & in vigilia: laqueos posuit in verbo & in opere & in omni vita nostra. Vereor itaque ne multi illorum se istiusmodi Tartareis retibus cæcis cæci adhucdum irretiant, qui è Psalte jamdudum cantant:

Strick ist entzwey /

Unde wir sind frey.

Sub hæc jamdudum inclamatur, ut abeun-
tes

tes hinc , fontem fontium inexhaustum ,
 (ex quo omnes gratiarum cælestium ter-
 restriumque Nili atque Euripi derivantur)
 humillimâ grati animi pietate piè corone-
 mus , hoc est , nosmet ipsos totos abne-
 gemus & Patrem nostrum cælestem solum
 (sine Quo Nihil scimus , Nihil possumus ,
 Nihil sumus) sic glorificemus :

Gloria Tota Deo , Gloria Nulla Mihi :

Gloria Nulla Mihi , Gloria Tota Deo.

Quapropter ambobus his Pentametris La-
 tinis nihil appendicis appendimus nisi illud
 Lutheri Teutonicum tom.5. Jen. in Psalm.
 III. fol. 116. lat. 2. Wo sind sie nun / die gern
 Ehre hätten / vndt wissen doch den Griff nicht darzu ?
 Suchen immer vnd finden nichts. Wiltu Ehre haben/
 so laß alle Ehre Gott allein / vndt behalt du nichts
 dann Schande für Ihm. Verachte dich selbst vndt laß
 dein thun nichts seyn / so heyligstu Gottes Nahmen
 vndt gibst Ihm allein die Ehre . Siehe ! so bald
 du das thust / so bistu schon voller Ehren / die grösser ist
 dann aller Könige Ehren / vndt bleibet Ewig. Dann
 Gott ehret vndt zieret dich mit seinem Nahmen / daß
 du must heißen Gottes Diener / Gottes Kind / Gottes
 Werck vndt so fortan. Was soll dir nun Gott mehr
 thun / der dir so viel Zeitlicher vndt Ewiger Güther /
 darzu auch den Höchsten / ja sein selbs Nahmen vndt
 die Ewige Ehre gibt ? Digna certè verba quæ
 religiosâ recordatione Templo Memoria æ-
 terno consecremus , juxta illud Humber-
 ti : *Humilitas illa , quæ amat latere atque abscon-*
di , Cinis Virtutum est. Est enim jam olim à
 Christo Doctore Doctorum docta , oblata

&

& commendata hæc omnibus suis doctrina discipulis : *Discite à Me, quia Ego sum Mitis & Corde Humilis*. Omnium igitur postremo adhuc loci subdamus duo : Duobus potissimum illi naucleri (qui ex longa & æque periculosa peregrinatione reduces incolumes vel portui appropinquant vel jam in portu navigant) Lætitiæ signis se suis manifestant , nimirum *Clangore Tubarum & Sonore bombardarum*. Ita pro nobis hîc nostram navigationem ad *Promontorium Bonæ Spei* de Salute publica tutum per scopulosum Triumphalis Materiæ fretum Rhetoricam finientibus hæc *Bernhardus* è suo serm. 13. in Cant. Tubâ suâ Theologica receptui canat : *Fidelis reverà famulus es, si de multa gloriâ Domini tui, etsi non exeunte de Te, nil tuis manibus adherere contingat* : Bombardam autem philologicam sic displodat *Crucius* ex suo l. 4. epist. ad *Erycium Puteanum* mihi pag. 397. §. Nec meherclè injuria. *Nihil enim æque Literature Dignitatem adulterat, quàm fatalis illa imperitiæ pedisequa, Animi elatio, quâ quod videri quisque vult, hoc & esse credit, & fidem aliis facit*. Hunc tamen affectum, seu potius animi morbum, agrè multi adduci possunt ut ejurent, etiam qui Sapientiæ studium profitentur : Ita ferè melioribus ingeniis suaviter obrepere solet amabilis hæc insania. *Quam videre Te scio, & cordatos*
omnes

res hinc, fontem fontium inexhaustum
 (ex quo omnes gratiarum cælestium terrestriumque Nili atque Euripi derivantur);
 humillimâ grati animi pietate piè corone-
 mus, hoc est, nosmet ipsos totos abne-
 gemus & Patrem nostrum cælestem solum
 (sine Quo Nihil scimus, Nihil possumus,
 Nihil sumus) sic glorificemus:

Gloria Tota Deo, Gloria Nulla Mihi:

Gloria Nulla Mihi, Gloria Tota Deo.

Quapropter ambobus his Pentametris Latinis nihil appendicis appendimus nisi illud Lutheri Teutonicum tom. 5. Jen. in Psalm. III. fol. II 6. lat. 2. Wo sind sie nun / die gern Ehre hätten / vndt wissen doch den Griff nicht darzu? Suchen immer vnd finden nichts. Wiltu Ehre haben / so laß alle Ehre Gott allein / vndt behalt du nichts dann Schande für Ihm. Verachte dich selbst vndt laß dein thun nichts seyn / so heyligstu Gottes Nahmen vndt gibst Ihm allein die Ehre. Siehe! so bald du das thust / so bistu schon voller Ehren / die grösser ist dann aller Könige Ehren / vndt bleibet Ewig. Dann Gott ehret vndt zieret dich mit seinem Nahmen / daß du must heißen Gottes Diener / Gottes Kind / Gottes Werck vndt so fortan. Was soll dir nun Gott mehr thun / der dir so viel Zeitlicher vndt Ewiger Güther / darzu auch den Höchsten / ja sein selbs Nahmen vndt die Ewige Ehre gibt? Digna certè verba quæ religiosâ recordatione Templo Memoria æterno consecremus, juxta illud Humberti: *Humilitas illa, quæ amat latere atque abscondi, Cinis Virtutum est.* Est enim jam olim à Christo Doctore Doctorum docta, oblata

& commendata hæc omnibus suis doctrina discipulis : *Discite à Me, quia Ego sum Mitis & Corde Humilis.* Omnium igitur postremo adhuc loci subdamus duo : Duobus potissimum illi naucleri (qui ex longa & periculosa peregrinatione reduces incolumes vel portui appropinquant vel iam in portu navigant) Lætitiæ signis se suis manifestant , nimirum *Clangore Tubarum & Sonore bombardarum.* Ita pro nobis hîc nostram navigationem ad *Promontorium Bonæ Spei* de Salute publica tutum per scopulosum *Triumphalis Materiæ* fretum *Rhetoricam* finientibus hæc *Bernhardus* è suo serm. 13. in Cant. *Tubâ suâ Theologica* receptui canat : *Fidelis reverà famulus es, si de multa gloriâ Domini tui, etsi non exeunte de Te, nil tuis manibus adherere contingat :* Bombardam autem philologicam sic displodat *Crucius* ex suo l. 4. epist. ad *Erycium Puteanum* mihi pag. 397. §. Nec meherclè injuria. *Nihil enim æque Literaturæ Dignitatem adalterat, quàm fatalis illa imperitiæ pedisequa, Animi elatio, quâ quod videri quisque vult, hoc & esse credit, & fidem aliis facit.* Hunc tamen affectum, seu potius animi morbum, agrè multi adduci possunt ut ejurent, etiam qui *Sapientiæ studium* profitentur : Ita ferè melioribus ingeniis suaviter obrepere solet amabilis hæc insania. *Quam ridere Te scio, & cordatos omnes*

tes hinc, fontem fontium inexhaustum,
 (ex quo omnes gratiarum cælestium terrestriumque Nili atque Euripi derivantur)
 humillimâ grati animi pietate piè coronemus,
 hoc est, nosmet ipsos totos abnegemus
 & Patrem nostrum cælestem solum
 (sine Quo Nihil scimus, Nihil possumus,
 Nihil sumus) sic glorificemus:

Gloria Tota Deo, Gloria Nulla Mihi:

Gloria Nulla Mihi, Gloria Tota Deo.

Quapropter ambobus his Pentametris Latinis nihil appendicis appendimus nisi illud Lutheri Teutonicum tom.5. Jen. in Psalm.

III. fol. 116. lat. 2. Wo sind sie nun / die gern
 Ehre hätten / vndt wissen doch den Griff nicht darzu?
 Suchen immer vnd finden nichts. Wistu Ehre haben/
 so laß alle Ehre Gott allein / vndt behalt du nichts
 dann Schande für Ihm. Verachte dich selbst vndt laß
 dein thun nichts seyn / so heyligstu Gottes Nahmen
 vndt gibst Ihm allein die Ehre. Siehe! so bald
 du das thust / so bistu schon voller Ehren / die grösser ist
 dann aller Könige Ehren / vndt bleibet Ewig. Dann
 Gott ehret vndt zieret dich mit seinem Nahmen / daß
 du must heißen Gottes Diener / Gottes Kind / Gottes
 Werck vndt so fortan. Was soll dir nun Gott mehr
 thun / der dir so viel Zeitlicher vndt Ewiger Güther /
 darzu auch den Höchsten / ja sein selbs Nahmen vndt
 die Ewige Ehre gibt? Digna certè verba quæ
 religiosâ recordatione Templo Memoria æ-
 terno consecremus, juxta illud Humberti:
Humilitas illa, quæ amat latere atque abscon-
di, Cinis Virtutum est. Est enim jam olim à
 Christo Doctore Doctorum docta, oblata

&

& commendata hæc omnibus suis doctrina discipulis : *Discite à Me, quia Ego sum Mitis & Corde Humilis*. Omnium igitur potremò adhuc loci subdamus duo : Duo-
 bus potissimum illi naucleri (qui ex longa & æque periculosa peregrinatione reduces in columas vel portui appropinquant vel iam in portu navigant) Lætitiæ signis se suis manifestant , nimirum *Clangore Tubarum & Sonore bombardarum*. Ita pro nobis hîc nostram navigationem ad *Promontorium Bonæ Spei* de Salute publica tutum per scopulosum Triumphalis Materiæ fretum Rhetoricam finientibus hæc *Bernhardus* è suo serm. 13. in Cant. Tubâ suâ Theologica receptui canat : *Fidelis reverà famulus es, si de multa gloriâ Domini tui, etsi non exeunte de Te, nil tuis manibus adherere contingat* : Bombardam autem philologicam sic dis-
 plodat *Crucius* ex suo l. 4. epist. ad *Erycium Puteanum* mihi pag. 397. §. Nec meherclè injuria. *Nihil enim æque Literaturæ Dignitatem adulterat, quàm fatalis illa imperitiæ pedisequa, Animi elatio, quâ quod videri quisque vult, hoc & esse credit, & fidem aliis facit*. Hunc tamen affectum, seu potius animi morbum, agrè multi adduci possunt ut ejurent, etiam qui Sapientiæ studium profitentur : Ita ferè melioribus ingeniis suaviter obrepere solet amabilis hæc insania. *Quam videre Te scio, & cordatos omnes*

tes hinc, fontem fontium inexhaustum,
 (ex quo omnes gratiarum cælestium terrestriumque Nili atque Euripi derivantur)
 humillimâ grati animi pietate piè corone-
 mus, hoc est, nosmet ipsos totos abne-
 gemus & Patrem nostrum cælestem solum
 (sine Quo Nihil scimus, Nihil possumus,
 Nihil sumus) sic glorificemus:

Gloria Tota Deo, Gloria Nulla Mihi:

Gloria Nulla Mihi, Gloria Tota Deo.

Quapropter ambobus his Pentametris Latinis nihil appendicis appendimus nisi illud Lutheri Teutonicum tom. 5. Jen. in Psalm. III. fol. 116. lat. 2. Wo sind sie nun / die gern Ehre hätten / vndt wissen doch den Griff nicht darzu? Suchen immer vnd finden nichts. Wiltu Ehre haben / so laß alle Ehre Gott allein / vndt behalt du nichts dann Schande für Ihm. Verachte dich selbst vndt laß dein thun nichts seyn / so heyligstu Gottes Nahmen vndt gibst Ihm allein die Ehre. Siehe! so bald du das thust / so bistu schon voller Ehren / die grösser ist dann aller Könige Ehren / vndt bleibet Ewig. Dann Gott ehret vndt zieret dich mit seinem Nahmen / daß du must heißen Gottes Diener / Gottes Kind / Gottes Werck vndt so fortan. Was soll dir nun Gott mehr thun / der dir so viel Zeitlicher vndt Ewiger Güther / darzu auch den Höchsten / ja sein selbs Nahmen vndt die Ewige Ehre gibt? Digna certè verba quæ religiosâ recordatione Templo Memoria æterno consecremus, juxta illud Humberti: *Humilitas illa, quæ amat latere atque abscondi, Cinis Virtutum est.* Est enim jam olim à Christo Doctore Doctorum docta, oblata

&

& commendata hæc omnibus suis doctrina discipulis: *Discite à Me, quia Ego sum Modicus & Corde Humilis*. Omnium igitur postremò adhuc loci subdamus duo: Duo-
 bus potissimum illi naucleri (qui ex longa
 & æque periculosa peregrinatione reduces
 in portum appropinquant vel
 in portu navigant) Lætitiæ signis se
 suis manifestant, nimirum *Clangore Tubarum*
& Sonore bombardarum. Ita pro nobis
 hîc nostram navigationem ad Promontorium
Bonæ Spei de Salute publica tutum per scopu-
 losum Triumphalis Materiæ fretum
 Rhetoricam finientibus hæc *Bernhardus* è
 suo serm. 13. in Cant. Tubâ suâ Theolo-
 gica receptui canat: *Fidelis reverà famulus*
es, si de multa gloriâ Domini tui, etsi non exeun-
te de Te, nil tuis manibus adherere contingat:
 Bombardam autem philologicam sic dis-
 plodat *Crucius* ex suo l. 4. epist. ad *Erycium*
Puteanum mihi pag. 397. §. Nec meherclè
 injuria. *Nihil enim æque Literaturæ Dignitatem*
adalterat, quàm fatalis illa imperitiæ pedisequa,
Animi elatio, quâ quod videri quisque vult,
boc & esse credit, & fidem aliis facit. Hunc
 tamen affectum, seu potius animi morbum,
 agrè multi adduci possunt ut ejurent, etiam qui
 Sapientiæ studium profitentur: Ita ferè melio-
 ribus ingeniis suaviter obrepere solet amabilis
 hæc insania. *Quam ridere Te scio, & cordatos*
 omnes

§. 7. Nihil ultra restat, nisi ut sic peroremus: *Omnis Medicus laude insignissimâ triumphat & immortalia victoris artis suæ Machaoniae Trophæa usque & usque collocat, qui CITO, TUTO & JUCUNDE (ut sua nobis feneret Asclepiades Adverbia) desperatissimos quosque morbos, pestilentias, fistulas, pustulas, podagras, manias, carcinomata, vulnera & ulcera per Subtractionem Additionemque medicari callet.*

Omnis Jurisconsultus famâ inclytâ triumphat, qui sub octonario Pythagoræ signo domi bellicue in reverentia Jehovæ secundum Corpus Juris Justinianæum honestè vivit & neminem lædit, sed suum cuique semper tam secundum Conscientiam quàm secundum Actita & Probata tribuit.

Omnis Theologus immortalis gloriâ triumphat, qui flagrantiori flagrat zelo reformandi populum illustrissimis Conversationis Sanctæ exemplis extra Templum, quàm eloquentissimis concionis doctæ documentis intra Templum.

Omnis denique Discipulus Scholasticus ac Academicus nobilissimo Studiosi nomine verè pariter atque gloriose triumphat, qui sub umbrosâ humilis reverentiæ rosa Deo semper adheret & quibusvis necessariis perdiligenter studet, juxta illud Thucydidis: Κεῖνός ἐστιν ἐν τοῖς ἀνθρώποις παίδευσθαι. Enimverò ubi inter Cives Academicos & fratres Scholasticos disciplina
agro-

egrotat, Minerva dormitat, Ceres sacrificat, Bacchus propinat, Venus excubat, Vacua buccinat & Rhamusia pugnat; ibi Diabolus oppugnat, superat, triumphat. Quapropter in Christianis Militantis Ecclesiæ castris omnes atque ingulos

Esse decet vigilantes in statione pios.

Quippe talpa cæca viridarium subruens, facile suum insidiatorem invenit hortulanum attentum, à quo capiatur: homo autem securus (qui nil nisi terrena sapit, capit & rapit) suum quoque habet insidiatorem, à quo oculato occæcatus sæpe capitur, antequam se captum sentiat, juxta illud Augustini: *Inimicus ut occidat, semper vigilat sine somno, & nos ut custodiamus nos, nolumus evigilare à somno.* Ecce tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos, & omnes vias nostras variis replevit decipulis ad capiendas animas nostras. Et quis effugiet? Laqueos posuit in divitiis, laqueos posuit in paupertate, laqueos tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in somno, & in vigilia: laqueos posuit in verbo & in opere & in omni vita nostra. Vereor itaque ne multi illorum se istiusmodi Tartareis retibus cæcis cæci adhuc dum irretiant, qui è Psalte jamdudum cantant:

Strickt ist entzwey /

Unde wir sind frey.

Sub hæc jamdudum inclamatur, ut abeuntes

tes hinc, fontem fontium inexhaustum,
 (ex quo omnes gratiarum cælestium terrestriumque Nili atque Euripi derivantur)
 humillimâ grati animi pietate piè corone-
 mus, hoc est, nosmet ipsos totos abne-
 gemus & Patrem nostrum cælestem solum
 (sine Quo Nihil scimus, Nihil possumus,
 Nihil sumus) sic glorificemus:

Gloria Tota Deo, Gloria Nulla Mihi:

Gloria Nulla Mihi, Gloria Tota Deo.

Quapropter ambobus his Pentametris Latinis nihil appendicis appendimus nisi illud Lutheri Teutonicum tom. 5. Jen. in Psalm. III. fol. 116. lat. 2. Wo sind sie nun / die gern Ehre hätten / vndt wissen doch den Griff nicht darzu? Suchen immer vnd finden nichts. Wiltu Ehre haben / so laß alle Ehre Gott allein / vndt behalt du nichts dann Schande für Ihm. Verachte dich selbst vndt laß dein thun nichts seyn / so heyligstu Gottes Nahmen vndt gibst Ihm allein die Ehre. Siehe! so bald du das thust / so bistu schon voller Ehren / die grösser ist dann aller Könige Ehren / vndt bleibet Ewig. Dann Gott ehret vndt zieret dich mit seinem Nahmen / daß du must heißen Gottes Diener / Gottes Kind / Gottes Werck vndt so fortan. Was soll dir nun Gott mehr thun / der dir so viel Zeitlicher vndt Ewiger Güther / darzu auch den Höchsten / ja sein selbs Nahmen vndt die Ewige Ehre gibt? Digna certè verba quæ religiosâ recordatione Templo Memoria æterno consecremus, juxta illud Humberti: *Humilitas illa, quæ amat latere atque abscondi, Cinis Virtutum est. Est enim jam olim à Christo Doctore Doctorum docta, oblata*

&

& commendata hæc omnibus suis doctrina discipulis: *Discite à Me, quia Ego sum Mitis & Corde Humilis.* Omnium igitur postremo adhuc loci subdamus duo: Duobus potissimum illi naucleri (qui ex longa & periculosa peregrinatione reduces incolumes vel portui appropinquant vel iam in portu navigant) Lætitiæ signis se suis manifestant, nimirum *Clangore Tubarum & Sonore bombardarum.* Ita pro nobis hîc nostram navigationem ad *Promontorium Bonæ Spei* de Salute publica tutum per scopulosum *Triumphalis Materiæ* fretum Rhetoricam finientibus hæc *Bernhardus* è suo serm. 13. in Cant. Tubâ suâ Theologica receptui canat: *Fidelis reverà famulus es, si de multa gloriâ Domini tui, etsi non exeunte de Te, nil tuis manibus adherere contingat:* Bombardam autem philologicam sic displodat *Crucius* ex suo l. 4. epist. ad *Erycium Puteanum* mihi pag. 397. §. Nec meherclè injuria. *Nihil enim æque Literature Dignitatem adulterat, quàm fatalis illa imperitiæ pedisequa, Animi elatio, quâ quod videri quisque vult, hoc & esse credit, & fidem aliis facit.* Hunc tamen affectum, seu potius animi morbum, agrè multi adduci possunt ut ejurent, etiam qui Sapientiæ studium profitentur: Ita ferè melioribus ingeniis suaviter obrepere solet amabilis hæc insania. *Quam videre Te scio, & cordatos omnes*

omnes Tecum. Quid enim Scire nostrum, secretum à Sapiëntia, nisi Scientiæ deliquium & umbra? quid Eruditionis nostræ splendor, quid literarum? nisi eam dux & imperatrix vitæ mortalium Bona Mens fulciat? qui si desit, desit Colosso basis, edificio fundamentum, & omni doctrinæ moles, arrogantiae & fastus turbinis tantò sædius corruiat quanto celsius se attollit. Ad contra Humilitati & Modestiae superstructa perennat. quia fundus illa, & fundamentum est omnis veræ Literaturæ; quæ non quid adsit, sed quod desit: attendit, nec de quæsito secuta, sed de quærendo sollicita est.

D I X I.

